

5557

v207
994

~~scribbled-out text~~

des
994

FLAVII
IOSEPHI

OPERVM SE-
CVNDVS TO-
MVS

*

Decem posteriores Antiquitatum Iu-
daicarū libros, vnā cum Iosephi vi-
ta per ipsum cōscripta, cōplectens.
Sigismundo Gelenio interprete.

VIRTVTH DVCE

COMITE FORTVNA.

APVD SEB. GRY-
PHIVM LV-
GDVNIB.
1558.

10287 H I

OPERA V M

OPERA V M

*

Decreto por el que se declara
de interés público y de utilidad
social la adquisición de los
derechos de explotación de
los derechos de explotación de
los derechos de explotación de

COMUNICACION

REPUBLICA DE CUBA

APROBADO EN EL CONGRESO

EL DIA 15 DE

AGOSTO DE

1900

FL. IOSEPHI AN-
TIQVITATVM IV-
DAICARVM LIBER
VNDECIMVS.

Cyrus Persarum rex Iudæos Babylone dimissos
Pristinas sedes permittit repetere, collata eis
in ædificationem templi pecunia. CAP. I.

PRIMO autē anno regni Cyri, *1. Esd. 1.*
qui fuit trāsmigrationis nostre *3. Esd. 2.*
Babylonice septuagesimus, mis-
seratus est Deus captiuitatē et
calamitatē erūnosi illius popu-
li: & sicut illis per Hieremiā prophetā ante di-
rutā urbē prædixerat, quòd postquā seruiuerint
Nabuchodonosori eiusq; posteris per annos se-
ptuaginta, rursus eos restituerurus esset in pa-
triā, & ædificatio tēplo redituri essent ad felici-
tatē pristinā, ita eis omnia præstitit. Excitato
enim ad id Cyri animo, effecit ut ille in hūc mo-
dum per uniuersam Asiā scriberet: Hec dicit
Cyrus rex, Quoniam me Deus maximus orbis
regē constituit, hunc illū esse credo quē Israēli-
tarum adorat populus. Is enim meum nomē per
suos prophetas prædixit, & quòd tēplum eius
ædificaturus sim Hierosolymis in terra Iudæa.
Hoc autem Cyrus cognouit ex lectione libri qui
Esaiæ prophetias cōtinet, ducētis & decē an-
nis ante ipsius etatē cōscriptas. Hic enim secre-

tum hoc Deum sibi indicasse dixit, quòd uellet
 Cyrum, què multarum ac magnarù gētium regē
 declaraturus esset, remittere populū suū in ter-
 ram Iudæā, et tēplum suū edificare denuò. Hæc
 Esaias prædixit centū quadraginta annis an-
 tequā tēplum deuastatū est. Quibus lectis rex
 admiratus uatis diuinitatē, correptus est cupi-
 dine exsequēdi quæ scripta legerat: cōuocatisq;
 clarioribus apud Babylonem Iudæis, ait se illis
 permittere ut profiscātur in patriā, urbemq;
 Hierosolyma & Dei tēplū edificent denuo. nā
 & ipsum Deū futurū illis auxilio, & se scri-
 pturū uicinis Iudææ ducibus ac satrapis, ut cō-
 ferāt eis aurū et argētum ad tēpli fabricam, &
 uictimas ad sacrificia. Hoc mādato à Cyro ac-
 cepto, duarum tribuū principes, Iudæ & Ben-
 ãamitica, simulq; leuitæ & sacerdotes, properè
 Hierosolyma se cōferunt: multi enim maluerūt
 manere apud Babylonē, non sustinētes posses-
 siones suas relinquere. Quò cum peruenissent,
 omnes amici regij fuerunt eis auxilio, confere-
 bantq; ad templi structurā alij aurū, argentum
 alij, nonnulli pecudū & equorum multitudinē:
 soluentesq; uota quibus damnari fuerāt, offere-
 bant solennes uictimas, quasi urbē denuò con-
 derent, & pristinum patrū ritus usum recipe-
 rent. Nam & uasa quibus olim tēplum spolia-
 nerat Nabuchodonosorus, per Cyrū tunc è Ba-
 bylone remissa fuerāt: ea Mizrhidati ararij re-
 gij

gū prefecto tradita sunt perferenda ad Abas-
 sare, asseruanda apud eum dum templum edi-
 ficaretur: cui mādatū est quā primum id abso-
 lutum esset, mox ea sacerdotibus & magistra-
 ribus populi redderet in templum restituenda:
 quin & epistolā ad Syriae satrapas in hac uer-
 ba scripsit: Rex Cyrus Sisine & Sarabasane s.
 Iudeis qui regionē meam habitant permisi, ne
 quicumq; uellent in propriā patriā reuersi urbē
 denuo conderent, & tēplum Dei Hierosolymis
 edificarent eodē quo prius loco: nisi autem eō
 etiā erarij mei prefectū Mithridatē, & Zoro-
 babelē principē Iudeorū, ut fundamentis iactis
 templum superstruant altitudine cubitorū L X.
 & totidē latitudine, faciantq; tres ordines è la-
 pide polito. & unum ligneū è materie quā fert
 ea regio: similiter & altare super quo sacrifi-
 cent Deo: quos sumptus omnes de meo uolo fie-
 ri. Vasa quoq; quę Nabuchodonosorus rex de
 tēplo prædatus est, mitto per Mithridatē erarij
 prefectum & Zorobabelē Iudeorum princi-
 pem, ut ea perferāt Hierosolyma, & in tēplum
 Dei restituāt, quorū numerus est hic: psycteres
 aurei L. argentei C C C C. ihericlea pocula au-
 rea L. argentea C C C C. situle auree L. argenteę
 D. libatoria aurea X X X. argentea C C C. phia-
 le auree X X X. argenteę M M C C C C. præterea
 uasa alia magna mille. Concedo etiā eis eosdem
 redditus quos maiores eorū soliti sunt accipere,

in precium pecudū, & vini & olei drachmas
ducentaquinque millia quingentas, & in similia
artabas duo millia quingentas, atq; hæc è Sa-
maria tributis præberi uolo: immolabunq; sa-
cerdotes has uictimas iuxta Moysis legē Hie-
rosolymis, & inter sacra precabuntur. Deū pro
salute regis eiusq; generis, ut regnū Persarum
incolume maneat. Qui uerò per inobedientiam
hæc mandata nostra irrita habuerint, eos in cru-
cem agi uolo, & facultates ipsorum fisco nostro
attribui. Atq; hoc fuit epistolæ argumentum.
Numerus autem eorum qui è captiuitate con-
uenerant Hierosolyma XLII. millia fuere, &
in super CCCCLXII.

Regii duces & satrapæ Iudæos ab ædificatione
templi prohibent. CAP. II.

II. **H**I dum templi fundamenta iaciunt, & in
hoc ædificando toti sunt, circum finitimas
gētes, præcipuè Chuthæi, quibus olim è Perside
ac Media traductis Salmanasar Assyriorum
rex in Samaria Israëlitis inde sublatis novas
sedes dederat, rogabāt satrapas, & eos quibus
cōmendata erat hæc ædificatio, ut Iudæos impe-
dirēt, quo minus urbē ac tēplum instaurare ua-
leant. Illi uerò pecunijs etiā corrupti uēdiderūt
Chuthæis suā circa demandatū officiū cessatio-
nē et negligentia, Cyro nesciente utpote distra-
cto in alia negotia, qui demū Massagetico bel-
lo perijt, Cambyse deinde in paternū principatū
suce

succedete, ex Syria & Phœnice Ammanitarumq; & Moabitarum ac Samaritarum regionibus redditur ei talis epistola: Domine, serui tui, Rathymus cōmentariensis, & Semelius scriba, & magistratus Phœnices ac Cyria. Cognoscere te oportet rex, q̄ Iudæi qui Babylonē tradiderunt fuerāt, in regionē nostrā uenerunt, & ciuitatē ob defectionē meritō deletā restituerunt, forumq; rerū uenaliū: reparāt etiā mœnia, & tēplū exstruūt: quod si ita p̄gere sinātur, scito eos nec tributa persoluturos amplius, nec imperata facturos: opponētes enim seip̄sos regibus, impetrare potius, quā seruire conabuntur. Quando igitur iam seruet tēpli edificatio, uisum est nostri officij nō dissimulare hoc negotiū, & admonere ut inspicias maiorū tuorū cōmentarios, inuenturus in eis Iudæos regū desertores & hostes, urbemq; ipsorū ob hoc crimen desolatā ac dirutam. Quin hoc quoq; admonēdus es, quòd si hæc urbs incolatur denuò, mœniumq; ambitū absoluat, intercludetur tibi uia in Phœnicem & Canan Syriam.

Cambyfes Iudæos ab ædificando templo omnino prohibet. CAP. III.

Cambyfes autē lecta epistola, cū esset alioquin etiā natus ad malitiā, grauitèr cōmotus rescripsit hoc modo: Rex Cambyfes Rathymo cōmentariensi, & Belsemo, & Semelio scriba, et reliquis Samarie ac Phœnices habi-

ratoribus hæc dicit: Lectis quas misistis literis iussi inspicere maiorū meorū cōmentarios, ubi inuentū est, urbē istā semper inimicā fuisse regibus, habitatoresq; eius seditiosos perpetuò studeuisse cōcitandis bellis & rerum nouitatibus: quodq; reges habuerint potētes ac uolētos, qui cōtinuis tributōrū exactionibus Phœnicen & cauā Syriā uexauerint. Ego igitur iubeo non permitti Iudeos urbē denuò cōdere, ne per hanc occasionē crescat eorū malitia, qua cōcitati hactenus rebelles fuerūt regibus. His literis perle-
 Etis Rathymus & scriba Semelius cum collegis euestigio cōscensis equis properarūt Hierosoly-
 ma, ducētes secū magnā hominū multitudinē, prohibueruntq; Iudeos ne urbē & tēplū edificare pergerēt. Itaq; dilatū est id opus per annos
 1 X. usq; in secundū annū regni Darij Persarū regis. Cambyses enim cū per sexenniū regnasset, subacta interim Aegypto, reuertens ab ea ex-
 111. peditiōe apud Damascū est mortuus. Subla-
 tis deinde Magis qui post eius obitū regnū per integrū annū occupauerant, septē illæ Persarū familia Hyslaspis filium Darium communibus suffragijs regem declarauerunt.

Darius Hyslaspis filius Iudæis templum ædifi-
 cat.

CAP. IIII.

1. Esd. 5. 6 **I**S adhuc priuatus uouerat Deo si regnum
 adipisceretur, quicquid sacrorum uasorum
 apud Babylonē esset, remissurum se in templum
 Hier

Hierosolyma: & forte fortuna per illud tēpus
 uenerat ad eū à Hierosolymis Zorobabel, q̄ ca-
 priuorū Iudaeorū dux declaratus fuerat, nā erat
 uetus regis amicus: quamobrem inter satellites
 cū alijs duobus assumptus, speratū honorem cō-
 secutus est. Primo autē sui regni anno Darius
 splendido ac magnifico apparatu excepit tam
 domesticos suos, quā Medorum ac Persarū sa-
 trapas, prouinciarūq; praesides ab Indis usq; ad
 Aethiopas, et praefectos copijs per CXXVII.
 satrapias. Cūq; ad satietatē epulati, discessissent
 cubitū ad suum quisq; diuersoriū. Darius post
 breuē in lecto quietē à somno relictus, nec ua-
 lens redormiscere, cœpit fabulari cū tribus sa-
 tellitibus: & qui proponendā à se quaestionem
 uerius ac prudentius soluerit, ei primum fore
 promisit usum purpure & aurei poculi: in cu-
 bati quoq; ac uectatione usurū instrumēto au-
 reo, & tiara byssina, ac torque aureo: & in cō-
 sessu habiturū locū regi proximum, annumera-
 tū inter gentiles regios. Post hæc promissa qua-
 rit ex primo, num uinū maximē polleat, ex se-
 cūdo num reges, ex tertio num mulieres, an for-
 tē ueritas magis quā hæc omnia: his ad inqui-
 rendum propositis siluit. Atene uerò accersit
 megistanas: & satrapas ac toparchas, residēsq;
 ubi solebat inra reddere, iubet satellitū illorum
 quenq; corā toto cœtu respondere ad quæstio-
 nē sibi propositā, quid ipsi uideatur uerius. Tū
 a a s primus

primus eorum sic exorsus est uini predicare po-
 tentiã, Viri illustrissimi, equidem uino potentia
 palmã tribuere haud dubito, dum eius uirium
 hinc coniecturã capio. Animaduerto enim q̃
 quorũuis potantiũ mentẽ subuertit, et uel regis
 animũ sic afficit, ut non secus quã puer aliquis
 parentibus orbis curatoris egeat: seruũ quoq̃
 suã cõditionis oblitũ ad dicẽdi libertatẽ concu-
 rat, & pauperi addit animos diuitis: mutat
 enim et regenerat animas quas subingreditur:
 nã & calamitosorũ extinguit tristitiã, & are
 alieno atq; usuris oppressos facit aliquãtisper ui-
 deri sibi omniũ ditissimos, ut oblitũ sui nihil so-
 nent humile, sed talia crepẽt, & alia fortuna-
 torũ uerba magnifica: præterea tam ducũ q̃ re-
 gũ illis sensum ac metũ eximit, & omnẽ ami-
 corũ ac familiarĩũ memoriã: armat enim homi-
 nes uel aduersus charissimos, eosq; facit uideri
 alienissimos: cumq; edormito temeto per noctẽ
 sobriũ fuerint redditi, surgũt omnino in seip̃ quã
 eis per ebrietatem patrata sunt: quò fit, ut his
 argumẽtis persuasus, uinũ ducã rem omniũ lon-
 ge potentissimã simul & uolentissimã. Postq̃
 primus prolata sua de uino sementia dicẽdi fi-
 nem fecit, tũ secũdus coepit extollere potestatẽ
 regiam, huius uires asseuerans esse maximas o-
 mniũ quã intellectu ac potentia prædita sunt:
 id conatus est probare his rationibus: Omnium
 rerũ penes homines esse imperiũ, qui & terras
 & ma

Et maria ad quoscūq; usus seruire sibi adigūt:
 at ipsis hominibus reges imperitare, eisq; quid-
 libet pro suo mandare arbitrio: proinde qui in
 fortissimū animalium habēt dominiū, eorum vim
 ac uirtutē meritò existimandā insuperabilem:
 quid q̄ dum ad bella et pericula subditos mit-
 tunt, omnes eorū imperata obsequēter faciūt, si-
 ne dū per eos obijciūtur hostibus, siue dū cogū-
 tur cū mœnibus ac turribus, atq; adeo cū mon-
 tib⁹ ipsaq; rerū natura bellū gerere, ipsorū ius-
 su parati uel occidi uel occidere, dū ne uidean-
 tur à regijs mādatis usquā digredi? parata de-
 inde uictoria, belli commoda uniuersa ad re-
 gem redeunt. Iam uerò qui alieni à militia
 dant agris colendis operam, post longos labo-
 res & sudores comparatis fructibus regi tri-
 buta persolunt: & quicquid ille iusserit, hoc
 necessariò sine mora perficitur. Interim ille
 expletus omnibus delicijs & uoluptatibus
 dormit in cubiculo, excubantibus ante fores
 satellitibus, & ceu uinctis metu nasquam
 discedentibus: nemo enim audet dormiente illo
 relicto abire ad curanda propria negotia, sed
 unam hanc curam putans necessariam, in hac
 una est assiduus. Et quī fieri potest, ut non is sit
 omnium potentissimus, cui tanta hominū mul-
 tudo pareat per omnia? His peroratis succes-
 sit tertius Zorobabel, dicturus de mulieribus
 & ueritate, quarū uis quanta sit, quamq; præ-
 polleat

polleat cæteris rebus omnibus, sic docere ag-
 gressus est: Confessum est & uinum pollere plu-
 rimum, & regē cui omnes obtemperant, maior
 tamen est potentia mulierū: nā & rex per mu-
 lierē in lucē hęc productus est, & eos qui uites
 colendo uinum nobis afferūt, mulieres & edu-
 cant & pariunt, & nihil est omnino quod non
 illis acceptum ferendum sit: nam & uestimēta
 nobis texuntur harum opera, & rei domestica
 cura his est cōcredita, nec ullo pacto possumus
 carere fœminis: sed licet argēto multo abunde-
 mus & auro, pretiosisq; rebus alijs, simul atq;
 mulierem formosam cōspexerimus, neglectis il-
 lis omnibus inhiamus in uisa pulchritudinē, eo
 libēter ei bonis cedimus, modò adamata forma
 frui liceat. Relinquimus etiā parētes ac patriā,
 & uel amicissimorum sæpenumero propter
 mulieres obliuiscimur, ac ne cōmori quidē cum
 illis refugimus. Addam & aliud argumentū
 earum potentie non minimum: quicquid terra
 mari'ue lōgo labore quesitum, nōne totū hoc
 mulieribus cōmittimus? Ipsum etiā regem tan-
 tarum rerū dominū uidi aliquando ab Apa-
 me Rapsacis Themasi filia, cōcubina sua cædi
 alapis, nec hoc tantū ferre, sed ut sibi detractū
 diadema capiti illa suo imponeret, ridentē cum
 ridente, & irata illa mœrentē, & adulatoriē se
 ad affectus illius attemperando humiliter sa-
 tisfacientē si quid eam offensam animaduerte-

ret. Interim dum satrapæ mirabundi alij in a-
 liorum uultus inter se mutuo conijciunt oculos,
 Zorobabel ad ueritatis laudes fecit transitum:
 Dixi, inquit, et declarauit quantum mulieres pol-
 leant, uerum tamen nec hæc, nec rex ueritati ullo
 modo conferendus est. Nam cum terra sit maxi-
 ma, celum item immense altitudinis, & sol ce-
 leritatis ineffabilis, cumq; hæc Dei uoluntas gu-
 bernet ac moueat, qui Deus iustus est & ue-
 rax, cõsequitur ut ueritas sit rerum omnium lon-
 ge potētissima, cõtra quã iniustitia nihil omni-
 no ualeat: præterea reliqua omnia quantumuis
 pollere uideantur, mortalia sunt, & celeres ha-
 bent exitus: ueritas uerò immortalis est atq;
 sempiterna. Quin & ea quæ ab illis percipi-
 mus, nec mortalia sunt, nec iniuriæ temporum
 aut fortune reciprocis uicibus obnoxia, sed iu-
 sta & legitima, secretaq; ab omni labe iniusti-
 tiæ: his dictis Zorobabel sermoni finem impo-
 suit. Acclamante uerò auditorio quòd dixisset
 optimè, & quòd sola ueritas uim omnis senij
 uel mutationis expertè habeat, iussit eum rex
 postulare aliquid ex his quæ paulo ante ultrò
 fuerat pollicitus. Libenter enim se cõcessurum, ut
 uiro sapienti, & qui prudentia uincat ceteros:
 quare posthac, inquit, assessor meus eris, rece-
 ptus inter cognatas mihi necessitudines. His
 auditis admonuit eum uoti, quo se obligauerat
 si adipisceretur potestatem regiam: id autem erit,
 denno

dcnuo condere Hierosolyma, & ibi Dei tem-
 plum instaurare, ac deinde sacra uasa olim per
 Nabuchodonosorū inde sublata, & Babylonē
 perlata, restituere. Hæc est, inquit, mea postula-
 tio, quā nunc mihi permittis, sapientē me uirū
 IIII. indicans. Tum rex letus assurgēs excepit eū
 osculo, moxq; scripsit roparchis & satrapis, iu-
 bens eos deducere Zorobabelem, eosq; qui unā
 profecturi erāt ad instituendam & absolu-
 dam tēpli fabricā. Mandauit etiam per literas
 Phœnices ac Syria magistratibus, ut materiam
 cedrinā in Libano excisam deportarēt Hieroso-
 lyma, & instaurantē eam urbē adiutarent: in
 quibus literis hoc quoq; adscriptū erat, iubere
 & uelle regē liberos esse omnes Iudæos quot-
 quot ex captiuitate Hierosolyma postliminio
 redierint: & procuratores suos ac satrapas ue-
 nit quicquā in regios usus à Iudæis exigere: et
 quantumcunq; agrorū occupare ualeāt, permi-
 sit eos immunes à tributis colere. Idumæis etiā
 & Samaritis atq; Syria canæ habitatoribus
 imperauit, ut agros, qui aliquando Iudæorū iu-
 ris fuissent, antiquis possessoribus redderēt, atq;
 insuper L. talenta in fabricā tēpli cōferrent. Ipsis
 autē iuxta patrias leges sacra facere permisit,
 & quæ in hunc usum essent necessaria, sacrasq;
 uestes in quibus pontifex & ceteri sacerdotes
 rem diuinā faciūt, de suo præberi uoluit, necnō
 etiā organa quibus leuitæ sacros hymnos acci-
 nunt:

nunt: & custodibus urbis atq; replei certas terre portiones assignari iussit, ac in singulos annos pro alimentis certam pecuniam: denique de remittendis sacris uasis, deq; Iudeorum restitutione, confirmavit omnia quae prius Cyrus decreuerat. Zorobabel autem hanc gratiam a rege consecutus, quam primum egressus est regiam, suspiciens in caelum gratias agit Deo, quod coram rege inter ceteros uisus sit sapientior, confitens totum hoc diuini esse beneficij: peractaque gratiarum actione, precatus ut & in posterum propitius esse pergeret, Babylonem profectus est, latum popularibus suis nuntium afferens. Quo audito primum gratias egerunt Deo pro reddita sibi patria: deinde ad epulas et copulationes uersi, per huiusmodi hilaritates continuos septem dies exegerunt, ob receptam patriam seu natalitiam festiuitatem denuo celebrantes. Deinde duces Hierosolymitana profectiois ex sua quaeque tribu elegerunt, coparatis & iumentis quae uxores ac liberos ueheret: deducuntibusque quos Darius ad hoc ipsum miserat, genialiter uiam emetiebatur hilares, personantibus omnia tubis. & cymbalis per strepitibus, prosequente per lulum ac letitiam & reliqua Iudeorum multitudine: nam certus numerus est singulis cognationibus selectus proficisceretur: quas nominatim percensere non libet, ne interrupta narrationis serie lectori radium afferam: hoc tantum dicam copendio, fuisse pubertatem egresso

egressorū quater mille millia, et sexcēta uiginti octo millia, duntaxat ex tribu Iudæ & Beniamitica. Leuitarum enim sequebantur quatuor millia & septuaginta: promiscue uerò multitudinis puerorū ac mulierū numerus erat quadraginta millia D C C X L I I. præterea Leuitici generis cantores aderāt C X X V I I I. ianitores C X. sacri serui C C C X X I I. ad hæc qui dicebant se Israelitas, nec tamē poterāt approbare genus suū, sexcēti quinquaginta duo: reiecti sunt etiā ex ordine & honore sacerdotali quotquot duxerant uxores, quarum genus nec ipsi indicare poterāt, nec in Leuiticis & sacerdotalibus genealogijs inueniebatur: erat autem numero D X X V. Sequebatur etiā seruitiorum multitudo septem millium C C C X X X V I I. cantores etiā & cantatrices C C X L V. camelī C C C C X X X V. iumenta D X X V. Dux autem multitudinis quā modò recēsi, fuit Salathiel: filius Zorobabel, ex tribu Iudæ & stirpe Davidis natus, & cum eo Iesus Iosedeci pontificis filius, & Mardocheus ac Serebeus: hi duo tribulium suffragijs ad ducatum electi, qui etiā contulerunt in sumptus huius profectiois minas auri centum, argenti uerò quinque mille. Atq; in hunc modum sacerdotes ac Leuitæ & pars quedā populi Iudeorū, qui sum apud Babylonē erat, ad habitādā Hierosolyma sunt deducti: reliqua uerò multitudo

pauli

paulisper discedentes profecuta, domos quisq;
 suas redijt. Septimo autē mense postquā Baby-
 lonē exiuerāt, Iesus pōtifex & Zorobabel prin-
 cept dimissis circū oppida nūtijs è tota regione
 populū Hierosolyma conuocauerunt, cupidè ad
 mādatū eorū cōuenientē: & edificauerūt alta-
 re in quo prius fuerat loco, ad offerēda Deo sa-
 crificia iuxta leges per Moysen traditas. Qua-
 dum faciunt, nō a quis oculis aspiciēbātur à fi-
 nitimis gētibus, quibus exosi erāt omnibus. Ce-
 lebrauerūt autē etiā Scenopegiā per idē tēpus,
 iuxta legislatoris præscrip̄ta, & post hac obla-
 tiones & quotidiana sacrificia, uictimasq;
 sabbatorū atq; omniū sanctarū festiuitatū: tum
 qui uota uouerāt, reddebant ea sacrificantes à
 nouilunio mensis septimi. Deinde tēpli edifi-
 cationē sunt aggressi, expēdentes multas pecu-
 nias in cemētarios & fabros, & multū alimen-
 torum in cibos eorū qui cōuehebant materiē.
 Hoc enim Sidonij facile ac libēter faciebāt, tra-
 bes cedrinās de Libano deferētes, quibus mox
 in rates cōpactis, in Ioppensem portū eas perdu-
 cebant, ita ut primū à Cyro, et tum iterū à Da-
 rio iussi fuerant. Hæc fiebant anno à reditu Iu-
 daorum secūdo, mēse secūdo, quādo iactis tem-
 pli fundamentis prima die Decēbris cœperunt
 superstruere: preposueruntq; operi curādo Le-
 uitarum quotquot uigesimum annū attigerāt,
 & Iesum eū filijs ac tribus fratribus, & Zoli-
 miclem

mielem Iudæ fratrem, Aminadabi filium, eiusq; filios: quibus summa cura & diligētia cōmissum negotiū tractantibus, celerius opinione crescebat tēpli adificiū. Id ubi factū est, accedentes sacerdotes ornatu suo cū tubis, & Levitæ Asaphiq; progenies, canebant sacros hymnos, in Dei laudē à Davide quondā institutos. Sacerdotes autē et Levitæ cognationumq; principes ætate proveciores, qui & illud prius templum videre meminerāt magnū & opulentū, & hoc recēs pro presentium fortunarū tenuitate deterius fieri animadvertēbāt, reputātes quantū ab illa prisca felicitate abesset, oborta inde mœstia tēperare à lacrymis nō poterāt: vulgus autē cōtentiū erat presenti tēplo, ut quod nulla priorum tēporū cōparatione seipsum cruciabat, nec nullū detrimentū factū quibat animadvertere: cōtrā seniorū ac sacerdotū multo deteriore conditione res suas esse existimantiū gemitus, vix cōcētū tubarū obscurari poterat. Samaritæ autē inimici auditis tubis, & latantiū atq; dolentiū promiscuis vociferationibus, accurrerūt volētes causam discere: & cognito q̄ Iudæi è captivitate Babylonia postliminio reuersi templū instaurarent, adeūt Zorobabelē ac Iesum, principesq; cognationū, postulantes ut eos admitterēt ad templum cōmuni sumptu adificandū. Nam se quoq; aiebāt Deū colere, & eius gloriari nomine, religionisq; eius studiosos fuisse iam inde
ab illo

ab illo tēpore quo Salmanasar Affyriorū rex
 è Chutia & Media gentē eā in loca illa tran-
 stulerat. Ad quæ postulata illi de cōmuni sen-
 tentia respōderunt, ad simul edificandū admit-
 ti eos nō posse, cum & prius Cyrus, & nūc Da-
 rius ipsos edificare iusserint: licere tamē eis ibi
 adorare: idq; facere uetari eorū neminē, ac ne
 ceterarū quidē gentiū quenquā, cum omnibus
 hominibus eō ueniētibus templū ad adorandū
 pateat. His auditis Chuthæi, sic enim nos Sama-
 ritas appellamus, indignē tulerūt: & instiga-
 uerūt Syriæ gētes, ut Sarapas rogarent quem-
 admodū sub Cyro primū, ac mox sub Cambyse,
 ut tēpli adificationē impedirēt, Indeorūq; co-
 natus & diligentē circa hoc opus operā quoad-
 liceret de industria remorarētur. Per idē tēpus
 ascendit Hierosolyma Sisines Syriæ ac Phœni-
 ces prefectus, & Sarabazanes cū quibusdam
 alijs, rogauerūtq; Iudeorū principes, cuius per-
 missu templū sic edificarēt, ut arx potius quam
 fanū existimari possit, & cur tam firmis mœ-
 nibus & porticibus urbē cinxissent. Responde-
 runt Zorobabel & Iesus, seruos se esse Dei ma-
 ximi, cui tēplū hoc exstructū a quodā eius gen-
 tis rege fortunatissimo, & in omni uirtute ex-
 cellentissimo, per multas ætates incolūme stete-
 rit. Deinde ob maiorū suorum impietate per
 Nabuchodonosorū Babyloniorū et Chaldeorū
 regē expugnata et delata urbe, tēploq; spoliato

ac incēso, & populo in captiuitatē Babylonicā
 abducto, Cyrū qui Persidis et Babylonia regno
 potitus sit, regio diplomate mādasse tēpli instau-
 rationē, & donaria uasaq; per Nabuchodono-
 sorū sublata tradidisse Zorobabeli & Mihri
 dati ararij sui p̄fecto, ut ea deportarēt Hiero-
 solyma, rursumq; in tēplū instauratū reponerēt:
 eiusdē enim regis mandato Abassarū missum
 ad eā urbē, ut daret operā, ut id tēplum primo
 quoq; tēpore absolueretur: eū acceptis regijs li-
 teris cōfestim uenisse, & fundamēta iecisse: atq;
 ex eo tēpore nūquā inimicas gētes interurbare
 adificationē, atq; impedire destitisse. Quare si
 illis ita uideretur, scriberēt Dario, ut inspectis
 regijs cōmentarijs manifestū fiat uera ipsos o-
 mnia dicere. His auditis Sisines & alij cum eo,
 noluerunt adificationē inhibere incōsulto Da-
 rio, sed cōfestim ei de hac re scripserunt. Iudeis
 autē sollicitis & metuentibus ne regē p̄niteat
 iussisse reparari Hierosolyma, duo p̄pheta qui
 sum erāt in populo, Aggeus & Zacharias,
 bono animo eos esse iubebāt, nec à Persis quic-
 quā timere: quādoquidē ipsi cōpertā haberent
 super hac re Dei uoluntatē: quibus credēs po-
 pulus assiduus erat in opere, nulla die id inter-
 mittēs. Cūq; Samaritae Dario scripsissent, accu-
 santes Iudeos q̄ urbē muniāt, tēplūq; arci quā
 fano similis exstruāt: assenerātes nō esse hoc in
 rē regis, & ostēdentes Cābysis epistolā, per quā
 eam

eam adificationē impediuerat & uetuerat, ratus non esse rebus suis tutam aut utilem: postquam etiam Sisinis & collegarū de eodē negotio literas accepit, iussit regios cōmentarios super hac re cōsuli: & inuentus est apud Ecbatana castrū Media liber, in quo hac scripta continebantur. Anno primo regni sui Cyrus rex decreuit, ut templū Dei cū altari Hierosolymis edificaretur altitudine cubitorū L X, et totidem latitudine, quod haberet ordines è lapidibus politis tres, & ligneum unū è materie quā fert ea regio: & sumptus in hoc ex arario regis praberentur. Sed & uasa tēpli quæ Nabuchodonosorus sustulerat, reddantur & reportentur Hierosolyma. Utq; cura eius negotij sit penes Abassarem Syria ac Phœnices præfectū eiusq; collegas, qui abstinerēt quidē ipsi ab eis locis, seruos uerò Dei Iudæos & eorū principes sinerēt templum struere: ipsi uerò adiutarēt eos in hoc opere de tributis sue prouincie, & ad sacrificia quoq; suppeditarēt, tauros, arietes, agnos, hædos, similia, oleū, uinū, et cætera quæ sacerdotes postulauerint, q̄ deprecaturi sint Deū pro salute regis atq; Persarū. Quicumq; autē cōtra mādātū hoc facere ausus fuerit, is ut cōprehēsus in crucē agatur, & facultates eius fisco addicantur. Inibi etiā addita erat execratio, ut quicumq; eius tēpli adificationē uetare uoluerit, Deus eū feriat, atq; hoc modo iniquitatē eius cohibeat. Hac cū Darius

in Cyri cōmentarijs inuenisset, rescripsit Sisini
 & collegis eius hoc modo. Rex Darius Sisini
 magistro equitū & Sarabazani ceterisq; ma-
 gistratibus s. Mitto ad uos exēplar epistole
 Cyri, quā in ipsius cōmentarijs inueni: uoloq; ut
 omnia fiāt, quēadmodū in ea cōtinētur. Valete.
 Ergo cognita ex his literis uolūtate regis, Sisi-
 nes & reliqui decreuerūt eā per omnia sequi:
 itaq; suscepta cura sacre fabricæ, adiuuabāt Iu-
 deos magistratusq; illorū & principes, & ma-
 gnis omniū studijs proficiebant. tēpli edificatio
 iuxta mādata Cyri et Darij, prophetaribus in-
 terim Aggeo & Zacharia: absolutūq; est in-
 tra septenniū. Anno autē regni Darij nono,
 uigesimatertia die mēsis undecimi, qui nostris
 dicitur Adar, Macedonibus Dystrus, sacer-
 dotes ac Leuite cū reliqua Israēlitarū multi-
 tudine obtulerūt sacrificia pro renouata post ca-
 ptiuitatē pristina felicitate, proq; recepto nouo
 tēplo, tauros cētū, arietes ducētos, agnos CCC.
 hircos XII. pro peccatis totidē tribuū: consti-
 tuerūtq; Leuita iuxta Moysis leges ex ordine
 suo ianitores per singulas portas: edificauerant
 enim Iudei porticus quoq; quibus tēplū circū-
 quaq; includebat. Instāte deīde azymorū festo,
 mēse primo, qui Macedonibus est Xāthicus, no-
 bis uerò Nisan, cōfluxit totus populus ex oppi-
 dis in urbē, celebrauerūtq; id festū casti ac puri-
 unā cū cōiugibus, ac liberis ritu patrio, et uicti-
mam

mam paschalem immolantes decimaquarta luna
 epulati sunt per cōtinuos dies septē, nullis sum-
 ptibus parcētes, holocausta etiam offerētes, &
 agētes gratias Deo, qui eos tandē antique pa-
 trie & eius legibus ac ritibus restituerit, defle-
 xo ad benignitatē ac clementiam regis Persici
 animo: atq; ita summa liberalitate in re diuina
 usi incoluerunt Hierosolyma, instituta ea Reip.
 forma, quæ per optimates administratur: penes
 pōrifices enim fuit summa autoritas, donec A-
 samoneorū gens mutato rerū statu regnū obti-
 nuit. ante captiuitatē enim iam inde à Sauli &
 Davidis tēporibus egerunt sub regibus per an-
 nos D. XXXII. menses sex, dies decē. & ante
 hos æquē monarchæ res administrauerū appel-
 lati Iudices, qui Reip. status plus q̄ quingentis
 annis durauit post Moysis et Iesu imperiū. Hoc
 igitur modo habebāt se Iudæi in patriam resti-
 tuti sub Cyro & Dario regib'. Samaritæ autē,
 infensa gens & inuida, multis molestiis eos af-
 ficiebāt, freti opibus, & affectātes cognati Per-
 sarū uideri, quod inde essent oriundi: nam quæ
 iussi erāt, ex tributis in sacrificia cōferre graua-
 bantur, magistris equitū interim cōniuentibus:
 & quacunq; in re uel per se uel per alios pote-
 rant nostrā gentem ledere, nullā occasionē præ-
 termittebant. Visum est itaq; senatui populoq;
 Hierosolymitano legationē ad regē Dariū mit-
 tere, & Samaritas accusare: cuius legationis

caput fuit Zorobabel, assumptis alijs quatuor collegis. Ceterum rex cognitis criminibus que per legatos Samaritis obijciebantur, dedit eis literas perferendas ad magistros equitum eius provincie, & ad senatum Samaritanum, in quibus hæc continebantur. Rex Darius Tangare & Sambaba magistris equitum apud Samariam, & Sadraca ac Bobeloni reliquisq; eorum cõseruis. Zorobabel, Ananias, & Mardocheus Iudeorum legati accusauerunt uos, quod molesti fueritis templum ædificatibus, quodq; non prebeatis impensas in sacrificia, quas me iubete præbere illis debueratis. Volo igitur ut lecta hac epistola prebeatis eis ex regio arario, in quo tributa Samaria seruantur, quicquid sacrificiorum usus postulat, ut non desinentes quotidie sacrificare, tam pro me, quam pro Persarum gente deprecentur.

Xerxis Darii filii in Iudæorum gentem beneficia.

CAP. V.

V. **D**efuncto autem Dario successit Xerxes filius, sicut regni ita & pietatis paterna heres: nihil enim ex patris institutis circa diuinum cultum mutauit & Iudeos summa beneuolentia profecutus est. Hoc regnante pontifex erat Ioacimus Iesu filius: apud Babylonem uero degentium Iudeorum primarius sacerdos erat Esdras, uir iustus, & de quo optimus rumor fuit apud populum. Is cum esset legum Mosaicarum peritissimus, in regis amicitiam peruenit: & cum decre-

uisset

uisset proficisci Hierosolyma, secumq; aliquos e
 Babylonijs Iudæis ducere, petijt à rege commen
 datitias ad Syriæ satrapas literas, quas & im
 petrauit hoc modo scriptas: Rex regum Xerxes
 Esdra sacerdoti, & lectori legis Dei, S. Decre
 tum est à me, & septem meis cõsiliarijs, ut quicq;
 in regno meo de Israëlitis & sacerdotibus eo
 rum ac leuitis uoluerit tecum Hierosolyma pete
 re, per meam benignitatẽ hoc ei liceat facere, &
 inuisere Iudeam iuxta Dei legẽ: utq; Israëlita
 rum Deo dona perferatis, quæ ego & amici uo
 uimus. Præterea facio tibi potestatem auferendi
 omne aurum & argentum quantumcunq; populus
 tuus per totam Babiloniã deges offerre uoluerit,
 quo ematur uictima super altare Dei uestri im
 molanda: & fabricandi ex auro ac argento uasa
 quæcunq; tu & fratres tui uolueritis. Sacra
 quoq; uasa quæ tibi datur, Deo tuo dedicabis:
 & si qd aliud in hunc usum opus fuerit, pro tua
 prudentia fieri curabis, et de nostro fisco eos sum
 ptus facies: quin & prefectis erarij apud Sy
 riam & Phœnicen te cõmendauit, scribens eis, ut
 quicquid Esdras sacerdos & lector legis Dei
 petierit, sine mora deni. Et ut Deus propitius
 sit mihi et meis liberis, uolo usq; centum coros tri
 tici Deo secundum legem dari. Vobis quoq; magi
 stratibus præcipio, ut a nemine sacerdotum, leuita
 rum, sacrorum cantorum, ianitorum, sacrorum seruatorum
 quicquid exigatis, neue ulla onera eis imponatis.

Tu uerò Esdra iuxta concessam tibi diuinitus sapientiam constitue iudices, qui per Syriam ac Phœnicen iura reddant populo legē tuam sciēti: quin & nescientes doce liberè, ut quisquis legem Dei uel legē regiam uiolauerit, mulctetur pecunijs, aut etiam damnetur capite, utpote qui non per ignorantiam, sed per contumaciam peccauerit. Vale. His literis acceptis, Esdras gaudius adorauit Deum, et gratias egit, illi benignitatem regiam acceptā referendam, & illum maxime dignum cui gratia agantur existimans. Aduocata deinde Iudeorū concione, qui apud Babylonē degebant, & perlecta epistola, ipsam quidē retinuit, exemplar uerò eius in Mediam ad omnes sue gentis homines transmisit: qui cognita regis erga Deū pietate, & erga Esdram beneuolētia, omnes uehemēter sunt letati: multi uerò ex eis assumptis suis facultatibus Babylonem uenerūt, cupientes reuerti Hierosolyma: reliqua Israēlitarū multitudo assuetū iam domicilium noluit relinquere: quapropter due tantum tribus per Asiam & Europā sub Romano degunt imperio: decem autē tribus nunc quoq; ultra Euphratē sunt, infinita hominū millia, quæ uix est numero comprehendere. Ceterum ad Esdram magna multitudo cōuenit tā sacerdotum & leuitarū, quam ianitorū sacrorumq; uel cantorum uel ministrorū, ille uerò omnes qui ex captiuitate in patriā reuerti uolebāt ad Euphra-

rem congregauit: ubi peracto triduoano ieiunio,
 uotisq; pro incolumitate & felici itinere conce-
 ptis (recusauerat enim deductores equites, dicēs
 Deo salutē suorū curā futurā) iter ingressi die
 duodecima primi mensis anno regni Xerxis se-
 ptimo, peruenerunt Hierosolyma eiusdem anni
 mense quinto. & cōtinuò sacerdotibus gazophy-
 lacij custodibus Esdras sacrā pecuniam tradi-
 dit, argenti talenta sexcēta quinquaginta, uasa
 argentea talentorū centum, uasa aurea talento-
 rum uiginti, uasa aerea auro meliora pondo ta-
 lentorū X I I. Hæc enim erant dona regis eiusq;
 amicorū, & Israëlitarū Babylone manentium:
 quo facto obtulit Deo secūdum legē holocausto-
 ma, tauros X I I. pro cōmuni salute populi, arie-
 tes & agnos L X X I I. hircos ꝑ peccatis X I I.
 procuratoribus etiā regijs, & prefectis Phœni-
 ces ac Syrie scriptas à rege reddidit epistolās:
 qui cūm eis nō parere nō possent, oī honore gen-
 tem nostrā profecuti sunt, & in oībus necessita-
 tibus eis fuerūt auxilio. Et consiliū quidē huius
 migrationis ab Esdra profectū est, successū au-
 tem felicē Deus addidit, ut equidē reor, uiri hu-
 ius uirtutē ac pietatē respiciens. Aliquāto de-
 inde pōst cōperit quorundā indicio, qd quidam è
 uulgo sacerdotū & Leuitarū parū seruauerint
 insūtuta & leges patrias, & ductis alienigenis
 uxoribus ordinē sacerdotale confuderint: roga-
 tusq; ab eis ut ferret auxilium legibus, ne Deus
 prop

propter paucos iratus omnes denuo communi
 clade feriat, scidit uestē prae tristitia, uellens ca-
 pillos & barbā, & humi se prosternēs, eo quòd
 primores populi deprehēsi essent in tali crimine:
 & cogitās nō esse audituros, si iuberet eos uxo-
 res cū liberis eycere, nolebat se à terra attollere.
 Itaq; cōcurrerunt ad eum quotquot erant bonae
 mētis, & unā flebant addētes se socios eius tri-
 stitia. Esdras autē sublatis ad caelum manibus,
 Me quidē, inquit, pudet ad caelum oculos attol-
 lere, dum cogito quòd populus ne maiorū qui-
 dem suorū cladibus admonitus à peccādo absti-
 net: tu tamē clementissime Deus nostri misertus
 seminariū aliquod & reliquias superstites con-
 serua, quas Hierosolyma in antiquā patriā re-
 ducere dignatus es: & da ueniam praesentis er-
 rati, motū ē quidem sōmoritia. uerū tamen in tua
 bonitate sperātibus. Dum ita pius sacerdos la-
 crymatur cū eo ceteri qui ad eum cōuenerat mi-
 xti ex uiris & mulieribus atq; pueris, accessit
 eò quidā primarius Hierosolymita noīe Acho-
 nius, cōfitens se peccasse qui alienigenas uxores
 duxerint: suasiq; ei ut oēs adiunaret, ut uxores
 cum nata ex illis prole abycerent, & si quis legi
 parēre nollet in eū animaduerteteret: qui secutus
 uiri cōsiliū, exegit super hac re insurādum à
 principibus Leuitarū & sacerdotū & tribuum
 Israëlicarū: quo factō exiit templū & cōtulit
 se in domiciliū Ioannis & Eliasibi, ibiq; totam
 eam

eam diem ieiunus præ mœrore exegit. Proposuo
 deinde edicto, ut omnes è captiuitate reuersi in-
 tra biduū aut triduū Hierosolyma cōuenirent,
 & quisquis per cōtemptum non adfuerit intra
 præscriptum tempus, ut excōmunicetur, bonaq;
 eius sacro arario addicātur. Intra triduum con-
 uenerunt utriusq; tribus homines, uigesima die
 noni mēsis, quē Hebraei Thebethū, Macedones
 Apellaum nomināt: cumq; cōsedissent in supe-
 riore parte tēpli, præsentibus etiā senioribus, &
 frigus propter anni tēpus esset molestū, surgens
 Esdras accusauit eos qui contra leges duxissent
 uxores alienigenas. nunc si uelint rem Deo gra- 1. Esd. 10.
 tam, & sibi metipsis utilē facere, ablegādas esse
 uxores eiusmodi: acclamatum est facturos id o-
 mnes equo animo, sed esse earū non parū nu-
 merum, & tēpus esse hibernū, nec posse rem eam
 intra unā aut alterā diem perfici: itaq; opus esse
 ut negotiū hoc differatur aliquantisper, & tum
 demum principes aliquot qui sint alieni ab hac
 culpa, cū selectis undecunq; senioribus inquisi-
 tionē faciant eorū qui contra legis præscriptum
 uxores duxerint. Consenserūt omnes in eam sen-
 tentiā, & prima die mēsis decimi cœpta inquisi-
 tione, quæ durauit usq; primā diem mensis se-
 quentis, inuenerūt multos tam ex Iesu pontificis
 cognatione, quàm ex cæteris sacerdotibus ac Le-
 uitis & alijs Israëlitis, qui & uxores & natos
 ex eis liberos sine mora abiecerūt, pluris faciētes
 legum

legum obseruantiam, quàm naturales affectus
 quàmuis uolètos: moxq; ad placandũ Deum
 arietes immolauerunt, quorũ nomina recensere
 non est necesse: atq; ita Esdras hoc erratũ circa
 connubia correxit, & malã in hoc consuetudi-
 nem emēdauit, ut in posterũ hæc reformatio sta-
 bilis ac firma permaneat. Septimo autem mense
 dum scenopegiæ festũ celebratur, & fermè totus
 populus conuenit, accedentes ad patentẽ templi
 partiẽ quæ orientalem portã spectat, rogauerunt
 Esdras ut eis legẽ Moysis legeret: quod & fe-
 cit, stãs in medio multitudinis, à mane usq; me-
 ridiem. Ex qua lectione nõ solum in presens &
 futurum discebant quid esset iustum, sed etiam
 præteritorũ memoriam retractãtes lacrymaban-
 tur, sic cogitantes, quòd nullas calamitates fuis-
 sent perpeffi, si præscripta legis diligēter obser-
 uassent. Esdras autẽ uidens eos ad hũc modum
 affectos, iussit ut domũ abirent: esse enim festum,
 nec licere ea die flere: quin potius hortabatur ut
 ad epulas uerfi, ita ut festo die decet, hilariter
 agerent: & hac anteactorũ poenitentia in futu-
 rum se muniret, ne in similes casus incurrerent.
 At illi sequentes eius monita, cœperũt re uera
 festum agere: quod cum per octo dies fecissent,
 digressi sunt in proprias patrias, magnam gra-
 tiam Esdræ habentes ob reformatam Rempub.
 quo factum est ut post cõparatam sibi apud po-
 pulum egregiam gloriam, senex uita defunctus
 apud

apud Hierosolyma sit magnificè sepultus. Quo
 tempore cum etiam Ioacimus pontifex esset mor-
 tuus, filius eius Eliasimus in sacerdotium ei
 successit. Caterùm quidam ex captiuis Iudæis, 2. Esd. 1.
 pincerna regis Xerxis, Neemias nomine, de-
 ambulans ante primariam Persarum urbem
 Susa, cum hospites quosdam post longum iter
 exactum in urbem aduentantes Hebraicè inter
 se confabulari animaduertisset, accedens ad
 eos, rogabat undenam uenirent: & audito
 quòd è Iudæa, rursus scitatus est, quomodo se
 haberet ille populus, & caput eorum Hiero-
 solyma. Quibus malè se habere dicentibus,
 quòd eius mœnia diruta essent, & circumui-
 cine gentes multa mala Iudæis inferrent, die
 nocteq; agros excursionibus ac rapinis popu-
 lantes, & multos ex ea regione atq; adeò ex
 urbe ipsa captiuos abducentes, ita ut passim
 per uias reperiantur cadauera: flevit Neemias
 motus popularium suorum miserijs: & subla-
 tis oculis ad cælum, Quousq; inquit, patieris
 domine gentem nostram tanti malis opprimi,
 ut simus præda omnium? cunctante uerò illo
 apud portam & ob hæc lumentante, accedens
 quidam nuntiavit ei, regem iam accubitum ire:
 ille confestim ita ut erat, non abluta facie, ad
 ministerij sui functionē properat. Rex uerò post 2. Esd. 2.
 cœnā iam hilarior, uidens Neemiam subtristem,
 rogab

rogabat quid esset in causa. Tum ille Deū prius
 precatus ut suada gratiā prius uerbis suis ad-
 deret: Quī possum, inquit, rex alium uultū su-
 mere, aut mœrorē è corde ponere, quādo audio
 patrie meae Hierosolymorū, in qua exstant sepul-
 cra maiorū meorū ac monumēta, & portas in-
 cēsas esse & disiecta mœnia? Sed oro hāc unam
 gratiā mihi cōcede, permittite mihi ut profectus
 illō muros eius exstruam, & quod deest ad fa-
 bricam templi suppleam. At rex petitioni eius
 annuit, simulq; literas ad satrapas cōmendati-
 uas, ut et honorē ei haberent, et praberēt quic-
 quid cuperet: Quare desine, inquit, trīstari, &
 posthac libens nobis ministra. Ibi Neemias ado-
 rato Deo, actisq; regi pro tam ampla pollicita-
 tione gratiis, absterfo à uultu omni mœrore, frō-
 tē exporrexerat præ lætitiā. Sequēti uerò die acci-
 eus, accepit literas regias, quas Sadeo Syriæ,
 Phœnicis, ac Samariæ præfecto redderet: in qui-
 bus mādabatur de honore Neemiæ habendo, et
 de præbendis ei quibus ad edificādum opus sit.
 Cū igitur Babylonē uenisset, & multos à po-
 pularibus uirō se adiungentes comites assūm-
 psisset, tandē peruenit Hierosolyma, anno regni
 Xerxis uigesimo quinto, & ostendens prius suis
 literas Sadeo magistro equitum collegisq; eius
 reddidit: conuocato deinde Hierosolyma uni-
 uerso populo, stans in medio tēpli sic eos est al-
 locutus. Viri Iudæi scitis quòd Deus opt. max.
 memor

memor maiorū nostrorū Abrahami, Isaaci, & Jacobi, eorūq; pietatis, qua illos quōdā, eadē nos quoq; providētia dignatur: & ecce illius favore nunc apud regē obtinui, ut mihi permitteret mœnia restituere, & quod superest ad absolvendum tēplum perficere. Quamobrē nunc ita faciendū censeo, ut quoniā non ignoratis q̄ infensas habeamus gentes vicinas, & quod cognita uestra in adificādo diligētia, nihil nō molietur, quo uestros conatus quantū in se erit impediāt: primū forti animo sitis, & omnē fiduciam collocetis in Deo, qui facile resistet illorū importunis inimicijs: deinde nec die nec noctu operis structurā intermittatis, sed omni cura id opus cōtinuetis, quādoquidē nūc maximē tēpestinū est hoc facere. Hec locutus cōtinuō iussu magistratus dimictiri mœnia, & operas partiri in populū, attributo certo modo in singulos vicos & oppida: pollicitusq; se quoq; cū domesticis velle adiutare impigrē, concionē dimisit. Iudei verò eius autoritate permoti ad opus se expediebāt: quæ appellatio tum primū illis & regioni est indita, quādo à Babylonia sunt reuerfi, quia Iudæ tribus iam olim ea loca occupauerat. Eius rei fama ubi ad Ammanitas, ac 2. Esd. 4. Moabitas, Samaritasq;, & Syriæ Cane incolas perlata est, iniquissimē tulerūt, nec unquā cessauerūt insidiari, & conatus ipsorū impedire: intercepserūq; nullis Iudeis, tētauerūt ipsum. Nec-

miam per conductitios sicarios tollere crebros
 etiã terrores eis incutiebat, rumores spargentes,
 quasi magni diuersarũ gentiũ exercitus eos es-
 sent inuasuri, ita ut parũ abfuerit, quin hoc me-
 tu ab incepto opere desisteret. Neemiã uerò ni-
 hil horũ ab instituto deterrere potuit, sed stipa-
 rius aliquot satellitib. intrepidus pergebat, præ
 nimio studio nullũ laborẽ sentiens: eã autẽ salu-
 tis proprie curã non ideo habuit, quòd mortem
 timeret, sed quia certò sciebat se extincto ciues
 suos nõ reparaturos mœnia: iussitq; in posterũ
 adificatores accinctos opus facere: & cemen-
 tarius quidẽ nõ sine gladio erat, similiterq; qui
 materiã ei suggerebat: scuta uerò nõ longe inde
 in promptu esse uoluit, & tubicines interuallo
 quingentorũ passuũ, ut sicubi se hostes aperuis-
 sent, signa canerent, ut populus arreptis armis
 resisteret, neue inermis ab hoste possit opprimi.
 Ipse uero noctu circunquaq; urbẽ obibat, nun-
 quam defessus aut opere aut duritia uictus &
 excubijs, nec cibo nec somno uies, nisi quãtũ po-
 stularet necessitas: atq; ad hũc modũ perdura-
 uit duobus annis et tribus mēsis, tantũ enim
 tẽporis elapsum est donec absolueretur mœnia,
 uigesimo octauo regni Xerxis anno, mense no-
 no. Permunita deinde urbe Neemias & popu-
 lus Deo sacrificauerunt, & octo dies in epulis
 trãsegerũt: que res ubi Syriæ gẽtibus est audi-
 ta, graues indignatiões in eis comouit. Neemias
 autem

autem uidens nō satis magnam in urbe populi frequētiā, persuasit circūquaq; uicinis sacerdotibus & Leuitis ut migrarēt in urbē inibi habitaturi, exstructis eis de suo domicilijs: et agricolarū plebem decimas in urbē cōferre iussit, ne esset unde sacerdotes ac Leuita uiuerēt, nec auocarētur à diuino cultu ac ceremonijs: quod qdē illi perlibēter fecerūt: & hoc pacto factū est, ut urbs magis frequentaretur in posterū. Post hæc & alia multa honesta & laude digna opera Neemias iam senex defunctus est, uir ad uirum & iustitiā natus, & in populares suos beneficentissimus, relicto sempiterno sui momento in Hierosolymitanis mœnibus: atq; hæc sunt quæ Xerxe regnante gesta sunt.

Quō Artaxerxe regnāte parū abfuit quin tota Iudæorū gēs Amani dolo extingueretur. C A P. V I.

E O mortuo regnū ad filium eius Cyrū quem V I.
 Græci Artaxerxē nomināt, peruenit: quo Esth. 1.
 apud Persas regnante in maximū periculū genus Iudeorū adductū est, ne cū uxoribus ac liberis deleretur, ob causam quā paulò post referemus: prius enim quedā de ipso rege dicenda sunt, quī factū sit, ut uxorē duceret Iudæā foemina ex regio genere natā, quā etiā nostræ gentis seruatricē fuisse ferunt. Artaxerxes enim post susceptū imperiū, & constitutos ab India usq; Aethiopiam C X X V I I. satrapas, anno regni tertio amicos & duces gentium Susis accepit

epulo sumptuosissimo, ut decebat regē opulē-
 tum, magnificos centū octuaginta dierū appa-
 ratus ostentantē: cui plurima gētes, & earū le-
 gati, per cōtinuos septē dies interfuerūt: id erat
 instructū in hunc modū. Tabernaculū fixit sus-
 fulū aureis et argēteis columellis, prætextū te-
 lis linteis & purpureis, multorū milliū capax:
 in eo ministrabatur aureis & gēmeis poculis:
 ad delectationē simul & miraculū factis. Mā-
 dauit etiā ministris: ne quē more Persarum ad
 bibendū cogerent, sed arbitrati suo quēq; ap-
 positis frui sinerēt: dimissis etiā per totā ditio-
 nem nuntijs, edixit ut feriati ab operibus festū
 pro incolumitate regni diebus aliquot agerent.
 Regina quoq; Vastē pari modo mulierū in re-
 gia celebravit cōuiuium: quā rex ostēdere con-
 iuiuis cupiens ad se accersuit, pulchritudine o-
 mnes mulieres superantē. Illa uero uolēs Persa-
 rū leges seruare, quæ uxores uetāe ab alijs præ-
 ter domesticos cōspici, non iuit ad regē: & cum
 nō semel ad eā eunuchos ea de causa misisset, ni-
 hilominus in negādo fuit pernicax: qua obsti-
 natione mulieris offensus rex, dimisso conuiuio
 septē uiros illos, penes quos apud Persas legū est
 interpretatio, cōuocat: & apud eos uxore cōtu-
 macie ream peragit, quōd toties uocata ab ipso
 in cōuiuium, ne semel quidē paruisset: iubetq;,
 quid sit iuris, proferre sententiā. Quorum unus
 Mucheus cum pro sententia diceret, non ipsi
 solē

Soli factam iniuriã, uerumetiã Persis omnibus, quibus periculum instet, ne despecti ab uxori- bus inhonestã uiram degant in posterũ: quando nulla posthac maritorũ futura sit reuerentia, dũ cetera exẽplum à reginæ superbia sumunt, nihil ueritæ contra omnipotentẽ regem cõtumaci- ter agere: suaderetq; tam cõtumacẽ erga ipsum mulctari grauissimè, idq; decretum per omnes gentes promulgari: uisum est repudiari Vasten & honorem transferri in aliam mulierem. Rex uerò qui uehementer eam amabat, nec disiungi ab ea scerebat, nec tamen retinere propter legem poterat, mœrens q; uoluntati suæ non liceret sa- tisfacere. Qua in anxietate uidentes eũ amici, Esth. 2. consulunt ut inutilem mulieris amorẽ ex ani- mo eijciat, & facta per totum orbem formosa- rum uirginum perquisitione, quã alijs præu- lerit optet sibi coniugem: noua enim inducta prioris aboleri posse desiderium, & eius recẽti consuetudine amorem paulatim distractũ in to- tum posse euanescere. Probauit rex consilium, moxq; mandauit certis hominibus ut forma ce- lebres uirgines ex toto regno selectas ad eum adducerent. Id mandatum illis diligenter ex- sequẽtib; inuenta est Babylone Esther puella uiroq; parente orbata, quæ apud patruũ Mar- docheum educabatur: is erat tribus Beniami- tica, unus ex Iudeorum primatibus: hæc puella præ cæteris omnibus excellebat pulchritudine,

Et gratijs uultus in se oculos conuertebat: itaq; uni eunuchorū cōmendata, tractata est apud eū delicatissimè, odoramentis atq; unguentis preciosissimis quibus principes foeminae corpus curare solent, quotidie delibuta: atq; hac tractatione per sex menses usa sunt quadringente numero uirgines: quando uerò satis iam curatas existimabat, et regis lecto iēpestiuas, unā singulis diebus mittebat ad eū qui post complexus eam ad eundē eunuchum remittebat. Perducta uerò Esithere delectatus eius consuetudine, et amore correptus, legitimā coniugē eam sibi adiunxit, nuptiasq; celebrauit anno regni sui septimo, mēse XII. qui Ader dicitur: dimisitq; quos angaros uocant, per omnes gentes nuptiale festū eis indicens. Ipse uerò Persas et Medos, et primates aliarū gentium accepit cōuuiuiō nuptiali per mensem integrum: et ingressa regiā uxori diadema imposuit: atq; ita cum ea conuixit, nunquā interrogata quonā esset nata genere: pater uerò eius et ipse Babylone Susa migravit, ibiq; degēs obuersabatur quotidie circa regiā, sciscitans de puella quomodo se habeat: diligebat enim eā haud secus quā propriā filiam. Rex autē legē tulit, ut nemo è domesticis, inuocatus eum accederet, tantisper dum sedere in regio solio: adhibitis in hoc etiam licitoribus cū securibus, ut si quis cōtrā faceret, plecteretur capite: rex interim uirgā tenebat aureā, quam

quos

quoties aliquē ex inuocatis uenietibus seruare uellet, porrigebat ad eū: isq; uirga cōtactu eximebatur periculo. Et de his quidē haecenus dixisse sufficit. Aliquanto deinde post cū Bagathous & Theodestes eunuchi cōspirassent cōtra regem, Barnabazus alterius seruus genere Iudeus, deprehensas insidias patrio regine indicat: at Mardocheus per ipsam regi insidiatores perdidit: rex uerò territus, ueritatē per quaestiones inuenit: & illis in cruce suffixis, Mardocheo tunc quidē pro salute sua quā ei debebat premiū nihil persoluit, tantum nomen eius in cōmentarios suos referri iussit & annotari, ipsum uerò uersari in regia, receptū inter amicos regis necessarios. In eam regiam quoties Aman filius Amadathis genere Amalecitarum ad regē ueniebat, adorabāt eum omnes tam Persae q̄ exteri, idq; ipsius Artaxerxis iussu. Mardocheo uerò ppter patriā institutionē non adorāte hominē, ille cum hoc obseruasset, percontatus est cuius esset: & audito esse Iudeum, iratus exclamauit, Rem indignā, cum ingenui Persae adorarent eum, seruū istū dedignari idē facere: uolensq; poenas de Mardocheo sumere, parū putauit ipsum ad supplicium deposcere, nisi gentem eius uniuersam perderet, q̄ esset natura Iudeis infestus: quando quidē Amalecitarum gēs, ex qua ipse erat, à Iudeis uictoribus extincta fuerat. Igitur adito rege orsus est accusatio-

Esth. 3.

nem esse gentē quandā malā, sparsam per uni-
 uersum ipsius regnū, in sociabilem, abhorrentē à
 ceteris hominibus, diuersis ceremonijs & legi-
 bus utentē, infensam & moribus & studijs re-
 liquorū populorū, & totius mortalium generis.
 Hanc gentē, inquit, si uis subditis tuis gratū fa-
 cere, exstirpabis fundit⁹, nemine uel captiuo uel
 seruo superstite relicto: & ne qd inde tuis tri-
 butis decedat, de meis bonis promitto tibi X L.
 ualētorū argēti millia, libētē tanta pecunia ca-
 riturus, modò regnū tuū repurgetur ab ista ho-
 minū colluue. Hęc Amanō poscēte, rex et ar-
 gentū illud ei se remittere dixit, et homines eos
 cōcedere, ut de illis ipse arbitrato suo statueret.
 Aman autē uoto potitus, confestim edictū no-
 mine regis per oēs nationes euulgat in hęc sen-
 tētiā. Rex magnus Artaxerxes CXXXII. satra-
 pis qui Indiam inter & Aethiopiā provincijs
 præsunt, hęc scribit: Cōsecut⁹ imperiū tot gētū,
 & orbis q̄ late uolui dominio potitus, cū nihil
 superbū aut seūū in subditos admitterē, sed mā-
 sueto ac miti moderarer eos regimine, & pacē
 in primis ac iuris tutelā pcurarē, cogitavi quō
 hęc bona possent eis manere perpetua. Admo-
 nitus igitur ab amico propter prudētiā et iusti-
 tiā mihi semper prae ceteris honorato, & ob e-
 gregiā fidē secundū post me locū obinēte. A-
 mane, esse permixtā hominū generi gentē ini-
 micā, & suis quibusdā legibus utentē à ceteris
 diu

diuersis, inobediēte regibus. & deprauatā mo-
 ribus ac ritibus, nec monarchiā nec negotia vo-
 stra probantē, uolo ac edico, ut hos ab Amane
 mihi parētis loco habito indicatos cū uxoribus
 & liberis perdatis, nemini eorū parcentes, neq;
 miserationi plus q̄ nostro edicto tribuētis: idq;
 fieri iubeo decimatertia die duodecimi mensis
 presentis anni: ut una die deletis in totū nostris
 hostibus, imposterū pace ac securitate frui nos
 liceat. Hoc edicto oppidatim per totā regionem
 sparsō, oēs ad Iudeorū interneciōē in diē pre-
 scriptū sese expediebāt, idēq; studiū erat & Su-
 sis in urbe regia. Rex interim & Aman cōui-
 uis uacabāt & cōpotationibus, p̄turbata ciui-
 tate & futuri expectatione suspēsa. At Mar Esth. 4.
 docheus re cognita, scissis uestibus, opertus Jac-
 co & sparsus cinere ferebatur per urbē iniquū
 facinus clamitās, maximā gentem interneciōni
 esse addictā: & uociferādo talia usq; regiū pa-
 latiū delatus, ibi demū cōstitit: nō enim fas erat
 illū tali habitu in regiā ingredi. nec alius erat
 Iudeorū habitus aut affectio in ceteris urbibus
 quacūq; regia litera perlata fuerāt, omnibus ob-
 denuntiatam sibi cladem lugentibus & lamē-
 tantibus. Ut uerò regina nuntiatū est, Mardo-
 cheum in tam miserabili habitu stare pro fori-
 bus palatiū, p̄turbata hoc rumore misit qui eā
 uestimenta mutarent. Qui cū id recusaret face-
 re, q̄ nōdum cessasset causa propter quam eum
 cc s hab.

habitum sumpserat, uocatum ad se eunuchum
 Achraibeam, qui tum fortè aderat, misit ad
 eum, scitatum quid mali accidisset homini, ut
 ealem cultum sumeret, ac ne ipsa quidē rogāte
 uellet deponere: ibi Mardocheus omnē causam
 eunuchō exponit ordine, et q̄ edictum regium
 per uniuersam ditionem esset diuulgatum, &
 quantam uim pecuniæ pollicitus sit Aman, ut
 interneccionem eius gentis à rege redimeret: ad
 hæc exemplar edicti Susis propositi ad reginam
 perferendum ei tradidit, adiectis mandatis, ut
 supplex regē adiret super hoc negotio, nec gra-
 uaretur pro incolumitate suæ gentis ad tempus
 infra dignitatem sese demittere, & deprecari
 eius periculum. Amanē enim, cuius secunda
 sit post regē dignitas, incitare eum crebris con-
 tra Iudæos accusationibus. Hoc cognito regina
 rursum Mardocheo nūtiat, nec uocatā se à re-
 ge, & capitale esse inuocatum ad eum irrum-
 pere, nisi ipse incolumitatem donare uolens, uir-
 gam auream protēderet. his enim solis impune
 esse, quibus hoc forte cōtingeret. Quibus ille au-
 ditis rursum per eundē eunuchum orat eadē,
 dicens, non oportere eam respectū habere salu-
 tis propriae, sed potius uniuersi generis: si enim
 hoc nunc facere negligat, Deum quidē omni-
 no laturum suis auxilium, ipsam uerò cum sua
 familia daturā pœnas eis quos tūc contēneret.
 Tum Esther nō mutato nuntio iubet patruum
Susis

Saxis cōcionē Iudaorū aduocare, & pro reginae salute triduanū ieiuniū indicere: se quoq; idem facturā pollicita cū ancillis domesticis, ac rē demum uel cōtra legē adiurā regē, et mortē etiā libenter perlaturā si ita usus ueniat. Paruit ille reginae et indicto suis publico ieiunio, ipse quoque supplex Deū precatus est, ne populū suum deleri permitteret, sed quemadmodū antea sepe saluti eorū prospexisset, et indulgisset peccatorū ueniā, tum quoq; eos à denūtiato liberaret periculo. nō enim sua culpa se uenisse in discrimē infamis supplicij, sed ideo scire Amanē irā percitū, q̄ soli Deo debiū adorationis honorē à se nō tulerit, & propter diuinarū legū reuerentiā integrē seruata, uniuerso generi moliris perniciē. Similes erant preces totius populi, rogantis Deū ut eorū saluti prospiciat, & totum genus Israēliticū imminenti cladi eximat, quā uidebātur sibi habere prae oculis. Regina quoq; supplicabat more patrio humi in faciē prostrata, & amicta uestitu lugubri, per tridū abdicato cibo & potu & omnibus delicijs: rogabatq; ut miseratus daret ei apud regē quali maxime opus esset facundiā, & maiore quā unquā antea forma gratiā, ut modo utroq; permotus rex ad clemētiā, & in ipsam fiat indulgentior, & popularibus suis in extremo periculo cōstitutis patrocinantē aequis oculis aspiciat. Vtq; in rege odiū inimicorū ingeneret, omniumq; im-

minen

minentium in eorū perniciē, ni ipse auertat in-
Esth. 5. fortunium. His precibus sollicitata per triduum
diuina miseratione, deuo mutat habitum: &
sumpto cultu qui reginā deceat, cū duabus pe-
disequis, quarū altera sustinebat innixā leni-
ter, altera à tergo sinuosam & fluentē in terrā
uestē summis attollebat digitis, ad regē uenit,
rubore genas suffusa, & maiestate mixtā ue-
nuſtatem preferens, nec omnino à metu libera.
Quem ubi cōspexit sublimē in solio, insignēq;
cultu distincto auro & gemmis ac unionibus,
horror quidā eā repēte subijt: & forte toruius
eam ac subirato uultu inspexerat: moxq; atto-
nita fluētibus mēbris in sustinentē ad latus to-
ram se reiecit. Rex autē non dubiū quin uolun-
tate Dei mutatus extimuit, & sollicitus ne
quid grauius cōiugi accideret, è solio se prori-
puit, blandēq; in ulnas exceptā refouebat suauī
alloquio, iubens bono animo esse, securā q̄ in-
uocata uenerit: legē enim illā latā esse in subdi-
tos, ipsi uerò, ut regni socie, licere omnia. Hac
locutus sceptrū in manū eius inseruit, & cervi-
cem eius uirga permulcens aurea, à legis metu
omnino fecit liberā. Illa hoc pacto refocillata:
Domine, inquit, eloqui non possum, quid mihi
repēte acciderit: ut enim te cōspexi tāta maie-
state uerendū, cōtinuò refugiēs interius defecit
me animus: & cū hac uerba egrē lāguida et
exili uoce protulisset, magis etiā sollicitus solari
eam

eam cœpit prolixius, paratū se quiduis gratificari pollicens, uel si dimidiū regnī sibi deposceret. *Esther* autē hoc tantū rogauit, ut ad cœnā sibi paratā cōuina cū *Amane* amico ueniret. Quod cū annuisset, amboq; uenissent, inter pocula uxorem iubet dicere quidnā peteret: nihil enim nō impetraturā, etiā si regnī partē cuperet: illa in crastinū differre se petitionē dixit, si modò liberet ei redire cū *Amane* ad cōuiuū. Id uerò libēter annuēte rege, *Aman* admodū letus abiit, q̄ solus tali honore dignatus sit, ut cū rege uocaretur à regina ad cōsiniū, quod nemini alteri cōtingerat, & cū obiter in palatio uideret *Mardocheū* excāduit, q̄ nullus ab eo sibi honor exhiberetur: reuersusq; domū aduocata uxore *Zaraza*, & amicorū cohorte, apud eos denarrauit honorē, in quo esset tā apud regē, q̄ apud reginā. nā cū ea die solus cū rege apud eā cœnasset, in crastinū quoq; se uocātū esse: unū sibi esse permolestū, q̄ *Mardocheum* Iudæum uideret in palatio: cumq; *Zaraza* diceret, oportere eum trabē quinquaginta cubitorum parare, & mane petita à rege potestate *Mardocheū* in eam crucē tollere: cōprobata ea sententia iussit familiares curare ut eiusmodi trabs erigeretur in suo palatio, parua ad *Mardochai* supplic. ū. id quod etiā mox factum est. Deus autē irrisit *Amanis* spem improbā, cui *Esth.* 6. sciebat euenturū lōge aliud. Nam ea ipsa nocte
somnia

somnum regi ademit: qui nolens uigilia tēpus
 perdere, sed malens in aliquod regni negotium
 id impēdere, iussit scribā allatis cōmentarijs res
 tam à se q̄ à maioribus gestas legere: quo legen-
 re, intellexit quendā ob rem egregiè gestā do-
 natum amplis possessionibus in regione cuius
 nomē erat ascriptū: alium ob fidē munera acce-
 pisse pretij maximi: tandē uentū est ad eū locū,
 qui cōtinebat Bagathoi & Theodestis eunu-
 chorum coniurationē, Mardochei detectā in-
 dicio: quo lecto cū scriba ad aliud deinceps
 trāsiret, inhibuit eum rex, percōtatus an nō sit
 adscriptū redditū ei aliquod premium. Illo ue-
 rò negāte quicquā tale scriptū, iussit eum desi-
 nere, & quota noctis hora esset, scitatus est ab
 eo cuius hoc erat officium: & audito q̄ esset iam
 diluculū, mādauit ut uiscrēt quisnā amicorum
 adesset pro palatij foribus, sibiq; renuntiarent.
 Forte autē Amā aderat, qui solito citius ue-
 nerat, rogaturus Mardochei supplicium. Famu-
 lis uerò renūtiātibus Amanē esse pro foribus,
 iussit eum intro uocari: cui ingresso, cū sciā,
 inquit, amicū te mihi prae cunctis beneuolum,
 rogo da mihi cōsiliū, quomodo possim pro mea
 magnificētia honorare quendā mihi admodū
 carū hominē: tum Aman cogitās quancunq;
 sententiā protulisset, in rem suā fore, q̄ ipse prae
 caeteris regi carus esset: indicauit ei quod puta-
 bat optimū his uerbis: Si uis hominē, quē tibi
ais

ais dilectū, cumulare insigni gloria, fac ut equo uehatur uestitus sicut tu, & aureo torque ornatus: & unus aliquis ex intimis tuis amicis preconis specie precedat, clamās per totā urbē, q̄ sic honorabitur quē rex honorare uoluerit. Id cōsuluit Aman putās hunc honorē nō aliq̄ deberi q̄ sibi. Rex uerò letus: Ergo, inquit, uade, & sumpto equo, ueste ac torque, Mardocheum Iudæum quare, & sic ornatū equo insidentē ipse precede, agēs preconē interim: nam tu amicus es intimus, & cōsiliū quod dedisti exsequeris optimè: debetur enim honor hic meæ uita cōseruatori. His præter omnē spem auditis, uix fuit cōpos animi, & cū non haberet quid aliud faceret, exiit cum equo, purpura & torque aureo: inuētumq̄; ante aulā Mardocheum sacco amictū, iussit eo deposito induere purpuram. Qui ueritatē rei nesciēs, sed illudi sibi putans: Scelestissime, inquit, ad eōne calamitati nostræ insultas? Persuasus itādē q̄ rex hoc ei præmium pro accepta salute redderet, proq̄; detectis eunuchorū insidijs, induit purpurā qua rex ipse uti est solitus: & ornatus torque, cōscēsoq̄; equo urbē obequitabat, præcedēte Amane & clamāte, Sic honorabitur quē res honorare uoluerit. Perlustrata deinde urbe, Mardocheus ad regē ingreditur. Amā uerò præ pudore domum se cōtulit, et cū fletu uxori ac amicis quæ cōtingerāt narrauit. Respōderunt illi, ademptam
iam

iam ei omnē occasionem uindicādi in Mardo-
 chaeum, quando quidem illi manifestē Deus sit
 propitijs. Hec illis adhuc colloquētibz, uene-
 runt Estheris eunuchi, Amanē sine mora ad
 cenā uocaturi: quorū unus Sabuchadas uisa
 cruce defixa in ipsius adibus, quae parata erat
 Mardocheo, scitatusq; ē quodā famulo in quē
 usum parata sit: ut cognouit qd reginae patruo,
 quē Aman uolebat a rege ad supplicium depo-
 scere, tunc quidē siluit. Ceterū postquā rex cum
 Amāne suauiter epulis acceptus, iussit reginā
 indicare quidnā eum sibi largiri cuperet, acce-
 pturam quicquid perierit: cepit deplorare pe-
 riculum sui populi, dicēs se ad interitū cū tota
 sua gente deditā, & ideo nunc ea de re uerba
 facere. Neq; enim se negotia eius interpellatu-
 ram fuisse, si in amarā seruitutē uendi eos ius-
 sisset, qd mediocrē hanc calamitatē duceret: nūc
 uerò orare, ut se ab imminente clade eripiat.
 Querente autē rege, quisnā hoc moliretur, iam
 aperte accusando in Amanē inuecta est, dicēs
 hunc, qd pessimē erga eos affectus esset, autorem
 talis cōsili. Tum rex turbatus recepit se in hor-
 tos ē cōuincio: & Aman paratum sibi iam in-
 telligens infortunium, cepit apud reginā erra-
 tum suū agnoscere, et precari ueniā: simulq; in-
 lectū eius procubuit. Incerim superueniēs rex,
 & hoc uiso magis etiā cōmorus: Sceleratissime,
 inquit, etiā uim uxori meae inferre uis? Amanē

autē ad hanc uocē exterrito, & ne hiscere qui-
 dem ualēre, ibi uerò Sabuchades eunuchus ac-
 cedens accusabat Amanē, quòd in edibus eius
 inuenisset crucem Mardocheo paratā: id enim
 sibi cōpertum ex ipsius famulo, cū ad inuitan-
 dū eū uenisset: esseq; eā crucē altā quinquagin-
 ta cubitos. Quo audito rex decreuit non alio
 ipsum afficere supplicio, q̄ quod in Mardocheū
 excogitauerat: iussitq; ut cōfestim in eā crucē
 sublatus necaretur. Subit hic mihi admirari di-
 uinā potentiā iustitiāq; ac sapientiā uel ex hoc
 facto colligere, qui nō solum Amanem merito
 supplicio tradidit, uerum etiā pœnā in alterum
 excogitatā, in caput inuētoris illo inscio cōuer-
 tit. Atq; ita Aman immodicē amicitia regis *Esth. 8.*
 usus perijt, & facultates eius regina donatæ
 sunt. Mardocheus autē à rege accitus, qui iam
 cognatum esse cōiugis ex ipsa didicerat, anulū
 accepit ab eo q̄ prius Amanī fuerat cōcredi-
 tus, regina uerò possessiones Amanis ei largi-
 t: est: rogauit deinde regē ut Iudæis presentem
 de uitametū adimeret, docēs eum de Amanis
 Amadathis filij literis, sparsis quā latè pateret
 imperium: neq; enim se posse uiuere, nisi & pa-
 tria salua, & suis popularibus. Rex autē polli-
 citus est nihil ipsa inuita se mādaturū, neq; uo-
 luntati eius ulli in re cōtra iturū. Permisit etiā
 ut ipsius nomine quicquid uellet de Iudæis scri-
 beret, et regio sigillo obfirmatas literas p̄ omnes
 d d prouin

prouincias dimitteret : confirmatas enim regio
 signaculo , autoritatem habituras apud omnes
 qui eas legerint, & cōradicturū eis neminem.
 Accitis igitur scribis regijs , iussit eos pro Iu-
 daeis scribere ad magistratus omnium gentium, qua
 sita sunt Indiā inter & Aethiopiā sub centum
 XXVII. Sarrapis: quarū literarū exemplū hoc
 fuit: Rex magnus Artaxerxes magistratibus
 nostris fidelibus s. Multi elati magnitudine
 honoris et beneficiorū quae ex nimia cōferentiū
 bonitate percipiūt, nō solū erga inferiores exer-
 cent superbiam, uerum etiā cōtra ipsos autores
 beneficij nō uerētur insollescere, quantum in se est
 tollentes omnē omnino gratitudinē quae usquā
 est inter homines: & corrupti inopinata felici-
 tate, abuzūtur ea cōtra illos per quos eā adepti
 sunt, nec Deū quidē timētes, cuius numē putāt
 se posse fallere. Ex his quidā propter amicitia
 praepositi cū potestate administrādis publicis
 negotijs, priuatis indulgent odijs: & decipiētes
 eos quos penes summū est imperiū, falsis crimi-
 nibus ac calumnijs efficiūt ut indignētur inno-
 xijs, atq; ita miseros adducūt in saluis pericu-
 lum: id quod nō ē prisca exēplis aut fama au-
 diuis nobis potest esse perspicuū, sed ex facinore
 quod sub nostris admissum est oculis: ut posthaec
 nō oporteat mentē adhibere qualibuscunq; cri-
 minibus, uel potius calumnijs, sed de cognitis
 causis iudicare: & si quidē peccatum sit seuerē
 animad

animaduertere: sin cōtra, absoluere: & rebus
 non uerbis credere. Namq; Aman filius A-
 madatis, genere Amalecita, & externi non
 Persici sanguinis, hospitij iure primū receptus,
 deinde per nostrā bonitatē in tāto honore ha-
 bitus, ut patris appellatione eū dignaremur, et
 adorari iuberemus, atq; secundū post nos locum
 obtinere, felicitatē suam ferre non potuit, neq;
 sobria mēte magnitudinem honoris metiri: sed
 regno meo struxit insidias, & eo cui uitam &
 imperiū debeo, benefactore ac seruatore Mar-
 docheo priuare me uoluit, simulq; uite ac regni
 socia Esthere, malis artibus petiuis ad interitiū.
 Sic enim orbaro mihi hominibus amicissimis,
 imperium postremo uoluit adimere. Ego uerò
 quoniā à scelesto homine destinatos neci Iudeos
 nō malos esse cōpertū habeo, sed optimis institu-
 tis uiuere, ac Deū colere eū qui & maioribus
 meis & mihi largitus est. & seruat hoc impe-
 riū, nō solū absoluo eos à pœna quæ prioribus
 cōtinetur literis, per Amanē ad uos transmis-
 sis, quibus mentē adhibere nō deberis: uerū etiā
 uolo ut eos omni honore prosequamini: nā eum
 qui his perniciē molitus est, cū tota familia pro-
 portis Sisorū in cruces suffixi, omnipotēte Deo
 iustissimas pœnas à scelesto exigēte. Inbeoq; ut
 transcriptis in plurima exempla & per totam
 nostram ditionē uulgatis his literis, Iudeos si-
 uatis suis legibus in pace uiuere: eisq; sitis au-
 d. d. 2. xilio.

xilio, ut possint pœnas sumere de illis qui eorū aduersis tēporibus iniurias eis facere ausi sunt: idq; decimatertia die mēsis duodecimi qui est *Adar*: quādoquidē *Deus* eā diem pro inter- necina saluarē eis esse uoluit: quæ quidē felix sit ijs qui nobis bene cupiunt, & monumentum uliionis de insidiarū machinatoribus. Notum esse uolo omnibus & urbibus et gētibus, quòd quæcunq; aliquid ex his quæ nūc mādamus per inobedientiam facere neglexerit, ferro & igni uastabitur: atq; hæ literæ proponatur per uniuersam nostrā ditionē, & accingāt se utiq; in præscriptā diē, ut se de inimicis suis uindicerent. Cū his literis cōtinuo ueredarū per omnes uias dimissi sunt: *Mardocheū* uerò cultu regio coronaq; aurea & torque ornatū è palatio prodeuntē ut uidere *Iudei*, felicitatē eā sibi quoq; cōmunē interpretati sunt. Ingens præterea gaudium, quasi noua salutis luce oborta, dum per singulas urbes proponūtur regie literæ, *Iudeos* omnes quotquot uel oppida uel agros habitarent occupauit: ita ut multi aliarū gentiū, metu eorū circūcidentes uerenda, securitatē sibi hoc pacto quærerēt: nam ad decimatertiā diem mēsis duodecimi, qui *Hebrais Adar*, *Macedonibus Dysirus* dicitur, perlata regie literæ animabāt *Iudeos*, ut qua die ipsis imminebat exilium, ea in inimicos impunè sauirēt: quo factū est ut procuratores, magistratus, satrapæ: tyranni, re

ni, reges in pretio Iudeos haberēt, omnibus modestiā indente metu ex Mardocheo: post divulgatas enim ubiq; regias literas, etiā apud Susa interfecerunt Iudei ex inimicis suis circiter D. homines: et cū rex cōiugi indicaret casorum intra mœnia numerū: nā incōpertū esse quātus sit in alijs ciuitatib⁹: rogaretq; ec quid amplius uellet, potiturā enim cupitis: rogauit illa ut permitteret Iudeis sequēti quoq; die in reliquias inimicorū ad eundē modū desauire, & decem Amani filios in crucē agere: & id quoq; Iudeis cōcessum est, rege nolente Estheri in ulla re cōtradidere. At illi rursus cæteruatim decimaquarta Dystri discurretes, occiderūt ferme trecētos ex aduersarijs, ne minimū quidē attingendo ex eorū facultatibus: per alia uerò oppida eodē Iudeorū incurso perierūt LXXV. milia eorū qui pro inimicis sunt habiti: qua cedes decimatertia die patrata est, sequētē uerò festis attribuerūt epulis: apud Susa quoq; quartamdecimā sequētis mēsis per festos cœtus celebrauerunt: unde hodie quoq; per totū orbē Iudeis hi dies festi sunt, & partes de cōuiujs sibi mittunt inuicē. Scripsitq; Mardocheus oībus sub Artaxerxis dominio degētib⁹ Iudeis, ut uniuersi hos dies festos agerēt, & posteritati quoq; traderēt, ut sempiternū id festū ad perpetuā rei memoriā maneat. Aequū nāq; esse, ut cū p̄ eos dies dolis Amanis in salutis discrimē adducti

sint, tam suae liberationis, quàm de inimicis vindictae memoria celebrent, & pro tanto beneficio Deo agant gratias. Quamobrè ea festa per eos dies observant, Phrurae uocantes, quasi conseruatoria. Ceterùm Mardocheus illustri loco apud regem fuit, uir prepotens, regi administrationis, regina uerò etiam uita socius: quorum opera Iudaeorum res floruerunt suprâ quàm uel sperare poterant. Atq; haec ferè sunt quae sub hoc rege genti nostra euenerè memorabilia.

Bagoses, penes què Artaxerxis iunioris exercitus fuit imperium, multis iniuriis Iudæos affecit. C. VII.

Post Eliasibi autè pontificis obitum, sacerdotium eius Iudas filius iure suscepit hereditario: & huic quoq; defuncto successit Ioannes filius, qui in causa fuit, ut Bagoses Artaxerxis copiarum imperator templum pollueret: idem dux etiã tributa Iudæis imposuit, ut prius quàm quotidianas hostias offerrent, in singulos annos ex publico quinquaginta drachmas penderent: idq; ita ob hanc causam accidit. Erat Joanni frater Iesus, huic quòd amicus esset Bagoses, pontificatũ se daturum est pollicitus: hac fiducia Iesus tum liberius cum fratre in templo alitercatur, re usq; rixam progressa, tantam bilem mouit fratri, ut ab eo per irã interficeretur: quae quidè impietas fuit longe maxima, praesertim in homine sacerdote: & quod grauius est, nullum tale impietatis exemplũ exstat uel apud
Grecos

Græcos uel apud Barbaros. Deus certè hæc iniuriam non dissimulauit, sed & populus hac de causa libertatè amisit, & templum pollutum est à Persis. Nam Bagoses dux cognito quòd pontifex proprium fratrem in templo interemisset, superueniens Iudeis iratus clamitabat, *Ausi estis scelesti in templo uestro eadem perpetrare? & cum conatus templum ingredi arceatur: Quid, inquit, an me putatis impuriore quam cadauer quod iacet in templo?* & his dictis ingressus est, atq; hac occasione per septenniū eius cædis pœnas à Iudeis exegit. Mortuo deinde Ioanne, pontificatum accepit filius eius Iaddus: huic quoq; frater fuit Manasses nomine, cui Sanaballetes missus in Samariam à Dario rege ultimo satrapa, Chuthæus genere, unde & Samaritis origo est, sciens insignem esse urbem Hierosolyma, regesq; eius multa negotia tam Assyrijs quam Syris exhibuisse, libenter nuptum dedit filiam Nicaso, ratus connubium hoc eum uadem futuræ cum Iudeorum gente amicitie.

Quanta Alexander Macedonum rex in Iudæos beneficia contulerit. CAP. VIII.

PER idem tempus Philippus Macedonum rex apud Ægeas oppidum à Pausania Cerastræ filio ex Orestarum gente insidijs interceptus periit. Eius filius Alexander paternum regnum adeptus traiecto Hellesponto congressus ad Granicum flumen cum Darij ducibus uicit

dd 4 egreg

egregie : subacta deinde Lydia & Ionia, du-
 ctōq; per Cariam exercitu inuasit in Pamphy-
 liam sicut alibi dictum est. Hierosolymorū au-
 tem seniores egreferentes, Iaddi pontificis fra-
 trem, & quodammodo collegā, duxisse externi
 generis foeminam tumultuabatur, rati gradum
 factum ad antiquandas patrias leges de conu-
 bijs, atq; ita fore ut paulatim misceantur profa-
 nis gentibus: nā & prioris captiuitatis & ma-
 lorum quæ secuta sunt causam fuisse, quòd qui-
 dam cōtra legem peccātes duxissent uxores non
 sui generis: postulabant igitur ut Manasses au-
 dimitteret uxore, aut non amplius ad altare ac-
 cederet. Et cū pōtifex quoq; ab altari eum ar-
 ceret, profectus Manasses ad Sanaballetem so-
 cerum, se quidē amare dixit filiam eius Nicaso,
 nolle tamen propter eam priuari sacerdotio, qui
 honor & gentilitius sit ipsi, & apud Iudeos
 semper in maxima existimatione fuerit. Ad
 hæc cum Sanaballetes respondisset, se illi non sa-
 cerdotium tātum seruaturum, sed & pontifica-
 tum paraturum, & totius suæ prouincie princi-
 pem eum facturū, modò filiam suam uxorem re-
 tineat: edificaturumq; tēplum Hierosolymitano
 simile in monte Garizin, qui imminet Samariæ
 reliquis mōtib; celsior, idq; polliceretur ex con-
 sensu regis Darij se facturū: elatus tali spe Ma-
 nasses mansit apud socerū, putans se pōtificatum
 dante rege cōsecuturum, iam enim Sanaballetes
eras

erat senior. Cumq; multi sacerdotes & Israëlita intricati essent eiusmodi cōiugijs, nō leuiter turbabatur Hierosolymorū Respub. omnes enim hi defecerunt ad Manassem, Sanaballetē prabente eis & pecuniā, & agros ad colendū, & domicilia, ac modis omnibus adiutāte ambitionē generi. Quo tēpore Darius audito quòd Ale- V III. xander traiecisset Hellespontū, & praelio uictis ad Granicum suis satrapis ulterius procederet, contractis tam pedestribus q̄ equestribus copijs decreuit Macedonibus occurrere, priusquā totam Asiam sibi subyicerēt. Itaq; ultra Euphratem traducto exercitu, & superato Tauro mōte Cilicie, statuit in ea prouincia hostem excipere praelio. Sanaballetes autē letus descensu Darij, aiebat se mox præstiturum Manassi pollicita, quā primū rex reuerteretur post uictoriam: persuasum enim erat nō ipsi tantū, sed & omnibus Asiaticis, ne primū quidem cōgressum expectaturos Macedonas, tāto inferiores numero: sed longe alius fuit euentus q̄ ipsorū opinio. Rex enim collatis cū Macedonibus signis uictus est, & magna exercitus parte amissa, matre etiam & uxore cum liberis in hostium potestātē redactis, fugit in Persidem. Alexander uerò in Syriam ueniens cepit Damascū, & occupata Sidone Tyrū quoq; oppugnabat: scriptisq; ad Iudeorū pontificem literis petebat auxilium, et ueforū rerum uenaliū prabere exercitui: & ue

dd s que

qua prius Dario conferre sit solitus, nunc de
 Macedonibus, pralata eorū amicitia, fore enim
 ut illum nō pœniteat: cumq; pōtifex nuntijs re-
 spondisset, sacramento se obligatū Dario, ne ar-
 ma contra eum sumeret, idq; ratū fore q̄ diu ille
 viserit: iratus Alexāder Tyri quidē oppugna-
 tionē nō omisit, qua breui potiturus uidebatur:
 minatus est tamē hac capta mox se ducturū con-
 tra pontificē, ut omnes discant, cui iusiurandum
 seruari oporteat: quare non parcens labori tan-
 dem Tyrum expugnauit, & constitutis in ea re-
 bus Gazam profectus, in ea Babemesem Persicē
 praesidiū praefectum obsedit. Interea Sanaballetes
 ratus iam adesse tempus, à Dario defecit, & as-
 sumptis octo millibus de sua prouincia, in Ale-
 xandri castra se contulit: cumq; offendisset eum
 Tyri oppugnationē aggredientē, & suam pro-
 uinciam eius fidei cōmisit, & hunc pro Dario
 dominū libenter agnouit: à quo obujs manibus
 exceptus, liberē iam quid uellet elocutus, ait se
 generū habere Manassē, Iuddi Iudeorū pon-
 tificis fratrem: eum sequi multos illius gentis ho-
 mines, et uelle in sua prouincia tēplum exstrue-
 re, idq; fore in rem ipsius regis, si diuidatur Iu-
 deorū potentia: ne fortē de cōmuni sententia re-
 bellantes multū negotij regibus facessant, quem-
 admodum soliti sunt Assyrijs imperantibus.
 Quod ubi impetratū est, omni ope adnitens tem-
 plum edificauit, & Manassē eius sacerdotem
consē

constituit, amplissimum hunc honorem filie suae posteris relicturū se existimans. Septē autē mensibus in Tyri oppugnatione, & Gaza duobus absumptis, Sanaballetes fato functus est: Alexander uerò expugnata Gaza Hierosolyma propeere petijt. Iaddus uerò pontifex postquam hoc audiuit, sollicitus hārebat inops cōsiliij, nec inueniens quomodo regem deberet excipere, iratum eo quòd antea neglexisset imperata eius facere. Ergo indictis populo supplicationibus, & immolatis Deo uictimis, ad opem eius cōfugit, illi publicam salutem commendans. Proxima deinde post sacrificium nocte, in somnis ei Deus apparuit, iubens ut bono esset animo, & coronata urbe portas aperiret, utq; populus in albis uestibus prodiret obuiam, ipse uerò cū reliquis sacerdotibus solenni cultu sui ordinis, securi de Dei prouidentia. Experrectus autem è somno letus ciuibus hoc oraculum indicat, & paratis omnibus ut in somnis praeuinitus fuerat, regis aduentū prestolabatur: & cū renuntiatū esset eum iam nō procul ab urbe adesse, progressus est eum sacerdotibus & urbana multitudine pompa quadam noua & uenerabili usq; ad locum qui dicitur Sapha, quae uox speculam significat, quòd ibi & urbs & tēplum in prospectu sit. Et cū Phoenices ac Chaldaei sperarent sibi licere quicquid iratus rex posset permittere, direptionem urbis, & pontificis exquisitū supplicium.

planē

planè contrarium euenit. Alexander enim ut uidit è longinquo candidatū populum, & sacerdotes ante agmē in amictu byssino, pontificemq; in stola hyacinthina auro distincta, tiarā in capite gestantē cum præfixa aurea lamina insculpta Dei nomine, solus ad eum accedens nomen illud adorauit, & salutauit pontificem. Iudeis autē omnibus uno ore Alexandrū consalutantibus, & in orbē cingētibus, Syriæ reges & reliqui obstupuerūt, uix credētes regē mentis compotem: solus Parmenio propius accedēs rogauit familiariter, quid ita cum ipse adoraretur ab omnibus, nūc adoraret Iudeorū pontificem. At ille nō hunc se adorasse respōdit, sed Deo, cuius pontifex esset, honorem eum exhibuisse: Hunc enim, inquit, uidi & antea hoc ipso habitu, cum adhuc essem in Dio Macedonia, qui me deliberantē quomodo Asiam possem subigere, hortatus est forti esse animo, & sine mora exercitum trahere, nā suo ductu potiturū me Persarū imperio. Quapropter quia nunc primū talem habitū uidi, agnoscens hūc & uisionis memor que me ad hanc expeditionē impulit, puto me nō sine numine in Darium exercitū ducere, et breui fore uictorie cōpotem: & sublato Persarū imperio, cessura mihi omnia ex sentētia. Hæc locutus ad Parmenionē, & comiter cōplexus pontificem, deducētibus sacerdotibus in urbem peruenit: & ascēdens in templum immolauit Deo ex
sacer

sacerdotis praescripto, ac pontifici quoque suum honorem exhibuit. Ostensoque sibi Danielis libro, in quo Graecum quendam Persas debellaturum significat, hunc ipsum se esse interpretatus, letus dimisit multitudinem. Sequenti uero die uocatis eis iussit ut quicquid uellent peterent. Pontifice autem petente ut patrijs legibus uiuere sibi liceat, utque septimo quoque anno concederetur eis tributorum immunitas, concessit omnia. Rogantibus deinde ut eos quoque Iudeos, qui Babyloniam ac Mediam colerent, sineret uti institutis proprijs, hic etiam postulatis eorum satisfacturum se est pollicitus. Et cum fecisset eis potestatem, si qui uellet saluis suis ritibus sequi eius militiam, multi in eam expeditionem dederunt nomina. Atque his apud Hierosolyma actis, mouit inde in alias propinquas urbes exercitum: cumque ab omnibus amicè exciperetur, Samaritae quorum tunc caput erat Sici-ma, sua ad montem Garizin, & habitata à desertoribus gentis Iudaicae, uidentes quod Alexander Iudeos tractaret tam magnificè, decreuerunt se quoque Iudeos profiteri. Sunt enim Samaritae hoc ingenio, ut & ante diximus, in rebus Iudeorum afflictis, negant se cognatos, ueritatè tunc dicendo: cum uero affulgere eis fortunam uiderint, confestim in societatem irruunt, attinere ad se affirmado, & à Iosepho eiusque filijs Manasse & Ephraemo seriem generis sui deducendo. Igitur splendido paratu & magnam alacritatem pra

præ se ferentes regi occurrunt penè in Hierosolymitano agro: collaudatisq; ab Alexandro omnibus, Sicimitæ eum adveniunt, assumptis secum militibus quos Sanaballetes miserat, rogantes ut inuisat ipsorum urbem, & illud quoq; templum præsentia sua honoret: ille pollicitus est hoc in reditu se facturum. Cumq; postularent ut septimi anni tributum sibi remitteretur, nam ne se quidem in eo seminare: quesivit, qui nam essent qui hoc rogarent: illis uerò dicentibus, Hebræos quidem se esse, sed Sicimitas uocari à Sidonijs: iterum quesivit an Iudæi essent: negantibus illis, Equidem, inquit, Iudæis id concessi. Reuersus tamen & re diligentius cognita, faciam quod equum uidebitur: atq; hoc pacto Sicimitas dimisit. Sanaballetis autem milites iussit ut se in Aegyptum sequantur, ibi enim se agros eis diuisurum: id quod paulò post fecit in Thebaide, iussis ei regioni esse præsidio. Post obitum autem Alexandri, imperium quidem eius inter successores est diuisum: templum uerò in Garizin monte situm mansit incolume: & si quis apud Hierosolymitas aut illiciti cibi sumpti, aut uiolati sabbati, aut similis criminis reus ageretur, ad Sicimitas confugiebat, calumniam se passum dictitans. Eodem uerò tempore etiam Iaddus pontifex obierat, Onia filio successore: atque in eo statu res Hierosolymitanæ tunc fuerunt.

FL. IOSEPHI AN-
TIQVITATVM IVDAI-
CARVM LIBER DVO-
DECIMVS.

Ptolemæus Lagi dolo occupatis Hierosolymis
cum reliqua Iudæa, multos inde in Aegyptum
traduxit.

CAP. I.

ALEXANDER Macedonum
rex in suã potestate redacto Per-
sarũ imperio, et cõstitusis, ut iam
dictũ est, Iudæorũ rebus, vitã fi-
niit. Imperio uerò in multos suc-
cessores distracto, Antigonus Asiã occupat,
Seleucus Babylonẽ cũ vicinis gẽtibus, Lysima-
chus Hellepontũ, Macedoniã Casander, Ptole-
mæus Lagi Aegyptũ. Qui dũ seditionibus agi-
tantur, & de imperio cõtendunt, durate longo
bello, & urbes nullæ afflicte sunt, & habitato-
res earũ plurimi per diuersa præliorũ certamina
desiderati sunt: id quod tota Syria tum passa est
sub Ptolemæo Lagi, quẽ præter meritũ Soterem
appellabant. Is & Hierosolyma occupauit, dolo
tamẽ circumuentus: ingressus enim urbẽ sabbato
uelut sacrorũ gratia, Iudæis nec arcibus, quòd
nihil hostile suspicaretur, & alioquin eũ diem
in otio & quere agentibus, sine difficultate pos-
situs dominio, acerbè eam & inclementer tra-
ctauit. Attestatur nobis Agatharchides Cni-
dius, qui successorum Alexandri res gestas
conscripsit, superstitionem nobis exprobrans.

quòd propter eam libertatem amiserimus. Sic enim scribit : Est gens quæ Iudeorū dicitur, urbem incolens magnā & bene munitam, nomine Hierosolyma: hanc passi sunt in Ptolemæi potestatem peruenire : & dum propter superstitionem grauantur arma sumere, grauem dominum receperūt. Et Agatharchides quidē de nostris hominibus hæc prodidit. Ceterū Ptolemæus multos captiuos ex montano Iudææ tractu & Hierosolymorū uicinia, Samariaq; & Garizin monte in Aegyptū traductos iussit sedes ibi figere: & cum Hierosolymitas pertinacissimè iurisiurandi fidē seruare cōpertum haberet ex responso quod Alexandri legatis post Darij cladem dederāt, multa ex eis presidia disposuit per arces: & cum eis apud Alexandriam ius ciuitatis pari cū Macedonibus conditione dedisset, sacramēto omnes deuinxit, seruaturos fidem posteris eius qui tam multa ipsis crediderat. Non pauci prætereareliquorum Iudeorum sponte in Aegyptum migrauerūt, partim ubertate terre allecti, partim Ptolemæi erga suam gentē liberalitate. Seditioes tamen cōtinuæ fuerunt inter eorum posteros & Samaritas instituta patria peruicaciter retinētes : pugnabantq; inter se iugiter, dum Hierosolymitani suum tēplum sacrosanctum esse affirmāt, & uictimas à Iudæis non aliò mittendas : Samaritæ contra in montem Garizin eas mitti debere contendunt.

Ptolem

Ptolemæus Philadelphus Iudæorū legem in Græcā linguā uertit, & multiseius gētis captiuis dimissis, donaria multa deo in tēplo eius dedicat. C. II.

Post hunc Philadelphus assumpto Aegy-^{II.}
pti regno, quod per annos undequadragin-
ta tenuit, & legē transferri in Græcā linguam
curauit, & Hierosolymitas in Aegypto ser-
uientes liberos dimisit, numero centum uiginti
millia, idq; ex huiusmodi causa: Demetrius
Phalereus regiarū bibliothecarū præfectus da-
bat operā ut si fieri posset omnes totius orbis li-
bros colligeret, cōmens quoque ubicunq; au-
disset cognitu dignos, aut cupiditati regis gra-
tos, cuius præcipuū erat in cōgerendis codicibus
studium. Hic rogatus aliquando à rege q̄ multa
millia iam cōparasset, ait se iam habere circiter
ducēta millia, sed breui habiturum quingenta
millia: præterea compertum sibi certis indicijs
multos esse apud Iudæos, qui leges eorū scriptas
cōtineāt, dignos cognitu & bibliotheca regia,
esseq; scriptos ipsorū lingua & literis, et exhi-
bituros negotiū his, qui uelint eos in Græcū ser-
monem uertere. Videri quidē quandā cum Sy-
rorum lingua & caractere similitudinē, ha-
bere tamen multa peculiaria. Nihil igitur ue-
tare, quin & illa ex Hebræo traducta, cum non
desint sumptus, in bibliothecā suā referat. Tum
rex collaudato Demetrii circa conquirendos
libros studio, scribit Iudæorū pontifici, ut cures

e e

hoc

hoc negotiū ex sententia sua cōfici. Interea quidam Aristlaus ex intimis regis amicis, & ob modestiā admodum carus, eum iam dudū animū haberet rogare eum ut Iudeos in suo regno libertati restitueret: ratus adesse iam optimā occasionē supplicandi, primū cum prefectis satellitibus Sosibio Tarentino & Andrea cōsiliū hoc cōmunicat, multum obtestatus ut preces suas apud regē quantum possunt adiutent: & postquā intellexit ipsis quoq; rem cordi esse, adito rege sic eum allocutus est. Quia nō deceat nos rex uerum dissimulare, sed ingenuē proloqui: cum hoc agamus ut Iudeorum leges non transcribātur tantū, uerum etiā uertantur, quoniam honesto pretextu id facere possumus, dum tam multi huius hominū generis in regno tuo seruiunt? Quos certē non alienū fuerit à tua bonitate ac magnificentia, liberare à presenti miseria: quandoquidē is qui tuum gubernat imperiū, earum legū autor noscitur, quantū mihi sanē de eare inquirēti peruestigari potuit. Cōditorem enim huius uniuersitatis eundem quē illi nos quoq; colimus, Iouem nominātes, nimirum q̄ inuet uitam omnium. Quapropter uel Deū reueritus, quē illi eximio pre ceteris mortalibus cultu uenerantur, redde eis patriā, ut in natali solo liceat eis uitā exigere. Nec est quod suspiceris rex, me uel genere, uel tribu eis propinquū, has preces offerre in illorū gratiā atq;

com

commodum: sed quū omnium hominum idem
 Deus sit opifex, & sciā illi placere beneficen-
 tiam, ideo tibi nunc supplico. Ibi rex libenti ac
 hilari vultu illum aspiciens, & quot tandē pu-
 tas millia, quibus opus sit hoc beneficio? Tum
 Andreas, qui et ipse aderat, dixit esse circiter
 centū viginti millia. Ad hac rex, Paruāne igi-
 tur tibi Aristae videtur hac quā poscis libe-
 ralitas? So sibi uerò & ceteris presentibus, dū
 gnū esse ipsius magnificentia dicentibus, pro
 accepto regno hanc Deo reponere gratiā: letus
 hoc eorū consensu iussit, ut quādo militi stipen-
 dium numerauerint, pro singulis captiuis quī
 apud eos sint drachmas centū viginti annume-
 rēt. atq; hoc suū decretum publico edicto pro-
 positurum se est pollicitus, quo tam Aristae pe-
 titio quā Dei uoluntas fiat cōfirmatior. In eo
 cōprehendebantur non hi solum quos pater aut
 eius exercitus abduxerat, sed illi quoq; qui uel
 antè uel post in seruitutē abstracti fuerant: &
 cū eam uindictā libertatis dicerent plusquam
 quadringēta talenta poscere, ne haec quidē im-
 pendere grauatus est. Eius edicti exemplar, quo
 illustrior fiat regis magnanimitas, libet hoc lo-
 co adscribere: Quicūq; ex militia patris nostrī
 Syriā ac Phœnicen incurserunt, & subacta
 Iudaea mācipia inde in regionē nostrā eiusq; ur-
 bes abducta diuendiderunt: atq; etiā quicunq;
 uel antè uel post diuēditi sunt, hos omnes libe-

vos uolo fieri: proq; singulis mancipijs centum uiginti drachmas recipere, milites quidem una cum caetero stipendio. reliquos uero a mesarijs regijs. Censeo enim hos praeter patris mei uoluntatem, et praeter omnem aequitatem in captiuitatem abductos militum licentia, qui uastata Iudaea sui comodi causa in Aegyptum abstraxerunt hanc multitudinem. Quapropter iustitia respectu, & commiseratione eorum qui a potentioribus per uim opprimuntur, iubeo Iudaeos omnes qui seruitutem seruiunt dimitti liberos, iam dicta summa heris eorum pro libertate reddita, & absq; dolo malo huic nostro mandato satisfieri. Volo autem hoc edictum proponi per triduum ex quo allatum fuerit, & interim heros profiteri huiusmodi mancipiorum numerum: id enim & mihi ipsi profuturum existimo. Eum uero qui parere noluerit, cuius deferre liceat, multandum facultatibus qua fisco nostro debet cedere. Hoc edictum cum primum oblatum esset regi, nec tamen discretum esset illis quoq; qui uel ante, uel post capti fuerant, liberaliter & illis indultum est eadem regis beneficentia: iussitq; ut ex collectis iam tributis distribueretur pecunia in militem, & in mensarios regios. Quo facto, intra septem dies peractum est quicquid rex iusserat, impensis in redemptionem quadringentis sexaginta talentis: quia domini exigebant & pro infantibus illas centum uiginti drachmas, quasi regis edictum etiam hos complecteretur.

rciur.

retur, ubi adscriptū erat pro singulis mācipiorū
 capitibus eam summā numerandā. Hęc ubi ex
 sententia regis magnificè sunt peracta, iussis
 Demetriū euulgare decretū de transscribendis
 Iudeorum codicibus: nihil enim temerè fiebat à
 regibus, sed omnia diligēter premeditata: qua-
 propter & suggestionis exēplar & epistolariū
 in cōmentarios relatū est, & multitudo missorū
 donariorū, & quod à quoq; factū est, ut primo
 aspectu pateat ex ipsis operibus tam auctorum
 quàm artificum præstantia. Suggestionis sanè
 exēplar fuit tale. Regi magno Demetri'. Quia
 mādaſti rex ut quod deest tuæ bibliothecæ sup-
 pleamus, & libros qui hæctenus nostrā inquisi-
 tionem effugerunt perquiramus, nihil mihi ad
 summā circa hoc negotiū diligentiam reliquum
 faciens, scire te uelim inter eos quos adhuc de-
 sideramus esse Iudeorū legis codices. Hebraicis
 enim characteribus & uernacula ipsorum lin-
 gua scripti cū sint, intelligi à nobis nō possunt:
 sunt etiā negligentius quam par est habiti, eo q̄
 nondum eis regia prouidētia cōtigit: necesse est
 autē ut & hos habeas diligenter accuratos. Sa-
 pientiorē enim & sinceriorē legislationē con-
 tinent, utpote diuinitus proditā. Et hæc est cau-
 sa, ut Hecateus Abderita refert, cur nullus uel
 poëta uel historicus mentionē eius legis faciat,
 aut uirorum qui iuxta eius præscriptū res suas
 administrauerūt: quòd sacrosancta sit, & pro-
 fano

fano ore tractari non debeat. Itaq; si idē tibi ni-
debitur rex, scribes Iudeorū pontifici, ut mittat
senos ex singulis tribubus seniores, legū earum
peritissimos, ex quorū interpretatione apertum
ac consonū sensum eorū librorum accipientes,
dignum aliquid tuo desiderio colligamus. Ad
hanc igitur suggestionem iussit rex suos ut ad
Eleazarū Iudeorum pontificē de hac re scri-
berent, simulq; per easdē literas certiorē facerēt
de Iudeis per Aegyptū pristinae libertati red-
ditis: praeterea ad faciēdos crateres & phialas
ac libatoria, misit auri talenta quinquaginta,
& gemarum copiosam multitudinē: iussitq; cu-
stodes arcarum in quibus gemae servabantur, li-
berā artificibus electionē permittere: mādaniz
etiā pecuniae pro sacrificijs & reliquis tēpli usi-
bus cētum talēta erogari. Dicā autem & ope-
ra & eorum ornatum, ubi primum exposuero
exēplar epistolae scriptae ad Eleazarū pontificē,
qui hoc sacerdotij fastigiū hoc modo cōsecutus
est. Onia pontificē defuncto filius ei Simon suc-
cessit, Iustus cognominatus, quōd & Deū pie
coleret, & eius summa potiretur benevolentia.
Quo mortuo, superstite unico filio parvulo, fra-
ter eius Eleazarus, de quo nunc est mentio, pō-
tificarū assumpsit, cui Ptolemaeus hoc modo scri-
psit. Rex Ptolemaeus Eleazaro pontifici salutē.
Multis Iudeis in regno meo degentibus, quos
Persae dum rerū potirentur captivos eò pertra-
xerant,

xerat, pater meus eos in precio habuit, aliorum
 opera in militia usus amplis stipendijs condu-
 ctorum, alijs etiã castellorum custodia per Æ-
 gyptũ assignata, ut esset terrori indigenis. Ego
 uerò postquã principatum adeptus sum, cum
 in ceteros benignitate sum usus, tum maximè
 in tuos ciues: quorum supra centũ millia in li-
 bertatẽ vindicari, restituti de meo pretijs eorũ
 possessoribus: ex his per etatẽ idoneos allegi in
 militiam, nõnullos quorũ fides id mereri uide-
 batur, inter aulicos meos accessit, ratus nullum
 gratius me Deo posse offerre donarium, pro ea
 prouidentia qua me dignatus est rebus profice-
 re. Ergo ut & his & reliquis per totum orbem
 Iudeis gratum faciã, uisum est mihi legem ue-
 stram in Græcam linguã uertere, et ita uersam
 in bibliothecã meam reponere. Bene igitur fa-
 cies, si idoneorum delectu per tribus habito, ex
 unaquaq; sex uiros bonos iam seniores ad nos
 miseris, qui per etatẽ legũ periti, possint presta-
 re bonos interpretes. Spero enim si hoc ex sen-
 tentia successerit, maximã gloriam nos inde ac-
 quisituros. Mitto autẽ qui tecũ de hac re agãt,
 Andreã prefectum satellitum, & Ari-
 steũ, mihi charissimos: per quos etiã primitias
 donariorum tẽpli & uictimarũ misimus, talẽ-
 ra argenti centũ. Rescribes autẽ quicquid uolue-
 ris, factururus nobis rem gratissimam. Hac epi-
 stola accepta, Eleazarus rescripsit quã potuit

honorificentissimè. Pontifex Eleazarus regi Ptolemæo s. Siuales cum regina Asinoë communibusq; liberis, nostra quoq; res se habent optimè: Acceptis tuis literis gauisi sumus plurimū ob egregiā tuā uoluntatē: aduocataq; cōcione eas legimus, testes pietatis qua colis Deū maximū: ostēdimus etiā phialas quas misisti aureas uiginti, argēteas triginta, et crateras quinque, & mēsam dedicandā, centumq; illa talēta qua in uictimas & alios tēpli usus attulerunt Andreas & Aristæus amici tui charissimi, uiri boni ac docti, tuāq; amicitia dignissimi. Quare scito nos tibi gratificaturos, etiā si quid præter ingenium nostrū facere oporteat: pronocari enim beneficys, in ciues nostros collatis, non debemus segnes esse ad referēdā gratiā. Quāobrem cōtinuò pro te, sororeq; tua, & liberis, & amicis hostias obtulimus, & populus uota fecit pro felici rerū tuarum successu, & pro pacato regni tui statu: utq; hæc legis uersio itā felix tibi sit, q̄ cupis maximè. Delegimus etiā senos per tribus presbyteros, quos ad te cū lege misimus: tuæ autē pietatis erit ac iustitie, ut trāscripta lege ad nos eā tuto remittas unā cū eius deportatoribus. Bene uale. Hæc sunt que rescripsit pōtifex. Superuacaneū autē nisum est apponere LXX. seniorū nomina, qui cū lege ab Eleazaro missi sunt, licet adscripta fuerint in epistola: donatorū tamen, que rex Deo misit, ornatū & magnifi

gnificētia, silētio praterire nō possum, ut omnibus nota fiat eius regis erga Deū pietas ac liberalitas: abūdē enim sumptus suppeditās, et præsēntia sua exstimulans artifices, opera eorū assidue nifendo, nullā eis segnitia aut negligētia relinquebat occasionē: quæ nūc recēsebo singula, nō q̄ historia cōtextus hoc admodū postulet, sed q̄ digna sit quæ predicetur regis liberalitas: primumq; mēsā conabor describere. Cupiens enim lōge maiorē facere mādauit explorari ei⁹ quæ tū Hierosolymis erat magnitudinē, quāta esset, & an maior posset fieri: & comperta eius mēsura, quodq; maior etiā esse posset: ait se eius uel quincuplā magnitudinē redditurū, ni ueretur, ne per hoc ad quotidiana ministeria minus posthac esset utilis. Cupere enim se ea donaria nō solū ad ostentationē, sed ad usum etiam esse accōmoda: itaq; uolēs declarare se non aurī penuria uel parsimōia parē priori facere: quod nō erat integrū addere magnitudini, id cōpēsauit uarietate ornatus & operis pulchritudine. cū enim esset ingeniosus in cōtēplandis rerū naturis, et in excogitādis nouis et inusitatis opib⁹, p̄ sua sapiētia præscribebat artificib⁹ exigēs ne quid à præscriptis formulis discederēt: ac primū cōstituto mensa modo in lōgitudinē cubitorum duorū & semis, in latitudinē unius, altitudine sesquicubitali, totū opus ex auro facientes, lorica ei palmū latam circūdederunt: cuius cyme

uersatiles sculpturã habebant resticulatã indi-
 stincta imitatione per tria latera: cū enim esset
 triangula, per singulos angulos eadē erant figu-
 rationes, ut cōuersæ nō alia sed eadē specie ocu-
 lis occurrerēt. Lorica uerò pars interior ad mē-
 sam uergens egregias sculpturas habebat: sed
 exterior eius facies longē pulchriores, uidelicet
 q̄ hæc tota essent cōspicua. quin & cymæ illa fa-
 cile & cito uertebatur, & quēuis è tribus an-
 gulis pari mensura oculis subyiebat. resticulis
 autē illis sculpsilibus inserta erant gēma precio-
 sa paribus interualis distātes, fibulis aureis per
 foramina cōprehēsa: exterior autē lorica facies
 gēmis pulchris ouali specie distinguebatur, in-
 tercurrēte densa sculptura uirgarū quæ per cir-
 cuitū mensa uoluebatur: huic subiecta erat co-
 rona per circuitū, omne genus fructuū represen-
 tans, depēdentibus racemis, & spicis emergēti-
 bus, & malis punicis intersertis: quæ omnia cō-
 stabant è lapillis etiã colorē natiuū fructuū refe-
 rentibus, & auro circū totã mensam reuinctis.
 Sub hac corona rursus alia series onorū prio-
 ri similis cū uirgatis peræquē sculpturis uise-
 batur: ut ex utraq; parte spectaretur eadē ope-
 rū uarietas ac elegantia, etiã in lorica & Cy-
 marū ordine: ac ne inuersis quidē mēsa lateri-
 bus ulla sentiretur diuersitas, sed idē artificium
 usq; imos pedes pertēderet: subdita enim lami-
 na aurea quatuor digitos lata per transversam
 mensa

mensa latitudinē, in eam pedes eius inseruerūt,
 quos fibulis ac clausuris astrinxerunt mensa
 iuxta loricā, ut his insistentes quaqua uerteretur,
 eandē speciē ostenderet. In mensa autē sculptus
 erat Meāder, magni precij gēmis per mediū tā-
 quā stellis uariegatus, carbūculo & smaragdo
 suauissimē radiantibus, alijsq; generibus que
 ubiq; grata sunt propter pretiū. Præter Meā-
 drū uerò resticulati quidā nexus circūqua; di-
 scurrebāt, rombo circa medium similes, in quo
 crySTALLUS & succinū per interstitia paria cō-
 iunctim cū magna gratia spectabātur: pedum
 autē capitella liliorū similitudinē referebant,
 folijs sub mensa se reflectentibus, cū germen
 alioquin rectū uideretur: basis autē facta erat ē
 carbunculo palmum lata crepidinis specie, quā
 uero pedes innitebantur, octo digitorū latitudi-
 ne: erantq; sculpti singuli pedes opere subtilis-
 simo, hederis & palmitibus unā cum racemis
 per eos discurrētibus, indiscreta uerorū simili-
 tudine: tanta enim erat artis subtilitas, ut per-
 flante uento agitata, nature nō artis opus uide-
 rentur: constabatq; totū opus trimembri cōpo-
 sitione, sed tanto artificio, ut cōmissura nec ocu-
 lis nec cogitatione deprehendi possent: crassitu-
 do autē mensa erat semicubitalis. Tanta fuit in
 hoc dono regis magnificentia, opulentia mate-
 ria, artis pulchritudo ac uarietas ad nature
 imitationē expressa: quandoquidē hoc erat eius
 stud

studium, ut si nō magnitudine hæc priorē illam
 mēsā superaret, certē nouitate cōmenti, & or-
 namentorū splēdore magis esset cōspiciēda. Cra-
 tere aut aurea fuerūt dua, squamata, à basi usq;
 præcincturā, spiras habētes uarijs gēmis distin-
 ctas: deinde *Maandrum* cubitali altitudine ex
 omnigenis gēmis cōposuū: & super eum uir-
 gatam sculpturā, & deinceps usq; labrū plexi-
 le quiddā reti simile, crebra rōmborū specie in-
 serueniente: addebāt gratiā, insertæ gēmeæ scu-
 tula, quatuor digitorū amplitudine. Labrū ue-
 rò crateris in orbē ornatū erat lilys et floribus,
 atq; implexis inter se palmitibus uuas ferenti-
 bus: & ornatus quidē utriusq; erat hic, am-
 plitudo uerò quæ amphorā caperet. *Argentea*
 uerò quæuis specula splendore uincebāt, certius
 etiā reddentes inspectātium effigies. His ad-
 didit rex triginta phialas, in quibus quicquid
 spatij gēmis erat uacuum, frondibus edere &
 pāpinis sculptilibus adumbrabatur. atq; hæc
 omnia nō solum artificum ingenijs ornabātur
 usq; ad miraculū, sed quadam etiā regis circa
 hæc ambitione diligētius accurabantur: qui nō
 satis putās q̄ sine parsimonia sumptus prabe-
 ret, relictis etiā serijs negotijs sæpe adibat offi-
 cinas & inuisebat artificū opera, id quod ma-
 gis etiā accendebat eorum diligentia: uidentes
 enim q̄ cordi sit ei hoc negotium, maiore atten-
 sione uersabantur in opere. Atq; hæc sunt do-
 varia

naria ab hoc rege ad Hierosolymitanum tem-
 plū trāsmissa. Quibus cōsecratis pōtifex Elea-
 zarus, & honorificè tractatis qui attulerāt, nō
 sine muneribus ad regē eos remisit. Hi postquā
 Alexandria sunt reuersi, rex cognito eorū si-
 mul & septuaginta seniorū aduētū, confestim
 legatos Andreā & Aristauū acciuit: ab eisq;
 & epistolā pōtificis recepit, & multa præterea
 sciscitādo didicit. Et cū uehemēter cuperet con-
 gredi cū septuaginta senioribus q̄ Hierosolymis
 ad interpretandā legē uenerāt, quicūq; priua-
 torū negotiorū causa expetebāt eius colloquiū,
 prætēr morē suū dimitti iussit. hos enim quinto
 quoq; die solebat admittere, sicut legatos semel
 in mense: tum uerò illis dimissis ab Eleazaro
 missos expectabat. Vt uerò senes illi uenerunt
 cum numeribus à pōtifice missis, & cū mēbra-
 nis quæ legē aureis literis inscriptā cōtinebant,
 primū de libris eos rogauit. ut uerò ex inuolu-
 cris deprōptos obtulerunt, multū diuq; miratus
 mēbrana subtilitatē, & cōmissuras quæ ita la-
 rebant, ut uisu discerni nō possent, gratias se il-
 lis habere dixit q̄ uenerint, & maiores etiā eī
 qui miserit, sed lōge maximas Deo, cuius leges
 attulerint. Cumq; seniores eorūq; comites uno
 ore omnia fausta regi acclamassent, præ nimia
 letitia lacrymas nō cōtinuit, quæ quidē mœroris
 insignia etiā magnum gaudium consequi na-
 tura uoluit: iussitq; libros accipere quorum hoc

erat officium, tum demum viros salutavit, praesens
 eis equum fuisse ut prius de ea re propter quam ac-
 citi fuerat percotatus, deinde illos quoque compellat.
 Diem quidem adventus eorum tam gratum sibi
 confessus est, ut quoad viveret, per singulos an-
 nos redeuntem eius memoriam colere se velle pro-
 mitteret: forte enim eadem erat qua Antigonum
 navali praelio vicerat: voluitque ut convivae sibi
 essent, & diversoria mandavit eis assignari sub
 ipsa arce pulcherrima. Nicanor autem qui exci-
 piendis hospitibus praerat, Dorotheum eos cura-
 re solium iussit parare cuique ad victum pertinen-
 tia. Sic enim rex disposuerat, ut ex eis civitati-
 bus quae in ratione victus aliquid peculiare ha-
 bent venientibus, more ipsorum omnia pararentur,
 ut tractati more consueto suaviter viverent, et nul-
 la in hoc novitate offenderentur: quod honoris
 his quoque exhibitum est, Dorotheo hac cura com-
 missa, quod is callebat morem quo solerent vivere:
 quomodo omnia per se administravit quae ad il-
 los accipiendos facerent. Ac primum duos accu-
 bius stravit, rege ita iubente, qui volebat dimi-
 diam eorum partem ad dextram suam discumbere, re-
 liquam vero post ipsum ordine, nihil omitentes ad
 honorem eorum pertinentes. Postquam autem discubi-
 tum est, iussit Dorotheum illis ministrare, sicut
 solet hospitibus ad se a Iudaea venientibus: qua-
 propter praeconibus & sacrificulis, aliisque id ge-
 nus quorum est a suis precatiunculis auspiciari con-
 vivium

*hivium, locus hic nõ fuit : sed unũ ex cõvuarũ
 numero sacerdotẽ Elisaum nomine precatione
 mēsam cõsecrare ipse rex iussit : qui stās in me-
 dio precatus est omnia fausta regi simul atq;
 subditis : applausumq; & acclamarũ est ab o-
 mnibus libẽti ac hilari animo : quo factõ frue-
 bantur appositis. Cumq; rex siluisset quantum
 satis uisum est, cõepit philosophari, proponens
 singulis questionẽ aliquã de natura subtili dis-
 quisitione dignã. Illis uerõ disertẽ ad quilibet
 respõdentibus, delectatus eorũ cõsuetudine per
 duodecim dies instaurauit cõviniũ. Si quis au-
 tem cupit cognoscere questiones agitatae in eo
 conuivio, legat Aristei librum quẽ hoc argu-
 mento cõscripsit. Quos sermones cũ nõ solũ rex
 admiratus esset, sed Menedemus etiã philoso-
 phus fateretur omnia gubernare providentiã,
 eoq; facilius tueri hanc sententiã, finis est huic
 questioni impositus. Rex uerõ iam tum se ube-
 rem ex eorũ aduẽtu fructũ percepisse fassus est,
 per quos didicisset quomodo regnũ administra-
 re oporteat : iussitq; datis prius in singulos ter-
 tis talentis, deduci eos in diuersorium. Quarto
 deĩde die Demetrius assumptis eis trãsiuit ag-
 gerẽ illũ septẽ stadiorũ, & ponẽ qui insulã cõ-
 tinẽti adiungit, & progressus ad septẽtrionale
 litus, assignauit eis ibi domũ remotã à strepi-
 tu, & contẽplationi rerũ idoneã : rogauitq; ne
 quãdoquidem ad opus iam ita instructi sint, ut
 nihil*

nihil desiderēt amplius, ordiantur interpreta-
 tionē feliciter. Illi uerò nō parcētes labori q̄ po-
 terāt accuratissimē interpretabantur, usq; horā
 nonā assidentes operi: reliquum deinde tēporis
 curādo corpori dabāt, prater aliā copiā etiā de
 regi paratis cibis partes afferēte Dorotheo, ita
 ut mādatum ei fuerat: mane autē regiā ingres-
 si, salutato rege in eundē locū ad institutū ne-
 gotium se referēbāt: quod marinis aquis ablu-
 is manibus prius mūdatis aggrediebātur. Ver-
 sione autē legis intra septuaginta duos dies ab-
 soluta, Demetrius aduocatus omnibus Iudeis in
 locum ubi uersa fuerat, presentibus etiā inter-
 pretibus, perlegit codicē. Cōcio uerò & seniorū
 interpretationem approbavit, & Demetrium
 ipsum collaudauit, cuius suggestionis occasio-
 ne maxima bona percepissent: rogaueruntq; ut
 etiā optimatib⁹ eorū copia legēdi fieret. Dein-
 de & sacerdos & seniores interpretū & ma-
 gistratus populi postulauerunt, quādoquidē fe-
 liciter absoluta esset hęc interpretatio, ut rata
 permaneat, nihilq; ex ea mutari liceat. quę sen-
 tentia cū omnibus placuisset, iusserunt ut prius
 si quis aliquid deprehenderet uel superesse legi
 uel deesse, diligentius inspectū & indicatū cor-
 rigeret, quādo cōsuleū esset ut res semel appro-
 bata rata esset in perpetuum. Quamobrem rex
 multum gauisus est, uidens hęc quoq; suā uo-
 luntatē in publicum cessisse cōmodum: sed ma-
 iorem

iorem etiam percepit voluptatem dum sibi lex
 legeretur; non sine admiratione legislatoris sa-
 piëntia: cœpitq; de ea re cōferre cum Demetrio,
 rogās quī factum sit ut tam admirandarū legū
 nec historicus ullus nec poëta mentionē fecerit.
 Tum Demetrius respōdit, neminē ausum eam
 attingere, quā cōstaret diuinā esse, & omni ue-
 neratione dignissimā: & punitos esse quosdā à
 caelesti numine, qui illā temerè atrectare non
 sint ueriti. Theopompū enim uolentē inde qua-
 dam suis scriptis inserere, mente motum fuisse
 diebus x x x. & per intervalla insania preci-
 bus Deum placasse, facile cōyicientē quæ morbi
 causā fuerit: atq; etiā in somnis admonitū, hæc
 ideo pati, q̄ fuisset circa res diuinas curiosior,
 easq; uoluisset proferre profanis hominibus:
 quare cum à cœpto destitisset, sanam mentē ei
 fuisse redditā. Theodectæ etiā poëta, cū in qua-
 dam iragœdia uellet aliquid è sacris libris ad-
 miscere, oculos glaucomate suffusos caligasse: et
 cum erratum agnouisset, exorato Deo redditā
 aciē. Acceptos deinde à Demetrio libros rex
 cum adorasset, asseruari iussit diligēter, ut in-
 corrupti manerēt: rogauitq; interpretes ut cre-
 brò è Iudæa ueniētes ipsum inuiserēt, id enim
 eis nō minus cōmodum fore quā honorificum.
 Nunc enim æquum esse ut remittātur: sed si ul-
 trò ad eum uenerint, cōsecuturos quicquid uel
 ipsorum sapiëntia dignum sit, uel regia munifi-
 centia

ff

centia

centia. Tum quoq; remissi sunt donati ternis uestibus optimis, & binis auri talentis, singulisq; unius talenti calicibus, & toris discubitorijs: praeterea potifici per eosdē misit decē lectos cum argenteis pedibus cum cōpetēti apparatu, & calicē talentorū triginta: ad haec decē uestes purpureas, & coronā insignē, & telas byssinas centum, praeterea phialas & trullas & libatoria, & crateras duas Deo dicēdas: rogauitq; eum per literas, ut si quis ex his uiris uellet ad ipsum uenire, permitteret, quandoquidem plurimi faceret cū doctis consuetudinē, & diuitias libēter in eiusmodi insumeret. Atq; haec sunt in Iudaeorum honorē à Philadelpho exhibita.

Honor à regibus Asiae Iudaeorum genti habitus, & quod in ciuitatibus à se conditis ius ciuium ei concesserint.

CAP. III.

Sed & ab Asiae regibus honorati sunt, propter nauatā in militia bonā ac fidelē operam. Nā Seleucus cognomēto Nicanor in cōditis à se per Asiam & inferiore Syria urbibus, in ipsa deniq; metropoli Antiochia, ius ciuitatis eis dedit, uoluitq; pari ibi cum Macedonibus ac Graecis conditione degere, quo iure nunc quoq; uiuunt inter eos homines. Argumento est quia Iudaeis externo oleo nolentibus uti, certa pecunia pro eo à Gymnasiarchis penditur: quē morem cū Antiochensis populus proximo bello abrogare uellet, non permisit

Mutia

Mulianus, qui tum Syria provincia praeerat. Deinde imperante Vespasiano, & Tito eius filio, Alexandrini & Antiochenses rogantes adimmi Iudeis ius civium, impetrare id non potuerunt, manifesto Romanorum aequitatis & magnanimitatis indicio, sed praecipue ipsorum principum: qui cum eo bello multos labores pertulissent, & infensi essent pertinaciter rebellantibus, nihil tamen de iure ipsorum diminutum voluerunt: idque nec ira propria, nec duobus maximis populis contra eos licere passi sunt: maiorem rationem habentes veterum gentis meritorum, quam praesentis offensionis, aut gratiae quam hoc facto apud hos populos inire poterant: dicentes, eos qui contra rem Romanam arma tulerant, iam satis suppliciorum exsoluisse: eos vero qui nihil peccassent, non esse aequum spoliari suis privilegiis & iuribus. Marcum quoque Agrippam similiter affectum erga Iudeos fuisse producit. Ionibus enim contra hos seditiose commotis, & rogantibus Agrippam, ut civitatis quam eis dederat Antiochus Seleuci nepos, quam Graeci Deum cognominant, soli essent participes: & postulantis ut siquidem eiusdem generis haberi velint Iudei, eosdem quoque deos colerent: cum res ad iudicium cognitionem devenisset, vicerunt causam Iudei, obtinueruntque ut sibi liceret suis moribus vivere, patrocinio Nicolai Damasceni adiuti. Agrippa enim pronuntiavit, nihil sibi licere innovare circa hoc negotium: quae si quis volce

ff

2

exactius

exactius cognoscere, legat historiarum Nicolai
 libros tertium & quartum supra centesimum vigesi-
 mum. Sed Agrippæ sententiã mirari nõ debe-
 mus, neq; enim tum gens nostra cum Romanis
 bellũ gesserat: Vespasiani uerò & Titi magna-
 nimitatẽ meritò quis miretur, qui post tãta bel-
 li certamina nihil immoderatè in nos statuerũt.
 Nunc unde digressus sum reuertar. Antiocho
 Magno in Asia regnãre in cõtinua uexatione
 tam Iudæa fuit q̃ Cœle Syria: q̃ eo bellũ geren-
 te cũ Philopatore Ptolemæo, huiusq; filio qui
 Epiphanes cognominatus est, siue uinceret, siue
 uinceretur, male mulctaretur, nõ aliter q̃ nauis
 fluctibus utrinq; oppugnata, inter prosperã &
 aduersam Antiochi fortunã iactata. Tandem
 uictor Antiochus Iudæam sua ditioni adiecit.
 Defuncto uerò Philopatore, filius eius magnũ
 exercitũ duce Scopamisit in Cœlesyriã, qui &
 multas eius urbes & nostrã genẽ in in pote-
 statem eius retraxit. Aliquãto autẽ post An-
 tiochus ad fomes Iordanis cũ Scopã praelio con-
 gressus sit superior: cumq; recepisset occupatas
 à Scopã urbes Cœlesyriæ simul & Samariæ, Iu-
 dæi quoq; ultrò deditiõẽ fecerũt: receptũq; in-
 tra mœnia eius exercitũ & elephãtos liberali-
 ter aluerũt, & oppugnãtib; presidium in arce à
 Scopã relictũ impigrè auxiliũ tulerũt. Quam-
 obrem Antiochus equũ ducẽs aliquã Iudæis
 pro studio suarũ partiũ referre gratiam, scripsit
 ad a

ad amicos suos & duces literas, testes benefici-
 orum quae in ipsum contulerant, in quibus etiam
 significabat quomodo remunerari eos decreue-
 rit: earum exemplar subiiciam, citato prius Polybio
 Megalopolitae testimonio, ex libro historiarum
 eius xvi. Scopas, inquit, copiarum Ptolemaei dux
 ad mediterranea uerso impetu per hyemem Iu-
 deorum gentem subegit. ac paulo post in eodem libro,
 narrat quomodo uicto Scopae Antiochus Ba-
 ranae, Samariam, Gadara, & Abila recepit,
 moxque Iudei qui Hierosolyma & celebre eius
 templum incolunt, ad eum defecerunt: de quo cum mul-
 ta essent dicenda, ait se id in aliud tempus differ-
 re: & haec quidem Polybius. Nos autem narratio-
 nem continuabimus, inserta hic prius Antiochi
 epistola. Rex Antiochus Ptolemaeos. Quo-
 niam Iudei mox ut regionem eorum sumus ingres-
 si studium erga nos suum declarauerunt, & in urbem
 suam uenientes splendide exceperunt senatu obuia
 progresso, exercituique nostro & elephantis co-
 piose uictum praeuerunt, & cum eo simul presidium
 Aegyptiorum in arce expugnauerunt: uisum est
 nobis gratiam aliquam eis reponere, & urbem eorum
 refouere uariis calamitatibus affectam, & in pri-
 stinam frequentiam restituere, reuocatis in eam qui
 nunc dispersi sunt habitatoribus. ac primum de-
 creuimus pietatis ergo praebere eis in pretium pe-
 cuniarum mactadarum, uini, olei, thuris, argenteorum
 uiginti millia, & ad similia secundum provin-

cialem legē tritici medimnos mille quadrigen-
 tos sexaginta, & salis medimnos trecentos se-
 ptuagintaquinque: uoloq; ut hæc eis præbentur
 ita ut mādari: & quod deest tēplo absoluat,ur,
 siue porticus, siue quid aliud edificare opus fue-
 rit. Lignorum autē materies cōportetur tam ex
 ipsa Iudæa q̄ ex alijs gētib; et ex Libano, im-
 munis à uectigalibus: quæ immunitas & alijs
 rebus cōceditur ad apparatus atq; ornatum
 tēpli pertinētib; . Permittit̄ etiā eis ut omnes
 uiuant iuxta leges patrias: & remittitur sena-
 toribus, sacerdotibus, scribis tēpli atq; cātori-
 bus tributum quod pēditur pro capite, & aurū
 coronariū, & si quod est tributum aliud. Et ut
 eò citius urbs frequēteretur habitatoribus, cōce-
 do omnibus qui nunc eam habitāt, qui ue ante
 hyperberetæum mēsem eò se habitatum cōtule-
 rint, immunitatē omnium tributorum usq; in
 triennium: remittimusq; eis in posterū tertiam
 partē tributorū, in præteritorū damnorū cōpen-
 sationem. Et quotquot ex urbe abrepti seruiūt,
 & ipsos & natos eorum uolumus esse liberos,
 ac bona quoq; eis restitui iubemus. Vale. Nec
 contentus hanc epistolam scripsisse, edictū etiā
 in honorē tēpli per totum suum regnum pro-
 posuit tale: Nemini alienigena liceat intra se-
 pta templi ingredi contra uoluntatem Iudæo-
 rum, sed solis hoc facere fas sit, qui iuxta præ-
 scriptum legis patriæ purificati prius fuerint.

Nemo

Nemo etiam in urbē carnes equinas aut mulinas inferat, nec asini siue feri siue domestici, nec panthera aut uulpis aut leporis, aut cuiusuis omnino ex his animalibus, quae Iudeis ueritū est attingere: ac neq; pelles eorū inferre liceat, aut aliquid ex his in urbe alere: sed tantum solitas more maiorū maclare uictimas, quibus Deus litari sibi uult: qui uerò aliquid cōtra edictū hoc fecerit, triū milliū drachmarū argenti mulctam luat sacerdotibus. Idem rex amplū pietatis ac fidei nobis praeuit testimoniū, quo tēpore quosdam per Phrygiam ac Lydiam nouis rebus studere cōperit. Zeuxidē enim amicū precipuum, in superioribus satrapijs ductantē exercitiū, iussit quosdā ē nostratibus apud Babylonē degentibus in Phrygiam mittere, scribens in hūc modum. Rex Antiochus Zeuxidi patri salutē. Si uales bene est, ego quoq; ualeo. Quia quosdam in Phrygia & Lydia res novas moliri audio, uidetur hoc negotium curam meam deponere. Quapropter consultis de hac re amicis, placuit mihi, ex his Iudeis qui Babyloniam ac Mesopotamiam incolūt duo millia familiarium cum tota supellectili eō traducere, & locis opportunis per praesidia disponere. Persuasum enim habeo illos fore nostrarum rerum custodes beneuolos: tum quia celeste numen piē colunt, tum quia fides eorū & promptum obsequium etiam maiorum nostrorum comprobatur testimonijs.

ff 4

Volo

Volo igitur ut eos, licet difficile videatur, traducas, pollicitus libertatē uiuēdi proprijs legibus: perductis deinde ad iam dicta loca, tū ad ædificandas domos assignabis areas, tū agros ad colendū aruis & uineis idoneos: immunitatemq; dabis in decēnium, ne quid pēdere cogantur ex annuis terræ prouentibus: & donec ipsorū agri fruges protulerint, demensum frumentum accipiant in seruorū alimoniā: ac reliquis quoq; tribuatur quantum satis est, ut benignè à nobis habiti alacriores sint in nostris negotijs. Cura autem ne quis molestus sit ei populo. Vale. Atq; hæcenus de Antiochi magni erga Iudeos beneuolentia dixisse sufficiat. Post hæc amicitia Ptolemæo cōiunctus est & fœdere, data in matrimonium Cleopatra, filia & cōcessa dotis nomine Coelesyria, unā cū Phœnicē, Iudæaq; & Samaria: diuisisq; inter utrūq; regē uectigalibus, optimates suæ quisq; patriæ exactionē eorū redimebant, & collecta quæ imperata esset pecunia, cōferebant eam in regium ararium. Per ea tempora Samaritæ rebus secundis elati sæpe Iudeos infestabāt agros uastando, & abducēdo in captiuitatē homines, maximè sub Onia pōtifice. Post obitum enim Eleazari Manasses eius patruus pontificatū assumpsit, quo defuncto Onias successit in sacerdotiū Simonis Iusti filius, quem

IIII. Simonem Eleazari fratrem fuisse diximus. Is Onias pusillanimis erat, & auarus, quæ causa fuit

fuit ut tribuere, quod pro populo maiores eius de suo solebant regi p̄dere, talenta argenti uiginti non soluendo, ad iram commoueret Ptolemaum Euergetem patrē Philopatoris. Qui misso Hierosolyma legato incusabat Oniam q̄ tributum non redderet: minabaturq; ni faceret, regionem eius militibus suis se diuisurū, & novas colonias eò deducturū: quod audientes Iudæi perterriti sunt, licet Onias perscripta fronte hæc contemneret, nihil curans præter pecuniam.

Josephus Tobizæ filius imminentem Iudæis calamitatem depellit, amicus Ptolemæo regi factus. C. III.

Iosephus autē quidam etate iuuenis, sed honestate, prudētia, iustitia inter Hierosolymitas celebris, Tobia patre natus è sorore Onia pontificis, cū indicio matris cognouisset de aduentu legati, fortē enim in Phichola naturali uico aberat, ueniens in urbē inuectus est in Oniam, qui non curaret securitatē publicam, sed modò pecunijs parcat, conijceret in periculū populum, à quo & Reip. administrationē & pontificalem honorē acceperat. Quòd si tanto amore pecuniæ teneretur, ut propter eam sustineat & patriam & ciues in discrimen adduci, iret saltem ad regem, & precibus obtineret ab eo uel totam, uel partem aliquā eius pecunia. Onia uerò dicente neq; principatū se morari, & pontificatū etiam modò liceat libenter se depositurū: neq; iturum ad regem, quum nihil curet hoc negotium: ro-

ff s. gavit

gavit Iosephus num ipsi permitteret legationem publicam suscipere. Quo annuente ascendit in templum, & aduocata cōcione, hortatus est eos ne terreantur Onia sui auunculi negligētia, sed missa mœstitia meliorē securitatis spem concipiant. Seipsum enim iturum legatū ad regem, & causam eorū bona fide acturum, persuasurumq; ei quòd irascatur immerito. Quibus auditis plebs gratias egit iuueni. Ipse uerò egressus ex tēplo legatū regium excepit hospitio, & donatum pretiosis muneribus, lauteq; per aliquot dies acceptum, premisit ad regē, dicens se quoq; mox secuturū. Iam enim magis etiam quam antè accensus erat ad eam profectiōē, quia legatus hortatus fuerat ut in Aegyptum ueniret, operamq; suam obtulerat: effecturum enim se, ut quicquid opus haberet, à rege impetraret facile. Vehementer enim captus est liberalibus honestissimi iuuenis moribus. Ceterum reuersus in Aegyptum, denarravit regi Onia ingratitude, multū interim predicata Iosephi bonitate: quem breui uenturū aiebat, & patrocinatorum populo, cuius curā propter pontificis segnitiam susceperit. Tantis deniq; iuuenem assidue ornat bat laudibus, ut & rex & regina Cleopatra erga absentē adhuc affecti essent optimè. At Iosephus missis in Samariam qui ab amicis pecuniam mutuo sumerent, satis iam instructus ad profectiōem iumentis, uestibus & poculis, impensis

pensis in hac uiginti drachmarū millibus, per-
 uenit Alexandria. Fortes fortuna ita accidit, ut
 illo ipso tēpore ad regē uenirent omnes Syriae ac
 Phoenices urbiū principes ad emēda uectigalia,
 quae singulis annis rex uēdebat oppidanorū po-
 tentioribus. Hi uidētes Iosephū in itinere, deri-
 debāt eius tenuitatē & inopiam: qui cū apud
 Alexādrīam audisset, Memphi Ptolemaū esse,
 profectus est illi obuiam. Sedente autem rege in
 curru unā cū regina & Athenione amico (is
 erat qui legatus Hierosolymis hospitio Iosephi
 usus fuerat) cōspicatus eum Athenio mox regi
 notū reddidit, dicens hunc esse illū iuuenē, cuius
 bonitatē ac liberalitatē Hierosolymis reuersus
 tantopere predicauerat. Tum Ptolemaus &
 prior eum salutauit, & currū iussit cōscendere:
 quo factō Oniam accusare cōepit. At Iosephus,
 Danda est, inquit, senectuti uenia. Scis enim q̄
 senes & pueri eundē habent animū. Nos autem
 iuuenes officio nostro non deerimus, ut nihil de
 nobis merito possis cōqueri. Ex hoc primo collo-
 quio rex degustata iuuenis ciuilitate, adeo cō-
 cepit eum amare, ut iuberet eū diuersari in regia,
 & quotidie suae mēse adhiberet: quod cum pri-
 mates Syrorū uiderent apud Alexādrīam, in-
 dignē ferebant. Cumq; dies auctōnis uenisset
 qua addicenda erant uectigalia, licitabantur ea
 nobiles suae quisq; patriae: et cū octo millia ta-
 lentorum colligerentur ē uectigalibus Coelesyriae,
 Phœnī

Phœnicesq; & Iudæa ac Samaria, accedēs Iosephus culpabat illos licitatores, tanquã de consensu tam parvũ regi pretium promitterent. Se enim parvũ duplũ numerare, relictis regi damnatorũ confiscationibus, quæ prius publicanis solebãt accedere. Rege uerò libèter hæc audiente, et ut amplificatori reddituum suorũ addicturum se promittente, rogante tamẽ ecquos fideiussores haberet, festinè respõdit, daturũ se homines probos & honestos, quibus non grauaretur credere. Quos ut pferret postulatus: Te, inquit, rex dabo, tuamq; coniugẽ, ut alter alteri pro me fideiubeat. Tum rex arridēs permisit eum absq; fideiussione habere uestigalia: id quod ualde molestum fuit his qui posthabiti fuerant, nõ sine pudore in patriam reuertẽtibus. Iosephus autem acceptis à rege duobus militum millibus, quos ideo petierat ut posset cõtumaces in urbibus uicogere, & mutuatũ Alexandria ab amicis regis quingẽta talenta, profectus est in Syriam. Et cum uenisset Ascalonẽ, tributumq; à ciuibus exigeret, & non solũ nihil acciperet, sed cõuijs etiam appetere tur: cõprehensos circiter uiginti eorũ primates affecit supplicio: & redactis ex eorũ facultatibus mille talentis, regi eam pecuniam trasmisit, indicans quidnam egerit. Ptolemaeus autẽ miratus eius prudentiam, & approbato quod egerat, permisit ei quicquid uellet facere. Hoc audito Syri, exẽplo recẽti castigata in

Asca

*Ascalonitis inobediētia territi, patētibus por-
 tis Iosephū excipientes tributa soluebāt. Cumq̄;
 etiā Scythopolite per cōtumaciam deirectarene
 imperata more solito tributa depēdere, horum
 quoq; necatis primatibus, facultates damnato-
 rum ad regē misit: cōparatisq; multis pecunijs
 & multa lucratus ex redēptione uectigalium,
 his opibus ad constabiliendam presentē poten-
 tiam usus est, prudēter existimans optimum esse
 iam partiam felicitatē treri ex ipsius redditibus:
 multa nanq; munera regi atq; regina in manū
 mittebat, multa etiam horū amicis & omnibus
 in aula potētibus, beneuolētiā eorū hoc pacto
 sibi concilians. Usus est autē ea prosperitate per
 annos x x i i, ex una uxore procreatis septē fi-
 lijs, suscepto etiā uno ex fratris Solymij filia, no-
 mine Hyrcano: quā hac occasione duxit coniu-
 gem. Cū aliquādo uenisset Alexādriam cum
 fratre, ducēte secū filiam nubile, ut eam ibi ali-
 cui nobili Iudaeo nuptū traderet: cōnans cū re-
 ge, ingressam in cōuiuium formosam saltatricu-
 lam adamauit, soli q; fratri hoc indicauit, rogās
 ut quandoquidē lege uetaretur habere rem cum
 foemina alienigena, subseruiret ei ut clam ea po-
 tiri posset. Frater uerò libenter operā suam pol-
 licitus, ornatā filiam suam noctu ad eum addu-
 xit, & in lectū eius collocauit: atq; ita parum
 sobrius, per errorem cum fratris filia congressus
 est: & cū hoc sepius fecisset, magis etiam in*

anno

amorē accensus, conquestus est apud fratrem quòd
 periculum esset ne nō posset excutere amorē sal-
 taticula, quam forte rex nollet ei cedere. Tum
 Solymus ait non esse opus ut hac de re sit an-
 xius, licere enim ei frui amata muliere, atq; etiā
 uxore eam ducere: fassus q̄ maluerit filie fieri
 iniuriam, q̄ fratrem tale dedecus in se admittere.
 Iosephus collaudata tam fraterna beneuolentia,
 uxore duxit eius filiam: ex eaq; genuit quē di-
 ximus Hyrcanū filium. Is cum annos natus tre-
 decim adulescens adhuc generosam & pruden-
 tem pre se ferret indolem, fratrum in se cōcitauit
 odia, quòd eos in omnibus uideretur antecellere.
 Iosephus enim uolens cognoscere quisnā ex his
 ad uirtutē esset idoneus maximè, unumquemq;
 misit ad eos qui tum professione disciplinarum
 erant celebres: illi uerò propter segnitiam & la-
 borum impatiētiā indocti domū reuersi sunt.
 Deinde minimū natu Hyrcanū cum trecentis
 iugis boum misit itinere septē dierum in solitu-
 dinem, ut illic sementē faceret: sed prius subtra-
 ctis clam loris quibus arator boues ad iugū so-
 let astringere. Quò postquam peruentū est, cum
 non haberet lora, cōtempo bubulcorū consilio,
 suadentium aliquē ad patrē mittere qui adfer-
 ret: nolensq; interim expectando eorū reditum
 tempus perdere, cōuenit est quiddā ueterano
 duce magis dignū, q̄ id aetatis homine. Macta-
 tis enim decē iugis carnes quidem in operarios
distr

distribuit: sectis autē tergoribus, & loris inde
 factis, iuga hoc modo bubus aptauit: & hoc mo-
 do arata terra quā pater proscindi iusserat, se-
 menceq; facta, domū redijt. Pater autē reuersum
 exosculatus ob prudētiā & acumen ingenij,
 & q̄ excogitata auderet aggredi, ut solū ger-
 manū filium, magis etiam posthas amauit, indi-
 gnē ferentibus reliquis fratribus. Interea uenis
 quidam nuntians q̄ regi Ptolemæo natus sit fi-
 lius: uersiq; omnes Syriæ magnates cum subditis
 ad letitiam, natalē pueri celebrabant, ac deinde
 Alexandriam gratulatū sunt profecti magno
 apparatu. Iosepho ob etatē iam grauantē domū
 manere coactō: pertētauit tamen filiorū animos,
 num quis ex his uellet eam profectiōē suscipe-
 re: & recusantibus ceteris, quōd se negarēt sci-
 re mores aulicos, quomodo uersandū sit cum re-
 gibus, suadentibusq; ut Hyrcanū fratrem mit-
 teret: libenter hoc audito, statim cum aduocat:
 rogatq; ecquid liberet, aut idoneum se putaret,
 qui ad regē salutatū accederet. Qui cū prom-
 ptē eam profectiōē susciperet, & modica pecu-
 nia sibi opus fore diceret: uelle enim se frugali-
 ter uiuere, ut decē drachmarū millia sufficiant,
 admodū laetatus est filij prudentia. Deinde puer
 cum aliquandiu siluisset, suasse patri, ne domo
 quicquam munerū regi mitteret: sed ut ad pro-
 curatorē suum Alexandrinum scriberet, ut pe-
 cuniam ipsi præheret ad emendum regi id quod

inuenit

inueniret pulcherrimum & pretiosissimum. Il-
 le uerò ratus decem fortasse talenta impēsurum
 in munera, & comprobato filij consilio, scripsit
 procuratori Arioni, qui omnē ipsius pecuniam
 traēbat Alexandria, talentorum circiter tria
 millia. Iosephus enim pecunias in Syria colle-
 ctas solebat eò mutere, & quoties praestitutum
 tempus ueniret tributa regi adnumerandi, A-
 rionem hoc iubebat facere. Ad hūc igitur ac-
 ceptis à patre literis, Alexandria proficiscitur:
 moxq; fratres ad omnes regiones amicos scripse-
 runt, ut eum aliquo modo perderēt. Vt uerò ex-
 acto itinere Arioni epistolā reddidit, rogatus
 quōtā talenta uellet accipere: putabat enim de-
 cem petiturū aut nō multo amplius: ut respōdit
 mille sibi opus esse, iratus pcurator obiurgauit
 eum acriter, q̄ uellet eā per luxū perdere: mo-
 nebatq; ut sequeretur exemplū patris, qui eā pe-
 cuniam laboribus & temperātia parauerat. Se
 enim nō plus quā decē praebiturum, & ea non
 in alium usum q̄ ut mercaretur regi munera. Ibi
 puer iratus Arionē coniecit in uincula. Procu-
 ratoris autem uxore regina hoc renūtiante, &
 rogante ut puerum compesceret: graciosus enim
 apud Cleopatram Arion fuerat: ex regina hoc
 rex didicit: ac mox per quendā missum ad Hyr-
 canū mirari se nūtiat, cur ad se à patre missus,
 non modò in cōspectum non uenerit, sed procu-
 ratorem etiam patris sui uinxerit: iubebatq; ut
 ueni

ueniret, ac causam eius facti diceret. Ille contra regi nuntiari iubet, legē esse Iudaeis ne quis gustaret de sacrificio, priusquam adito tēplo mactasset uictimas: eaq; ratione nec ipsum hactenus regē salutasse, expectantē dona quae offerret regi de parente suo bene merito. Seruū autē iure se punisse, qui mādata eius contēneret. Nihil enim differre inter maiorē & minorē dominū. Nisi enim tales dent poenas meritas, expectādū mōx ipsi regi ut cōtemnatur à subditis. His auditis rex risit, miratus tam magnū in puero animum. Arion autē postquā hoc cognouit, nihil sperans à rege praesidiij, datis adolescenti mille talentis liberauit se à uinculis. Elapsis deinde tribus diebus, salutaturus reges accessit: à quibus libenti animo exceptus, & mense cōmuni est adhibitus, in parētis sui gratiā: moxq; clam aditis negotiatoribus, emit ab eis centū pueros formosissimos, & literarū peritissimos, talento singulos, & totidē puellas eodē precio: tum uocatus ad cōuiuium regiū cum principibus, infimo loco iussus est accūbere, propter aetate posthabitus ab his quorum hoc erat officium: reliquis autē conuiuis ossa partiū absumpta carne ante Hyrcanum cōgerentibus, Tryphon quidā quo plurimū in cōuiuijs rex delectabatur propter scōmata & facetias hominis, rogatus à cōuiuis ad regem se uertit: & Viden, inquit, domine, quātum ossium ante Hyrcanum iaceat.

gg.

Hinc.

Hinc igitur collige quòd & pater eius totam Syria ita spoliat, quemadmodum hic ossa nudauit carnibus. Rege uerò ad hoc dictum arridente, & rogante Hyrcanum, unde illa ossium cogeries: Nihil mirum, inquit, domine: canum enim est ossa una cum carnibus absumere, sicut israheliani faciunt: uultu commonstrans reliquos, ante quos nihil erat ossium. Homines autem comestis carnibus solent abijcere ossa, quod & ego homo cum sim, nunc facio. Ibi rex miratus urbanitatem, iussit omnes conuiuas huic dicto plaudere, sequenti uerò die aditis regis amicis & aulicis potentioribus, ipsos quidem salutauit: ex famulis autem eorum expiscatus est, quidnam oblaturi essent regi in festo natalitio. Illis referentibus hunc daturum talenta duodecim, alii rursum aliud pro suis quemque opibus: simulauit se dolere, quod non haberet unde tantundem largiri ualeat, nec ultra talenta quinque numero: idque mox famuli renuntiauerunt dominis. Illis autem gaudentibus, quasi offensurus esset regem Iosephus propter exilitatem muneris, ubi dies statutus aduenit, alij quidem & hi munificentissimi obtulerunt talenta non plus quam uiginti. Hyrcanus autem emptos à se centum pueros, totidemque puellas adduxit, iussos singulos talentum offerre, hos quidem regi, has uerò Cleopatre. Omnibus uero admirantibus tam profusam & inspiratam munificentiam, atque ipsis etiam regibus, amicos quoque regis & ministros multorum talentorum

eorum

torum donis honorauit, ne quid sibi ab illis nasceretur periculi: ad hos enim fratres scripserat, ut quocumque modo Hyrcanum tollerent. Rex autem delectatus iuuenis munificentia, iussit eum donum quodcumque uellet petere. At ille nihil aliud petiit, quam ut se rex patri ac fratribus commendaret per literas. Itaque honorificentissime tractatum, et donatum regi, scriptis quoque ad patrem, et fratres, et omnes suos duces atque procuratores commendaticijs literis, dimisit liberaliter. Fratres autem cum cognouissent tantum honoris ei habitum a regibus, et honoratorem multo reuerii quam fuerit antea, decreuerunt obuiam proficisci, et de medio illum tollere, ne patre quidem inscio. Iratus enim ob profusam in munera tam immensam pecuniam, non erat de salute eius sollicitus: eam tamen iram metu regis dissimulare coactus est. Sed fratribus adoratis eum in itinere, fortiter congressus, et alios non paucos ex eorum comitatu occidit, et duos quoque fratres inter ceteros: reliqui uero fuga euaserunt ad patrem Hierosolyma. Veniens autem ad urbem cum exciperetur a nemine, territus secessit trans Iordanem fluvium, et illic uitam egit tributa colligens a barbaris: quo tempore in Asia regnum obtinebat Seleucus cognomine Soter, magni Antiochi filius. Obijt deinde Hyrcani pater Iosephus, uir bonus et magnanimus, qui Iudeis pauperibus tum et inopibus splendidioris uitae occasionem praebuit, per duos et uiginti annos pra-

positus exigendis Syria ac Phoenices & Samaria uectigalibus: & eodem ferè tempore patruus quoq; eius Onias, relicto successore honoris Simone filio. Deinde uita perfuncto Onias filius successit, ad quem Lacedæmoniorum rex Arius legationem misit cum literis, quarum hoc exemplar exstat.

Amicitia & societas Lacedæmoniorum cum Onia Iudæorum pontifice. CAP. V.

R Ex Lacedæmoniorū Arius Onie salutē. Incidimus in quandā scripturam antiquā, in qua inuenimus cognationē intercessisse inter nostras origines, & nostrū quoq; genus non esse alienū a posteris Abrahe. Aequū igitur est, ut quū fratres nostrī sitis, petatis a nobis quæcunq; libuerit. Idē nos quoq; faciemus, & res uestras tanquā nostras existimabimus, nostras itē uobiscū cōmunes habituri. Demoteles est qui has uobis reddit literas, in pagina quadrangula scriptas, & obsignatas aquile sigillo, draconem tenentis unguibus. Et epistola quidē hæc continebat. Iosepho autē mortuo, populus seditionibus agitatus est propter eius filios, dum maiores fratres Hyrcano bellū inferūt natu minimo: pleriq; enim fauebāt senioribus, & in his Simō pontifex propter cognationem, Hyrcanus autē Hierosolyma quidem noluit repetere, sed ultra Iordanem habitans assiduum bellum gerebat cū Arabibus, multos eorū in-

ter.

perficiēs, alios in captiuitatē abstrahēs. Aedi-
 ficauit etiā castrū munitissimū, è marmore can-
 dido exstructis usq; tectum eius parietibus, ha-
 bentibus insculptas diuersorū animalium effigies
 enormi magnitudine: idq; edificiū fossa profun-
 da, & aquis plena circumdedit, & oppositi
 montis prominentem petrā perforans, speluncas
 in ea fecit multorū stadiorum longitudine: au-
 las etiam in eo castro fecit aptas conuiuijs, dia-
 tasq; alias & cubicula: salientiū etiam aquarū
 eò tantam induxit copiam, ut loco uoluptatem
 simul & ornamentū adderent. Speluncarū ue-
 rò cura non amplius aperuit q̄ ut unū caperent:
 idq; de industria factū est securitatis ac tutela
 gratia, si quando fortē oppugnaretur à fratri-
 bus. Aedificauit etiā atria magne amplitudi-
 nis, eaq; hortis spatiosis ornauit, & locū hoc pa-
 eto instructū & absolutū uocauit Tyrū, qui est
 in finibus Arabie & Iudaeae trans Iordanē si-
 te, non procul regione Essebonitide: praefurūq;
 illi tractui per septenniū, toto tēpore quo Seleu-
 cus regnauit in Syria: post cuius obitū Antio-
 chus eius frater in regnū successit, qui cogno-
 minatus est Epiphanes. Moritur etiam Ptole-
 meus et ipse eodem cognomento Epiphanes di-
 ctus, superstitibus duobus filijs impuberibus:
 quorū grandiori Philometor cognomen indi-
 tum, minori uero Physcon. Hyrcanus autē ui-
 dens praepotentem Antiochum, & ueritus

ne in potestatem eius redactus poenas daret eorū que cōtra Arabas ausus fuerat, ipse sibi manus intulit : possessionem uerò eius uniuersam occupauit Antiochus.

Iudæi seditionibus agitati Antiochi opem inuocant. CAP. VI.

VI. **I**S defuncto per idem tempus Onia pontifice, 1. Mac. I. fratri eius Iesu id sacerdotium contulit, quod filius superstes etiā uim esset paruulus, de quo suo loco dicitur. Hic Iesus priuatus est eo sacerdotio per regis indignationem, moxq; in Oniā fratrum minimū pontificatus translatus est. Si moni enim hi tres fuerunt filij, ad quos omnes pontificatus peruenit, ut indicauimus. Ceterum Iesus Iasonē se uocari maluit, sicut alter frater pro Onia Menelaus dictus est. Cōcitata autem per fratrem cōtra nouum pontificem Menelaū seditione, & populo in partes scisso, Tobie filij steterunt à Menelai partibus : maior autē populi pars factionē Iasonis sequebatur : quorum uim non sustinentes Menelaus & Tobie filij secesserunt ad Antiochū, dicētes se uelle relictis patrijs institutis, ac legib; religionē regis et Grecanicos ritus assumere : rogaueruntq; eū ut sibi permitteret gymnasiū Hierosolymis exstruere : quo impetrato, adduxerunt sibi preputia, ut nudi quoq; non essent Grecis dissimiles : & conceperis omnibus patrijs ritibus imitabantur mores exterarum gentiū. Antiochus autem domi

usus

*usus fortuna prospera, expeditionē Aegyptiā
 sc̄tare statuit captus eius regionis cupidine, &
 contempta Ptolemæi filiorū arate, rebus admi-
 nistrādis nondum idonea. Profectus igitur cum
 magno exercitu Pelusium, astra circumuento
 Philometore Aegyptum occupat, & redacta
 prius in potestatem Memphi, locisq; circumui-
 cinis, ad Alexandria duxit, & urbem & re-
 gē subiugaturus. Sed omnes eius conatus unica
 Romanorum denuntiatione repressi sunt, ita ut
 iam occupata relinqueret, sicut & alias dixi-
 mus. Nunc prolixius narrabimus de hoc rege
 quomodo Iudaā ac templum occupauerit, quod
 in prioribus commentarijs breuiter tantū per-
 strinximus, ut necesse sit idem alijs repetere.*

*Quemadmodum Antiochus ducto Hierosolyma
 exercitu, occupatoq; eius urbis dominio, tem-
 plum etiam spoliauerit.*

CAP. VII.

R*euersus ab Aegypto quā metu Roma-
 norū reliquerat rex Antiochus ad Hie-
 rosolymitarum urbem mouit exercitum: &
 ingressus eā centesimo quadragesimo tertio an-
 no ex quo primum ad Seleuci familiam Syris
 regnum deuenerat, sine ullo negotio dominus
 eius factus est, admissus aperis portis per sua
 factionis homines: quam dominationem crude-
 liter exercuit, necatis permultis qui diuersarū
 erant partium: direptisq; pecunijs & asporta-
 tis Antiochiā. Ea clades accidit anno secūdo*

82 * post

post urbem captam, regni eius familia centesimo quadragesimo quinto, uigesima quinta eius mensis qui Chasleus nostris dicitur, Macedonibus Apellæus, Olympiade centesima quinquagesima tertia, quando ne his quidē est parciū, qui quasi pacate uenienti portas aperuerant, quo maiore licentia grassatū est in templi diuitias: quæ cū essent maximi precij, uisæ sunt saeis amplum uiolati fœderis præmium. Spoliato igitur templo, & ablatis uasis sacri ministerij, & inter cætera cādēlabris aureis, altari aureo, mensaq; propositionis quam uocant, ac ne auleis quidē relictis quæ è cocco ac bysso constabant, euacuatis etiā thesauris reconditis, ita ut nihil omnino relinqueret, cōiecit Indæos in lutum maximū: nam et quotidiana sacra iuxta legis præscriptū ueruit eos facere: direptaq; tota urbe, habitatores partim necauit, partim captiuos unā cum liberis & uxoribus abduxit, usq; ad decem milliū numerum. Incendit etiam edificiorum eius quicquid erat pulcherrimum, & demolitus mœnia, in inferiore urbe arcem condidit, erat enim editiore loco sita, ipsi tēplo imminens: quapropter bene prius firmate mœnibus ac turribus Macedonicū præsidij impo-
suit: admixti tamē erāt ex impijs Indæis sceleratissimi, à quibus plurimum uexata fuit ciuitas. In templo quoq; ara posita porcos maclauit, sacrificiū à Indæorū religione alienissimū: & co-
gebas

gebat omnes abrogato ueri Dei cultu, ipsius uenerari numina: & oppidatim exstructis tēplis atq; altaribus, porcinas in eis quotidie iugulare uictimas. Cōmunatus est etiā grauem pœnā, si quis liberos circūcideret, cōstitutis qui mādata exigerēt, atq; etiā ui ad ea seruāda detrectātes cogèrent. Et maxima quidē Iudeorum pars uel sponte uel metu supplicij parebat edictis regijs: qui uerò probatiores erāt, & generosa indolis, maiorē rationē habuerunt moris patrij, quā pœna intentata sibi per aduersarios: quamobrem quotidie necabātur excruciatii tormētis crudelissimis. Flagris enim cæsi, & lacerati corpora, uini adhuc & spirantes suffigebātur crucibus. Uxores autē eorū & circumcisos liberos strāgulabāt iuxta mandatū regiū, & suspendebant a crucifixorū parētum cervicibus: abolebatur etiā ubicunq; reperitū esset sacrum uolumē aliquod, & ipsi apud quos inuentū esset mali male peribant. Samaritæ autē uidētes in tali calamitate cōstitutos Iudeos, nō amplius profitebātur se cognatos eorū, neq; Garizitanū templum esse Dei maximi, nihil absonū faciētes à suo ingenio, de quo antè diximus: sed dicētes se Medorū & Persarū colonos, ut re uera sunt, miserunt legationē ad Antiochū, cū epistola scripta in hunc modū: Regi Antiocho deo illustri suggestio à Sidonijs in Sicimis habitantibus. Maiores nostri cōpulsī crebris sue regionis pe-

silentijs, & inducti ueteri quadã superstitione,
 morẽ fecerunt obseruandi eam festiuitatẽ que
 apud Iudeos uocatur sabbatũ: & exstructo in
 Garizino mõe tẽplo innominati numinis, im-
 molauerunt in eo solennes uictimas. Nunc autẽ
 ex quo tibi uisum est in Iudeos, ut eorũ malitia
 dignũ est, animaduertere, qui exsequuntur mã-
 data regia, existimãtes nos hac propter eorum
 cognationẽ facere, uolunt nos in cõmunem cum
 illis causam inuoluere, cũ simus ab origine Si-
 donũ, quẽadmodũ extat relatũ in nostris anna-
 libus. Rogamus igitur te seruatoreẽ ac beneficũ,
 ut mãdes Apollonio nostro p̄sidi, & Nica-
 nori procuratori regio, ne quid posthac nobis
 molesti sint quasi hærentibus in eodẽ cũ Iudeis
 crimine, à quibus tam diuersi sumus moribus
 q̄ origine: utq; templum quod hæctenus nullius
 Dei risulũ habuit, posthac uocetur Iouis Gra-
 canici, hoc enim pacto erimus à molestijs liberis:
 & securius intendẽtes priuatis negotijs, maio-
 ra tibi poterimus tributa soluere. Post hanc Sa-
 maritarũ supplicationẽ rex & ipsam & talem
 epistolã remisit. Rex Antiochus Nicanori. Si-
 donũ qui sunt apud Sicima miserũt ad nos sug-
 gestionem, quam his literis adiunximus. Quo-
 niam igitur nobis & amicorum consilio satis
 approbauerunt qui in hoc missi sunt, q̄ alieni
 sint à Iudeorum criminibus, & placeat illis iu-
 xta Græcorum instituta uiuere, absoluiimus eos
 quare

quantum ad hanc causam & eorum templum
attinet, quod posthac appelleretur Iouis Græca-
nici. Eadem autem & Apollonio magistratui
scripsimus, anno quadragesimo sexto, mēsis He-
catombæonis undecima.

Antiocho uetate Iudæos uti patriis legibus, solus
Assamonæi filius Matthias regem contempfit,
profligatis etiam eius ducibus. CAP. VIII.

EOdē tēpore habitabat in Modim uico Iu- 1. Mac. 1
dæe quidā Matthias nomine, filius Ioan-
nis, qui fuit Simeonis ex Assamoneo geniti, sa-
cerdos ex uice Ioaribi, Hierosolymita genere:
erantq; ei filij quinque, Ioānes qui & Gaddis
cognominabatur, Simon qui et Matthes, Judas
qui & Maccabeus, Eleazarus qui & Au-
ran, Ionathas qui & Aphus uocabatur. Is
Matthias sepe numero questus est apud filios
de tam afflicto rerū statu, direptione urbis, de-
predatione templi, ceterisq; calamitatibus: aie-
batq; prestare mori eos pro patriis legibus, quā
sic in glorie uiuere. Cumq; uenissent in eū uicium
in hoc a rege constituti, ut Iudæos ad mandata
eius cogerēt: et postularēt ut Matthias ceteris
autoritate potior, ad exēplū aliorū primus pro-
fana sacra faceret, ostēdentes à rege premia: ne-
gauit se hoc facturū, etiā si omnes gētes Antio-
chi imperata facerent: ac ne liberis quidē ipsius
persuaderi ut patriam religionem deserant. Va-
uerō silente eo Iudæus quidam in medium
prog

progressus cœpit immolare iuxta mādatum re-
 gium nō amplius ferēs indignitatē rei, irruit in
 eum cū suis filijs armatus gladijs: nec solum eū
 crucidauit, sed etiā Apellem regiū ducē cum
 suis militibus, qui uolebāt plebē eam cogere: di-
 rutaq; ara exclamauit: Si cui est cordi religio-
 nis incolumitas, me sequatur. Et cū dicto comi-
 tantibus filijs in desertū se contulit, relictis in
 uico facultatibus. Id imitata plebs reliqua, &
 ipsi cū familijs in idem desertum profugerunt,
 ibiq; uictitabant in specubus. Quo audito du-
 ces regij, presidio Hierosolymitanæ arcis assum-
 pto, Iudeos in desertū persecuti sunt: quos asse-
 cuti, primū uerbis persuadere conati sunt, ut ab
 incepto desisterēt, & admittētes rectius consi-
 lium, nō imponderēt sibi necessitatē seruiendi ho-
 stiliter: & cū nihil proficerent apud obstina-
 tos, aggressi sunt eos die sabbati, & ita ut erāt
 in speluncis exusserūt, nō repugnātes, ac ne adi-
 tus quidē spelūcarū obturātes. Etenim propter
 religionē diei repugnare nolebāt, ac ne in ad-
 uersitatibus quidem uiolare honorem sabbati,
 quando lex iubet feriari ab omni opere. Itaq;
 perierūt cū uxoribus & liberis suffocati in spe-
 luncis circiter mille: multi etiā elapsi adiūxerūt
 se Matthia, eumq; principē sibi elegerūt. At
 ille docuit eos, pugnādum etiā sabbatis, aut si
 ita pergant ipsos sibi futuros exitio, hostibus
 eā occasionē obseruātibus, & non nisi sabbato
 illos

illos aggrediētib; atq; ita fore ut uel sine cer-
ramine omnes facile opprimātur. Hęc locutus
persuasit eis, & in hodiernū usq; mos hic per-
manet, ut si ita necessitas postulet, pugnet etiā
sabbatis. Collecta igitur circa se nō cōtemnenda
manu, & altaria diruit, et prolapsos in impie-
ritē quotquot adipisci potuit trucidauit: con-
fluebant enim ad eū quos ante metus per circū-
vicinas gētes sparserat: pueros etiā iussit circū-
cidere q̄ hactenus uetiti fuerāt, expulsis qui ad
hoc ut uetarent constituti erāt ab Antiocho.

Exacto autē anno post principatum morbo V I I I.
correptus cōuocatis ad se liberis: Equidē, inq̄,
fili; iam fatalē uia ingredior, interim cōmendo
uobis meū propositū. & rogo ne per ignauiam
cessetis id exsequi: sed potius memores paterne
uoluntatis seruate ritus patrios, & rēpub. tan-
tum nō collapsam restituite: neq; illis accedite
qui aut sponte aut ui cā prodiderunt hostibus.
Prestate uos mihi germanos filios, cōtemptaq;
omni ui ac necessitate, parati sitis pro legū tu-
tela uel mortē oppetere, si ita res postulet, cogi-
tātes quōd Deus uos tales nō despiciet, sed de-
lectatus uestra uirtute in pristinā patrijs mo-
ribus uiuēdi libertatē restituet: corpora quidē
habemus mortalia, & fatali necessitati obno-
xia: sed præclarē gestorū memoria uice immor-
talitatis esse poterit, cuius amatores uos aspira-
re uolo ad gloriā, ad eū ut nō grauemini uel im-

morbi

mori egregijs facinoribus. Prima autē cura sit cōcordia, & quibus quisq; præcellit artibus, his utatur reliquis cōcedētib; : Simonemq; fratrem eximia prudētia virū parētis loco habete obtēperātes eius cōsilijs: Maccabēū autē propter fortitudinē exercitui præficite. Hic enim ulciscetur suæ gentis iniurias repulsis hostibus. Ad hoc autē negotiū adhibete quotquot usquā sunt iusti ac pijs, et hoc pacto vires uestras augebitis.

Matthiæ defuncto Iudas filius succedit. CAP. IX.

Mac. 3.

Hæc locutus filijs, precatusq; Deū adesse illorū conatibus, & populo pristinum viuendi morem restituere, nō multo post moritur, & in Modim sepelitur: et post exhibitū ei publici luctus honorē, Iudas filius cognomine Maccabæus administrationi rerum præficitur, anno CXLVI. qui adiutus impigrè a fratribus, eiecto hoste, & impijs tribulibus necatis, totam eam terrā lustrauit à præteritis piaculis.

Apollonius Antiochi dux in Iudæa prælio uictus occiditur. CAP. X.

IX. **H**is auditis Apollonius præfectus Samariæ raptim cōtra Iudam duxit exercitiū. Nec in Iuda mora fuit, sed obuiā ei factus prælio uictū cū alijs multis interficit, gladio etiam eius potius uelut opimo spolio: plurimis etiam hostium uulneratis, & castris eorū direptis, ditatus præda rediit. Seron autē Cœlesyriæ præfectus cognito quod Iudas multis undiq; ad eū confluen

confluentibus magnas circa se copias habeat, et ad configendum cum hoste idoneas, decreuit contra eum ducere, sui putans officij animadvertere in rebelles, & contumaces erga madata regia. Contractis igitur quibus præerat militibus, adiunctis etiam Iudeorum perfugis, & impijs, progressus usq; Berhora uicũ Iudææ, castra eo loco metatus est. Judas autẽ occurrẽs ei pugnandi animo, ubi uidit milites suos parũ alacres partim propter hostium multitudinẽ, partim quia ipsi ieiunauerãt: hortãdo addebat illis animos, affirmãs nõ in numero militis sitam uictoriam, sed impietate erga Deum & fiducia: idq; cõperitũ plurimis maiorũ suorũ exemplis, qui iusta arma pro legibus suis & liberis ferentes multa sæpe hostium millia profligauerunt. Inuictum enim robur esse innocentia. His dictis persuasit ut non delectarẽt prælium: & collatis cum Serone signis, fudit ac fugauit Syrorum exercitum. Prostrato enim duce omnes in fuga spem salutis posuerunt: quos persequens usq; ad campum occidit ex eis octingẽtos: reliqui euaserunt in regionem maritimam.

Lysia & Gorgia contra Iudæos expeditiones & clades. CAP. XI.

Auditis his rex Antiochus uehementer iratus omnes undiq; copias cõtraxit, conducto etiam mercenario ex Grecia milite, parans primo uere in Iudæa irrupere. Cumq; nu-
mera

merato stipēdio uideret thesauros suos exhaustos deficere: nam neq; tributa omnia reddebantur propter crebras rebellationes gētiū. & ipse uir magnanimus ac munificus nō erat cōtentus ea quae tū aderat pecunia, decreuit adita prius Perside regionis eius tributa exigere. Cōmissa igitur rerū administratione Lysia, amico probata fidei, & prouincys Asiae quae Aegyptū inter & Euphratē sitae sunt cura eius creditis, relicta ei copiarū quoq; & elephantorū parte, iussit ut Antiochū filium diligenter educaret usq; in suū reditū: eidēq; mādauit, ut subacta Iudaea, et habitatoribus eius sub hasta diuēdis, deleret Hierosolyma, ac totā gētē extingueret. His mādatis profectus est in Persidē C X L V I I. anno, & traiecto Euphrate ascēdit ad superiores Sarrapias. Lysias autem delectis ad hoc negotiū eximys ducibus ex amicis regys, Ptolemeo Dorymenis filio, & Gorgia & Nicanore, attributisq; eis peditū quadraginta milibus, equitū septē millibus, in Iudaeā misit eum exercitū: qui usq; Emauntē urbē progressi, in cāpestribus eius castra metati sunt: ubi cōueniunt ad eos auxilia Syrorū, & ex alijs uicinis regionibus, nec nō magnus perfugarū Iudeorū numerus: aderāt etiā in eis castris negotiatores nō pauci empturi mācipia, & instructi cōpedibus, paratis in hoc ut uincerēt captiuos: numerata pro eis pecunia: Iudas autem animaduersa

hostium

hostium multitudine, hortatus est suos milites ut forti essent animo, & in Deo collocarēt omnem fiduciā, decretis supplicationibus, quibus more patrio in magnis periculis induci saccos solent orare ueniā, ut Deus ad miserationē flexus uires contra hostē eis adderet. Distribuitis deinde more antiquo gētis in tribunos ac cēturiones ordinibus, & ablegatis nouis maritis, qui ue agros recēs sibi cōparauerāt, ne distracti talibus cupiditatibus pugnārēt segnius, uerbis etiā aggressus est hortari suos ad rē gerēdā strenuē. Nullū socij tēpus nobis dabitur ad uirtutē & periculorū cōtemptū opportunius: nūc enim fortiter certātibus paratū est libertatis premiū, quā suapte natura desiderabilē hoc magis nos optare decet, q̄ absq; hac ne religionē quidem tueri poterimus. Sic igit̄ existimate, in hac pugna sitū esse, utrū pristinā felicitatē recipiatis, hoc est uitā iuxta patrias leges rectē institutā: an per summā ignominiā etiā reliquie nostri generis intereāt, nisi fortes uiros prestiteritis: et cū hac cogitatione inite praliū. Cū igitur tam ignauos q̄ fortes mors certa maneat, gloria uerò sempiterna propugnatores pietatis, legū, libertatis patria, eos animos concipite, qui uobis in crastina pugna possint esse usuī, uel ad uictoriam, uel certē gloriā. His suos Iudas hortatus I. Mac. 4. dum cogitat de futuro pralio, certo indice cōperit Gorgiā missum cū mille equitibus, pediuū

h h

quinq;

quinq; millibus, ut ductu perfugarum noctu se
 inopinū invaderet: decrevitq; & ipse eadē no-
 cte in hostiū castra impetū facere, maximè q̄
 absutura esset bona pars illorū exercitus: itaq;
 cōfestim sumpta cœna, relictiq; in castris mul-
 tis ignibus, tota nocte iter fecit ad Emauntā
 propinqua castra hostiū. Interim Gorgias ne-
 mine in castris Iudeorū inuēto, ratus eos metu-
 cessisse & occultari alicubi in montibus, statuit
 ubinā essent querere. Iudas autē sub diluculū
 peruenit ad castra hostiū, ducēs tria virorum
 millia nō satis instructa armis propter inopiā:
 vidensq; hostē armatū egregiè, et castra ex arte
 disposita, hortatus primū suos ut nō dubitarent
 uel nudis si ita opus sit, corporibus in pugnam
 ruere: quādoquidē Deus delectetur tali forsi-
 tudine, eāq; suo presidio cōtra armatos fulciet:
 iubet signa canere. Ex improviso deinde ador-
 tus nihil minus expectātes ita terruit, ut cæsis
 quotquot ausi sunt resistere, ceteros perseque-
 retur usq; Gadara, & usq; cāpos Idumæe, &
 Azoti et Tamnie. Ceciderūt autē ex eis circiter
 tria millia. Victor Iudas suos à prada cohibuit,
 Gorgiā adhuc superesse dictitās: quo profligato
 per otium deinde posse eos ditari ex spolijs. Ad-
 huc autē eo loquēte, ostenderunt se Gorgiani è
 quodā loco edito: unde p̄spiciētes suorū cladē,
 & castra capta ac fumantia, animaduertētesq;
 Iudā se expectatē instructa acie, nō ausi manus
conser

conferere, trepidè se retro in tutū receperūt. Iudas uerò sine certamine uictor, tum demū permisit suos ad prædā discurrere: ditatusq; cum suis reperto plurimo auro & argento, hyacinthoq; & purpura incolumē reduxit exercitiū, laudās Deū autorē eius uictoria, quæ haud exigū momentū ad futurā libertatē eis attulit. Lysias autē sequēti anno ad abolendā ignominia nouū exercitiū parauit: cōtractisq; lectissimorū militū sexaginta millibus, & adiunctis quinq; millibus equitū, Iudæā ingressus montana eius ascēdit, et ad Bethsura uicū castra posuit. Huic Iudas occurrit cū decē millibus: & cū uideres hostē lōge præstare numero, uotis pro uictoria factis Deo fretus primā acie aggreditur tanto impetu, ut ex eis quinq; millia sterneret: quo facto reliquis tantū terrorē incussit, ut Lysias animaduertēs eis certò statutū aut mori aut in libertatē se asserere, ueritus magis desperationē eorū q̄ uires, copias Antiochiā reduceret: ubi mercenarios cōducēs & maiores uires colligēs, parabat se ut ad primā opportunitatē bello Iudeos repeteret. Toties igitur profligatis Antiochi ducibus, Iudas persuasit suis, ut quādoquidē tam multas uictorias Deus concesserat, ascenderēt Hierosolyma, & lustrato tēplo mactarēt solennes uictimas: ubi cū inuenisset templū desertū, & portas eius incēsas, & in atrijs uirgulta enata propter solitudinē, lamētari cum

h h

z

suis

suis cœpit ob tãtã deformitatẽ: destinata deinde copiarum parte ad arcis oppugnationẽ, ipse interim repurgare templum aggressus est: quod postquã accuratẽ factũ est, intulit in illud uasa noua, candelabrũ, mēsã, & altare incēsorũ ex auro fabrefacta omnia: addidit & uela foribus oppãdi solita, ac postremò fores quoq; apposuit. Diruto etiã holocaustorũ altari quod profanatum fuerat, nouum ex collaticijs saxis impolitiss cõstruxit. Vigesima autẽ & quinta mēsis chaslei, quẽ apellãu Macedones nominãt, accēderũt lumina in cãdelabris, & suffitũ fecerũt in altari, & panes supra mēsã proposuerũt, & in nouo altari holocaustomata immolauerũt: idq; accidit eadẽ die qua ante trienniũ sacra eorum profanata fuerãt: integro enim triennio desertũ fuit tẽplũ post factã ab Antiocho profanationem. ea enim incidit in annũ CXLV. & dicẽ Apellei mēsis XXV. in Olympiadẽ CLIII. renouatũ est autẽ eadẽ die CCXLIII. anno, Olympiade CLIII. prædixerat autẽ eã desolationẽ ppheta Daniel ante annos CCCCVIII. disertẽ dicẽs à Macedonibus profanãdũ. Celebrauit autẽ Iudas recepti tẽpli festiuitatẽ p dies octo sacrificãs, in qbus nullũ honeste uoluptatis genus omissum est, sed populo quidẽ sumptuosum ac splẽdidũ epulũ est exhibitũ, in Dei uerò laudẽ hymnis & cãticis psonabãt omnia. Tãta uerò læticia ob reductos ritus patrios & priscã
 reli

religionē occupauit genis eius animos, maximè
 quòd ea felicitas ex insperato obtigerat, ut lex
 lata sit ad posteros, quæ iuberet quotannis hoc
 festum reparati cum ceremonijs templi per octo
 dies celebrari: et ex eo tēpore mos hic apud no-
 stros obtinuit: uocamusq; hanc festiuitatē lum-
 num, opinor ideo, q̄ ex insperato nobis illuxerit
 tāta felicitas. Circūdatis deinde urbi mœnibus,
 & exstructis in eis firmis turribus cūstodias ad
 arcendum hostem imposuit: muniuitq; Bethsu-
 ram oppidū, ut eo tanq̄ arce uti posset cōtra co-
 natus hostium. Quibus operibus perfectis, X I.
 uicina gētes molestè ferētes Iudæorū uires resu- I. Mac. 5.
 scitari, p̄ insidias adoriēdo multos oppresserūt,
 cū quibus Iudas assiduè bellū gerens conabatur
 eorū incursationes cōpescere: quo tēpore etiam
 Acrabatenā inuadens multos Idumaos Esau
 posteros interfecit & depraedatus est: & princi-
 pis eorū Batanis filiorū castella, unde Iudæos in-
 festabāt, ui capta cæsis propugnatoribus incen-
 dit. Quibus perdomitis in Ammanitas arma
 transtulit, quorū numerosam manū Timotheus
 ductabat, & his quoq; deuictis, Iazorū eorum
 urbem expugnauit: abductisq; in captiuitatem
 uxoribus eorū ac liberis, direptā prius incendit,
 atq; ita domū uictor reuersus est. Sed quā X I I.
 primum uicina gentes sensere eius abitum, con-
 tractis copijs in Galaditica regione finitimos Iu-
 dæos adorti sunt: at illi refugientes in castrum
 h h s Dath

*Dathema, significabāt Iudæ per nuntios & li-
teras, quòd oppugnandi essent à Timotheo, ro-
gantes ut se huic periculo eriperet: & interim
dum legit has literas superuenerunt Galileo-
rum nuntij, querentes se infestari à Ptolemai-
de, Tyro, Sidone, & alijs finitimis populis.*

*Quomodo diuisis copiis, Simon Tyrios & Ptole-
maidenses, Judas Ammanitas superat. C A P. XII.*

I*udas igitur prospiciens utrorumq; necessi-
tatis, Simonem fratrem cum tribus selectorum
millibus mittit auxilio Iudæis habitantibus Ga-
lileam: ipse assumpto Ionatha altero fratre cum
octo militum millibus, in Galaditicam proficisci-
tur: quod supererat iurium Iudææ presidio re-
liquit sub Iosepho Zacharia filio, & Azaria
ducibus, quibus mandauit ut abstinerent à pugna
cuiusper dum ipse ad eos reuerteret. Simon igitur
postquam in Galileam uenit congressus cum hoste
coegit eum terga uertere: & fugientem persequu-
tus usque portas Ptolemaidis, occidit circiter
tria millia: quibus spoliatis, receptos captiuos
cum rota supellectile in Iudæam transtulit. Interea
Judas cum fratre Ionatha trium dierum iter emensi,
accepti sunt à Nabathæis pacifice: quorum indi-
cio conpererunt, quod multi ex ipsorum fratribus in ex-
tremo esset periculo, obsessi ab hoste in castellis
& oppidis Galaditicis: monitiq; ut properè il-
lis succurrerent, per desertum illuc festinauerunt. In
eo itinere Barasam oppidum oppugnare adorti,
ni cep*

ei ceperunt: casisq; ad unū puberibus teēta igni
 subiecto cōcremauerunt. Cumq; interim nox ap-
 peteret, nihilominus Iudas iter cōtinuauit usq;
 castellum in quo Iudæos obsideri acceperat. quò
 cum mane peruenisset, offendit hostē iam scalas
 & machinas admouere mœnibus: iussoq; tubi-
 cine canere, & cohortatus suos ut bonā ac fide-
 lem operam præstarent periclitantibus fratribus,
 diuisis trifariā copijs oppugnatores à tergo ag-
 greditur. Timothei uerò milites cognito Mac-
 cabæum adesse, cuius uirtutē & felicitatem iam
 ante suo periculo didicerāt, sine mora cœperunt
 fugere: ex quib⁹ ad octo millia cecidere, Iudæis
 acriter insequētibus. Inde ad Mallen barbaro-
 rum urbem flexo itinere, eaq; expugnata marces
 omnes neci tradidit, adificia incēdio sunt cōsum-
 pta. Eodē impetu & Chaspoma et Bosora cum
 alijs Galadiicæ regionis oppidis euersa sunt.
 Aliquāto post Timotheus cōtractis numerosis
 copijs, et inter ceteros auxiliares cōducta manu
 Arabū trans torrentem castra posuit cōtra op-
 pidum Rafam: ibi hortatus est suos milites ut
 strenuè pugnaret arcerentq; Iudæos à torrentis
 transitu: in hoc enim suā uictoriam, Iudæis fu-
 turis superioribus si trāsire potuerint. Iudas au-
 tem audito q̄ Timotheus paratus esset ad præ-
 lium, properè cōtra eum duxit exercitum: tra-
 iectoq; torrente adortus hostes, partim resisten-
 tes prostrauit, partim in fugam compulit, armis
 h h 4 etiam

etiam passim abiectis. horum nonnulli celeritate pedum salutē consecuti sunt, quidā uerò in fanum quod Carnain dicunt refugiētes, tutos se ibi fore sperauerunt. At Iudas & oppidū id occupauit, & incenso templo hostium alios flammis alios ferro perdidit. His rebus feliciter gestis, & cōtractis ē tota regione Galaditica Iudæis, unā cum uxoribus & liberis ac facultatibus in Iudeam eos iraducebat. In eo itinere cū uenisset ad Ephronē oppidū, per quod necessario transfundū erat, nisi retrorsum reuerti mallet, misit ad oppidanos rogās ut patefacerēt sibi transitū, nā obstructis portis uia interruperāt: quod cū ab Ephroniis impetrare non posset, cohortatus suos, corona oppugnauit mœnia: & diē ac noctem ibi remoratus uicē cepit oppidum, occisisq; omnib; marib; per incēsi cineres traduxit exercitum: tantus autē erat occisorū numerus, ut in trāseundo calcāda essent cadauera. Traiecto deinde Iordane in magnū campū ueniunt, quā sita est Bethsana, Græcis dicta Scythopolis: inde in Iudæā reditū est hilariter, canēte hymnos et uictoriale carmen multitudine: uotiuasq; hostias macltarū pro incolumitate exercitus: quandoquidē post tot cōflictus ne unus quidē ē Iudæis desideratus est. Interea Iosephus Zachariæ filius & Azarias duces, qui profecto Simone in Galilæā cōtra Ptolemaidēses, Iuda uerò & Ionatha fratre in Galaditicā, presidio Iudææ reli-

Eti fuerat: uolentes et ipsi aliquo memorabili facinore parare sibi gloria, ad Iamiam uenerunt. Vbi armis excepti a Gorgia eius loci preside, amiserunt ad duo millia militum, nec prius destiterunt fugere, quam in Iudae finibus: haec autem clades merito illis accidit, ob contemptum Iudae mandatum, qui interdixerat ne se absente manus cum hoste conferrent: nam hoc quoque Iudae providentiam commendat, quod intellexit non impune fore si a mandatis discesserint. Iudas autem et fratres eius continuabant bellum contra Idumaeos, urgentes eos undique: expugnataque Chebrone munitiones eius diruerunt, et turres cremauerunt suppositis ignibus: peruastatisque agris hostium, euerterunt etiam Marissam oppidum: inde Azotum delati eodem impetu, expugnata ea quoque ac direpta, omnes ditati praeda reuersi sunt in Iudaeam uictores et incolumes.

Antiochi Epiphanis apud Persas interitus. C. XIII.

Eodem tempore Antiochus rex superiores sui regni prouincias obeundo, audiuit esse in Perside urbem praediuitem Elymaida nomine, et in ea templum Dianae opulentum, refertum omne genus donarijs: scuta etiam ac thoraces ibi asseruari, quondam relictos ab Alexandro Philippi filio, rege Macedonum. Motus igitur hac fama, admoto exercitu expugnare conatus est. His uero qui ineranant nec aduentu eius nec oppugnatione territis, sed fortiter resistebus, spe sua frustratus est:

h h s non

non cōtenti enim repulisse illū à mœnibus, recedentē etiā persecuti sunt, ita ut plurimis desideratis fugientis more Babylonē se reciperet. Quā eladem cum agrè ferret, nouus insuper accessit nuntius de profligatis quos ad Iudaicū bellū reliquerat ducibus, deq; Iudæorū in dies crescente potētia. Accedente igitur alia super aliā cura, impar sollicitudini morbū sibi cōtraxit: quo magis ac magis inualescēte, intelligēs adesse fatale tempus, amicos cōuocat: eisq; & uim morbi & causam indicat: nimirū quod pœnas ob afflictā Iudæorū gentē lueret, atq; ob spoliatū sacrilegio templū, & contemptū celestis numinis, atq; his dictis exhalauit animā. Quamobrem demiror Polybiū Megalopolitanū, qui uir alioqui probus, ait hunc Antiochū perisse, q̄ conatus sit Diana tēpli thesauros ac donaria diripere: noluisse enim rātum, ac nō etiam perfecisse sacrilegium, nō uidetur res digna supplicio: quòd si hac causa Polybio digna uidetur, cur Antiochus deberet capite pœnas persolvere, multo uerisimilius est ob exhaustum sacrilegijs Hierosolymitanum templum acceleratum esse eius interitum. Si quis tamē magis probat Polybiū sententiam, cum eo nunc non libet contendere.

Antiochus Eupator profligato Iudæorum exercitu
Iudam in templo obsidet. CAP. XIII.

Ceterum Antiochus prius quàm extremum suū diem obiret, accitū ad se unū ex
purp

purpuratis suis amicis Philippū gubernatorem regni cōstituit: traditoq; ei diademate regiaq; stola et anulo, iussit hæc Antiocho filio suo perlata reddere, multū obtestans ut educationis curam haberet, & regnū ei seruaret usq; dum per ætatem ipse administrationi fieret idoneus. Defunctus est autem Antiochus anno CXLIX.

Lysias autem postea q̄ populo indicauit regis obitū, filium eius Antiochū sub sua tutela tum posuim regem cōstituit, imposito illi Eupatoris cognomine. Interea qui Hierosolymitanæ arcis presidium tenebāt Macedones cum Iudeorum perfugis, multa Iudæis inferebant incommoda. Excurretes enim in eos qui sacrorū causa templum adibant, cōficiabant eos non magno negotio, q̄ arx ipsi tēplo esset supra uerticem. Quamobrem Judas necesse habuit, oppugnare id presidium, aduocatis ad id totius populi uiribus. Annus autē is agebatur cētesimus quinquagesimus, ex quo primum ad Seleucū imperium earum regionū peruenerat. Fabricatis igitur machinis, & exstructis aggeribus, totus incūbebat huic operi: multi tamen perfugarū noctu elapsi, adiunctis sibi similibus impijs, uenerūt ad Antiochum, postulantes ne se in extremum periculum à suis tribulibus redactos despiceret: maxime cum patris ipsius auctoritatem secuti in eam necessitatem adducti sint, dum malunt patrios ritus quàm regia mandata contemnere. Nunc uerò periculum esse ne Judas arcem cum

presidio ui capiat, nisi ipse mature suis opẽ afferat. His auditis Antiochus puer iratus est, accersitisq; amicis & ducibus, iussit eos mercenariũ parare militiẽ, & per totã suam ditionẽ delectus habere: ita ut breui cõfectus sit exercitus peditũ circiter centũ nullium, equitũ uerò uiginti millia, atq; insup duo et triginta elephãti. Cum his copijs egressus est Antiochiã cõmissa Lysie administratione uniuersi exercitus: & progressus usq; Idumãã, inde ascendit ad oppidum Bethsura, bene munitũ et expugnatum non facile. Bethsuranis autẽ fortiter resistẽtibus, & admotas machinas per excursions igne cõcremantibus, multum tẽporis contritum est in hoc obsidio. Iudas autẽ cognito regis aduẽtu, omissa oppugnatione regi cũ copijs obuiã profectus castra posuit circa fauces quasdã dictas Bethzacharia, distitas ab hoste septuaginta stadijs. At rex relictis Bethsuris, exercitiũ duxit ad eas fauces ubi Iudas castra metauerat: & q̃ primũ dies illuxit, acie cœu pugnaturus iussit ire cõpositam. Cumq; non posset elephãtos explicare per aciei latitudinem propter locorũ angustias, iussit ut unus post alium incederẽt, attributis qui stiparent singulos mille peditibus, et equitibus quingentis. Beluis autẽ imposta erant celsa propugnacula instructa sagittarijs: reliquũ autẽ exercitum ab utroq; latere iussit montes ascendere, preposuis ex amicorũ cohorte ducibus: atq; ita

subla

sublato militari clamore hostē aggrēditur, mi-
 cans aureis et aereis clypeis, ita ut fulgore eorum
 coruscarent oīa: clamore autē reboabat quicquid
 erat in circuitu montium. Nec tamē Judas tali
 aspectu est territus, sed excepto fortiter impetu
 hostiū, circiter DC. ex eis occidit, qui primis ad
 manus uenerāt. Ceterū Eleazarus eius frater,
 quē Aurancem uocabant, cōspicatus excellen-
 tem elephantū ornatū faleris regijs, & ratus in
 eo regē inuehi, uasto animo in eū fecit impetum.
 & occisis multis prius q̄ ad eum penetraret, cæ-
 teris uerò metu cedētibus, succedēs sub eius uen-
 irem, cōfodit beluam, & ipse simul pōdere eius
 illabētis oppressus est: atq; ita nō tamen inultus
 interijt generosē inter accruos hostiliū cadaue-
 rum. Judas autē animaduertēs hostem tāto su-
 periorē numero, Hierosolyma se recepit, uolens
 arcem iterū oppugnatione aggredi. Antiochus
 uerò parte exercitus missa ad oppugnāda Beth-
 sura, cū reliquo uenit Hierosolyma. Bethsuritæ
 territi apparatu regio, maximē cum cōmeatus
 eos deficeret, deditiōnē fecerunt, pacti prius ut
 hostis à se iniuriā omnē abstineat: quod quidem
 à rege non nisi salute tenus seruātū est: alioqui
 nudis eiectis oppidanis, suorū prasidiū ibi con-
 stituit. Sed apud Hierosolyma per multū tempus
 eum tenuit tēpli obsidio, quod fortiter à Iudeis
 defensum est: nullā enim eis rex intentauit ma-
 chinam, quā non illi cōtrarijs machinationibus
 elud

eluderent: tantum laborabatur uictus penuria,
quòd fruges ueteres absumpserāt, & annus in-
ciderat septimus, per quem fructus nō colligun-
tur, q̄ eum cessare ab agricultura lex nostra in-
beat, nec permittat ium uel arare terrā, uel se-
rere: quo factū est, ut multi se clam subducerent
propter inopiam, ut penes paucos templi tutela
remāserit. Cæterum rex & Lysias imperator co-
gnitio quòd Philippus usurpato sibi regno ad-
uentaret è Perside, decreuerūt soluta obsidione
illi occurrere, celantes tamen quantum fieri po-
terat id cōsiliū, tam militem quàm duces reli-
quos. Quapropter dissimulato aduentu Philip-
pi, iussit rex Lysia ut alloqueretur duces & mi-
lites, dicens oppugnationē eam non esse modici
temporis, quòd locus esset munitissimus, & com-
meatus eos iam deficerent, & auocarent multa
regni negotia quæ opus esset regem componere.
Itaq; prestare fœdus & amicitia cum hac gen-
te facere, et sinere eos uti patrijs legibus, quibus
priuari se non sustinentes rebellauerāt, atq; ita
redituros esse in suā quemq; patriam. Quæ sen-
tentia per Lysiam apud exercitū exposita, com-
muni omnium suffragio comprobata est.

Antiochus omiffa oppugnatione cum Iuda fœdus
facit & amicitiam. CAP. XV.

Tum rex misso eaduceatore pacem Iude ac
cæteris obsessis denūtiat, libertatemq; ui-
uendi proprijs legibus. Illi uerò libenter hæc au-
dientes,

dientes, accepta in hoc fide et iureiurādo inter-
 posito, exiuerūt è templo. At Antiochus cū
 ingressus uidisset locū egregiè munitum, uiolato
 sacramēto iussit suum exercitū, ut solo aquaret
 murum quo tēplum septum fuerat, et hoc facto
 reuersus est Antiochiam, ducēs secum Oniam
 pontificē, qui Menelaus dicebatur alio nomine.
 Lysias enim regi cōsuluit, ut eum interficeret, sē
 uellet Iudeos quiescere, & ipse liber esse ab eo-
 rum molestationibus. hunc enim esse malorum
 omnium autorē & principium, qui persuasisset
 eius patri, ut Iudeos ab institutis patrijs deficere
 cogeret. Rex igitur Menelaum missum in Be-
 roeam Syriae necauit, post exactum in pōtificatus
 decennium, hominē malum & impium, qui ne
 sibi principatum adstrueret, totā gentem à reli-
 gione deficere compulit. Ei successit in pōtifica-
 tum Alcimus, Iacimus alio dictus noīe. Cete-
 rum Antiochus cū offendisset Philippū iam
 occupasse tyrannidē, bello uictū, et in potestatem
 suam redactū affecit supplicio. Filius autē pon-
 tificis Onias, quem diximus orbarū patre adhuc
 puerū, uidens q̄ rex interfecto ipsius patruo sa-
 cerdotium Alcimo dedisset nihil pertinenti ad
 cognationē pontificum, Lysia suadente ut trans-
 ferret eum honore in aliam familiam, fugit ad
 Aegypti regē Ptolemaeum: apud quem et uxo-
 rem eius Cleoparam in pretio habitus impetra-
 uit ab eis locum in praefectura Helipolitana,
 in quo

in quo templū Hierosolymitano simile exstrueret, de quo aliās dicemus tempestiuus.

Bacchides Demetrii dux cum exercitu contra Iudeos missus, in fecto negotio ad suum regem reuertitur.

CAP. XVI.

XV.
Mac. 7

Eodem tempore Demetrius Seleuci filius à Roma profugus Tripolim occupat in Syria: assumptoq; diademate, & contractis quotquot potuit militibus mercenarijs regnū inuadit: cumq; certatim ad eū populi deficerēt excipientes eū obuijs manibus, etiam Antiochū regem & Lysiam cōprehensos uiuos ad eum perduxerunt: qui mox iussu Demetrii necati sunt, post exactū regni Antiochi annū alterum, sicut et in alijs cōmentarijs diximus. Ad nouum regē confluxerūt multi Iudeorū ob impietatem profugi, & cum eis Alcimus pōtifex: accusabantq; totā gentem, praeipue Iudā cum fratribus, q̄ post interfectos omnes amicos et fautores regis, se quoq; eiecissent è patria, metu coactos solū uertere: postulabantq; ut ex amicis quempiam eò mitteret, qui cognosceret quāta per Iudam parata fuerint. At ille iratus mittit eò Bacchidē amicum regis Antiochi Epiphanis, uirum strenuum, cui tum Mesopotamiae praefectura credita fuerat: & commendato illi Alcimo, traditoq; exercitu, iubet ut Iudam et eum sequētes internecone debeat. Ille profectus Antiochia cum his copijs, postquam peruenit in Iudeam,

*Iudeã, misit ad Iudã & fratres, inuitãs eos ad pacẽ & amicitia. Volebat enim dolo eũ circumuenire. Sed ille noluit ei se credere, q̄ uideret adesse exercitũ, quem putabat adductũ belli potius quã pacis gratia. Quidam iamẽ è populo credentes his quã Bacchides per præconẽ denuntiauerat, & nihil sibi timentes ab Alcimo propter cõmunem patriã, ad eos se cõtulerunt. & accepto ab utroq; iurciurãdo, nihil mali passuros nec se nec eiusdẽ factionis homines, eorũ fidei se cõmiserunt. Bacchides autẽ non seruata fide sexaginta interfecit ex eo numero, ceteros cautiore iam factos deterruit, quo minus ad eũ accederent: itaq; amoto exercitu a Hierosolymis postquã peruenit ad uicũ Bethzethõ, comprehendit multos perfugas, & quosdã è populo, & occisis omnibus iussit eius regionis homines parere Alcimo, ad cuius presidium relicta sub eo parte exercitus, Antiochia ad regẽ Demetriũ reuersus est. Alcimus autẽ uolẽs principatũ sibi cõstabilire, & intelligens ad hãc rẽ opus esse populariũ beneuolẽtia, comiter ac blãdẽ appellabat omnes, & loquẽdo singulis ad gratia, breui numerosam manũ adiũxit ad priorẽ quã antẽ habuerat. Horũ pleriq; erãt impij & profugi, quorũ opera & ministerijs uedõ regionẽ obibat, occidẽs eos qui erãt Iudẽ patriũ, quotquot in suã potestãtẽ redigere pouerat. At Iudas animaduertẽs tãtõpere creuisse illius potẽ-
ii. ciam.*

ziã, et multos probos ac pios homines extinctos ei⁹ uolentia, ipse quoq; obibat regionẽ, uerficiẽs quotquot in manus eius uenirẽt e studiosis Alcimi. Qui uidẽs se uirib. imparẽ, quo posset diutius resistere, decreuit cõfugere ad auxiliũ et ope regis Demetrii. Profectus igitur Antiochiã sollicitabat cõtra Iudã illius animũ, accusans qd plurimas ab eo passus esset iniurias, plures etiã passurus, nisi maturẽ misso illuc exercitu uir audax & facinorosus pœnas debitas lueret.

Nicanor post Bacchidem dux contra Iudam missus unã cum uniuerso exercitu internecone periit.

CAP. XVII.

XVI.

I. Mac. 7

Demetrius uerò ne suis quidẽ rebus tutũ existimans, si ita Iudæ uires augeri sine-
ret, Nicanorẽ mittit, amicorũ charissimũ simul & fidissimũ, qui etiã Roma fugienti comes fuerat: attribuitq; quantum satis cõtra Iudã putabat exercitu, iussit nemini parcẽdo cũ ea gente bellũ gerere. Is profectus Hierosolyma, & primũ dissimulã hostẽ, decreuit specie pacificatoris dolo Iudã intercipere: aiebat enim nihil esse cause cur belli subire deberẽt aleã, paratum se illi cauere iureiurãdo sanctissimo, si quid forte periculi metuat. In hoc enim tantũ se uenisse cũ amicorũ comitatu, ut mentẽ sui regis ei notam faceret, q̃ propensus sit in fauorẽ Iudæici generis. Hac legatiõẽ persuasi fratres, nihil amplius hostile suspicati, data uicissim & accepta fide

exc

exceperunt eum hospitaliter cum toto exercitu. Cumque
 post primam salutationem colloqueretur cum Iuda
 familiariter, signum quoddam suis dedit, ut eum com-
 prehenderet. Ille mature intellectis insidijs pro-
 pere ad suos refugit: & detecto iam dolo ad
 apertam nimirum uterque se uerit. Commisso deinde pre-
 lio prope uicium Capharsalama, inferior inde di-
 scedens Iudas in Hierosolymitanam arcem compul-
 sus est. Reuertenti deinde praeter templum Nicano-
 ri sacerdotes facti sunt obuia, ostentantes uicti-
 mas, quas se dicebant oblaturos Deo pro salute
 regis Demetrii: at Macedo, ne a conuictis quidem
 in Deum temerans, minatus est nisi populus Iuda
 sibi traderet, breui se reuersurum, & in templum
 ipsum saecraturum, ita ut ad solum usque id diruat,
 atque cum his minis reliquit Hierosolyma. At sa-
 cerdotes tali denuntiatione moesti cum lacrymis
 Deo supplicauerunt, ut sacramenta sibi ad eam unam cum
 suis cultoribus tutaretur ab hostium iniuria. Ni-
 canor uero egressus Hierosolyma castris locum
 optauit apud uicium Bethoron, ubi se cum eo con-
 iunxit alia manus recens tum ex Syria ueniens. Iudas
 quoque castra posuit ad alium uicium nomine Adas-
 so, triginta modo stadiis distantem ab hostibus, ha-
 bens circa se non plus mille militum: hos cohortatus
 ne terreantur hostium multitudine, neue cogitans
 cum quibus multis dicerent, sed quales ipsi, & pro
 qualibus premijs contenderent, iussit forti animo
 hostem aggredi & pugnam capessere. Ique edioate

acri certamine, multi ceciderunt ex hostibus, & inter ceteros Nicanor & ducis & milius strenui perfunctus officio: quo iacete ne cetera quæ acies substituit amplius, sed amissio duce uerterunt terga, arma iactantes quo expeditius fugerent. Iudas uerò impigrè cū suis persequens sauebat cadibus: & tuba significabat uicinis oppidis & uicis uictoriã: moxq; undiq; armati profilietes profligatis incõditè ruentibus, occurrebãt infestis gladijs, ita ut ne unus quidẽ incolumis euaserit ex nouẽ millib⁹: tot enim in uniuersum fuerãt. Ea uictoria contigit decima tertia die mensis adar, ut nostri nominãt, qui Macedonibus Dystrus dicitur: eaq; die festiuitatẽ nostri per singulos annos renouant ob rei prosperè gesta memoriã. Post eã uictoriã aliquatisper quieuit Iudeorum gens: à cõtinuis, cõslictationibus, pacis otio perfruens, donec iterũ in eadẽ reuoluta est discrimina. Alcimo autẽ pōifici uolenti demoliri uerere adyti parietẽ sanctorũ uatũ edificiũ, morbus diuinitus inflictus est, per quẽ repente uoce priuatus in terrã procidit, & cruciatus nõ paucis diebus miserè perijt, post exactũ in sacerdotio quadrienniũ: quo defuncto pōificatũ popululus cõmunibus suffragijs Iudæ tradidit. Qui

XVII. I. Mat. 8 quoniã multa audierat de Romana potentia, & deuictis Gallis et Hispanis ac Carthaginiensibus Græciã quoq; subegerint, & reges Perseũ, Philippum, magnumq; Antiochũ perdomuerint, decre

decrevit cōciliare sibi eorum amicitia. Missis igitur in hoc Romā duobus ex amicorū numero, Eupolemo Ioānis & Iasone Eleazari filio, rogavit ut in societate reciperetur & amicitia, & ut Demetrio scriberent, ne posthac Iudeos bello lacefferet. Hęc legationē senatus admisit, & auditis eorum postulatis amicitia annuit: moxq; senatuscōsultiū de ea re factū in scriptum æreis tabulis relatū est in Capitoliū, cuius exemplar in Iudeā missum est. Erat autē senatuscōsultiū de societate & amicitia Iudeorū huiusmodi: Ne cui Romane ditionis cū Iudæis bellū gerere liceat, neq; præbere hostibus eorū viticū aut naues aut pecuniā: utq; si quis Iudeos inuadat Romani succurrant pro uiribus: & uicissim si quis Romanos bello impetat, Iudæi cōtra eum sint auxilio. Quòd si Iudæi uelint in hoc fœdere addi aliquid aut detrahi, id oportere fieri de cōmuni populi Rom. sententia: idq; ita demū ratum fore. Scriptum est hoc senatusconsultum per Eupolemū Ioannis filiū, & Iasonem Eleazari, sub pontifice Iuda, & duce Simone fratre ipsius. Atq; hoc fuit primum inter Romanos & Iudeos fœdus societatis ac amicitie.

Bacchidis denuo missi in Iudæā uictoria. C. XVIII.

Demetrius autē accepto nuntio cladis Ni XVIII. canoris & exercitus, rursus Bacchidē 1. Mac. 9. in Iudæā misit cū alijs copijs: q̄ ex Antiochia profectus in Iudæā, ad Arbela oppidū Gali-

lae castra posuit: & expugnatis illic speluncis ad quas magnus hominū numerus confugerat, properabat inde Hierosolyma: & cognito q̄ Iudas in Berzeitho uico suū contineret milite, rapit contra eū duxit peditū uiginti, equitū uerò duo millia, cū Iudas nō plus haberet q̄ mille milites: ex his quidā territi multitudine Bacchidis milium deseruis castris diffugerunt, ita ut octingenti tantū reliqui fuerint. Iudas autē quāuis imminēte iam hoste destitueretur milite, tamen quia nō erat unde delectū in supplementū faceret, maximè in tali tēporis angustia, decreuit eū octingentis illis Bacchidē aggredi, & cohortatus ut generose subiret pericula, iussit eos prodire in aciē: quibus cōsulentibus ut tunc se in uitū reciperet, cū sit tanto inferior & numero & uiribus, ac mox maioribus copijs hostem inuaderet: Absit, inquit, ut me terga obuertētem hostibus sol aspiciat: nam etiam si mori nunc oporteat, nunquam ideo res haecenus egregiè gestas, tantamq; uirtute paritā gloriam ignominiosa fuga maculaturus sum. Atq; ita suorum reliquias cohortatus persuasit ut intrepide expectarent conflictum hostium.

Quomodo Iudas praelio uictus occubuit. C. XIX.

Inerea Bacchides productis extra castra copijs instruebat aciē, equitū alas hinc et inde in utroq; cornu collocās, in frōte leuem armaturam & sagittarios, & post hos robur phalan-
gū

gis Macedonia : ipse in dextro cornu locū sibi optauit. Sic instructa acie postquā uenit in conspectum hostium, iussit signa canere, & militē cum clamore eos inuadere. Idē & Indas fecit, collatisq; signis certatū est utrinq; acriter: donec uergente iam sole Indas animaduertēs Bacchidē cum robore militū pugnā in dextro cornu ciere, cum audacissima manu inuenum in eum irruit. Perruptaq; phalāge penetravit in mediam aciem: & impulsis in fugā aduersarijs persecutus est eos usq; montem qui *Aza* dicitur. Id conspicari qui sinistrū cornu tenebant, & tergo adorii Indam circumueniunt: qui uidens nullū superesse effugium urgētibus circūquaq; hostibus, in uestigio cum suis constitit: & cecis hostium plurimis lassitudine magis q̄ uulneribus confectus cecidit nō inultus, ad priora præclara facinora extremo hoc mortis decore addito: quo prostrato non habentes amplius quem sequeremur milites orbatī tanto imperatore, cum demum in fugam effusi sunt. Simon autem & Ionathas fratres inducijs factis recepto Iudæ cadauere, delatum in *Modim* uicum magnifico funere intulerunt monumento patrio, & publico luctu per aliquam multos dies honorauerunt eius memoriam. Hic finis fuit Iudæ uiri generosissimi & bellicosissimi, qui memor māditorum *Matthie* patris, nullum unquam pro libertate popularium defugit aut laborem

aut periculū: quā propter meritū uirtutis sempiternam post se reliquit gloriam, liberata è Macedonia seruitute patria, & per triennium ante obitū administrato pontificali sacerdotio.

F L. I O S E P H I A N -
T I Q V I T A T V M I V -
D A I C A R V M L I -
B E R X I I I .

Jonathas defuncto fratri suo Iudæ in principatu succedit. CAP. I.

1. Mac. 9.

Q V E M A D M O D V M liberatē à Macedonib. oppressam populus Iudeorū denuò receperit, & quo pacto dux & propugnator eorū Judas post multa exhausta certamina postremo pralio fuerit occisus, in precedenti libro satis declarauimus. Post eius obitū quotquot Iudeorū à pietate descuerāt, resumptis animis infestabant reliquos populares: ita ut accedēte etiā fame, quæ tū fortē regionē eā totā occupauerat, multi nō ferētes geminatū infortunium, hinc à penuria, inde ab aduersarijs ingruens, coacti sint adiūgere se factioni Macedonica. Bacchides autē cōuocatis ad se Iudeorū desertoribus, qui religioni patriæ profanos ritus prætulerant, his administrationē regionis cōmisit: qui cōprehēsis Iudæ amicis & fan

& fautoribus, Bacchidae eos tradiderunt: & is
 torios primū cruciatosq; ad libitū, postremò o-
 mnes ad unū enecabat. In hac tanta calamitate
 cōstituti Iudaei, quantā post captiuitatē Baby-
 lonicā nunquā experti fuerant: quotquot crans
 reliqui ex Iudae socijs, ueriti gentis interitū adi-
 uerunt. Ionathā eius fratrem, rogabantq; ut ger-
 mani emulus fieret, qui ad extremū halitum li-
 bertatē propugnans praclaris conatibus sui im-
 mortuus: nec sineret totā gentē sine praeside ue-
 nire in extremū salutis periculū. Tum Ionathas
 paratū se uel ad mortē obrulit pro tutela popu-
 li, & uisus dignus qui Iudae fratri suo succede-
 ret, cōmunibus Iudaeorū suffragijs administrā-
 de militia praefectus est. Quo cōperto Bacchi-
 des ueritus ne Ionathas quoq; multū negotiorū
 exhibeat regi & Macedonibus, quemadmodū
 antē Judas fecerat, decreuit eū dolo tollere: sed
 hoc eius propositū nec ipsum nec Simonē fra-
 trem latuit: quamobrē maturē moniti assumpta
 sociorū manu in desertū urbi uicinum celeriter
 refugerūt: & cū uenissent ad aquā qua dicitur
 lacus Asphar, ibi morabantur. Porro Bacchi-
 des senties eos timere, & in desertis illis latita-
 re, duxit contra eos omnes suas copias, & posi-
 tis ultra Iordanē castris confluentē illuc militē
 recipiebat. Ionathas autem cognito illius ad-
 uentu, misit fratrem suum Ioannem Gaddim ad
 Nabathaeos Arabas, ut apud eos impedimēta

deponeret, donec armis eū Bacchide decerneret, erant enim amici: sed in itinere inuaserunt eū Medibenses Amaraei filij: direptisq; impedimentis & quicquid secū deferebat, cōprehensum interfecerunt eū omnibus socijs: cuius facinoris paulò post poenas dederūt eius fratribus, sicut suo loco dicitur. Bacchides autē cognito qd Ionathas castra haberet in Iordanis palustribus, sabbato illi aggressus est ratus nō repugnaturū propter religionē diei. At ille cohortatus socios, et ostēso periculo qd nisi uiri essent, nō possent euadere, clausi à tergo amne, à fronte hostibus: uotisq; Deo factis pro uictoria, impigrè hostē aggreditur: & prostratis nō paucis, uidens ipsum Bacchidē in se ruere, ferire eum conatus est: sed cū ille cauiē ictum declinasset, Ionathas cum socijs desilientes cōmiserunt se flumini, & in oppositā ripam enatarūt, hostibus nō ausis transire, sed ad Hierosolymitanam arcem reuertentibus, desideratis ex eorum numero fermè duobus millibus. Post eum conflictum Macedo communiuit aliquot oppida, Hierichuntem, Emmaumem, Bethoron, Bethellam, Thammatham, Pharaionem, Tochoam, Gazara, additis mœnibus & turribus, ut impositis in eas praesidijs, res Iudeorum inde infestaret excursionibus: sed nihil equè ut Hierosolymitanam arcem muniret, in qua acceptos à Iudeorum primaribus filios obsides

inclusit.

inclusit, ut ibi custodiretur. Eodē tēpore nun-
 tium est Ionathæ & Simonis fratribus, quòd
 Amaraei filij celebraturi essent nuptias, et ad-
 ducturi sponsam ab oppido Gabatha, filiā illu-
 stris cuiusdā inter Arabas: eamq; puellā tra-
 ducendā cū pōpa sumptuosa & splēdida. Fra-
 tres autē ex stimates opportunissimum ad vin-
 dictam tēpus sibi oblatum, & facile ulturos se
 iniuriā fratri illatā, uersus Me dabam propere-
 uerūt, & insidijs in mōre collocatis expectabāt
 eorum trāsitum. Vt uerò in cōspectū uenit spon-
 sus cum uirgine & amicorū comitatu, ut fieri
 solet in nuptijs, coorti ex insidijs omnes ad unū
 interfecerūt, & cum ornamentis ceteraq; præda
 reuersi sunt uoti compotes, & egregiē illi ger-
 mani interitū de Amaraei filijs: ceciderūt enim
 hi nō soli, sed cum uxoribus, liberis & amicis,
 usq; ad quadringētorum numerum. Atq; ita
 Simō cū Ionathæ in palustria Jordanis reuersi,
 illie cōmorabātur. Bacchides autē p̄ totā Iudæā
 presidjs dispositis, ad regē suū reuersus est, quo
 tēpore per integrū biēnium status rerū Iudai-
 carum fuit pacatior. Trāsfige autē & uulgus
 impiorum hominum uidētes Ionathā & eius
 factionē securē uersari in Iudæa propter tran-
 quillitatem temporum, per nuntios sollicitaue-
 runt Demetrium, ut Bacchide misso Iona-
 tham in potestatem suam redigeret, fore enim
 hoc persacile, & unica nocte posse omnes eius
 milites

milites insperato incurſu opprimi: qui ubi iuſſu regis in Iudæam peruenit, ad omnes eius regionis amicos ſuos & auxiliares ſcripſit, darẽt operã ut cõprehenderetur Ionathas. Cumq; omnium inſidys appeteretur, nec tamẽ quicquã proficeret: cautus enim erat ut qui dolum præſerarat: iratus Macedo trãſugis, putãſq; & ſe & regẽ ab eis haberi ludibrio, interfecit ex eis L. precipuos. Ionathas autẽ cũ fratre ei ſuorũ manu metu ſeceſſit in uicum Bethalagã, qui in deſerto ſitus eſt: eumq; muniuit mœnibus & turribus, ut tutũ haberet receptaculũ: quo audito Bacchides cũ totis ſuis copijs, adiunctisq; Iudeorũ ſue factionis auxilijs cõtra eum profectus eſt: & aggreſſus oppugnare munitiones, per aliquot dies in eo conatu perſtitit. At ille nihil territus reſtitit acriter, relictoq; ad oppidi tutelã Simone fratre clam egreſſus, & collectis in uicina regione ſue factionis hominibus, noctu in Bacchidis caſtra irruit, & multis trucidatis effecit ut frater aduentũ ſuũ cognosceret: quã primũ enim tumultum ſenſit in caſtris hoſtium, eruptione facta incedit eorũ machinas, cæde etiam nõ mediocri edita. Bacchides uerò uidẽs ſe a frõte ac tergo inuaſum ab hoſtibus, re inopinata cõſternatus ob inſperatũ obſidionis exitũ, uix fuit cõpoſ animi: totã autẽ indignationem effuſit in trãſugas ut impoſtores, quorũ opera miſſus à rege fuerat, unũ cogitãſ quomodo ex

doex

do ex dignitate sua & regis obsidioni sine imposito, exercitū sine ignominia possēt reducere.

Ionathas fessum bello Bacchidem compellit. inito cum Iudæis fœdere exercitum abducere. C A I I.

Qua eius uoluntate cognita. Ionathas, mi- I. Mac. 9.
sit ad eum nuntios, petēs societatem & amicitia inter se & eum fieri, captiuis utrinq; redditis. Id Bacchides ratus sibi honorificū, & oblatam occasione qua posset non inglorius obsidionē soluere, amicitia cū Ionatha inire, iureiurando interpositio, neutrū arma moturū in alterum: redditisq; & receptis captiuis, Antiochiam ad suū regē reuersus est: nec unquā posthac Iudæā cum exercitu repetiit. Ionathas uerò hęc securitatē nactus, & degēs apud Machmā oppidum, administrationi rerum. & iuri populis reddendo operā impendit, & seuerè animaduertēs in religionis patriæ desertores, repurgabat suā gentē ab huiusmodi contagionibus.

Alexander filius Antiochi Epiphaniis regem Demetrium bello aggreditur. C A P. I I I.

ANno autē sexagesimo supra centesimum II.
Alexander Antiochi Epiphaniis filius ueniens in Syriā. Ptolemaidē occupauit, prodicione militū, qui eam tenebāt presidio, moresq; Demetriū oderant, ut parum comis & superbi admodum. Inclusus enim in regium: quoddam castellum munitū, quatuor turribus; nō procul situm ab Antiochia, neminē admittebat: & omssa.

omissa reipub. cura degebat in otio per segnitiam, unde grauiora etiam odia contra eum exorta sunt, sicuti alibi à nobis dictum est. Audito igitur quòd Alexāder occupasset Ptolemaidē, cum omnibus copijs contra eum profectus est.

Demetrius missa legatione ad Jonathan multis muneribus eum ad amicitiam suā pertrahit. C.III.

1. Mac. 10

Misit etiam legatos ad Ionathā, inuitans eum ad societate[m] & amicitia[m], praeuenire Alexādrum cupiēs, ne forte ille prior impetraret illius auxilium, idq; eo facilius, q[uam] odia inter se & Ionathā intercesserant: cui mandabat ut haberet delectū militū, et arma pararet, reciperetq; Iudeorū obsides, quos Bacchides in Hierosolymitanā arcē incluserat. Talis cōditio cū offerretur a Demetrio, Ionathas uenit Hierosolyma, & legit regias literas audiente tam populo quam arcis praesidio: quibus lectis impij & transfuga qui in arce erant uehementer sunt territi, quòd rex Ionathae & exercitū colligere permitteret, et obsides recipere: quos suis quēq; parētib[us] restituit. Atq; ita Ionathas Hierosolymis habitabat, suo arbitratu multa in ea urbe reparans: nam & mœnia eius iussit saxo quadrato exstrui, quo firmiora essent cōtra assultus host. ū Quod ubi senserūt q[uod] dispersi erāt per praesidia, omnes relictis illis receperunt se Aniochia[m], exceptis solis q[uod] Bethsura tenebāt et arcē Hierosolymis: nā horū maxima pars cōstabat

stabat ex Iudeis religionis desertioribus, et ideo
 pro metu non sustinuerunt presidia relinquere.

Alexander maioribus quam Demetrius pollicita-
 tionibus & delato pontificatu Ionatham in par-
 tes suas traducit.

CAP.V.

Alexander autē cognito quid Demetrius
 Ionatha promiserit, nec ignorās uiri for-
 titudinē, & quomodo se gesserit cōtra Mace-
 donas, tum qualiter uexatus sit a Demetrio
 eiu:q; duce Bacchide, apud amicos dictitabat,
 non posse se eo tempore cōmodiorē socium in-
 uenire quā Ionathā: qui & uirtute sit eximia,
 & peculiare odij causas cōtra Demetriū ha-
 beat, quod datis uicissim & acceptis cladibus
 exacerbatum fuerat. Itaq; si idē ipsis uideatur,
 adesse occasionē inuitādi hominē ad amicitia:
 cumq; id purpuratis quoq; suis probari ani-
 maduerteret, scripsit talē epistolā. Rex Ale-
 xander Ionathæ fratri s. Quia iam dudū au-
 diuimus de fide tua simul, & fortitudine, mit-
 timus ad te qui de societate agat, & amicitia:
 & nostrō suffragio hodie te pontificē Iudeorū
 constituimus, & in amicorū nostrorū numerū
 ascribimus. mitto etiā tibi munera, stolam pur-
 puream & coronā aureā, & rogo ut sic hono-
 ratus a nobis, nō cedas nobis in uia beneuolen-
 tia. His literis acceptis Ionathas pontificiā sto-
 lam induit, in ipso Scenopegia festo, post qua-
 driennium exactum à Iude fratribus obierit, cum
 uacass

uacasset interim sacerdotium: moxq; contraxit
 exercitiū, et fabricauit magnū armorū numerū.
 Demetrius uerò hoc cognito multum doluit,
 damnans suā cunctationē, q; nō praeueniēs emu-
 lum eblāditus sit Ionathæ fœdera, sed elabi sibi
 hanc occasionē, & ab Alexandro arripi pas-
 sus sit. Scripsit tamen etiam ipse pontifici & po-
 pulo in hanc sententiā. Rex Demetrius Iona-
 thæ & Iudaorū genti salutē. Quoniā seruastis
 nostra fœdera, & sollicitātib; uos inimicis no-
 stris nō accessistis, equidē laudo uestrā fidem,
 horrorq; ut constantes sitis in ea, dignā perce-
 pturi a nobis gratiā. Remittā enim uobis maxi-
 mam tributorū partiē: & iam nūc remitto qua
 pendebatis tam mihi q; his qui me præcesserunt
 regibus: insuperq; salis pretium & aurū coro-
 narium, & tertiā seminis dimidiāq; partem
 fructus arborei solitā mihi cedere, ab hodierno
 in posterum uobis remitto: simulq; quod in sin-
 gula capita pendebatur ab his qui Iudæā inco-
 lunt, & tres attributas ei toparchias, Samariā,
 Galileam & Peræam, uobis concedo in perpe-
 tuum. Et Hierosolymitanā urbem sacram esse
 uolo, & eius asyli habere, immunemq; esse cum
 suis finibus a tributis atq; decimis. Arcē etiā
 eius permitto pontifici uestro Ionathæ, ut quos
 ipse fidōs et amicos probauerit, in presidio eius
 conseruet. Eos quoq; Iudæos qui iure belli ca-
 pi seruitutē in nostra diuisione seruiunt, in pri-
 stinam:

finam libertatē restituo, ac ne iumentā quidem
 ad angarias adigi permitto. Sabbatis item &
 festis solennibus, & tribus diebus ea preceden-
 tibus immunitatē concedo. Eodē modo Iudeos
 qui in mea diuisione habitant, liberos & sine mo-
 lestia degere uolo: & quicūq; ex eis mecum mi-
 litare uoluerint permitto, dūtaxat usq; triginta
 milliū numerū: idq; ea conditione stipendiorū,
 qua ceteros meos milites. Habebo etiam eos in
 presidijs & in meo satellitio, & principes eorū
 in aulicorum meorū numero. Permitto etiā ut
 patrijs utatur legibus & ipsi & tres attributæ
 eis prefecturæ: utq; pōtifici curæ sit, ne quis Iu-
 deus aliud tēplum præter Hierosolymitanū re-
 ligionis ergō adeat. Præterea do in singulos an-
 nos ex meis rationibus in sumptus sacrificiorū
 quindecim millia siclorū argēti, & quod pecu-
 nie superfuerit uestrum esse iubeo: & decē il-
 la drachmarū millia, quæ de tēplo accipiebant
 reges, sacerdotibus atq; ministris tēpli remitto,
 ad quos ea pertinere cōpertū mihi est. Quicūq;
 etiā cōfugerint in templū Hierosolymitanū, fa-
 numq; contiguū, siue ob debitā regi pecuniam,
 siue alia de causa, immunes sint ab omni uexa-
 tione, tam ipsi q̄ eorū facultates. Permitto etiā
 ut reparetur templū, & operū sumptus de meis
 pecunijs fieri iubeo: sicut & mœnia & turrets
 altas æque de meo uolo edificari: tum si quæ
 sunt loca per Iudæam apta ad struendas arces,

kk

impo

imponēdaq; praesidia, & hac meo sumptu maniantur. Atq; ha fuerūt literae ac pollicitationes Demetrii. Alexander autē rex magnis copijs cōtractis tam ē mercenario milite, quā e qui in Syria defecerat à Demetrio, omnes in hostem duxit, collatisq; signis sinistrū cornu Demetrii oppositā sibi aciem terga coëgit uertere: haerentesq; diu fugientium uestigijs etiā castra eorum diripuerunt: at dextrum cornu in quo rex ipse pugnabat, compulsus est loco cedere: & reliquis effuse fugientibus, Demetrius fortiter decertans alios hostium occidit, alios non sustinentes ipsius impetum persequens, abreptus est in caenū quoddā profundum & transitu difficile: ubi prolapsus equo, omni effugio destitutus, ab accurrentibus oppressus est. Circumdatus enim corona confixerunt iaculis: at ille etiam pedes generose repugnabat, donec crebris uulneribus confectus succubuit. Hic fuit finis Demetrii post exactum regni annum undecimum, sicut in alijs commentarijs iam antè demonstrauimus.

De templo Dei ab Onia ædificato. C A P. VI.

IIII.

ONias autē pontificis Onie filius qui profugus Alexandriae degebat apud Ptolemaeum Philometorem, ut iam antè diximus, uidens Iudaeam uastatā à Macedonibus eorumq; regibus, & sibi aeternā memoriā parare uolens, decreuit à rege Ptolemaeo & regina Cleopatra

per

per literas petere, ut sibi liceat in Aegypto in-
 star illius Hierosolymitani templi edificare, &
 in eo Levitas & sacerdotes ex suo genere con-
 stituere. Hoc autē consiliū cepit fretus maximē
 propheta Esaiæ uaticinio, q̄ ante D. C. amplius
 annos prænuntiabat fore omnino ut templū ali-
 quando Deo maximo edificaretur in Aegy-
 pto, idq; hominis Iudæi opera. Hoc igitur ora-
 culo excitatus scribit Ptolemæo & Cleopatras
 talem epistolam. Dum in bello strenuam uobis
 operā nauans cū Deo uarias regiones obirem,
 animaduerti apud Cœlesyriam & Phœnicē et
 Leontopolim, quæ est in præfectura Heliopoli-
 tana, alijsq; in locis Iudæos præter decorū habe-
 re tēpla, & ideo male inter eos cōuenire: quod
 & Aegyptijs usu uenit, propter multitudinē
 templorū & diuersitatē religionū. Et quia lo-
 cum idoneū inueni apud castrū quod agrestis
 Bubastis dicitur, plenū uaria materia sacrisq;
 animalibus, rogo ut mihi permittatis templum
 quod illic est nulli sacrarū numini, iamq; colla-
 psum repurgare, & aliud loco eius Deo maxi-
 mo exstruere ad Hierosolymitani illius simili-
 tudinē, pari etiam modo & mēsuræ, pro salute
 tua, & regina, atq; liberorū uestrorum: ut Iu-
 dæi qui Aegyptū incolunt illuc conuenientes,
 quo magis aliant mutuā concordia, eo accōmo-
 datiores fiant tuis usibus. Nam & Esaias ua-
 tes prædixit, q̄ erit domino Deo sacrarium in

kk 2

Aegy

Aegypto, et alia multa de eo loco cecinit. His Onia litteris acceptis, rex, & soror eius ac cōiux Cleopatra, declarauerūt suā pietatē per epistolā quā ei rescripserunt. Nam peccatū hoc & prauaricationē legis à se in Onia caput reiecerunt. Sic enim rescriptū habet. Rex Ptolemaus et regina Cleopatra Onia gaudiū. Legimus tuas litteras in quibus postulas ut tibi permittamus illud apud Leontopolim praefectura Heliopolitana collapsum templū repurgare, quod uocatur agrestis Bubastis: quod sanè miramur, si poterit acceptū esse Deo templū statutū in impuro loco & pleno animalibus. Sed quoniā ais prophetā Esaiam iam olim praedixisse, permittimus tibi hoc quatenus potest salua legis obseruatione fieri, ne uideamur per hoc peccare in dominū. Onias igitur impetrato loco exstruxit ibi templū & altare Deo ad Hierosolymitani similitudinē, sed minus, & nō peraquè opulentum. Mensurā uerò eius & uasa nūc nō libet repetere, cōmemorata iam ante in septimo belli & captiuitatis Iudaica uolumine. Nec defuerunt Oniae similes ipsius Leuitae ac sacerdotes, qui illic diuinū cultū frequētarent & instaurarent ceremonias. Sed de hoc tēplo haecenus. Apud Alexandria uerò inter Iudaeos & Samaritanos qui sub Alexādro magno Garizitani templi religionē induxerūt, seditio est exorta de sacris ipsorū, ita ut res ad regis cognitionē perueniret:

ueniret: dū Iudæi cōtendunt iuxta Moysi præscripta Hierosolymitanū templū esse legitimū, Samaritæ uerò Garizitanū: pronocatiūq; est ad regē & amicorū eius cōcessum, ut ab his causa audiretur, & utrius partis causidici succumberent, morte mulctarētur, patrocinabatur Samaritis Sabbæus cū Theodosio, Hierosolymitanis Iudæis Andronicus Messalami filius, iuraueruntq; per Deum & regē, qd ex lege probationes allaturi essent, & rogauerūt regē ut necaret eum qui iusiurandū nō seruasse deprehēderetur. Itaq; rex multis amicis in cōsiliū adhibitis, cōsedit causam aditurus. Iudæi uerò qd Alexandriam habitabāt ualde erant solliciti pro uentibus iura Hierosolymitani tēpli, egrè ferentes autoritatē antiquissimī et nobilissimī in orbe tēpli uocari in discrimē. Sed cū Sabbæus et Theodosius concessissent Andronicū ut prior diceret, orsus ex lege approbare eius sanctitatē & religionē, ostēdensq; per cōtinuas pōtificum successiones sacerdotij usq; in sua tēpora propagationē, & ab omnibus Asia regibus maiestate eius loci honoratam donarijs: Garizitani uerò acsi oīno nullū esset, nunq̄ ab his habitā rationē: his & talib' rōnibus psuasit regi ut decerneret Hierosolymitanū esse ex sentētia Moysi cōditū, Sabbā uerò & Theodosiū addiceret supplicio. Atq; hæc sunt quæ Alexandrinis Iudæis acciderūt Ptolemæi Philometoris tēpore.

Quòd Alexander post mortem Demetrii Ionathara
in summo honore habuit. CAP. VII.

V. *Mac. II* **C**Aso autē in pugna Demetrio sicut su-
perius dictū est, Alexāder assumpto Sy-
rie principatu scribit Ptolemaeo Philometori,
filiā eius nuptū sibi dari deposcēs, equū esse di-
cens, ut se affinitate dignetur post receptū, fauēte
Deo, paternū imperiū, & Demetriū bello deui-
ctum. Ptolemaeus uerò libēter eius postulatis ad-
missis, rescripsit & gratulari se ei de recepto re-
gno paterno, & filiam collocaturū in matrimo-
nium: iussitq; ut sibi Ptolemaidē occurreret, ad-
ducturo illō filiā, et ibi celebraturo eius nuptias:
subsecutus deindē literas, ad cōstitutum locum
peruenit cū Cleopatra filia, & reperto ibi Ale-
xandro eā coniunxit, addita in dotē auri & ar-
genti summa quāta tam potētem regem decuit.
Ad has nuptias uocatus est p̄ literas ab Ale-
xandro et Ionathas p̄t̄ifex, & cū uenisset ad
reges, amplisq; muneribus utrunq; donasset, ab
utroq; in magno honore habitus est: nam Ale-
xander mutare eū uestē coēgit, & purpuratum
assidere sibi pro tribunali: mādauitq; suis duci-
bus ut in mediū urbis eo producto, praconis uo-
ce edicerēt, nemini licere accusationē cōtra ho-
minē institmere, aut ulla in re exhibere ei nego-
tium. Quo factō cum manifestū esset quāti rex
eum faceret, aduersarij qui ad accusandū parati
uenerant, subdixerunt se, ueriti ne ipsis potius
malis

mali aliquid accideret. Tanta autē beneuolētia rex hic Ionathā profecutus est, ut ei primum locum in amicorū suorum numero assignauerit.

Demetrius Demetrii filius deuicto Alexandro & occupato regno in fœdus & amicitiam Ionatham recipit. CAP. VIII.

ANno autem centesimo sexagesimoquinto Demetrius Demetrii filius, acceptis multis mercenarijs militibus à Zasthene Cretensi, soluens ab ea insula traiecit in Ciliciam: cuius rei nuntio Alexander uehementer est territus: moxq; è Phœnice properauit Antiochiam, ut res eius ante Demetrii aduentū in tuto constitueret, interim Cœlesyria Apollonio Dauo duce preposito. Is profectus cū exercitu Iamniam, misit ad Ionatham pontificem nuntium, rem indignam dicens eum solū pro suo arbitrio uiuere non subiectū regis imperio: & sibipsi esse opprobrium, quòd eum sub imperium nō redigat. Ne igitur, inquit, in mōtibus desidens putes te posse aliquid: sed si confidis tuis uiribus, in campum descende, ut ferro decernamus uter nostrum sit uirtute præstantior. Ne sis tamen inscius, quòd è singulis urbibus fortissimi mecum militant, assueti semper tuos maiores uincere: quāobrem prouoco te in eum locum, ubi armis non saxis pugnandum est. & in quo nullum præsto est uictus refugium. His uerbis irritatus Ionathas, delectis decem millibus militum, unā cum Simone

kk 4   fratre

fratre profectus est Hierosolymis: et cum peruenisset Ioppen, extra urbem castra metatus est, exclusus a Ioppensibus, qui intus habebant Apollonij praesidium. Ionatha autem oppugnationem instituente, ueriti oppidani ne per uim caperentur, portas ei aperiunt. Apollonius uero postquam accepit Ioppen occupatam a Ionatha, assumptis tribus equitum, octo peditum millibus Azotum se contulit: & inde profectus lento gradu iter faciebat. Cumq; uenisset Ioppen, paulum retro cedere traxit Ionatham in planicie fretus equitatu, & in eo uictoriae spem collocans. Ionathas uero progressus insequeretur Azotum uersus Apollonium: qui ubi hostem conspexit deuenisse in plana, reuersus est ut praelium committeret: cumq; mille equites in insidijs positi fuissent in quodam torrente, ut se Iudeis a tergo obicerent, Ionathas q hoc mature sensit non est territus, sed instructa in laterculi formam acie, hortatus est suos ut utrinq; pugnarent in hostem, a tergo & a fronte ad orientem resistendo: cumq; praelium protraheretur usq; uesperam, data parte exercitus Simoni fratri, iussit hunc cum hostium phalange confligere, ipse uero suis mandauit ut obiectis scutis exciperent tela immissa ab equitibus: qui cum hoc fecissent, exhausti sunt telis equites, nec tamen quenquam laeserunt, non enim penetrabant ad corpora, sed obiecta scutorum ceu restudine, densitate eorum facile repellebantur, & cadebant irrua. Vbi uero iacu-

lando

lando à mane usq; post meridiem lassatū hostem animaduertit Simon, phalangē aggreditur, & usus egregia suorū opera hostem coëgit fugere: quo uiso equites, ne ipsi quidē locū suum tenuerunt, sed fessi diutina iaculatione, & uidentes nihil amplius spei suum in pedibus, nullo ordine confusi fugiebant, dissipati per totā planiciem. Ionathas autē uictos Azotum usq; persequens, multis caesis, reliquos desperata salute in templum Dagonis, quod est in ea urbe, cōpulit: qua capta eodē impetu, & ipsam & circumuicinos uicos incendit: ac ne Dagonis quidē religione deterritus, & fanū ipsius & quotquot eò confugerāt cōcremauit: fuitq; numerus tam eorum qui exusti sunt, quam qui ceciderūt in praelio, octo millia hominum. Deuicto igitur hoc exercitu, ab Azoto profectus ad Ascalonem admouit copias. & cum extra urbem castra posuisset, prodierūt ad eum Ascalonitæ cum hospitalibus muneribus: quibus acceptis, & collaudata eorū uoluntate, reuersus est illinc Hierosolyma, multam secum ducens prædam, quam abegit deuictis hostibus. Ceterum Alexander audito q̄ uictus esset dux eius Apollonius, simulabat se lærū, quando quidē ille præter animi sui sententiam aggressus esset Ionathā, amicū & sociū: & misit ei uirtutis ergō fibulā auream, quod gestamen solis cognatis regis concedebatur, & Accaronis roparchiam ei possidend

¶ 11. *dendam in perpetuū addixit. Per idem tem-*
pus Ptolemaus Philometor cum navalibus &
terrestribus copijs uenit in Syriam, Alexandro
genero laturus auxilium, alacriter excipiētibus
ipsius iussu ciuitatibus usq; Azotū, ubi obtun-
debatur querimonijs deplorātium Dagonis tem-
pli incendium: accusabantq; populariter Iona-
tham autorē eius iniuriæ, qui & agros eorū ua-
stasset ferro ac flāmis, & plurimos ciuiū dedisset
exilio, Ptolemao penē dissimulāter audiente eo-
rum querimonias. Ionathas uerò apud Ioppen ei
occurrit, exceptus & muneribus & omni hono-
ris genere: deinde cum usq; Eleutherū fluuium
regē deduxisset, reuersus est Hierosolyma. Post-
quam autē Ptolemaidē peruenit, minimū absuit
quin oppressus sit Ptolemaus, Alexādrī insidijs
per Ammonium eius amicū appetitus: quibus
detectis scripsit Alexādro, deposcens Ammo-
nium ad supplicium, quod meritū aiebat, pro-
pter structas sibi insidias. qui cū non dederetur,
intellexit ipsum Alexandrum earū fuisse au-
rorem, & cœpit eū magno odio prosequi. An-
tiochenos autē iam antea propter eum Ammo-
nium infensos habebat, à quo plurimis affecti
fuerant incommodis. Non tamen effugit pœnam
Ammonius, turpiter ut mulier casus, dū ami-
ctū foemineo querit latebras, quemadmodum in
alio diximus cōmentario. Ptolemaus autem af-
finitatis Alexandri pœnitens, & lati aduersus
Demeer

Demetrium auxiliū, abstracta à marito filia confestim ad Demetriū mittit legatos de societate & amicitia, his cōditionibus, ut data ipsi in matrimonium filia, in paternū regnum eum restitueret. At ille & amicitiam eius & oblatam coniugem perlibenter amplexus est: unus etiam reliquus erat labor Ptolemæo, ut Antiochenis persuaderet Demetrium recipere, alienatis ab eo propter iniurias à patre eius acceptas. Perfecit tamē hoc quoq;: nam propter Ammonium habētes exosum & Alexandrum, facile impulsī sunt, ut eum ex urbe eijcerēt. Atq; ita elapsus ex Antiochia uenit in Ciliciam: Ptolemæus uerò urbē ingressus, & à ciuibus rex cōsacratatus est, & ab exercitu coactus duo sibi imponere diademata, alterū Asiæ, Aegypti uerò alterū. Sed cū esset natura iustus, & nimie potentia minimè cupidus, ad hæc prudens, & qui nollet Romanis inuidiosus fieri, aduocata Antiochensium cōcione, persuasit eis ut Demetrium reciperent, pollicitus eum maiorē rationem habiturum recentis eorū beneficij, quàm odiorum que illis cum patre eius intercesserant. Se quoq; affirmauit monstratorem ei fore uitæ rectè instituendæ & administrandæ Reip. nec passurum quicquā tentare quod non deceat: nam quod ad dominationē attineat, cōtentum se esse Aegypti imperio: atq; ita perducti sunt in eam sententiam Antiocheni, ut Demetrium reciperent.

Ceter

Ceterum cum Alexander ducens validum exercitum à Cilicia inuasisset Syriam & Antiochenum agrum vastaret rapinis atq; incēdijs, occurrit ei Ptolemæus unā cū genero suo Demetrio, iam enim cōfectæ erant nuptiæ: & victus Alexander cōpulsus est fugere in Arabiam. Foris accidit in eo pralio, ut equus Ptolemæi consternatus barritu elephanti eum excuteret, prostratumq; aggressi hostes vulneribus in caput inflatis in periculum extremum adducerēt, ni ereptus esset interuentu satellitū: at tamen per integrum quadriū sopitis sensibus, nec loqui potuit, nec loquētes intelligere. Alexandri uerò caput Zabelus Arabū dynasta recisum misit ad Ptolemæum, qui die quinta demū respirans à uulneribus, et ad se reuersus incūdiſsimo sibi rumore simul & spectaculo capitis, ac mortis Alexandri, pauit animū & oculos: nec ita multò post exsatiatus gaudio percepto ex inimici interitū, & ipse uita finit. Alexander autē cognominatus Viles, per quinquēniū regnū obtinuit, sicut alias indicauimus. Demetrius autē cognomine Nicanor, regno potius cum esset prauo ingenio, male mulcēbat Ptolemæi milites, obliuis & auxiliij & affinitatis que p̄ Cleopatræ nuptias recēs intercesserat. Illi uerò perosi hominis ingratiuidinem receperūt se Alexandriam, elephantis tamen in eius potestate relictis. Interim Ionathas pontifex coactis è tota Indea copijs,

aggr

aggressus est oppugnare arcem Hierosolymis & Macedonicū presidium, cum desertoribus religionis qui eò confugerant. Hi primū contemnebant conatus Ionathæ, q̄ satū fiderent loci munitionibus: tandē nocte aliquor scelersti elapsi peruenērūt ad Demetriū, arcis oppugnationē nuntiantes. Qui iratus mouit exercitiū ex Antiochia cōtra Ionathā: cumq; peruenisset usq; Ptolemaidē, acciuit eum ad se per literas. Ille nō intermissa oppugnatione, cū senioribus populi & sacerdotibus aurū, argentū, uestem, aliaq; xenia deferens uenit ad Demetriū, & hac munificentiā mitigauit regis animū: tractatusq; honorificē, cōfirmatus est in pōtificatu, quēadmodum à superioribus regibus. Accusatoribus autē eius etransugis fidē non habuit: uerumetiā rogatus ut pro Iudæa uniuersa tribusq; attributis ei toparchijs, Samaria, Ioppe, & Galilæa, CCC. tantum talenta penderentur, concessit per diploma tale. Rex Demetrius Ionathæ fratri & Iudeorum gēti gaudium. Exemplū epistole quā scripsimus Lasiheni parenti nostro, misimus ad uos ut sciretis: Rex Demetrius Lasiheni patri gaudiū. Genti Iudeorū amicis nostris, & iura amicitie seruātibus, decreui beneuolentiæ gratiam referre: quapropter tres præfecturas, Apherimam, Zyddā, Ramathā cum suis finibus, Samaritis ademptas ad Iudæam attribuo, & remitto quicquid solebāt ante me reges accipere à sacrificariis

ficantibus Hierosolymis, aliaq; tributa pro fructu terra atq; arborū: præterea salinarū uectigal & aurum coronarium, neq; quicquam horum exigetur in posterum. Cura igitur ut huius scripti exemplar mitteretur ad Ionatham, & dediceretur in illustri aliquo loco templi sanctissimi. Hactenus diploma. Porro Demetrius uidēs diuisionem suam pacatā, & nihil timendū periculi, dimisit exercitum, & stipēdia militum minuit, solis exteris mercedem soluens, quos secū è Creta alijsq; insulis collectos adduxerat: quamobrem odium sibi concitauit apud proprium militem, cui ipse nihil numerabat, solito ab alijs ante eum regibus etiam pacis tempore stipendium accipere, ut hoc pacto alacriores fierent ad subeunda quoties opus esset pericula.

Tryphon Apamenus post deuictum Demetrium Antiocho Alexandri filio regnum asserit, recepto in amicitiam Ionatha.

CAP. IX.

VIII.
Mac. II.

EAm alienationē muliū à Demetrio animaduertens quidam ex Alexandri ducibus genere Apamenus, Diodorus cognomine Tryphon, uenit ad Malchū Arabem, qui educabat Alexādrī filium Antiochum: & cum indicasset ei quā infensi essent Demetrio milites, suasi ut sibi Antiochum traderet: effecturum enim se, ut is receptus posiretur paterno imperio. At ille primū difficile se præbebat, quod nō satis ei fideret: tandem Tryphon euicis

asid

assiduis precibus. Interea Ionathas pōtifex uolens tollere Hierosolymitanæ arcis presidium, & impios trāsugas, reliquosq; qui arces tenebant in ea regione, legatione cū muneribus missa ad Demetrium, rogabat eum ut presidia de Iudæa castellis eijceret. Qui nō hac tantū in re, sed maiora etiā gratificaturū se ei pollicitus est, quā primū leuatus esset presenti bello, per cuius negotia nō liceret nūc id facere. Postulabat etiam ut pro iure amicitie mitteret auxilia, quandoquidem sui milites ad hostem deficerent: moxq; tria millia delectorū militū Ionathas ad regem misit. Caterū Antiochenses exosum habētes Demetrium, tam propter ipsius, quā propter paternas iniurias, cupiebant eum per occasionem aggredi: uidentesq; auxilium ei uenisse à Ionatha, & considerantes breui augendas eius uires, nisi maturè prauenirent, correptis armis circūsteterunt regiam uelut expugnaturi, & intercepto exitu conabantur illum in potestatem suam redigere. Qui uides populum armatū hostiliter se impetere, assumpto mercenario milite & Iudæis auxiliariis, cōfluxit cū Antiochenis, & superatus numero cōpulsus est cedere. Tum Iudæi receperūt se in rectū regia, et è superiore loco missilibus feriebat populū: quod cum uisō facerent propter loci eminentiam, facile repulerunt eum à propinquis ædibus: & mox iniecto in eas igne, incendium totam urbē peruegatū

gatum

gatum est, propter densitatē edificiorū, quæ tota
 ferè constabāt ē materia lignea. Antiochenses
 uerò nō ualentes adibus flagrantibus succurrere,
 in fugā se uerterunt. Tum Iudæi de uno tecto in
 aliud trāsiliētes, miris modis eos insectabātur.
 Rex autē animaduertens Antiochenos occupa-
 tos in eripiendis liberis et uxoribus, & ideo in-
 termisisse prælium, per diuersos angiportus eos
 aggressus, multis occisis reliquos coëgit abiectis
 armis deditionē facere: & concessa audacia ue-
 nia, seditionē compescuit, donatosq; Iudæos præ-
 da quā ex direptionibus parauerāt, & collau-
 datos quasi autores eius uictoria, remisit ad Io-
 natham non sine præclaro uirtutis eorū testimo-
 nio: postea tamē ingratus apparuit, & non ser-
 uauit pollicita, bellum etiam minatus, nisi red-
 deret tributa omnia quæ Iudæorū gens solita est
 prioribus regibus pendere. Fecissetq; etiam, ni
 impeditus esset à Tryphone, coactus apparatus
 contra Ionatham factū in illum potius uertere:
 reuersus enim ex Arabia in Syriā cum An-
 tiocho etiam tū adolescēte, diadema eius capiti
 imposuit: & deficientib⁹ ad se omnib⁹ milibus
 qui fraudati stipēdijs fuerāt, aperto bello Deme-
 rrium adortus est: et uno prælio factus superior,
 tum elephātos, tum Antiochenam urbem illi
 ademit, cōpulsō in Ciliciam cedere. Tum An-
 tiochus adolescēs missis literis & legatis ad Io-
 natham, sociū & amicū eum nominat, & pon-
 tificas

rificatū ei cōfirmat, concessis & quatuor prae-
 feturis, quae Iudeorū regioni attributa fuerant.
 Ad haec aurea uasa & pocula uestemq; pur-
 pureā, & ius utendi misit ei, nec nō fibulā au-
 reā, cooptato inter amicos primarios. Simonem
 etiā eius fratrem militibus quantū eorum esset
 Tyrū inter & Aegyptum praeposuit, Ionathas
 uerò laetus tot collatis in se per Antiochū be-
 neficijs atq; honoribus, & ipse suos legatos ad
 eū simul & Tryphonē misit, amicū se & sociū
 professus, gesturūq; unā bellū cōtra cōmunē ho-
 stē Demetriū, multa de eius ingratitude que-
 stus, quòd pro beneficio iniuriā sibi reposuisset.
 Cū igitur permissum esset ei ab Antiocho, col-
 lectis etiā è Syria & Phoenice militibus bellū
 cōtra Demetriū duces gerere, cōfestim profectus
 est ad uicinas urbes & oppida: à quibus hono-
 rificè exceptus, nullis tamen adiutus est militi-
 bus: & cū Ascalonē uenisset, hic quoq; ab op-
 pidanis cū muneribus ei occursum est, quos &
 ipsos hortatus est, quēadmodū alias urbes Cae-
 lesyriae ut à Demetrio deficerēt ad Antiochū,
 & pro acceptis iniurijs poenas ab eo repeterēt:
 esse enim multas causas, cur ad hoc consentire
 debeāt: quibus persuasis ut polliceretur auxi-
 lia, ad Gazeos peruenit, ut hos quoq; cōciliaret
 Antiocho: hos praeter spem inuenit portas sibi
 clausisse, nolētes deserto Demetrio partī aduer-
 se se cōiungere: quare Ionathas irritatus est ut

11

& agros

& agros vastaret, & urbē conaretur ut cape-
 re: relictaq; ad eius obsidionem parte exercitus,
 cum reliqua manu in uicos seuebat incendijs.
 Tū Gazei uidētes presentiē calamitatē ab ho-
 ste, nec ullū interim auxiliū à Demetrio, & spē
 quoq; incertā propter locorum distantiā, satius
 existimauerūt illo omissa necessitati suæ consu-
 lere: & missis ad Ionathā nuntijs recepti sunt
 in societate atq; amicitia. Aliquādo enim ho-
 mines nō nisi suo malo docti intelligūt quid sit
 utile, cū deberent sapere ante acceptū incōmo-
 dū, & ultrò potius quā coacti imperata facere.
 Ionathas uerò acceptis obsidibus, et missis Hie-
 rosolyma, digressus inde, totā regionē usq; Da-
 mascū obibat. Cūq; Demetriū ualidus exercitus
 accessisset ad urbē Cadasam, quæ propinqua est
 Tyrriorū agro & regioni Galilææ, uelletq; Iona-
 thā abstrahere à Syria laturū opē Galilæis suæ
 ditionis hominibus, occurrit eò propere Simone
 fratre ad Iudææ presidium relicto. Is collectis
 quotquot poterat eius regiōis militibus, Beth-
 surā oppugnabat, locū totius Iudææ munitissi-
 mū, & infessum à Demetrianae factionis homi-
 nibus, ut iam antè diximus: qui cū aggeribus
 simul ac machinis uehementer infestaretur, ue-
 riti ne occupatio per uim loco ad unū necaren-
 tur, per nuntiū rogabant Simonē, ut sibi liceret
 relicta ipsi Bethsura, incolumibus decedere, &
 proficisci ad Demetriū. Ille uerò data eis in hoc
 ut

ut postulabant fide, pro Macedonico suum ibi collocavit presidium. Interim Ionathas in Galilea motis à stagno Gennesara castris quæ primum posuerat, in campum Asor progressus est, nescius hostem esse in eo. Demetriani uerò qui ante unum diem aduentum eius presenserant, collocatis prius in mote insidijs, ipsi in campo ei se opposuerunt. Quos cõspicatus Ionathas paratos ad prælium, & ipse suos pro tempore ad certamen instruit. Sed cùm à tergo se insidiatores Iudæis ostendissent, ueriti ne intercepti in medio cõtrucidarentur, in fugam se dederunt, ita ut penè omnes Ionatham desererent in periculo. Soli duces Mathias Apsaloms & Iudas Chapsæi cum quinquaginta uirorum fortiù manu permãserunt: qui à desperatione sumpta audacia tanto impetu aduersam hostium frontem impulerunt, ut territi ceu furentibus cederent. Tum uerò illi qui Ionatham destituerant, uidentes fluctuantem & inclinatam hostium aciem, reuersi in prælium iam in apertam fugam uersos persequabantur, donec ad Cedasa uentum est, ubi intra castra cõpuli sunt. Ionathas autem egregia uictoria potitus, recepit se Hierosolyma. Et cùm omnia sibi ex sententia Dei fauore uideret cedere, misit Romam legatos de renouanda amicitia, quibus dedit madata, ut in reuertendo obiter inuiserent Lacedæmonios, eosq; cognationis admonerent atq; federis. Qui postquam Romam uenerunt, expositis ad senatum

ll 2 post

postulatis Ionathæ pōtificis, quò cuperet reno-
 uari fœdera, & impetratis quæ uolebant omni-
 bus, acceptisq; literis commendatitijs ad reges
 Europe & Asia, quò tutius possent iter fa-
 cere, in reditu peruenerunt etiã ad Lacedæmo-
 nios, & obtulerunt eis literas à Ionathæ ponti-
 fice, quarũ exēplum erat hoc. Ionathas pon-
 tifex gentis Iudeorum, & senatus ac populus
 Iudeorũ, Ephoris Lacedæmoniorum senatuiq;
 & populo fratribus suis Salutem. Si ualetis, &
 res uestre tam publicè q̄ priuatim prosperè ce-
 dunt, gaudemus: ualemus enim nos quoq;. Su-
 perioribus tēporibus perlata ad Oniã pontificē
 nostrũ, ab Ario rege uestro missa per Demo-
 telē epistola, de cognatione nostra, cuius exem-
 plar subiunximus, & literas eas cupide acce-
 pimus, et Demoteli atq; Ario omnē exhibui-
 mus beneuolentiã, quãuis iam ante hoc nō igno-
 raremus, nimirũ docti è sacris nostris scripturis.
 Quòd uerò non prius uos cognatos agnoueri-
 mus, ideo factũ est, ne uideremur uobis captãde
 amicitie occasionē præripere. Interim eo tēpore
 ex quo renouata est nostra necessitudo, in sacris
 solēnitatibus rem diuinã facientes, etiã pro ue-
 stra salute ac uictoria uota nuncupauimus. Et
 cū multis circũquaque bellis uexaremur, pro-
 pter uicinorũ immoderatas cupidines, tamē nec
 nos nec alios amicos sollicitãdos duximus. Nũc
 uerò peractò bello, misimus ad Romanos Nu-
 mera

menium Antimachi & Antipatrū Iasonis, viros senatores & honoratos: quibus etiam ad nos dedimus literas, ut renouēt mutuā nostram amicitia. Bene igitur facietis, si vos quoq; nobis scripseritis, et significaueritis, si qua in re uobis opera nostra possit esse usui, ad omnia obsequia prōptos nos habituri. Itaq; Lacedæmonij & legatos comiter acceperunt, & decretū publicū de amicitia atq; societate eis tradiderunt. Hoc tēpore tres Iudeorū sectæ erāt, quæ de rebus humanis inter se dissentiebāt: una Phariseorū dicta, altera Saduceorū, tertia Essenorū. Horum Pharisei, quedam, at non omnia, fato tribuunt: quedam uerò in sua potestate esse aiunt, ut uel fiat, uel nō fiat. Esseni uerò omnia in fati potestate esse affirmāt, nec quicquā hominibus præter fati decretū accidere. At Saducei fatū omnino negāt, & è rebus tollunt, dicentes nihil fataliter euenire hominibus: et omnia in nostra ipsorū potestate esse, ut tam felicitatis nobis ipsi autores sumus, q̄ infortunij, si deteriora consilia secuti fuerimus. Sed de his diligentius tractauimus in secundo de Iudaico bello uolumine.

Porro Demetriij duces uolētes acceptæ cladis abolere ignominiā, maioribus copijs reparatis duxerunt cōtra Ionathā, qui cōperio eorum aduentu properè in Amathensem agrū occurrit: nolebat enim eos sine impedimento Iudæā inuadere. Cūq; ad quinquaginta stadia prope hostē

ll 3 castra

castra posuisset, misit qui res hostiū & munitiones perspecularentur: qui cū explorassent omnia, & quosdā captiuos noctu adduxissent, indicātes q̄ ex iprouiso hostis uellet eos aggredi, maturē omnia cōmunij, dispositis etiā extra castra excubijs, & in armis retinens per totā noctem exercitiū, iussum parato esse animo, etiā si noctu pugnare opus sit, ne quid eos hostiū conatus fallerent. Demetrii uerō duces ut sensere Ionathā pramonitum habebāt inopes cōsiliij, hoc ipso turbati, q̄ uiderent sibi nihil successurum absq; insidijs, nec apertio Marte pares se Ionathā futuros ducerēt. Decreuerūt igitur abire, et relictis multis per tota castra ignibus, quo magis hostē fallerēt, noctu discesserūt. At Ionathā mane castra adortus, postquā deprehēdit inania, cœpit fugiētes persequi, sed frustra: iam enim trāsgressi fluiū Eleutherū in tuta loca se receperāt. Flexo igitur in Arabiā itinere, & Nabathæis uastatis, abactaq; præda & captiuis abductis, Damascū ueniēs, illic omnia uendidit. Per idē tēpus & frater eius Simon obeūdo totā Iudæā & Palestinā usq; Ascalonem, opportuna loca firmabat presidijs, atq; ita cōmunita regione armis & edificijs, Ioppen contendit: eiq; occupata ualidum imposuit presidium, quōd intellexerat Ioppenses uelle Demetrio dedere suum oppidum. His igitur ad hunc modum dispositis, Ionathas & Simō re-
uersa

uersi sunt Hierosolyma. Ibi p̄t̄ifex aduocata in
templum concione populi, suavit ut reficeretur
urbis mœnia, & murum quo templum septum
fuerat rursus reficerent, turribusq; altis addi-
tis munitiorẽ redderẽt, utq; alium murum ex-
citarent inter arcem & urbem, atq; hoc pacto
excluderent eos qui arcem custodiebant, & ad
commeatum penuriã eos adducerẽt: præterea
ut arces hinc inde per regionem dispositas, ad-
ditis nouis munitionibus firmiores etiã ac tu-
tiores facerent. Quã sententiã cõprobata suffra-
gijs populi, ipse assumpta sibi muniendæ urbis
cura, Simoni ut idem in cæteris Iudææ locis cu-
raret, dedit negotium. Cæterum Demetrius tra-
iecto flumine peruenit in Mesopotamiam, uo-
lens hanc & Babylonem simul occupare, ut po-
tius superioribus satrapijs, sedem belli ibi con-
stitueret: uocabatur enim per crebras legatio-
nes ab eorum locorum Grecis atq; Macedo-
nibus, pollicentibus deditiõnem si ueniret, atq;
etiã contra Parthorum regem Arsacem au-
xilia. Quã spe accensus properauit ad illos, co-
gitans si res aduersus Parthos cessissent prospe-
rẽ, facillẽ se inde exturbaturum Tryphonem è
regno Syriæ: ut uerò magna alacritate exceptus
est ab eius regionis hominibus, collecto ualido
exercitu bellum Arsaci intulit, & superatus
prelio amissoq; exercitu, ipse uiuus in potestã-
tem hostium uenit, sicut alias narrauimus.

Demetrio à Parthis capto Tryphon fœdus uiolat,
& Ionatha dolo capto atque interfecto Simoni
eius fratri bellum infert.

C A P. X.

I X.

I. Mac. 12

13.

Tryphon autē cognita calamitate Deme-
try, nō amplius fidus erat Antiocho, sed
cogitabat quōnā pacto eo sublato regnū posset
ipse inuadere & occupare: nec aliud magis ui-
debatur obstare eius cupiditati, quā Ionathas
amicus Antiocho. Itaq; decreuit illum prius è
medio tollere, atq; ita demum adolescentē ag-
gredi: quāobrē ad Bethsan profectus, quæ Græ-
cis nominatur Scythopolis, inuenit ibi Ionathā
cum quadraginta millibus lectissimorū militū,
paratū obsistere si quis uim inferre conaretur.
Videns igitur hominē non imparatū ad certa-
men, muneribus & comitate conatus est ei im-
ponere, iussis suis ducibus ut imperata Ionathæ
facerēt, quo magis fidē beneuolētiæ fictæ astrue-
ret, et omnē illi suspiciōnē eximeret, atq; ita in-
cautum opprimeret facilius. Postremò suasi ut
dimitteret exercitum, cessante bello, & pacatis
rebus omnibus: rogabat tamen ut retenta circa
se modica manu, comitaretur eū Ptolemaidem,
& acciperet in tutelā suā ciuitatē eam arcesq;
finitimas, dicens se in hoc uenisse, ut has ei tra-
deret. Ionathas uerò nihil mali suspicatus, cre-
densq; uerē & beneuolo animo Tryphonē hæc
consulere, dimisit exercitiū exceptis tribus mil-
libus: ex his duo in Galilea reliquit, mille uerò
secum

secum duxit, Tryphonē profecutus Ptolemaidem. Oppidanis uerò urbē confestim ita ut praemoniti fuerāt claudētibus, uiuus captus est, militibus eius ad unū contrucidatis: moxq; missa est in Galileam pars exercitus, ut & illa duo millia nec opina per dolū opprimeret. Sed quia rumor de Ionathā capto aduentū eorū praenerat, arreptis armis maturè inde euaserūt. Nā Tryphonis milites non ausi experiri uim, quòd intelligerent paratos pro tuenda uita extremum adire periculum, infecta re unde uenerant retro reuersi sunt.

Quòd Simoni Iudæorū gens & pontificatū simul & copiarum imperium detulit. CAP. XI.

Hierosolymis autē postquā auditū est de Ionathā captiuitate, & comitatus eius interitu, ingēs dolor cepit omnes & tāti uiri desiderium, q̄ non sine causa timerēt, ne destituti eius prudentia simul & fortitudine, infestarentur à finitimis: qui in eā diem metu Ionathāe cohibiti, tum uidebantur uelut dato signo eoriturū, & adducturi Iudæorū gentē in extremum salutis periculū nec eos fefellit sua expectatio: quā primū enim auditū est necatum esse Ionathā, undiq; excitatū est in eos bellum: tanquam nō habentes amplius cuius ductu militare possent, & rem gnauiter gerere: quin & ipse Tryphon collecto exercitu, in animo habebat Iudæā innadere. Simon autē uidens Hierosolymi-

I. Mac. 13

tanos metu nouorū morū attonitos, & uolens
 eis cōtra Tryphonis conatus addere animū, cō-
 uocato in templum populo, sic exorsus est ad eos
 uerba facere: Non ignoratis uiri tribules, quā
 gnauiter ac intrepidē ego & pater ac fratres p
 libertate moris periculis nos exposuerimus:
 quibus domesticis exēplis excitatus, cū nō nouū
 sit in nostra familia legibus patrijs & religio-
 ni propugnāde uitam impendere, nullo terrore
 adigi potero, ut uitā glorię præferam. Quapro-
 pter cum nō desit uobis dux paratus pro uobis
 quiduis quantūuis magnū uel pati uel facere, se-
 quimini alacriter quocunq; duxero: neq; enim
 ego melior sum meis fraatribus, ut uitę parcere
 debeā: neq; ita degener, ut quod illis semper ui-
 sum est longē pulcherrimū, scilicet pro religio-
 ne atq; legibus uitā profundere, ipse per igna-
 uitiā subterfugiā: quin potius certū est germanū
 me illorū fratrem egregijs approbare facinoribus.
 Cōfido enim in Deo q̄ pœnas ab hostibus exi-
 gere dabitur, nosq; unā cū uxoribus & liberis
 ab eorū iniurijs eripere, & insuper tēpli sancti-
 moniā iurā præstare ab illorū impia uolentia.
 Video enim profanas gētes non ob aliud in uos
 cooriri, nisi q̄ existimāt destitutos ducis prou-
 dētia. His Simonis uerbis accēsa multitudo re-
 cepit animos & fiduciam, & posita formidine
 ausa est meliores spes cōcipere: ita ut uno ore to-
 tus populus acclamauerit, placere Simonē im-
 perium

perium accipere, & in locū fortissimorū fratru
 Iudæ ac Ionathæ succedere, nunquā enim se de-
 rectoruros iussa illius. Itaq; collectis mox o-
 mnibus quotquot ex suis ad militiā essent ido-
 nei, aggressus est urbē moenibus cingere, cōnu-
 nireq; celsis et ualidis turribus: quo opere per-
 fecto, misit Ioppē unū ex amicis Ionathā Ab-
 salomi filiū, iussum habitatores eius populari-
 ter inde eicere, ueritus ne urbē Tryphoni tra-
 derent: ipse inrerim mansit Hierosolymis ad ur-
 bis custodiā. Tryphon autē Ptolemaide profe-
 ctus cū magno exercitu, uenit in Iudæā ducens
 secū uinctū Ionathan: ei Simon occurrit cū suis
 copijs iuxta oppidū Addida, suū in monte cui
 Iudæorū campi subiecti sunt. Tryphon uerò co-
 gnito q̄ Simon Iudæorum princeps sit consti-
 tutus, misit ad eū nuntios, & hunc dolo circū-
 uenire cupiens: mandabatq; ut si uellet dimitti
 fratrem Ionathan, centum argēti talenta persol-
 ueret, & cū eis duos Ionathæ filios mitteret ad
 se obsides futuros, quòd ille dimissus non alie-
 naturus sit Iudæam à regis imperio: nunc enim
 eum tantisper seruari in uinculis, dum debitā
 regi pecuniā redderet. At Simonē technæ eius
 non latuerunt: sed intelligens q̄ & pecuniam
 perditurus esset, nec fratrem liberaturus, quin &
 filios ei⁹ insuper hosti dediturus, tñ timēs crimā
 nationē suorū, ne negatis pecunijs et filijs uide-
 retur fuisse fratri causa interitus, aduocato in

cong

concionē exercitu postulata Tryphonis ad eos
 retulit, admonitis prius quòd subessent insidia:
 prestabilius tamē esse & pecunias et filios mit-
 tere, q̄ cōtemptis Tryphonis cōditionibus suspi-
 cionem incurrere, quasi fratrem seruare noluerit:
 atq; ita placuit & Ionatha pueros mitti & pe-
 cuniam. Quibus acceptis Tryphon nō seruauit
 fidem, nec cūmisit Ionatham, sed cū exercitu
 peragrabat regionē, uolēs per Idumæam ascen-
 dere Hierosolyma, perueniūq; usq; Dora Idu-
 mææ oppidum. At Simon eum perpetuo con-
 sectabatur, castra castris illius opponēs. Interim
 qui in arce erāt urgētibus Tryphonē ut prope-
 rē sibi commeatus mitteret, iussit paratum esse
 equitatū, quasi eadē nocte uenturus Hierosoly-
 ma: sed quia per eam noctē multa nix delapsa
 uiam opertā difficilem maximè equis reddide-
 rat, irritū factum est eius proposuum, & motis
 inde castris, in Coelesyriam rediit properē: obi-
 xerq; in Galaditica regione interfecto & sepul-
 cro Ionatha, ipse Antiochiā se contulit. Simon
 autē à Basæa oppido fratris ossa in Modim &
 paternū sepulcrum transtulit, publico luctu ho-
 norati: ubi amplissimū monumentū exstruxit
 patri simul & fratribus suis è marmore polito
 & candido: excitato enim in latē conspicuam
 celsitudinē, porticus circumdedit & columnas
 singulas è singulis lapidibus, opus admiratione
 dignissimū: ad hæc pyramides septē parentibus
 & fra

& fratribus cuiq; unã erexit, mira tã magnitudine q̄ pulchritudine, que durãt usq; ad nostratēpora: tãta fuit Simonis cura, ut Ionathas ceteriq; domestici q̄ magnificentissimo sepulchro essent cõditi: qui defunctus est, exacto pontificatus simul & imperij anno quarto. Cuius successor Simon cõstitutus suffragio populi, primo sui principatus anno suis immunitatē tributorum peperit, que hæctenus Macedonibus erant soliti pendere: idq; accidit post annũ centesimum septuagesimũ ex quo Seleucus Nicanor Syria regno positus est. Tanto autē in honore apud populũ fuit Simon, ut tam in priuatis instrumentis q̄ in scripturis publicis adijceret, actũ esse anno primo Simonis Iudeorũ ethnarchæ optimè de gēte sua meriti: nam huius principatu res eorũ magnis accessionib⁹ aucte sunt, & multas de finitimis hostibus retulere uictorias. Devastauit enim Gazarã, & Ioppen, & Iamniã, expugnataq; Hierosolymorũ arce solo eam æquauit, ne posthac esse posset hostibus receptaculum, ne ue inde urbi aliquod inferretur incõmodum. Quo factõ uisum est ei opere præmium, si mons quoq; in quo sita fuerat cõplanaretur, ut solum tēplum emineret: effecitq; id cõmemoratis pro cõcione malis quæ à presidarijs in eam diẽ Iudei passi fuerãt, queq; etiã in posterum ferre cogerentur, si externus aliquis princeps ei loco imponeret præsidium: adeoq;

permo

permotus est eius exhortatione populus, ut non intermisso per triēniū neq; die neq; noctu opere, tandē ad planitiē eum locū indefesso labore per vices sibi succedētes redegerint, atq; ita nihil reliquerint quod obstaret quo minus templum omnibus in urbe locis esset longe celsius.

Simon Tryphonem in Dora compulsum oppugnat. inito cum Antiocho cui Pius cognomen erat, foedere.

CAP. XII.

X.

1. Mag. 15

Non multo autem post quā Demetrius captus est, Alexandri filius cognomine Deus à Tryphone est necatus, anno quarto postquā eius tutelā suscepit: sparsōq; rumore, q̄ inter exercēdū se esset extinctus, per intimos amicos sollicitavit milites magnis pollicitationibus, ut sibi regnū deferrēt, captum à Parthis Demetriū dictitans, Antiochū uerò fratrem si potiretur imperio, ultorem fore defectionis qua fratrem eius deseruerint. Illi adducti in spem maximā, quasi ditādi hoc principe, imperiū ei continuo deserūt. Tum uerò adeptus iam concupiram potestatem, nō amplius dissimulare prauum ingenium ualuit, quod priuatus regere conatus est, quò magis animos hominū sibi conciliaret: quā primū enim rex declaratus est, absq; persona Tryphonē agere cœpit, id quod aduersariorum partibus nō mediocriter profuit. Milites enim pertesi eius mores defecerunt ad Cleopatram uxorē Demetriū, que tum in Seleuciam

cum

cum liberis se incluserat. Et cū Demetrii frater Antiochus cognomine Soter oberraret, nec ab ulla urbe reciperetur metu Tryphonis, misit ad eum Cleopatra, coniugiū suū & regnū ei offerens: fecit autē hoc partim amicorū suāsu, partim q̄ timeret ne quidā Seleucenses urbē Tryphoni traderēt. Quò postquā uenit Antiochus affluēte ad eum quotidie multitudine, & crescētibus uiribus, bellū Tryphoni intulit: quem praelio uictū eiecit è superiore Syria, & usq; Phœnicē persequēs, cōpulsū in Doram castrū munitissimū obsidione cinxit. Misit etiā legatos ad Simonē Iudæorū pontificē, qui de amicitia & societate agerent: qui & postulata eius libēter admisit. & mox misso cōmeatu ac pecunijs ad oppugnātes Dorā milites, Antiochum ita demeruit, ut inter intimos amicos ab eo reciperetur. At Tryphon elapsus è Dora cū perfugisset Apamiam, urbe ui capta interfectus est, triennio postquā regno potitus fuerat. Bello inter Antiochum & Simonem orto Cendebæus dux regius è Iudæa profligatur. C A. X I I I.

Ceterū Antiochus ob innatā auaritiā beneficiorū immemor, traditis amico Cendebæo copijs, misit eū ut uasata Iudæa Simonē in potestatē redigeret: qui audita eius iniquitate, quāuis iam senior, tamē indignitate rei permotus, iuueniliter hosti cum exercitu se obuiam: premisisq; cum fortissimo quoq; filijs, ipse

ipse cum reliquis copijs subsequeretur diuerso itinere: positusq; compluribus locis inter angustias insidijs, nusquam nõ rem gessit ex sententia: & in omnibus congressibus factus superior, reliquum uite in pace exegit, cum & ipse renouasset cum Romanis amicitiam.

Quòd Simon à genero suo Ptolemæo in conuiuio per dolum occisus est. CAP. XIII.

XIII. **I**S per octo annos Iudeis præfuit, postremò in conuiuio cæsus, insidijs generi sui Ptolemæi: qui uxore etiã eius & duobus filijs cõprehensis ac cõiectis in uincula, misit quosdã ut tertium quoq; Ioannẽ (cui & Hircano fuit nomen) interficerent: adolescens autẽ hoc præsentiens maturè in urbẽ refugit, fretus favore multitudinis conciliato per paterna beneficia, simulq; odio quo Ptolemæũ prosequeretur populus. Is enim uolentem eum ingredi per portam aliam fortiter repulit, eo quòd iam Hyrcanum receperat. Quomodo frustratis Ptolemæi conatibus Hyrcanus principatu potitus est. CAP. XV.

XIIII. **I**lle igitur recepit se in quandam arcẽ supra Hierichantã suam, quæ Dagon dicitur. Hyrcanus uerò accepto paterno pontificatu, & saceris operatus, cum litatũ esset eduxit cõtra Ptolemæum exercitũ: & oppugnãdo locum ceterã quidem erat superior, uincebatur autẽ sola pietate erga m. urẽ, & erga germanos misericordia: hos enim Ptolemæus productos in mœnia
flagris

flagris cadebat in loco omnibus conspicuo, mi-
 nitans se precipitaturum eos nisi frater ab op-
 pugnando desisteret. At ille putans quantum
 de oppugnatione remitteret, tantum se gratifica-
 ri suis carissimis, statim in primo conatu elan-
 guescebat. Mater tamen ad eum manus tendens
 supplicabat ne molliretur affectibus, sed potius
 indignitate rei motus daret operam ut redactum
 in potestatem inimicum afficeret poena, & ulci-
 sceretur homines sibi natura coniunctissimos:
 gratum enim sibi fore inter tormenta emori, mo-
 do nefarius homo scelerum suorum supplicium
 lueret. Hyrcanus vero talibus uerbis accende-
 batur ad assaultum maiore impetu faciendum,
 sed quam primum uerberari & lacerari ma-
 trē uidebat, refrigescere statim oppugnationis
 feruor, et uincebatur filius maternis affectibus. *Historia-*
Cumq; hoc pacto traheretur diuinus obsidio, *rum Bi-*
 superuenit annus ille quo solene est Iudaeis ces- *blicarum*
 sare ab operibus, recurrente anno septimo: atq; *finis.*
 ita liberatus à bello Ptolemæus occisis Hyrcani
 matre ac fratribus, fugit ad Zenonem cogno-
 mine Carylam, qui tum apud Philadelphenses
 inuaserat tyrannidem.

Quod Antiochus cognomento Pius ducto contra
 Hyrcanum exercitu, placatus ccc. talentis fœ-
 dus cum eo inuit. CAP. XVI.

Antiochus autē memor incōmodorū que **XV.**
 à Simone acceperat, Iudaeā aggressus est,
m m
ex quo

ex quo regnare cœperat anno quarto, principatus uerò Hyrcani primo, sexagesima secunda supra centesimã Olympiade: uastatusq; agris Hyrcanũ in urbẽ ipsam cõpulsit, eam septenis castris cum cinxisset, primũ nihil proficiebat, propter firmitatẽ mœnium & uiruitẽ propugnatiũ, accedente etiã aq; trũ penuria, cui tandem sub occasum pleiades delati imbres fuerũt remedio. Postremo ad septentrionalẽ muri partẽ, quã planior erat aduersus, excitatis centum turribus que surgebãt usq; tertiã contignationẽ, impositisq; in eas cohortibus, quotidie tentabat mœnia: dupliciq; fossa longa simul & lata cinctis Iudæis præclusit omnẽ exitũ. Illi cõtrã crebro excursantes, si foriẽ negligentius custodiri castra offenderent, afficiebantur hostẽ clade aliqua: q; si paratos ad resistendũ inuenirẽt, recipiebant se in tutiora facile. Hyrcanus autẽ postquã cognouit sibi obesse suorũ multitudinẽ, q; inutiliter absumeretur ad uictũ necessaria, secretã infirmiorẽ turbã eiecit extra mœnia, solis reuentis q; ob uigorẽ ætatis ad pugnã erãt idonei. Antiochus autẽ exclusos uetabat progredi, ita ut miserabiliter oberrantes mœnibus cõficeretur inedia: sed cum supervenisset festũ scenopegie, miseratione suorũ rursus in urbẽ recepti sunt. Rex etiã rogatus ut gratia festi inducias septẽ dierũ concederet, religionẽ motus imperrari eas passus est: nec hoc cõtemnus uictimas misit magnificẽ.

LAUROS.

tauros auratis cornibus, & pocula iam aurea:
 quã argentea referta omne genus aromaribus: et
 exercitui prebuit epulũ, longe diuersus ab An-
 tiocho Epiphane, q̄ capta urbe porcos super al-
 tari mactauerat, & iure carniũ illarũ templum
 asperferat, uiolatis Iudaorũ legibus simul & ce-
 remonijs: unde acerbissima exorta sunt eius gẽ-
 ris cõtra eum odia. At hic Antiochus pro-
 pter religionẽ Pius cognominatus est ab omni-
 bus. Hyrcanus uerò cognita eius equitate &
 pietate delectatus, legatos ad eũ misit, rogantes
 ut liceat sibi patrijs uiuere legibus. Tum rex
 repulsis qui suadebant internecione delendam
 gentẽ insociabilẽ, & discretã, instituto a reli-
 quis omnibus, & approbata Iudaorũ pietate,
 imperauit ut obsessi arma sibi traderet, & ue-
 stigalia Ioppes ceterarumq; extra Iudæam ur-
 bium concederent, & insuper presidium recipe-
 rent, promittens pacẽ eis se daturũ his cõditio-
 nibus. Assenserũt illi ad omnia, excepto pre-
 sidio, q̄ uitarẽ exterorũ cõsuetudinẽ: quod ne
 reciperẽt maluerũt regi dare obsides & D. ta-
 lenta insuper: quorum C C C. mox representata
 sunt, & inter obsides fuit etiã ipsius Hyrcani
 frater: deiectaq; mox lorica que impesa erat
 mœnibus, soluta est obsidio. Ceterum Hyrcanus
 aperto monumento Davidis, qui olim regum o-
 mniũ fuerat ditissimus, tria millia talentorum
 inde protulit: quibus pecunijs fretus primus.

omnium coepit externū militem alere: & inito cum rege foedere, exceptū in urbē cum exercitu traclauit liberalissimē: quin & profectū in expeditionē Parthicā secutus est unā cū auxilijs. Testis est nobis Nicolaus Damascenus, sic scribens: Antiochus erecto trophæo ad Lycū fluum, ubi Indatem Parthorū ducē profligauerat, haesit ibi per biduū ad preces Hyrcani Iudei, q̄ in id tēpus fortē quadā Iudaorū festiuitas incurrerat, per quā nō licebat eis iter facere. Et uerū est quod ille scripsit: nam pētecoste instabat post sabbatū, quo tempore nostris iter facere nefas habetur. Deinde cū Arsace Partho Antiochus signa contulit, quo pralio uictus & uitam simul amisit et exercitum. Syrorum autem regnum frater eius recepit Demetrius, dimissus ab Arsace quo tempore Parthorum regionem inuaserat Antiochus, sicut iam antiè in alijs commentarijs diximus.

Hyrcani expeditio in Syriam. CAP. XVII.

XVI. **C**Aeterū Hyrcanus audita morte Antiochi, cōfestim ad urbes Syriae duxit exercitum, ratus id quod erat, inuenturū se eas uacuas propugnatoribus. Medabā igitur nō sine labore sexto demū mēse uicē cepit: deinde Samegam cū uicinis oppidis, & insuper Sicima atq; Garizim cū gēte Chuthæorū que accolebat tēplum instar Hierosolymitani exstructū permisso Alexādrī a Sanaballetē dūce in gratiā generi

neri ipsius *Manassis*, qui fuerat frater *Iaddi* pōificis, ut antiè dictū est: incidit autē huius tēpli desolatio post annū C. C. *Hyrchanus* uerò etiā *Idumææ* urbes cepit, *Adora* & *Marissam*, subiugatisq; omnibus *Idumæis* edixit ut circūcideretur, nisi mallent è proprijs pelli sedibus: at illi amore patriæ admiserūt & circūcisionē & reliquā iuxta *Iudaicos* ritus uiuēdi formulam: atq; ex eo primū tēpore inter *Iudeos* cēseri coepti sunt. Caterū *Hyrchanus* pōtifex renouaturus cū *Romanis* amicitia, misit legatos ad senatū: ubi recitatis eius literis amicitia impetrata est his conditionibus. *Fanius M. F. Pr.* indixit senatū in campū *V I I I. Id. Februarias*, presente *L. Manlio L. F. Mentina*, & *C. Sēpronio C. F. Falerna*, propter eas res quas legati retulerunt, *Simon Dofuhei*, *Apollonius Alexādris*, *Diodorus Iasonis*, uiri honesti ac probi, missi à populo *Iudeorū*: q̄ etiā egerunt de amicitia & societate, quæ eis intercedit cū pop. *Rom.* & de negotijs publicis, ut *Ioppe* & portus, *Gazara*q; & fontes atq; urbes reliquæ p̄ *Antiochū* ablate præter senatus decretū, restituant hæc omnia: neue militibus regijs liceat p̄ regionē ipsorū aue subditorū iter facere: & ut eo bello per *Antiochū* antētata præter decretū senatus fiat irrita: utq; legati a senatu missi, curēt reddi quicquid *Antiochus* abstulerat, & pretiū agrorū æstimet q̄ eo bello uastati sunt: & ut literæ cō-

mendatitiæ legatis denitur ad reges & liberos
 populos, quo tutius possint reuerti in patriam.
 Quibus de rebus uisum est senatui renouare so-
 cietatē & amicitia cū uiris bonis, & missis à
 bono atq; amico populo. De literis autē scribē-
 di respōsum est curæ futurū senatui, q̄ primū ab
 alijs negotijs uacauerit, & daturū operā ne ul-
 la posthac eis inferatur iniuria, mādatumq; est
 prætori Fanio, ut ex publica pecunia legatis nu-
 meraret uaticū, quo cōmodius se referre possēt
 in patriā: atq; ita publico sumptu legatos præ-
 tor domū remisit, cū cōmēdatitijs ad eos p̄ quo-
 rū loca erāt irāsituri. Et Hyrcani quidē ponti-
 ficis rerū status hic fuit. Demetrius autē rex cu-
 piens bellū Hyrcano inferre, opportunitatē non
 habuit, inuisus ex æquo tam Syris q̄ militibus,
 propter mores improbos, ita ut miserint ad Pro-
 lemæum Physconē, rogātes ut aliquē ex Seleuci
 genere eis daret, quē possent regē sibi cōstitue-
 re: cūq; is misisset Alexādrū Zebinā, cōmisso
 pralio Demetrius uincitur, et refugiēs è pugna
 ad Cleopatram uxorē in Ptolemaidē, exclusus est
 ab ea: delatusq; inde Tyrū ab inimicis capit, et
 diu miserè uexatus, tandē interficitur. Ale-
 xander autē regnū adeptus fœdus ferijt cū Hyr-
 cano pōtifice, deinde petitus bello ab Antio-
 cho Grypo Demetriū filio, in pralio casus occu-
 buit. At Antiochus regnū Syria cōsecutus nō
 ausus est expeditionē contra Iudæos suscipere,
 audito

XVII.

Audito quod frater ipsius germanus, eodem nomine dictus Antiochus, copias contra se apud Cyzicum colligeret. Quapropter nihil in Iudeos mouens, decreuit parare se contra fratris aduentum, cognominati Cyziceni, eo quod in illa urbe educatus sit: patre autem genitus erat Antiocho Sotere, qui a Parthis occisus est: acciderat enim ut Cleopatra duobus fratribus alteri post alterum nubere, sicut alias diximus. Porro Antiochus Cyzicenus ubi peruenit in Syriam, multis annis cum fratre conflictatus est, Hyrcano interim per totum illud tempus agente in pace continua: mox enim post Antiochi cadem defecerat a Macedonibus: iamque nec ut subditus, nec ut amicus ulla illis ferebat operam amplius: sed maximis successibus res eius auclae sunt Alexandri Zebinae tempore, et maioribus etiam regnantibus his duobus fratribus: bellum enim quo se atterebant mutuo, occasionem Hyrcano prebuit, ut secure frueretur Iudaeae prouentibus, et ingentem pecuniarum uim inde cogereret. Et Cyziceno uastante fratris regionem, non dissimulauit et ipse quid moliretur: uidentemque Antiocho nihil esse ab Aegypto praesidii, sed tam ipsum quam eius fratrem multas clades accipere ex continuis inter se certaminibus, utrunque facile despexit.

Quod Antiochus Cyzicenus Samaritis auxilium ferens uictus aufugit. CAP. XVIII.

Quapropter duxit exercitum ad Samaritanam urbem munitionissimam, quae quae nunc Sebaste

mm 4 uoce

uocetur ab Herode condita, cum erit opportu-
 num dicemus: hanc adortus oppugnabat nullis
 parcēs laboribus, infensus ei propter iniurias il-
 latas Marissenis, colonis Iudæorū & socijs, sed
 Syria regi subditis. Cum itaq; urbē fossa & du-
 plici muro cinxisset per LXXX. stadia, obsidioni
 prefecit filios Antigonū & Aristobulū: qui-
 bus urgētib; & fame premente eò necessitatis
 adducti sunt Samariae, ut coacti uesci cibis in-
 suetis homini, postremo Antiochi Cyziceni opē
 implorauerint: q̄ cum uenisset properē, uictus est
 ab Aristobuli militibus: & insequētib; eum
 fratrib; usq; Scythopolim, agrē euasit: at illi re-
 uersi cōtra Samaritas rursus eos cōpellunt in-
 tra mœnia, & cogunt iterū ab eodē Antiocho
 auxilium petere. Is accitis à Ptolemao Lathuro
 circiter sex armatorū millibus, quos ille inuita
 mare & tātum nō imperio per eam deturbatus
 miserat, primū uagabatur p̄ ditionē Hyrcani la-
 trocinabūdus cū Aegyptijs, nō audens quidem
 aperto Marte decernere, q̄ esset impar uiribus,
 existimās tñ se uastādis agris effecturū ut Hyr-
 canus obsidionem Samariae solueret. Sed postq̄
 multos è suis auisit exceptos hostiū insidijs, pro-
 fectus est inde Tripolim, Callimādro et Epicrati
 ducibus demando bello Iudaico: ex his Calli-
 mander audacius q̄ prudentius cū hoste cōgres-
 sus, profligatis suis & ipse inter alios cecidit.
 Epicrates autē pecunia corruptus, Scythopolim
 & alia

Et alia quedam oppida manifestè Iudæis perdidit,
 nec quicquam Samaritis obsessis profuit: atque ita Hyrcanus
 integro anno in oppugnatione exacto, non
 contentus urbem capere, etiam solo eam æquavit, in-
 ductis illò torrentibus: quorum eluvie ita cuncta fœ-
 data sunt, ut ne uestigiū quidem superesset eius op-
 pidi. Incredibile autem quiddam narratur de Hyr-
 cano pontifice, dignatum eum esse diuino colloquio.
 Fertur enim quod illa ipsa die, qua eius filij cōse-
 ruerunt cum Cyziceno præliū, pontifex ipse solus in
 templo odoramenta adules uocem audierit, nuntian-
 tem filiorum recentem de Antiocho uictoriā: idque
 mox progressus renūtiavit multitudini, et paulò
 post certius comprobatum est eius oraculum. Et Hyr-
 cani quidem res gestæ sic se habuerunt. Accidit
 autem hoc tempore ut non Hierosolymis solū, sed et
 apud Alexandriam reliquamque Aegyptum et
 Cyprum fortuna aspiraret Iudæorum successibus.
 Cleopatra enim regina à filio Ptolemæo Lathu-
 ro dissidens, copijs suis duces præposuit Chelciam
 et Ananiam filios Onie quod templum in Heliopoli-
 tana præfectura edificauerat Hierosolymitano
 simile, ut alias diximus: ex horum sententia regina
 gerebat omnia, sicut et Strabo Cappadox testatur
 his uerbis: Plerique enim qui prius nobiscum uenerunt
 in Cyprum, qui uero post à Cleopatra illò missi sunt,
 confestim deficiebant ad Ptolemæum: soli uero ex
 Onie factione Iudæi constantè manserunt in offi-
 cio, eo quod ciues eorum Chelcias et Ananias apud
 regin

reginam essent in pretio. Hæc Strabo. Hyrcano
 autē apud Iudeos felicitas inuidiam peperit, sed
 præcipue Phariseorum secta male ei uolebat, de
 qua supra mentionem fecimus: tanta autē eorum
 autoritas est apud populū, ut etiam si regi oblo-
 quantur aut pōitifici, fidem tamē eis uulgus ha-
 beat. Horum discipulus & Hyrcanus fuerat, in
 primis charus huic hominū generi: quos cū ali-
 quando uocasset ad cōuinium, & accepisset co-
 miter, postquam animaduertit eos exhilaratos,
 sic illos affatus est: Scire eos suam uolūtatem, q̄
 nihil magis cuperet quā iustus esse, & omnia
 iuxta Dei placita facere, quēadmodum & ipsi
 uoceant: attamē si quid in ipso desiderarent, &
 aliqua in re à iustitiæ præscriptis aberrantē de-
 prehenderent, officij illorū esse, ut admonitione
 corrigant: cum uerò omnes eius uirtutē compro-
 barent, uehementer gauisus est eorū testimonio.
 Tandem unus è cōiuiis Eleazarus, uir malus et
 seditiosus: Quandoquidem, inquit, ais te cupere
 audire ueritatē, si uis esse iustus abdica te pon-
 tificatu, & cōtentus esto principatu populi. Illo
 uerò causam rogante cur ita hoc postularet:
 Quia, inquit, audiuimus à natu grandioribus,
 matrē tuam captiuā fuisse, regnante Antiocho
 Epiphane. Falsus autem erat is rumor, & ideo
 grauitè his uerbis Hyrcanus offensus est, nec
 minus Pharisæi ceteri. Tum Ionathas quidā è
 Saduceorum secta, quæ est Pharisæis contraria,

præcip

præcipuus Hyrcani amicus, dicebat de cõmuni
 Phariseorũ sententia cõiutiarum Eleazarum:
 quòd si dubium uideatur, manifestũ fore inter-
 rogatis illis qua pœna hominẽ dignum cẽseant.
 Quod postquam Hyrcanus rogauit, dicens ex
 pronuntiata ab illis sentetia se cogniturum, an
 ex eorũ consensu factũ sit sibi conuitium, & illi
 satis putarũt si uinculis castigaretur & uerbe-
 ribus, q̃ iniquum uideretur capite hominẽ ple-
 eti ob maledicentiam, & alioqui hoc genus cle-
 mens sit in animaduersionibus: uehementer ex-
 acerbatus est, quasi iam cõpertum haberet, eos
 esse autores opprobriata sibi generis infamia.
 Nec destitit Ionathas furenti calcar addere, in-
 tantũ ut desertis Phariseis ad Saduceos defice-
 ret, & abrogatis illorũ constitutionibus earum
 obseruatores pœnis afficeret: atq; hinc factũ est,
 ut et ipse, & eius filij parum gratiosi apud uul-
 gum fuerint: quãadmodum alias opportunius
 dicetur. Nunc enim indicandũ est, quòd multas
 constitutionũ à maioribus per manus acceptas
 Pharisei tradiderint populo, que non sunt scri-
 ptæ inter leges Mosaicas: & ideo Saducei his
 autoritatẽ abrogant, dicentes oportere eas tan-
 tum seruari, que scripto continentur: atq; hinc
 magna inter utrosq; exorta est cõtrouersia, dum
 ditiores stant à Saduceorum partibus, Pharisei
 cetera multitudinis nitũtur fauorib;. Sed de his
 duabus sectis et Essenorũ uerba satis docuimus

in II. de *Iud. bello volumine*. *Hyrchanus* autē seditione sedata, & post hęc exacta vita feliciter, elapsisq; uno & XXX. annis eius imperij morit̃, relictis quinque filijs superstitionib⁹, tribus maximis à Deo habitus dignus honorib⁹, principatu generis *Iudeorū*, et pōtificatu, & pphetia: fruebatur enim diuinis colloquijs: unde tantā nactus est futurorū præscientiā, ut prædixerit duos maiores natu è suis liberis, nō diu fore paterni principatus cōpotes: quorū exitium operæpretiū est cognoscere, quo magis patris eluceat diuinationo.

Aristobulus primus diadema sibi imposuit. C. XIX.

DE functo enim eorū patre, *Aristobulus* natu maximus uolēs principatū in regni formam uertere, diadema sibi primus imposuit, post CCCCLXXXI. annos & menses tres ex quo de captiuitate *Babylonica* liberatus populus ad pristinas sedes postliminio reuersus est: cumq; fratrem suum secundū *Antigonū* amaret, in societate dominationis eū assumpsit, ceteros uerò in uinculis habuit: matrem etiam cōiecit in carcerem principatus emulā (nā illam *Hyrchanus* dominam rerū reliquerat) atq; eò crudelitatis processit, ut fame necaret in uinculis: post matrem uerò interfecit fratrem quoq; quē præ alijs diligere uidebat, et in regni societate admiserat, alienatus ab eo per calūnias, quas primo quidē reiecit, partim q̃ eum diligeret, partim q̃ per inuidiam cōfictas putaret. Sed cum aliquādo *Antigon*

Antigonus magnificè reuenteretur è bello, quo tem-
 pore populus solenne scenopegiae festū celebrat,
 accidit ut Aristobulus agrotās decūberet, fra-
 ter uerò interfuturus sacris splēdidissimè orna-
 tus in templū ascenderet cū armatorū comitatu,
 potissimū pro salute regis uota facturus. Tum
 hi qbus studiū erat excitare inter fratres discor-
 diā, nacti occasionē è rebus prosperè gestis An-
 tighoni et pōpa quā adornauerat, uenerūt ad re-
 gem & omnia exaggerauerūt, dicētes hęc iam
 esse supra priuati hoīs conditionē, & affectati
 regni manifesta indicia: aiebantq; uenturū bre-
 uī cū ualida armatorū manu ad occidēdum re-
 gem, q̄ stultū existimet cū regno solū potiri li-
 ceat, cōmunicato honore contentū esse. Aristo-
 bulus autē quamuis nō omnino his crederet, ta-
 men prospiciens quō posset & suspicionē uitare,
 & securitati suę cōsulere, collocauit satellites in
 loco quodā obscuro & subterraneo (decūbebat
 autē in turri quę post mutato nomine Anto-
 nia dicta est) mādauiq; ut siquidem sine armis
 frater ueniret, nemo eū attingeret: q̄ si armatus
 aduētaret, ut irucidaretur: prēmisiū in ad cum
 qui rogaret ut inermis ueniat. At regina et re-
 liqui insidiatores, persuaserūt nūtio ut cōtraria
 diceret, audisse fratrem q̄ armaturā eximiam sibi
 comparasset, cupereq; ita armatum cōtemplari.
 Antigonus uerò nihil mali suspicās, & fretus
 fratris beneuolētia, ita ut erat cū tota armatura
 uenie

uenit ad Aristobulū, contemplandū se præbitorus: cumq; peruenisset ad turrim Stratonis, quā ualde obscurus erat transitus, à satellitibus interfectus est. Huius autē casus facile ostendit quantū possim liuor & calumnia, & quā sint efficaces ad subuertēdam etiam naturalē beneuolentiam. Sed illud maximè admiratu dignum est, quod Iudas quidā, cuius predictiones nunquā sefellerunt, uaticinatus est. Is cum uideret Antigonū accedentē ad templum, apud discipulos qui eum ob hāc scientiam affectabantur exclamauit, pœnitere se iam uite, quādoquidem eius uanitatē coarguet incolūmis Antigonus, quē ea die apud Stratonis turrim moriturū prædixerat: quoniā locus ille abesset D C. stadijs, & diei pars maior exacta esset: atq; ita periculum esse ne mētiatur suum oraculum. Ad hūc modum sollicito nūtiatur Antigonū cesum ad cellam subterraneam turris, quæ & ipsa Stratonis uocabatur, sicut & illa maritima quæ post Cæsarea nominata est: quæ ambiguitas uatem perturbauerat. Aristobulum autē continuo cepit fraternæ necis pœnitētia: quæ res morbū eius aggrauauit, dum factū suum cōtinenter detestaretur, ita ut postremò crescentibus doloribus sanguinē uomeret. eum quidā è ministris efferens, diuina opinor ita uolente prouidētia, prolapsus in eo ipso loco effudit, q̄ Antigoni cædis cruetia habebat uestigia: quo facto ingens eorū qui uiderunt.

derat clamor exoritur, quasi data opera puer illic effudisset sanguinem, ita ut clamoris causam sciscitaretur Aristobulus: omnibus autem dicere tergiversantibus, tanto magis contendebat cognoscere, quod natura ita comparatum sit, ut suspecta nobis sint que dissimulantur silentio. Tandem ubi minis ac terroribus expressit ut faterentur ueritatem, conscientia grauius ictus animam plurimas effudit lacrymas: et gemitum ex imo pectore duccens, Ergo non latet Deum, inquit, meum impium ac sceleratum facinus, quoniam tam cito reposcor poenas cognati sanguinis. O corpus imprudens quousque retinebis animam, quam materni simul ac fraterui manes flagitant? cur non semel eam reddis, ne sic per partes opus sit libare meum sanguinem, atque ita parentare oppressis per nefas et parricidium? uix ea factus erat, cum exhalauit animam, uno tantum anno in regno exacto, cognominatus Philellen, id est Græcorum amator, post auctam multis beneficijs patriam, illato bello Ituræa, magnaque eius parte attributa ad Iudææ limites: cuius habitatores comminatione exilij coegit circuncisionem ceterosque Iudaicos ritus admittere. Alioqui natura æquus erat et modestus, ut attestatur Strabone ex autoritate Timagenis, sic dicens: Hic uir æquus fuit, et Iudæis multis in rebus commodus: nam et ditionem eorum auxit, et partem Ituræorum eis attribuit, deincepsam circuncisionis scedere.

Alexandri Iudæorum regis res gestæ. CAP. XX.

Roffæ

XIX. **P**ost Aristobuli obitum Salome eius uxor, quã Græci Alexandrã nominant, solutis eius fratribus, quos ipse ut diximus uinxerat: Ianneum, qui & Alexãder est, regẽ constituit, etate ceteros precedentẽ atq; modestia: cui accidit ut mox natus ex osus patri factus sit, nec unquam dũ ille uiueret in eius conspectũ admissus: eius odij causam serũt hãc: Cum aliqñ in somnis ei Deus apparuisset, rogauit de successore, sollicitus de Aristobulo et Antigono quos præ ceteris diligebat fratribus. Sed cum Deus huius effigiẽ designasset, cõtristatus q̃ is in omnes fortunas esset successurus, in Galilea educari eũ uoluit. Sed oraculi fidẽ euentus approbavit. Poitius enim hic regno post defunctũ Aristobulũ, alterum fratrum insidiantem sibi, interfecit: alterum contentũ priuata & otiosa uita, in honore habuit. Constituitis deinde rebus imperij, prout sibi uisum est cõducere, ad Ptolemaidẽ duxit exercitum: & cum prosperẽ pugnasset, uictos intra moenia cõpulit, eosq; obsessos oppugnare adortus est. Sole enim è maritimis Ptolemais & Gaza expugnãde supererant, & præter has Zoilus, qui tyrannidem apud Siratonis turrim & Dora occupauerat. Sed cũ Antiochus Philometor et frater eius Antiochus Cyzicenus mutuis cladibus suas uires attererẽt, nihil presidij ab eis expectandũ erat Ptolemaidẽsibus, uerum Zoilus tyrannus cum ijs quos alebat militibus eorum

eorum quoq; dominationi propter discordiam regū inhians, nō nihil opis attulit. Nā reges negligere uidebātur illorū periculū, athletis similes, quos cū defessi sint certamine, pudet tamen aduersario manus dare, sed per interualla se ad instaurādū certamē refouēt. Supererat una spes ab Aegypti regibus, & Ptolemaeo Lathuro, q̄ à matre Cleopatra è regno eiectus Cyprū obtinebat: ad hūc igitur missis legatis, orabāt ut auxilio ueniēs ex Alexādri manibus periclitātes eriperet: q̄ cū ei spem fecissent q̄ delatus in Syriā habiturus esset Gazeos & Ptolemaidēses in suis partibus, simulq; Zoilū & Sidonios, multosq; alios adiuturos, elatus promissis nauigationē parabat. Interim Demetrius q̄ plurimū apud suos ciues autoritate pollebat, persuasit Ptolemaidēsibus ut mutarēt sententiā, cōducibili⁹ dicēs incertiā cū Iudaeis belli aleā subire, q̄ in certissimā seruitutem accito domino se dedere, & insuper non praesens solū bellū sustinere, sed maius etiam ab Aegypto imminens. Cleopatram enim non permissurā Ptolemaeū uires sibi parare è uicinia, sed cōtra eos uenturā cum ualido exercitu: dare enim reginā operā, ut illū etiā è Cyprio eiciat. futurum autē ut si Ptolemaeū sua spes frustratur, ipse in Cyprū retrorsum fugiat, miseri uerò ciues in extremo deserantur periculo. Igitur Ptolemaeus cognita in itinere Ptolemaidēsū mutatione, nihilominus cursum

continuauit, & cū appulisset ad Sycaminū, eō
 loci copias exposuit, que cōstabant cōnumera-
 tis peditibus & equitibus circiter X X X. mil-
 libus. His adductis ad Ptolemaidē, et castris ibi
 positis, cū neq; legatos eius admittere, neq; uer-
 ba audire uellet, in magnā cōiectus est sollicitu-
 dinē. Postq̄ uerò Zoilus ad eū & Gazei uene-
 runt, petētes auxiliū cōtra Iudæos & Alexā-
 drū agros ipsorū uastantē, obsidio quidē urbis
 metu Ptolemæi soluta est. Caeterū reducto domū
 exercitu Alexāder cepit astu agere, clā Cleo-
 parrā cōtra Ptolemæū uocās, apertē uerò amicū
 eius & sociū se simulās: quin & CCCC. argēti
 talenta daturū se pollicitus est, si ille uicissim in-
 gratiā ipsius Zoilū tyrānum tolleret, et agros
 eius Iudæis attribueret. Tunc igitur Ptolemaeus
 libētē Alexādrī amicitia admittēs, Zoilū ca-
 pit: deinde uerò cōperto q̄ ille clam ad marcm
 ipsius Cleoparrā nuntios mitteret, dissoluto cum
 eo fœdere, profectus est oppugnatum Ptolemai-
 dē, que portas ei clauserat. Vbi relictis ad cōti-
 nuandā op̄ pugnatiōē ducibus cum parte exer-
 citus, ipse cū reliquis copijs ad uastandā et do-
 mandā Iudæā se cōtulit. At Alexāder postq̄
 intellexit eius propositū, & ipse ex sua diuione
 collegit circiter L. millia, uel ut quidā scripto-
 res malunt L X X X. millia, & cū his hosti iussu
 obuiam. Ptolemaeus uerò ex improviso adortus
 sabbato Asochim Galilææ oppidū ni cepit, &

circ

circiter decem captiuorum millia præter aliam multam prædam abduxit.

Ptolemæi Lathuri de Alexandro uictoria. C. XXI.

D*Einde aggressus & Sephorim non lōge inde distatē, multis desideratis abiit cōfli-
cturus cū Alexandro: cui occurrit ad Iordanē
fluuiū, iuxta Asophon, qui non multū distans
est à flumine: & castra ex aduerso hostiū me-
ratus est. Habebat autē Alexander in primæ
acie pugnare solitos octies mille, quos hecaton-
tachos appellabat, gestantes æratos clypeos:
sed et Ptolemæi prima acies æque æratis scutis
utebatur. Et cætera quidem inferiores sibi uis-
cunctatōres erant ad prælium: cōfirmabat autē
eos nō parū Philostephanus aciei struēdæ arti-
fex, iubēs trāsire fluuiū supra quē castra habe-
bāt: nec Alexandro transitū eorū impedire pla-
cuit, rato faciliore sibi fore uictoriam, si hostis à
tergo haberet fluuiū, & è pugna nō posset refu-
gere: & primū quidē æquo Marte certabatur,
multis utrinq; cadētibus: deinde cū iam Ale-
xandri milites superiores fieri inciperēt, Philo-
stephanus cū parte suorū maturē cedētibus opē
attulit: cūq; inclinato Iudeorū cornu nullus fer-
ret suppetias, destituti ope proximorū fecerunt
fugæ initiū, ceterosq; exēplo suo traxerūt: cōtrā
Ptolemæi milites acriter instādo Iudeos fugiē-
tes cedebāt, & tandē profligatos eousq; inse-
cuti sunt interficiendo donec lassatis manibus*

nn 2 fer

ferrum quoq; hebesceret. Ferunt xxx. millia cecidisse in eo pralio: Timagenes autē l. millia in suis scriptis retulit: ceteros partim captos, partim fuga seruatos incolumes. Ptolemæus uerò cum post uictoriã lōge lateq; excurrisset, serò tandē in quosdã Iudæorū uicos se recepit: quos ubi uidit refertos pueris & mulieribus, madauit militi ut promiscuè ingulatos & in frustra concisos, in lebetes feruētes mēbratim cōyicerēt, ut qui effugerāt è pralio hostē crederēt humanis uesci uisceribus, & eo maior terror incuteretur reliquis: & huius crudelitatis iã Strabo quã Nicolaus meminuit. lidē etiã Ptolemaidem ui expugnauerūt, sicut alias indicauimus. Porro Cleopatra uidēs augeri filij potentiã, subiecta Gazæorū urbe, & Iudæorum regione impunè peruasata, nō permittendū duxit ut ille magis cresceret, maximè cū circa Aegyptii portas obuersaretur, et immineret eius imperio: qua propter cōtinuò tam nauales quã terrestres exciuit copias, quarū supremū regimen penes Chelciam & Ananiã Iudæos esse uoluit: bonã etiã diuiciarū suarū partē cū nepotib. et testamēto apud Cōū insulã deposuit. Iussoq; Alexandro filio cū magna classe in Phœnicen appellere, & deficientibus ad se eius regionis incolis, peruenit Ptolemaidē: unde exclusa oppugnationē eius urbis instituit. Tū Ptolemæus relicta Syria properauit in Aegyptū, sperās ex improviso occupaturum.

rum se presidys uacua: sed opinione sua frustra
 tus est. Per idē tēpus alterū ē Cleopatra ducib⁹
 Chelciā mori cōtigit, dū circa Cœlesyriā Ptole-
 mēū persequitur. At Cleopatra auditis filij co-
 natibus, & q̄ ei tētanti Aegyptū non ex sen-
 tētia successerat, missa eō parte exercitus omni-
 no eū ex ea regione expulit: atq; ita rursus ex
 Aegypto eiectus, apud Gazā exegit eā hyemē.
 Interim Cleopatra Ptolemaidē, simul cū presi-
 diarijs expugnat. Quō cū uenisset Alexander
 cū muneribus, et ita exceptus tractaretur, ut di-
 gnū erat hominē afflictū à Ptolemæo, nec aliud
 habentē refugiū: cumq; quidā amicorū regina
 suaderēt, ut illā quoq; regionem occuparet, nec
 sineret tātā bonorū Iudeorū multitudinē unius
 uiri parere nutib⁹: Ananias cōtrariū cōsuluit,
 iniquū facin⁹ dictitās, si hominē in societate re-
 ceptū suis facultatib. exueret, præsertim suū co-
 gnatum. Sic enim fore ut illata huic iniuria, o-
 mnes ubiq; gentiū Iudeos à se alienaret. His ra-
 tionibus Anania regina inducta, abstinuit ab
 Alexandro iniuriā, & fœdus cū eo renouauit
 apud Cœlesyria urbē Scythopolim. Tū uerò li-
 beratus metu periculi quod à Ptolemæo hæte-
 nus impēdere uisum est, expeditionē suscepit in
 Cœlesyriā, ubi Gadara post decē mēsiū obsidio-
 nē cepit: & paulò post potitus est Amathūte,
 quod est castrū omniū que ad Iordanē sita sunt
 munitissimū, ubi Theodorus Zenonis filius res

suas charissimas deposuerat: qui ex inopinato
 Iudeos aggressus, interfectis ex eis decē millib⁹,
 impedimēta Alexādrī diripuit. Nec tamē hac
 clade rex absterrit⁹ est quo minus in maritimo
 tractu Raphiā bello aggredereur. & Anthe
 donē, cui postea Herodes rex mutauit nomē in
 Agripiadē, quā & ipsam armis in potestātē
 suā redegit: & cū animaduertisset Ptolemēum
 Gaza relicta in Cyprū recessisse, & matrē eius
 Cleopatrā in Aegyptū, insensus Gazeis q̄ ac-
 ciuissent illū cōtra se in auxiliū, & urbē eorum
 oppugnauit, & agrū depopulatus est: interim
 Apollodorus eorū dux noctū cū duobus mil-
 libus cōductiorū militū, & decē millibus quae
 ex oppidanis armauerat erupit in castra Iudeo-
 rū: & quādiu nocturna erat pugna, superiores
 erāt Gazei, hostibus aduentū Ptolemāi suspi-
 cātibus: sed quā primū dies illuxit, & rei ueri-
 tas apparuit, Iudei se cōglomerarūt, & impetu
 factō in oppidanos circiter mille ex eis interse-
 cerūt. Attamē ne sic qdē quāuis grauātē ino-
 pia noluerūt cedere, parati quiduis potius per-
 ferre, q̄ ab hoste subigi: & addebat illis animū
 Aretas rex Arabū, auxiliū sp̄c ostentās. Sed
 priusquā ille ueniret, Apollodoro perēpro ciui-
 tas capta est. Nā Zysimachus ipsius frater inui-
 dens ei q̄ tā grātiōsus esset apud populū, occiso
 eo collegit manū militū, atq; ita urbē Alexā-
 dro tradidit: qui primo pacatus introgressus
 est.

est, deinde immisit in oppidanos militem permiffa feuiēdi licētia, ac paffim Gazei trucidabātur: nec tamē illi moriebantur inulti, fed repugnātes inuaforibus nō pauciores Iudeos interi-
mebāt: alij uerò defolatas prius ædes incēdebāt, ne hoftis præda potiri poffet: quidā etiā fuiſmet manibus uxores ac liberos contrucidabāt, ne in captiuitatē abſtraherētur. Senatores autē numero D. in Apollinīs cōfugerāt: forte enim ſenatus habebatur cū hoftis intro miſſus eſt. Alexander uerò etiā his ingulatis, & diruta in ſuper urbe reuerſus eſt Hieroſolyma, anno poſt quam caſtra ad Gazā admonerat. Eodē tēpore etiam Antiochus Grypus occiſus eſt Heracleonis inſidijs, anno ætatis ſue quinto et quadrageſimo, regni uerò nono ſupra uigeſimum: cui ſuccedēs Seleucus filius bellū geſſit cum Antiocho patruo, cui Cyziceno fuit cognomen. quē deinde in prælio captum neci tradidit. Nec ita multo poſt Cyziceni filius Antiochus cognomento Eufebes peruenit Aradum, et impoſito ſibi diademate Seleuco bellum intulit, quē uno prælio uictum è tota Syria expulit. At ille fuga delatus in Ciliciā, poſtq̄ a Mopſeatis receptus eſt, cœpit ab eis tributa exigere: qui nō ferentes exactiōnē, unā cum regia & ipſum & amicos cōcremauerunt. Regnante uerò apud Syros Antiocho Cyziceni filio, Antiochus Seleuci frater bello eum aggreditur, & uictus uitam ſimul

amisit atq; exercitum: post quē frater eius Phi-
 lippus assumpto diademate regnavit in parte
 Syriae. Interim Ptolemeus Lathurus quartum
 eius fratrem Eucærum cognomine accitum à Gni-
 do, regem apud Damascum constituit. His duobus
 fratribus strenuè resistēs Antiochus, breui ex-
 tinctus est: uocatus enim in auxilium Laodices
 Galadenorū regine cū Parthis bellū gerentis,
 fortiter in praelio dimicans occubuit: quo facto
 Syriae regnū remāsit penes duos fratres, Philip-
 pū atq; Demetriū, sicut aliās narratū est. Porro
 in Alexādrum domi seditio coorta est cū per
 scenopegie celebritatē in parantē sacrificare cō-
 iecta sunt citrea: nā hoc festo nostris morē esse
 palmeos et citreos thyrsos gestare indicauimus:
 quin & cōiūrys imperitus est populariter, ex-
 probrātib; captiuitatē, & indignū qui sacris
 operetur iactātib;: quibus iniurijs exacerbatas
 occidit eorū circiter sex millia: et exstructo cir-
 ca fanū & altare sepio ligneo pertinēte usq; ea
 loca ad quæ solis sacerdotibus patet aditus, hoc
 pacto arcebat à se uim multitudinis. Sed &
 mercenarios milites alebat Pisidas & Cilicas:
 nā Syris insensus, nō utebatur eorū opera. De-
 uictis deinde Arabibus, tributa Moabitibus &
 Galaditis imperauit, & Amathūte diruit, nō
 audēte Theodoro manū cōserere. Cōgressus etiā
 cum Arabū rege Obeda, et pertractus in in-
 sidias, cū camelorū multitudine protrusus esset

in

in fauces asperas & accessu difficiles iuxta Ga-
dara vicum Galaditidis, egrè euasit ipse inco-
lumis: delatusq; fuga Hierosolyma, super acce-
ptam cladē per sex annos à sua gente bello ue-
xatus, non minus quàm l. millia Iudeorū occi-
dit: & cū eos hortaretur ad recōciliationem,
adhuc magis accēdit eorum odia: dum rogātī
quid se uellent facere, ore uno responsum est, ut
seipsum interficiat: moxq; miserunt ad De- X X.
metriū Eucærum, qui ab illo auxilia peterent.

Demetrius Eucærus Alexandrum prælio su-
perat. CAP. XXII.

Ille ueniēs cū exercitu, cōiunxit se cū eis qui
se acciuerāt, & circa Sicima castra posuit.
Alexāder uerò cū mercenariorū sex millibus
& ducentis insuper, Iudeorūq; sue factionis ui-
ginti millibus illi occurrit: habebat autem ille
equitū tria millia, peditum uerò quadraginta.
Itaq; multa utrinq; tentata sunt, dū hic merce-
narios utpote Græcos ad defectionem sollicitat:
ille uerò stātes cum Demetrio Iudeos. Sed quia
neuter his artibus quicquam proficiebat, postq̄
uisum est armis decernere, uictoria fuit penes
Demetriū: in quo prælio miles Alexātri cōdu-
ctitius ad unum casus est, nauata prius forti ac
fideli opera. Sed & ex Demetrianis multi de-
siderati sunt. Cæterū postq̄ Alexāder ad mōtes
perfugit, miserati eius fortunā confluxerunt ad
eum circiter sex millia, quorū metu Demetrius
n n s retrò

retrò abiit. Post hæc Iudæi proprijs uiribus bel-
 lum gesserunt aduersus Alexãdrũ, sed semper
 uicti nullos amittebãt è suorũ numero: tandẽ
 potētissimos eorum cõpulsos in Bethoma oppu-
 gnauit, & capto oppido redactos in potestãtẽ
 abduxit Hierosolyma, ubi facinus cõmisit lògẽ
 immanissimũ: epulãs enim cum pallacis excel-
 siore loco unde prospectus patebat, ad DCCC.
 iussit suffigi crucib. in cõspectu adhuc uiuentiũ
 iugulauit uxores eorũ & liberos, pœnas exigẽs
 pro acceptis iniurijs, quæ tamen inhumaniores
 fuerũt, licet sepe ab inimicis afflictus in extre-
 mũ uitæ et regni periculũ adductus fuerit, dum
 nõ cõtenti proprijs eum impugnare uiribus, ex-
 terna etiã auxilia cõciunt: & postremò in eam
 necessitatẽ eum cõpellunt, ut quæ loca in Moa-
 bitica et Galaditica regione subegerat restitue-
 ret Arabibus, ne & ipsi arma sua aduersus
 eum cũ inimicis cõiungeret: præter alia quæ in
 eius cõtumeliã gesta sunt innumera. Iniqua ta-
 men fuit talis animaduersio, ita ut propter hæc
 crudelitatem Thracidæ cognomẽ apud Iudæos
 inuenerit. Cæterũ aduersariorum exercitus ad
 octo milliũ numerũ noctu in tutũ euaserunt: et
 toto tempore quo uixit Alexãder, egerunt in
 exilio: atq; ita demũ liberatus à tumultibus se-
 cure administrauit regnũ in posterum. Deme-
 trius autẽ relicta Iudæa profectus Bercæã, Phi-
 lippum fratrem suum oppugnauit in ea, habens
 secum

secum decē millia peditū, et mille equites. Sira-
 ron uerò Berceæ tyrānus et Philippi socius Zi-
 zum principē Arabum exciuit & Mithri-
 datem Sinarē præfectum Parthorum, qui post-
 quā uenerunt cū magno exercitu Demetriū ca-
 stra oppugnauerunt, & tā siti q̄ missiliū telorū
 multitudine deditiōne cum suis facere coēge-
 runt: abductaq; ex ea regione præda maxima,
 Demetrium captiuum ad Mithridatem Par-
 thorum regem miserunt. Antiochensis uerè
 quotquot in castris inuenti sunt, gratis dimissos
 redire Antiochiam passi sunt. Parthus uerò
 rex Demetrium apud se in omni honore ha-
 buit, donec ibi morbo absumptus est: at Philip-
 pus post hanc pugnam statim profectus An-
 tiochiam, totius Syriæ regno potitus est.

Antiochi Dionysi in Iudæam expeditio. C. XXIII.

DEinde Antiochus cognomine Diony- XXI
 sus, frater ipsius, Damascū principatum
 ambiēs peruenit, & ibi rerū potitus rex factus
 est: q̄ cū exercitū duxisset cōtra Arabas, Phi-
 lipp⁹ eius frater hoc audito Damascū aduolat:
 & cū opera Milesij arcis præfecti urbe Dama-
 scenorū potitus esset, per ingratitudinē nō remu-
 nerauit eum, q̄ uellet uideri terrore urbē, non
 proditiōne cepisse: quapropter suspectus ei red-
 ditus, rursus Damascum amisit: progressum
 enim in circum animi gratia Milesius exclusit,
 & urbē seruaui Antiocho. At ille audiis

de

de Philippo rumoribus cōfestim redijt ex Arabia: moxq; duxit in Iudæā exercitū octo milium peditū, & equitū octingentorū. Cuius invasionē Alexander metuēs, fossam profundam duxit à Caparsabe, quæ nūc Antipatris dicitur, usq; ad Ioppēse mare, qua solū patebat accessus: excitatoq; muro & p̄ interualla castellis ligneis per C L. stadia, præstolabatur Antiochū: at ille omnibus his incēsis traduxit hæc exercitū in Arabiā. & cū Arabs primū cessisset, deinde cū X. equitū millibus apparuisset, occurrens ei Antiochus præliatus est acriter. iamq; de uictoria certus occisus est, dum alterū suorū cornu laborās uult in integrū restituere. post eius casum exercitus refugit in uicū Cana, ubi maxima eius pars fame absumpta est. Post hunc Coelesyriæ regnū Aretas adipiscitur, uocatus ad imperiū a Damascenis propter odium quo persequebātur Ptolemæū Mēneū. Is quoq; in Iudæā p̄fectus cū exercitu, deuictō Alexandro apud Adida, certis cōditionibus reduxit suos unde uenerat. Alexander uero ad Dion oppidū admoto milite, eoq; ui capto, ad Essam inde duxit, ubi erāt Zenonis res pretiosissima: & primū triplici muro eum locū circūdedit, dein expugnato oppido ad Gaulanā duxit & Seleuciā: & subactis his quoq;, redegit in suā potestātē uallē quæ Antiochi dicitur, & castellum Gamala. Obiectisq; multis criminibus

Deme

Demetrio locorū eorū domino, principatu suo illum exiit, & tercio demū huius expeditionis anno domū reduxit exercitū, magna alacritate Iudæis eū ob res prosperè gestas excipientibus. Per hæc tēpora iam & Syrorū & Idumæorū et Phœnicū urbes tenebāt Iudæi, ad mare Stratonis turrim, Apolloniā, Ioppen, Iamniā, Azotū, Gazā, Anthedona, Raphiā, Rhinocurā: in mediterraneis per Idumæā regionē Adora & Marissā, totāq; Samariā et mōtes Carmelū ac Itabyriū: ad hæc Scythopolim, Gadara, Gaulaniticā, Seleuciā, Gabala: & Moabiticas urbes, Esebonē, Medabā, Lembā, Oronas, Teliathonē, Zarā, Aulonē ciliciū, Pellā: hanc ultimam diruerūt, q̄ incole recusarēt Iudaicos ritus recipere: possidebāt & alia Syria nō obscura oppida, quæ imperio suo noviter adiecerant. Post hæc Alexāder ex temulentia morbo contracto, & triēnio integro quartana laborās, nec tamē abstinēs a castrensibus officijs, tandē exhaustis viribus fato cōcessit in Gerasenorū finibus, obsidēs Ragaba castellū quod ultra Iordanē suū est. Quē vidēs regina iam morti vicinum, & nullā salutis spem præ se ferentē, flens & seipsam plangēs, suā simul et liberorū desolationē lamētabatur. Cui me, inq̄t, & hos filios relinquis, alieno indigētes auxilio? præcipuē cū nō ignores q̄ insensus sit tibi totus populus. Tū ille cōsuluit ei, ut suis monitis pareat, si velit securē

curè cū filijs regnū obtinere. Primum ut apud milites celet suā mortē, tātisper dū castellū illud capiat. deinde postquā uictrix magnificè Hierosolyma reuersa fuerit, Phariseis nōnihil licentie permittat: hos enim pro habito sibi honore laudaturos eam, & cōmendaturos apud populum: posse enim plurimū apud Iudeos, siue exosum aliquē cupiāt lacerare, siue amicū iuuare. Valde enim his fidē habere uulgus, etiāsi p̄ inuidiā de quopiā malē loquant̄: nec se ob aliā causam incurrisse totius gētis odiū, q̄ quia hoc genus offenderit. Ergo, inquit, ubi Hierosolyma peruenis, accersitis eorū primoribus, ostēde illis meū corpus, & uerbis q̄ proximè ueritatē simulatis permittite ut eo utātur arbitrati suo, siue in sepulcro & proiecto cadaueri uelint illudere p̄pter antiquas iniurias, siue alio quolibet modo in id sentire, & pollicere nihil te nisi ex illorū sententiā gesturā in administrādo imperio. His uerbis si apud eos usa fueris, et mihi magnificētior quam a te sepultura cōtinget, cōtentis illis permissa potestate, & in securè dominaberis. Post hac monita uxori data moritur, anno regni sui **XXVII.** uitæ uerò unde quinquagesimo.

Alexandro mortuo uxor Alexandra in regnum succedit.

CAP. XXIII.

Alexandra uerò capto castello iuxta mariti monita Phariseos allo cura est, & omnia illorū arbitriū faciēs, que ad cadauer uel ad re

ad regnum pertineret, ex infensis beneuolos eos sibi reddidit: tum illi progressi ad plebē cōcionabantur, res gestas Alexandri celebrātes, & regē iustū se amississe cōquerētes, populū ad eū luctū ac mœstitiā prouocauerūt, ut nullū antehac regē funerauerint sumptuosus. Caterūm **XXII.** Alexander duos quidē reliquit filios, Hyrcanū & Aristobulū, regni tamē administrationem Alexandra restamento reliquit: ē filijs autē Hyrcanus erat rebus administrādis parū idoneus, & amator otij: minor uerò natus Aristobulus audax & industrius: sed mulier gratiosa erat apud populum, eo q̄ semper uisa sit egrē tulisse ea, quae maritus prater officij faceret: illius consilio pōtificatus Hyrcano obuenit, nō tam aetatis prerogatiua, q̄ propter innatā segnicie: alioquin ex Phariseorū sentētia pmissu regina gerebant omnia: quibus etiā plebs parere iussa est: & si quid cōstitutionū Hyrcanus socer abrogauerat, quas Pharisei iuxta maiorū traditiones induxerāt, id totū sancitū est denuō. Nomen igitur regni erat penes reginā, penes Phariseos uerò administratio: nam hi & exulibus reditū, & uinctis solutionē procurabāt: quadā tamē etiā per se prouidebat mulier, & magnum mercede cōductorum militū aletat numerū, uiresq; suas ita augebat, ut terrori esset circūuicinis tyrānis, et obsides ab eis acciperet. Et quod ad reliqua attinet, quieta erat eius ditio, soli Pharisei tur-
bas

bas excitabāt, incitantes reginā ut necaret illos qui Alexādro autores fuerūt sumēdi D C C C. simul uiris supplicij: moxq; unū ex his iugulanti Diogenē, deinde aliū post aliū, donec potēiores cōueniētes in regiā, et cū his Aristobulus, pra se ferēs, nō placere sibi que fierēt, & si occasio daretur nō permissurus tantā licētiā matri, cōmemorabāt ei quātis rebus gestis et quātis exhaustis periculis fidē suam domino approbaauerint, quodq; hac de causa magnis premijs eos dignatus sit: rogabātq; eā ne omnino in cōtrariū spes suas uerteret: nūc enim q̄ periculū ab hostibus euasissent, domi ab inimicis maētari more pecudū, nemine opē ferēte: aiebātq; siquidē contenti sint iam occisis aduersarij, propter innatū affectū quo dominos prosequātur, patienter se laturos hanc calamitatē: q̄ si illi scire pergerent, petebant sibi dari discedendi ueniā: neq; enim nisi ipsius reginae permissu quesituros sibi incolumitatē, alioqui laturos ut ibidem in ipsa interficiātur regia. Sed turpe esse tū sibi tū reginae, si illa dissimulāte à mariti inimicis ueretur: nihil enim libentius auditurū Aretā Arabem & reliquos tyrānos, q̄ si ipsa se priuaret talibus uiris, quorū illis olim uel nomē auditū errori fuerit. Quòd si ne hoc quidē uelit cōcedere, & malit indulgere Phariseorū cupiditatibus, saltē per castella se distribueret: se enim, quādoquidē fortuna ita persequat

fami

familiares, contentos esse in humili statu vite reliquū exigere. Hæc & alia multa eum diceret, & ad miserationē tam cesorū q̄ periclitantium manes Alexandri inuocarēt, omnibus circūstātibz cōmota sunt lacrymæ: sed maximè Aristobulus mentem suā declarabat, multis uerbis matrem corripies. Verū illi sibipsis causa fuerunt horū malorū, qui fœmina ambitione imperandi præter equū cōmiserūt regni habenas, quasi uerò deessent posteri. Tum illa inops melioris consilij, custodiā castellorum eis credidit, exceptis Hyrcania, Alexandria & Macharūte, in quibus res sibi carissimas recōdiderat. Nec multo post Aristobulū filiū cū exercitu misit uersus Damascū, cōtra Ptolemæū Mennæū, q̄ grauis erat urbi uicinus. Sed ille nulla re memorabili gesta domū redijt. Per idem tēpus nuntiātū est Tigranē Armeniorū regē cū D. militū millibus inuasisse Syriā, & breui in Iudæā esse uenturum: ea fama nō immerito reginā & totam gentē terruit: miseruntq; ad eū legatos cū magni pretij muneribus, obsidentē tunc Ptolemaidem. Regina enim Selene, alias Cleopatra dicta, imperabat in Syria, & incolis eius autor erat, ut Tigranē excluderēt. Ibi inueniē regē legati rogauerūt, ut bene sibi de regina sua, deq; tota Iudeorū gēte polliceretur. Ille uerò collaudatos quòd è longinquo uenissent ad exhibendū sibi officium, iussit omnia bona sperare. Capta uerò

Ptolemaide nuntiatur Tigrani, Lucullū diu
 persequitur Mithridatē, illū quidē non affecu-
 rum, qui iam in Iberiā euaserat, sed Armeniā
 ingressum uastare eā regionē: quo cognito ille
 statim domū reuersus est. Post hæc cum regina
 in morbū difficile incidisset, & uisum est A-
 ristobulo iam adesse tēpus aggrediēdi negotiū,
 noctū egressus uno comitāte famulo cōtulit se
 ad ea castella, quibus paterni amici erant præ-
 positi. Iam dudū enim molestē ferēs quæ mater
 gerebat, tum uerò longe magis timebat, ne illa
 mortua totū suum genus ueniret in potestatem
 Phariseorū: et uidebat q̄ ineptus esset admini-
 strationi frater, ad quē spectabat successio. Con-
 scia uerò fuit eius conatus sola uxor quā domi
 reliquit cū liberis: ac primū uenit Agaba, ubi
 Galestes erat unus è potētibus, à quo perliben-
 ter exceptus est. Sequēti uerò luce regina sensit
 Aristobuli absentiam: nec tamē statim suspica-
 ta est illum ad res nouādas esse profectū. Verū
 posteaquā uenerunt nūrij alij super alios, quod
 iam hoc, iam illud castellum occupasset, (nam
 uno incipiēte statim reliqua omnia in eius po-
 testatē se dediderunt) tum demū in magna cō-
 sternatione fuit et ipsa regina & uniuersa gēs:
 sciebant enim nō multū abesse Aristobulum,
 quin sibi usurparet gēis imperium: & uehe-
 menter timebat ne pœnas exigeret ab illis qui
 in ipsius familiares debacchati fuerant: placuit
 igitur,

igitur, ut uxor eius cum liberis custodiretur in castello quod templo erat appositum: ad Aristobulum autem magnus fiebat confluentus, ut iam nec strepitus deesset, nec ornatus regius: nam intra quindecim ferme dies occupauit castella uiginti duo: in quibus habes receptaculum, colligebat exercitum a monte Libano et Trachonitide & a tyrannis: homines enim semper pluribus se agglomerantes libenter obtemperabant, sperantes etiam non nihil utilitatis se percepturos ex eo, quem ipsi ex insperato res nouas molientem euenissent ad dignitatis regia fastigium. Iudaeorum autem seniores & Hyrcanus reginam conuenerunt, & rogabant ut praesentibus rebus aliquod expediret consilium. Aristobulum enim iam penes totam dominationem ad se traxisse, occupatis tot locorum opportunitatibus: se autem non decere, etiam si maxime ipsa egroret, ea superstite consultare absque illius conscientia: periculum autem iam esse penes profos. At illa iubebat eos facere quicquid putaret reipublicae conducere: habere eos magnam facultatem, vires gentis, milites, & in arario multam pecuniam: sibi enim iam non admodum cura esse rerum administrationem, nimirum deficiente corpusculo. His dictis non multo post extremum halitum reddidit, exacto anno regni 1 X. uita tertio supra septuagesimum, mulier supra sexum suum egregia, ut quae mirum in modum honorum & imperandi cupida operibus declarauit suam industriam, quasi

exprobrās uiris inscitā, qui parū feliciter admīstrant respublicas: semper enim presentibus magis q̄ futuris intēta, & omnia posthabendo moderate gubernationi, neq; ab honestate neq; à iustitia deduci uoluit. Familia tamen eius in tale incurrit infortuniū, ut potētā quā sibi multis sudoribus & periculis parauerat, propter huius nō muliebres cupiditates paulo post amisserit: quia et cū inimicis familie sue sensisse uidetur, & rempublicā orbasse presidibus: quin & post obitū eius ex reliquijs male ipsius administrationis multa turbele originē duxerunt in domo regia: attamen quā diu rebus preffuit, gentem in pace continuit: atq; hic fuit rerum *Alexandra reginae exitus.*

FL. IOSEPHI AN-
TIQVITATVM IVD A I C A -
R V M LIB. XIII.

Post contentionem de regno inter fratres conuentum est ut Aristobulus regnaret, Hyrcanus priuatam uitam degeret. CAP. I.

DE *Alexandra reginae* rebus et obitu in precedenti uolumine diximus, nūc quae deinceps consecuta sunt, dicturi sumus: nihil magis studentes, quā ne quid uel per ignorantiam, uel per obliuionē pratermittamus. Nam qui historiam & rerū propter
antiq

antiquitatē obscurarum expositionē scribere se
 profitetur, debent quidē non negligere orationis
 cultū, & elegantē compositionē, tum quicquid
 lectioni gratiā conciliat, & adimit tedium: sed
 precipua cura impendēda est ueritatis studio, ne
 suam fidē sequētes fallant et inducāt in errorem
 aliquē. Cū igitur pontificatū accepisset Hyrcanus
 anno tertio septime & septuagesima supra
 centesimā Olymp. Q. Hortensio, Q. Metello Cre-
 tico Coss. statim bellū ei Aristobulus intulit, et
 commissō ad Hierichuntē praelio, multi ex eius
 militibus ad fratrem transfugerūt: quo factō Hyr-
 canus in arcem cōfugit, in quam custodiendi filij
 & uxor Aristobuli a matre eius depositi fue-
 rant, ut antē diximus. Reliqui etiā eius factionis
 hoīes cū uictoris metu intra septū sani se rece-
 pissent, breui deditiōne fecerunt. Cæptū est dein-
 de agi inter fratres de pacis conditionibus, in
 quibus obtinuit Aristobulus ut regnaret, &
 fratrem sineret in otio frui quæ illi obuenerant fa-
 cultaribus, & priuatā uitam agere. Hoc fœdus
 iētū est in ipso tēplo, & data acceptaq; fide, iun-
 ctisq; dexteris sancitū: & post mutuos cōplexus
 in conspectu populi factos digressi sunt, alter in
 regiam, alter priuatus in ædes Aristobuli.

Antipatri genus, & quomodo claritatem ac poten-
 tiam sibi & suis liberis parauerit, & fuga Hyr-
 cani ad Aretam regem Arabum. CAP. II.

Amicus autē quidā Hyrcani Idumæus no- I I.

o o s mine

mine Antipater, uir pecuniosus, natura factiosus et industrius, insensus erat Aristobulo, eo quod ipse studeret Hyrcani partibus: quauis Nicolaus Damascenus huius genus deducat à primatibus Iudeorum quod in Iudaea uenerunt è Babylonia. Sed hoc dicit in gratiam Herodis eius filij, quæ fortuna ad Iudeorum regnum euexit, sicut suo loco dicetur. Hic igitur Antipater primùm uocabatur Antipas, eodè quo pater ipsius nomine: quæ ab Alexandro rege et eius uxore constitutum ducem totius Idumæa ferunt amicitias Arabum et Gazæorum et Ascalonitarum coluisse, multumque eos sibi conciliasse muneribus. Itaque minor Antipater suspectam habens Aristobuli potentiam, et timens cum propter mutuam similitudinem, clacularijs obrectationibus effecit ut contra illum potentiores Iudeorum conspiraret, iniquum esse dictitans sinere Aristobulum incubare usurpato per iniuriam imperio, ex quo eiecisset fratrem natu maiorem, eumque ætatis prerogatiua spoliasset: eisdem uerbis etiam Hyrcanum obtundebat assidue, addens ne uitam quidem illi esse in tuto, nisi matris fuga saluti suæ prospiceret: amicos enim Aristobuli nunquam non consultare, quò eo sublato de medio, dominationem alteri constabiliat. His sermonibus Hyrcanus nolebat credere, quod esset natura bonus, et calumnias non libenter admitteret: que quidem animi lenitas et quietis amor parauit ei opinionem ignauiam. At Aristobulus planè

cont

contrario fuit ingenio, industrius simul & magnanimus. Cum igitur Antipater uideret Hyrcanū nihil moueri suis monitis, nō destitit tamen quotidie novas de fratre criminationes fingere, quasi insidiaretur uite illius: tandē urgēdo agrē obtinuit, ut assentiret fugere ad Aretā regem Arabū, suū quoq; pollicitus auxiliū. idq; eō facilius impetrauit, q̄ Iudæa cōfinis sit Arabia: premittitur itaq; Antipater ad regē, accepturus ab eo fidē, q̄ inimicis nō dediturus esset suū supplicē: quod ubi ille interposita fide promisit, Antipater ad Hyrcanū reuersus est Hierosolyma: & nō multo post assumpto eo noctu urbem egressus, magnis itineribus peruenit in urbē que Petra dicitur, apud quam erat Aretæ regia:

& q̄ esset regi amicissimus, rogabat eum ut Hyrcanū in Iudæā restitueret, & instādo quotidie dandoq; munera tandē persuasit. Hyrcanus quoq; pollicitus est si ope eius reductus regnum reciperet, redditurū se ei regionē cum duodecim oppidis, que pater ipsius Alexander de Arabibus ceperat: erant autē hæc: Mebaba, Nabballo, Liuias, Tharabasa, Agalla, Athone, Zoara, Orone, Marissa, Rydda, Lusa, Oryba. III.

Aristobulus prælio uictus compellitur Hierosolyma. CAP. III.

Talibus promissis permotus Arctas expeditionē suscepit contra Aristobulum, ducens quinquaginta millia pedestris simul & 004 equest

equestris exercitus: moxq; uicit praelio: post eam
 uictoriam multis ad Hyrcanū transfugientibus,
 desolatus Aristobulus confugit Hierosolyma.
 Arabs autē adducto secū toto exercitu, oppu-
 gnabat eum in tēplo adiuuante Hyrcanū etiam
 populo, solis sacerdotibus nō deserētibus Ari-
 stobulum: sed Aretas admotis tam Iudeorum
 quā Arabū exercitibus acriter oppugnationi
 instabat. Dum hæc ita gerūtur instante azymo-
 rum festo quod Pascha uocamus, optimates Iu-
 deorū relicta sua regione fugerūt in Aegyptū.
 Quidam autē Onias uir iustus & Deo charus,
 qui aliquādo siccitatis tēpore impetrauerat pijs
 precibus pluuiam, tūc in latebras se abdidit, ci-
 uile bellū presentiens: hunc in castra adductum
 Iudei rogabāt, ut quēadmodum olim sterilitati
 attulerat remedium, ita tunc deuoueret diris
 Aristobulū & quotquot eius factionē seque-
 bantur: id cū diu recusans cogeretur à turba,
 stans in medio eorū sic precatus est: Deus uni-
 uersi huius mundi rex, quoniam & hi qui me-
 cum stant tuus sunt populus, & qui oppugnan-
 tur tui sacerdotes sunt, precor ut neq; hos cōtra
 illos, neq; illos cōtra hos orantes exaudias. Post
 hæc nota circumsteterunt eum quidā ex Iudeis
 uiri perditī, & obruerūt lapidibus: quam cru-
 delitatem Deus ultus est cōtinuò, cedisq; Onie
 pœnas exegit in hūc modum. Dum Aristobu-
 lus oppugnatur cum sacerdotibus, superuenie
 Pascha

Pascha, in quo festo nobis mos est multis Deum honorare sacrificijs : quib⁹ quia carebāt obfessi, rogauerūt suos tribules ut accepta quātam postularēt pecunia uictimarū copiam sibi facerēt: illis uerò pactis mille drachmas in singula capita, & representari sibi iubētibus, Aristobulus & sacerdotes libenter id fecerūt, & per funem è muro demiserūt pretium: at illi accepta pecunia non reddiderunt uictimas : sed eò progressi sunt impietatis, ut non seruata fide hominibus, Deum etiam fraudarent debitis honoribus. Sacerdotes autem quibus per pactorū speciem illusum fuit orauerunt Deum ut pœnas de tribulibus suis sumeret : nec dilata est uindicta, sed procella uehemens immissa fecit per totam eam regionem magnam uastationem fructuum, ita ut tritici modius ueniret drachmis quindecim.

Hyrçani & Aristobuli legationes à Scuro petentes auxilium.

CAP. IIII.

I*nterea Pompeius Scaurū misit in Syriā, ipse IIII. in Armenia distentus bello quod adhuc gerebat cōtra Tigranē : ille uerò ubi Damascum uenit, recens captā à Metello & Lollio prope- rauit in Iudæam continuato itinere : huic legati facti sunt obuiam, tam ab Hyrcano quàm ab Aristobulo, utriq; petentes societate & auxilium: & cū Aristobulus polliceretur cccc. talenta, nec pauciora Hyrcanus, Scaurus Aristobuli promissa prætulit : is enim liberalis erat.*

o o s & abun

Et abundans pecunijs, et rogabat officium praestari facilius: alter uero pauper erat ac tenax, et cum maiora quam frater impetrare cupret, tamen non satis bona fide polliceri uidebatur. Nam difficilius erat expugnare urbem adeo munitam et ualidam, quam profugos repellere et Nabathaeorum urbem, praesertim non ualde ad id bellum gerendum animatam. Ob has igitur causas accepta ab hoc pecunia obsidione soluit, denuntians Areta ut recederet, ni pareat declarandus hostis Rom. populi. Et Scaurus quidem Damascum reuersus est: Aristobulus uero cum magno exercitu contra Aretam et Hyrcanum profectus est: et congressus cum eis apud locum quem Papyronem nominant, praelio uicit, caesis circiter septem millibus hostium, inter quos etiam Cephalius frater Antipatri cecidit.

Quomodo Aristobulus & Hyrcanus apud Pompeium de regno disceptauerunt. CAP. V.

Non multo autem post, cum Pompeius Damascum uenisset, et obiret Coelesyriam, praesto fuerunt ei legati ex uniuersa Syria et Aegypto atque Iudaea: misit enim ad eum insigne donum Aristobulus, uirum auream D. talentorum: meminit autem huius muneris etiam Strabo Cappadox his uerbis: Venit et ex Aegypto legato, cum corona facta ex aureorum quatuor millibus: et ex Iudaea siue uitis, siue hortus, quod opus τριποδῆ, id est delectamentum uocabatur:

hoc

hoc donū uidimus etiam nos Romæ dedicatū in Iouis Capitolini tēplo, cum inscriptione Alexandri regis Iudæorū, æstimabaturq; quingentis talentis: fertur autē missum à dynasta Iudæorum Aristobulo. Paulo post iterū uenerunt ad eum legati, Antipater pro Hyrcano, Nicodemus pro Aristobulo, qui etiā accusabat eos qui acceperant pecuniam, primū Gabinius, deinde Scaur⁹, ille CCC, hic CCCC talenta, hos quoq; inimicos ei faciens. Qui cū iussisset eis ad se disceptatorē uenire, incunte uere copijs ex hybernis reuocatis in Damascenū agrū profectus est, obiterq; arcē in Apamia diruit, quā Antiochus Cyzicenus munierat: et Ptolemæi Mennæi ditionem considerauit, uiri noxi non minus quā fuerat Dionysius Tripolitanus, qui securi percussus est, affinitate etiam ei cōiunctus: mille tamen talentis iste redemit se à supplicio, quæ Pompeius erogauit in stipēdia milium. Excidit etiam castellum Lysiada, cuius tyrānus erat Silas Iudæus: transiens deinde per Heliopolim & Chalcidē, superatoq; medio monte in Cœlesyriam ueniens, à Pella Damascū se conuulit: ibi & Iudæos audiuit, & eorū principes, qui inter se dissidebant Hyrcanus & Aristobulus, sic ut gens ipsa ab utroq;. Aiebant enim se nolle esse sub regibus, quòd patrium institutum habeant, ut sui Dei pareant sacerdotibus: hos autē duos esse quidem è sacerdotum genere, sed uelle prin-

cipatum

cipatū gentis in aliam formā traducere, ut eam
 in seruitutē subigant. Hyrcanus autē quereba-
 tur, q̄ cū maior natu esset, priuaretur prero-
 gatiua ab Aristobulo: & minimā portionē re-
 gionis sibi relictam, cetera à fratre usurpata per-
 uim omnia: hūc etiam & terra incursare finiti-
 mos, & in mari habere piratarum receptacula:
 nec enim impulsurū fuisse gentē ad defectionem,
 nisi turbarū concitator esset, atq; natus ad uio-
 lentiam. Attestabanturq; illi hęc dicenti plus
 quam mille ex Iudeorū optimatibus, quos An-
 tipater ad hoc induxerat. Alter cōtrā, excidisse
 eū ē principatu aiebat propter ignauā, quōd
 natura ad nihil esset minus idoneus, quā ad
 obeunda negotia, & ideo uenisse eum in publi-
 cum contemptū apud sue gētis homines. Se ue-
 rō necessariō principatū assumpsisse, metuentem
 ne is migraret in aliā familiā: appellatione uerō
 uiri, qua & pater ipsius Alexāder usus sit: &
 in testimoniū citabat quosdā iuuenes fastuosos,
 exosos omnibus propter purpureas uestes, capil-
 litij curā, & phaleras, ornāmētāq; cetera: q̄ hoc
 cultu tanq̄ ad pompā, & nō ad iudicium uene-
 rant. Pompeius uerō his cognitis, & improbata
 Aristobuli uioletia dimisit eos placidē, promit-
 tens se uenturū in eorū ditionē, quā primum
 inspexisset res Nabataeorum: interim iussit eos
 quietos esse, comiter habēs Aristobulum, ne is

¶ I. alienatus intercluderet ei trāsitus: nec tamen
 ullam

ullam apud eum iniuit gratiam: non expectatis enim Pompeij promissis profectus est ad oppidum Delium, & inde in Iudeam se contulit.

Quo stratagemate castella occupauerit. C A. V I.

Qua re offensus Pompeius, assumpto exercitu quē in Nabathæos parauerat, et exercitiis à Damasco ceteraq; Syria copijs auxiliarijs, alijsq; Romanis legionibus quæ ductū eius sequebantur, cōtra Aristobulū mouit. Vt uerò praterita Pella & Scythopoli peruenit Coreas, ubi Iudææ mediterranea uersus est initiū, inuenit elegantē arcem in montis uertice suā Alexandrium: eò quia refugisse Aristobulū intellexerat, accersiuit illum ad se per nūtijs: ille uerò multis suadentibus ut caueret bellum à Romanis, descendit: & cū de iure principatus cum fratre disceptasset, permissu Pompeij rursum in arcē se recepit, idq; iterum & tertio fecit, simul spe regni Pompeio obsecundans, & omnia eius imperata se facturū simulans, simul redeundo in arcē se muniens, & apparatus bellicos faciens, metu ne ad Hyrcanū transferretur dominium. Iubente autem Pompeio ut traderet sibi castella, & præfectis de ea re propria manu scriberet, nō tradituris alioquin: paruit quidem, sed agrè ferens secessit Hierosolyma quasi ad certum bellum se præparaturus: nec multo post Pompeio ducenti contra eum exercitum in itinere uenit nūtijs è Ponto, Mithridatem à filio suo

V I I.

suo Pharnace occisum esse significans.

Hierosolymitani portas Romanis claudunt. C. VII.

ET cum prima castra habuisset apud Hierichaniem, ubi palmae sunt praestantissimae, & opobalsami prouenit inter unguenta praecipuum, incisus acuto serupo fruticibus succi in modum sciens, mane sequenti mouit inde uersus Hierosolyma. Tum uero Aristobulus ante actorum poenitens obuiam ei uenit, & oblati pecunias etiam intra Hierosolyma eum admittens, rogabat ut omisso bello quicquid uellet pacate ageret. Pompeius uero data petenti uenia, mittit Gabinium cum militibus in urbem ad accipiendam pecuniam: qui tamen re infecta redijt, exclusus & uacuis manibus, militibus Aristobuli pactum irritum facientibus. Ea res uehementer Pompeio mouit stomachum, & additis Aristobulo custodibus ipse ad urbem properat, cetera quidem probe munitam, tantum est septentrionali lute re iniurijs exposita. Circuit enim ea parte uallis lata & profunda templum ambiens, quod muro ualido est saxo structo cingitur.

Pompeius templum cum inferiore urbis parte ut expugnat. CAP. VIII.

INtus autem erat dissidium, urbanis quid opus esset facto non consentientibus: nam quidam censebant urbem Pompeio dedendam, Aristobuli uero factio excludi eum iubebat, & bellum parari, eo quod illum haberet in uinculis:

hi pra

hi praeuenientes alteros templum occupant, & preciso ponte qui in urbem ferebat, ad bellum se expediunt: at illi intromisso exercitu tradiderunt Pompeio urbem & regiam. Ille Pisoni legato suo misso eum cum parte exercitus & urbis & regia commisit custodiam: ipse uicinas templo domos aliaque propinqua aedificia muniebat, et primum conditiones pacis eis obtulit: quas cum non admitterent, omnia quae circum erant oppugnationi parauit, Hyrcano alacriter suppeditare quicquid usus posceret. Pompeius uero a septentrionali templi latere, quod maxime erat oppugnationi obnoxium, admouit milites: erant autem hac quoque parte turres altae, et fossa manu facta, praeter profundam uallam quae templum cingebat: nam etiam uersus urbem abrupta erant omnia, sublato ponte, qua parte Pompeius erat cum suo cotubernio: erigebantque quotidie magno labore aggerem Romani, cedentes circumquaque arbores: quod opus ubi perfectum est, agrè completa fossa propter immensam altitudinem, ad motis machinis à Tyro aduectis quatuebat templum saxis missilibus: sed nisi patrius nobis mos esset per otium septimum quemque diem exigere, non potuissent absolvere aggerem uerantibus aduersariis: prohibere enim uim inferentes lex permittit, sed opus facientem hostem impedire nos non sinit. quod ubi animaduertent Romani, sabbatis neque eminus incessabant telis Iudeos, neque manus cum eis conferebant.

rebant: tatum erigebant aggerem et turres, ma-
 chinasq; admouebant, ut eis postridie aduersus
 nos uti possent. Facile est autem uel hinc discere,
 quanta pietate Deum colamus, & quam obser-
 uantes legum simus, quandoquidem oppugnationis
 terror nihil obfuit, quò minus solènia perageren-
 tur sacrificia, bis per singulos dies mane et circa
 nonam horam super altari immolantibus nostris sa-
 cerdotibus, ac ne in extremo quidem discrimine
 sacra intermittentibus: etenim capto templo tertio
 demum mense, die ieiunij, CLXXIX. Olymp.
 C. Antonio, M. Tull. Cicerone Coss. hostis qui-
 dem irrumpens iugulabat omnes obuios: illi uero
 nihilominus sacris operabantur, neq; metu mor-
 tis, neq; iam caesorum multitudine absterrenti, pas-
 suri quicquid liberet uictori potius, quam deser-
 suri altaria, aut aliquid omissuri prescriptum pa-
 trijs legibus. Quòd autem hæc non fabula sit in
 pietatis laudem conficta, sed rei ueritas, attestatur
 omnes qui res à Pompeio gestas conscripserunt,
 & in his Strabo ac Nicolaus, Romanæq; condi-
 tor historia T. Linius. Nam coccussa turri maxi-
 ma crebris arietis ictibus, collapsaq; & secum
 ruinam trahente muri proximi, certatim infude-
 runt se hostium agmina: sed primus euasit per
 ruinas Cornelius Faustus Sylle filius, sequente
 cohorte militum: mox alia parte Furius centu-
 rio cum suis manipularibus: & inter uerumq;
 Fabius & ipse centurio cum manu suorum ualida.

Omnia

Omnia autē erāt plena credib⁹, & Iudeorū alij
 à Romanis cōfossi cadebāt, alij mutuis uulneri-
 bus: nōnulli p̄ abrupta semetipsos iactabāt, aut
 subiectis in edes ignib⁹ cōcremabātur, nō susti-
 nētes spectare quæ patrabātur ab hostibus: ceci-
 derūt ē Iudeis duodecim millia, Romanorū per-
 pauci desiderati sunt. Capt⁹ est Absalomus, pa-
 truus simul & socer Aristobuli. Lasa etiā est
 nō mediocriter tēpli religio, humanis antehac
 nec uestigijs penetrati, nec oculis. Introgressus
 est enim in illud Pōpei⁹, & unā cū eo nō pauci
 alij, & inspexerūt quæ nefas est uidere nisi solis
 sacerdotibus: cūq; intus essent ex auro mēsa &
 cādelabrū & pocula, et odoramētōrū magna co-
 pia, præterea in thesauris sacra pecunie circiter
 talentorū duo millia: nihil horū præ pietate atti-
 git, sed hic quoq; sui similis fuit, & nihil cōma-
 su indignū cæteris uirtutibus. Sequēti uerò die
 iussis purgare tēplū a diuitis, & instauratis legi-
 timis sacrificijs pōtificatū Hyrcano reddidit, tū
 p̄pter alia ipsius officia, tū q̄a tota regione habi-
 tātib⁹ Iudeis autor fuit ne arma p̄ Aristobulo
 sumerēt: deinde belli cōcitatores securi percussit,
 Faustoq; & alijs q̄ primi murū cōscēderūt, di-
 gna præmia p̄soluit. Et Hierosolyma q̄dē pop-
 Ro. fecit stipēdiaria, urbes uerò quas eorū ciues
 sibi subiugauerāt in Cœlesyria, adēptas illis ius-
 sit p̄prio parere presidii: et totā gētē prius elatā
 rebus prosperis, contraxit iura ueteres terminos

pp

Gad

Gadara deinde paulo ante diruta instaurauit in gratiã liberti sui Gadarensis Demetrii: reliquas uerò, Hippon, Scythopolim, Pellã, Diò, Samariã, Marissam, Azotum, Iamniã, Arehusam suis restituit habitatoribus, easq; in mediterraneis, præter uarijs bellis dirutas. Maritimas uerò, Gazã, Ioppen, Dora, Stratonis turrim, quæ ab Herode magnificè cõdita, & portibus atq; tẽplis exornata, Cesarea mutato nomine appellata est: has omnes Põpeius liberas esse iussas prouincia cõtribuit. Quorũ omnium malorũ causa fuere Hierosolymitanis Hyrcanus & Aristobulus inter se dissidẽtes inuicẽ: nã cum primũ libertatẽ amisimus, subiccti Romanorũ imperio, & regionẽ de Syris bello captã reddere ipsis coacti sumus & insuper plus q̃ decẽ millia talentorũ breui tẽpore a nobis Romani exegerũt: & regnum quo prius põtificale genus honestabatur, ad plebeios trãslatũ est homines. Sed de his suo loco dicemus. Ceterũ Põpeius Cœlesyria usq; ad Euphratẽ amnem & Aegypti terminos Scauro tradita cũ duabus Romanis legionibus, ipse in Ciliciã abiit Romã properans, abduxitq; secum Aristobulum uin Elum cum duabus filiabus & totidem filijs.

Scaurus bello aggressus Aretam, foedus Antipatri suaso cum eo feruit. CAP. IX.

IX. Scauro autẽ ad Arabie Petrã profecto cũ exercitu, & quia difficilis ad eam aditus esset,

esset, circumvicinos agros populare, militibusq; fame laborantibus, Antipater iussu Hyrcani frumentum ex Iudaea & alia necessaria eis praebebat: missusq; ad Aretam legatus à Scauro, eo, qd hospes esset, persuasit etiã illi pecunia numerata vastationem agrorum redimere sponsor factus pro trecentis talentis: atq; his conditionibus hoc bellum finitum est, non minus è Scauri quàm ex Areta sententia.

Alexander à Gabinio uictus, in quodam castello oppugnatur.

CAP. X.

Aliquãto autẽ post Alexãdro Aristobuli filio Iudaeã incursionibus vexate, imperator Gabinius è Roma uenit in Syriã: usq; alia multa memorata digna gessit, & cõtra Alexãdrum ex editione suscepit, Hyrcano iã nõ ualente ei resistere, et de muris Hierosolymorum reficiendis cogitare, quos Põpeius deiecerat, sed ab hoc conatu p Romanos cohibitus est. At Alexãder puagando regionẽ multos Iudaeos armauit: collectisq; properẽ decẽ armatorum millibus, & mille quingentis equitibus, munitionibus firmavit Alexandriũ castellum iuxta Coreas situm, & Macheruntẽ in finibus Arabum: cõtra eũ uenit Gabinius, praemisso M. Antonio cũ alijs ducibus: atq; ita Romani cõiuncti cũ Iudaeis in officio manentibus, quorum duces erãt Pitholaus & Malichus, assumptis etiã Antipatri auxilijs, occurrerunt Alexãdro, sequente cũ reliquo exer-

pp 2 citu

citu Gabinio: tū ille recepit se propius Hieroso-
 lyma, ubi cōserto praelio Romani occiderunt ho-
 stiū circiter tria millia, nec pauciores capti sunt.
 eum Gabinius ueniēs ad Alexandriū inuita-
 bat cōclusos ad pacē, ueniā prateritorū pollicē-
 do: & cū multi hostiū extra castellū stationem
 haberēt, Romani eos adorti sunt, ubi multis ca-
 sis egregiā operā nauauit M. Antonius. Itaq;
 Gabinius relicta ad oppugnationē parte exerci-
 tus, ipse reliquā Iudēā plustrabat: & quotquot
 inueniebat urbes dirutas, edificari iubebat. atq;
 hoc pacto instaurate sunt, Samaria, Azotus,
 Scythopolis, Anhedon, Raphia, Dora, Marissa,
 Gaza, & aliæ nō pauca: idq; mādāte Gabinio,
 quarū posthac habitatio tuta permāsit, cū antē
 longo tēpore deserte fuissent. His ita per re-
 gionē dispositis, reuertitur ad Alexādriū: &
 cū intēderetur oppugnatio, per legatos ueniam
 petijt Alexāder, offerēs castella Hyrcaniā &
 Macheruntē, & postremò Alexādriū, quæ Ga-
 binius diruit. Cūq; Alexādri mater ad eū ue-
 nisset, quæ Romanis fauebat, marito eius & reli-
 quis liberis Romæ asseruatis, impetrauit ab eo
 quicquid petijt: moxq; dispositis eius rebus, de-
 duxit Hyrcanū Hierosolyma, curaturū tēplum
 & suū sacerdotiū, deinde cōstitutis quinque iu-
 ridicis cōuentibus, in totidē æquales partes totā
 prouinciam distribuit: ita ut alij iura peterent
 Hierosolyma, alij Gadara, Amathuntē, alij
 quariā

XI.

quarti uerò Hierichuntē, quinti Saphorā, quod est Galilee oppidum, sicq; liberati dominis sub optimatum gubernatione degebant.

Aristobulus Romæ uinculis elapsus, rursus in Iudæa captus à Gabinio Romam remittitur. C. XI.

Ceterū cū Aristobulus Roma p̄fugus XII.
 Creuersus esset in Iudæā, & conaret̄ Alexandriū recēs dirutum denuo munire, Gabinius misit eò milites ducibus Cisenna, Antonio, & Sernilio, qui eū locū occupari nō sinerēt, & daret̄ operā ut ipsum cōprehēderēt: nā multi Iudeorū ad eū p̄pter nominis celebritatē confluebāt, nouarū rerum auidi: siquidē & Pitholaus Hierosolymorū p̄fectus cū mille armatis ad eū trās fugit: alioqui in eo cōfluxu multi fuere non satis armis instructi. Aristobulus uerò uolēs occupare Macherūtē, tales dimisit ut inutiles ad moliēdū aliqd, assumptisq; tantū armatorū octo millibus, illuc cōtēdit, quos affecuti Romani uicerūt egregiē: quāuis enim repugnātes aliquārisper impressione facta coēgerūt terga uertere. occisis eorū circiter quinq; millibus: reliqui uerò dissipati, ut q̄sq; potuit salutē sibi quesierūt. Aristobulus tñ plus mille secū trahēs p̄fugit Macherūtē, muniēbatq; id castrū, et quāuis rebus afflictis benè sperare nō destitit. Sed non ultra biduū sustinere potuit oppugnationē, & multis acceptis uulneribus captiuus cū Antigono filio, q̄ ei fuge comes fuerat, ad Gabiniū,

adductus est: atq; ita reflāte fortuna rursūm rē
missus Romā in uinculis est habu⁹. postq̄ regno
& pontificatu potius est annis tribus cū dimi-
dio, uir in ea dignitate magnificus et magnani-
mus. Liberos tñ eius dimisit senatus, cū ex Ga-
binij literis cognouisset, pmissum hoc eorū ma-
zri, dū castella traderet: q̄ mox in Iudā reuersi
sunt. Porro Gabinio parāti expeditionē in Par-
thos, & iam Euphratē traūciēti, mutata sentē-
tia uisum est Ptolemā in Aegyptū reducere,
sicut alias indicatū est. In hac quoq; expeditiōe
ab Antipatro adiutus est frumento, armis, &
pecunijs: & illius cōsilio Iudaei q̄ Pelusiū acco-
lunt, ceu custodes Aegypti aditus, in societate
praesti sunt. Caeterū reuersus ex Aegypto de-
prehēdit Syriā laborare dissidijs & tumultib.
Aristobuli enim filius Alexander, denuò inua-
so per uim principatu multos Iudeorū ad dese-
ctionē impulit, collectoq; magno exercitu regio-
nē obeūdo, interficiebat Romanos quotquot adi-
pisci potuit, reliquos in mōtē Garizim cōpulsos
obsedit. Gabinius uerò hoc in statu Syriā offen-
dēs, Antipatrū propter notā uiri prudentiam
premittit ad tumultuatores, si forte posset ad sa-
niorē mentē reductis persuadere ut meliora se-
quātur cōsilia: quod ille sedulò fecit, & multos
reduxit ad officii. Alexandro uerò potiri nō po-
tuit: is enim habēs secū x x x. Iudeorū millia,
ausus est occurrere Gabinio, & collatis signis
dec

decernere ad montē Itabyrium: quo prelio desiderata sunt ex acie Iudaica x. millia. Tum uictor cōstitutis Hierosolymitanis rebus ex Antipatri sententia, contra Nabateos profectus, hos quoque profligat uno prelio: nobiles etiam Parthos Mithridatem & Orsanem ad se profugos remisit, sparsō rumore q̄ aufugissent in patriam: tantisq; rebus gestis Romam reuertens Crasso prouinciam tradidit. De his autē Pompeij & Gabinij contra Iudeos expeditionibus scribit Nicolaus Damascenus, & Strabo Cappadox, nihil ab altero discrepans.

Crassi contra Parthos ducentis per Iudæā iter,
& sacrilegium. CAP. XII.

CRASSUS autē expeditionē contra Parthos XIII.
Charans in Iudæā peruenit, & pecuniā sacram, quā Pompeius nō attigerat, duo millia talentorū abstulit, totoq; reliquo auro, cuius summa accedebat ad octo talentorum millia tēplum spoliavit. Tulit etiā trabem ex auro solidā, trecentas minas pēdentē, Mina autē apud nos cōstat duabus libris cū dimidia. Hāc trabē ei tradidit sacerdos sacri thesauri custos Eleazarus, nō pre malitia, nā erat uir bonus & iustus: sed cū cōcreditā haberet auleorum tēpli custodiā, ex hac trabe pēdentium, quorū admirāda pulchritudo erat, & apparatus preciosissimus: uideretq; Crassum totum esse in colligēdo auro, timens omnibus tēpli ornamentis, trabem hāc

pp + red

redemptionem pro omnibus ei dedit: cum prius eum iureiurando obstrinxisset, nihil aliud loco moturū, cōtentum eo quod ipse traderet, estimatum plurimis aureorū millibus. Hæc trabs inserta erat trabi caue lignæ, quod ceteris omnibus ignotū solus sciebat Eleazarus. Crassus tamen & hæc pro reliquo tēpli auro accepit, & mox uiolato iureiurādo totū quātum intus erat egeffit. Nec est mirādū tantas diuitias in nostro tēplo fuisse, cuius Deum cum omnes ubiq; terrarū Iudæi uenerētur ac colant, tam ex Europa quàm ex Asia longo tēpore huc eas cōtulerāt. Nec ad iactationē cōficta est prædicta summa, nec caret testibus: sed cum alij multi, tum Strabo Cappadox attestatur nobis his uerbis: Mithridates autē misit in Coum insulā qui afferrent sibi inde pecuniā, quam Cleopatra regina ibi deposuerat, & Iudæorum octingēta talenta. Nobis autem nulla est publica pecunia, præter hanc Deo sacrā: & satis apparet, q̄ hanc Iudæi ex Asia in Coum deportauerāt metu belli Mithridatici. Non est enim uerisimile, eos qui Iudæam habitabant, habentes urbem adeò munitam & templum, pecunias in Coum misisse. Sed nec Alexandrinos Iudæos hoc fecisse est credibile, quibus nihil erat à Mithridate periculi. Idem Strabo alibi testatur, Syllam quo tēpore in Græciam traiecit, gesturus bellum cōtra Mithridatem & Lucillum, misisse Cyrenem

agit

agitatam seditionibus gentis nostrae, quae orbem
 terrarum repleverit: sic enim scribit: Quatuor
 erant genera in Cyrenensium urbe, ciues, agri-
 cola, inquilini, & quarti Iudaei: hoc iam in o-
 mnes urbes subrepsit, nec est facile inuenire lo-
 cum in orbe habitabili, quē recepta semel non
 obtineat: nā & Aegyptus & Cyrene, utpote
 eisdē solita parere dominis, alieq; multa regio-
 nes horū ritus admiserunt, aluntq; cōgregatio-
 nes Iudaeorū maximas, tēpore coalitas, & uten-
 tes institutis domesticis. Per Aegyptum sanē
 etiā colonia sunt eius gētis, absq; eo q̄ Alexā-
 drinae urbis magna pars eis assignata est: habet
 etiā proprium magistratū qui suae gētis res ad-
 ministret, & cōtrouersias ex iure dirimat, &
 cōtractus atq; pacta rata habeat, nō aliter quā
 fit in absoluta republica. Inualuit itaq; haec gēs
 in Aegypto, eo q̄ antiquitus originē inde ha-
 beat, & facile migretur eō propter uicinitatē.
 In Cyrenaicā uerō regionē inde trāsijt ut con-
 terminā, quē admodū etiā Iudaea est, uel potius
 partē olim regni Aegyptij. Haec Strabo. Cete-
 rū Crassus rebus arbitrato suo cōpositis, Partho-
 rū ditionē inuasit, ubi cū omnibus copijs perijt,
 sicut aliās narratū est. Cassius autē in Syriā re-
 fugiēs occupata ea resistebat Parthis, ppter re-
 centē uictoriā excursantibus: & cū uenisset Ty-
 rū, inuisit etiā Iudaeā. Vbi Tarichaeas primo im-
 petu cepit, & fermē xxx. millia captiuorum

pp s abd

abduxit. Pitholaũ quoq; q Aristobuli partes
 fouebat interfecit, hortate Antipatro, qui plu-
 rimũ apud eum poterat, & maximã inter Idu-
 meos autoritatẽ habuit: apud quos duxit uxo-
 rẽ illustri inter Arabas loco natã, Cyprõ nomi-
 ne, ex qua quatuor ei nati sunt filij, Phasaelus,
 & Herodes, q postea regnavit, et Iosephus atq;
 Pheroras, et filia Salome. Hic Antipater etiã
 alios dynastas hospitio sibi cõiixit et amicitia,
 sed maximè Arabẽ, apud quẽ & liberos de-
 posuit, dum bellum cõtra Aristobulũ gereret.
 At Cassius reparatis copijs ad Euphratẽ se cõ-
 tulit, ibiq; Parthus se opposuit, quẽadmodũ &
 ab alijs scriptoribus est memoria proditum.

Pompeii fuga in Epirum, & Scipionis aduentus
 in Syriam.

CAP. XIII.

XIIII.

A Liqũto autẽ post Cesar occupata Roma,
 & Põpeio unã cũ senatu ultra mare Io-
 nium fugato, solutũ uinculis Aristobulũ decre-
 uit in Syriã mittere, additis ei duabus legioni-
 bus, quo facilius ordinaret provinciã: sed is bre-
 ui frustratus est sua spe, quã ex accepta à Cesa-
 re potestate conceperat, à Pompeianis ueneno
 sublatus, & à Cesarianis funeratus. Corpus au-
 tem eius diu melle curatum iacuit, donec An-
 tonius id in Iudeam remissum mandauit repo-
 ni in regum cõditorijs. Scipio uerò iussu Põ-
 peij securi percussit Alexãdrũ Aristobuli fi-
 liũ, eo q aliquãdo cõtra Romãos rebellauerat: et

his

hic quidē apud Antiochiā affectus est supplicio: fratres uerò eius ad se recepit Ptolemæus Menneus dynasta Chalcidis, quæ sua est in monte Libano: nam misso Philippione filio Ascalonem ad uxorem Aristobuli, iussu eam cum eo mittere ad se Antigonum filium & filias, quarum alterius Alexandræ amore captus Philippio duxit eam coniugē: deinde uerò occiso prius eo Ptolemæus ipse duxit Alexandrā, et germanorū eius curā habere nō destitit.

Cæsaris in Aegyptum exeditio, & quàm fideli Iudeorum opera adiutus sit. CAP. XIII.

Post Pompeij autē obitum et uictoriā Cæsaris, bellum ei gerētī in Aegypto multis in rebus usui fuit Antipater Iudeorū gubernator, idq; mandato Hyrcani. Mithridate enim Pergameno adducēte auxilia, nec ualente trāsire per Pelusium, & circa Ascalonē harente, Antipater ei se adiunxit cū armatis Iudeorum tribus millibus, egitq; cū Arabū primatibus ut et ipsi uenirēt auxilio: eiusq; potissimū opera è tota Syria auxilia cōtracta sunt: nam certatim opē tulerunt Cæsari Iamblichus dynasta, & Ptolemæus eius filius, & Tholomeus Sohemii filius Libanū montē incolens, & urbes penè uniuersæ. Mithridates uerò moris è Syria castris puenit Pelusū, & nō receptus ab eius loci hoībus urbē oppugnavit. Vbi precipuam operā nauauit Antipater, primusq; deiecta

iecta quadā muri parte aditum ceteris irrum-
 pentibus in urbē aperuit, & Pelusiū quidē sic
 captū est. Antipatrū autē et Mithridatē pro-
 perātes ad Cæsare trāsitu arcebāt Iudæi Aegy-
 ptij, qui regionē qua Onia dicitur incolunt. Hos
 Antipater ut tribules in partes suas traduxit,
 maximē cum ostēdisset Hyrcani pontificis li-
 teras, in quibus rogabātur, ut amicos se prabe-
 rent Cæsari, eumq; cōmeatibus iuaret, & re-
 bus exercitui necessarijs: qui mox autoritate
 Antipatri ac pontificis, libenter paruerunt.
 Quod ubi audiuerunt qui Memphim accolūt,
 & ipsi Mithridatem accersuerunt, & ille eo
 profectus hos quoq; adiunxit suis partibus.

Antipatri res gestæ & cum Cæsare amicitia. C. XV

Postquā autē uerū est ad Delta quod uo-
 cant, cōfluxit cū hoste circa locum qui Ca-
 stra Iudeorum dicitur. Curabat autē dextrum
 cornu Mithridates, sinistrū Antipater. In ea
 pugna Mithridatis cornu inclinatum est, uide-
 baturq; cladē accepturum, nisi maturē prater
 fluminis ripā accurrens cum suis Antipater,
 qui iam aduersarios profligauerat, exemptis so-
 cijs periculo, Aegyptios iam uincētes coēgisset
 terga uertere: qui adeo fugiētibus insilit, ut ca-
 stra quoq; hostiū caperet, aduocato etiā in pra-
 da partē Mithridate, quē insectādo hostē lon-
 ge à tergo reliquerat. Is ex suis octingētos desti-
 derauit. Antipater non plus quinquaginta.

Mithri

*Mithridates uerò de his Cesarè per literas cer-
 riorè reddidit, ingenuè fassus Antipatrum et
 salutis sibi causam fuisse, & uictoria: ita ut Cæ-
 sar & tunc eum collaudauerit, & postea toto
 eo bello in rebus periculosissimis eius forti ope-
 ra usus sit: in quibus certaminibus etiã uulnera
 accepit. Quamobrè finito tandè bello classe de-
 uectus in Syriã Cesar magnos honores cõtulit,
 tum in Hyrcanũ quẽ cõfirmavit in põtificatu,
 tum in Antipatrum, quẽ ciuitate Romana et
 immunitate donauit. Nonnulli uerò aiunt Hyr-
 canũ ipsum huic expeditioni interfuisse, & in
 Aegyptum uenisse. Attestatur mihi Strabo
 Cappadox, ex autoritate Asinij sic scribens:
 Postquã Mithridates in Aegyptũ inuasit, &
 cum eo Hyrcanus Iudeorum põtifex. Idẽ Stra-
 bo alibi ex autoritate Hypsicratis sic scribens:
 Mithridatẽ primò solum uenisse, accitũ deinde
 ab eo Ascalonẽ gubernatorẽ Iudæe Antipa-
 trum tria millia militũ ei adiunxisse, & eiusdẽ
 hortatu ceteros dynastas socia arma cõtulisse,
 in hisq; Hyrcanum põtificẽ. Hæc Strabo. Eodẽ
 tempore etiã Antigonus Aristobuli filius ad
 Cesarẽ ueniẽs, questus est de patris infortunio,
 q̃ propter ipsum uenena extinctus esset. Ari-
 stobulus, & frater suus à Scipione securi pecus-
 sus: rogabatq; ut sui misereretur, paterno prin-
 cipatu eiecti. Præterea Hyrcanũ accusabat &
 Antipatrũ, q̃ per uim principatũ gentis gere-
 rent.*

rent, nec abſtineret ab ipſius iniurijs. Antipater uerò cauſam ſuã egit diluēs obieſta crimina: Antigonomq; ſeditionis & nouarum rerum ſtudioſum eſſe coarguit: cõmemorabat etiã quantum proximo bello laboraſſet pro Cæſare, ipſum uerborum ſuorum teſtẽ adducẽs. Ariſtobulum autẽ merito Romã uinctum perira-ctum, perpetuum hoſtẽ & inimicum pop. Ro. Fratrem uerò huius cõuictum latrocinij debitas pœnas Scipioni dediffe, & non per iniuriã oppreſſum. Tum Cæſar oratione Antipatri motus, Hyrcanum pontificẽ declarauit, Antipatero dynaſtiã quamcunq; ipſe optaret obtulit, & procuratorẽ inſuper Iudææ declarauit.

Cæſaris literæ & ſenatuſconſulta de Iudæorum
amicitia. CAP. XVI.

XVII.

Hircano uerò etiã patrie mœnia reſtitue-
re permisit, rogãui hanc gratiã: iacebant enim uſq; ad id tẽpus, ex quo a Põpeio fuerant diruta: deditq; hac de re in urbẽ literas ad conſules, ut decretũ hoc ſcriberetur in Capitolio: cuius ſenatuſcõſulti exẽplũ ſic habet: L. Valerius L. F. Pr. reſtulit ad ſenatũ idibus Decẽbribus in æde Concordiæ, præſente L. Coponio L. F. & C. Papirio Quirino, de his qua Alexãder Iſonis, Numenius Antiochi, Alexãder Dorothei, legati Iudæorũ, uiri optimi & ſocij noſtri petierũt, renouãtes ueterẽ erga populũ Rom. beneuolentiam: qui phialam & clypeum ex auro
argu

argumentū societatis attulerunt, aēstimationis
 aureorū L. millium. & literas petierunt ad li-
 beras ciuitates ac reges, ut per regiones eorum
 atq; portus securè possint iter facere. Placuit
 igitur senatui eos in amicitia & societate reci-
 pere, & omnia que petierunt cōcedere, & alla-
 tum clypeum accipere. Hæc acta sunt Hyrcani
 pontificatus & principatus anno nono, mense
 panemo. Quin & ab Atheniēsis honor ha-
 bitus est Hyrcano, quæsitus beneficijs: miserūq;
 ad eum decretū scriptū in hanc sententiā. Sub
 iudice & sacerdote Dionysio Asclepiadis, pa-
 nemi mēsis luna uigesima, oblatum est ducibus
 decretū Atheniensium, Agathocle principe: de
 quo Eucles Menādri Alimusius scriba retu-
 lit Munychionis undecima, cōcilio iudicū factō
 in theatro: suffragia collegit Dorotheus sum-
 mus sacerdos, & assessores ex populo. Diony-
 sius Dionysij dixit: Quoniā Hyrcanus Ale-
 xandri pōtifex Iudæorū ac ethnarcha perpetua
 iam publicè q̄ priuatim ciues nostros beneuo-
 lentia prosequitur, nullā bene merēdi occasione
 prætermittēs: & quotquot Atheniensium uel
 propter legationes, uel propter priuata negotia
 illuc diueniūt, acceptos comiter, deducēdos etiā
 curat in reditu, idq; multorū cōstat testimonijs:
 uisum est nūc Theodosio Theodori (referēte, et
 populum de huius uiri uirtute cōmonefaciente,
 quam propensus sit ad benemerendū de nostris
 ciuī

ciuibus) honorare hunc uirū uirtutis ergō corona aurea iuxta legē, ponere ei effigiē auream in tēplo Demi & Charitum: & praconis uoce promulgari eam coronā in theatro Liberalibus dum noue tragœdiae aguntur, & Panathenais & Eleusinijs, et in gymnicijs certaminib⁹. Curāq; esse nostris ducibus, ut dum ille in amicitia nostra perseuerat, ut quicquid in honorē eius & gratiā pro fauore & meritis excogitauerimus, exsequatur sedulo: quo p̄spicua sit omnibus populi nostri erga bonos uiros gratitudo ac beneuolentia, & huiusmodi honoribus plures ad benemerendū de nobis inuitentur. Eligi etiā legatos idoneos ex omni Atheniensiu numero q̄ ad illū decretū hoc perferāt, horteturq; ut acceptis his honoribus certet nobiscū beneficijs. Et haecenus de collatis à populo Rom. & Atheniensi in Hyrcanū honoribus. Porro Caesar ordinatis rebus Syria cū classe profectus est. Antipater autē deducto Cesare in Syriā, reuersus ante omnia disiecta per Pōpeium moenia restituit, & obeundo provinciā nouarū rerum cupidus cōpescuit, tum minis agens, tum consilijs. Fore enim, ut si Hyrcano contenti sint principe, feliciter degāt fruēdo suis quisq; possessionibus. Sin nouas sibi spes polliceantur, & lucra ex rebus turbatis captent, se quidem pro praeside habituros dominū, Hyrcanum uero pro rege tyrannū, iū Romanos atq; Casarē acerbos hostes

XV III.

hostes pro principibus, hos enim nequaquam laturos mutari aliquid ex his que ipsi cōstituerint: atq; his monitis ille regionē totā cōposuit.

Antipater ex filiis suis Herodi Galilææ, Phasaëlo Hierosolymorum regimen cōmittit, & quòd Sex. Cæsar Herodé magnū ac illustrē reddidit. C. X V I I.

Ceterum cum Hyrcanum stupidum ac segnē animaduverteret, Phasaëlum è liberis suis natu maximum Hierosolymis & circūvicina regioni ducem cōstituit, Herodi secundo Galileam curandā cōmisit, etiā tum admodum adolescētī, nec excedēti annū quindecimū: quod tamen illi nihil obfuit, sed quia fuit generoso ingenio præditus, confestim occasionē inuenit quomodo posset uirtutē suā ostēdere. Comprehensum enim Ezechiā primariū latronē, & ceterorū ducē, Syriæ fines incursare ac prædari solitū, affecit supplicio cum multis latrocinij socijs: quod eius factū magnā ei apud Syros conciliauit gratiā, nihil magis cupiētes, q̄ repurgari tandē regionē à prædonibus. Decantabant igitur eum hoc nomine per uicos & oppida, ut autore pacis, & fruendi securè possessionibus. Quin & Sex. Cæsari per hoc factū innotuit, cognato magni Cæsaris & tum administrati Syriam. Quapropter etiā Phasaëlus excitatus est ad emulationē fraternæ gloriæ, nolens uirtutis laude haberi inferior: nihilq; magis studuit quàm gratosus esse apud Hierosolymitanum

populum, omnia negotia publica per se obeundo, & in eis cum magna gratia uersando, nec abutendo potestate ad cuiusquā iniuriam: quo factum est, ut Antipater haud secus, q̄ si rex esset à tota gēte coleretur, & in tali haberetur honore, qualis nō dedeceret dominū: nec tamen rebus tam secundis more ceterorū hominū deprauatus est, quo minus Hyrcano fidē seruaret atq; amicitia. Ceterum optimates Iudaeorū uidentes eum cū filijs tātopere crescere, tam fauore genis, q̄ Hyrcani pecunijs, & percipiēdis ex Iudaea reditibus, malignè erga eum affecti erāt: iam enim amicitia cōtraxerat cū Romanis imperatoribus, & persuaso Hyrcano ut pecuniā eis mitteret, ipse huius muneris sibi usurpauit gratiā. Misit enim tanquā de proprio, & non quasi ab Hyrcano acceptā. Hæc Hyrcanus audiens adeo nihil curabat, ut gaudere etiā factu uideretur. Sed maximè terrebat Iudaeorū primates uolentū ac audax Herodis ingenium et tyrannidis cupidū, adeuntesq; Hyrcanū aperte iam incusabant Antipatrū. Quousq; tandem dissimulabis que geruntur quotidie? an nō uides Antipatrum cum filijs succinctos principatus opibus, tibi uerò præter inane regni nomē nihil fieri reliquum? Sed caue ista nescias, ne uere securum putes, incolumitatis tuæ atq; regni iuxta negligens: neq; enim procuratores tuos amplius agunt, (noli falli hac opinione) sed iam

iam ex professo dominationē exercēt: nam Herodes Ezecia cū plerisq; alijs interfecit, cōtemp-
 ptis nostris legibus, quæ hominē quantumvis
 scelestum non sinunt affici supplicio, nisi prius
 damnatū ex sententia iudicū: iste uerò hoc au-
 sus est, prius quā à te potestatiē hanc acciperet.
 Tandem Hyrcanus his auditis motus est: accen-
 derunt autē eius irā matres etiā eorū quos He-
 rodes necauerat: nam hæ per singulos dies in
 tēplo nō desinebāt precibus suis tum regē tum
 populum obtundere, rogantes ut Herodes corā
 confessu iudicum facti sui rationem cogeretur
 reddere. Permotus igitur his hominē ad iudi-
 cium & dicēdam causam euocat. At ille præ-
 sū fuit, præmonitus tamē à patre, ut nō priuati
 more, sed cum comitatu ad se tuendū idoneo
 ueniret. Ergo ordinatis Galilee rebus, quem-
 admodum existimabat sibi cōducere, mediocrē
 sed tamē sufficientē sibi manū adiunxit in iti-
 nere, ne uel Hyrcanum terreret si plures addu-
 ceret, uel ipse sine tutela subiret iudiciū pericu-
 lum. Quin & Sex. Cesar preses Syria scripsit
 ad Hyrcanū ut eum absolueret, minis si contri-
 ficisset additis. Quod quidē facile ab illo impe-
 tratum est, ne qua tristiore iudicū sententiā feri-
 retur, quando quidē amabat eum nō secus atq;
 filium. Cumq; cōstitisset ante iudiciū unā cum
 suis, omnes sunt attoniti, nec quisquā eorū qui
 absentē accusauerāt, ausus est hiscere: sed here-

bant inopes consilij. Tum unus quispiã Sameas
 nomine, uir iustus, & ob hoc inuictus terrori-
 bus, assurgēs sic exorsus est: Equidem iudices,
 tuq; rex, nec ipse unquam uidi quenquã qui ad
 causam apud nos dicendã uocatus ad hũc mo-
 dum cõparuerit, nec uos puto posse proferre hu-
 iusmodi quempiã: sed quisquis haectenus apud
 hunc cõfessum iudicãdum se prãbuit, humilis
 uenit, & habitu timētis periculũ, ac captantis
 misericordiam, atratus & promisso capillitio.
 At bonus iste Herodes cedis reus, et tam gra-
 ui obnoxius crimini, adstat hic purpuratus &
 crine belle cõposito, cũ armatis stipatoribus: ut
 si capitalẽ iuxta leges sententiã in eum tuleri-
 mus, nobis maclatis ipse euadat illata ui legi-
 bus. Verũm isti non succēseo q̃ maiorẽ incolumi-
 tatis suã quã legũ rationẽ habeat: sed uobis
 magis & regi, qui hanc ei cõcessistis licẽtiam.
 Scitote tamen potentẽ esse Deũ, & q̃ iste quẽ
 nunc in Hyrcani gratiã legibus eripitis, & uos
 aliquãdo et regẽ ipsum puniet. Nec uanus fuit
 uates: nam Herodes regnũ adeptus omnes illos
 iudices & regẽ quoq; sustulit, excepto uno Sa-
 mea: hunc enim in honore habuit propter iusti-
 tiam, & quia post obsessa urbe ab Herode ac
 Sosio, admittendi Herodem autor fuit populo,
 neg. ns propter peccata eos posse dominationẽ
 illius effugere, sicut suo loco dicetur. Porrò Hyr-
 canus animaduertens iudices propensiores ad
 damnan

damnandum Herodem, rem in sequentē diem distulit, & clam eū admonuit, ut fuga sibi consuleret, non enim esse remedium aliud: atq; ita ille secessit Damascū, quasi regē fugiēs: cumq; conuenisset Sex. Cesare, & res suas in tuto collocasset, palam prae se tulit quòd non esset compariturus si denuò citaretur ad iudices. Illi uerò indignabantur, & conabantur Hyrcanum docere, quòd in ipsius perniciem haec omnia tenderent: qui non ignorabat quidem eos uera monere, sed nihil expedire poterat per ignauiam & amētiam. Ceterum cum Sex. Caesar accepta pecunia Herodem praefecisset Coelestriae, uehementer inuuit ne ille contra se duceret: nec eum sua fefellit opinio. Iratus enim quòd iussus sit causam dicere, ueniebat cum exercitu: sed patris ac fratris occursum & precibus cohibitus est quo minus inuaderet Hierosolyma, placātium eum & rogantium, ut terruisse contentus, re ipsa lederet neminem, ne' ue ulterius aduersus auctore sua dignitatis procederet. Debere etiā eum non tam meminisse quòd citatus sit, quā quòd absolutus etiam, & gratiā habere, quòd nihil triste passus abierit incolumis. Cogitandū quoq; quā periculosa sit belli alea, & quòd Deus arbitratus suo his uel illis annuat uictoriam: atq; eo minus tum eam esse sperandam, quando non solum cōtra regem suū & altorem bellū moueat, uerūm etiā benemeritū, ipse nulla

*affectus iniuria: nã si quid illi nunc obÿciat, non
 ipsius esse culpã, sed consultiorũ non honorũ, qui
 ei opinionẽ crudelitatis cõcipient. Paruit his mo-
 nitis Herodes, ratus sufficere sibi ad futuras spes
 quòd potẽtiam gẽti declarauerit: atq; eo tum in
 statu res fuerũt Iudaicæ. Cæterũ Cæsar Romam
 reuersus expeditionẽ parabat in Africã contra
 Scipionẽ & Catonẽ: tum Hyrcanus per legatos
 eum rogauit, ut confirmaret cœptã societateẽ &
 amicitiam. Nunc uidetur mihi operæpretiũ per-
 censere omnes honores gẽti nostræ à Rom. impe-
 ratoribus habitos, et inita cũ eis fœdera, ut uni-
 uersis notũ sit, quòd tam ab Europa q̃ ab Asia
 regibus obseruati fuerimus propter fidẽ ac forti-
 tudinem. Quoniam autẽ multi nos odio habẽtes
 non credunt de nobis Persicarũ uel Macedoni-
 carum rerũ scriptoribus, q̃ ea monumẽta nõ ita
 peruulgata sint, apud nostrates seruata & alios
 quosdã barbaros, certẽ Romanorũ decretis con-
 tradicere nõ poterunt: nã hæc & publicẽ dedi-
 cata sunt in urbibus, atq; etiã in Capitolio, &
 colũnis insculpta sunt æreis. Quin & Iul. Cæsar
 apud Alexãdriam attestatus est Iudeis inscri-
 ptione colũnæ ærcæ, q̃ Alexãdrina ciuitatis ius
 habeant, quare his argumẽtis usus sum: appo-
 nam etiã senatuscõsulta et decreta Iulij Cæsaris,
 quæ ad Hyrcanũ & nostrã gentẽ attinẽt. C. Iu-
 lius Cæsar imp. & pont. max. dictator iterũ, Si-
 doniorũ magistratibus, senatui & pop. salutem.*

Si ua

Si ualeas bene est, ego quidē & exercitus ualeamus. Mitto uobis exemplū tabulae, quae ad Hyrcanū Alexandri filium, Iudeorū ethnarchā ac pontificē attinet, ut in publicis uestris monumentis reponatur, inscriptū Graecis et Latinis literis in aerea tabula. Est autē hoc: Iul. Caesar imp. iterum & pont. max. de consilij sententia decreuit. Quoniā Hyrcanus Alexandri filius Iudeus & nunc & praeeritis tēporibus tā pace q̄ bello bonam ac fidelē operā in nostris negotijs praestitit, sicut ei multi imperatores arrestati sunt, & in proximo Alexandrino bello in auxilium uenit cū M. D. militibus, et ad Mithridatē à me missus uirtute cessit nemini: has ob causas Hyrcanum filiū Alexandri et eius liberos ethnarchas Iudeorū esse iubeo, & pontificatū Iudeorū perpetuo retinere more patrio, esseq; ipsum et filios eius nostros socios, et in amicorū nostrorū recipi numerū. Iura quoq; omnia pontificalia habere ipsum & filios decerno: & si qua controuersia exorta fuerit de Iudaica disciplina, iudiciū penes ipsum esse: ad haec nec hyberna militi debere, nec pecunias ab eo exigi. C. Caesaris consulis placita, cōcessa, decreta, sic habēt: ut filij principatū gēris Iudeorū, et donata sibi loca possideāt: ut potifex ipse ac ethnarcha Iudeorū iniuriam passis adsit: utq; ad Hyrcanū Alexandri filium Iudeorū pontificē mittātur legati acturi de societate & amicitia: dedicariq; aereā tabulā haec

cōinentē in Capitolio, & apud Tyrū, Sidonem,
 Ascalonē, in templis, inscriptam Romanis atq;
 Grecis literis: utq; hoc decretū apud omnes oīm
 urbiū quæstores ac magistratus publicetur, quō
 pro amicis habeantur, & legatis eorū hospitia
 præbeantur, & decreta hæc ad omnia loca mī-
 rantur. C. Cæsar, imperator, dictator, cōsul, hono-
 noris, uirtutis & benignitatis causa, cōcessit in
 cōmodum S. P. Q. Romani, Hyrcanū Alexan-
 dri filiū eiusq; filios pontifices ac sacerdotes esse
 Hierosolymorū totiusq; gentis, iure quo & ma-
 iores eorum hoc sacerdotium gesserunt. C. Cæsar
 quintū Cos. decreuit habere & munire Hiero-
 solymorū urbem, et gubernare eam Hyrcanū fi-
 lium Alexandri pontificē Iudeorū ac ethnar-
 cham secūdum suam uoluntatē, & ut Iudeis se-
 cundo locationis anno de redbibus eorū subdu-
 cant, immunesq; sint ab angarijs et uectigalib⁹.
 C. Cæsar imp. uerū, statuit ut singulis annis tri-
 buta pēdant Hierosolymitani pro sua ciuitate,
 Ioppe excepta, absq; anno septimo quē Sabba-
 ricum nomināt, quoniam in eo neq; fructus ar-
 borum colligunt neq; seminant: utq; in Sidone
 secundo quoq; anno tributū reddant quartam
 partem satorū: & ad hæc Hyrcano eiusq; filijs
 decimas persoluant, sicut hæctenus eorū maiori-
 bus. Vtq; nullus uel præses, uel dux, uel legatus,
 in finibus Iudeorū auxilia colligat: nēue mili-
 tibus liceat pecunias ab his exigere, uel hyber-
 norum,

norum, uel quocunq; alio nomine: sed sint im-
 munes ab omnibus molestationibus. Quaecunq;
 etiam postea parauerūt, uel emerunt, his omni-
 bus fruantur. Ioppen præterea quã ab initio ha-
 buerunt Iudei dum in populi Rom. amicitiam
 reciperentur, placere ipsorū esse quemadmodum
 antea. Tributa quoq; eius oppidi habere Hyr-
 canū Alexandri filium cum suis filijs, tam ab
 eius agri aratoribus, quam uectigalium portus
 nomine, & eorū quæ Sidonem exportantur, an-
 nua modiorū X X M. D C L X X V. excepto an-
 no septimo quē uocant Sabbaticum, in quo neq;
 arant, neq; de arboribus fructus colligūt. Vicos
 item quos in Magno campo Hyrcanus & sui
 maiores ante eū possederūt, placet senatui eun-
 dem Hyrcanū & Iudeos etiam nūc habere, iure
 quo et antea habuerūt. Manere etiam iura quæ
 ab initio inter Iudeos & eorū pontifices fuerāt,
 & quaecunq; beneficia à S. P. Q. R. concessa.
 Præterea eodē iure licere illis uti & in Tydda.
 Loca etiam, agros, habitationes, quas pro ami-
 citia reges Syria ac Phœnices per donationem
 populi Rom. possederāt, placere senatui ut Hyr-
 canus Iudeorū ethnarcha habeat; esseq; ius Hyr-
 cano eiusq; filijs et legatis ab eo missis ludos &
 gladiatores spectādi inter senatores sedentibus.
 Nūq; quotiescunq; postulauerint à dictatore aut
 magistro equitum in senatum introducantur,
 & respōsum eis omnibus intra decem dies red-
 datur.

datur, si quid à senatu decretum fuerit. C. Caesar
 imp. IIII. Cos. V. perpetuus dictator, huiusmodi
 uerba fecit de iure Hyrcani Alexādrī filij pon-
 tificis Iudaorū ac ethnarchæ. Quandoquidē mei
 antecessores imperatores testimonium reddide-
 runt Hyrcano Iudaorū pōtifici Iudæiq; tam in
 prouincijs quàm apud S. P. Q. R. & hoc nomi-
 ne S. P. Q. R. ei gratias egit, æquum est nos
 quoq; horū meminisse, & dare operam ut Hyr-
 cano ac Iudaorum genti filijsq; Hyrcani à S. P.
 Q. R. pro suo erga nos fauore gratia referatur.
 C. Iul. Cos. P. Arianorum magistratibus S. P. Q.
 Sal. Accesserunt me in Delo Iudæi & quidam
 de colonijs Iudaorū, presentibus etiā uestris le-
 gatis, & indicauerūt mihi decretū, quo uetatis
 eos uti patrijs sacrificijs & ritibus: mihi uerò
 nō placet talia decreta aduersus amicos nostros
 & socios fieri, uetariq; eos uiuere suis moribus,
 & cōferre pecunias in epulas ac sacrificia, quan-
 doquidem nec Romæ hæc facere uetantur. Nam
 C. Caesar Cos. in edicto quo interdixit in urbe so-
 dalitia, hos solos neq; pecunias cōferre, neq; con-
 uinia parare uetuit. Ego quoq; cum alia sōda-
 litia interdixerim, hos solos sino iuxta patrios
 mores ac leges cōuenire. Quapropter æquum est
 etiam uos si quod decretū fecistis contra amicos
 nostros & socios, id abrogare propter eorū uir-
 tutem, & erga nos beneuolentiā. Post mortem
 autē Cesaris M. Antonius, P. Dolabella Coss.

aduoc

aduocato senatu & introductis Hyrcani legatis, reuulerunt de eorū postulatis, & amicitiam cum eis renouauerūt, & quicquid petierunt senatusconsulto eis decretum est. Dolabella etiam acceptis ab Hyrcano literis scripsit per uniuersam Asiam, & prima eius prouincia ciuitati Ephesiorū, in hunc modum. Dolabella imperator Ephesiorum magistratibus S. P. Q. Sal. Alexander filius Theodori, legatus Hyrcani pontificis ac ethnarchæ Iudeorū mihi reuulit de ciuibus suis quòd militare non possint, eo quòd neq; arma gestare neq; iter facere eis fas sit diebus sabbatis, neq; uictum more patrio possent sibi querere. Quamobrem ego quoq; quemadmodum alij ante me imperatores immunes eos uolo à militia, permittoq; ut patrijs utantur moribus, cōuenientes sacrorum causa sicut leges eorum postulant, & conferentes in offerenda templo sacrificia: uoloq; ut hæc ipsa scribatis per urbes prouincie singulas. Atq; ita Dolabella Hyrcano per literas rogati gratificatus est. L. autem Lentulus Cos. pro sententia dixit: Iudeos ciues Romanos templa Iudaica habentes & facientes, Ephesi pro tribunali religionis ergo esse immunes à militia pronuntiaui duodecimo Cal. Octobris. Multa itaq; exstant & alia huiusmodi senatusconsulta & imperatorū decreta ad Hyrcanū & gentem nostram aliasq; urbes, & rescripta de iure nostro ad prouinciarum
presid

praesides, de quibus propter haec quae hoc loco in-
 seruimus credere facile est his qui nostra scripta
 candidè lecturi sunt. Quando enim tam mani-
 festa argumenta exhibuimus nostrae cum popu-
 lo Romano amicitiae, ostensis aereis columnis &
 tabulis in Capitolio nunc usq; durantibus, du-
 raturisq; in posterum, omnia hic apponere su-
 peruacaneum ac molestum duximus, existiman-
 tes neminem fore tam difficilem, ut de re tot de-
 cretis comprobata dubitet, ac non potius ex his
 etiam de ceteris coniecturam faciat, nos uera
 dicere. Satis ergo iam declarata sit quae per ea
 tempora nobis cum pop. Rom. intercessit amici-
 tia & societas. Incidit autem eisdem tempo-
 ribus tumultus in Syria ex causa huiusmodi.
 Cecilius Bassus unus è Pompeianis per insidias
 interfecto Sexto Cesare ipse occupauit provin-
 ciam cum legionibus. Quo facto magnū bellum
 exortū est circa Apamiam, Caesarianis ducibus
 contra eum uenientibus cum equestribus ac pe-
 destribus copijs: ad quos & Antipater misit
 auxilia cum filijs, memor beneficiorum accepto-
 rum à Cesare, ideoq; repetendas poenas ab eius
 interfectore iustum existimans. Id bellum dum
 trahitur, Marcus uenit Sexti successor, & in-
 terim Caesar ab his qui cū Cassio & Bruto con-
 iurauerant in senatu occiditur, exactis in prin-
 cipatu suo tribus annis cum dimidio, sicut &
 ab alijs scriptoribus memoriae proditum est.

Cassius

Cassius afflictis Iudæis insuper octingenta talenta
ab eis exigit. CAP. XVIII.

Bello deinde civili post cadem Caesaris ex- X X.
orto, consularibus alijs aliò discurrētibus
ad parandos exercitus, Cassius in Syriam uenit,
occupaturus eū qui circa Apamiam erat exer-
citus: solutaq; obsidione tam Marcum quam
Bassum in suas partes pertraxit: obeundoq; ci-
uitates comparabat arma & milites, tributa
etiam exigēdo grauiā: sed maximè Iudæam af-
flixit, plus quam septingentis argenti talentis
imperatis. Tum Antipater res ubiq; turbatas
uidens partem eius pecunie duobus filijs exigen-
dam committit, partem Malicho sibi parū ami-
co, partem quibusdam alijs: & primus Herodes
ex Galilea quantum imperatum erat asserens,
maximam apud Cassium gratiam inijt: prudens
enim illi uidebatur consilium, iam tum Roma-
norum alieno sumptu captare beneuolentiam.
Sub alijs autē procuratoribus ipse ciuitates ue-
nundabatur unā cū suis habitatoribus: quarum
quatuor erant præcipuæ, Gophna, Emaus, Lyd-
da, Thamna, nam earū plebes Cassius hasta sub-
iecit: adeò autē exacerbatus erat, ut etiam Ma-
lichum interfecturus fuerit, nisi Hyrcanus per
Antipatrū centum talentis de suo missis, furo-
rem eius lenisset. At ille post Cassij discessum
maximè insidiatus est Antipatro, per huius
mortem Hyrcani dominationi securitatē se pa-
ratur

raturū existimās : nec tñ latuerūt Antipatrum eius cōsilia : nā cū hoc sensisset, ultra Iordanem profectus copias colligebat tū ex indigenis, tum ex Arabib'. Verū Malichus uir callidus inficiabat insidias, deierās apud Antipatrū et filios, q̄ Phasaelo Hierosolymorū presidū tenēte, Herode uerò habēte armorū custodiā, ne in mentem quidē sibi unquā tale aliqd uenerit. Et uidens nō succedere quod pposuerat, recōciliatus est Antipatro, Marco Syria presidēte : q̄ postquam intellexit res nouas in Iudaea molitū Malichū, minimū absuit, quin eū interficeret, quem tamē Antipatri precibus donauit incolumem.

Malichus per insidias Antipatrum ueneno tollit.

CAP. XIX.

Sed Antipater imprudens seruauit Malichum ut se perderet : nā Cassius & Marcus coacto exercitu Herodē totius Cœlesyria ducem fecerūt, attributis ei naualibus, equestribus, & pedestribus copijs, regnū etiam polliciti post finitū bellum quod tum gerebant contra Antonium & iuniorē Casarem. Malichus uerò tum maxime timens Antipatrum, decreuit è medio tollere : corruptoq; pincerna Hyrcani, apud quē ambo epulabantur, ueneno necauit hominē. Et assumpta armatorū manus suscepit ciuitatis gubernacula. Ceterū postquam Herodi ac Phasaelo innotuerunt structe in parentē insidie, indignantibus illis Malichus strenuē pernegauit omnia:

omnia : atq; hic fuit finis Antipatri, uiri iusti ac piy, & patrie amatissimi. Ex filijs autē alter Herodes confestim uolebat patris mortē ulcisci, & cū exercitu aggredi Malichū : sed Phasaelo grandiori magis placuit dolo circumuenire hominē, ne uideretur ciuile bellum incipere : itaq; accepta Malichi satisfactione simulauit se credere, non esse illum paternæ necis cōscium : seq; uertit ad excolendum monumētum quod patri struxerat. Interim Herodes ueniens Samariam, eamq; nimis afflictā offendens, refouere eam cepit, & iura reddendo cōtrouersias ciuium dirimere : nō multo autē pōst instante Hierosolymis festo, & ipse uenit in urbē cum militibus, quem Malichus metuens Hyrcano suasi ne eum intrare permitteret : id quod Hyrcanus fecit, preterens nefas esse sanctis populi ceremonijs profanam turbā superinducere : at Herodes contempta obnuntiatione noctu urbē ingressus est, & Malichum uehementer perterruit : at ille solitarum artium non immemor palam lacrymabundus conquebatur de Antipatri tanquam amici interitu, clam uerò parabat sibi satellitium : quare uisum est Herodis amicis simulationem hanc non coarguere, sed ad uitādam suspicionem uicissim comiter tractare Malichum. Herodes iussu Cassii Malichū dolo interficit. C. XX.

A tamen Cassio de patris obitu significauit per literas : & ille qui nō ignorabat mores

Malich

Malichi, rescripsit ut ulcisceretur parēis iniuriam: clam etiam mandauit Tribunis apud Tyrum agentibus, ut adessent Herodis iustis conatibus. Cumq; capta à Cassio Laodicia, simul ad eum iter facerent afferentes coronas & pecuniam, Herodes expectabat daturū esse illic pœnas Malichū: at ille circa Tyrū Phœnices suspitione cōcepta, maiora moliri cogitauit: & quia filius eius obses in ea urbe seruabatur, decreuit eam ingredi, & furtim illum in Iudæam abducere: & occupato cōtra Antoniū Cassio, gente ad defectionē concitata, sibī ipsi principatū eius acquirere. Sed consilijs eius fortuna aspirare noluit, & Herodes homo callidus intellecto eius proposito, præmisso famulo quasi ad parandam cenā, quia comites omnes inuitauerat, re autem uera ad tribunos, iussit eos Malicho cū pugionibus occurrere: illi uero egressi, & nacti eum prope urbē in littore, confoderunt hominē: quo factō Hyrcanus adeò est attonitus ut obmutuerit: tandē agrè ad se reuersus percōrabatur Herodē quid hoc rei esset, et quis interfecisset Malichum: & audito factū esse iussu Cassij, laudauit facinus: malū enim uirū fuisse, & insidiatorem patrie: atq; ita Malichus p̄ oppresso Antipatro pœnā persoluit debitā. Porrò Cassio profecto è Syria, apud Iudæā tumultus exoritur. Felix enim relictus cū militibus Hierosolymis, in Phasaëlū fecit impetū, & populus arma corripuit.

puit. Herodes uerò ad Fabiũ profectus est Damasci præsidẽ, & uolens fratri succurrere, morbo præpeditus est: donec Phasaelus per se superato Felice, in turrim primum compulsus, incolumitatem deinde pactum abire passus est: quamobrẽ mox cum Hyrcano expostulauit grauer, q̃ post accepta à se multa beneficia, inimicis suis fauorẽ impenderet: nam frater Malichitunc non pauca castella occupauerat, & inter cætera Masadã longe munitissimum. Vt igitur cõualuit Herodes cõtra hunc profectus, receptis omnibus castellis pactum incolumitatẽ dimisit.

Antigonum Aristobuli filium auxilio Tyriorum tyranni paternum regnum repetẽtem Herodes profligatum è Iudæa pellit. CAP. XXI.

Aristobuli autẽ filium Antigonum, qui conciliato sibi pecunijs Fabio exercitum cõparauerat, Ptolemæus Mæneus adoptat propter affinitatẽ: hunc etiã Marion adiuuabat, apud Tyrios ope Cassij tyrannidẽ adeptus, per Syriã quoq; tyrannidẽ exercens, dispositis in ea præsidijs, atq; etiã in Galilea cõtermina occupatis tribus arcibus. Sed has omnes Herodes illò profectus recepit, et præsidiarios Tyrios clemẽter dimisit, donatis ex his nõnullis propter beneuolentiã qua ciuitatẽ eorum prosequabatur. His peractis occurrit Antigono, eumq; prælio superat, & uix extremos Iudæe fines ingressum inde profligat. Quamobrem reuertentem

Hierosolyma coronis tam Hyrcanus honoravit quā populus. Tam enim gener per sponsionē ascitus erat in Hyrcani familiam, quo libētius eius tutelam suscepit, ducturus Alexandri Aristobulo geniti filiā, Hyrcani uerò ex filia nepiē, ex qua postea pater factus est filiorū trium, & duarum filiarum. Duxerat autem etiam antiē uxorē ē suis popularibus Dorē nomine, ex qua suscepit Antipatrū filiorum natu maximum.

Herodes in Bithynia occurrens Antonio pecuniis eum sibi cōciliat, quo factum est ut ille accusatores eius non admiserit. CAP. XXII.

C*eterū Cassio apud Philippos ab Antonio & Casare deuictō, Caesar inde in Gallias. Antonius in Asiā proficiscitur: qui ubi peruenit in Bithyniam, omnium gentium legationes habuit obuiam. Aderāt & Iudeorum primates, Phasaëlum & Herodem accusaturi: quasi in speciem solum regnaret Hyrcanus, re autem uera totā potestas esset penes hos fratres. Herodem uerò Antonius in magno honore habuit, qui ad obiecta diluenda uenerat, quo factū est, ut ne ad colloquiū quidē aduersarios eius admiserit, id enim data pecunia Herodes impetrauerat. Progresso autē Ephesum præstō. fuit legatio missa Hyrcani pontificis & gentis nostræ publico nomine, afferēs coronam auream, & rogās ut quos Iudeos Cassius præter ius belli captiuos abduxerat, scriptis per*
proa

prouincias literis in libertatem uindicaret, & agros per Cassium ademptos genti restitueret. Quorū postulata Antonius aqua existimans, confestim scripsit Hyrcano & Iudeis, simulq; ad Tyrios misit decretū hanc sententiam continens. *M. Antonius imp. Hyrcano pontifici ac ethnarchæ Iudeorum salutem. Si ualetis bene est, ego & exercitus ualemus. Lysimachus Pausania, Iosephus Mœnai, Alexander Theodori, legati apud Ephesum me conuenientes, eādē quam prius Romæ legationem mihi exposuerunt, & noua hac tuo ac gentis nomine diligenter persuncti sunt, declarantes quanta nos prosequaris beneuolentia: quare cognitam non tam ex uerbis quā ex operibus uestrā amicitia, & mores compositos ac pios, non cōplecti Eli non possum. Ergo quoniam totam Asiam aduersarij nostri ac populi Rom. incurserunt, nec sacratis locis nec ciuitatibus parcentes, neq; iusiurandum præstitū seruantes: non tam priuatum nostrum negotiū agentes, quā suscepta defensione reipub. in diuini simul ac humani iuris uiolatores uindicauimus. Eorū enim facinus sol ipse auersatus uidetur, & inuitis oculis spectasse perpetratum scelus in Casarem. Sed postquā impios eorum conatus excepit Macedonia, renouantes in eis locis prisca gigantum audaciam, & agitata furoribus melesicentiam quam circa Philippos exercuerunt, occupatis*

opportunis locis & usq; ad mare montiū uallo
 permunitis, ut per unicam ceu portam pateret
 aditus, dīs ipsis eorū iniūsta molimina damnā-
 ribus uicimus: & Brutus cōpulsus intra mœ-
 nia Philippensū, obsessusq; à nobis, addidit se
 Cassio socium exitij: qui postquā meritas pœ-
 uas dederunt, pace nos in posterū fruituros spe-
 ramus, & Asiā cōquieturam à bellorum tu-
 multibus. Iam enim nostrā opera uniuersum
 Asiæ corpus uelut è graui morbo colligere se
 incipit. Cum igitur etiā de te cum tua gente au-
 gendo ornandoq; cogitem, cura mihi erit quic-
 quid in rem uestram fuerit: edictum etiam op-
 pidatim proposui, ut quotquot uel liberi uel ser-
 ui sub hastā à C. Cassio, Cassianisue uenundati
 sunt, liberè dimittantur. Voloq; ut que mea &
 Dolabellæ benignitate uobis concessa sunt, ea
 perpetuo rara sint. Tyrios quoq; iubeo ut iniu-
 riam à uobis abstineāt, & quicquid de Iudæo-
 rum finibus occupant, id totum restituant. Co-
 ronā autem quam misisti accepimus. M. An-
 tonius imp. Tyriorū magistratibus S. P. Q. Sal.
 Renuntiatum est mihi Ephesi ab Hyrcani pon-
 tificis ac ethnarchæ legatis, agros ipsorum di-
 uisionis uos occupasse, idq; factū quo tempore no-
 stri aduersarij tenuerunt eam prouinciā. Quo-
 niam igitur pro imperio bello suscepto, iustitiæ
 pietatiq; prospicientes uindicauimus in ingra-
 uos ac perfidos, uolo etiam uobis pacem esse cum
 nostris.

nostris socijs: et quicquid ab aduersarijs nostris accepistis, habere uos non permitimus, sed iubemus uos prioribus dominis reddere: nemo enim eorum neq; prouinciam à senatu accepit, neq; exercitum, sed quæ per uim corripuerunt, largiti sunt ministris suæ uiolentiæ. Quando igitur illi meritas pœnas dederunt, æquum censemus, ut socij nostri ea quæ antè habuerunt, nemine uerante, retineant: uosq; si quos Hyrcani Iudeorum ethnarchæ agros, postquã C. Cassius bellum illicitum in nostra prouincia mouit, occupastis, eos reddatis: neue illam uim interponatis quominus ad pristinos dominos redeant: quod si aliquid iuris in eos pretenditis, quã primũ ad ea loca uenero integrum uobis erit ius uestrum repetere, id quod etiã socijs nostris peræque integrum seruabimus. M. Antonius imp. Tyrriorum magistratibus S. P. Q. Sal. Edictum meum ad uos misi, quod uolo curetis referri in publicas tabulas literis Græcis & Latinis: & in loco aliquo conspicuo proponi, ut legi possit ab omnibus. M. Antonius imp. ac triuuir dixit: Quoniam C. Cassius hoc perturbato rerum statu alienam prouinciam & militem presidarium inuasit, & sociorum nostrorum facultates diripuit, & uastauit Iudeorum gentem amicam pop. Rom. insolentia eius armis nostris perdomita, iudicijs atque edictis quæ ille perpetravit corrigimus, ut ablata restituantur nostris socijs, & siue corpora Iudeor

deorum siue bona diuendita sint, illa in libertate, hac ad pristinos reuertatur dominos. Qui uerò contra edictum hoc nostrum fecerit, poenas daturus est: & qui inobedientia conuicti fuerint, in eos pro rei dignitate animaduertere curabimus. Eodem ferè exemplo Sidonijs, Antiochen- sibus & Aradijs scripsit: uisumq; est hoc loco etiã hæc inserere, argumento futura quãta pro- uidentia nos dignatus sit Romanus populus.

Antonius in Syriam prouinciã ueniens Herodem cū Phasaelo tetrarchas cõstituit. CAP. XXIII.

XXI. **P**ost hæc autẽ in Syriam aduentante An- tonio, Cleopatra in Cilicia facta illi obuiã, amoribus suis eum implicuit: quo tẽpore rur- sum centum è Iudeorum gente potentissimis ue- nerunt ad eum, ut accusarent Herodem unã cum suis, electo ad hoc eloquentissimo quoq; è suo nu- mero. Iuuenum autẽ causam defendendã Mes- sala suscepit, assistente sibi etiam Hyrcano, qui iam socer factus fuerat. Antonius uero audita utraq; parte apud Daphnen, sciscitatus est ex Hyrcano, utra pars melius administraret rem- publicam. Qui cū respondisset Herodem in hoc præstantiorẽ esse, Antonius qui iam antè fa- miliariter diligebat iuuenes propter paternum hospitium, quo tẽpore cum Gabinio agens patris eorũ contraxerat amicitia, hos ambos tetrarchas constituit, & Iudeorũ eis cõmittit gubernacu- la. Literas quoq; in hoc scripsit, & ex eorũ ad- uers

uersarijs X V. coniecit in uincula, occisurus etiã,
 nisi intercessisset Herodis deprecatio: quamuis
 ne sic quidẽ cessauerunt à legatione reuersi. Sed
 rursum mille uenerũ Tyrum, Antonium ibi
 prestolaturi. qui magna pecunia iam corruptus
 à fratribus, imperauit eius loci magistratui, ut
 in Iudeorũ legatos nouatores rerum animad-
 uerteret, & Herodi adiutor esset ad principa-
 tum parandum. Herodes uerò ante urbem di-
 uersantes in littore accedens, hortatus est eos ut
 se subducerẽt: nam & Hyrcanus cũ eis aderat,
 admonens quantum instaret periculum si con-
 tendere pergerẽt, quod illi contẽpserunt: moxq;
 erumpentes in eos Iudei cum indigenis, partim
 trucidauerunt eos, partim sauciauerunt: reliqui
 uerò domum refugientes posthac quieuerunt.
 Populo uerò clamoribus agente contra Hero-
 dem, commotus ad iram Antonius iussit quos
 uinxerat interfici. Alterò deinde anno Syriam
 occupauerunt Pacorus regis filius, & Barza-
 pharnes Parthorum satrapa: quo tempore Pro-
 lemaeus Mennei defunctus est, cuius in princi-
 patu successor filius Lysanias amicus factus est
 Antigono Aristobuli filio, conciliante satra-
 pa qui multum apud eum poterat.

Parthi Antigonũ Aristobuli filium in regnum
 reducunt. CAP. XXIIII.

Antigonus deinde mille talenta & quin- XXII.
 agintas mulieres daturum se Parthis est

rr 4 poll

pollicitus, si ab Hyrcano in illum regnū transf-
 ferrent, & Herodem unā cum suis interficerēt:
 quæ tamen non dedit, sed Parthi nihilominus
 esserturi regnum. Antigono, duxerunt uersus
 Iudæam exercitum, Pacorus per maritima, Sa-
 rapa per mediterranea. Pacorum excluderunt
 Tyri, sed Sidonij ac Ptolemaidenses intromise-
 runt. Ille alam equitum in Iudæam speculatum
 premisit, iussam etiam adiutare. Antigonus:
 eos ducebat pincerna regius, & ipse Pacorus
 nomine. Adiungentibus autem se Antigono
 Iudæis Carmelum montem incolentibus, & pa-
 ratis cum eo in hosticū inuadere, ille spem con-
 cepit posse se horum opera partem quandā re-
 gionis in potestati redigere, quæ Drymœ uoca-
 batur: & quibusdam eis occurrentibus per-
 uaserunt usq; Hierosolyma. Vbi adiungētibus
 se alijs iam multū aucti numero, aggressi sunt
 oppugnare regiam: moxq; ferentibus opem his
 qui fratrum partes sequebantur, & pugna in
 foro conferta, repulerunt hostem iuuenes: eoq;
 in templum compulso, miserunt armatos quos-
 dam in propinquas ades ut eis essent presidio,
 in quos coortus populus, destitutos auxilio cum
 ipsis concremauit & dibus: quam iniuriam paulo
 post Herodes ultus est, aduersarios, adortus præ-
 lio, & multis interfectis ex illorum numero.
 Cumq; quotidiana uelitationes inter eos fierēt,
 hostes expectabant conuenturas è tota regione
 urb

urbas ad pentecosten, quam uocant, festiuitatem. Quae dies postquam illuxit, multa hominum millia circa templum congregata sunt, tam armorum quam inermium: qui & templum & urbem occupauerunt, excepta regia: hanc enim Herodes seruabat cum paucis militibus: eius murum Phasaëlus custodiebat. Herodes uero cum suorum cohortibus erupit in hostem agentem in suburbio, & egregia pugna edita coëgit multa millia terga uertere, fugientia parim in urbem, partim in templum, partim etiam intra uallum quoddam in propinquo positum: in ea pugna & Phasaëlus adiuuit non nihil. Pacorus autem Parthorum dux cum paucis equitibus rogante Antigono in urbem ingressus est, pretextu quidem quasi seditionis compescende gratia, sed reuera principatum illi austruere cupiens. quin postquam à Phasaëlo occurrente exceptus est hospitio, suasu ei ut legatus iret ad Barzapharnem, insidias hoc pacto instruens: ille nihil suspicatus paruuit, non probante hoc factum Herode propter Barbarorum perfidiam, hortanteq; ut potius Pacorum & alios ad se uenientes opprimeret. Itaq; profecti sunt in eam legationem Hyrcanus atq; Phasaëlus: & Pacorus relictis apud Herodem ducentis equitibus, ac decem liberis quos uocant, legatos deduxit. Ut uero in Galileam uentum est, armati eis occurrunt qui illis oppidis

rr s præ

praerant: & Barzapharnes primum alacriter eos excipit donatq; muneribus: deinde struere insidias incipit. Phasaëlus uerò cū suo comitatu deductus est in propinquū iuxta mare diuersorium. Vbi audito q̄ Antigonus mille talenta & quingētas mulieres Parthis esset pollicitus, suspectos iam habuerūt barbaros: quidā etiam nuntiavit, noctu illis parari insidias, & clam adhiberi custodiam. Et certè cepissent eos, nisi expectassent donec relictī Hierosolymis Parthi Herodem caperent, ne his sublatis ille praesentens effugeret: id quod uerum esse mox apparuit, conspectis custodibus. quare non defuerūt qui hortarentur Phasaëlum, ut nihil amplius expectans conscenso equo se inde proriperet, precipuè Ofilus, qui id secretū cognouerat è Samamella Syrorū tunc ditissimo, & naues ad fugam offerebat, nā nō longe mare aberat: at ille Hyrcanum & fratrem Herodem nolebat in periculo relinquere, sed accedens Barzapharnē, negabat eum rectè facere, qui agitaret eiusmodi consilia. Si enim pecunijs opus habeat, plures accepturum à se quàm ab Antigono: & alioquin turpe esse legatos suam fidem secutos insontes interficere. At barbarus hac audiens deierabat non esse uera, & inanibus eum turbari suspicionibus: moxq; ad Pacorum abiit.

Parthi Hyrcanum & Phasaëlum captiuos abducunt.

CAP. XXV.

Quo

Quo profecto statim Parthorum quidam
 iniecerunt vincula Hyrcano & Phasaë-
 lo, multum detestanti eorum periurium: ad He-
 rodem autem missus eunuchus mandatum ha-
 bebat, ut productum extra muros comprehen-
 deret. Phasaëlus uero miserat nuntios, qui indi-
 carent Parthorum perfidiam: quos quoniam ho-
 stes interceperat, Herodes re cognita Pacorum
 adiut & Parthorum potentissimos, quasi aliorum
 dominos: qui cum scirent omnia, dolose dissimu-
 labat: aiebantque oportere eum cum ipsis progres-
 sum extra regiam occurrere literarum latoribus:
 nondum enim eos esse comprehensos ab aduer-
 sariis, sed aduertare significaturos quod bene Pha-
 saëlo successerit: id Herodes non credidit, ut qui
 ex alijs de fratre capto audierat: quam eius suspi-
 cionem augebat Hyrcani filia, cuius filia ipsi de-
 sponsa erat: huius monitis, licet alijs contenen-
 tibus libenter parebat, utpote mulieris corda-
 tissime. Interim dum Parthi quid faciendum sit
 consulant, quod non placeret aperte tantum uirum
 aggredi, & rem in sequentem diem differunt: He-
 rodes animaduersa eorum trepidatione, & ma-
 gis etiam permotus nuntio de intercepto à Par-
 this fratre, utcumque negarent alij, appetente ue-
 spera decreuit ad fugam uti hac opportunitate
 temporis, neque diutius inter hostes cunctari in
 rebus tam dubijs. Assumpto igitur armatorum
 quos circa se habebat subsidio, & impositis in-
 umentis

iumenta mulieribus, matre & sorore, & spōsa
 sua Alexādrī filia nepte Aristobuli, matreq;
 sponsa Hyrcani filia, & fratre natu minimo, fa-
 mulitioq; ac reliqua turba comitū, properabat
 uersus Idumæā inscijs hostibus: ex quibus ne-
 mo erat tam ferreus, qui nō tali rerū facie cōmo-
 tus fuisset ad misericordiā, fœminis infantulos
 suos trahentibus, & cū lacrymis ac eiulatu re-
 linquentibus patriā, & uinctos amicos, nec de
 se meliora sperantibus. Verū Herodes obdurato
 cōtra seuientē fortunā pectore, & ipse presenti
 erat animo, & comites inter eundū singillatim
 accedens hortabatur ne mœrori succumberent:
 hunc enim fugæ officere, in qua sola salutis spes
 sit reposita: quibus uerbis accessi conabatur ca-
 lamitati resistere: interim minimū abfuit quin
 ipse sibi manus inferret, euerso uehiculo & ma-
 tre adducta in mortis periculū: adeo & casus
 hic eum terruit, & metus, ne inter has moras
 superueniret hostis insequēs: iamq; gladiū strin-
 xerat uolens se percutere, cū interuētū proxi-
 morū est prohibitus, obtestantiū ne suos inimi-
 corum iniurijs relinqueret: neq; enim esse uiri
 fortis, se uno in libertatem asserto amicos con-
 temnere. Partim igitur ui, partim pudore co-
 ctus desistere ab incepto facinore, reforta matre,
 & pro tēpore adhibitis remedijs, pergebat in-
 stitutum cursum petēs castellū Massadā quā
 maximis cōpendijs: in quo itinere nō semel im-
 pugna

pugnatus à Parthis persecutoribus, semper uictor discessit. Imò ne Iudæi quidem eo fugiente quienerūt, sed sexagesimo ab urbe stadio illum aggressi in pugnam pertraxerūt: quibus uictis et profligatis, quasi non ex necessitate, sed multo ante preparatus conflixisset, in eo loco ubi Iudæos uicit, postquã regno potitus est regiã condidit cū primis memorabile, adiuncto etiã oppido, quod Herodiũ uocari uoluit. Postea uerò quã ad Resam uicũ Idumæa peruenit, occurrit ei frater Iosephus: ubi consultatum est inter eos quid factò opus esset, cū tantã turbã secũ traherent, etiã absq; milite conductitio: Massada uerò, ad quod castellũ decretũ erat confugere, tantã multitudinẽ nõ caperet. Maiorem igitur partẽ dimisit, numero supra nouẽ millia, iussis alijs alijs per Idumæã salutẽ sibi querere, additòq; uiatico: expeditioribus autẽ quibusq;, & suis intimis necessitudinibus assumptis in castellum ingressus est: depositisq; ibi cū suo comitatu mulieribus, quorũ omnium numerus ad octingentos pertingebat, q̄ ibi & frumentũ et aqua & reliqua omnia necessaria suppeterẽt, ipse properauit ad Petrã Arabia. Ceterũ ubi dies illuxit, reliqua quidem omnia Hierosolymitanorum bona direpta sunt per Parthos unã cum ipsa regia, sola Hyrcani pecunia, circiter trecenta talenta, intacta remãsi. Herodis etiam facultatum magna pars euasit, præsertim quas

ille.

ille maturè providēs in Idumæam deportandas
 curauit. Nec cōtenti Parthi urbis direptione,
 egressi agrum quoq; latè populati sunt, &
 Marisam urbē opulentam euerterunt: atq; ita
 Antigonus in Iudæā à rege Parthorum redu-
 ctus, Hyrcanū & Phasaëlum uinctos accepit.
 Vehemēter autē tristatus est, q̄ mulieres effu-
 gissent, quas Parthis tradere cōstituerat, et unā
 cum pecunia daturum se promiserat. Verius
 deinde, ne populi fauore Hyrcanus in regnum
 restitueretur, qui à Parthis asseruabatur, ampu-
 tauit ei auriculas, hoc agens, ne ille propter hoc
 uitiū ad recipiendū pontificatū esset idoneus,
 quādo lex hunc honorē non cōcedit, nisi ei qui
 integro sit corpore. Sed maximè miranda est
 Phasaëli generositas, qui ubi neci se destinatū
 cognouit, non tam mortē indignè ferens, q̄ mi-
 serabile ac turpe ducēs inimici arbitratu cade-
 re, cum manus sibi inferre nō posset propter uin-
 cula, alliso ad saxū capite uitam abruptit, quod
 illi tum in tali necessitate cōstituto, uisum est
 honestissimū, adempta inimico potestate seniē-
 di in se pro libidine. Fertur autē q̄ sauciato ue-
 hemēter capite, Antigonus submissis medicis,
 pro remedio uenenum in uulnus indiderit: ante
 tamē q̄ exhalaret animā, audito ex quadā mu-
 liercula q̄ Herodes fraier hostē euasisset, ualde
 tranquillo animo mortē tulit, ultorem suæ necis
 post se relinquens, qui posset ab inimicis pœnas
 exigere

exigere. At Herodes non fractus malorū se circumstantium magnitudine, expediebat consiliū ad moliendas res arduas. ad Arabū enim regē Malchū, multis suis beneficijs iam antè obligatum proficiscitur, cū maximè opus haberet mutuā operā postulaturus, & accepturus pecuniam uel munere uel scēnore ab homine sibi obnoxio: nondum enim certior factus de fratris interitu, dabat operā ut eum quāprimum ab hoste redimeret, uel trecēta talenta paratus expendere: qua de causa etiam Phasaēli filiū septennem secum ducebat, oppigneraturus eum apud Arabes. Sed cū occurrissent ei missi à Malcho qui denuntiarent ut finibus eius regni excederet, sic Parthis iubentibus, (prætexebat autē hoc suasu optimatū suorū ne debitā pecuniam redderet, utq; ille fraudaretur rebus quas Antipater penes eos deposuerat) respondit se non uenisse ut molestus esset cuiquā, sed ut colloqueretur cum rege de rebus necessarijs. deinde cum consultius uideretur discedere, ualde molestē abijt Aegyptū uersus iter ingressus, et tunc quidē in quoddam templum diuertit, ubi multos ex comitatu reliquerat. Sequenti uerò die cū uenisset Rhinocura, ibi cognouit de fratris obitu. Malchus autē pœnitētia motus, & cursim insecutus Herodem, nihil profecit: iam enim ille procul aberat uersus Pelusium prope-rans: quò postquā peruenit, nō recipientibus eū nautis

nautis qui nauigaturi erant Alexandria, magistratus eius loci conuenit: à quibus ob pristinae fortuna reuerentiam honorificè in eam urbem deductus, à Cleopatra detinebatur: quæ tamen efficere nõ potuit ne Romam properaret, licet hiberno tempore, & parum tranquillis, ut nuntiabatur, rebus Italia. Soluens igitur inde uersus Pamphyliam, & cum graui tempestate conflictatus, egrè in Rhodum euasit, iactura etiã sarcinarum facta. Vbi duo ex amicorum cohorte ei praesens fuerunt, Sappinas et Ptolemæus. Et cum inuenisset eam ciuitatem grauiter afflictam bello quod contra Cassium gestum est, ne presenti quidem inopia cohiberi potuit, quo minus uel supra uires eam refoueret: instructaq; iriremi & cum amicis conscensa, in Italia Brundisium appulit: Inde Romam profectus, ante omnes Antonio denarrauit ea que sibi in Iudæa contigerant: & quod frater Phasaëlus à Parthis captus occisus sit, & Hyrcanus apud eosdem captiuus detineatur: quodq; Antigonum regem constituissem, pollicitum eis mille talenta, & quingentas mulieres, quas ex ipsius familia seligere destinauerat: & quod eas noctu absporrasset nõ sine labore, & egrè manus hostium euasisset: & post hæc omnia familiam in extremo periculo relictam oppugnari, ipso per medias tempestates contemptis omnibus difficultatibus properante ad unicum subsidium quod in illo haberet repositum.

Herod.

Herodes Romæ à senatu Iudææ rex declaratur.

CAPVT XXVI.

Antonium uerò mutata Herodis fortuna XXII.
 cōmiseratio subiit, reputantē q̄ etiam ab
 illo fastigio deoluatur homines, nō mediocri-
 ter mouete eum cū paterni hospitij memoria,
 tum pecunia quā Herodes pollicebatur, si eius
 ope rex fieret, quemadmodū ante potestare te-
 trarchæ cōsecutus fuerat: sed præcipuè huc im-
 pellebat odiū Antigoni, quē q̄ pro turbulento
 haberet ac Romanis infestissimo, ad iuuandum
 Herodem erat propensior. Caesar quoq; partim
 propter Antipatri militiā in Aegypto cū pa-
 tre ipsius toleratā, & hospitij ius ac reliquā be-
 neuolentiā, partim ut Antonio gratificaretur,
 quem ualde studiosum Herodis sciebat, ad di-
 gnitatē ipsius tuendā & conatus promouendos
 erat paratissimus, conuocatoq; senatu Messala
 ac deinde Atratinus, cōmendarunt productū
 Herodē, tam patris q̄ ipsius beneficia & stu-
 dium Romani nominis cōmemorantes: simulq;
 accusauerunt & hostē declarauerūt Antigo-
 num, non solū ob uetera crimina, uerum etiā q̄
 contēptis Romanis à Parthis accepisset impe-
 rium: quibus rebus cū senatus esset offensus,
 tum Antonius eum docuit, q̄ etiā ad Parthi-
 cum bellū plurimū cōduceret regnare Herodē:
 idq; mox omniū suffragijs approbatū est. Quo
 insignis fuit Antonij erga illū studiū, nō solū

quia prater ipsius spem regnū ei parauit, nunquam enim putabat Romanos hoc sibi cōcessuros, solitos hunc honorē regio seruare generare: ideo coniugis sua fratri id petiturus erat Alexandro, nepoti ex patre Aristobuli, ex matre Hyrcani: sed etiā quia inera septē dies insperata felicitate ornatū dimisit ex Italia. Hūc adolescentē postea Herodes interfecit, ut suo loco indicabimus. Ceterū dimisso senatu, Antonius & Caesar mediū habētes Herodē exiuerūt, consulibus ceterisq; magistratibus deducētib; ascenderuntq; in Capitoliū sacra ibi facturi, & senatuscōsulta deposauri: & nouus rex primo regni sui die cōiunio acceptus est ab Antonio. atq; hoc pacto ille regiū fastigium adeptus est CLXXIII. Olympiade, C. Domitio Caluino iterū, C. Asinio Pollione Cos. Toto autē eius absentie tēpore Antigonus familiā eius oppugnabat in Masada, abundantiē quidē cetero cōmeatu, sed laborantē aquarū inopia, ita ut hac de causa Iosephus frater cū ducētis familiaribus ad Arabas inde fugere decreuerit, au dierat enim Malchū iam pœnitere, q̄ parū officiosus in Herodem fuisset: id consiliū mutauit imbre noctu de celo demisso, cisternis enim aqua repletis, non amplius fuga opus habuit: sed haud secus q̄ diuina ope hac difficultate leuati magno animo excurrerāt, & cōferentes manus cum Antigoniānis, modò apertē, modò clam multos

multos trucidabant. Interea Ventidius Romanorum dux, missus ut Parthos è Syria pelleret, post illorū abscissum in Iudæam uenit, eo pre-textu, quasi Iosepho laturus auxiliū: sed re uera hoc cōsilio, ut pecuniā extorqueret ab Antigono. Positis igitur castris prope Hierosoly-ma, satis magnam pecunie uim exegit ab eo. Quo facto ipse quidē cū maiore copiarū parte recessit: ne tamen fraus deprehenderetur, Silonem cum quadam militum parte ibi reliquit: quem & ipsum placandum habuit Antigonus, ne quid interim molestus esset, dum Parthi ut ipse sperabat succurrerent.

Herodis ex Italia nauigatio & pugna aduersus
Antigonum. CAP. XXVII.

Interim Herodes ex Italia reuersus Ptole- XXIII.
maidē, collectis nō mediocribus copijs tū ex
cōductitio, tū ex sue gētis milite, pperabat per
Galileā cōtra Antigonū, adiutus à Silone ac
Ventidio, ad quos Gellius ab Antonio missus
fuerat cū mādatis ut Herodē in suū regnū de-
duceret: quāuis Ventidius tū fortē distinebatur
cōponēdis ciuitatum tumultibus, quos irruptio
Parthorū excitauerat. Silo uerò in Iudæa erat,
sed pecunia corruptus ab Antigono. Antamē
Herodis ulterius procedētis copia augebantur
indies, & tota Galilea, paucis exceptis, stabat
ab eius partib: ducēti autē ei uersus Masadā,
& necesse esset seruare cognationē in eo castello

ss a

obsess

obsessam, impedimēto fuit Ioppe, quā occupatā
 ab hoste opus erat primū capere, ne quā hostilē
 munitionē à tergo relinqueres periturus Hiero-
 solyma: qua occasione arrepta Silo mouit exer-
 citū, quē cū Iudaei persequerētur, Herodes cum
 modica manu eis occurrit, & Iudaeis profligatis
 Silonē agrē repugnantē seruauit. Capta deinde
 Ioppe properauit Masadā ad liberādos obsi-
 dione domesticos. Ex indigenis aut alij propter
 paternā amicitia illi se adiungebāt, alij propter
 ipsius gloria, nōnulli q̄ amborū deuincti essent
 beneficijs: sed maxima pars ob spes quas de con-
 firmato iam rege cōceperāt. Augebat aut ual-
 de exercitus, cui Antigonus in trāsitu locis op-
 portunis struebat insidias, & tamē nihil aut pa-
 rum hostē ladebat his artibus: nā Herodes re-
 ceptis è Masada domesticis, & capto Kessa ca-
 stello, petebat Hierosolyma, sequētibz Silonis
 militibus, & multis Hierosolymitanis eius po-
 tentia perterritis. Cūq; ad occidentalē urbis tra-
 ctum castra posuisset, q̄ hac parte dispositi erāt
 custodes sagittis cū impetebant & missilibus:
 deinde quibusdā caternatim excurrētibus &
 stationes hostiū in festātibz, Herodes caducea-
 torē clarigare iussit circa moenia, se bono publi-
 co uenisse, & ad salutē urbis, ne apertorū quidē
 inimicorū retaliaturū iniurias, sed etiā inimi-
 cissimorū in se peccata obliuioni traditurum.
 Ad hac Antigonus ita respōdebat, uerso ser-
 mone

mone ad Silonē ac Rom. milites, iniquū eos facere q̄ Herodi regnū astruāt, homini priuato et Idumæo, hoc est semijudeo, cum id more gētis debeat successioni generis: nā si offensi q̄ ipse à Parthis regnū accepisset, ideo uelint hoc auferre, nō deesse multos ex eo genere q̄ legitime possint id accipere, nihil de po. Ro. malemeriti, & sacerdotes insup, quos iniquū sit priuari debitis honoribus. Ad hūc modū ambobus inter se cōtēdentibus, & usq; cōuitia prorūpētibus, Antigonus p̄misit suis ut arcerēt hostes à mœnibus: q̄ cū strenuē iacularētur è turrib⁹, facile eos fugauerūt. Tū uerò Silonē largitione corruptum esse patuit: subornatis enim aliquot militibus è suis familiarib⁹, q̄ clamoribus largiores cōmeatus & pecuniā in alimēta flagitarēt, abduciq; se in hiberna ad cōmodiora loca postularēt, uastis circa urbē omnibus quòd Antigoni amoliti essent uitæ necessaria: turbari cœpit exercitus, & parare abiū. Contra, Herodes rogabat Silonis tā duces, q̄ milites, ne se desererēt, missum tū à Casare & Antonio, tum à senatu reliquo: sibi cura futurū ne qd exercitus desideret, atq; etiā ut abūdē adsint quæcūq; requirerēt. Post quas preces cōtinuò dimissis suis p̄ agros, nullā Siloni discedēdi ansam reliquā fecit, maior enim q̄ quisquā speraret rerū necessariū allata est copia: familiarib⁹ etiā suis apud Samariā agētibus imperauit, ut frumētū, uinū,

oleū, pecora, & reliqua necessaria Hierichuntē
 comportarēt, ut & in posterū inde suggeri pos-
 sent militibus. Ea res nō fefellit Antigonū, sed
 cōtinuo dimisit p̄ agros q̄ per insidias frumētā-
 tores interciperēt: qui sicut iussi sunt cōparata
 circa Hierichūtē armatorū multitudine, in ses-
 sisq; mōtib; intēti obseruabāt eos q̄ cōmeatus
 cōueherēt. Nec Herodes interim segnis erat, sed
 assumptis x. cohortibus, quarū v. ē Romanis,
 totidē ē Iudaeis cōstabāt, adiunctisq; mixti ge-
 neris conductitijs & equitatu modico, Hieri-
 chuntē petijt: offendēsq; urbē relicta ab habi-
 tatoribus, & D. ex his ad montiū uertices con-
 fugisse cū familijs, hos quidē captos dimisit: Ro-
 mani uerò inuadentes urbē diripuerūt, reperitis
 intra aedes omne genus rebus pretiosissimis. Rex
 igitur relicto in ea presidio reuersus est, & Ro-
 exercitū hibernatū in recēs deditas regiones di-
 misit, Idumaeā, Galileā & Samariā. Antigo-
 nus quoq; pro largitione obtinuit à Silone ut
 partē Rom. exercitus intro Lyddā acciperet, ca-
 peans Antonij gratiā: atq; ita Romani dege-
 bant in magna rerū copia, ab armis tātisper ua-
 cātes. Herodi uerò otuari nō libuit, sed misso in
 Idumaeā Iosepho fratre cum M. peditibus &
 cccc. equitibus, ipse in Samariam profe-
 ctus, et deposita ibi matre cognatisq; alijs quos
 ē Masada eduxerat, in Galileam duxit, expu-
 gnaturus quaedam loca ab Antigono in seffa
 presidjs:

praesidijs: cumq; Sephorim caelo nungente perue-
 nisset, Antigonianis inde refugientibus magnā
 nactus est rerū necessariatū copiam. Inde in la-
 rones quosdam speluncarū recessus habitantes
 equitū alam immisit, cum peditū tribus cohor-
 tibus, ut eos cohiberet à maleficijs: aberāt autem
 non longe à uico qui Arbela dicitur. Quadra-
 gesimo deinde die uenit eū toto exercitu, et ma-
 gna audacia hoste occurrente, in sinistro aciei
 cornu laborari coeptū est, donec ipse armatorum
 manu stipatus succurrit, & hostes iam uincētes
 coëgit terga uertere, suos uerò fugiētes gradum
 sistere: nec hoc cōtētus, profligatos & palantes
 usq; Iordanē persecutus est, atq; ita uniuersam
 Galileam in partes suas iraduxit, praeter eos qui
 erāt in speluncarū receptaculis: numeratisq; ui-
 ritim C L. drachmis, & pro portione centurio-
 nibus, suos in hiberna dimisit. Interea Silo ad
 eum uenit eū suis ducibus qui apud Antigo-
 num in hibernis fuerant, illo nolente eos post
 unū mensem exactū amplius alere: nam & ad
 circumuicinos miserat qui iuberent eos sublatis
 omnibus rebus ad uictū necessarijs in mōtes re-
 fugere, ut Romani pra inopia fame perirent: at
 Herodes Pherora fratrum minimo cōmeatum
 curam cōmisit, iusso instaurare Alexandrium.
 Ille uerò breui & militibus magnā necessaria-
 rum rerū abundātiā praebuit, & castellū illud
 prius desertū denuo cōdidit, Eodē tēpore An-

tonius morabatur Athenis. In Syria uerò Ven-
 tidius Silonē accersens cōtra Parthos, iussit pri-
 mum Herodi nauare operā, deinde ad proprium
 bellū exire prouinciales auxilarios. At ille
 Silone ad eum misso, ipse contra latrones in spe-
 luncis degētes duxit militē. Erant autē hae spe-
 luncae sitae in praeiuptis mōtibus, angustis trami-
 nibus accessibiles, & acuis cinctae rupibus: in
 harū cauernis illi cum totis habitabāt familijs.
 Rex autē arcas in hunc usum cōpactas de uer-
 tice mōtis per machinas demittebat catenis fer-
 reis, eò q̄ nec infernè propter asperitatē montis
 ascendere daretur, nec supernè contra eos dere-
 pere: hae arcæ cōplete erant militibus hastas fal-
 catas gestantibus, ad attrahēdos repugnātes &
 deturbandos per praecipit. Hac tamē arcarū de-
 missio periculosa erat propter immensam altitu-
 dinem, & in speluncis nō deerant uictui neces-
 saria. Vt uerò demissae sunt arcæ ad carū ostia,
 & nemo praemetu audebat progredi, quidā scu-
 ratus accinctus gladio, manu utraq; apprehēsa
 catena qua arcæ sustinebatur, demisit se intra
 fauces morae impatiens, illis exire cūctantibus: et
 ad quandā cauernā accedens, primū iaculis mul-
 tos intus cōfecit: deinde resistere conatos falcata
 hastā attractos dabat in praecipit, deinde peni-
 tius recōditos inuadēs ingulauit multos, ac cum
 demū in arcam se recepit, ceteros uerò ciulatum
 audientes paucor corripuit, et salutis desperatio:

eos tamen conatus impediuit nox interueniens,
 multiq; rege per praconē pollicente ueniam de-
 ditionē fecerunt. Sequēti uerò luce eodē usi sunt
 oppugnationis genere, magis etiam ex arcis ex-
 eundo & pugnādo in foribus, & subiecto igne
 antra incēdendo. inerat enim intus multa mate-
 ries. Senex autē quidam deprehensus intus cum
 uxore ac septem filijs, rogatus ab eis ut se fugere
 hostē permitteret, stans ante hostium, primum
 quemq; exeuntē ingulabat, donec ad unū omnes
 confecit, & uxore ultimam: deinde praecipitatis
 cadaueribus, postremò seipsum superiecit, mor-
 tem seruituti praeserēs: primò tamē in obscurita-
 tem Herodis multa eiecit cōuitia, licet rex è spe-
 cula quadam dextrā porrigeret, & polliceretur
 ueniam. Spelunca igitur omnes hoc modo expu-
 gnatae sunt. Rex autē Ptolemæo preposito ei re-
 gioni, in Samariam profectus est cum sexcentis
 equitibus, & tribus millibus peditum, ut armis
 cum Antigono rem decerneret. Sed Ptolemæo
 sua praefectura nō bene cessit: nā inuasus ab his
 qui & antè Galileam turbauerant, interfectus
 est: quo factō receperūt se in paludes & loca in-
 accessibilia, totū eum tractū rapinis infestantes
 & excursionibus. Herodes autē reuersus poenas
 ab eis exegit latrocinij, & ex defectoribus alios
 mox interfecit, alios refugientes in loca munita
 expugnatos supplicio tradidit, & arces ipsas
 diruit: atq; ita sublatis rerū nouarū auctoribus,

ciuitates centū talentis multauit. Interea caso
 in pugna Pacoro, & Parthis profligatis Venti-
 dius Herodi in auxilium mittit Macherā cum
 duabus legionibus & mille equitibus, iubente
 hoc Antonio. Ille uocatus ab Antigono, &
 pecunijs corruptus, inuito Herode ad eū se con-
 tulit, tanquam inspecturus eius negotia. At
 Antigonus suspectū habens eius aduentū non
 admisit hominem, sed per funditores glandibus
 imperitū arcuit, satis declarans suum animū: ille
 eum demū Herodem bene monuisse, & se non
 obtemperantē errasse intelligens, in Emauntem
 urbem se recepit: & in eo itinere quotquot Iu-
 daeorum ad manus ei uenerunt, interfecit nullo
 amici aut hostis discrimine, iratus ob ea qua si-
 bi acciderāt: quo facto rex exacerbatus petebat
 Samariā, nā decreuerat ea de causa adire An-
 tonium, alijs sibi opus dictitās, quam his qui se
 magis quam hostē lederent: alioqui sufficere uel
 seipsum ad opprimendū Antigonū. Machera
 uerò consecutus eum rogabat ut maneret: aut si
 certū esset pergere, saltē Iosephum fratrem sibi at-
 tribueret, gerēt bellum cōtra Antigonū. Itaq;
 recōciliatus Machera muliū roganti, relicto ibi
 Iosepho cum exercitu, præcepit ei ne rem totā in
 discrimē adduceret, neue cum Machera cōten-
 deret. Ipse uerò properauit ad Antoniū oppu-
 gnantē Samosatā suam ad Euphratē fluiuium,
 ducēs auxiliares tā pedites q̄ equites. postquam
 autem

autem peruenit Antiochiã, reperitis ibi multis
 collectis qui cupientes adire Antoniũ, non au-
 debãt se cõmittere itineri, propter obsidẽtes uias
 barbaros & sauentes cadibus, bono animo esse
 iussis ducẽ se præbuit. Statione autẽ altera pro-
 eul à Samosata insidiabatur barbarorũ turma
 cõmeantibus ad Antoniũ: ubi quã exitus erat
 in campestria occultauerãt se nõ pauci equites,
 non moturi se loco, donec uiatorũ agmen peruc-
 niret in planiciem. Cumq; iam primi pertransi-
 nissent, Herodes q̄ presidio erat extremo agmi-
 ni, inuaditur à fermẽ quingentis equitibus: qui
 cũ primos sibi occurrẽtes in fugã uertissent, rex
 cum suis stipatoribus magno impetu in eos illa-
 tus hostẽ repulit, & excitatis suorũ animis pu-
 gnã redintegrauit, reuertentibus qui paulo antẽ
 fugerãt, ita ut ubiq; caderẽtur barbari. Rex au-
 tem sauire ferro nõ destitit, nec nisi receptis iu-
 mentis quæ non pauca gerebãt sarcinas, simulq;
 mæcipijs, cœptũ iter prosecutus est. Et cùm plu-
 res alij in propinquo campis salu insidiantes in
 illos coorirẽtur, hos quoq; cũ ualida suorũ ma-
 nu aggressus in fugã cõpulit: multisq; ex eorum
 numero cæsis securũ sequẽtib; se iter præstitit:
 illi uerò seruatorẽ eum & protectorẽ suum ap-
 pellabãt. Postquã autẽ prope Samosata uenit
 est, exercitũ instructũ & ornarũ ei honoris cau-
 sa misit obuiã Antonius, propter adducta au-
 xilia, et quia p̄fligatos ab eo barbaros audierat,

multi

multumq; gaudisus eius aduētu, & cognitis qua
 obiter gesserat, collaudata uiri uirtute, cōplexus
 est eū & salutauit comiter, in summoq; honore
 habuit ut regē recens à se declaratū. Antiocho
 autē paulo post id castrū dedente, & hoc pacto
 finito bello, Sosio provinciā Antonius cū exer-
 citu tradidit, cōmendatoq; ei Herodis negotio,
 in Aegyptiū ipse profectus est. Tum Sosius duas
 legiones cū rege pramisit in Iudæam, ipse cū re-
 liquo exercitu sequebatur. Interim absente fra-
 tre Iosephus in Iudæa perierat hoc modo: Imme-
 mor mādatorum fratris quæ illi Antoniū adi-
 turus dederat, assumptis & à Machera quinque
 cohortibus uersus Hierichuntē profectus ad de-
 metēdas eius agri fruges, in montibus castris lo-
 cum cepit: et quia Rom. cohortes constabāt è ty-
 ronibus nō admodū rei militaris peritus, q̄ ple-
 riq; è Syria delecti essent, circumuētus ab hoste
 inter locorū difficultates, amisso exercitu et ipse
 fortiter pugnās occubuit: sex enim cohortes desi-
 deratae sunt. Antigonus uerò potitus cadaueri-
 bus, Iosepho pracidit caput, L. talentis à Pherora
 fratre redimendū: quo facto Galilei à suis præ-
 fectis deficientes, factionē Herodis in lacum de-
 mersam necauerūt, & apud Iudæam multa no-
 uata sunt. Machera autē Githam castellū mu-
 niebat. Regi uerò apud Daphnen Antiochia
 suburbium fratris casus renūtiatus est, iam antē
 tale aliquid expectari propter quadā insomnia,
 quibus

quibus nō obscure de fratris morte premonitus fuerat. Accelerato igitur itinere postquā ad Libanū montē peruenit, assumptis octingētis eius loci hominibus, ducēs etiam unā Romanā legionem, Ptolemaidem petijt: unde noctu profectus cum exercitu, per Galileam progrediebatur: cui occurrētes hostes, pralio uicti cōpulsī sunt in castellum unde exiuerāt pridie: quod primo mane oppugnare adortus, ui repētinā tempestatis coactus est infecta re inde exercitum in proximos uicos abducere. Superueniente autē ab Antonio legione altera, qui castellum tenebāt territi noctu id deseruerūt. Rex quoq; properauit Hierichuntē, uolens ulcisci fratris interitū: quō postquam uenit, honoratissimū quemq; adhibuit ad conuiuium: peractaq; cœna dimissis cōuiuis recepit se in cubiculū. Hic uidere licuit res regis à Deo nō negligi. Tricliniū enim illud in quo cœnarum fuerat, iam uacuum sine cuiusquā noxa concidit: quo factū est, ut omnes Herodem Deo charū crederent, ut qui miraculose seruatus uideretur è tanto periculo. Sequenti uerò die cum hostium sex millia ad pugnam descendissent à montiū uerticibus, Romanos terruerūt, eorumq; uelites procurfando iaculis & saxis feriebāt regiones, adeò ut ipsi quoq; regi quidā uulnus in latus inflixerit. Porro Antigonus misit Samariam ducem quendā nomine Pappū, uolens uideri ita abundare copijs, ut foris quoq; posset bellum

bellū gerere. Sed ille Machara se opposuit. Herodes uerò occupatis quinq; oppidis, praesidiariorū circiter M M. in eis interfecit, & incensis oppidis cōtra Pappū reuersus est, qui castra habebat ad uicū Isanas nomine: & confluentibus ad se multis à Hierichunte ac Iudea, ubi animaduertit hostē prae audacia uenire ad pugnā, collatis cū eo signis uicit egregiè, & accēsus ulciscendi fratris cupidine, seuiendo instabat in uicū fugientibus. Repletis autē adibus milite, et quibusdam in recta cōfugientibus, his superatis & rectis dirutis uidit omnia referta & constipata militibus, hos igitur saxis supernè impetentes acervatim conficiebāt: nec fuit toto hoc bello spectaculū miserabilius, q̄ uidere innumera cadavera cumulata intra parietes: & hoc facinus maximè fregit hostiū audaciā, ita ut nō amplius sperarent aliquid letius. Videre enim erat eos agminatim diffugere, & nisi repēte ualida tempestas interuenisset, regū uictores petiissent confestim Hierosolyma, & bello finē imposuissent. Iam enim Antigonus de fuga dispiciebat, cogitans urbē deserere. At rex iam uespere iussis parare cœnam militibus, ipse pugna lassatus in quoddā cubiculum lauatū abiit, ubi maximum discrimen adiit, quod tamē euasit Dei prouidentia. Cū enim esset nudus, & unius tantū pueri ministerio lauaret, intus in eisdē adibus latebāt quidā hostium armati, quos metus eò cōpulerat: dumq;

dumq; ille se abluit, primus prodiens stricto gladio per fores se proripit, deinde alter & tertius, armati similiter, ad eum attoniti, ut illeso rege consenti essent sibipsis fuga salutem querere. Sequenti vero die praefiso Pappi inter reliquos occisi capite, misit illud Pherora in ultionem fratris: nam is eum sua manu interfecerat. Post haec ubi tempestas desuevit, moto inde exercitu uenit Hierosolyma, & castra prope urbem metatus est, anno tertio postquam Roma declaratus rex fuerat: quibus mox propius ad motis quam maxime oppugnationi obnoxia putabat moenia, ante templum fixit tectoria, uolens sic ea quemadmodum olim Pompeius aggredi: & tribus aggeribus ei loco circumdatis, turres erexit adiutus operarum multitudine: & caesa circumquaque materiae, praepositisq; huic operi uiris idoneis, durante etiam tum obsidione Samariam ad nuptias profectus est, ducturus filiam Alexandri, nepotem Aristobuli, quam ei desponsam fuisse iam diximus.

Antigonus à Sofio & Herode opprimitur.

CAP. XXVIII.

PERACTIS uero nuptiis uenit per Phoenicem **XXVI.**
 Sosius, praemissisq; per mediterranea copiis, mox & ipse affuit, habens secum multos tantum pedites quam equites: uenit etiam rex à Samaria, ad ueterem exercitum non mediocrem accessionem adducens, erant enim circiter XXX. millia. omnes autem consuebant ad Hierosolymorum moenia,

mœnia, & assidebāt septentrionali urbis lateri, ad undecim legiones peditū, & sex equitū milia, præter auxiliares Syrorum copias. Præerant autē duo cum imperio, Sosius ab Antonio missus in auxilium, & Herodes pro seipso bellum gerens, ut deiecto Antigono hoste pop. Ro. ipse pro eo ex senatusconsulto regnū acciperet. Intus autem certatim resistebant Iudæi ex tota ea regione collecti & conclusi intra mœnia, tēplum domini iactantes, & fausta populo ominātes, non deserturum Deum suos in periculo: direptisq; extra urbē iam hominū quam equorū alimētis, per clancularia etiam latrocinia difficultatē annonæ augebāt obsessores. Cui rei Herodes ita prospexit, ut cōtra latrocinantes opportuna loca præoccuparet insidijs, & cōmeatus additis præsidijs etiam è longinquo cōueheret, ut breui necessaria victui abundarent in exercitu: ad hæc operarum frequētia facile absoluti sunt tres illi aggeres, æstas enim erat, & opus feruebat, nulla interturbatū aëris intemperie: machinis etiam murum quatiebant, & nihil intentatum relinquebant. At obsessi intrēpidē repugnabāt, conatus eorū eludentes varijs artibus: excurrentes enim crebrò, modò incepta, modò iam perfectæ opera incendebant, & conferentes pugnā cum Romanis nihilo erant inferiores audacia, peritia tantum rei militaris cedebant: tum pro disiecto machinis muro intus recentem exstruebant,

& cuni

& cuniculis obuios agebant alios cuniculos, ut
 nonnunquã sub terra manus confererent, uten-
 tesq; desperatione pro fortitudine ad extremũ
 perdurabant, idq; obsessi à tam numeroso exer-
 citu, ipsi fame simul laborantes & inopia, nam
 in sabbaticũ annum inciderat oppugnatio. Tã-
 de euaserunt in mœnia primũ lectissimi uiginti
 milites, deinde Sosy cœturio, captus est enim pri-
 mus murus die X L. secundus uerò quiniadeci-
 ma: & quedã porticus circa tẽplũ exuste sunt,
 qu. is Herodes Antigonum incendisse calũnia-
 batur, uolens in eũ concitare inuidiam populi.
 Capta uerò exteriori tẽpli parte & ima urbe,
 Iudei ad interiora templi & superiorẽ urbem
 refugerunt, timentesq; ne a Romanis impedirẽ-
 tur mactare Deo quotidianas uictimas, per le-
 gatos petierunt ut has tantum sinerẽtur intro-
 ducere. Rex uerò annuit, sperans remissa tandẽ
 obstinatione cessuros. Vi uerò spem suam fru-
 stratam uidit, pertinaciter pro Antigoni re-
 gno contendentibus, totis uiribus adortus urbẽ
 expugnauit, moxq; omnia repleta sunt cedi-
 bus, Romanis longa oppugnatione exacerbatis.
 Herodianis Iudeis conãtibus aduersam factio-
 nem exstirpare funditus: eratq; continua cedes
 per angiporius & domos, ne religione quidem
 templi tuente supplices: non etati ulli parceba-
 tur, non sexui, ne imbelli quidem: & quamuis
 obstante rege & precibus intercedente, nemo

tamen temperabat à manibus, sed ueluti furore perciti sauebant nullo ætatis discrimine. Antigonus quoq; neq; ueteris neq; recētis sue fortunæ ratione satis habita descendit è turri, Sosioq; ad genua procidit: & ille nihil miseratus mutatam eius fortunā, insultauit homini Antigonom appellans, non tamen incus! odium reliquit tanquā feminam, sed uincto custodes addidit. Cæterum Herodes deuictis hostibus, non minus negotij habuit in compescendis alienigenarum auxilijs: ruebat enim multitudo conductitiorum ad uisendum non fanum soli, sed intimum etiam adytū. Rex uerò alios precibus, alios minis, nonnullos & armis reprimibat, molestiorem clade uictoriam existimās, si quid eorum quæ uideri fas non est, ueniret in conspectum profana multitudinis. Prohibebat etiam rapinas per urbem fieri, identidē Sosium rogans, solitudinisne se regem Romani facturi essent, exhausta urbe rapinis simul ac cadibus: exiguumq; dicens sibi uideri tantæ ciuium cædis precium, etiam si totius orbis dominiū coningeret. Illo uerò referente pro expugnatione urbis direptionem meritò permitti militi, promisit se de suo mercedem numeraturum singulis: atq; ita redempta ciuitate ab ulteriore uexatione, promissa persoluit. Liberaliter enim militibus, & pro portione ducibus, Sosio uerò etiam regiè dedit manera, ita ut omnes bene

numm

nummati discederent. Ea clades Hierosolymorum incidit in consulatū M. Agrippæ & Canidij Galli, CLXXXV. Olympiade, mense tertio, ferijs quibus solenne fit ieiuniū, tāquam recurrente in idem tēporis monumentū illata Iudeis à Pompeio calamitate. Nam et ab illo eadem die urbs capta fuerat ante annos uiginti-septem. Sosius autē consecrata Deo corona aurea profectus est Hierosolymis. Antigonū uinctum ducens ad Antoniū. Herodes autē ueritus ne asseruatus Antigonus, & Romam perductus ab Antonio, apud senatū iure secum contenderet, docens se regio natū sanguine, Herodē uerò plebeiu, et q̄ si ipse propter offensum Rom. popu. indignus esset qui regnet, certē filijs eius insontibus regnū debeatur: hæc inquā timēs multis pecunijs induxit Antoniū ut Antigonū tolleret, quo factō tum demum Herodes metu liberatus est, atq; ita Assamonei principatus desijt post annū centesimū uigesimū sextū: quæ domus illustris fuit, & celebrata propter continuatum in ea gente honorē sacerdotij, facinoraq; maiorum egregia quibus propugnauerunt Iudeorum rempublicam. Verū hæc familia intestinis seditionibus agitata amisit imperiū. Administratio autē rerum peruenit ad Herodem Antipatri filiū, plebeio natū genere, & subiecto regibus. Atq; hūc Assamoneorum exitum à maioribus traditum accepimus.

FL. IOSEPHI AN-
TIQVITATVM IVDICA-
RVM LIB. XV.

Expugnatis à Sosis & Herode Hierosolymis, Anti-
gonus ab Antonio securi percutitur, Herodes
uerò præcipuum quemq; ex amicorum eius co-
horte interimie.

CAP. I.

HIEROSOLYMORVM
expugnationē Sosis ductu atq;
Herodis, & captiuitatē An-
tighi, superiore uolumine di-
ximus, nūc quæ deinceps conse-
cuta sunt dicemus. Postq̄ tota Iudæa potitus est
Herodes, quantū urbane plebis etiā nondū re-
gnū adeptus fauerat, eos uicissim promouebat:
aduersæ autem factionis homines quotidianis
absumebat supplicijs. In præcipuo honore apud
eum erat Pollio Pharisæus, & Sameas huius
discipulus: dum enim obsiderentur Hierosoly-
ma, hi cōsulebant ciuibus ut Herodē in urbem
reciperent, eamq; ob rem gratiam illis habuit.
Pollio uerò hic olim capitis reo Herode Hyr-
cano cæterisq; iudicibus prædixit opprobriās, q̄
absolutus eorū sententijs ab omnibus illis pœnas
exigeret, quā prædictionē procedēte tēpore Deus
euētu cōprobauit. Tunc uerò captis Hierosoly-
mis, omnē regiā supellectilē in unū congeffit: à
diuitibus quoq; ablata & collecta magna ui-
auri ac argēti, totū id Antonio eiusq; amicis
don

donavit. Interfecit etiã XLV. primates ex factione Antigoni, appositis ad portas custodibus, qui etiã cadauera scrutabãtur, ne quis eorũ efferretur pro mortuo, & quicquid auri aut argenti inueniebatur, id totũ ad regẽ referebatur: nec ullus finis maiorũ aderat, nã bona eorũ auaritia domini egentis absumebat: & agri inculti manebãt propter tempus anni sabbatici, quo nobis non est fas serere. Ceterum Antonius accepto Antigono uolebat eum uinctũ seruare ad triumphum: sed ubi audiuit gẽtem ad res nouas spectare, & odio Herodis fauere Antigono, magis placuit apud Antiochiam eum securi percutere, uix enim Iudei contineri poterãt in officio. Testis est Strabo sic scribens: Antonius Antigonum Iudæum perductum Antiochiam securi subiecit, Romanorumq; primus affecit regẽ hoc supplicio, ratus nõ aliter posse adduci Iudeos ut Herodẽ pro illo regẽ constitutũ admitterent, nã ne tormentis quidem adigi poterant ut appellatione regis eũ dignarentur, tanta apud eos fuit prioris regis existimatio: quare uisum est ignominiosa morte obscurare eius memoriã, & lenire publicũ Herodis odiũ. Hæc Strabo. Hyrcanus autẽ pontifex II. captiuus apud Parthos, cognito qd Herodes regnũ affecutus sit, ruersus est ad eũ, in hũc modũ dimissus. Barzapharnes & Pacorus Parthorũ duces, Hyrcanũ qui primò pontifex, deinde rex

81 3 fuit.

fuit, et fratrem Herodis Phasaëli, captiuos abduxerant: quorum Phasaëlus non ferens captiuitatis dedecus, & turpi uita honestam mortem præferens, seipse interfecit, sicut supra diximus.

Quomodo Hyrcanus à Parthis dimissus ad Herodem reuersus est. CAP. II:

HYrcanum autem ad se perductum Phraates Parthorum rex propter claritatem generis comiter habuit, & uinculis solutum permisit Babylone degere, ubi magna erat Iudeorum frequentia: hi non aliter quam pontifici ac regi Hyrcano honorem habebant, nec hi solum, sed quantum Iudeorum ultra Euphratem habitat: ita ut non admodum presentis fortunæ poeniteret hominem. Sed postquam rescivit Herodem ad regiam dignitatem euectum, ad nouas se spes transtulit, natura suorum amans, & gratiam ab eis expectans, quæ aliquando de capite periclitantem seruasset in iudicio. Cœpit igitur de profectioe consultare cum Iudeis, officij causa inuisere illum solitis: qui tamen ut maneret ei suadebant, commemorantes obsequia sua & honores quos exhiberent non aliter quam uel regi uel pontifici: imò ne in patria quidem talem dignitatem eum obtinere posse, propter corpus mutilatum ab Antigono: nec reges solere meminisse accepti in priuata uita beneficij, quandoquidem mores cum fortuna sint mutabiles: nec tamen his monitis Hyrcano potuerunt eximere patriæ desiderium. Herodes quoque

quoq; ei scripsit, rogaret Phraatem & eius regni Iudeos, ne sibi inuideret communem cum genere futuram potestatem: nunc enim adesse tempus referenda suo quodam & alteri & seruatori gratia. Simulq; etiam ad ipsam Phraatem legatum misit Saramallam cum multis muneribus, eblanditurum ne obstaret cupienti referre gratiam homini de se optime merito. Nec tamen uera hoc agebat: sed quia ipse grauis esset princeps, cauens mutationis occasiones, querebat Hyrcanum in potestatem suam redigere, aut etiam omnino tollere: id quod postea fecit. Tunc autem dimissum a Partho, & ab illis Iudeis honorifice adiutum uiatico, cum excepisset, in summo honore habuit: primumq; in conuentibus locum ei tribuendo, & in conuiujs semper honoratorem cedendo, patremq; appellitando, lactabat hominem quomodo minus suspicaretur insidias: quin & alijs artibus procurabat quicquid putaret sibi ad stabilendum principatum conducibile, unde tamen domestica seditionis enata est occasio. Cauens enim ne quis illustrium crearetur pontifex, accitio Babylone non obscuri generis sacerdote Ananelo, huic summum sacerdotium dedit. Mox igitur Alexandria non tulit hanc contumeliam, Hyrcani filia, uxor Alexandri Aristobuli regis filij, ex quo liberos habebat, alterum formosissimum, nomine Aristobulum, alteram Mariam Herodis coniugem, insigni pulchritudine feminam. Hæc ini-

quissimè ferebat contemptū filiū, q̄ eo supersti-
 te aliunde uocatus pontificatū usurparet. Scri-
 bit igitur Cleopatra per quendā fidicinē, ut pō-
 rificatū filio suo petat ab Antonio. Sed Anto-
 nio rem negligēte, amicus eius Gellius ob que-
 dam negotia in Iudæā profectus, ut uidit Ari-
 stobulū delectatus est eius forma, admiratus sta-
 turā adolescentis simul & pulchritudinem, nec
 minus Mariamnem regiam coniugē, felicemq;
 prole Alexandrā predicans: cū qua colloquū-
 tus persuasit ut depictas amborum effigies ad
 Antoniū mitteret, fore enim ut his conspectis
 ille nihil non à se impetrari patiatur: his uerbis
 excitata mulier eas effigies ad eum transmisit.
 Gellius quoq; rem exaggerabat, affirmans eos
 sibi uisos non mortali, sed planè diuino natos
 genere, uolēs Antoniū in amores pellicere: qui
 indecorū sibi ratus puellā Herodi nuptā accer-
 sere, atq; etiā Cleopatra suspiciones uitans, scri-
 psit ut aliquo honesto pretextu filiū ad se mitteret,
 addens nisi molestum uideatur. Quæ post-
 quā relata sunt Herodi, nō putauit tutū Aristobulū
 in ipso flore ætatis, uidelicet decimūse-
 xtum agentē annū, ad hæc genere nobilissimum
 nutrire ad Antoniū, primū Romanorū nemini
 cedentē, deinde proclinē ad libidines, et huius-
 modi uoluptates undecunq; uenanicem impunè
 propter potentiā. Rescripsit igitur, si uel pedem
 è regno suo moueat adolescens, fore ut cuncta

comp

compleantur bellicis tumultibus, Iudæis nouatione rerum sub alio rege sperantibus: hoc pacto cum satis fecisset Antonio, decreuit non omnino adolescentem & Alexandram spernere, uxore etiam Mariamne assiduis precibus obtudente, ut fratri debitum pontificatum redderet, dicentemque ipsi quoque id fore commodum, adempta per honorem adolescenti peregrinandi facultate. Aduocato igitur amicorum concilio, multis uerbis in Alexandram inuectus est: eam & clam regno suo insidiatam, et per Cleopatram id agerere ut ope Antonij a se regimen transferatur in puerum: idque tanto iniustius eam moliri, quod & filiam suam interim honore patrio priuare conetur, & regnum perturbatione reipublica alijs parare, quod ipse quesisset multis sudoribus ac periculis: se tamen preteritorum libenter obliuisci, nec desincere pietatem erga eam ceterasque necessitudines colere: & nunc eius filio pontificatum reddere, cui Ananelus hactenus propter etatem immaturam prelatus sit. Hac postquam elocutus est uerbis medietatis quo magis fucum faceret mulieribus & amicorum consistorio, Alexandria uix sui copos, tum pro gaudio, tum quod se suspectam intelligeret, cepit cum lacrymis pro se uerba facere, fassa se pro sacerdotio nihil non tentasse indignitatis & contemptus impatiencia: regnum autem negans se uel ambisse unquam, uel etiam si ulterius offerretur, admissuram fuisse. Satis honoris sibi uideri, quod filiam

cum ipso regnare uideat, satisq; ita consultū securitati totius familiae. Victā igitur beneficiorū magnitudine accipere se honorē filij, futuramq; posthac regi obsequentiſsimā: ueniamq; preteritorū petere, si quid fiducia generis et necessitudinis propter indignitatē rei egisset immodestius. Post hoc colloquium ad reconciliationis fidem datis uicissim dexteris discesserunt, omni ut tum uidebatur suspicione sublata.

Herodes Aristobulum coniugis suæ Mariammes fratrem pontificem declaratum non multo post necandum curauit.

CAP. III.

III. **T**um rex confestim pontificatum abrogat Ananelo, uiro peregrini generis, utpote nato ex Iudeis olim ultra Euphratē traductis per Assyrios, ut antè diximus: multa enim milia huius gentis Babyloniam incolunt, unde & hic erat, a pōtificibus alioquin oriūdus, & Herodi iam dudum notus familiariter. Eum adepius regnum cū autoritate sua pōtificem fecisset, ipse postea deposuit, quò familiam suā componeret perturbatā, propter neglectas leges patrias: alioquin honor hic semel assumptus solet esse perpetuus: primus Antiochus Epiphanes eam legē uiolauit, pro Iesu subrogato in hoc sacerdotiū fratre ipsius Onia. Secundo Aristobulus ab Hyrcano fratre eum honorem in se trāstulit. Tertius Herodes Aristobulum adulescentē uino adhuc pontifici successorē dedit,

atq;

atq; ita tum uisus est discordiæ domesticæ attu-
 lisse remediū: nec tamen ut decebat post recon-
 ciliationē uacauit suspicionibus, uerius Ale-
 xandram ne in posterum quidem quieturam, si
 daretur rerum nouandarum occasio. Iussit igitur
 eam continere se intra regiam, & nihil pro
 potestate agere: ad hæc obseruabatur assidue,
 ita ut nihil regē lateret, ne eorū quidē que ad
 quotidianā uiuendi rationem attinent: que o-
 mnia exasperabāt eam, & incitabant ad odiū,
 plena enim muliebri superbia suspectam se ob-
 seruari indignissimè ferebat, malens quiduis po-
 tius pati, quā amissa licentia, honoris specie in
 seruitute & timore uitā degere: misit ad Cleo-
 patram literas, presentem rerū suarum statum
 deplorans, & rogans ut opem aliquam sibi af-
 ferat. Illa iussit eam unā cū filio clam in Aeg-
 yptiū ad se confugere: quod consilium placuit,
 moxq; tale quiddā cōminiscitur. Paratis dua-
 bus sandapalis in has se & filium inclusit, ius-
 sis famulis conscijs, ut noctu has efferrent: eras
 autem mare perendum, ubi paratum stabat na-
 uigium quod eos in Aegyptiū deucheret: hæc
 apud Sabbionem amicum mulieris Aesopus
 ipsius seruus effatiuit, putans eum non inscium
 eius consily: quo cognito Sabbion, qui hæcte-
 nus inimicus Herodis erat, suspectus quasi so-
 cius insidiarum quibus Antipater ueneno
 sublatus est, arripuit occasionem concilianda
 sibi

sibi per hoc iudiciū regie benevolentia: & ad eum insidias Alexādra detulit: at ille passus eam tētare negotium, in ipsa fuga deprehēsam retraxit. Veniā tamē erroris dedit, non ausus ei mali quicquā facere. Verebatur enim nō cessaturam Cleopatram, odij tali ansa prebita: quare simulata magnanimitate, uolebat per clementiam uideri indulgentior: statuit tamen modis omnibus adolescentē tollere, sed interponenda erat mora, quō magis laterēt insidie. Iamq; instabat Scenopegia, festū apud nos cum primis celebre, cuius solēnnitatis dies decreuerat cū reliquo populo per hilaritatem exigere: attamen hinc quoq; data est occasio per inuidiam, quo magis acceleraret quod semel statuerat. Postquam enim adolescēs annū iuum egressus decimum septimū, sacris iuxta legem operaturus ad altare ascēdit ornatu pontificali, ceremoniasq; decēter tractabat, ipse eximia forma & statura quā pro etate procerior, tota facie generis dignitatem præsērēs, conuertit in se multitudinis oculos simul & studia, reputātis secū etiā aui Aristobuli memoria digna facinora. Victi igitur affectu paulatim se aperiebant, cōfusi nimio gaudio, nec continētes faustas uoces ac cōpreccationes, licentius quā sub tali rege decebat proferētes debitā familia beneficiorū iuum memoriā iuum gratiā. Hæc omnia perpulerūt Herodem, ut quod de adolescentē decreuerat perficeret.

ceret. Itaq; peracta festiuitate diem apud Alexandrã accipitur conuiuio, comitate pertracto in opportunum locũ adolēcente, ostendebat se paratũ in eius gratiã iuueniliter colludere: cumq; loci eius natura esset æstuosior, citò defessi relicto lusu, magnis piscinis quæ ibi circa aulam erant, imminētes frigus captabant meridiano tempore: ac primũ spectabãt natãtes quosdã è socijs & famulis: deinde postquã pro-uocante Herode adolēscēs quoq; eis se miscuit, amicorũ quibus hoc datũ erat negotiũ, deprimentes eum natantē, & quasi per lulum ac pẽsulantiã mergentes nõ prius destiterũt quã omnino aqua præfocatus sit. Hic fuit Aristobuli exitus anno ætatis decimo octauo, põtificatus primo, qui mox ad Ananelũ redijt. Hic casus ubi mulieribus renuntiatus est, uersa repẽte rerum facie lamētatio exoritur supra cadauer iuuenis & luctus inconsolabilis: totamq; urbẽ rumore sparsa mœror occupat, nulla nõ domo calamitatē deflente tãquã propriã: sed præcipuus fuit dolor Alexandræ, quã etsi dolus nõ sefellit, perpeti tamē metu maioris mali necesse habuit: & sepe ad inferendã sibi manũ pronior, impetum tamē hunc animi repressit, si sortē superesse posset extincto per summũ nefas filio, & re-tenta diutius uita nullã significationē dare q̃ data opera necatũ sensisset, donec aliquando se offerret ultionis faculas: quapropter dissimulauer

lanter hoc tulit, nullā suspicionē prae se ferens. At Herodes modis omnibus curabat fidē facere, se inscio casum hunc cōtigisse, nō luctū solum fingens, sed & lacrymas & mœstitiā uere simillimā: ac fortasse uera etiā miserationis nō nihil sentiebat ad conspectū extincti in ipso flore atatis ac pulchritudinis, tamen si mortem eius plurimū ad securitatē suā existimaret cōducere: sed potissimū hoc agebat, ut alienus uideretur ab hoc crimine. Cæterum quod ad magnificentissimū funeris apparatus attinet, nihil sibi ad summā liberalitatē fecit reliquū, tā in exorlando cōditorio, q̄ in cōgerendis eō aromaribus & alijs rebus pretiosissimis, quō maius miseris mulieribus hoc pacto afferret solatium.

Cleopatra Iudæorum & Arabum regnis inhians, partē corū ab Antonio impetrare conatur. C. I III.

Alexandra tamē nullo modo emolliri potuit, sed indies magis ac magis exacerbāre mœstitia per luctū accēdebatur ad uindictæ desiderium. Per literas igitur insidias Herodis Cleopatra indicat, simulq; filij sui miserabilem interitū. Illa uerò iam dudum adiuuādi eā cupida, et tum etiā miserata mulieris infortunium, non secus q̄ propriū curauit hoc negotium: nec unquā desistit incitare Antoniū ad ulciscendam necem iuuenis: indignū facinus dictitans, Herodem ope eius alieni iuris regno potitum, in legitimā regū stirpem tam insolenter debacchari

chari. His permotus Antonius postquã Laodiceã peruenit, accersiuit ad se Herodẽ, dicturũ causam de obiecto necis Aristobuli crimine: factum enim improbabat, si quidẽ ipse Herodes autor eius fuisset. At ille nec causa sue satis fidens, & Cleopatra odia metuẽs, indefinẽter Antonium cõtra se irritantis, decreuit quidẽ parẽre, neq; enim aliter facere poterat, sed commissa regni cura Iosepho patruo, clam ei mandauit, ut si Antonius in se grauius aliquid stauisset, cõfestim Mariãmen interficeret. sic enim se affectum erga uxorem, ut etiam si post ipsius mortẽ aliquem potiri cõtingat illius pulchritudine, ad suã id iniuriã pertinere existimet: aiebatq; totũ hoc negotiũ exhiberi sibi ppter eius fœmine formã, in quã ille iam pridem fama cognitã accẽsus sit: atq; his mãdatis, non admodũ leta sperãs de rerũ suarũ exitu, proficiscitur ad Antoniũ. Porro Iosephus creditũ sibi regimẽ administrans, & sepißimẽ Mariãmen conueniẽs, partim propter negotia, partim honoris causa, dum crebra mẽtio fit conjugalis amoris, quo eam Herodes prosequeretur: irridenti bus hanc eius asseuerationẽ mulieribus, præsertim Alexandra, ille nimio studio approbandi eis affectum regis eò prouectus est, ut mandatum illud proderet, ratus id certissimum amoris argumentum, quòd neq; sine ea uiuere suslineret, neq; uel morte ipsa ab ea disiungi: qua Iosephi

*sephi uerba mulieres non tam ut indubitatum
 Herodis amoris signū interpretate sunt, quam
 exhorruerunt illius tyrannicum animum, si uel
 mortuus se uideret in earum capita. Interea per
 ciuitatem rumor ab inimicis regis sparsus est,
 excruciatū eum ab Antonio neci traditū: qui
 eum reliquam regiā turbauit, tum mulieres ma
 ximè. Alexandra uerò etiam Iosephū hortata
 est, ut assumens eas ad signa legionis Romanae
 cōfugeret, quae tum ad regni custodiā circa ur
 bem tendebat sub tribuno Iulio: sic enim primū
 si quid turbatum in aulam incidere, ipsas in
 tuto fore propter Romanorum beneuolentiam.
 Deinde sperandū esse consequuturam quiduis
 Mariammen si in Antonij conspectū uenerit,
 atq; etiam regnū recepturā & quicquid debe
 tur regio generi. Tenente adhuc ea cōsultatione
 literae ab Herode superuenerūt rumori contra
 ria: quamprimū enim uenit ad Antoniū, mu
 neribus eum placauit quae in hoc Hierosolymis
 attulerat: & crebris colloquijs indignationem
 uiri leniit, ut minus posthac ponderis apud eum
 haberet Cleopatrae instigatio: negabat enim
 Antonius oportere regē facti sui rationē red
 dere, alioqui ne regē quidē futurū: sed dato illi
 semel honore, etiā liberā potestatiē permittendā
 esse: idq; ipsum etiā Cleopatrae aiebat conduci
 bile, si non multum se misceret alienis imperijs.
 Hac significabant Herodis literae, reliquumq;
 honor*

honorē quo se dignaretur *Antonius*, ad cōfessum adhibēs & ad quotidiana cōuiuia, idq; nō cessante à criminationibus *Cleopatra* : quæ capta eius regionis cupidine, quo regnum id sibi usurparet, omnibus modis quærebat illū perdere. Sed quia iustū se præberet *Antonius*, nihil posthac expectandū grauius, uenturumq; breui constabito tam regno q̄ amicitia : nec relietam *Cleopatrae* cupiditati ullam spem, quando *Antonius* pro eius postulatis *Cœlesyriā* ei cōcessisset, hac cōditione, ne posthac *Iudeā* peteret, & ut molesta esse desineret. His literis redditis uoluntas cōfugiendi ad Romanos euannit: nō tamen latuit id consiliū, sed q̄ primū deducto aliquārissper *Antonio* cōtra *Parthos* eunte *Herodes* in *Iudeam* reuersus est, statim soror *Salome* & eius mater indicauerunt quid *Alexandra* cū suis uoluerit : nec hoc cōtenta *Salome* etiā maritū suū *Iosephū* criminata est, *Mariammes* cōsuetudinem obijciens: hoc autē fecit propter similitatē ueterē, q̄ regina elati animi fœmina inter muliebres cōtentiones exprobraret ei obscuritatē generis. Porro *Herodes* qui semper ardēter amauit *Mariamme* cōiugē, statim perturbatus est, nō ferēs zelotypiæ stimulos: ægra tamē se continēs, ne à recta ratione transfuersum raperetur insanis affectibus, seorsim *Mariamme* percūctatus est, ecquid haberet cū *Iosepho* cōmercij, illa uerò pernegante factū cū

deierationibus, et quicquid insons foemina posset in defensione adducere, rex paulatim assentiendo placari se sinebat, uictus amore uxorio, ita ut postremo ueniam peteret, quod temere fide habuisset rumoribus: agebatque ei gratias pro seruata pudicitia, suum uicissim amorem commemorans: tandem ut mos est amantiū prorumpentibus lacrymis ruit in complexus muruos: cum tamen nondum uxori amoris sui fidem faceret, tantoque magis conaretur id efficere: tum illa, Non est, inquit, amantiis mandare si quid ipsi humanitus accidat, uxorem innoxiam addi fari comitem. Hoc uerbo rex uelut ictus pro dolore confestim eam est complexum dimisit, nociferabaturque capillos sibi lacerrans, tenere se manifesto deprehensam costupratam a Iosepho coniugem: nunquam enim proditurum fuisse data sibi priuatim ac secreto mandata, nisi obstricta muruum fide per stupri consuetudinem: atque ita parum absuit quin eam interficeret. Sed amore uictus, licet agere, cohibuit se tamen. Veruntamen Iosephum ne in conspectum quidem admissum iussit interiri, et Alexandram ut matulorum omnium causam, uinctam coniecit in custodia.

III. Interea turbabantur res Syriae. Cleopatra non desinente in omnes incitare Antonium: quem hortabatur ut auferes cuique suam dynastiam, ipsi contribueret, multumque apud eum poterat irritum suis amoribus: cumque natura esset alieni appetens, nihil sibi putabat illicitum: primo fratrem

cui

cui debebatur regni successio, veneno sustulit, agentem annum XV. deinde Arsinoën sororē suam Ephesi in tēplo Dianæ supplicē, interfecit per Antoniū. Pecuniarū etiā ubicūq; spes affulgeret, neq; tēplum, neq; sepulcrū, neq; asy- lum ullū unquā violare dubitavit, modò ad illam redirēt spolia quæ sita vel sacrilegio: misce- batq; sacra profana, fas nefas, ut augetetur lu- cris vel iniquissimis: ad summā nihil satis erat mulieri sumptuose & voluptatibus dedita, cuius cupiditates vix totius orbis expleri pos- sent opibus. quāobrē & Antoniū cōtinuò so- licitabat, ut alijs ablata ipsi largiret: & ingres- sa cū illo Syriā, statim cogitavit quomodo eam possessionē suam faceret. Nam Lysaniā Ptole- mai filium interfecit, causata eum studere re- bus Parthicis flagitabat etiam ab Antonio Iudæam simul & Arabiā sibi dari, ademptas suis regibus. Verū ille erat quidē adeò dedi- tus ei mulieri, ut nō illecebris solum, sed etiam ueneficijs eius captus videretur: puduit tamen eum tam insignis iniustitiæ, ne videretur ad procacis foeminae nutū libēter peccare etiam in rebus maximis: ne igitur vel negādo eam con- tristaret, vel imperata illius omnia faciēs videretur mortalium omnium nequissimus, partes de utriusq; regione ablatas ei largitus est: ad hæc urbes quotquot sunt intra fluvium Eleu- therum usq; Ægyptum, præter Tyrum &

Sidonem, quas iam inde à maiorum atate sciebat liberas, quamuis has quoq; illa multis precibus impetrare conata fuerat.

Cleopatraz reginaz in Iudæam aduentus. CAP. V.

H*æc assecuta Cleopatra, & Antonium in Armeniam cum exercitu profectum usq; Euphratē profecuta, reuertitur: obiterq; adita Apamia & Damasco, etiam Iudæam ei libuit inuisere: ubi excepta ab Herode, concessum sibi Arabia partem & Hierichuntini agri redditus ei locauit. Is & balsamum fert, quod unguentorum longe pretiosissimum ibi tantum prouenit, & eximiarum palmularum uim maximam: per hæc negotia contracta maiore cum rege familiaritate concubitum eius appetijt. mulier natura intemperans, & dedita libidini, ac forte etiam amore tacta nonnihil: quamuis uerisimile sit per stuprum quasitam occasionem struendis insidijs, sed illa amorem prætexebat. Herodes autem iam antiè ei parum amicus, quòd nosset infestam ex æquo omnibus: tum uero etiã abhorrens tam prostratam impudentiam, & reiecturus si petulantius pergeret, renuit: deinde cum amicis consultaui, num habens eam in sua potestate deberet occidere. sic enim multis molestijs leuare posse eos quibus uel hæctenus infensa fuerit, uel in posterũ futura sit: quin & ipsi Antonio id fore utile, quãdoquidẽ nec illi fida futura sit, si in quam*
tempo

temporum difficultatē delapsus opera eius opus habeat. Huc procliuorē cohibuerunt amici, indignū censentes, hominē in magnis uersantē negotijs in manifestū se periculū conijcere, & obsecrātes ne quid ageret temerē: nō enim hoc laurū Antonium, quātumuis ei hoc approbetur utile: quin hoc ipso augēdum eius desiderium, quōd per uim atq; insidias amisisse eam uidebitur: nec superesse uel mediocrem excusationem, quādo mulier sit oīm eius aetatis lōge honoratissima, et si quid utilitatis ex eius nece possit existere, coniunctū sit cū Antonij iniuria. unde facile apparere q̄ magna & immedicabilia mala exoritura sint in regno & familia regis ipsius, cū nihil ueret recusata illius illicita postulacione, res pro presenti statu rectē disponere. His deterrētes, & periculū probabilibus rationibus ostendētes, cohibuerūt eum à rāto facinore. Ille placata munerib⁹ regina, uersus Aegyptū eam deduxit. Caterū Antonius subiugata Armenia Ariabazē Tigranis filiū cū filijs suis satrapis uinctū in Aegyptū misit, munus Cleopatrae, & qcquid pretiosū de eo regno ceperat. Regno autē Armeniae positus est Artaxias filiorū illius natu maximus, q̄ in eo tumultus effugerat: cui post Archelaus et Nero Caesar per uim à se pulso iuniorē ipsius fratrē successorē dederunt. Quod autē attinet ad tributa regionū quas regina ab Antonio dono acceperat, Herodes ea

iuste reddebat, parū tutū putās, præbere Cleopa-
 v. tre occasione maleuolētia. Arab̄s uerò postq̄
 corū exactio ad Herodē spectare cœpit, aliquā-
 diu soluebat ei ducēta talēta annua: deinde ma-
 lignior factus, & ad dandū segnior uix partes
 quasdam reddebat, ac ne eas quidem integras.
 Herodes bellum Aretæ infert, quo tempore Anto-
 nius à Cæsare Actiaco prælio uictus est. C. A. P. VI.

Quam eius iniquitatē & iuris contemptū
 non scvēs Herodes illaturus erat bellum,
 ni remoratus esset Romanorū contētionibus: cū
 enim expectaretur pugna Actiaca, que in
 CLXXXVII. Olympiadem incidit, Cæsar de
 imperij summa decertaturus erat cū Antonio.
 Herodes uerò multorū iam annorum possessor
 regionis pacatæ et refertæ pascuis ac pecoribus,
 nouis quoq; abūdans redditibus & opibus, de-
 lectus habendo magno apparatu expediebat
 auxilium Antonio. Sed ille hanc operam ei
 remisit, negans sibi opus esse: uerū quia tam ex
 ipso q̄ ex Cleopatra audierat de Arabis perfidi-
 dia, iussit in illum bellū uertere: nam & regina
 hoc in rem suam fore existimabat, si alter ab
 altero mutuis attererētur cladib⁹. Igitur An-
 tonij iussu reuersus Herodes domi cōtinuit exer-
 citium, cum quo mox inuasit Arabiam equi-
 tati simul & pedestritus copijs instructissi-
 mus, Diospolim petens quò occursum erāt A-
 rabes, non enim eos latuit hæc expeditio. Post
 acer

acerrimū igitur conflictū penes Iudeos fuit uictoria. Post hæc rursus magnus Arabū exercitus confluxit ad Cana, qui locus est in Cœlesyria: quod præsentiens Herodes duxit contra eos maximā exercitus sui partē: cumq; uellet munis uallo castris per occasionē deinde prælium committere, imperāti hæc reclamabat multitudo, mitteret moras & cōfestim in Arabas duceret. Faciebat autē eis animos, tum q̄ pulchrè instructā aciem habere se crederent, tum recens memoria prioris pugne in qua egregiè uicerant. Cum igitur ardor eorū uix cohiberi posse uideretur, decreuit rex uti alacritate militū, & professus se nō cessurum illis uirtute, armatus ante agmen ibat in hostē, subsequēte instructa acie: quæ res attonitos reddidit Arabas, paulisper enim repugnare conati, ut uiderūt nō posse ferri eorū audaciam, maiore ex parte in fugam uersi sunt, actumq; de eis fuisset, ni Athenio Herodem inuasisset, eiusq; exercitum. Hic Cleopatra dux erat in ea regione, & quia Herodē oderat, non imparatus pugna euentū expectabat, quieturus si Arabes uincerent. Vbi uerò uinci eos animaduertit, cū collectitia manu indigenarum fessos iam, & uictoriam suam putantes ex improviso adortus magnam stragem adibat. Nam Iudei uiribus in professos hostes absumptis, tum uerò etiam ob uictoriam dissolutiores, facile hosti cedebant, multaq; uulnera accipiebāt in locis

asperis & inaequalibus, quorum peritiores erant aduersarij. His igitur uehemēter laborantibus Arabes resumptis animis reuersi in praelium trucidabant iam fugientes : nec una erat exitij facies, pauciq; in castra euaserunt. Rex uerò uidens eos uiribus impares, citato equo profectus est ad euocandos qui illis succurrerent : nec tamen licet festinus, affuit in tēpore, sed Iudeorum castra capta sunt. Arabibus autē non mediocri felicitas ex insperato cōtiguit, dum & uictoria potiuntur, a qua plurimū aberāt, & hostium ualidum exercitum opprimunt. Ex illo tēpore Herodes latrocinijs cœpit agere & excursionibus in Arabiā, castra ponēdo in montibus: & cauebat quidem totū exercitū praelio cōmittere, sed interim non mediocriter proficiebat suos labori assuefaciens, & continuis exercitijs præparans ad abolendam tandem ignominiam.

De terræmotu qui Iudæam concussit. C A. VII.

Quo tēpore dum maximè apud Actium Antonius conflictatur cū Cesare, septimo regni Herodis anno, Iudæa terra quali nunquam antè motu cōcussa, magnā per totam eam regionē iacturā fecit pecudum, quin & hominum oppressa sunt ruinis ædium circiter decem millia: militaris tamē multitudo nihil detrimēti accepit, utpote sub diuo agitans. Hac clades in maius etiam aucta rumoribus, quos nuntij gentilium odiorum non ignari dabant auribus Arab

Arabum, immane quantum extulit hostium animos, quasi subuersis Iudæorum urbibus, & extinctis hominibus, nulli iam superessent aduersarij: legatos itaq; gentis, qui rebus afflictis pacē petituri uenerant, cōprehensos necauerūt, moxq; magna alacritate properauerūt ad hostilem exercitum. at illi non ausi aduētum eorum præstolari, utpote deiecti animis ob calamitatem, Remp. negligere, nec multum à desperatione abesse uidebantur: quos ita affectos rex excitabat, duces eorum appellando, & quantum in se erat conando animum illis addere. Cumq; generosiores quosdam in meliorem spem restituisset, tum demum ausus est etiam exercitum alloqui, quē prius uiderat in recentibus cladibus nullam orationem admittere: eos igitur his uerbis consolatus simul & cohortatus est.

Herodis concio ad exercitum. CAP. VIII.

Non ignoramus, uiri fortissimi, multa hoc tēpore nostros conatus remorata infortunia, quibus quantumuis audaces perterreri nil mirū fuerit. Sed quoniam bellū est pro foribus, & que hæctenus acciderūt talia sunt ut uestra uirtute possint corrigi, cohortādi mihi estis, & monendi quo pacto retinere possitis pristinū robur animi. ac primū de bello uerba faciam, declaraboq; nos id iustissimis de causis gerere, coactos inimicorum iniurijs: id quod uel præcipuè debet acuerere uestrā fortitudinē. Deinde ostendam,

dam, nec hæc quæ nos cõtristant, esse tam graua
quàm uidentur, & magnã nobis superesse spem
uictoria: ac primùm de eo disseram quod prius
proposui, uosq; ipsos testes eorum quæ dicturus
sum faciam. Nostis enim ipsi Arabum iniusti-
tiam, & q̄ sint erga alios quoq; omnes perfidi,
nimirũ genus hominũ impium ac barbarũ: sed
nos precipuè infestauerunt, ob auaritiã & in-
uidiam perpetuis iniurijs nos laceffentes. Et ta-
men ne alia beneficia nostra in eam gentẽ colla-
ta cõmemorem, quis eos imminẽte Cleopatra de
libertate periclitãtes eripuit nisi nos? Mea enim
cum Antonio cõiunctio, & illius erga me be-
neuolentia in causa fuit ne qd isti grauius pare-
rentur: dum ille cauet cõmittere quod & nobis
suspectũ esse posset: deinde postquam precib⁹ illa
euicit ut de utraq; regione portiones quedã ei
deciderẽtur, in his quoq; dispēsandis nõ cessauit
mea industria: & datis de meo magnis muni-
bus securitatem ambobus acquisiui meo unius
sumptu, dũ C. talenta expēdo, & pro alijs du-
centis fideiubeo, pro redditibus eius ipsius terre
quam isti olim nostrã occupãt: atqui equũ erat
nos Iudeos & à tributis immunes esse, nec cui-
quã ullã agrorũ partẽ decidere: certè in Ara-
bum gratiã, qui nobis salutẽ suam debet, indi-
gnũ erat quicquã expēdere. Sed multo iniquius
est, eos q̄ negare non possum suã liberalitatẽ no-
strum esse beneficiũ, & eam ob rẽ gratias nobis
eger

egerunt, fraudare nos debitis, praesertim amicos
 & pacis tempore: quandoquidē fides etiam hosti
 seruanda, multo magis inter amicos locū habeat
 necesse est: at nō inter tales quales isti sunt, qui
 nihil honestū putant nisi cū lucro coniunctū, &
 iniuriam impunitā esse debere, quae lucri gratia
 committitur. Dubiumne igitur est, nostri officij
 esse iniustos iusto bello persequi, quod Deus ipse
 fieri uult, iubetq; nos semper ulcisci uim & in-
 iuriam, maximē in bello nō solum iusto, uerum
 etiam necessariō: quod enim cōfessione omnium
 iam Graecorū quam Barbarorū est crudelissimū,
 hoc casus nostris legatis perpetrauerūt. Nam &
 Graeci caduceatores sacros ac inuiolabiles esse
 uolunt, & nostri honestissima sanctissimaq; le-
 gis praecepta per angelos, hoc est nuntios à Deo
 acceperūt: hoc enim nomē & Deum in homi-
 num notitiā adducere, & hostes hostibus cōci-
 liare potest. Quid igitur magis nefarium, q̄ le-
 gatos de iure agentes interficere? aut quae illis
 post hoc facinus expectāda uel in bello prosperi-
 tas, uel in reliqua uita felicitas? ego sanē nō ui-
 deo. Dixerit fortē aliquis, Ius quidē & fas pe-
 nes nos est, sed penes illos uires et maiores copiae.
 Verū isthaec oratio indigna est nostris homini-
 bus: cū quib⁹ enim iustitia est, cū illis etiā Deus.
 ubi autē Deus est, ibi nec multitudo, nec fortius
 deesse potest. Sed age etiā per se uires nostras
 expendamus. Prima pugna uicimus, in secunda
 primo

primo congressu eos profligauimus, non ferentes
 nostrā impressionē: uictōres deinde nos Athe-
 nio, nō indicto bello, ex insidijs aggressus est: ue-
 rūm hæc fortitudo eorū dicēda est, an insidia po-
 tius, & secūda iniquitas? Cur igitur nobis mi-
 nus sit animi, quib⁹ oportebat esse plus spei? aut
 cur nobis timēdi sint, qui quoties absq; dolo cer-
 tandū est, semper succumbūt: quando uerò uin-
 cere uidētur, per iniustitiam hoc faciunt? Quid
 quòd etiam si fortes quis eos existimet, hoc ipso
 magis ad uirtutē excitari debet? nō est enim ge-
 nerosi laus infirmisimum quemq; aggredi, sed
 posse etiā fortes deuincere. Quòd si quē dome-
 sticæ clades terrēt, & terremotus proximus, pri-
 mūm cogitet hoc ipsum esse quod Arabas de-
 cipit, putātes grauiorē quam re uera fuit: deinde
 nō decere ut illis audacia, nobis timiditatis, ea-
 dem causa sit. Illi enim nūc audent, nō quòd ali-
 cuius boni sibi sint conscij, sed quia nos afflictos
 credūt calamitatibus. Vbi autē nos uiderint oc-
 currere, collabet eorū fiducia, & nobis hoc ipso
 crescent animi, q̄ iam cum nō ita ferocientibus
 pugnabimus: nā neq; admodum afflictī sumus:
 neq; ut quidā putant, irato Deo nobis hoc acci-
 dit: sed casus hi sunt fortuiti. Quòd si Dei uo-
 luntate hoc factū est, mirū ni eiusdem uoluntate
 cessauit calamitas, & hac castigatione cōtenu-
 est. Quòd uerò presens bellū ei probetur ut iu-
 stum, ipse euidenter declarauit. Nonnullis enim

per

per totam regionē terrarum oppressis, uestrum qui arma gestatis nemini quicquā mali cōtigit, sed omnes estis incolumes, manifesto diuina uoluntatis indicio, quòd si populariter militassetis unā cū liberis & uxoribus, neminē uestrum desideraretis. Hac cogitātes, & quod maius est, habere uos Deum protectorē omni tēpore, persequimini iusto bello gentē impiam, nec amicitie iura, nec fœderū fidem seruantem: in occidendis legatis fortē, cum uirtute gerenda res est, semper fugacem. His uerbis Iudaorū animi non mediocriter accēsi sunt ad praliū. Herodes autē sacris de more peractis, pperē duxit eos ultra Iordanē cōtra Arabas: metatusq; castra nō procul hostibus, decreuit castellū intra utrosq; sitiū occupare: cōmodum sibi id ratus, siue pugnādum esset, siue castra in tuiorē locum transferenda. Cumq; idem esset Arabū quoq; consiliū, circa eum locum certamen cōtractum est: ac primū telis uelitati eminus, deinde manus conserant, utrinq; nōnullis cadēribus, donec Arabes uicti discesserūt. Ea pugna Iudeis tantū momentum ad bene sperandū fuit, ut quia hostes certamen deirectabāt, ausi sint uallum eorū diuellere ipsa castra expugnaturi: atq; ita coacti processerunt non satis bene structa acie, ne tantillum quidem alacritatis aut spei ad pugnā afferētes: conseruerūt tamē manus uel quia plures numero, uel quia necesse erat lacessenti hosti resistere:

post

post diuinū igitur conflictū non paucis utrinque
 cæsis, tandem Arabes in fugā uersi sunt. Tanta
 autē strages impulsis semel edebatur, ut non so-
 lum hostiū gladijs conficerentur, sed præ imperii
 fugientis incōdita multitudinis alij proculcaren-
 tur, alij suis ipsorū telis se induerēt. Itaque quinque
 millia desiderata sunt: cætera turba refugit qui-
 dem intra castra, sed nulla certa salutis spe, non
 tam cōmeatus, quam aquæ penuria. Porrò Iudæi
 quia nō potuerūt unā cum fugientibus irrūpere,
 obsidione eos cinxerūt, & auxilijs aditus, et fu-
 gam obsessis intercludendo. In hac rerū difficul-
 tate Arabes legatos ad Herodem miserūt, pri-
 mum pacem petentes, deinde quia suis urgebat,
 præsentī necessitati remediū. At ille nō legatos,
 non pecuniā pro captiuis, nihil denique equū ad-
 mittebat, enixè cupiens facinorū in suos patra-
 torū pœnas ab eis exigere. Itaque coacti sui inter
 alia mala prægrauate, progressi præbuerūt se uin-
 ciendos, & in captiuitatē abigēdos, ita ut intra
 quintā diem capti sint ad quatuor millia. Sexta
 uerò omnes reliqui decreuerunt prodire, & ho-
 stem aggredi, uel certā cladem malentes, q̄ pau-
 latim ignominiose opprimi. Quæ sententiā post-
 quam placuit, eruperūt è castris, sed parū idonei
 ad prælium, fractis tam uiribus quam animis,
 propter extremū infortunium mortē in lucro re-
 putātes. Quare primo conflictu circiter septem
 millia ceciderūt: domitaq; per hanc cladē gentis
 firo

ferocia, in Herodis, quem suo malo bellatorem egregium experiri sunt, clientelam se dederunt.

Herodes ad Cæsarem profecturus necessario Hyrcanum interficit.

CAP. IX.

Qua felicitate ille multū elatus domum re-
 uertitur, aucta ob rem bene gestam ex-
 stimatione. Sed dum maximè res suas consta-
 bilisse uidetur, summū discrimen adiit, Anto-
 nio apud Actium deuicto armis Cæsaris. Tum
 enim actum de se putauit, non ipse solus, sed &
 amici eius omnes & inimici: nemo enim crede-
 bat impunè ei fore rātam Antonij amicitiam:
 quo factum est ut amici quidem nihil dissimu-
 larent desperationem, inimici uerò condolere se
 fingentes, clam gauderent, pollicentes sibi in fu-
 surum meliorè statum Reipublica. Ibi Herodes
 uidens præter Hyrcanum neminem superesse re-
 gij generis, statuit eum è medio tollere: siue eua-
 surus esset periculum, tutius ratus neminè ex-
 sare digniorè imperio: siue opprimendus esset à
 Cæsare, successione illi inuidens. Hac secum uo-
 lutanti, ab ipsius Hyrcani familia præbita est
 occasio: qui quòd esset miti ingenio toto uita sua
 tempore nullis se admiscuit negotijs, omnia for-
 tuna permitrens, & quacumq; illa conditionem
 attulisset, ea bene cõrentus. Verum Alexandra
 ambitiosa scemina, & mutationis spem modestè
 ferre nesciens, sollicitauit patrem ne ulterius fer-
 ret Herodem afflictorem suæ familis, sed potius
 sibi

sibi quoq; cauere, seq; sperata fortuna seruare: cōsultit deinde ut Malcho Arabiā ditione tenenti scriberet, peteretq; ab eo tutelā & hospitium. Si enim cōtingat Herodem male mulctari ab offenso Cesare, dubio procul ad ipsum rediturum imperium, propter nobilitatē generis, & fauorē populi. Talia suadentē Hyrcanus primo repulit, deinde uictus importunitate mulieris, interdū noctuq; eandē cantilenā de futurorum spe, deq; Herodis insidijs occinēns, ad Arabem literas dat amico cuidam Dositheo: in quibus scriptum erat, ut equites mitteret, qui eum ad Asphaltitem lacū deducerent. Distat à Hierosolymitanis finibus per trecenta stadia. Haec literae ideo Dositheo potissimū creditae sunt, quod & Hyrcani cliens erat, & filiae: & exosum ei Herodē nō una de causa uidebatur uerisimile: nam Iosephi ab eo necati cognatus erat, & aliquāto ante fratres eius apud Tyrū inter alios ab Antonio interfecti fuerant: nihilo tñ magis ob haec Hyrcano fides seruata est. Pluris enim ille faciēs praesentis regis gratiā, ostendit ei epistolam. Qui actus primum gratiis, unū etiam ab eo postulauit ministerium, ut cōplicata epistola, & obsignata Malcho eā redderet, & responsum ab illo reciperet: multū enim sua referre, si etiā illius mentem intelligat. Quod ubi Dositheus sedulo excutus est, Arabs rescripsit paratū se & ipsum & familiā recipere, atq; etiā oēs illius factionis

Iudaeos,

Iudeos, missurumq; instructā manum que eos tuto deducere ualeat, & uoluntati eius obsecurū per omnia. Postq̄ autē etiam hanc epistolā Herodes accepit, accito Hyrcano, rogauit eum, ecquid haberet cū Malcho fœderis: quo insidiāte, prolatis in cōsistorio literis, occidi eū imperauit. Atq; hæc ita in ipsius Herodis cōmentarijs scripta habentur: nā ab alijs traditur aliter, uidelicet non ob hoc crimen, sed quasi regi insidiatū, necatū esse. Scribūt enim sic: In quodā conuiuio dissimulata suspicione quesuisse ex Hyrcano, num quas literas à Malcho accepisset: respondisse illum, accepisse quidem, sed nihil præter officiosam salutationē continentes. Alterū amplius interrogasse, num quod etiā munus accepisset: cumq; respondisset, nihil præter quatuor iumenta quibus uectaretur: regē traxisse hoc in crimen corruptele ac proditiōis, moxq; hominē duci iussisse. Infontē autem perisse argumentū afferunt mitissimum ipsius ingeniū, ut qui ne iuuenis quidē unquā ullam temeritatis aut audaciæ significationē dederit, ac ne tum quidē cū ipse principatu potiretur: sed tum quoq; pleraq; omnia ex Antipatri administrauerit sententia. Tunc uerò iam octuagesimū annū excesserat, sciebatq; opes Herodis in tuto esse: Euphrate etiam traiecto, relictisq; qui trans eum annē in summo honore habuerant, in patriam postliminio redijt, ut sub illius

potestate uiueret, quo minus uerisimile est eum
 molitū facinus à sua natura alienissimum, cōfi-
 etaq; uidentur hæc ab Herode omnia. Hic finis
 fuit Hyrcani post uariā fortunam, qua tota uita
 circumactus est: nam uiuente etiam tum matre
 Alexandra pontifex Iudeorū creatus, per nouē
 annos eum honorē obtinuit: cui desuncta cū in
 regnum successisset, elapsis tribus mensibus ab
 Aristobulo fratre pulsus est, ac deinde Pōpeū
 ope restitutus, receptisq; omnibus honoribus
 quadraginta annos in eis exegit. Deinde iterū
 ab Antigono pulsus, & mutilato corpore, ca-
 ptiuus apud Paribos uixit: unde aliquāto post
 domū reuersus, quamuis multa sibi de Herode
 polliceretur, nihil tamen eorū cōsecutus est post
 tantā fortune uarietate: & quod omniū est ma-
 ximè miserabile, ut modò diximus, in extrema
 senectute indigno fine absumptus est. Fuit enim
 equi amantissimus & perpetua modestia, im-
 periumq; maxima ex parte per alios admini-
 strabat, amore otij, & imperitiæ sibi conscius.
 Antipater certe atq; Herodes huius bonitate
 ad tantas opes prouecti sunt: pro quibus meri-
 tis cōtra ius ac fas occisus est. Cæterum Herodes
 Hyrcano sublato ad Cesarē properās, & nihil
 boni de se sperans propter amicitia Antonij,
 suspecta habebat Alexandrā, ne usa hac tem-
 poris opportunitate ad defectionē cōcitaret po-
 pulū, & intestinis seditionibus regnum pertur-
 baret:

baret: quare mandata regni cura Pherora suo fratri, & matrē Cypron, & sororē, & totā deniq; cognationē in Masada deposuit: iussitq; fratrem, si quid sibi accidisset durius, habenas regni retinere. Mariāmen uerò uxore, quia propter similitudinem cum matre eius et sorore degere non poterat, in Alexandria cum Alexandra matre collocavit, commissa quaestori suo Iosepho & Sohemio Itureo castelli custodia, uiris & antè semper fidiſſimis, & tunc honoris causa his mulieribus regijs adhibitis. Verū his quoq; mandatū dederat, ut si quid quod nollet accidisse sibi cognoscere, confestim ambas interficerent, regnumq; pro uiribus liberis eius ac Pherora fratri conseruarent.

Quomodo Herodes etiam regnum à Cæsare obtinuit.

CAP. X.

His mandatis properauit Rhodum, ut illic Cæsari occurreret. Quò postquā appulit, posito tantū diademate, de cætero paratū regio nihil mutauit: admissusq; ad colloquiū, tum maxime ostendit animi sui magnitudinē, neq; ad supplicationes (ut in tali fortuna mos est) uersus, neq; preces adhibens, quasi rogando ueniā, sed facti sui rationem reddens intrepidè. Fatebatur enim apud Cæsarem & amicitiam sibi intercessisse maximam cum Antonio, & totis uiribus se conatū ut pence illum esset uerū imperium: non armis quidem coniunctis, & tunc

xx 2

dis

distineretur bello Arabico, sed misso ad illum frumento simul atq; pecunijs: nec tamen se hac parte sibÿpsi satis fecisse: professum enim amicũ pro bene de se merito non opes solum, sed caput etiam & salutẽ debere obiectare periculis. Id quia nõ licuerit, certẽ hanc laudẽ suam esse, q̃ ne post Actiacã quidẽ cladem illũ deseruerit, neq; fortuna iam aperte mutata ad nouas spes se trãstulerit: quo tẽpore si nõ auxilio, at consilio à se adiutũ hominẽ, cõmonstrando quo uno modo seruari posset, nec omnino in ordinẽ redigi, uidelicet si Cleopatrã interficeret: hoc enim mature perpetrato, licebat illi in eius opes succedere, atq; ita faciliores à te pacis conditiones impetrare. Ille uerò per incogitantia consilium meũ aspernatus est: atq; hoc pacto tibi magis, q̃ sibi cõsuluit. Nunc igitur si odio Antony meũ quoq; studiũ damnas, non negauerim ea qua feci, neq; uereor ingenuẽ fateri quanto illũ amore prosecutus sim: q̃ si amoro personarũ respectu hoc tantũ in disquisitionẽ uocas, qualis sim amicus, et q̃ memor beneficiorũ, licet tibi quoq; hoc experiri: mutato enim nomine nihilominus manebit amicitia, & laudem suam merebitur.

V. III. His uerbis cum magnã generositatem præferret, non mediocriter allexit Cæsarem, uirum liberalẽ ac magnificũ: ut occasione dicẽde cause paulatim insinuaret se in illius amicitiam. Quare diademate restituito hortatus eum ut

non.

non minus suā q̄ quondam Antonij amicitia
 coleret, in summo honore habuit, addens scri-
 psisse Capidium, quātum apud monarchas fa-
 uore Herodis adiutus sit. Ergo ubi prater spem
 acceptum se uidit Cesari, & ope eius denuo cō-
 firmatū in regno, senatusconsulto quoq; per illū
 impetrato, deduxit cum in Aegyptiū, donatū
 plurimis muneribus, quibus etiam amicos eius
 sibi conciliauit, & animi declarauit magnitu-
 dinem. Conatus est etiā Alexandro Antonij
 amico impetrare ueniā, quod tamen nō potuit,
 quia Caesar animaduersurū se in illum iuraue-
 rat. Reuersus deinde in Iudeam auctus honore
 ac potestate, omnes qui cōtra exspectauerāt at-
 tonitos reddidit, quasi Dei benignitate semper
 illustrior è periculis euaderet. Mox igitur pa-
 rauit se ad excipiendū redeuntē ex Aegypto
 Cesare: qui postquā uenit, omni regia magnifi-
 centia eū accepit apud Ptolemaidem: exercitui
 quoq; omnē hospitalitatē exhibuit, & rerū ad
 uictū accōmodarū copiā: quo factū est, ut in in-
 timā familiaritatē reciperetur, unā obequitare
 solitus dum traducuntur copiae, tractansq; tum
 ipsum tum amicos ministerio uirorū C. L. di-
 tissimo & sumptuosissimo cultu insigniū: quin
 & squalida ac inaquosa loca transeuntibus ni-
 hil deesse passus est, non uinū, nō aquā, qua mi-
 les tum magis etiam delectabatur. Ipsum qui-
 dem Cesarem talentis D C C C. donauit: adeoq;

xx 3 . sati. f

satisfactū est omnib. ut iuculcētius etiā quā pro eius regni facultatibus iractatos se faterentur: quo magis amicitie prōptiq; ad benemerendū uoluntatis fidē fecit, & usus opportunitate tēporis egregiā opinionē magnanimitatis sibi parauit: rursumq; ab Aegypio redeuntes alios Romanorum primates tot officijs persecutus est, ut nemini mortalium hac parte cederet.

Herodes Mariammem calumniis oppressam interficit.

CAP. XI.

Sed cum primū in regnū reuersus est, perturbatā familiā inuenit, insensamq; sibi uxorē Mariammem & socrū Alexandrā: rata enim, id quod nō immeritō suspicabantur, non securitatis causa se in id castellū conclusas, sed quasi in carcerē, ita ut nec suis nec alienis bonis frui possent, egerrimē ferebant. Mariāmē quoq; maritū simulare amorem credebat, q̄ ei bonū esset atq; cōmodū: sed nihil molestius ferebat, quā q̄ ne illo quidē defuncto spes relinquebatur ipsam fore superstite: nec unquā excidebant mandata olim Iosepho data, ita ut omnibus modis demereri conaretur custodes, precipuē Sohemū, non ignara incolumitatē suam sitam in eius manibus. Ille uerō principio fidus erat, non discedēs ab Herodis prescripto: deinde munusculis at blāditijs muliebribus paulatim mollitus est: postremō effusijs omnia mandata regia, praesertim q̄ non speraret eum eadem potestate reuerf

uersurum: eam ob rem sic existimabat, nec ab illo sibi esse periculū, & à mulieribus paratam gratiā, presentē dignitatē & in posterū facile retenturis. Quòd si Herodē rebus ex sententia confectis redire contingeret, nihil eū nisi uxoris arbitratus acturū: sciebat enim quā impotenter eam rex amaret. His ille de causis à mandatis discessit. Mariāme uerò iniquissimo animo tulit noua sibi semper alia ex alijs ab Herode nasci pericula: notaq; faciebat ne ille unquā saluus reuenteretur, cogitans uitam sibi cū eo fore intolerabilem: id quod postea nec dissimulauit, aperitè fassa quid se ireretur. Ille enim cū præter spem magna ornatus fortuna appulisset: primæ, ut par erat, uxori letum de hac re attulit nuntium: eamq; solam præ alijs uxoribus ob amorē ac iucundissimā consuetudinē salutauit & cōplexus est. Mulier uerò narrante eo suos successus, susq; deq; ferro uidebatur, nec belle suū affectum occultabat: sed ut erat ingenuis minimeq; fucatis moribus, ad illius blandas appellationes ingemiscebat: narrationeq; eius cōtristari magis, q̄ gaudere uidebatur: ut iam Herodes nō iam suspicionibus quā manifestis signis turbaretur: angebatur enim uidens inexpectatam & apertam uxoris auersationē: quam molestiā præ amore ferre nō ualens, nec in ira nec in reconciliatione perdurare poterat, & sibi ipse non constans iam hoc iam illo affectu di-

straheretur: adeò animus inter amorē & odiū ambigebat, ut cū saepe cuperet punire mulieris superbiam, intercedente amore uetaretur. Nichil autē magis timebat, quā ne sumpto de ea supplicio, se ipsum hoc pacto grauius lederet ob defunctæ desiderium. Talibus curis aestuante, & sic erga Mariammē affectū, ut uidere soror eius & mater, opportunissimū tempus se nactas putauerunt: moxq; assiduis calumnijs concitabant hominē accendentes eius odiū ac zelotypiam: quas ille nec reiciebat, nec tamē libebat credere, & scire in dilectā coniugē: peius tamē indies erga eam afficiebatur, magisq; ac magis exasperabatur, dum nec illa curas suas occultat, & ipse amorē uertit in odium. Ac fortasse iam tum seuius in eam aliquid statuisset, ni cōmodum nuntiatum esset, extinctis Antonio et Cleopatra, Cesarē Aegypto potiri: cui obuiam properans, familiam sic ut erat reliquit. Discedenti Mariammē cōmendauit Sohemum, plurimum ei se debere propter habitam sui curam profitēs, & cuiusdam Iudæe partis ei dominiū

IX. impetrauit. Ceterū Herodes in Aegypto cum Cesare congressus, liberius iam cū illo egit amicitia fretus, & magnis ab eo beneficijs ornatus est: quadringentorum enim Gallorum Cleopatræ satellitiū ei donauit, & regionis partem reddidit, quam illa prius occupauerat: attribuit etiā eius regno Gadara, Hippon, & Sa-

mar

mariam, & in maritimis Gazam, Anhedonem, Ioppen, Stratonisq; turrim: quæ illi nõ mediocris fuit ad regiũ splendorem accessio. Deducto deinde usq; Antiochiã Cesare in regnũ reuersus sensit fortunã quã foris propitiam, tam domi aduersam, maximè quod ad coniugiũ atinet, qua parte sibi antè uidebatur felicissimus. Flagrabat enim legitimo coniugis Mariamæ amore quã qui ardentissime, ne illis quidẽ exceptis, de quibus à scriptoribus proditur: ea femina cætera pudica & inuiolata fidei, innatam habebat muliebrem quandam morositatẽ, improbius illudens obnoxij mariti patientiæ, ita ut nõ habita regia potetia ratione, nõ raro contumeliosius eũ tractaret, quam tamẽ ille dissimulanter & moderatè ferebat, licet solitam apertè & sorori eius & matri exprobraret humilitatẽ generis, quæ causa fuit implacabilis inter eas mulieres odij, atq; etiam calumniarum quoties daretur occasio: eæq; suspiciones paulatim crescentes durauerunt integrũ annũ post Herodis à Cesare reditũ, tandem diu premeditatũ odiũ in hunc modũ erupit: cùm merediano tempore quietis causa in cubiculũ se rex contulisset, pro coniugali affectu Mariammen accersyt: hæc autem introgressa quidem est, sed unã cubare noluit, rogantẽ contemnens, & insuper patris ac fratris sui necem opprobrans: quo indignè ferẽte, & uix ab inferendis mulieri manibus tem-

perante, postquã ex strepitu commotiore eum
 sensit soror, submuti iam dudũ subornatũ pin-
 cernã, qui indicaret sollicitatũ se à Mariamme,
 ut ei operã cõmodaret in propinando regi ama-
 torio poculo: & si amplius sciscitaretur quale-
 nam id esset, dicere pharmacũ penes ipsam esse,
 à se requisitũ tantũ ministeriũ: & si rex mentione
 amatorij nihil moueretur, tum & ipse sileret,
 nihil enim illi fore periculi: hæc prædoctum illo
 ipso tẽporis articulo intromisit ad eũ alloquẽ-
 dum: atq; is cõposito uultu ingreditur, et quasi
 rem ualde seriã afferens, ait se largitione à Ma-
 riamme sollicitatum, ut amatoriũ regi misceret.
 quo audito cũ ille perturbaretur, ait pharmacũ
 quoddam sibi oblatum, cuius ipse uim ignoret:
 ideoq; id renuntiare, quod hoc & regi & sibi
 uentius existimet. Ad hæc uerba Herodes, iam
 antè satis cõmorus, cũ magis etiam exasperatus
 esset, eunuchum Mariammes fidissimum tor-
 mentis examinauit, sciens quòd sine illo nihil
 nec magnum nec paruum tentatũ sit: qui cru-
 ciatus non ferens, ad interrogata quidem nihil
 respondit, hoc tantũ prodidit, offensam esse mu-
 lierem propter ea quæ Sohemus indicauerat:
 adhuc eo loquente exclamat rex, Sohemum &
 sibi antehac & regno fidissimum nõ fuisse hæc
 proditurum, nisi aliquid commercij secretioris
 inter ipsos intercessisset, moxq; Sohemum com-
 prehensum imperat interfici, uxorem uerò
 causam

causam suam iubet agere aduocato intimorum
 amicorū cōsilio, accusationē accuratā exorsus,
 & cōfictū ueneficij crimē inueniens. erat autē
 uerbis immodicus, et iratior quā decorū iudicij
 postulat: quo factū est, ut cū eum ita uelle ui-
 derent, omniū qui aderant suffragijs damnata
 sit, qua sentētia prolata, uisum tamē est tam ipsi
 quā alijs quibusdā presentibus, nō esse eius sup-
 plicij precipitandū, sed includendā in aliquem
 regia carcerē: at Salome cū sua factione modis
 omnibus dedit operā ut mulier sine mora nece-
 retur: quō tanto facilius regē perpulerūt, q̄ di-
 cerēt timendū esse aliquē motū in populo, si sci-
 rezur uiuā asseruari in carcere, atq; ita Ma-
 riamme ducta est ad supplicium. Id conspicata
 Alexādra, & intelligēs similit̄ exitū sibi expe-
 ctandū ab Herode, omissa pristina ferocia, ual-
 de indecore mutata est. Volens enim ostēdere se
 nō esse consciā eius criminis, cœpit filia conui-
 uium facere omnibus audientibus, scelestissimā
 & ingrātā erga uirū clamitās, dignamq; tali
 exitio, que ausa sit tā immane facinus, nō enim
 pro merito tractatū maritū amantissimū. Hæc
 illa turpiter fingēte, & inuolutura ut uideba-
 tur capillos misere, etiā alijs meritiō damnabant
 ineptiā eius simulationē: sed in nemine hoc ma-
 gis apparuit, q̄ in ipsa que ducebatur ad inte-
 ritū. nam neq; uerbo ullo eam dignata est, neq;
 uel tantillū intemperijs eius perturbata, excelsa
 animo

animo improbare se illius turpē dementiā uul-
 tu significabat: ipsa inrepida specie, ac ne colo-
 re quidē metu mortis mutato ibat, generosam
 indolē extremo quoq; suo tēpore praeferēs. Ad
 hunc modū perijt mulier & tēperans & ma-
 gnanima, sed nō satis modesta, & paulo con-
 tentiosior. Caterū forme uenustate, & comi-
 tate cū maiestate cōiuncta dici nō potest quan-
 tū omnes aetatis suae foeminas superauerit, quae
 potissima causa fuit, quō minus incūdē cū rege
 uitiā degeret. Obsequijs enim ob amorem ab eo
 culta, et nihil molestū expectās, licētiosius equo
 se gerebat: molestē etiā ferebat suorū casus, idq;
 apud ipsum quoq; fatebatur. Tandē effecit ut
 exosa esset regis & matri & sorori, atq; etiam
 illi ipsi à quo solo nihil timebat. Ea perempta
 impotentiū etiam flagrare coepit rex, iam anti-
 miserē affectus sicut diximus: neq; enim uul-
 gari cōiugū more amabat, sed cū penē ad in-
 saniam usq; indulgeret huic cupidini, ne licen-
 tioribus quidē uxoris moribus effici potuit, ne
 indies magis ac magis eam diligeret. Tum uerò
 maximē sibi uisus est irato Deo necasse Ma-
 riammen, saepe inuocabat eius nomē, saepe etiam
 indecore lamētatur: excogitabat autē oble-
 tamenta quaecunq; poterat, apparādīs cōuiujs
 ac cōpotationibus, nihil tamē proficiebat: qua-
 re & regni curā reliquit, adeoq; dolori succu-
 buit, ut saepe ministros iuberet uocare Ma-
 riammen

riammen, quasi illa adhuc uiuere. Sic affecto
 superuenit pestilentia, qua & plebis & purpu-
 ratorum maiore partem abstulit, omnibus ira-
 to Deo hanc immissam interpretantibus pro-
 pter iniustum regine supplicium: ita aucta regis e-
 gritudine postremo in solitudines se abdedit
 prae-textu uenationis, ubi afflictas se intra pau-
 cos dies graue morbum contraxit. Is erat inflam-
 matio & dolor cervicis, mente etiam mota non-
 nihil: nec remedia, quicquam proderant, sed cum
 exacerbare potius malum uideretur, res mini-
 mum a desperatione absuit. Itaque medici par-
 tim propter morbi contumaciam, partim quia
 in tanta difficultate non erat libera diete electio,
 permittebant ei quicquid appeteret, in incertum
 euentum salutem fortune committentes. Quo sic
 apud Samariam, nunc Sebasten, decumbente,
 Alexandra habitans tum Hierosolymis re co-
 gnita conata est urbis arces in suam potestatem
 redigere, alteram templo contiguam, alteram in
 ipsa urbe sitam: nam qui has obtinet, totam gen-
 tem habent obnoxiam: quia nec sine his sacrifi-
 cia quotidiana possunt peragi, neque Iudei sine
 sacrificijs degere, quibus uita citius continetur
 quam religio. Praefectus igitur tentat, ut sibi &
 genitis ex Herode ac filia pueris eas traderent,
 ne forte illo defuncto occuparetur ab alijs: quod
 si contingat eum sanitatem recipere, interim a
 nemine tutius eas seruari quam a domesticis.

/.ee.

Hæc sollicitatio non est equis auribus accepta,
 sed cum essent alioquin etiã fidi, tum eo magis
 manebãt in officio, quòd & Alexandrã ode-
 rant, nec fas putabant desperare de salute prin-
 cipis: amici enim erant ueteres, unus etiam ne-
 pos regis, Achiabus nomine, quare continuo
 per nuntios de Alexandra significauerunt: ille
 sine mora eam iussit interfici: superatoq; tandẽ
 morbo affectis et corporis uiribus & animi sic
 offeratus est, ut quauis ex causa ad seuiendum
 esset propensissimus: quãobrem ne ab intimis qui-
 dem amicis sanguinarias manus abstinuit, Co-
 stobaro uidelicet, Lysimacho, Antipatro co-
 gnomine Gadia, & Dositheo, occasione arre-
 pta huiusmodi. Erat Costobarus unus inter pri-
 mates Idumæorũ, penes cuius maiores olim fue-
 rat sacerdotiũ Coze numinis, quod iũ religiose
 ab ea gẽte colebat, priusquã sub Hyrcani prin-
 cipatu Iudaicos ritus acciperet: hunc Herodes
 quã primũ regnũ adeptus est, Idumææ ac Gaze
 preposuit, data in matrimonium Salome sua so-
 rore, cuius maritũ Iosephũ interfecerat, ut iam
 dictũ est. Ea felicitate præter spem oblata, infla-
 tus ille, paulatim ad tantã insolentiã progressus
 est, ut regis imperata detrectaret, indignũ ratus
 Idumæos seruire hominibus quorũ sacra et re-
 ligionẽ acceperant: nisi q; legationẽ ad Cleo-
 patram, docēs Idumæã semper maioribus eius
 regine paruisse, proinde nunc quoq; impetran-
 dum

dam esse regionē ab Antonio, se enim paratū illi potius obsequi. Hac autē moliebatur, non quod Cleopatram mallet habere dominā, sed ut accisis Herodis opibus, eò facilius ipse Idumaeorū dominationem inuaderet: nam spem ei faciebat eam generis claritas, quā pecuniarū copia: quibus parandis ille nunquā non intētus, ne à turpibus quidē lucris abstinebat, nimirū nihil mediocre uoluitans in animo. Sed Cleopatra frustra tentato precibus Antonio, nihil impetrare potuit: & Herodes re cognita interfectorus erat hominē, nisi intercessissent pro eo tam mater quā soror: ita tamē cum donauit illarū precibus, ne nunquā posthac illi fideret. Orto deinde inter cōiuges dissidio, Salome libellū repudiij marito mittit, prater legitimū morē patrie: lex enim nostra solis maritis hoc ius permittit, mulieribus autē ne dimissis quidē fas est nubere, nisi prioris uiri permissu. Verū illa magis ex propria licentia quā cōmuni iure fecit diuortium, & ad fratrem se cōferens, ait se prauulisse fraternā beneuolentiam cōiugali fœderi, cōspirasse enim eū ad res nouas moliedas cū Lysimacho, Antipatro & Dositheo: suisquē rebus fidē astruebat per Babæ liberos, quos ille iam per XII. annos seruasse incolumes: erat autē hoc uerū. & iū prater omnem opinionē à rege auditū uehementer eius animū pculit. Quod enim ad Babæ liberos attinget, decreuerat eos aliquādo tollere, aduersa-

eos semper suis conatibus, sed procedēte tēpore
 per obliuionē hoc omiserat: causa uerò odiorū
 hæc fuit. Regnante Antigono dū Herodes ob-
 sideret Hierosolyma, in tantis rerū difficultati-
 bus maior populi pars fessa propēsa erat ad ac-
 cipiendū Herodē intra mœnia: sed obfistebant
 Babe liberi pollentes autoritate ac opibus &
 fidi Antigono, q̄ putarēt eū regē magis esse e
 republica. Tandē capta urbe p̄ Herodē Costo-
 barus destinatus ad obseruādos urbis exitus, ne
 quis aduersæ factionis elaberetur, sciēs magnā
 esse Babe filiorū apud uulgus autoritatē, & co-
 gitans illos mutato rerū statu magnū momentū
 afferre posse suis conatibus subtraētos clam in
 suis agris habuit. Ac tūc quidē licet suspectus
 Herodē periurio fefellit, negās se quicquā scire
 quò illi deuenerint: rege deinde per edicta pre-
 mium promittēte indici, et modis omnibus eos
 perquirēte, ne rū qdē fateri uoluit: ueritus enim
 nō impune sibi hoc fore post primā negationē,
 pergebat eos occultare, iam necessitate etiā, nō
 modò beneuolentia. Hoc post quā sororis indi-
 cio rex cōperit, missis q̄busdā ad loca latebrarū,
 & illos interfecit, & quotquot in eodem here-
 bant crimine: ut nihil iam reliquū esset ex Hyr-
 cani cognatione, sed sublatis omnibus, quorum
 excellēbat dignitas arbitratus suo posset quic-
 quid uellet agere, nemine amplius resistente.

X.

Quo factū est ut magis ac magis discederet à
 patrijs.

patrijs ritibus, et peregrinis studijs ueterũ insti-
 tuta corrumpere inuiolabilia: quo tẽpore perma-
 gna facta est honorũ m rũ in deterius inclina-
 tio, labante disciplina qua antehac populus so-
 lebat cõtineri in officio. Ac primum athletica
 certamina quinto quoq; anno in honorẽ Cæsa-
 ris instituit theatro Hierosolymis extracto:
 deinde in cãpo amphitheatrũ uirũq; sumptuo-
 so opere cõspiciũ, sed alienũ à Judaicis morib⁹,
 apud quos nullus est horũ usus, nulla spectacu-
 lorũ ostentatio. Ille tamẽ celebritatẽ hãc nobilissimã
 esse uoluit, denũtiatã circũuicinis atq; etiã
 lõginquis gẽtibus: propositisq; præmijs magnus
 undiq; athletarũ ceterorũq; certatorũ cõcursum
 factus est, cõfluxerũq; exercitatissimi quiq; in
 hoc genere: euocabantur enim magnis præmijs
 nõ hi tantũ q gymnicis certaminib⁹ dāt operã,
 sed musici etiã præstãtes, & q uocãtur thyme-
 lici, necnõ quadrigarij ac trigarij, & q singulis
 equis celetizontes cursum peragũt: magna con-
 tentione regis, ne quid desideraret, quod usquã
 in hoc genere sit spectabile. Theatrũ ipsum per
 circuitũ titulis erat ornatũ Cæsaris, & trophæis
 denictarũ ab illo gẽtiũ, auro atq; argẽto collu-
 centibus. Quod uerò ad instrumẽtũ & appa-
 ratũ attinet, nõ uestes pretiosissimæ, nõ gẽmæ ra-
 ritate insignes deerãt in his spectaculis: cõqui-
 sitis etiam feris plurimis, leonibus ceterisq; uel
 robore spectandis, uel aliquo nature miraculo,

ha modò inter se, modò cū dānatis hominibus
 cōmūtebātur: quæ peregrinis quidē spectatori-
 bus plurimū admirationis simul atq; delecta-
 tionis afferebāt, indigenis uerò prorsus ad disso-
 lutionē patriæ discipline cedere uidebātur: ni-
 hil enim magis impiū existimabāt, quā ex spe-
 ctādis hominibus cū bestijs cōparatis uolupta-
 tem crudelē captare homines: absurdum equè
 peregrinis artibus mutare instituta domestica.
 Sed nihil tam molestū fuit quā trophæa: quæ cū
 putarēt armis cōtectas imagines, quarum usus
 interdictus est nostris legibus, indignissimè eas
 ferebāt: à quibus cū eos sic abhorrere Herodes
 animaduerteret, per uim nihil agere uoluit, sed
 blādīs alloquijs conabat hāc superstitionē exi-
 mere, nihil tamē mouebant, sed credētes eū gra-
 uiter peccare, uno ore exclamāt, Etiā si reliqua
 omnia ferre oporteat, nō laturos se intra urbem
 hominū imagines, (sic trophæa uocabant) hoc
 enim nefas esse. Herodes uerò uidēs eos turba-
 tos, & sine satisfactione nō facile cessuros, acci-
 ris ad se precipuis ex illo numero, & in thea-
 trum adductis, rogabat eos, ostensis trophæis,
 quidnā hoc esse putarēt: cūq; reclamassent, ho-
 minū esse imagines, iubet detrahi ornatū appo-
 sitiuū, & ostēdit nudos stipites: quo factō in ri-
 sum uerit indignatio concepta ex suspitione
 imaginū: atq; ita sedato multitudinis tumultu
 pleriq; iam mutati & quo animo ferebāt omnia:
 quidam

quidam tamē ne sic quidē destiterūt externos mo-
res abominari, ueriti ne ex hac mutatione se-
queretur magnū aliquod reip. incōmodū: puta-
ueruntq; sui officij labāti discipline publicæ uel
capitis periculo succurrere, nec pati Herodem
quicquā cōtra receptos mores inducere, & pro
rege hostē agere. ex his X. ciues cōiurauerūt cō-
tēpto periculo, sicasq; uestib⁹ tēxerūt: & in his
unus cæcus, ob indignitatē eorū que audieras
nō tam paratus ad agēdū aliquid, q̄ ad patien-
dum si quid assertoribus patrij moris accideret,
cuius exēplo nō mediocriter cōfirmati sunt cæ-
teri. Hi cōmunicatis cōsilijs in theatrū uadunt,
sperātes nec ipsum regē improuisum impetum
suū euasurū, aut cerie multos ex aulicis eius stā-
patoribus opprimēdos: & uel hoc sibi fore mor-
tis solatiū, si illū uiolate religionis ergō in popu-
li inuidiā adducerēt. Et illi quidē quasi duces
se cæteris præbētes hac facere statuerāt. Quidā
uero ex his quos Herodes ad perscrutandū &
indicāda talia disposuerat, rē totā expiscatus,
regi theatrum ingressuro aperit. Is nō ignarus
quantū odiorū sibi quotidie cōcitaret, recipit se
in regiā, & nominatim cōiuratos accersit: quō
cōprehēsi in ipso facinore, & sciētes nullū esse
effugiū, decreuerūt præsentē necessitatē ferre for-
ti animo: nihil enim inficiati interrito uultu si-
cis protulerūt, profitētes se rectē ac piē coniu-
rasse, nō propter priuatos affectus, aut sui com-

modi gratia, sed pro disciplina publica, quã ne-
 mo bonus uiolare ne morte quidẽ sibi intemata
 sustineat. Hæc illi cùm magna cõfidẽtia pro se
 attulissent, à regijs abducti per omnes cruciatus
 necati sunt: nec multo post delator eorũ inuisus
 omnibus à quibusdã interfectus frustra con-
 cisis est. & obiectus canibus, idq; multis inspe-
 ctantibus: nemo tamẽ hoc factũ prodidit, donec
 post longas ac molestas Herodis inquisitiones à
 cõscijs quibusdam mulierculis per tormẽta ex-
 pressa est cõfessio: tum uerò autores eius facino-
 ris cũ totis familijs plectebãtur, plebe nihilomi-
 nus interrita, & parata leges defendere, ni ma-
 iore cohibere potẽtia. Quod animaduertens
 rex omni ope obuiã iuit eorũ conatibus, ne fortè
 hæc rerũ nouitate ad apertã defectionẽ adduce-
 rentur. Cùm igitur duas arces munitas in urbe
 haberet, unã in qua ipsius erat regia, alterã ue-
 rò iuxta templũ Antoniã à se cõmunitam, ui-
 sum est tertiam quoq; munire Samariam, mu-
 rano nomine Sebasten, qua foris totã gentẽ con-
 tineret in officio: abest à Hierosolymis itinere
 unius diei, ad urbanos etiã tumultus cõpescen-
 dos opportuna. Aliam etiã toti genti ceu arcẽ
 imposuit, olim Stratonis turrin dictã, ipse Ca-
 saream appellari maluit. In magno etiã, quem
 uocant, campo sorte lectis equitibus castrum
 condidit, & in Galilea Gabalam, Esthmoni-
 sim in Perea. His arcibus ad tutelam regni per
 totam

totam regionē opportunē dispositis, adempta est
 vulgo leuissimis quibusq; causis mobili tumul-
 tuandi materia, parato ad quoscunq; clancula-
 rios conatus remedio, dum in propinquo sem-
 per sunt qui uel præcaueant, uel recēs ortos cō-
 pescant. In primis autē Samariā cincturus mœ-
 nibus dedit operam ut tam è milite auxiliari,
 quàm è finitimis gēiibus plurimos in eius ciui-
 tatis corpus congregaret, partim propter tem-
 plum quod ibi dedicare statuerat, partim quo
 illustriorē eam faceret, sed maximē quia præ-
 textu magnificētiæ securitatē rebus suis hoc pa-
 Et procurabat: urbi abrogato uetere nouū no-
 men Sebaſtes imposuit, agrosq; eius natura fe-
 races habitatoribus diuisit, ut mox ab inijs es-
 sent locupletes: firmissimū deinde murum cir-
 cumdedit, natura etiam loci acclinioris adiu-
 tus, & præter ueterē ambitum tantum spatij
 cōplexus, ut nulli celebrium urbium cederet:
 erat enim X X. stadiorum circuitus: in eius me-
 ditullio fanum sesquistadij amplitudine esse uo-
 luit, modis omnibus ornatissimum, in quo tem-
 plum exstruxit cum quouis alio pulchritudine
 & magnitudine conferendum: reliquas etiam
 urbis partes procedente tempore magis ac ma-
 gis excolere studuit, securitatem captans ex fir-
 mitate loci quo arce uti uoluit, pulchritudine
 uerò loci suæ liberalitatis ac magnificentis mo-
 numentum relicturus ad posteros.

De fame quæ in Iudæam terram incubuit. CA. XII.

XI.

Eodem anno qui fuit regni Herodis decimus tertius, maxima calamitates in eam regionem ingruerunt, siue ea fuit uindicta irati numinis, siue ita ferebant statera temporū uicissitudines. Primum siccitas diuturna obrinuit, inde insecuta est sterilitas, ne illis quidē fructibus prouenientibus quos sponte sua terra solet edere. Postea per inopiam mutata uictus ratione, morbi iam inualuerūt & pestilentia, succedentibus alijs post alias calamitatibus. Nam hoc ipsum pestem exacerbabat, quòd agroti in tanta penuria nec curam sibi cōuenientem, nec alimentum congruum habere poterant: & quotidie multis morientibus, etiam superstities per desperationem curam suorum relinquebant, non profuturam in tantis rerū difficultatibus. Itaq; absumptis ueteribus frugibus, & nullis in earū uicem subnascensibus, nihil spei reliquum erat, malo præter opinionem indies cresceme, dum non uno anno etiam semina ipsa pereunt, terra non redente debitum: quapropter necessitas multa ad presentem usum excogitare cogebat: ac ne Herodi quidem ample facultates suppetebant, dum fraudatur agrorum reditibus, absumpta in edificationē urbium uetere pecunia: adeoq; omnia uarijs malis uastabantur, ut uix esset cui succurri posset. Ad hoc accedebat populare in regem odium, quòd ferè soleat calamitatum culpa

in eos reijci, penes quos est regimen Reipublica. Cogitabat tamen aliquam medelam afferre tam difficili tēpori, sed modum uix expediebat, quòd nec finitimi res ad uictū necessarias uenderent, eadem pressi inopia, nec pecuniarū tantum superesset, quantum posset omnibus sufficere: attamen uidens opus esse ut omnes ad ferendā opem consilia conferrēt, quicquid erat in regia supellectilis tam aurea quam argentea, id totū concidit, nec laudatorū artificum parcens operibus, nec uasis ad usum necessarijs: inde confectam pecuniam mittebat in Aegyptū, quantum Petro-nius obtinebat pro Casare. Is licet obrutus multitudi-ne ob talem necessitatem ad se confugien-tium, tamē quia priuatim amicus erat Hierodi, & seruatos cupiebat eius subditos, præ alijs eis concessit frumenti exportationē, tam in emendo, quam in euehendo adiuuans, ita ut maximum momentum ad gentis salutē in eo fuerit. Porro Herodes aduecto frumento, & approbata po-pulo sua diligētia, non solū mutauit auersorum à se animos, uerū etiam eximiam laudē bene-ficentiae & prouidentiae retulit. Nam primum his qui sibīipsis frumentū querere non poterant, di-uisit omnibus accuratissimè dispensans. Deinde quia multi erant qui propter senium uel aliam debilitatē cibos parare non ualebant, his quoq; prouidit adhibitis pistoribus, ut in promptu ali-mēta haberēt. Quin & aduersus hiemis asperi-

ratem prouidit, ne qui periclitaretur inopia ue-
 stium absumptis pecoribus, & lanis alijsq; re-
 gumentis deficientibus. Vbi uerò etiã huic neces-
 sitati prospectũ est, propinquis quoq; Syrorũ ur-
 bibus sollicitudinem impendit, distributis ad se-
 mentiẽ faciendã frugibus: quod sanè & ipsi fuit
 cõmodum, terra mox uberẽ referẽte gratiam, ut
 omnibus alimenta suppeterent: & quãprimum
 segetes messi maturæ facte sunt, ad L. M. homi-
 num quos ipse aluerat dimisit p̄ agros: atq; ita
 res penè perditas restituit sua diligentia, nõ me-
 diocriter subleuatis etiã finitimis, qui eisdẽ labo-
 rabãt difficultatibus: nemo enim eius opẽ implo-
 rauit, quẽ nõ pro ipsius dignitate adiuuerit: sed
 & castella & urbes, & ex plebe qui grauaban-
 tur numerosiore familia, ad illũ cõfugientes ne-
 cessitati inueniebãt remediũ: ita ut reuocatis ad
 rationẽ quæ in exteros tãtum insumpserat, re-
 perta sint frumẽti cororũ x. millia. corus autem
 capit x. medimnos Atticos: intra regni uerò
 sui pomæria LXXX. millia cororũ expesa sunt:
 quæ quidẽ eius cura & tam opportunẽ collata
 gratia tantũ apud Iudeos ualuit omniũ sermone
 celebrata, ut positis odijs quicquid hæctenus uel
 administrãdo regno, uel transgrediendis patrijs
 ritibus peccauerat libenter obliuisceretur, benè
 compensatum putãtes eius liberalitate, qua usi
 sunt hoc difficillimo tẽpore: nec minor uel gra-
 tia uel gloria parua est apud exiuros, ut per hæc
 mala

mala non mediocriter nomē regis illustratū sit,
 & quātum damni domi acceptū est, tantū foris
 ad celebritatē nominis accreuerit. Cū enim in
 alienis necessitatibus tātam ostendisset magna-
 nimitatē, omnes non qualis antē fuisset reputa-
 bant, sed qualem iū recens experti fuerint. Eo-
 dem tempore & auxilia misit Cæsari, quingētos
 selectos ē suo satellitio, quos Aelius Gallus du-
 xit in expeditionē Arabicā, eorumq; saepe forti
 opera usus est. Rebus igitur in pristinā felicitā-
 tem restitutis, regiā in superiori urbis parte edi-
 ficauit, exstructis edib' amplissimis, exornatisq;
 auro & marmoribus & subsellijs, ut magnū ui-
 rorū numerū possent capere: domibus etiam pro
 cuiusq; dignitate appellatione indiua, ut una di-
 ceretur Cæsaris, Agrippæ altera. Coniugem XII.
 deinde duxit amore correptus, ne distraheretur
 uagis uoluptatibus. Occasio autē nouarum nu-
 ptiarum fuit hæc: Erat inter Hierosolymitanos
 ciues Simon Boëthi Alexādrini filius, sacerdos
 cum primis nobilis, habebatq; filiā omniū eius
 etatis pulcherrimā: cuius forma cū uulgi ser-
 monibus celebraretur, primū fama illius Hero-
 des permotus est, deinde conspectæ amore captus
 noluit uti sua potētia, ne tyrānice uideret̃ agere,
 maluitq; in legitimū thorū puellā introducere.
 Cūq; Simon nec affinitate tali, nec tamē con-
 temptu dignus uideretur, quo cupiditati suæ sa-
 tisfaceret, id quod æquius uisum est elegit, ut

videlicet honoris accessione eum ornaret: mox igitur Iesu Phabetis filio pontificatū abrogat, et successorē ei dat Simonē, atq; ita affinitatē cum illo cōtrahit. Peractis deinde nuptijs novum castellum cōdit, quo loco Iudeos olim profligavit, dum pelleretur armis Antigoni: distat autē à Hierosolymis circiter L X. stadijs, natura firmū, & ad excolendū idoneū: collis enim est leniter acclivis, atcollens se in manufactā altitudinem, habēs mammae specie circumferētiā: estq; distinctus teretibus turribus, ascēsu arduo, qui per C C. gradus lapideos scāditur: intus autē diversoria sunt regia, magnis impēsis structa, tam ad firmitatē, q̄ ad pulchritudinē: & in pede collis habitationes spectatu dignissime, tum propter alia, tum propter aqueductus egregios, magno sumptu è lōginquo perductos: circumiacēs planicies edificijs referta est ad iustae urbis magnitudinē, cui collis ille vice arcis imminet. Ita omnibus ordinatis ex sentētia, nullos amplius in regno suo motus timuit, duobus potissimū modis subditos in officio cōtinens: timore suppliciorum quae nemini remittebat, et liberalitate qua providebat publicis necessitatibus: cōmuniebatq; se accuratissimē, quasi incolumitas sua ptineret etiā ad Remp. Civitatibus se comē et humanum praebebat, dynastias p̄ occasionē colebat, ad cōciliandā sibi eorū gratiam munificētissimus, q̄ innatā haberet magnanimitatē regiā. Ita factum est.

est, ut cum apud omnes esset graciosus, magnis
 rerum suarum incrementis augetur. Hac in ambi-
 tio studiumque decernendi Casarem cum Rom. poten-
 tioribus causa fuit ut multum a patrijs institutis
 decederet, & leges diuinas uiolaret, dum in ho-
 norem eorum urbes condit, & templa exstruit, licet
 non in solo Iudaico: hoc enim illi nequaquam la-
 zuri erant, quod nefas sit nostris statuas ac effigies
 more Gracorum colere. Quapropter extra eorum
 regionem tales urbes collocabat, excusans se Iu-
 daeis, quod non sponte, sed potentiorum iussu hac face-
 ret: & interim Casarem Romanosque tanto magis
 sibi deuinciens, quod in eorum honorem a patrijs con-
 suetudinibus sustineret discedere. Sed precipuus
 scopus erat utilitas propria, & studium memoria
 propagande ad posterum, ita ut in condendis &
 exornandis urbibus nullis sumptibus parceret.

Cæsarea conditur.

CAP. XIII.

Ergo quum animaduertisset in maritimis
 locum condende urbi opportunissimum,
 cui pridem Stratonis turris nomen fuerat, &
 formam eius magnifice descripsit, & adificijs
 marmoreis totam exornauit accuratissime, tam
 regijs palatijs, quam priuatorum ciuium adibus.
 & quod fuit omnium operosissimum, portum a
 tempestatibus tutum addidit, magnitudine Pi-
 ræo parem, stationibus instructum & diuersorijis,
 admirandum structura, eo quod propter loci
 naturam omnis materia tanta fabricæ aliunde
 magno

magno sumptu conuehenda fuerit. Sita est hæc
 urbs in Phœnice, quâ in Aegyptû præternauigatur,
 Dora inter & Ioppê, litorales urbeculas,
 non satis portuosas, q̄ Africo sint oppositæ: hic
 enim procellosis flauibus arenas in littus prouol-
 uens, nullam stationē quietâ esse patitur, ita ut
 plerunq; naues mercibus onustæ in salo ancoras
 iacere necesse habeant. Hanc locorū incōmodi-
 tatem correcturus circulū portus circumduxit,
 quantum putaret magnæ classi recipiendæ suffi-
 cere: & in uiginti ulnarū profundum prægran-
 dia saxa demisit, quorū pleraq; pedū quinquaginta
 longitudinis, latitudinis uerò octodecim,
 altitudine nouempedali fuerunt, quedam etiam
 maiora, minora alia. Hæc moles in mare iacta
 brachium duccētos pedes longū efficit, cuius spa-
 riū dimidium oppositū est frangendis fluctibus,
 inde pocymation Gracè dictū: reliquum susti-
 nebat murum lapideum distinctum turribus,
 quarū maxima & pulcherrimæ nomen Drusus
 à Druso Cesaris priuigno immaturo fato defun-
 cto. Inerant & crebri fornices, nautarū diuer-
 soria. Exscensus deinde lato ambitu totum por-
 tum cingebat, locus ad inambulandum animi
 causa iucundissimus. Os autē portus patet uer-
 sus septentrionē uentorū serenissimum: crepido
 uerò totius ambitus, a sinistra quidē portum in-
 trantibus turris est lato margini insistens ad fir-
 mius resistendum fluctibus: a dextra autem dua
 colum

columna lapideæ coniunctæ turri ex aduerso sue
 pares celsitudine. Circum portū a des continuata
 serie marmore politissimo exstructæ sunt, exstare
 in medio tumulo, in quo tēplum Cæsaris à longe
 conspicuū adnauigantibus, & in eo statua, Ro-
 ma altera, altera Cæsaris, unde nomen Cæsarea,
 urbi tam materia quàm artificio structura con-
 spicua, cloacis etiam subterraneis nō minus mi-
 randa: quæ paribus distantes interstiijs in mare
 exeunt, una transversa dirimente, ut imbrium
 & purgamentorum proluuies facilius in mare
 deferatur, & marini aestus, quoties accedūt sub-
 intrare possint, & totam urbē subluere. Exstru-
 xit etiam theatrū è saxo, & à meridionali por-
 tus latere amphitheatrum capacissimum, unde
 latè prospectus patet in maria. Atq; hæc omnia
 duodecim annorū spatio sunt absoluta, rege nec
 labori parcente nec sumptibus. Hac iam altera
 urbe post Sebasten cōdita, decreuit Romam mit-
 tere filios Alexandrū & Aristobulum, ut sa-
 lutarent Cæsarem: eratq; eis paratum hospitium
 apud Pollionē Herodis studiosissimum, licebat
 tamen etiam Cæsaris uti hospitio. Excepit enim
 adolescentes summa humanitate, fecitq; Herodi
 potestatem, ut arbitratus suo è filijs quemcunq;
 uellet heredē regni designaret, aucto prius noua
 accessione Trachonitidis, Batanae, & Aura-
 nitidis, tali de causa. Zenodorus quidam cōdu-
 xerat ditionē Lysania, nec cōtēntus his prouen-
 tibus

tibus in Trachone fouebat latrocinia, inde quoq; captans cōpendium. incola enim locorum eorū libēter raptō uiuunt, assueti prædas ex Damascenis agere: eos Zenodorus adeò non uetabat, ut lucrorū etiam esset particeps: ab his male nexati propinquorū agrorū coloni, Varum provincie præsidē querelis obtundebāt, postulantes ut Zenodori iniurias per literas significaret Cesari. Ille rescripsit expugnāda esse latronum receptacula, & regionē eam ditioni Herodis contribuendā: sic enim fore ut eius providentia caueretur in posterū, ne Trachonitæ uicinis ullas exhiberent molestias: alioquin difficile erat eos compescere iam assuetos his artibus uictū querere: ut qui nec oppida haberent, nec agros, sed in speluncis ac cuniculos more ferarum refugia. Habebant autem paratā aquæ & cibariorum copiam, ut externa ui petiti possent satis diu bellum in latebris trahere. Specus enim illi aditus habent angustos, nec nisi unū post alium hominem admittentes, sed intus sunt amplissimi & supra quā credis capaces, plano solo desuper recli, nam totus is locus constat petra aspera, & non facile meabili, nisi aliquo ducente per semitas, quæ non per directum feruntur, sed multis meandris flexuose sunt. incole quoties propinquos populari nō datur, ipsi inter se exercent latrocinia, nihil sibi non permittētes. Eam regionem postquam Herodes accepit a Cesare, adhibitis

bitis ducibus ad eos penetrans maleficia coërcuit, & circumvicinis securitatē peperit. Zenodorus autē parum invidia, parum dolore adempta possessionis permoratus, Romā ad accusandum Herodem profectus est: nihil tamen efficere potuit. Interea in Asiam Agrippa mittitur, administraturus transmarinas provincias pro Cesare: eum quod esset amicissimus, Herodes apud Mythylenen cum salutasset, in Iudeam reversus est. Ceterum Gadarenses quidā Agrippam adeunt, Herodē accusaturi, quos ille ne auditos quidem ad regē uinctos remisit. Arabes etiam iamdudum infensi Herodi, tum aperire cœperunt inimicitias, idq; de causa, ut tum uidebatur satis probabili. Zenodorus enim desperatis rebus suis Auraniidem diuisionis sue partem illis elocauerat L. talentis annuis: quā quia donatio Caesaris cōplectebatur, non patiebantur auferri, modò excursionibus ac uicem sibi uindicantes, modò cōtendentes de iure possessionis apud indices: pelliciebāt etiam ad se egenos milites, qui miserorū more meliora sperāt ex rerum nouitatibus. Hec cum maturē Herodes cognouisset, maluit tamen bonis rationibus occurrere quam hostiliter, ne daret occasionē nouis motibus. Decimosextimo demū eius regni anno Caesar uenit in Syriā: moxq; Gadarensium plurimā cœperūt clamare in Herodem, granē eum dictitantes ac tyrannicum, instigati huc potissimum

Zeno

Zenodori criminationibus : qui interposito iurando pollicitus erat, nō prius se destitutum quam quouis modo efficeret, ut illi à dominatione regia liberati attribuerentur ad prouinciam Caesaris : ab hoc persuasi clamitabant, idq; aliquāto audacius, quia ne illos quidem pœnas dedisse uidebāt, quos rex deditos ab Agrippa acceperat : erat enim si quis alius erga suos inexorabilis, ab alienis uerò acceptas iniurias libēter cōtemnebat ac remittebat. Cū igitur de ui & rapinis eius, uiolatisq; ac dirutis templis quererētur, Herodes quidē nihil territus paratus erat causam suam dicere, Caesar uerò comiter illū tractabat, nihilo alienatior propter tumultuantē multitudinem : & prima quidē die qua congressi sunt, facta est horū mentio, deinde uerò interruptū est hoc negotium. Gadarēses enim uidētes quorsum Caesar & amici eius tenderēt, & certis coniecturis timētes ne dederētur Herodi, sequēti nocte alij se iugulauerūt, alij precipitauerunt tormentorū metu, quidam etiam in flumen se iacientes necauerūt : atq; ita cum se ipsi prædamnare uiderētur, sine mora Caesar Herodem absoluit. Accessit huic & alia non mediocris felicitas. Zenodorus enim præcordijs ruptis, sanguine multo per secessum profluente, apud Antiochiam Syriae perijt. Caesar uerò & huius portionē, sanè non contemnendā, donauit Herodi : qua sita Galilea inter & Thraconem,

complect

complectitur Vlacham, Pancadem, & agros fi-
 nitimos: adiūxit eum deinde rectoribus Syria,
 mandauitq; ut omnia ex eius sententia fierent.
 Deniq; eò rum felicitatis prouectus est Hero-
 des, ut cum in toto quã late patet Romano im-
 perio duo essent omnium potentissimi Caesar &
 Agrippa, Caesar post Agrippam nemini ma-
 iorem quam illi honorem haberet, Agrippa
 item post Casarem nemini: qua mutua beneuo-
 lētia fretus Pheroræ suo fratri tetrarchiam im-
 petrauit, de suo regno decisis centum talentorū
 redditibus, ut etiam si quid fatale sibi accideret,
 in tuto essent res illius, neq; subiceretur Hero-
 dis filiorū imperio. Deducto inde ad mare Cæ-
 sare in regnum reuersus, in terra Zenodori ele-
 gantissimum ei templum construxit è marmo-
 re candido, prope Paniū quod uocant: id spelū-
 ca est in monte amœnissima, eiq; subiecta in
 immensum hians terra deuexitas, plena aquis
 stagnantibus, ei mons ualde magnus imminet:
 sub spelunca autem scatent fontes Iordanis flu-
 minis: hunc locum alioquin etiam celebrem or-
 nauit templo exstructo in honorē Caesaris. Tunc
 etiam tertiã tributorum partiē remisit regni sui
 subditis, prætextu quidē ut post sterilitatē se re-
 ficerēt, re autē uera ut placaret eorum animos,
 offensos talibus regis operibus, que uidebantur
 planè ad religionis & bonorum morum perni-
 ciam tendere, ut omnium iactabatur sermoni-

*bus: cui rei & aliud ille remedium attulit, oc-
 casiones turbularum auferens, & iubens sua
 quemq; agere negotia, uetitis per urbē conuen-
 riculis & frequentioribus conuiujs, appositūq;
 etiam speculatoribus, & grauissimis pœnis qui
 contra facerent propositis: nam multi clam &
 propalam abducebantur in castellum Hyrcan-
 niam, ibiq; dabant suppliciū: & dispositi erant
 tam in urbe, quam per iuicra, qui obseruarent
 conuenientes cuiuscunq; rei gratia: adeo enim
 hanc curam nō negligebat, ut saepe ipse plebeio
 cultu noctu misceret se uulgo, & experiretur
 quid de se sentiret populus: & quotcunq; per-
 tinaciter improbarent eius studia, in omnes in-
 clemēter animaduertebat: reliquam uerò mul-
 titudinem sacramento obstringebat, iusiurandū
 exigēs q̄ non discessuri essent à fide & officio:
 atq; ita maior pars metu cedebat & obsecun-
 dabat: qui uerò liberius stomachabantur, &
 cogi se indignabantur, eos quocunq; pacto po-
 terat tollebat de medio. Requisiuit etiam iusiur-
 randum à Pollionis Iharisai Sameæq; secta-
 toribus plerisq;: quod cum non impetrasset, non
 tamen in eos ut in ceteros tales seuijt, Pollionis
 reuerentia: remisit etiam hanc necessitatem his
 qui Essæi apud nos uocantur, genus hominum
 Pythagoreis Græcorum non absimile, de qui-
 bus alibi narraui prolixius: nunc prætereundū
 non uidetur, nec alienum à proposita historia.*

cur religiosam de his opinionem rex habuerit. Erat quidam *Essenus Manahemus* nomine, cum alias uitæ honestæ & probatæ hominum testimonio, tum uerò diuinitus etiã concessum habens donum fatidici spiritus. Hic cõspicatus *Herodem* etiam tum cum cæteris pueris ludum literarium frequentantem, regem *Iudeorum* salutauit. Ille putans se aut rideri, aut non satis notum esse homini, correxit eius uerba, unum de plebe se profitens. Tum *Manahemus* subridens, & blando plausu posteriora eius permulcens uerius quàm feriens, Imò regnabis, inquit, & feliciter dominaberis: sic enim *Deus* uult: & memor esto *Manahemu*, uerberum, quæ te fortuna mutabilis admoneant. Nihil enim te magis cogitare decet, quàm de iustitiâ & pietate, & æquitate erga ciues subditos: sed scio te hoc non facturum, futuri præsciens. Eris enim tam diuini quàm humani iuris immemor, licet alioqui fortunatissimus, & sempiterna dignus gloria. Nec tamen *Dcum* latebis, qui te extremo uitæ tempore graui castigatione reprehensus est. Hæc uerba non magni fecit *Herodes*, qui tum nihil tale sperabat: prosperis deinde successibus ad regnum & tantam felicitatem elatus, cum maxime uigeret *Manahemum* accersitum rogat de diuturnitate imperij. Ille nihil certi respondit, sed scitãte rege, num decem annos duraturum su, & uiginti, inquit, & tri-

22 2 ginta:

ginta : atq; ita indeterminatum fatalem finem reliquit. Herodes uerò uel hoc contentus Manahemum data dextera dimisit, & ex eo semper Essenos in pretio habuit. Hac tamen si fidè excedere uidentur, uisum est tamen lectori indicare, quòd multi sint in eo genere quibus ob morum probitatem diuinitas aperire dignatur sua decreta & consilia.

Herodes nouum templum Hierosolymis ædificat.

CAP. XIII.

XIII.

Decimo octauo autem sui regni anno Herodes post tot præclara facinora, post absoluta tot admiranda opera, eximiũ aliud concepit animo, Dei templum denuo construere, ampliore ambitu, & huic conueniente celsitudine: ratus, id quod res erat, id fore omnium celeberrimum etiam ad posteritatis sempiternam memoriam. Ceterum ueritus ne populum difficultate deterritum minus ad hoc obsequentem haberet, aduocata cõcione sic eum allocutus est: *Nõ habeo necesse, uiri tributes, ut uel gesta uel opera mea commemorem, quæ ex quo regnare cœpi, plus uobis utilitatis & securitatis quàm mihi, ornamenti & laudis attulerũt. scitis enim ipsi q̃ in maximis uestris difficultatibus nulla priuati cõmodi ratione uobis prospexi: & quæ hæctenus opera Deo iuuanre absolui, uobis potissimum seruiunt, per quæ factum est, ut res Iudæicæ nunc magis quàm unquam antea floreat.*

Quare

Quare ut dicere cœpi, non opus est singulatim
 percensere uel urbes uel alia edificia quibus tū
 Iudeam ipsam, tum alias huic contributas re-
 giones excoluimus: sed illud potius uobis nunc
 proponā, quod maximè uel ad religionis cultū,
 uel ad regionis ornatum attinet. Templo huic,
 quod postliminio reuersi à captiuitate Babyle-
 nica patres nostrī instaurauerūt, desunt ad pri-
 scam altitudinē L X. cubita: tanto enim celsius
 erat uetus illud Solomonis edificiū: nec hoc cul-
 pa maiorum nostrorū accidit, per quos non ste-
 tit, quin par illi pristina structura surgcret: sed
 hanc mensuram præscripserunt Cyrus & Da-
 rius Hystaspis filius: sub quorū imperio quia illi
 tum uixerunt, sicut postea Macedonū, non po-
 tuerunt assequi primum illud pietatis archety-
 pum. Nunc quoniam Deo uolēte ego rerū po-
 tior, cui otium, pecunia prompta, magni reditus
 suppetunt, & quod maximū est, Romanorū or-
 bis dominorū auicicia, dabo operam, ut quod
 maiores sub alieno nutu uiuentes non satis ac-
 curauerunt suppleam, & quicquid deest ad ho-
 norē Dei (memor acceptorum beneficiorum)
 gratè ac piè persoluā. Hac tam inopinata ora-
 tione omnium animi sunt attoniti, quòd supra
 spem polliceri uideretur: & angebātur magna
 sollicitudine, ne fortè demolitus uetus edificiū,
 nouum nō posset absoluere: quare periculosum
 uidebatur consilium, & conatus perdifficilis.

Quod ubi animaduertit rex, iussit eos bono ani-
 mo esse: mansurum enim uetus templum inte-
 grum, nec demoliendū tantisper dum omnis ma-
 teria cōparetur, quæ sit ad futurā fabricam ne-
 cessaria, neq; eos sefellit. Mille enim plaustra pa-
 rauit quæ lapides conueheret: & ex omni arti-
 ficum copia peritissimos selegit ad decē millia,
 & insuper mille sacerdotes stolis sacerdotali-
 bus suo sumptu uestitos, partim cæmētariæ, par-
 tim lignariæ fabricæ nō imperitos: hosq; omnes
 adhibuit operi, materia iam ante cōuecta. Sub-
 latis deinde ueteribus fundamentis, & nouis
 repositis, de super tēplum exstruebat, longitudi-
 ne centum cubitorum, altitudine totidē & ui-
 ginti amplius: qui uiginti cubiti aliquanto post
 sidētibz fundamentis decesserunt, eosq; denuo
 addere decreuerunt nostrī Neronis tēporibus.
 Constabat autem structura è lapidibus candi-
 dis firmissimis, magnitudine uiginti quinq; cu-
 bitorum in longū, octo in alium, latitudine ue-
 rò cubitorum duodecim: habebatq; basilicæ si-
 militudinē, hinc & inde humilius, media sui
 parte excelsum, à multis stadijs conspicuū, ma-
 ximè ex aduerso habitantibus aut aduentanti-
 bus. Ianua uerò penè ipsi tēplo par, & superli-
 minare auleis uariegatis ornabatur, floribus
 purpureis distinctis, & habentibus columnas
 intextas, sub quarum capitibus uitis expande-
 batur aurea depēdentibus botryonibus, miran-
 dum

dum sanè opus tam manus quàm materia pre-
 cio. Cinxit etiam totū tēplum amplissimis por-
 ticibus, quæ responderent reliquæ magnificentiæ,
 & priores illas pulchritudine uinceret, harum
 duæ ualidis muris fulciebantur, opere uel in pri-
 mis memorabili. Tumulus erat petricosus, ar-
 duus, à uertice sensim uersus orientale urbis la-
 tus resupinus. huius uerticem primus Solomon
 rex noster instinctu Dei muro circūdedit. Ra-
 dices quoq; eius alio muro cinxit, cui uersus au-
 strum subiecta est uallis profunda: hic murus
 constat saxis grandibus plumbo inter se uin-
 ctis, complectens interius spatiū, & in profun-
 dum descendens, ut miranda sit magnitudo &
 altitudo structuræ forma quadrangulari, Saxo-
 rum enim magnitudo à fronte est cōspicua, in-
 teriora ferro uincta iuncturas continent contra
 omnium temporum iniurias firmissimas. Hoc
 opus postquam equatū est uertici, cauitas quæ
 intererat murum inter & tumulū expleta est,
 ut complanatis omnibus fieret area, & circum
 quadriporticus quatuor stadiorum circuitu, sin-
 gulis lateribus inter duos angulos per stadia
 singula patentibus, Interius deinde ipsum uer-
 ticem ambit alius murus lapideus: cuius orien-
 tale latus quā longum est duplicem habet por-
 ticū, spectantem ianuā templi siti in mediuillo.
 Eam porticū priores reges adornauerant. Circū
 tēplum affixa erāt spolia barbarica, quæ omnia

Herodes denuo dedicauit, additis etiã recētibus Arabicis. In septētrionalis lateris angulo arx erat firma & bene munita, opus Asamoneorum, qui gētis sacerdotium simul & principatum tenuerunt, & turrim id uocauerunt, repositoriũ stola pontificiã, quã nō promebatur, nisi pontifice sacris operaturo: hanc Herodes in eo loco asseruauit, post cuius obitum in Romanorum potestate fuit, usq; Tiberij Caesaris tēpora. Eius principatu Vitellius Syriæ præses à Hierosolymitis honorificētissimo hospitio receptus, quò gratiam eis referret, à Casare impetrauit, ut iuxta sua postulata ipsi haberent sacra stola custodiam: fueruntq; Iudæi eius custodes usq; Agrippæ regis obitum: post quẽ Cassius Longinus præses Syriæ, & Cuspius Fadus Iudææ procurator, iusserūt eos denuo stolam in Antonia deponere, dictitantes debere eã in Romanorum potestate esse, quẽadmodũ & antea. Missi sunt hac de causa legati ad Claudiũ Casarẽ, deprecaturi talẽ necessitatẽ: ubi inuenerūt iuniorẽ Agrippã, cui petẽri concessa est stola custodia, scriptis de hac re ad Vitelliũ literis, Olim autẽ fuerat sub sigillo pontificis & præfectorũ gazophylacio, qui pridie solennis festiuitatis adibant arcis & præsidij Romani præfectũ, & recognito prius sigillo stolã accipiebant: ac mox peracto festo, reportatã in eundẽ locũ, & in cõspectu arcis præfecti obsignatam deponebant:

quod

quod quidem hoc loco propter toties uariatum
 morē admonere uisum est. Sed tū Herodes hanc
 quoq; turrim munitiorem reddidit ad tutelam
 templi, & in memoriā amici sui Romanorum
 imperatoris Antonij uocauit Antonia. Occi-
 dentalis autē porticus quatuor portas habebat:
 harum ab una transitus erat in regiā per uallē
 in medio interiectā: duæ ferebant in suburbia,
 postrema in urbem, gradibus multis usq; imam
 uallē disposuis, & inde alys sursum per accliuē
 tendētibus. Vrbs enim sita erat è regione tēpli,
 theatrali specie, toto australi tractu in profun-
 dam uallē desinens. Quartum autem latus me-
 ridianū etiam ipsum habebat portā ab utroq;
 angulo aequē distantē, & triplicē porticum ba-
 silicam longitudine ab oriētali ualle ad occidē-
 talem pertinentē. Nec enim ulterius poterat. Ibi
 spectaculū erat, si ullum aliud sub sole, memo-
 rabile. Nam quum uallis in immēsū dehisce-
 ret, ita ut caligarēt despiciētium oculi, de super
 exstructa erat præalta porticus: cuius recto con-
 scenso si quis utrāq; altitudinē coniunctam cō-
 templaretur, absq; uerrigine id nō poterat, uisu
 deficiēte ob nimiam profunditatē, priusquā ad
 imum peringeret. In eius porticibus stabant
 paribus interuallis quatuor columnarū ordi-
 nes, quorū quartus intertextū habebat lapideū
 parietē. Crassitudo autē cuiusq; columnæ, quā-
 sam possent tres homines consertis inter se cō-
 plecti

plecti brachijs: lōgitudo uigintiseptem pedum,
 subiecta spira duplici. Numerus uniuersarum
 fuit centū sexagintaduo, capitellis sculptis ope-
 re Corinthio pulchris usq; ad miraculum. His
 quaternis ordinibus fiunt per intervalla ternae
 porticus, ita ut in uno quoq; latere duae pariles,
 triginta pedum latitudinis, plus quinquaginta
 altitudinis, stadij longitudine, claudant inter se
 mediam, cuius latitudo sesquialtera, altitudo ue-
 rò duplicata, tanto superabat utranq;. Earum
 lacunaria lignea, sculpturata figuris uarijs. Me-
 dia uerò conuexitas altius surgebat, excitato su-
 per epistylia pariete lapideo politissimo, colūnis
 insertis distincto, mirabili artificio cōmissuris
 oculos fallentibus. Atq; hoc modo se habebat
 primus ambitus. Interius uerò non longo inter-
 stitio secūdus, paucis gradibus scansilis, septum
 habebat lapideum, cum inscriptione qua ue-
 taret transgredi alienigenā, sub interminatione
 poenae capitis: hoc interius septum tam austrino
 quam septentrionali latere patebat ternis ianuis
 aequidistantibus, ab oriēte uerò una magna, per
 quam intrarent casti unā cum uxoribus. In-
 teriora autē fani mulieribus nefas erat ingredi.
 Tertium uerò spatium intimū, solis sacerdoti-
 bus accessibile. In eo iēplum erat ☉ ante illud
 altare, in quo hostias immolare Deo soliti. He-
 rodes autē interiora, à quibus profani lege ar-
 cebantur, non ausus ingredi, per sacerdotes cu-
 rabat

rabet fabricam intimarum porticuum: absolute
 toq; octo annis reliquo edificio, tandem etiam
 templum ipsum eorundem sacerdotum opera
 sesquianno perfecit. Quo facto ingens gaudium
 exortum est in populo, omnibus gratias agen-
 tibus Deo pro tam celeriter finito opere, & re-
 gi pro accurato tam alacriter negotio fausta
 ominantibus, & instaurationem tēpli magna
 festiuitate concelebrantibus. Ibi rex trecentos
 boues Deo maclauit, & alij pro suis quisq; fa-
 cultatibus tantum uictimarum, quantum uix
 comprehendere possit numero, fallente ueram aesti-
 mationem earum multitudine. Incidit enim in
 hanc celebritatem absoluta templi fabrica etiā
 natalis regni, quem Herodes anniuersaria hila-
 ritate solitus est colere, ut hoc pacto condupli-
 icaretur letitia publica. Ceterū rex inter alia
 templi opera etiam cryptam fecit subterraneā,
 ab Antonia ferentem ad orientalem portam
 templi, cui turrim etiam imposuit, in eum usum
 ut occultè illuc posset ascendere, si quid per ru-
 multum contra regem uellet nouare populus.
 Fertur toto tempore quo templum struebatur
 nunquam interdum pluuisse, noctu rāum imbri-
 bus descendentibus ne interrumpereur edifi-
 catio: eaq; fama quasi per manus tradita ad
 nos peruenit à maioribus, nec est ueri absimile,
 si quis diuinam prouidentiam respiciat. Et de
 templo instauratione haec tenus.

F. L.

FL. IOSEPHI AN-
TIQVITATVM IVDAICA-
RVM LIBER XVI.

Alexander & Aristobulus ad patrem reuersi. Salo-
mes ac Pheroræ calumniis appetuntur. C A P. I.

INTER ceteras reipublicæ cu-
ras ad se pertinere existimans
rex etiã priuatas iniurias tam
in urbe quàm in agris compe-
scere, nouam legem tulit priori-
bus dissimilem, quam ipse sancyt, ut perfossores
parietum liceret uēdere in seruitutē extra re-
gni terminos: quod uidebatur non tam ad pœ-
nam maleficorum tēdere, quàm ad dissolutionē
patriarum consuetudinum. Seruire enim apud
exteros, & diuersam uiuēdi rationē habentes,
& cogi ad faciendum quicquid illis imperare
libuerit, religionem magis ladebat, quàm ipsos
conuictos sceleris. Qua de re satis cautū erat in
pristinis legum sanctionibus: uidelicet, furem
quadruplum redderet, quòd si non sit soluēdo,
uendi, non tamē exteris, nec in seruitutē perpe-
euam, sed uindicandū in libertatē anno septi-
mo. Quamobrē sic uulgo interpretabantur, no-
uam illam legē iniquā pœnam statuere, & ty-
rannicum quiddā magis quàm regiū sapere, nō
sine cōtēptu inueterati iam moris publici: tra-
ducebaturq; hoc nomine rex omnium crimi-
natio

nationibus inuidiosissimis. Per idem tēpus nauigauit in Italiam, salutariū Casarē, & ad inuifendos Roma suos liberos. Ibi Casar humanissimè tractato filios reducēdos domū reddidit, satis iam instructos disciplinis liberalibus. Quī postquā reuersi sunt in patriam, statim excepti sunt magnis studijs multitudinis, quōd essent conspicui tum statura, tum multis ornamentis animi, & modis omnibus regiū quiddā pre se ferrēt ipsa specie. Mouerunt hæc ad inuidiam Salomem sororem regis, ceterosq; quorum calumnijs Mariamme oppressa fuerat, metuentes sue potentie, quū uiderēt nō de fore ultores materni interitus. Hinc igitur occasione arrepta, illos quoq; calumnijs appetunt, dictitantes parum iucūdam eis esse patris consuetudinē, memoria supplicij de genitrice sumpti, quasi auersantibus pollutum materno sanguine. Videbās enim calumniatores esse causam odij, & hæc una uia expugnare se posse & abolere paternā beneuolētiam. Nec hæc ad ipsum regē perferebant, contenti in uulgū tales rumores spargere, quibus tandē ad illum perlatis facile diuinabant exoriturum tantum odium, ut ne naturalibus quidem uinceretur affectibus.

Herodes dat Alexandro & Aristobulo cōiuges. C. II.

Sed tum nondum frigescente paterna pietate, rex nihil mali suspicans, in eo quo parerat honore illos habuit, & q̄ iam essent adul-

ti, uxores eis coniunxit, Aristobulo Salomes
 filiam Bernicē, Alexandro Archelai Cappa-
 11. docum regis filiā Glaphyram. Post hac au-
 dito quòd Marcus Agrippa ex Italia redif-
 set in Asiam, profectus illo inuitavit eū in re-
 gnum suum, ut uenire dignaretur ad amicum
 & hospitem: quo impetrato, nihil pratermisit
 quod illi uoluptatē afferre posse crederet, exci-
 piens eum in recens cōditis urbibus, & osten-
 dens aedificia, ad hac omne genus deliciarū &
 magnificentia tam ipsi quā amicis exhibens,
 apud Sebasten & Casariēsem portū, & in ex-
 structis à se arcibus, Alexādrio, Hierodio, Hyr-
 cania. In urbē quoq; Hierosolymitanā eū per-
 duxit, occurrentibus populariter omnibus ami-
 ctu & cultu festiuo cū faustis acclamationi-
 bus. Agrippa autē Deo hecatombe immolata
 populo epulū præbuit: et quāuis libēter ibi diu-
 tius fuisset cōmoratus, appetēte tamē hyeme tē-
 pestatū metu maturius abnauigauit in Ioniā,
 unā cū amicis maximis honoratus muneribus.

Herodes ad Agrippam nauigat. CAP. III.

R Ex autem exacta domi hyeme, instante
 uere rursus ad illum properauit, audi-
 to quod cum exercitu Bosphorū peteret: factaq;
 præter Rhodum ac Coum nauigatione, Lesbū
 petiit, ratus se ibi eum inuenturū. Sed repulsus
 aduersis Boreæ flatibus, aliquot diebus apud
 Chium hesit: ubi & priuatim multos salutarū
 ueni

uenientes regis honorauit muneribus : & quū animaduertisset porticum urbis dirutam bello Mithridatico iacentiè adhuc, & propter inopiā reparari nō posset ad pristinā pulchritudinem & amplitudinē, tantū pecuniarum contulit in eius fabricā, quantū abundè ad absoluendam sufficeret, hortatus ut quā primū ueterem ornatum urbi redderent. Mutato deinde uento primū Mythylenen, deinde Byzantiū allatus, ne audiuit Agrippā iam ultra Cyaneos scopulos prouectū, quanta potuit contentione secutus, apud Sinopen Ponticā urbem eum offendit, ex insperato uisus cum classe appellere: fuitq; gratissimus eius aduentus, & singulari affectu se inuicem cōplexi sunt: quòd euidentis esset argumentum fidei et amicitia, regē intermissis proprijs negotijs presto factū Agrippæ opportunissimo tēpore. Quāobrē indiuisus ei harebat Herodes in exercitu, laborū socius, et consiliorū particeps. Nec minus aderat quū remittendus esset animus, solus adhibitus ex æquo et in difficilibus propter beneuolentiā, & in iucūdis honoris gratia. Confectis deinde Ponticis negotijs, quorū causa illuc Agrippa uenerat, placuit nō reuerri nauigio: sed per Paphlagoniā, Cappadociam ac maiore Phrygiam terrestri itinere peruenerūt Ephesum: & inde rursus Samum traiecerunt nauibus. Toto autē eo itinere ferè per singulas ciuitates in multis Herodi gratificatus

catus est, ad eius preces multorū subueniēs necessitatibus. Solitus est enim non solum pecunia largiter adiuuare petētes, & magnos sumptus facere in hospites: uerū etiam si cui mediatore opus erat apud Agrippā, per neminē aliū facilius uoti cōpos factus est. Cumq; etiā ipse magnanimus esset, ac facilis ad cōcedendū ea qua neminē lederent, non leue erat momentū & in rege, incitāte uel spēte currentē ad beneficētiā. Primū enim iratū Iliensibus reconciliauit, & pro Chijs debitā Caesaris procuratoribus pecuniam persoluit, immunitate impetrata: & alijs item, quacunq; in re singulis opus esset, affuit.

Ionici Iudæi gentiles apud Agrippam accusant, conatos sibi adimere priuilegia per Romanos concessa.

CAP. IIII.

Postquā autem uentū est in Ioniam, praesto fuit magna multitudo Iudeorum, eius regionis urbes incolentium: qui nacti opportunitatē quēsti sunt de indigenarū iniurijs, quod nec legibus suis eos uiuere sinerent, & festis diebus iraherēt ad tribunalia, & sacrā pecuniam Hierosolyma mittere uerarent, adigerētq; se ad expeditiones & munia publica, conuersendamq; in eos sumptus sacram pecuniā, contra concessa per Romanos priuilegia. Has querelas ut Agrippa audiret, Herodes dedit operam, addito eis uno ex amicorū cohorte Nicolao, qui causam eorū ageret: qui corā Agrippa, absi

pa, assidentibus Romanorū honoratioribus, & regibus aliquot ac dynastis, in hunc modū pro eis uerba fecit. Omnibus quidē qui aliquā iniuriam patiuntur, Agrippa prestātissime, confugiendi ad potestātū maiorū opē incumbit necessitas: nobis uerò etiā impetrādi quæ petimus adest fiducia. Neq; enim aliud postulamus, quā quod iam antè uestra beneficētia cōcessum est: quodq; hi nobis adimere conātur, qui æquē ac nos uestro subiecti sunt imperio. Atqui si magnū est uestrū beneficiū, digni sumus qui id reuineamus, hoc ipso quòd nos dignos eo iudicatis: sin paruum, turpe fuerit, ne parua quidem uos posse concedere. Quamobrē satis apparet nobis illatam iniuriam ad uos quoq; pertinere, quorum isti & iudicia contēnere non uerentur, & gratiā irritā reddere. Quòd si ipsos aliquis interroget, malint ne uita carere, an patrijs institutis, pompis, sacrificijs, festiuitatibus, quibus honores deorū suorū concelebrant: sat scio quiduis potius passuros quàm diuelli a patrijs ritibus. Nam & bella pro religionibus uindicandis sæpenumero suscipiuntur, & huius quæ per uos fruimur trāquillitatis ac felicitatis hoc maximū habetur premiū, quòd cuiq; licet suo more uiuere, et pietatē colere. Quod igitur ipsi nullo pacto sustinuerint, hoc alijs inferre conātur: quasi uerò non perinde sit, uel tuā uel alienam pietatē impedire ac ledere. Quin et aliud

AA

confid

consideremus. Est'ne ulla gens aut ciuitas aut populus, qui nō summā suae felicitatis in uestro principatu & Romana potentia collocet? est'ne qui uestrā gratiam uelit esse irritam? Nemo sane, qui modo sapiat. Nemo enim est, cuius id uel priuatim uel publicè nō referat. Atqui istī dum uestra nobis beneficia conantur auferre, ne sibi quidem ipsis ullum ius saluū relinquūt, eorū quae uestra benignitas concessit, quae tamē sunt inestimabilia. Quale enim uel illud est, quòd quum multa aliae gētes regibus pareant, hi sub tutela Romanorū principum in libertate felicissimā uitā exigunt? Nostra autē res, etiāsi nemo sit molestus, nullam tamen merētur inuidiam. Caetera enim cōmuni cum reliquis uestris subditis felicitate fruente, nihil nobis eximium poscimus, nisi ut liceat patriam pietatē colere: quod nec per se ipsum est inuidendū, et permittentibus etiā cōducibile. Nam Deus & cultores suos semper amat, & eos qui talem cultum non prohibent. Quid enim est in nostris ritibus quo quisquā meritò offendi debeat? imò quid non coniunctum cum omni pietate ac iustitia? Neq; enim celamus praecipua uita quae sequimur, aut studia quae exercemus: sed septimo quoq; die ab omnibus alijs negotijs uacantes, perdiscēdis legibus operam damus, iudicantes hanc disciplinam plurimū conferre corrigendis moribus. Hi ritus nostri cum per se quoq; in

disquis

disquisitionem vocati nihil habeant reprehensibile, nunc uetustate etiã, cõtra quã multi opinantur, consecrati sunt: ut non possit nõ esse religio, tot seculis sancita deserere. Hæ sunt iniuriæ quas isti nobis per uim inferunt, Deo dicantur pecuniam per sacrilegiũ diripiẽtes, in munibus tributa imponentes, festis diebus ad lites & negotia profana pertrahẽtes, nulli necessitate exigẽte, sed tantum in religionis nostræ contumeliã, quam ipsi sciunt immerito se iniuriis atq; illicitis odijs prosequi. Vestrũ enim imperium omnibus ex æquo consulens, & beneuolentiam mutuã subditorũ alit, & obsistit odijs. Hæc iniurias, Agrippa præstantissime, rogamus ut à nobis prohibeas, utq; in posterũ quoq; deur nostris uiuere moribus, quemadmodũ antea, nec aduersarijs plus in nos liceat, quã nobis in illos. Id enim nõ solũ iustũ est, sed cõcessum etiã uestra clemẽtia: & exstãt de hac re multa senatuscõsilia in Capitolio æreis tabulis consecrata, quæ hodieq; leguntur, dubio procul propter expertã nostram fidẽ atq; beneuolentiam, & alioqui sacrosancta etiam si nullum nostris præcessisset meritiũ: quandoquidẽ nõ solis nobis, sed fermẽ omnibus mortalibus, ad eò nihil de pristinis beneficijs detrahitis, ut ea potius indices præter omnem spem reddatis cumulatiõra: quæ quidẽ omnia percẽsere præsentis tẽporis angustia nõ patitur. Sed ne uanẽ iactare uideamur

nostra officia, omiſſis prateritis ſatis teſtari po-
teſt uel rex noſter qui tibi aſſidet: quod enim
ille beneuolentia aut officij genus familia ueſtra
non exhibuit? ubi fides eius deſiderata eſt? quid
non in honorẽ ueſtrũ excogitauit? ad quã ne-
ceſſitatẽ nõ primus præſto affuit? Quid igitur
prohibet nos quoq; nonnihil gratia pro huius
meritis accipere? Nec praterenda eſt patris hu-
ius Antipatri fortiudo, qui bello quod Ceſar
in Aegypto geſſit cũ M. M. militum auxilia-
riorum affuit: in quo ita ſe geſſit, ut tam terre-
ſtribus quã naualibus prælijs nulli uirtute ce-
deret: nec libet cõmemorare quantiũ tunc rebus
eius momentũ attulerit, qualibus ac quantis ab
eo muneribus auctus ſit: cũ potius à principio
adducere debuerim literas quas ea de re impe-
rator ſcripſit ſenatu, quibus à pop. Rom. ho-
nores & ius ciuitatis impetrauit Antipatro:
poterat enim hoc ſolũ argumentũ ſufficere ad
declarandũ nõ immeritò nos dignatos tantã gra-
tia, & à te confirmationẽ eius petere: à quo uel
nouã ſperare debuimus, uidẽtes tantã tibi cum
rege noſtro amicitia intercedere: quandoquidẽ
& à Iudeã habitantibus renuntiatũ eſt nobis,
quantũ uictimarũ obtuleris Deo, quibũſue uo-
ris illũ honoraueris: utq; populũ epulo excepe-
ris, & mutuis hospitalitatis officijs delectatus
ſis: quae quidẽ omnia debet argumenta haberi
amicitiæ Iudaorũ gentis & tanti Romanorum
princip

principis, confirmata corā ipsis Herodis penatibus. Per hæc te obtestamur in ipsius regis præsentia, nihil aliud quā ut quæ ipsi cōcessistis Iudeorū generi, aliorū fraude intercipi nō patiamini. His Nicolai uerbis nemo Græcorū se opposuit: quia nō de iure cōtendebatur apud iudices, sed supplicatio tantū offerebatur iniuriā deprecās. Nec illi inficiabātur, sed hoc solū factō prætexebant, q̄ onerosi sibi essent inquilinī Iudei. At illi et ingenuos ciues se approbauerunt, & sine cuiusquā iniuria patrijs legibus uiuere. Quamobrē Agrippa intellecto q̄ uim paterētur, sic respōdit: se nō solū propter Herodem amicū illis gratificari paratū, sed etiā quia æquum postulare uideātur. quare etiā si plura petūssent, concessurū se fuisse quicquid saluis populi Rom. cōmodis concedi posset: nunc quia id tantū postulēt, ut quæ prius cōcessa sint rata manean, confirmaturū se pop. Rom. beneficium, et daturū operā ne quis illis molestus sit amplius, iuxta instituta patria uiuētib⁹. Hæc locutus dīmisit conuentū. Tum Herodes assurgēs ei gratias egit omnium nomine. Deinde post mutuos complexus uale dicto à Lesbo digressi sunt.

Herodes in Iudæam reuertitur.

CAP. V.

REx igitur paucis post diebus secunda nauigatione usus Casaream appulit, & inde Hierosolyma petijt: ibi aduocata in concionem tam urbana multitudine, quā reliquis Iudeis

qui tū fortè adcrāt, rationē eis suae peregrinā-
 tionis exposuit, & impetratā immunitatē Iu-
 daeis per Asiā degētibus. Cōmemorauit deinde
 quantū felicitatis eis suus principatus attulisset,
 dum ipse nihil magis curaret, quā ne quid
 deesset subditis: & quo magis eos exhilararet,
 professus est quartam tributorum partem se re-
 mittere. Illi uerò simul oratione simul munifi-
 centia regis deliniti, cum maxima letitia di-
 scesserunt, omnia fausta regi comprecati.

Domesticū dissidiū inter Herodē & filios. C A. VI.

- III. **I** Nterim domesticū dissidiū indies augebat,
 Salome tanquā hereditario odio adolescētes
 psequēte, atq; ex praterito facinore quo matrē
 eorū oppresserat, audaciā assumēte, et hoc agēte
 ne q̄ superesset q̄ posset ulcisci moriē immeri-
 ta. Nec deerat occasio, q̄ adolescētes nō optime
 erga patrē affecti uiderent, partim memoria ma-
 terni interitus, partim dominādi cupidine. Rur-
 sum igit̄ uetera mala renouabant, his in Salo-
 mē ac Pherorā cōiitia iactātibus, illis uicissim
 odia & insidias cōtra adolescētes exercētibus:
 & cū esset odiū mutuū, nō erat in simile: dū hi
 uel ppter genus & mores ingenuos, uel propter
 aetatis imperitiā, pacati lingua irā nō dissimulāt:
 illi cōtra maleuolē ac astutē calūnijs uia pra-
 struunt, prouocātes adolescētū ferociā, quā mox
 erāt apud patrē eorū in suspiciōnē uocaturi: uo-
 luntatē uindicādi maternā necē uel propria ma-
 nu nō deesse illis hoc argumēto colligētes q̄ nec

puderet eos talis matris, & iniuste interf. Etiam
 contederent. Iamq; fabula erat totius ciuitatis,
 cunctis simplicitate adolescentum miseratibus,
 nec cessante Salome occasiones uerisimilis criminis
 nationis ex ipsis sumere: qui impatienter feretes
 matris morte, & iuueniliter contentiosi, non illius
 modo uice, sed suam quoq; sorte miserabantur,
 quod necesse haberent cum infelicis parentis inter-
 fectoribus uitam degere, & se quodammodo conta-
 minare illorum contubernio: atq; huic dissidio ma-
 gnum incrementum absentia regis addidit. Qui IIIIo
 postquam reuersus est, & concionem illam apud
 populum habuit, mox tum a Pherora tum a Salome
 est monitus, imminere magnum periculum ab ado-
 lescentibus, palam iactantibus non impune laturos
 qui matrem interfecissent: his affinxerunt, Ar-
 chelaum Cappadocem eis spem facere, quod ope
 illius perueniri sint ad Casarem, & patrem accusa-
 turi. Quibus auditis Herodes turbatus est, tanto
 magis quod eadem & ab alijs renuntiabantur: & per
 hac anteaكتور admonebatur, quod propter dome-
 sticorum dissidia nec amicis nec dilectissima con-
 iuge diu frui potuerit: futuraq; ex preteritis col-
 ligens, & maiorem aliquam calamitatem securam
 timens, plane confusus erat animo. Reuera enim
 quemadmodum foris supra spem fortuna utebatur
 propitia, sic domi preter opinionem omnia male
 cedebat: ut merito ambigendum sit, possitne pen-
 sari tanta felicitate externa eius calamitas dome-

stica, an satius esset carere ex a quo utraq; , & intra priuatā fortunam cōsistere. Dum talibus curis intra se fluctuat, uisum est aliū filium qui etiamnū priuatus erat accersere, cōprimendisq; adolescentū ferocibus animis illum opponere, et honoribus euehere : is dicebat Antipater: non quòd uellet, sicut postea uictus affectu nimio fecit, omnia in illū cōferre, sed ratus se filios Mariammes hoc pacto castigatiores redditurum, & minuendam eorū arrogātiā, si uiderent nō esse necesse ut sibi solis seruetur tāti regni successio. Quapropter hūc quasi succedaneū in domū induxit, putās se iam prospexisse adolescentibus, ut posito fastu tractabiliores se patri præbeant. Sed longe aliter euenit: nā & illi factū hoc iniuriam suam interpretabātur : & Antipater tali erat ingenio, ut præter spem nactus ampliōrē libertatē, in hoc omni ope incūberet, ne fratribus primo loco apud patrē cederet, & alienatū iam ab illis per calūnias, & propēsū ad hoc, ut (quod iste uehemēter cupiebat) infensior etiam in dies fieret. Quamobrē nihil aliud cogitabat, hoc tantum cauens, ne ipse uideretur fratrū delator, sed per alios consiliorū socios rem ageret, qui neq; suspecti essent regi, & fidē etiam propter amicitiam uerbis suis possent adstruere. Iam enim cōplures ad hūc noua spe inflatū colendū se contulerāt, & Herodē fucata specie beneuolentiæ captabant : cumq; per multas, easq; inter se fidas perso-

perfo

personas, hæc ageretur fabula, adolefcētes magis etiā quam ante occasione illis præbebant: nā & lacrymæ sepe eis prorūpebant, nō ferentibus iniurias ac cōtumelias, & matrē interdū inuocabant, patremq; iam apertè ut parū equū amicis incusabant: quæ omnia malitiose ab Antipatri coniuratis obseruabātur, moxq; affingētes etiam nōnihil Herodi renūtiabant, fountes domesticum dissidium. Rex enim egrè hæc ferēs, & uolens humiliare Mariammes filios, maioribus semper Antipatrū augebat honoribus: cuius precib⁹ postremò uictus, matrē eius in regiā induxit. Cesari etiam sepe pro eo scribēs, priuatim hunc diligētius cōmendabat: & cū nauigaret ad salutādum Agrippā, post decennalē administrationē Asia decessurū, solū ex filijs Antipatrū secum duxit: quē ei cum multis muneribus tradidit Romā ducendū, & recipiendū in Cesaris amicitiam: ut iam uiderētur omnia per hunc agi, protrusis à principatu adolescentibus.

Antipatro Romæ degente Herodes Alexandrum & fratrem adductos ad Cæsarem accusat. C. A. VII.

EA peregrinatio nō mediocriter Antipatro profuit ad honorē & primatū inter regios liberos. Illustris enim factus est Roma, paternis literis cōmendatus amicis omnib⁹. Unum molestè ferebat, qd non poterat fratres cōtinuis vexare calūnijs, & uerebatur ne patris animus mutatus, equiorē se præberet erga Mariammes
 A A S filios,

filios. Hac assidue cogitans non desisteat à proposito: & absens quoque per literas exacerbabat patrem in eos, quasi de incolumitate ipsius sollicitus, sed reuera ad speratam regni successionem malis artibus viam sibi praeunians: donec ad tantam iram Herodem perduxit, ut inimicus esset adolescentibus. Sed cum repugnaret huic affectui, timeretque ne quid per iram ageret temere, decrevit Romam navigare, & ibi filios accusare apud Caesarem, ne propter indignationem videretur parum pius erga filios. Quo postquam peruenit, non inuentum ibi Caesarem Aquileiam usque persecutus est: & cum venisset in colloquium, rogassetque ut de infortunio suo vellet cognoscere, adductos coram filios accusavit insolentiae tetatque veneficii, conquerens eò processisse illorum odia, ut per immane facinus paterno regno potiri cuperent: cum sibi per Caesarem libera potestas permessa sit relinquendi eum successorē qui in pietate erga patrem sit constantior: illos vero etiam si principatus non accedat, contentos esse patris exitio, idque etiam cum suae vitae periculo querere: tam immane ac scelestum odium inueteratum esse in eorum animis. Eam calamitatem diu toleratam nunc demum se cogi aperire Caesari, et aures eius talibus inquinare sermonibus: & quo tandem suo merito? quae iniuria? aut quomodo eos aequum putare, ut quem ipse principatum longo tempore per multa pericula quesisset, eius non sinant esse dominum, nec liberam potestatem

restat

testatē permittant relinquēdi eius cuiusq; per
 pietatē hunc honorē promerito, ut ad hoc præ-
 mium spectantibus maior fiat de pietatis officijs
 contentio: maximè cum saluo natura iure ne fas
 quidē sit illis cogitare tale aliquid: neminē enim
 posse affectare parētis regnum, nisi qui eiusdem
 optet interiū, quandoquidē uiuo nō detur suc-
 cedere. Se quidē nihil passum illis deesse eorum
 quæ regijs liberis ab amantissimo patre præstari
 conueniat, nō ornamenta, nō ministerium, non
 delicias, cōiugia quoq; procurasse illustrissima,
 alteri suæ sororis, alteri Alexandro Archelai
 regis filia collocata. Et quod maximū sit, ne post
 talia quidē ausa patria se potestate in eos usum,
 sed ad cōmunem benefactorē Cesarē adduxisse,
 & decedentē ex iure uel patris uiolari, uel regis
 per insidias appetiti, ex æquo se cū eis apud ta-
 lem arbitrum disceptare: rogare tamen ne impunè
 sit illis tantū facinus, neue ipse cogatur in perpe-
 tuo metu uitā degere: quādo ne illis quidē expe-
 diat post tam nefarios conatus solē inspicere, &
 impunitatē auferre post proculcata pietatis ac
 humanitatis iura omnia. Hæc crimina postquā
 Herodes magna uehementia filijs obiecit coram
 Cesare, adolescētes qui ne loquente quidem illo
 continere lacrymas poterāt, tum uerò perorata
 causa toti in fletus effusi sunt, nullius quidē tan-
 te impietatis sibi cōscy, grauē tamē accusatorem
 patrē sustinentes: q; neq; decorū esset cōtra eum
 liberè

liberè dicere, neq; tutum causam suam deserere. Quamobrem hærebāt ancipites lacrymis ac gemitibus miserationē sibi quærentes. & hoc ipso solliciti, ne uiderentur perturbante conscientia, defensionem sui expedire non posse, cum potius iuuenili imperitia & consternatione impedirentur: quod tamen Casaris prudentiam non latuit: adeoq; omniū quotquot aderant mouebant misericordiam, ut ne pater quidem accusator immotus hoc affectu perdurare potuerit.

Alexandri defensio, & cum parente reconciliatio. CAP. VIII.

Tum iuuenes ubi obseruauerūt & illū iam flecti & Casarē, cæterosq; partim cōdolentes sibi, partim etiam non tēperantes à lacrymis, alter illorū Alexander uersa ad ipsum patrem oratione, sic aggressus est obiecta diluere. Pater, quàm beneuolo sis erga nos animo, satis declarat hoc ipsum iudiciū. Si enim aliquid triste de nobis statuisses, nunquā ad oīm seruatorē nos adduxisses: poteras enim uel pro regia, uel pro patria potestate in fontes animaduertere. Ceterū adducere nos Romā, & hūc testem ac arbitrum facere, seruare uoletis argumentū est: nemo enim ad sana ac rēpla adducit quē uelit pdere. quod sanè causam nostrā aggrauat, qui quidē ipsi nos indignos uita cēsemus, si sustinēda sit læsa erga talem parentē pietatis opinio: quāto enim salius mori innoxios, q̄ tanti sceleris suspectos uiuere?

Quare

Quare si ueritati satis patrocinari poterimus,
 felices nos uel tuo iudicio, uel euaso discrimine.
 Quod si uincit calūnia, superuacaneū fuerit nos
 solem hūc cernere: quid enim hoc nō amota su-
 spicione profuerit? Videtur quidē in nostrā ata-
 tem affectati regni crimen cōpetere, & probabi-
 lius hoc facit infelicis matris calamitas. Sed ui-
 de obsecro, an non idem crimē in quemuis nostri
 similit̄ torqueri possit. Nihil enim prohibet qui-
 cunq; rex habeat liberos defunctæ matri super-
 stites, eos in suspicionē uocare, quasi patri struāe
 insidias. Sed suspicio nō sufficit in impietatis cri-
 mine. Age proferat qui potest argumentū ten-
 rati facinoris, quod aliquā fidē calumnie ualeat
 astruere. Potest ne quisquā indicare uenenū pa-
 ratū, aut coniurationē cum aequalibus, aut cor-
 ruptos pretio famulos, aut scriptas cōtra te lite-
 ras? cum tamen horū singula interdū de nihilo
 fingat calūnia. Grauis enim res est dissidēs inter
 se regia: & spes principatus, quē tu ais pietatis
 premiū, sepe ad nefarios conatus praua ingenia
 perpulit. Nos certē nullius facinoris cōuinci pos-
 sumus: calumnias autē refellere apud obturatas
 aures quī possumus? Sed liberius quasdā uoces
 iecimus. At nō in te pater, quod nefas esset: sed
 in eos qui qcquid audiunt effutiunt. Matrē ali-
 quis nostrū defleuit: at non quia mortua sit, sed
 quia etiam post mortē, à quibus minime debuit,
 malē audiat. Principatū affectamus quā in pater
 obtin

obtinet. Quid ita? Si nobis honores regij contigerunt, sicut re uera contigerunt, an non conatus noster est supernacuus? Sin minus, cericè sperare licet. Ante interfecto ab his expectari posset successio, quos post tam atrox facinus nec terra latere sint, nec maria? Quid subditorum pietas, & totius gentis religio, tulisset scilicet parricidas scelere pario regno potiri, ei sanctissimum à te instauratum templum ingredi? Quid, si ceteros contemneremus, possetne quisquam interfectorem tuum poenam euadere incolumi Cesare? Non tam impios genuisti, neque tam stultos, sed infortunatiores fore quam tuis etiam rebus est conducibile. Quod si neque quod accuses habes, neque quicquam deprehendisti, quid tibi potest tanta impietatis fide facere? Quia mater perijt. Sed illius fatum cautiores nos potius, quam irritiores debuit reddere. Potueramus plura pro nobis afferre, sed quod opus est excusare quae nunquam facta sunt? Quare ab omnium domino Cesare, & nunc nostro arbitro, hoc tantum petimus, ut si re uera de nobis suspensiones potes ponere mihi pater, uisamus quantumuis infelices. quod enim miserius quam temere insimulari criminis grauissimi? Sin a nobis timere tibi pergis, tua pietate salua, nostram et nostra damnemur: nec enim usque adeo chara nobis est uita, ut eam cum auctoris molestia retinere uelimus. His uerbis & Caesar ne ante quidem ad credendum calumnia facilis, magis etiam flexus est, quam intentis in Herodem oculis

apsurum

ipsum quoque permoneri animaduerteret: Et
 quotquot praesentes aderant sollicitudo cepit de
 iuuenibus, non sine regis inuidia apud omnes au-
 licos: nam absurditas calumnia, iuuenumque in ipso
 flore aetatis periclitantium miseratio, ad ferendam
 opem concitabat animos omnium: sed multo magis
 postquam iam cordate Alexander accusationi
 patris respondit: manentibus reis in eodem habitu,
 et praemolestia humentes oculos in terram demit-
 tentibus. Tandem alluxit spei nonnihil, ut uideretur
 rex ipse excusationis egere, quod sine ullis certis
 argumentis tam temere criminationem aggressus
 sit. Postremo Caesar aliquandisper deliberabundus,
 hoc ipso iuuenes alioqui insontes peccasse pro-
 nuntiauit, quod non tales se parati praestitissent, ut
 nulla posset in eos haerere suspicio. Herodem au-
 tem rogauit ut suspicari desineret, ac reconcilia-
 retur filiis. Peninquam enim esse habere eum fidem
 talibus calumniis: et posse illos in posterum mederi
 offensis prioribus, et redintegrare mutuum amo-
 rem pristinum, si ad abolendas suspiciones ueteres
 utrinque diligenter coleretur pietas. Post hanc ad-
 monitionem iuuenibus innuit. Quibus iam preces
 parantibus pater has non expectans prior flentes
 unum post alium complectitur, copatientibus omnibus
 qui aderant tam ingenuis quam famulis. Tum igitur
 post actas Casari gratias unam discesserunt, et cum
 eis anticipater simulans se gratulari reuersis in
 gratiam. Sequentibus deinde diebus Herodes CCC.
 talentis Casarem donauit, munera edentem Romam.

& cōgiarium diuidentiē populo. Caesar vicissim
 ei donauit dimidiū redditū ē metallis Cyprijs, et
 reliquū dimidiū pcurationi eius cōmisit : alijsq;
 hospitalibus officijs honorato, liberā potestatem
 permisit eligendi successorē quēcunq; ē filijs, aut
 si mallet distribuēdi regni in singulos. quod cum
 ille iam pararet facere, negauit se cōmissurum
 quin ille q̄ diu uiueret tam regnū haberet in po-
 testate q̄ filios. His ita peractis rex rursus Iu-
 deam repetit. Quo absente Trachonita, nō par-
 ua dittonis pars ab eo defecerāt, sed opera ducū
 quos in regno reliquerat perdomiti, rursus co-
 acti sunt imperata facere. Ceterum Herodes &
 filij nauigātes cū appulissent Eleusam oppidum
 Cilicia, quod Sebaste mutato noīe dicitur, offen-
 dunt ibi Archelaū regē Cappadocū. Is excepto
 rege perhumaniter, multū gauisus est ob recōci-
 liatos filios, & q̄ Alexander eius gener egregiē
 refellisset obiecta crimina: datisq; vicissim regijs
 muneribus digressi sunt. Post hæc Herodes in
 Iudeā reuersus, aduocata in tēplum cōcione, qd
 ea in peregrinatione egisset exposuit : denarra-
 taq; humanitate Cesaris, et alijs rebus quas illos
 quoq; scire uoluit, extremā orationē uertit ad fi-
 lios : aulicosq; & ceterā multitudinē ad cōcor-
 diam adhortatus est, pronūtians filios post se re-
 gnaturos, primū Antipatrū, deinde ex Mariā-
 me natos Alexandrū & Aristobulū. Interim
 debere oēs se unū respicere, & pro rege habere
 atq;

atq; domino, nō obstante senectute, quæ ad re-
gendum propter longam experientiam magis est
idonea, præsertim non deficientibus alijs facul-
tibus, quibus & subditi in officio cōtinētur,
& liberi. Milites quoq; cum suis ducibus si se
unum respiciant, felicem uitā acturos absq; ul-
lis perturbationibus. His peroratis dimisit con-
cionē, quibusdā rectē uisus dixisse, quibusdā se-
cius: iniecta enim emulatione inter filios, res o-
mnino spectare ad aliquā mutationē uidebant.

Herodes quinquennale certamen ob absolutam
Cæsaream celebrat.

CAP. IX.

PER idem tēpus perfectā est Cæsarea, deci-
mo anno postq̄ edificari cœpta est, regni
uero anno V. III. supra uigesimum, Olympiade
CXCII. in eius dedicatione magna fuit cele-
britas, & apparatus facti sunt sumptuosissimi:
exciti enim sunt ad certamē artifices musici, et
athleta gymnicoꝝ certaminū: ad hæc gladiato-
rum ac ferarū cōparatus magnus numerus, &
quicquid huius generis in precio est iā Romæ q̄
apud gētes ceteras. Cōsecratū est autē hoc quoq;
certamē Cæsari, instaurādū p̄ singula quinque-
nia. Hūc omnē apparatus rex suo sumptu ma-
gna ambitione undecūq; curauit cōuehi, multū
in hoc cōferēte etiā uxore Cæsaris Iulia, et mit-
tente per multa preciosa ex Italia, ut omnibus
cōparatis sumptus ad D. talenta accederet, Con-
gregata igitur ingēni multitudine spectaculoꝝ

BB.

gras

gratia, legationes que à diuersis populis mitte-
 bantur ob accepta beneficia, omnes excepit diuer-
 sorijs & mēsis & cōtinuis hilaritatibus, dū ho-
 minum frequētia spectaculis se totos dies oble-
 erat, noctu uerò cōuinijs & ostēratione magni-
 ficētie, cū insigni laude magnanimitatis regia:
 in omnibus enim studebat ut posteriora quaq;
 maiorē admirationē sui facerēt: ferturq; ipsum
 saepe Cesarē et Agrippā dixisse, q̄ maior q̄ pro
 presenti ditione esset Herodis magnanimitas,
 qui dignus uideretur totius Syria atq; Aegy-
 pti imperio. Post hāc celebritatē & fēstos dies
 aliud oppidū exstruxit in cāpo qui dicitur Ca-
 pharsaba, electo ad hoc agro aquoso & plantis
 idoneo, amne circūfluente ipsum oppidū, & lu-
 co circūdante pulcherrimarū arborū: hāc à suo
 patre Antipatro denominauit Antipatrida:
 deinde castellū marē suā nomine referens su-
 pra Hierichuntē cōdidit, cui Cypron uocabulū
 imposuit, cōmunio egregiē, & instructo amœ-
 nis domicilijs: nec fraterni affectus oblitus me-
 morie illius dedicauit edificia pulcherrima, pri-
 mum turrim pharo non minorē in ipsa urbe, in
 defuncti monumentū Phasaclū uocatā, propu-
 gnaculū urbis munitissimū: deinde eiusdē nomi-
 nis oppidū circa uallē Hierichuntinam cōdidit,
 quā iurr ad septētrionalia: quo factū est, ut cir-
 cūquaq; situs ager antea penē desertus diligētē
 coleretur ab habitatoribus, Phasacliticus inde

app

appellatus. Quin & reliquã eius beneficentiã
 enarrare perdifficile fuerit, quãta cõtulit in ur-
 bes iam Syria q̄ Græcie, & ubicũq; illũ pere-
 grinari cõtigit: plurimas enim adiunxit, aut ex-
 structis publicis operibus, aut sicubi incepta p̄-
 debant propter inopiã, pecunijs in absolutionẽ
 eorum erogatis. Inter hæc præcipua sunt quòd
 à hodijs Pythiũ tẽplum suo sumptu exedifica-
 vit, & ad cõpingendas naues multa argenti ta-
 lenta præbuit. Nicopolitanis urbẽ ad Aeliũ à
 Cesare conditã habitãtibus maiorẽ partẽ publi-
 corũ operũ suis perfecit impendijs. Antiochẽ-
 sibus urbẽ maximã habitãtibus, secante mediã
 eius longitudinẽ plures, hanc ipsam utroq; la-
 tere ornavit porticibus, & viam eius subdiva-
 lem lapide polito stravit, non tam ad ornamen-
 tum urbis, quã ad incolarũ cõmoda. Ludos etiã
 Olympios non satis respondentes suæ celebritati
 propter inopiã, adiunxit attributis annuis redi-
 tibus, quò splẽdidius & sacrificia fierẽt, et alia
 quæ ad decorandũ tam frequentẽ cõventũ per-
 tinent: pro qua munificentiã perpetuus agono-
 theta declaratus est. Hic alius quispiã miretur
 in uno homine tantã diversitatẽ ingenij. Si enim
 spectemus eius liberalitatem ac beneficentiã qua
 erga omnes usus est, non possumus non dicere
 eũ natura beneficentissimum. E diverso si iniu-
 rias eius, & sevitia in subditos etiam coniun-
 ctissimos consideremus, fateri cogemur hominẽ
 BB 2   fuisse

fuisse durum, inexorabile, & ab omni alienum modestia: atq; ita pugnātes inter se uoluntates habuisse uidebitur. Ego uerò aliter credo, & utruq; ab una causa profectū existimo. Eo enim qd honoris esset cupidissimus, & totus huic affectui deditus, incitabatur ad magnificentiā, si cubi spes esset aut in presens laudis, aut in posterum memoria: quare qd esset supra facultates sumptuosus, cogebatur molestus esse subditis: nā cū in alios erogaret plurimū pecunie, necesse erat eā aliquando male querere. Deinde sciens se ob eas iniurias inuisum subiectis, eas offensas lenire uidebat difficile, neq; enim poterat nisi uellet reditus minuere: itaq; abutebatur suorū odio in suū cōmodum: nam si quis illorū non per omnia seruitutē toleraret, aut uideretur uelle dominationem eius excutere, in tales impotēter seniebat, non aliter quā in hostes, nullo cognatorū aut amicorū discrimine, quod solus uellet honorari ab omnibus. Quā autē honoris cupidus fuerit, colligere licet ex his ipsis honoribus quos ille Cesari & Agrippa ceterisq; eius amicis exhibuit: uolebat enim exemplo esse suis, ut quemadmodum ipse prestantiores coleret, sic etiam coleretur ab omnibus: & hoc pacto satis declarabat cuius rei natura esset appetentissimus. Sed Iudais per leges patrias non licet hoc modo potentiores colere, quos necesse est maiore rationem iusti & equi hab

habere quã officiorũ taliũ: quibus satis inecommodũ erat. q̃ nõ possent statuis & rēplis demereri regis gratiam, & similibus adulationibus explere insanam cupiditatem gl̃oriosi hominis. Atq; hæc mihi causa videtur cur Herodes erga familiares & cõsiliorũ participes iniquior, erga exteros et alienos tãto beneficētor fuerit.

Iudæorum Cyrenēsiũ & Asiaticorum ad Cæsarem legatio. CAP. X.

Asiatici autē & Cyrenēses Iudæi multum VI. affligebãtur ab earũ regionũ ciuitatibus, qui cũ a priscis regibus accepissent ius ciuitatis ex equo cũ ceteris, tũc multas iniurias à Grecis patiebãtur, quasi exportarēt pecunias, et essent noxiũ reliquis ciuibus. Cũq; Greci nec finē nec modũ iniuriarũ facerēt, coacti sunt per legatos de eis apud Cæsarem conqueri. Is rescripsit ad prouincias, placere ut Iudæis seruetur æquale ius cum alijs: cuius rescripti exemplar subiijcimus, quo testatiũs fiat quomodo erga nos affecti fuerint imperatores ueteres. Cæsar Aug. Pont. Max. Trib. potestatis ita censet: Quoniã Iudæorum gens semper fida & grata fuit pop. Rom. non nunc tantum, sed superiori etiã tempore, præcipuè patri meo Imp. Cæsari, sub Hyrcano pontifice: placet mihi de communi iurati senatus sententia, Iudæos uti proprijs ritibus ac legibus, sicut utebantur tempore Hyrcani pont. Dei Max. & fanis eorum ius asyli manere:

licereq; eis uotiua pecunia per certos homines
mittere Hierosolyma: neq; cogi ad prestanda uadimonia
sabbatis, aut pridie sabbatorum post hora
IX. in parasceue. Quod si qs deprehēdat furari
sacros libros, aut sacrā pecuniam ex locis eorum
religiosis, hunc teneri sacrilegū, & bona eius
addici arario Ro. po. Suggestionem etiam corū
oblatam mihi per C. Marcium Censorinum, pro
ea pietate qua omnes homines complector, in-
beo cū hoc decreto dedicari in illustri loco, quē
uniuersa Asia meo nomini consecrauit apud
Argyrā: q; si quis contra decretum ausus fue-
rit, non medioeri pœna mulctabitur. Inscriptū
est columna in templo Caesaris. Caesar Norbano
Flacco S. Iudeis ubicunq; gentium degentibus
sacram pecuniam ex ueteri instituto Hieroso-
lyma mittere nemine prohibente liceat. Hec Ca-
sar. Agrippa quoq; pro Iudeis scripsit in hūc
modum. Agrippa Ephesiorum magistrati-
bus, senatui & pop. S. Pecunie sacre que Hie-
rosolyma mihi solet more patrio, procurationē
ac tutelam penes Iudeos esse uolo in Asia: &
si quis sacram Iudeorum pecuniam furatus ad
asyla confugerit, eum inde abstractum dedi ad
pœnam Iudeis quo iure abstrahuntur sacrile-
gi. Syllano etiam magistrati scripsit, ne Iudei
sabbatis cogantur ad prestanda uadimonia.
M. Agrippa Cyreneorum magistratibus &
senatui S. Iudai Cyrenenses, pro quibus iam

Aug

Augustus scripsit Flawio Libya praesidi, alijsq; eius provincia magistratibus, non esse uetandos mittere ex more sacram pecuniam Hierosolyma: cōquesti sunt nunc apud me, uexari se improborum quorundam sycophantijs, & uetari hoc facere prae-textu quorundam tributorum, quae tamen non debētur. Hos ego suo iuri suisq; moribus relinqui iubeo: & si qua in urbe pecunia sacra intercepta est, eam per delectos ad hoc idoneos Iudeis restitui. C. Norbanus Flaccus procos. Sardinianorum magistratibus Sal. Caesar mihi scripsit, iubere se neminem Iudeorum uetari iuxta patrium morem collectas pecunias Hierosolyma mittere: quare ego quoque uobis scribo de hac re, ne uos lateat tam mea uoluntas quam Caesaris. Nec aliter Iul. Antonius procos. rescripsit: Ephesiorum magistratibus senatui ac pop. S. Asiam habitātes Iudei Februar. Idib. reddenti mihi ius apud Ephesum indicauerūt, Cesare Aug. & Agrippā cōcessisse sibi uti patrijs legib' et moribus, primitiasq; suo quenq; arbitratu pietatis ergō conferre, deportandas absq; impedimento ad templū Dei maximi: rogaueruntq; ut ab illis concessa meo consensu rata habeam. Quare scire uos uolo, me quoq; iuxta Caesaris & Agrippae decreta permittere, ut quicquid uolunt iuxta patrium morem nemine prohibente faciant. Haec decreta in hoc apposuimus, ut quoniā scripta nostra

in Græcorum manus peruentura sunt, ostenderem eis iam inde à maiorū etate hunc honorem nobis habitum, ne prohiberemur per potestates publicas uti patrijs moribus, imò illorū cōsensu religione concessa Deum coleremus. Quæ quidem eo crebrius inculco, ut flectā gentes exteras, & odiū nostrī, cuius nullam rationem habēt idoneā, eorum animis eximā: nam moribus nulla gens eisdē utitur perpetuò, sed oppidatim ferè in his fit mutatio. Iustitia uerò omnibus hominibus ex æquo cōpetit, res utilissima tā Græcis quàm barbaris, cuius maxima in nostris legibus habetur ratio, nosq; omnibus, modò eas inuiolatas seruemus, caros ac amicos potest reddere. quāobrem rogatos omnes uolumus, ut non tam nos ob diuersum uitæ genus horreāt, quàm cōplectātur ob uirtutis studia. Hæc enim cōmunis est omnibus, & sine hac nō potest humana uita consistere. Nunc ad historie cōtextū redeo.

Herodes opus habens pecunia sepulcrum Davidis subiit. CAP. XI.

Herodes multū pecuniarum domi forisq; profundens, audito q̄ Hyrcanus qui ante eū regnauit, recluso Davidis sepulcro tria milia talentorū argenti extulisset, superesseq; multo plura quæ possint quantumuis magnis sumptibus sufficere, multo tempore animū habuit idē aggredi. Tūc uerò noctu apertū sepulcrū ingreditur, cū prius accuratè cauisset ne hoc resciret

pop

populus, assumptis tantum amicorū fidiſſimis: depositas tamen pecunias nō inuenit ſicut Hyrcanus, ſed mundi preciōſi & aureorū ornamentoꝝ uim magnā inde ſuſtulit. His inuitatus ad diligentius ſcrutandū, interius proceſſit uſq; ad conditoria corporū Solomonis ac Dauidis: ubi duos ſatellites amiſit, erumpente (ut fertur) ex adytis flāma contra progreſſos temerè: quo caſu territus exiuit, et tactus religione ad expiandū ſe in aditu ſepulcri monumentū è candido marmore cōdidit ſumptuoſiſſimis impēdijs: eius operis et Nicolaus illius tēporis ſcriptor meminuit, ſed nō itē de deſcenſu regis, præter decorū id factū exiſtimās: idq; more ſuo fecit. Vini enim regis hæc auribus dedit, captās gratiā, & ea tantum attingēs, quæ ad gloriā illius pertinere uifa ſunt: quin & multa eius aperiè iniuſta facinora aut alia ſpecie afficta ſucauit, aut quantum potuit occultare ſtudit: quādoquidē etiā crudelitati in Mariāmē ac filios ſpecioſam cauſam aſtruere conatur, illā impudicitie, hos inſidiarū patri paratarū inſimulās: & hoc toto opere facit perpetuo, quæ rectè ac iuſtè rex geſſit nimis extollēs laudibus, cōtraria uerò diligēter excuſans. Sed illi ob quā dixi cauſam danda uenia, nō tam ad poſteritatis cognitiōē, quā ad gratificandū ſuo regi ſcribenti. Nos uerò qui & generis propinquitate Aſamon eos reges contingimus, & ſacerdotij honore fungimur, turpe

ducentes mendaciū, incorrupte res gestas exponimus, salua reuerētia posterorū regis illius, qui etiā nūc rerū potiuntur, maiorū tamē ueritatis rationē habentes cū ipsorū quoq; uenia. Ceterū Herodis domus post uolatu sepulcrū cœpit labi in deterius, siue diris ultricibus in eā partē incūbentib. que iam antē male habebat: siue forte fortuna talis calamitas incidit in ea tēpora, ut meritō uideri possit impietatis premiū. Dissidium enim erat in aula bello civili simile, & odia mutua cōcertātia calūnijs. Sed inter omnes eminebat Antipatri contra fratres artificiosa machinatio, qui per alios inuolūcēs illos falsis criminationibus, ipse patrociniū eorū sepe simulabat, ut approbata sua beneuolētia facilius inuenes clā posset opprimere: atq; talibus uersutijs circūueniebat patrē, ut putaret hūc solū incolumitatis sue curā gerere: quapropter etiam Ptolemāū procuratorē suū rex Antipatro cōmendauit, et cū matre eius omnia cōmunicauit cōsilia, adeō ut nihil nō horū arbitrari gereret, & insensum eū redderent his quos exosos regi esse ipsorū intererat. Mariāmes uerō filij rē indies ferebāt egrius, propter nobilitatē indignantes suo loco se dimoueri ac deterioribus cedere, & tantū nō in ordinē redigi. Quin & uxores ipsorū eisdē laborabāt passionibus, quarū altera Alexādro nupta Archelai filia Glaphyra odio mutuo prosequēbatur Salomen, cū propter

mariti

marii amorē, tū q̄ insolentius se erga filiā eius
 gereret: ea nupta erat Aristobulo, quā illi sibi
 honore equari ferebat muliebrit er: atq; hac al-
 tera cōtentione accedēte, ne Pheroras quidē re-
 gis frater alien⁹ erat à discordia: habebat enim
 priuatā causam suspicionis & odij. Inciderat
 in amorē ancille propriae tam insanū, ut oblatā
 sibi à rege in cōiugium filiā fastidiret, cōtentus
 ancille cōplexibus. Id ægerrime tulit Herodes,
 uidens germanum affectū à se tot beneficijs, &
 penē regni sociū, non respondere pietate munera,
 & infortunatū se fratrem existimans: & cū non
 ualeret Pheroram ad equiorē mentem reduce-
 re, puellam collocauit cum Phasaeli filio: proce-
 dente deinde tēpore ratus iam deseruisse fra-
 tris cupidines, cōqueſtus de repulsa, alterius cō-
 ditionē ei detulit, quæ Cypros nomine dicta est.
 Tum Ptolemæus Pheroræ cōsultat, ne pergat fra-
 trem contemnere, & ab amore turpi resipiscat,
 propter quē stultiū sit priuare se regis amicitia,
 & in eius uicē odiū ac irāquillitatis iacturam
 incurrere. Ille intelligens hoc sibi utile. q̄ iam
 antè calūnijs appetitus ueniā à rege consecutus
 fuerat, mulierē iā filij matrē ex se factā ablegat:
 et regi pollicetur ducturū se filiā eius alterā: cō-
 dixitq; diē x x x. ad celebrādas nuptias, iure-
 iurando interposito nihil sibi posthac cū able-
 gata fore cōmercij. Elapso antē prefinito tem-
 pore intantum amoris succubuit, ut non staree
 poll

pollicitis, & rursum reuolueretur ad pristinā
 mulieris cōsuetudinē. Ibi tum Herodes nō am-
 plius potuit irā regere, sed sepe iaciebat uoces
 quasdam, signa alienari à fratre animi: nec
 deerāt muli qui per occasionē hunc eius affe-
 ctū fouerēt calūnijs. Iamq; nec dies abibat ulla
 nec hora, quin aliqd ei nouarū turbarū accide-
 ret, cōmūsis inter se necessitudinibus quas na-
 zura uolebat esse carissimas. Nā & Salome in-
 fensa Mariāmes filijs ne filiā quidē nuptā A-
 ristobulo adolescētū alteri sinebat frui caritate
 mutua, pelliciēs ad iffutiēda et prodēda secreta
 cōiugū colloquia: & si qd, ut assolēt, offensiūcu-
 larū incideret, exacerbās mulis suspitionibus:
 quo factū est ut secreta eorū expiscaret omnia,
 & puella quoq; inuenē exosum redderet. Illa
 uerò in matris gratiā sepe narrabat, qd illi quo-
 zies soli essent, crebrā mētionē Mariāmes face-
 rent, et odiosē de patre loquerētur, minarēturq;
 si principatus ipsis contingeret, reliquarū regis
 uxorū filios scribas se facturos in oppidulis, ad
 hoc enim cōducibile illis fore literaturā, cui tū
 darēt operā. Uxores etiā regias si quādo uide-
 rēt matris ornāmēta usurpare, pro presenibus
 delicijs uestituros se cilicijs, inclusas ubi ne solē
 quidē liceat aspicere. Hac mox Salome regi re-
 nūtiabat: quæ ille tametsi p̄ molestē ferret, emē-
 dare tamē malebat q̄ punire: maximē aut exa-
 sperabatur suspitionib; & indies seipso peior,
 omnib;

omnibus omnium rumoribus credebat: at tamē
 tūc obiurgatione filios castigasse cōtētus, & il-
 lorū respōsione placatus aliquantisper quieuit.
 Sed mox malū recrūdūt. Pheroras enim Ale-
 xandrū conuenit maritū ut diximus Glaphyrę
 Archelai filie: atq; se audisse ex Salome, He-
 rodē ardentier amare Glaphyrā, nec posse hunc
 affectū excutere. Hoc audio iuuenis zelotypus
 uehemēter excādui: & quicqd honoris ac co-
 mitatus Herodes mulieri exhibebat in gratiam
 filij, quod quidē ferē quotidianū erat, in peiorē
 partē interpretabatur, suspicione cōcepta ex his
 que audierat: neq; diutius potuit eā indigna-
 tionē cōcoquere, sed adito patre cū lacrymis ei
 sermonē Pherorę aperit. Quamobrē ille magis
 adhuc turbatus est, nō ferēs insimulari se falsō
 tam turpis criminis, multa querēs de suorū ma-
 litiā, à quibus pro beneficijs talē reportaret gra-
 tiā. Moxq; accersitū Pherorā adortus iurgio,
 Pessimē inquit omniū mortaliū, eò ne ingratis
 dinis prolapsus es, ut talia de nobis uel dicas,
 uel cogites? nōne deprehēdo tuū propositū, &
 nō cōuitio tenus hac dixisti filio, sed ut insidias
 & ueneficia hoc pacto in caput meū firueres?
 Quis enim, nisi bono aliquo genio ductus ut iste
 filius, pateretur patrē suspectū impune ferre ta-
 lem iniuriā? Virū tibi uideris sermonē in ani-
 mū, an in dextrā gladiū inseruisse, quo parentē
 cōficeres? aut quid tibi uoluisti, cū & ipsum
 fratrem

fratrē oderis, in me tantū calūniando simulans
 bencuolentiā, & ea dicēs quæ salua pietate ne
 cogitari quidē poterāt. Apage te hinc post tā
 peruersum erga fratrē benemeritū animū; et tu
 quidē quoad uixeris tua consciētia frueri: ego
 uerò dabo operam ut sim meis melior, neq; di-
 gnas pœnas exigēs, & maioribus q̄ digni sim
 beneficijs eos prosequēs. Sic de stomachate rege,
 Pheroras cū in manifesto crimine deprehensus
 teneretur, Salomes ait hoc esse cōmentū, & ab
 ea prima hos sermones profectos esse. Quo au-
 dito illi (nā forte aderat) cōpositio ad uerborū
 fidē uultu exclamat, nō esse hæc sua, & omnes
 hoc unū agere ut eā inuisam regi faciāt, & de
 medio tollāt Herodis amārrimā, & præcauē-
 tem ipsius pericula. Nunc uerò etiā maioribus
 se appeti insidijs: solā enim autorē fuisse fratri,
 ut abiecta qua se oblectabat muliercula, filiam
 regis duceret, & hanc esse causam odij. hæc illa
 loquēte, simulq; capillos sibi uellente, & pectus
 plangēte, species quidē negātis erat uerisimilis,
 sed mala mens dissimulabatur gestu fictitio.
 Pheroras autē mediis tenebatur, ne pretextum
 quidē ullū sui facti inueniēs, cū nō inficiare-
 tur se dixisse, & audisse eadem persuadere non
 posset: ea perturbatio non sine altercatione du-
 rauit aliquādiu. Tandē rex pertesus & fratrē
 & sororē ablegauit: collaudataq; filij tēperan-
 tia, & q̄ hos sermones ad se detulisset, admo-
 dum

dum serò ad curã corporis se cõtulit. Post hanc
contentionẽ malè audiebat Salome, quòd uide-
retur autor huius calũnia: & uxores regia ma-
lè ei uolebant, q̃ scirẽt morosam & uariabilẽ.
& pro tẽpore nunc inimicã, nũc beneuolã. Sem-
per igitur aliquid contra eam Herodi occine-
bant, arrepta occasione ex casu quodã fortuito.
Erat Arabũ rex Obodas, homo segnis & otio
deditus: negotia uerò eius administrabat Syl-
licus uir callidus, atate florẽs & corporis specie.
Hic, cũ propter quedã negotia ad Herodẽ ue-
nisset, cõtemplatus unã cœnantẽ Salomẽ animũ
ad eam adhibuit: cõpertoq; esse uiduã, uenit eũ
ea in colloquiũ. Illa quæ deterius q̃ antè tracta-
batur à fratre, & nõ nihil taclta forma inuenis,
non abhorrebat à nuptijs: & cũ per eos dies fre-
quentarẽtur conuinia, existebãt multa nõ me-
diocria signa q̃ cõsensus & mutuis amor inter
eos intercederet. Hac uxores regi nõ sine deri-
sione referbant. Herodes autẽ hoc nõ contẽtus
sciscitabatur ex Pherora, & iubebat eũ inter
cœnã obseruare, quomodo erga se inuicẽ affectũ
sint. Ille renunciauit q̃ nutibus & mutuis aspe-
ctibus satis indicarent quò tenderẽt. Post hac
Arabs iam suspectus abiit. Elapsis deinde
duobus aut tribus mēsibus hanc ipsam ob cau-
sam reuersus, & collocutus de hac re cũ Hero-
de, postulauit ut Salomen sibi collocaret: fore
enim ei hanc affinitatẽ uilem propter Arabũ

commercia, quorū principatū & deberi sibi, eē
 iam magna ex parte cōtigisse. De quo cū ille
 ad sororē retulisset, percōtando an ei nubere sit
 animus, mulier facile assensum praeiuit. Postu-
 lantibus deinde ut Syllens accenseretur in Iu-
 deorū religionē, & tum demū uxorē duceret,
 alioqui non esse licitū: ille facere hoc nō susti-
 nuit, lapidādū se dicēs à popularibus si faceret:
 atq; ita re infecta discessit. Ex eo tēpore Phe-
 roras Salomē insimulauit intēperantia, ac ma-
 gis etiā uxores regia, dicētes eam cōsueuisse cū
 Arabe. Et puellā quā fratri desponsatam ille
 domestica muliercula illecebris uictus recusa-
 uit ducere, Herodes in sororis gratiā collocatu-
 rus Salomes filio nato è Costabaro, mutauit sen-
 tentiā persuasus à Pherora, negante adolescen-
 tem amaturū talē socerū propter patris sui ca-
 dem, & equius cēsente ut ipsius filius eam du-
 cat, successurus in tetrarchiae dominiū: quod ubi
 is persuasit, impetravit prioris offēse ueniam.
 Mutatis igitur sponsalibus puella data est nu-
 ptum adolescētulo, addita c. talētorū dote. Nec
 interim cessabāt turbae domesticae, imō augeban-
 tur etiam, à turpibus iniūis progressae usq; ad ca-
 lamitates tristissimas. Erāt in delicijs Herodi
 propter formā eunuchi tres, unus à poculis, al-
 ter ab epulis, tertius cubicularius, quorum o-
 pera etiā in serijs regnī negotijs uti est solitus.
 Hos quidam ad regem detulit corruptos esse ab

Alex

Alexandro filio accepta magna ui pecunia: et
 questionibus examinati ecquid cū illo habuis-
 sent consuetudinis, rem facti sunt: praeterea nul-
 lius tentati cōtra patrē facinoris se esse cōscios.
 Admoris deinde acrioribus tormentis, uicti
 necessitate, ministris magis magisq; in gratiam
 Antipatri seuientibus, aiunt Alexandrum
 innatū contra parentē odiū alere: hortatumq;
 eos ut Herodē desererēt iam inutile, faciētēq;
 fucū etati, & senium dissimulantē tincto ca-
 pillicio: quin potius sibi adhiberent animū, po-
 tituro uel inuito patre regno debito, expecta-
 rentq; breui dignitatē primariā: iam enim non
 tantū generis prerogatiuam sibi suffragari, sed
 instructa etiam ad inuadendam dominationē
 omnia: staturos pro se multos duces militū, mul-
 tos amicos regios, paratos quiduis uel agere uel
 pati in ipsius gratiā. His auditis Herodē totum
 ira & timor occupat, quòd filij uerba & con-
 tumeliosa uiderētur, & minacia: utroq; igitur
 exacerbatus, uerebatur ne quid grauius contra
 se conflātū esset, quā ut eodē temporis momento
 posset cauere & occurrere: quamobrē nō ausus
 palam inquirere, per dimissos clancularios rem
 gerebat, omnes suspectos iuxta habens atq; in-
 uisos, & in suspicionibus etiam de immeritis
 securitatem suam collocans: quarū adeò nullus
 erat finis, ut quo quisq; ei coniunctior esset, eo
 magis timeretur, ut tanto ad nocendū potētior.

Ceteros cum quibus ei nulla intercedebat familiaritas, uel nominari à delatore sat erat, moxq; ad suam securitatē pertinere putabat illorū inueritus. Postremò etiā domestici anxij de incolumitate propria in seipsos uersi sunt, turissimos uati qui alios praeuenirent calūnijs, certissimūq; hoc ad salutē remediū: qui mox uoti compotes hoc ipso aliorū in se conciebāt inuidiā, uidebanturq; merito retaliandi, & sic accipiēdi, ut ipsi tractassent alios. Jamq; etiā priuatas simulatas hoc modo exercebant: moxq; deprehēsi eadem patiebātur, occasione cōtra inimicos utētes pro laqueo, quo paulo post ipsi cōprehendebantur. Rex enim uelox erat ad poenitentia, eo q̄ multos nō cōuictos tolleret: quod tamen non in hoc proderat, ne similia posthac faceret, sed contentus erat delatores eorū pari mulctasse supplicio.

Tantum erat tūc in aula regia perturbatio-
num ac formidiniū. Multis etiam intimis ami-
cis denuntiavit ne uel in conspectū suū uenirēt,
uel intra limina palatij, maximè his qui fiducia
meritorū hactenus ei reuerēdi fuerāt. Andro-
macho enim & Gemello ueteribus amicis, &
qui plurimū regē tam legationibus quā consi-
lijs inuevant, filiosq; eius instituerant, & ma-
iorem ceteris habebant fiducia, amicitia renun-
tiauit: aliter quia Demetrio eius filio Alexan-
der utebatur familiariter: Gemello uerò quod
ipsum sciret fauere inueniam & inter edu-
cator

eatores eius ac eruditores fuerant, & Romane
 peregrinationis comes haeserat. Nec dubium est
 quin grauius aliquid in eos libenter statuisset,
 nisi obstaret uirorum claritas: quare contentus
 est cum ablegatis ademisse auctoritatē, ut posita
 proborum hominū reuerentia debaccharetur
 licentius. Horū porro omnium malorū fax erat
 Antipater, qui ex quo primū patrem
 animaduertit formidibus obnoxium, confi-
 liorū ei sociū se adiungens accendebat hominis
 seuitiam: & tunc uidebatur egregiē fungi offi-
 cio, si daret operā ut quicūq; reuui possent tol-
 lerentur de medio. Tunc igitur pulso Andro-
 macho & reliquis amicis liberioribus, primū
 rex quotquot putabat Alexandro fidos exami-
 nauit tormētis, num cuius tentati cōtra se faci-
 noris essent conscy: illi uerò immoriebātur cru-
 ciatibus, quòd nihil haberēt dicere: atq; hoc a-
 crius incumbebatur questionibus, quòd prater
 opinionem nullum deprehendi posset ne exco-
 gitatū quidē maleficium. Et Antipater calli-
 dus artifex, interpretabatur tortos à ueritate
 malle, quā à fide erga dominos & amicos di-
 scedere, urgebatq; ut secreta perquineretur ap-
 prehensis pluribus. Tandē unus è multis tormē-
 ta non ferens ait, se non semel audisse iuuenem
 dicere, quoties laudaretur à proceritate statura,
 aut sagittandi peritia, ceterisq; uirtutibus exi-
 mijs, hæc à natura ornāmēta sibi magis conces-
 sa quam

sa quàm beneficia: patrem enim præ inuidia his
 offendi omnibus, qua propter quãdo simul in-
 ambulenti contrahi se de industria & submitti,
 ne appareat procerior, & in uenatorijs iacula-
 tionibus illo presente destinata nõ ferire, quòd
 norit genitoris ingenium non ferentis laudari
 filium. Hæc uerba dum expèduntur intermis-
 sis tormentis adiecit, conspirasse eum cū fratre
 Aristobulo ut in uenatione patri insidias
 strueret, quibus si ille esset oppressus, tum regnũ
 postulaturus Romam persugeret. Inuenta sunt
 etiam iuuenis literæ ad fratrem scriptæ, conque-
 rentis de patre, non rectè factũ quòd Antipa-
 tro addixisset agros, ex quibus ad eum redirent
 CC. talenta annua. Tum uerò Herodes proba-
 bili, ut ipsi uidebatur, argumento cõfirmatus in
 suspicione, Alexandro compreheso iubet iniici
 uincula: & rursus incipit seuire, quamuis ne
 ipse quidẽ auditis satis crederet: neq; enim ex-
 cogitare poterat cur deberet ab illis per insi-
 dias appeti: & querela illa pueriles cõtentiones
 uidebãtur, nec uerisimile post manifestũ parrici-
 diũ uoluisse eos Romã petere: quãobrẽ uolēs ma-
 ius aliquod impietatis argumentũ inuenire, so-
 liciteq; cauēs ne uideretur filiũ remerè damna-
 se ad uincula, & quæstioni subijciens honora-
 tiores Alexandri amicos, non paucos eorum
 nihil tale confessos interfecit. Cumq; tota re-
 gia tumultu, terrore ac tormentis perstreret,

iuuenis

iuuenis quidā in tali necessitate constitutus dixit, Alexandrū Romam ad amicos literas misisse, rogantem ut curarent se accersiri à Cesare, indicaturū de quibusdam cōtra illum conspirationibus, quādo pater societati Romanorū praeulerit Mithridatis Parthorū regis amicitiam: addidit habere eum uenenū quod apud Ascalonem paratū sit. His auditis Herodes credidit, consolantibus eum in calamitate adulatoribus, quod nō temerè quidquā faceret. uenenū tamen summa cura quæsitū nusquā inuentū est. Ceterū Alexander oppressus malis adeo non cessit, neq; inficiatus est, ut patrē exasperaret amplius: siue uolens pudescere facilitatē eius ad credendum calumnijs: siue ut, si forte crederet, inuolueret eum cum tota regia magnis calamitatibus. Quatuor enim libellos à se conscriptos ei misit, negās opus esse tormētis pluribus. Structas enim insidias, participesq; eorū esse Pherorā & amicorū fidiſsimos. Quin & Salomen obrepentem noctu cum inuito se esse congressam, omnesq; eō tendere, ut illo sublato optatam assequerētur licentiam. Eiusdem conspirationis arguebātur et Ptolemæus & Sapinnius, præ cunctis regi fidiſsimi: nec aliter quā rabie quadā occupati in se inuicem efferebātur homines pridē amicisſimi, non defensione, nō coarguitione expectata tanrisper dū ueritas pateret, iudicium præueniente supplicio: alij uinciebantur, alij necabantur, alij

nihil latius expectantes moras ipsas quã representationem malorũ agrius ferebant : ingensq; mœror ac torpor sædabat pristinã felicitatẽ regie. Ne Herodem quidẽ ipsum uita in tali perturbatione non tedere poterat, cui q; nemini se aunderet credere pro tormento erat futuri exitus expectatio: sapeq; illi obuersabatur irruẽs gladio stricto filius, noctes atq; dies nihil aliud uoluenti, ut iam minimum abesset ab insania.

Archelaus Cappadocum rex Alexandrum patri reconciliat. CAP. XII.

I X. **D**VM ita Herodes animo angitur, Archelaus Cappadocum rex de filia & iuene genero sollicitus, tum amici quoq; uicẽ miserã inuoluti tam perplexis & turbatis negotiis, officij sui putauit profectiõẽ ad eum suscipere. Quẽ ubi sicut audierat affectũ inuenit, impetunam rem putauit, si obiurgaret ac temeritatis & nimie crudelitatis argueret. fore enim ut ille ex aduerso contendẽs & excusare se studẽs exacerbaretur amplius. Quapropter aliã rationem cõmentus est, qua res affectas componeret, indignatione uersa in iuuenẽ, asserens regẽ nihil præter equitatem, sed omnia rectè fecisse. Se quoq; dirempturũ illud coniugium, ac ne filia quidẽ parsurũ, si sceleris conscia non fecisset iudicium. Tum Herodes ubi præter opinionẽ uidit hominẽ pro se leso tam grauiter excandescere, asperitate remissa, & factũ suũ in sua estimatione

matione uolens expēdere, paulatim ad paternos affectus redijt. Iamq; utroq; flexo ad misericordiam, quoties aliquis obiecta à iuvene crimina refelleret, ad iram cōmonebatur rex: postquam uerò Archelaum quoq; accusationem aggredi uidit, lacrymis affectū prodens, rogabat illum ne nimium indulgeret ira, neue propter iuuenis erratū coniugium dirimeret. Tum Cappadox natus eum iam maturō, cœpit crimina transferre in amicos, qui deprauarent hominē iuuenē, & rudem omnis malitia, præcipuē fratrem regis urgens suspicionibus: nā cū & Pheroras in Herodis indignationē incurrisset, intelligens reconciliatorem nūminē Archelao magis idoneum, atratus illum adiit, alia quoq; desperatis de salute signa præferens: qui nō despexit preces supplicis, negans tamen sibi facile tam cito flectere offensum regis animū. Satius esse ut ipse à fratre ueniam peteret, prius confessus se fuisse causam horū omnium: eam confessionē profore multum ad leniendā iracundiam, ac tum demū se quoq; oportunius deprecatorē accessurum. Paruit ille consilio, quod utriq; cessit feliciter: nā & iuuenis præter opinionē exemptus est criminationibus, & Pherorā Archelaus reposuit in fratris gratiam: ipse quoq; inita maxima gratia apud regē in tam difficili ipsius tēpore, latus in Cappadociam profectus est: nā & cū muneribus dimissus est preciosissimis, & facile primum inter

amicos locū obtinuit. Conuenit etiā inter eos ut Herodes Romā peteret, quandoquidē de hoc negotio Cesari scripserat, feceruntq; simul uer usq; Antiochiā, ibi presidē Syria Titū recōciliauit Archelao, atq; ita in Iudæam reuersus est.

Trachonitarum defectio. CAP. XIII.

Sed interim dum ille Romā profectus à re-
gno abest, bellum Arabicum ex hac causa
exorū est. Incole Trachonis, quam regionē Ze-
nodoro ademptā Cesar Herodi attribuerat, ue-
riti exercere latrocinia, cogebantur in studijs
agricultura mitius degere. Hoc uite genus nec
ipso delectabat, neq; terra respondebat labori-
bus: tamē à principio cohercente rege abstine-
bant iniuriam ab accolis, nō sine laude Herodis
diligentiæ. Sed quādo rex nauigauit in Italiam
Alexādrum accusaturus & commendaturus
Antipatrū Cesari, Trachonitæ sparsō rumore
de eius interitu, defecerūt reuersi ad pristina la-
trocinia: tunc tamē absente rege à ducibus eius
sunt perdomiti. Ceterū XL. ex his latronū prin-
cipes captorū exemplo territi, relicto patrio solo
fugerūt in Arabiam, recipiente eos Sylleo pro-
pter non impetratū Salomes coniugium: à quo
cum munitū quendam locū accepissent habitan-
dum, excursionibus non Iudæam tantū infesta-
bant, sed totā Cœlesyriam, abigebantq; preda
in sua receptacula, Sylleo præbete impunitatem
& securitatē maleficijs. Herodes autē reuersus
à Rom

à Romana peregrinatione, cōperit multa damna
 illata suis à latronibus : cumq; non posset eos in
 potestate suam redigere, quòd essent sub tutela
 Arabum, nec tamen iniuriam acceptã conco-
 queret, perlustrato Trachone interfecit illorum
 domesticos : quo factò illi irritiores, maxime
 quòd legẽ haberent quæ iuberet domesticorum
 cædem inultã non sinere, contempto periculo to-
 tam Herodis diuionẽ agendo & ferendo perpe-
 tuis uexabãt incursionibus. Tum rex ad presi-
 des à Cesare missos Saturninũ & Volumnium
 rem detulit, latrones deposcens ad supplicium.
 Illi hoc audito maiore manu se communire, per-
 turbare omnia repētinis insultibus, agros simul
 & uicos populari, iugulare quoi quot in manus
 eorũ inciderent, ut bello quàm latrocinio res es-
 set similior, iam enim usq; ad mille accreuerãt.
 Quare Herodes & latrones sibi dedi postula-
 bat, & mutuum creditũ repetebat, exacto iam
 præstituto tempore, sexaginta illa talenta quæ
 Oboda per Sylleum cōmodauerat. Sylleus uerò
 qui detruso à regimine Oboda ipse administra-
 bat omnia, inficiabatur eos latrones esse in A-
 rabia, & pecuniam differebat reddere, de qua
 disceptabatur apud Saturninũ & Volumnium
 Syriæ presides. Tandem illis autoribus conue-
 nit, ut intra triginta dierum spatium & debi-
 tum redderetur, & ex utroq; regno restitue-
 rentur persuga. Sed apud Herodẽ prorsus nemo

Arabum inuentus, uel ob maleficium, uel quacunq; de causa profugus: uerum Arabes conuicti sunt latrones ad se recipere.

Expediitio Herodis in Arabiam. CAP. XIII.

Ceterum postquam aduenit praesentius terminus, Syllæus nolens stare cõuentis Romam profectus est: Herodes uerò exsequebatur restitutionem pecuniarũ ac latronum, Saturnino & Volumnio permittentibus ei cõtumaces armis persequi: colluctoq; exercitu inuasit Arabiam, septem mansiones emensus triduo: cumq; peruenisset ad castellum in quo se latrones continebant, primo impetu id cepit, ipsamq; munitionẽ nomine Raptam diruit, nullo alio damno dato regionis incolis. Et cum in auxiliũ eorum procurrisset dux Arabum Nacebus, cõmissum est praelium, in quo pauci ex Herodianis, Arabum uerò *xxv.* cum ipso duce ceciderunt: reliqui in fugam cõpuli sunt. Hoc modo latrones ultus Idumæorum tria milia in Trachonem deduxit, ut cohercerent ibi latrocinia: & ad duces Romanos agentes in Phœnicia dedit literas, quibus eos certiores fecit, quòd in contumaces tantum Arabas concessõ ab eis iure usus sit, nihilq; egerit præterea: idq; ipsorum inquisitione postea uerum compertum est.

Syllæus Herodem accusat apud Cæsarem. CA. XV.

Sed aliter Romam properatis nuntijs Syllæo relatuũ est, suo more exaggerantibus omnia: is iam

is iam ante insinuatus in notitiam Caesaris, forte
 eum circa palatium obuersans, his auditis cōse-
 ssum mirata veste curatus eū adiit, denarrans ut
 bello afflictā sit Arabia, totumq; regnū euer-
 sum ab Herode ingresso cū exercitu: ad hæc la-
 crymās querebatur, cecidisse duo milia et quin-
 gentos Arabū primates, & in his amicū ac co-
 gnatū suū Nacebum, direptasq; magnas opes
 apud Raptā repositas: atq; hæc facta per cōtem-
 ptum Obode, qui nec copias paratas habuerit,
 nec ducē se absente idoneum. Hæc dicente Syl-
 leo, addenteq; quòd nec ipse hanc profectiōem
 suscepturus erat, ni crederet Cesari curæ esse pa-
 cem publicā omnium, neq; se domi præsentē He-
 rodes nisi suo malo eam pacem uiolaturus. Caesar
 querela commotus, percontatus est ex Herodis
 amicis qui iū aderant, & ex suorū quibusdam
 recens reuersis à Syria, hoc tantum an Herodes
 ullum exercitū extra regni sui fines eduxerit. Id
 eum illi fateri necesse haberēt, nec Caesar causam
 expeditionis audire dignaretur, magis etiā ira-
 tus Herodi scripsit minaciter, se hæctenus illo
 usum tanquā amico, posthac habiturū eum pro
 subdito. Sylleus quoq; ea de re scripsit ad Ara-
 bas. His literis illi elati neq; latrones qui effu-
 gerant uoluerūt dedere, neq; acceptā mutuo pe-
 cuniam persolvere, neq; pro pascuis que condu-
 xerant, quicquā numerare, freti eo quòd rex of-
 fendisset Casarem. Quin & Trachonitæ hac oc-
 casio

casione usi insurrexerunt in Idumæorum custo-
 diam, & iuncti Arabicis latronibus qui illo-
 rum regionem diripiebant, non tam suis lucris
 quam uindictæ studentes miris modis in eos se-
 uiebāt. Hæc omnia Herodes ferebat, offenso Cæ-
 sare, minus iam habens uel fiducia uel audaciæ.
 Legatos enim eius ad agendam regis sui causam
 missos, primum ne admisit quidē: iterū uenien-
 tes dimisit infecto negotio. Quamobrē uehemen-
 ter anxio metū augebat Sylleus, Romæ præsens
 credulo Cæsari quiduis persuadens, & iam ma-
 ioribus rebus inhians. Defuncto enim Obodæ in
 Arabū regnū successit Aeneas, dictus Are-
 tas mutato nomine: hunc ille per calumnias pel-
 lere conabatur, & sibi principatū usurpare, mul-
 tam pecuniam partitus in aulicos, multa etiam
 Cæsari daturū se pollicitus: quem iratum sciebat
 Arctæ quòd se inconsulto ausus esset regni ha-
 benas suscipere. Tandem & ille literas cū mu-
 neribus misit ad Cæsarem, & in his multorū ta-
 leniorum coronā auream: in his literis accusa-
 bat Sylleum, quòd nequissimus seruus ueneno
 sustulisset Obodam, quo etiam uino inuasisset
 rerum administrationē, uxores Arabum adul-
 terans, & conflato ære alieno uiam sibi ad occu-
 pandum principatū muniens. Cæsar autē ne hos
 quidē legatos audire dignatus, aspernatusq; eo-
 rum munera, infecta re illos abire passus est. In-
 serim Iudæorū res ac Arabum indies se habe-
 bant

bant deterius, turbatis omnibus, & componente nemine: nam regum alter nondum principatum suum constabilierat, & proinde suos coercere non poterat. Herodes autem ueritus ne si se defenderet, eo magis irritaret Casarem, cogebatur perferre omnes iniurias. Postremo nullum finem urgentibus malis inueniens, decreuit denuo Romanam legatos mittere, si quid equius per amicos impetrare posset à Casare. in eam legationem Nicolaus Damascenus profectus est.

Eurycelis calumniæ contra Herodis filios. C. XVI.

PER idem tēpus dissidium cū filijs domesticum multo magis exacerbatū est: quamuis enim iam antè nunquam prorsus uacavit suspitione, malo pernicioso regibus, tunc tamē id maximè ob talē causam inualuit. Eurycles quidam Lacedæmonius, uir domi nobilis, sed ingenio pessimo, adulator, et delicijs perditus, sed utrūq; uitium egregiè dissimulans, usus Herodis hospitio, datis muneribus & maioribus acceptis, ad gratiam cū eo conuersatus effecit ut reciperetur inter amicos precipuos. Is diuersabatur apud Antipatrū, Alexandro quoq; propter crebros congressus familiaris: aiebat enim sibi cū Archelao Cappadoce amicitia intercedere, & ideo simulabat se Glaphyrā obsequijs colere: cumq; uideretur omnibus ex equo deditus, obseruabat quæcunq; uel dicerentur uel fierent, undecunq; captans gratificandi per calumnias materiam.

deniq;

deniq; adeò se blandis colloquijs insinuauit uni-
 cuiq; , ut illi soli fidus uideretur, ceteros ita tra-
 ctare, prout amico esset còmodum. His artibus
 ita sibi deuinxit Alexandrum ut iuuenis puta-
 ret ei soli turò se posse querelas suas concredere:
 aperiebat igitur ei dolorè suum, quòd pater es-
 set à se alienatior, casumq; matris narrabat: &
 quòd Antipater prærepta fratribus dignitate
 solus posset omnia. Hæc diutius ferenda nò esse,
 patre iam talibus imbuto odys, ut cum ipsis nec
 conuiuia nec colloquia communicare sustineat.
 Hæc ille, dolorè suum in sinu amici, ut tum ui-
 debatur, deponens: at ille omnia referebat An-
 tipatro, negans ad se hæc pertinere, tacere tamen
 non posse ob periculi magnitudinè, & còsultum
 ei uelle, ut caueret ab Alexandri insidijs: non
 enim eum dissimulare animum, sed ipsis uerbis
 præferre cupiditatè parricidij. Post hoc beneuo-
 lentia pignus maxima ab Antipatro accipie-
 bat munera, & ad ultimū ab eo persuasus est, ut
 ad Herodem referret de hoc negotio. Rex nar-
 ranti de Alexandri odio facilem aurè præbuit,
 & eò deductus est uerborū ambagibus, ut im-
 placabilem iram in filium conciperet: id quod
 sine mora declarauit. Eurycli enim L. talenta
 donauit: quibus ille acceptis ad Archelauum se
 contulit, & multum Alexandrum prædicans,
 operam etiam suam còmemorauit quam utilis ei
 fuerit ad conciliandam patris gratiam: & ab eo
 quoq;

quoque accepta pecunia, prius quam deprehēderetur hominis malitia discessit. Reuersus deinde in patriā, cum ibi quoque similibus artibus uteretur, Lacedemone pulsus est in exilium. Porro Iudeorum rex non iam ut antè cōtentus aurem præbere criminatoribus. Alexandri & Aristobuli, proprio seruebat odio, etiam nemine accusante obseruās singula, & sciscitans, & permitrens omnibus quicquid uellent cōtra eos dicere: & inter cetera Euaratum Coum cōmunicasse cum Alexandro consilia: uidebaturque nullos sermones audire libentius. Oblatum est deinde iuuenibus maius infortunium, calumnijs nunquam cessantibus, & omnibus certatim aliquid mali de eis ad regē deferentibus, scilicet incolūmitatis eius studio. Erāt Herodi duo satellites, Iucundus & Tyrannus, grati illi propter robur ac proceritatē corporū: hi propter quandam offensam pulsi è regia, & inter equites Alexandri stipatores recepti, quod essent exercitatissimi honorabatur pecunijs alijsque muneribus. Mox igitur rex de his etiam suspicione cōcepta, tormenta eis admouit. Ergo post toleratos diu cruciatibus, tandem aiunt se sollicitatos ab Alexandro, ut inter uenandum Herodem feras persequentem interficerent: facile enim consingi posse, precipitatum ab equo suismet telis transfixum esse, nam & antè penè simile quiddam ei acciderat. Simulque indicauerunt aurum defossū in

equos

equorū stabulo, & præfectum uenatorū argue-
 bant, quòd eis præbuisset lanceas regias, & ar-
 ma, ipso iubente, Alexandri famulis. Post hos
 præfectus arcis Alexandrū correptus similiter
 examinatus est: huic obiectū est quòd eos intra
 castellū reciperet, pollicitusq; eis esset pecuniam
 regiam ibi reconditam. Sed illo pernegāte filius
 eius accedens, uera esse dixit omnia: protulitq;
 referentes manū Alexandri literas in hāc sen-
 tentiam. Quāprimū Deo fauēte perfecimus
 quæ decreuimus, ad uos ueniemus: curate igitur
 ut quēadmodum estis polliciti, nos in castellum
 recipiatis. His literis uisis, Herodes posthac pro
 indubitato habuit, paratas sibi à filijs insidias.
 Alexāder autem dicebat Diophantū scribam
 imitatū suum characterē, esseq; Antipatri ma-
 litiā excogitatū illā schedulā. Diophantus enim
 habebatur magnus taliū artifex, & post in simi-
 libus deprehēsus dedit suppliciū: eos uerò q; torii
 sunt rex apud Hierichantē produxit ad popu-
 lum, ut accusarent filios, ubi saxis sunt obrui:
 cumq; uulgus concitū pœna Alexandrū cum
 fratre uellet afficere, Herodes per Ptolem. eū &
 Pherorā eos cohibuit: & iuuenes in carcere as-
 seruādos tradidit: eò nemo admittēbatur, adhi-
 bitis qui explorarēt eorū dicta & facta omnia:
 iamq; pro condemnatis habebantur, tum alio-
 rum opinione, tum sua: eorū alter Aristobulus
 præ anxietate etiam amitā suam ac socrum ad-
 miserat

miserationem presentis calamitatis, eiusq; au-
 toris odium inuitans. An non tibi quoq; in-
 quit, periculū imminet, delatae q; spe nuptiarum
 Sylleo de omnibus quae hic fiunt per literas si-
 gnifices. Quae uerba mulier statim fratri reu-
 lit: ille nō amplius se continēs uinciri eos iubet,
 & seorsum quēq; quid contra patrē moliti sine
 scripto prodere. Hoc iussi facere, scripserunt, in-
 sidias quidē nec parasse se, nec cogitasse: sed co-
 natos fugere, quod non possent amplius ad hunc
 modū suspecti & solliciti uiuere. Eodē tempore
 cū uenisset è Cappadocia ab Archelao legatus
 Mela unus è dynastarum illius numero, uolens
 Herodes declarare eius maleuolētiā, acciuit ad
 se Alexandrū è uinculis: & rursus interro-
 gauit de fuga, quōnā & quomodo decreuissent
 discedere. Ad Archelaū, ille respōdit, pollici-
 tum q; inde Romā mitteret. Caterū cōtra patrē-
 tē nihil durius aut parū pietati cōueniēs se ma-
 chinatos esse, neq; quicq; ueritatis inesse cōfictis
 aduersariorū criminationibus, cupiuisse etiā ut
 Tyrannus cum socijs examinaretur cauius: sed
 illis approperatam mortē per Antipatrū, qui
 admixtis suis uulgū in eos cōcitauerit. His di-
 ctis rex iussit & ipsum & Melā duci ad Glā-
 phyrā Archelai filiā, ut interrogaretur, num
 ignorasset paratas Herodi insidias. Quò ut uen-
 tū est, cōtinuò mulier uinctū conspicata mariū,
 caput sibi plangēs, & prae miseratione attonita

D D

clare

clarè ingemuit: inueni quoq; manūibus lacry-
 mis, qui aderant miserabili hoc spectaculo tur-
 bati, diu nihil mādatorū poterat uel dicere uel
 facere. Tandem Ptolemes, cui cōmissus erat iu-
 uenis, iubente dicere, num & uxor fuerit con-
 siliy conscia: Qui potuit, inquit, non esse, carior
 mihi uita, & parēs liberorū cōmuniū. Ad hæc
 illa exclamauit, nullius mali se esse consciā: q̄ si
 id aliquid ad salutē eius cōferat, paratā se men-
 tiri uel in suā perniciē, & nihil omnino nega-
 turā. Tum Alexander, impiū quidē, sicut su-
 spicantur quos minime oportuit, nihil nec ego
 cogitari, nec tu es cōscia: sed quòd ad Arche-
 laum abire, & inde Romā, decreuimus. Hoc ei
 illa facente, Herodes rarus conuictū a se Ar-
 chelaū maleuolētia, dedit Olympo & Volūnio
 literas, iussis ut inter nauigandū appellerent ad
 Eleusam oppidū Cilicia, & Archelao scripta
 de his redderent: & post expostulationē q̄ filijs
 conatuū fuisset particeps, Romā inde nauigare
 pergerēt: & si inuenerint à Nicolao placatum
 Cesarē, redderent ei literas, & argumenta qua
 ad conuincendos iuuenes scripta mittebantur.
 Igitur Archelaus pro se attulit, uoluisse qui-
 dē excipere iuuenes, quòd id & ipsis & patri
 eorū putaret utile, ne quid ob suspiciones et dis-
 sidia durius in eos statueret: non tamē missurū
 fuisse ad Cesarē, nec confirmaturū eos in male-
 uolentia: Romā autē delati inuenerūt iam He-
 rodi

rodi reconciliauē Cæsarem, eiq; literas reddide-
 runt. Nam Nicolii legatio ad hunc modum se
 habuit. Quamprimū Romam uenit & in pala-
 tium, præter ea mandata quæ habebat, Syllēum
 accusandū suscepit: animaduertit enim disside-
 re inter se Arabas, quorū aliquot eius omnia
 facinora indicauerūt, & hoc autore necatos ple-
 rosq; cognatos Obodæ manifestè coarguerūt ex
 ipsius literis interceptis per aduersarios. Qua XII.
 fortuita occasione Nicolaus uiri nō neglexit, stu-
 dēs Herodem reducere in gratiā Cæsaris. Scie-
 bat enim si defensionē regis ordiretur, difficilem
 se habiturum iudicē: quòd si accusaret Syllēū,
 non desore occasionem pro suo rege satisfacien-
 di. cōtestata igitur lite, & præstituta ad agendū
 die, Nicolaus assistentibus sibi Aræte legatis
 acriter accusauit Syllēū, interfectoreū asseuerans
 domini ac regis sui multorūq; Arabū, pecuniā
 etiā mutuatam ad perturbandam quietem pu-
 blicam, matronasq; arguens corrupisse tam Ro-
 me quàm in Arabia: addidit his grauissimū
 crimen, circūuentum mendacijs eius Cæsarem,
 quem nihil ueri de gestis ab Herode docuerit.
 Ad hunc occasionis locū postquam uentum
 est, Cæsar interlocutus iussit etiam omīssis cete-
 ris hoc tantum de Herode dicere, an non exer-
 citum in Arabiā duxerit, neq; duo milia &
 quingentos illic interfecerit, neq; captiuis ab-
 ductis regionē depredatus sit. Ad hæc Nico-

DD 2 laus

laus, de his se uel maximè ait docere posse, nihil horū aut certè minimā partē ita se habere, quē admodū ab illo relata sint, neq; ullā mereri indignationē. His præter opinionē auditis cū Cæsar attentius auscultaret, ille primū indicauit ei de D. talēis mutuo sumptis, deq; syngrapha in qua ascriptū erat, licere post elapsū præstitutū tempus pignora ex uniuersa regione capere: deinde, non expeditionē hostilem hāc fuisse, sed executionē iuris & repetitionē debiti: idq; non properè actū quanquā permittente syngrapha, sed appellatis prius sæpe de hac re Saturnino & Volumnio Syriae præsidibus: postremò apud Berytū in horū præsentia Sylleo per Cæsaris fortunā iurato, omnino intra triginta dies exhibiturū se & pecuniā, et Herodis persugas: & cum horum nihil Sylleus præstitisset, aditus rursū præsides Herodi permisisse pignora capere, atq; ita demū illum profectū in Arabiā: Hoc est, inquit, illud bellū quod aduersarij tam tragicè exaggerauerunt: quod tamen qui potest bellū uocari, permissu præsidū, & ex pacto illatum post periurio uiolatos tum alios deos, tum in primis nomen Cæsaris? restat de captiuis iam dicere. Latrones Trachonitæ XL. primum, mox plures, fugiētes Herodē metu supplicij, receptaculū sibi fecerunt Arabiā: hos Sylleus fouit et aluit in omnium hominum iniuriā, agrosq; eis dedit, & prædarū fuit particeps: quos tamen ipsos

eod

eodem iureiurando tenebatur restituere cum
 mutuatitia pecunia ad præscriptū terminū: nec
 potest ostendere quenquam præter hos captū in
 Arabia: immo ex his ipsis aliquos euaserunt.
 Nunc confutata etiā de captiuis inuidiosa sy-
 cophantia, audi Caesar mendacissimū figmentū
 quod ad prouocandā iram tuam cōmentus est.
 Affirmo enim q̄ cū Arabū manus nos inua-
 sisset, & unus atq; alter è nostris cecidisset, tum
 demū Herodes repugnare coactus Nacebū, &
 cum eo X X V. non amplius cecidit, quorū sin-
 gulis centuplicatis iste bis mille & quingentos
 cecidisse retulit. His motus Caesar, uultu irato
 ad Sylleū uersus, rogauit quot Arabes ea pu-
 gna desiderati sint. Hesitante illo, & erratū in
 numero fatēte, lectæ sunt syngrapharū cōditio-
 nes, & rescripta præsidū, literaq; urbiū cōtinē-
 res querelas de latrocinijs. Ad ultimum eò res
 deuenit, ut Caesar dānato capitis Sylleo, Herodē
 in gratiā receperit: & pœnitēs q̄ calūnijs per-
 motus durius scripsisset, hoc quoq; Sylleo op-
 probrauerit, illius mēdacijs impulsū se disces-
 sisse ob officijs amicitia. In summa, remisit eum
 in prouinciā, ut postq̄ satisfacisset creditoribus,
 daret suppliciū. Cæterū Arete indignari per-
 gebat, q̄ regiā dignitatē ac potestatem usurpa-
 ret, priusquā à se acciperet, uolebatq; Arabiā
 quoq; Herodi tradere: sed hoc consiliū mutauit
 rui redditæ ipsius literæ. Olympus enim & Vo-

lumnus cognito placatū esse Cesare, mox ita ut mandatū erat obtulerūt ei literas, cōtinentes argumenta quibus filios impietatis conuiccrat: quibus lectis uisum est nō onerare in super alio regno senē, & infortunatū circa filios: admissisq; legatis Areta, & hactenus obiurgatis q̄ rex eorū uerariē principatum sumpsisset, nō expectata sua sentētia, admisit munera, & regnū ei autoritate sua cōfirmavit. Post hæc Herodi iam recōciliatus scribit, dolere se uicē eius, qui tales haberet filios, debereq; eū, si quid cōtra pietatē ausi sint, ut in parricidas animaduertere, se enim liberā ei potestatē permittere: q̄ si tantū fugā meditati sint, ipsum quoq; salua pietate oportere leni castigatione contentū esse: quare suū cōsiliū esse, ut indicto cōsistorio apud Berytum Romanorum domiciliū, & adhibitis presidibus cum rege Cappadocum Archelao, amicisq; cæteris & uiris illustribus, de cōmuni sententia quid statuendum sit dispiciat: atq; hoc fuit argumentum epistolæ Cesaris.

Herodis filii damnantur apud Berytum in concilio. CAP. XVII.

XIII.

Qua accepta Herodes supra modū gaudius est, tum q̄ redisset in gratiā, tum propter cōcessam sibi statuendi de filijs potestatē liberā: & nescio quo pacto accidit, ut qui prius in secūda fortuna durus quidē pater fuerat, nō tamē temerarius aut præceps ad filiorū interitiū:

¶¶¶¶

nunc rebus suis in melius muratis, & recepta
 pristina fiducia, nouo more laxauerit habenas
 odijs. Ergo conuocat per nuntios quotquot ui-
 sum est Cesari, uno Archelao excepto, uel quod
 hominẽ oderat, uel quod uereretur ne obfiste-
 ret suo proposito: & postquã Berytum cõuene-
 runt cū presides, tum ceteri exciti è diuersis ur-
 bibus, filios quidẽ, quos adducere in concilium
 noluit, in Platane uico Sidoniorũ detinuit, non
 longe ab urbe, ut posset eos si uocarẽtur sistere:
 ipse uerò solus introgressus, coram cõfessu C. L.
 uirorũ, usus est accusatione non tam propter in-
 fortunium & necessitatem miserabili, quam pa-
 tri parum decora. Vehemens enim erat, & in
 coarguendo crimine hæsitans nõ satis se expli-
 cabat, multaq; furoris ac feritatis præferebas
 indicia: nec probationes exhibebat cognitori-
 bus, sed aduocatos sibi eos adiungebat indecore
 pater cõtra filios, lueratq; ab ipsis scriptas lege-
 bat: in quibus nihil insidiarum aut impietatis
 inerat, sed tantũ de incunda fuga consilium, &
 conuitia signa offensi animi: ad quæ postquam
 ille peruenit uociferabatur quasi in cõfessis in-
 sidys, remq; exaggerabat, deierãs mori se malle
 quam audire talia. Postremò dicens sibi & à
 natura & à Cesare potestatem in eos datam:
 addidit etiam patriam legẽ ita iubere, ut si cui
 accusato parentes manus imponant capiti, ne-
 cesse habeant circumstantes saxis eum ferire.

atq; in hunc modū interficere: quod cū sibi proprium sit in patria & suo regno facere, tamen expectare se illorū quoq; calculos. Venire se tamen ad eos non tam ut iudicent filios in manifestissima culpa deprehensos, quā ut per occasione indignationi iustæ parentis suum addant suffragiū, & exemplum edant ad posteros, non oportere tales insidias negligi. Hæc locuto rege, & iuuenibus ne ad dicendam quidem causam adductis, qui erant in consilio uidentes rem eò deuenisse, ut nulla sit spes reconciliationis & gratiæ, potestatem eius confirmauerunt. Et primus Saturninus uir consularis, multisq; defunctus honoribus, protulit sententiam moderatam circumstantijs, damnare se quidem Herodis filios, non tamen censere interficiendos, quòd & ipse filios habeat, & Herodem præteritis infortunijs hoc maximum nolit adycere. Post illum ipsius tres filij, qui legati patris erant, eandem sententiam iulerunt. Contra Volumnius capite plectendos pronuntiat, qui tam impij erga parentes fuerint: quem deinceps maior pars secuta est, ut omnino uiderentur addicti ad supplicium. Moxq; inde Herodes Tyrum eos secum duxit: quò cum Nicolaus appulisset à Roma ueniens, rex prius expositis quæ apud Beryū acta fuerant, percontatus est quid Romæ amici sentiret de eius filijs. Ille respondit uideri consilia iuuenum impia, conyciendosq; uinctos in carcerem: deind

deinde pensato diligentius negotio, si ita uideatur, occidendos, ne putetur plus ira, quam rationi tribuere. sin cōtrariū placeat, absoluedos, ne aliquid committatur immedicabile: eam esse Romæ plerorumq; amicorum sententiã. Tum rex diu multumq; tacitus secum cogitauit, & illum secū nauigare iussit. Postquã autem Cæsaream uentū est, mox omnes fuerūt de filijs solliciti, euentū expectantes: ualde enim metuebāt ne propter inueteratum dissidium immineret eis exitium: cumq; dolerent eorum uicem, tamē nec loqui temerē, nec audire dictū aliquod liberius uacabat periculo: sed in sinu misericordiã calantes, taciti dolorem dissimulabant. Unus omnium uetus regis miles nomine Tiro, filiū habēs Alexandri equalē & amicum, quicquid alij quieti occultabant, ipse liberē eloquebatur, & saepe exclamare cogebatur in turba, perisse ueritatē & iustitiã in rebus humanis, & pro his regnare cū mendacijs malitiã: eoq; tantã caliginem inductã negotijs, ut ne grauissima quidem errata sua homines animaduertent. Hæc loquēdi libertas quamuis nō abesset à periculo, omnes tamē mouebat, q̄ non sine ratione fortiter se gereret tali tēpore: libēterq; hæc audiebāt singuli, & cū sibi cauerent silentio, eius tamen non improbabāt licentiã: nam tãti mali expectatio potuisset à quouis cōmiserationis uoces exprimere. Ille uerò etiã ad regē magna libertate se

ingerens, postulauit solus cū solo colloqui: quod ubi cōcessum est: Nō possum, inquit, ō rex diu-
 tius ferre hāc anxiet. utē animi, quae me cogit au-
 daces uoces, et mihi periculosas, pmere: sed tibi,
 si uelis, utiles. Vbi nūc est tua mens? ubi animus
 ille semper haētenus quātumuis arduis par ne-
 gotijs? quē nā hāc est tanta amicorū ac cogna-
 torū penuria? neq; enim tibi hos cognatos aut
 amicos existimo, qui tantū scelus sustinent in
 quondā felici regia. Quid tu? quid agatur non
 dispicias? occidesne duos iuuenes è regina uxore
 susceptos, & in omni uirtute eximios, reipsum
 hac aetate cōmissurus uni filio alēi spes impro-
 bas, et cognatis quos ipse toties iudicasti dignos
 supplicio? An nō animaduertis tacitū uulgus
 simul & tuū errorē dānare, & miserari cala-
 mitatē iuuenū? adhuc tū militaris turba, tum
 ipsi duces illis cōpatiūtur, & exēcrātur autores
 huius infortunij. Haec primò sat a quis auribus
 accipiebat rex, admonitus tam suae calamitatis,
 quā domesticorū perfidiae. Sed illo immodestē
 ac militariter instante, & per simplicitatē non
 habentē rationem temporis, turbatior iam &
 opprobriationem hanc magis quā admonitionē
 amicam existimans, sciscitatus quinā essent illi
 egreferentes duces aut milites, nominatim in-
 dicatos omnes cum ipso Tirone uinctos iussit
 seruari in carcere. Huius facti occasione Try-
 pho quidam tonsor regis accedens eū ait, se non
 semel

semel à Tirone sollicitatum, ut inter curandum guttur ei nonacula præcideret, oblectata spe magnorū munerū. Et primi loci inter Alexandri amicos. Hæc locutū iubet corripī: moxq; tortus est Et tonsor Et Tiro cū filio: qui vidēs patrē sæuissimè tractatū, obstinatè cruciatus perferre, nec tamē superesse ullā spem salutis ex crudelitate regis conijciens, ait se indicaturum ueritatem, si tormenta sibi ac parenti remitterentur: acceptaq; in hoc fide, dicebat cōuenisse inter eos ut Tiro sua manu regem interficeret: parere enim ei aditū soli ad solū, atq; ita perpetrato facinore libenter quiduis passurum in Alexandri gratiā. His dictis patrē exemit cruciatus, incertum ueritate expressa, an ut se ac genitorem hoc pacto à diuturniore uexatione redimeret. Herodes autē eiecta ex pectore omni siqua prius inerat dubitatione de filiorū supplicio, nec ullū relinquens locū respiscētia, prope- rauit exsequi suum propositum: Et productis in concionē trecentis ductoribus militū, unā cū Tirone ac filio: tōsoreq; indice, omnes accusauit apud populum: in quos multitudo quicquid ad manū ueniret conijciens, ad unum eos interfecit. Alexander autem Et Aristobulus ducti Sebasten, ibi iussu patris sunt strangulati: Et corpora eorū in Alexandriū recōdita sunt, ubi maternus eorū auus Et pleriq; ex progenitorū serie siti sunt. Et fortasse alicui mirum non uidebitur

debitur, coalitum tanto tēpore odiū adeò excre-
 uisse, ut modum excedēs ipsam naturā uicerit.
 Illud meritò dubitari possit, in adolefcētes ne ea
 culpa conferenda, qua patrē longo tēpore exa-
 speratum tandē in odiū coniecerint immedica-
 bile: an in ipsius duritiā, & cupiditatē tam glo-
 ria quā dominationis immodicā, qui nullum
 ferret socium, malens omnia suo arbitratu fa-
 cere: an potius in fortunā, cuius potentia nullis
 humanis rationibus resistere licet, ne sapiētis-
 simis quidē. Vnde persuasum habemus eam om-
 nes humanas actiones praesaxisse, ut neces-
 sario consequatur: eamq; uim fatum uocamus,
 quòd nihil sit quod illa non efficiat. Sed hunc
 sermonē ut arduū leuiter attigisse sufficiet, qui
 & nostris studijs nonnihil tribuit, & uarieta-
 tis actionū causas examinat: qua quidē cōtem-
 platio iam olim inclusa est legis nostrae uolumi-
 nibus. Ceterum ex duabus reliquis causis quod
 ad filios attinet, accusare quis posset eorū inue-
 nilem arrogantiam, & fastum regiū, q̄ nimium
 tribuerint patris calumniatoribus, & in acta
 eius ac uitam parum æqui inquisitores fuerint,
 malitiosè suspicaces, & lingua tēperare nescij,
 ac per hoc geminas ansas praebentes suis obser-
 uatoribus, & ad ineundam regis gratiā dela-
 toribus. Patris autem planè pudendus error est
 & inexcusabilis, q̄ neq; insidiarū structarum
 conuictos, neq; ullis huius conatus argumentis
 depr

deprehensis, permisit sibi ex se genitos interficere, egregio corpore iuuenes, nec apud suos solum gratiosos, nō in ueracionibus segnes, nō in militaribus exercitijs contemnēdos, aut ciuilibus facundie studijs: horum enim omnium non erant rudes, presertim Alexander natu grandior. Satis erat, etiamsi damnare libuisset, aut uinculis eos cohibere, aut procul à regno ablegare, cum securum faceret Romana potentia, sub cuius tutela positus ne apertam quidē uim, adeò non insidias, extimescere debuerat. Nunc tam cito eos occidere in impotentis affectus gratiam, quid aliud est quàm argumentum impie licentia: maximè cum esset ea aetate, in quā excusatio ignorantia uel imperitiā non competit: neq; enim mora & dilatio facit eum excusatiorem. Minus enim peccatum erat, attonitum nouo aliquo casu, irritatum esse ad atrocius facinus: post longas uerò cunctationes & deliberationes, postremò tale quippiam aggredi & perpetrare, sanguinariū animi est & obstinati in deterius: qualem sibi esse etiam postea declarauit, nec reliquis parcens qui antè uidebantur charissimi: qui tamen si minus miserabiles erant, quòd meritò perirent, tamen sententiam arguebant similem, nec ab illorum temperantem sibi cadibus: qua de re dicturi sumus in sequentibus.

FLAV

FL. IOSEPHI AN-
TIQVITATVM IYDAICA-
RVM LIBER XVII.

De Antipatri Herodis filii malitia.

CAP. I.

ANTIPATER autem subla-
tis fratribus agitatus diris, gra-
du iam ad extremam cōtra pa-
trem impietate facto, nondum
improbe spei satisfaciebat &
in futurum aude. Liberatus enim emulorum
metu, qui possent in principatus societatem ue-
nire, in aliam maiore difficultate parandi sibi
regni incidit, uidelicet odium quo populariter
inuisus erat omnibus: huc accedebat quod illū
magis etiā haberet sollicitū, alienati militū ani-
mi, a quibus pēdebat regū securitas, si quando
gens ipsa uideretur nouarum rerū cupida: que
mala suamet culpa sibi germanis oppressis con-
ciliauit: & tamē haud aliter quā rex cū pa-
tre administrabat res Iudeorū, credente se He-
rode eius fidei, & id factū quo supplicium me-
rebatur, interpretante argumentū beneuolētia,
quasi saluti regis cōsulens illos prodidisset, non
morem gerēs odio quo tam illos quā patrē pro-
sequebatur: quandoquidē & illos propter pa-
trē oderat totus insessus furys: dabatq; operam
ut nulli essent qui insidias eius detegerent, aut
ad quos posset Herodes aperta ueritus refu-
gere:

gere: sed tum longe magis stimulabatur cæptos conatus persequi. Nā eo defuncto proponebat sibi certū imperiū: q̄ si diuinius uitā protraheret, periculum uidebat ne prodiis aliquo modo suis technis patrē haberet insensissimum. Ideo nullis parebat sumptibus in demerēdis paternis amicis, hominū odia beneficijs uolēs obruere, præcipuè quotquot Romæ erant magnificētissimis muneribus sibi cōcilians, et ante omnes Saturninū qui tum Syria præerat. Spes etiam erat fratrē ipsius corrūpi posse donorū magnitudine: pariterq; regis sororē, nuptiā uiro inter amicos regis primario: erat enim callidissimus ad deuinciēdos per beneuolentiæ speciē hominū animos, & dissimulandi odiū summus artifex. Non tamē fallebat amitā, quæ iam ante perspectum habebat eius ingeniū, nec decipi poterat, & ideo machinis omnibus occurrebat eius malitiæ: quāuis filiā habebat nuptiā eius auūculo, quā ipse Antipater post Aristobuli mortem ei iungendam curauerat. Nam alteram mariti matris filius Calleas uxorē duxerat: sed nec affinitas hæc effecit quo minus cognosceretur eius malitia, sicut nec prior illa consanguinitas extinguere meritū odiū potuit. Salomē autē adamatō Sylleo cupientē nubere, Herodes cōpulis ad Alexæ coniugiū, adiuuante Iulia, & ne recusaret persuadētē, ne aperte inimica fratri fieret, iurato ni cōsensum præberet alienaturū se ab

ab ea beneuolentiã: quare illa paruit autoritati
 uxoris Casarea, alioquin etiã utile danti consi-
 lium. Per idẽ tempus remissa est ad patrẽ Cap-
 padocum regis Archelai filia, quondam uxor
 Alexãdri, reddita etiã dote ex fisco regio, ne-
 11. quid ea de causa exoriretur cõtrouersie. Ipse
 autẽ filiorũ liberos educabat magna diligentia.
 Alexander enim è Glaphyra duos mares su-
 sceperat, Aristobulus è Bernice Salomes filia
 res, & duas fœminas. Eos aliquãdo prasenti-
 bus amicis cõmendans, et filiorũ deplorans in-
 fortunũ, Deũ precatus est nequid simile contin-
 geret eorũ liberis: sed potius uirtutibus cũ eta-
 te aucti, gratiã sibi nutritionis reponerẽt: de-
 sponsauit etiã futuras adulus uxores, maiori ex
 Alexandri filijs Pheroræ filiã: Aristobuli ue-
 rò filio filiã Antipatri: & eiusdem filiã itidẽ
 Antipatri filio: alterã autẽ filiã, Herodi suo fi-
 lio, nato ex filia pōrificis. Mos enim nobis est pa-
 trius, plures simul uxores habere. Hec cõubia
 rex procurauit miseratione pupillorũ, per affi-
 nitatẽ Antipatrũ ad caritatẽ eorum inuitans.
 Sed ille eundẽ erga pueros animũ obtinuit, quẽ
 erga parẽtes ipsorũ habuerat: sollicitatus etiam
 regis circa eos cura, ne forte adulti officerent
 sua potẽtia, Archelao quoq; rege adiutãre ne-
 potulos, & Pherora tetrarcha accipiẽte pupil-
 larũ alterã filio suo coniugẽ. Eodẽ incitabatur
 propter studia populi, miserãtis orbatos paren-
 tibus

eibus, & ipsum autorem eius calamitatis odio
 prosequēris, & parati aliquādo per occasionem
 detegere eius erga fratres malevolentiam: qua-
 propter machinabatur de hoc negotio decreta
 patris irrita facere, agere laturus si deberet eos
 habere potestatis participes: flexitq; Herodem
 precibus ut ipsi filiā Aristobuli ducere permie-
 tere: et filio suo Pherora filiā: itaq; prater eius
 sententiā mutata sunt pacta cōnubialia, Rex au-
 tem eodē tēpore nouē uxores habebat: una erāt
 Antipatri mater, altera summi pōtificis filia,
 ex qua puer natus est patrē nomine referēs: erāt
 inter has & fratris filia, & cōsobrina, sed ste-
 riles: praterea Samaritis una, & ex ea liberi
 Antipas & Archelaus, & Olympias filia,
 quā postea duxit regis fratruelis Iosephus. Ar-
 chelaus autē & Antipas Romae apud priuatū
 quendā amicū educabātur: ex Cleopatra etiam
 Hierosolymitana Herodē genuit & Philippū,
 qui & ipse Romae educabatur: ex Pallade autē
 Phasaëlū: ex Phadra itē & Elpide filias ha-
 buit Roxanā & Salomē. Maiores autē natu fi-
 lias, Alexandri ex eadē matre sorores, quarū
 coniugiū Pheroras contēpserat, alterā Antipa-
 tro sororis suae filio collocauit, alterā Phasaëlo
 fratris sui filio. atq; haec fuit Herodis pgenies.

De Zamari Iudæo Babylonico.

CAP. II.

Volens deinde à Trachonitis tuta esse o-
 mnia, uicū Iudæis magnitudine urbis de-

BE

creu is

erexit in eius regionis medio cōdere, qui et suis
 esset presidio, & unde hostes facilius ex pro-
 pinquo possit invadere. Cumq; intellexisset for-
 te fortuna virū Iudaeū ē Babylonia cū quingen-
 tis equitibus sigittarijs & centū ferme cogna-
 tis Euphrate traiecto circa Antiochiam qua
 sita est ad Daphnen degere, ubi à Saturnino
 preside Valuhā castellū ad habitandū accepe-
 rat, accersivit eū unā cū suis, pollicitus ei agros
 in praefectura Batanaea, quae Trachonitidi confi-
 nis est, ut ibi opponeretur infestatoribus: omnium
 etiam tributorū ac vectigaliū immunitatē pro-
 misit tam agris quā hominibus. His cōditioni-
 bus allectus Babylonijs uenit, acceptoq; agro
 castella ibi condidit, & vicū nomine Babhy-
 ram. eratq; hic uir pro obice cōtra Trachonitas
 indigenis, simulq; Iudaeis à Babylone. Hieroso-
 lyma religionis ergō petētilis, quo rutiliores es-
 sent à latrocinijs: multiq; undiq; ad eū conflu-
 xerūt Iudaei observatores legis patriae: & facta
 est ea regio ualde populosa propter immunita-
 tem, quae illis mansit Herode incolumi. Philip-
 pus deinde qui successit, pauca et nō diu ab eis
 exegit: porrò magnus Agrippa & eodē nomi-
 ne filius, licet multis grauatos exactionibus, li-
 bertate tamen frui permiserunt: quibus succe-
 dentes Romani & ipsi grauibus tributis eos op-
 primunt, sed salua libertate: de quo alias suo tē-
 pore dicemus prolixius. Zamaris autē Babylonijs,

nus, qui hęc regionē possidendā accepit ab Herode, exacta cū uirtute uita, moritur egregijs liberis superstitionibus, & in his Tacimo equite insignis fortitudinis, qui cū ala Babylonia reges stipare est solitus: is in extrema senectute decedens filiū reliquit Philippū, uirū manu prōpiū, & uirtuti si q̄s alius deditū, regiq; Agrippæ ob hęc gratū & amicissimū: q̄ ab eo uniuersis suis copijs exercēdis ac ductādīs est prepositus.

Antipatri contra Herodem insidiæ. C A P. III.

Ceterū in eo rerū Herodis statu quē diximus, omnia pendeabant ab Antipatro, postquā semel prospiciēdi suis cōmodis potestatem accepit à patre, bene sperante de fide ipsius ac beneuolentia: quæ tamen potestate ille audacius abutebatur, callidē regēs suā malitiā, & in omnibus facile fidem à parēte impetrās: eratq; omnibus formidabilis ob uersutiā magis etiā, quā ob potentiam. Sed præcipuē Pheroras illū colebat, & ab eo uicissim colebatur; circumuentus à mulieribus Antipatro fauētibus: obnoxius enim erat Pheroras & uxori & socrui & sorori, quamuis exosas eas haberet propter iniurias illatas filiabus suis uirginibus: autamē ferende erant, & absq; illis nihil facere poterat, res eius peruestigantibus, & mutuo se inuicem adiutantibus: quibus etiam Antipater erat deditissimus, tum per se, tum per matrem: nam hæ quatuor mulieres cōsentiebāt in omni-

*bus. Sed Pherora cum Antipatro propter le-
 ues quasdam res non satis conueniebat, diuellente
 eos regis sorore: quæ iam dudum explorabat o-
 mnia, sciens eos in regis tantum perniciem con-
 spirare, & parata rei eius iudiciũ facere: qui ut
 cognouerunt mutuam suam amicitiam suspectam
 hoc nomine regi & inuisam, hoc contra exco-
 gitauerunt, ut non congrederetur in propatulo,
 fictisq; conuitijs simularent dissidium, maxime
 presentie Herode, aut alio quopiã qui ei renun-
 tiaturus id uideretur: clam autẽ alerẽt & con-
 firmarent mutuam beneuolentiam: atq; ita etiã
 fecerunt. Hoc autẽ Salomen non latuit, nec cum
 primò excogitauit est, nec postea cum coepit fie-
 ri: omnia enim peruestigabat, moxq; ad fratrem
 affingens aliquid deferebat, uidelicet occulta eo-
 rum conuenticula & clacularias consultatio-
 nes, mirũ ni euasura in ipsius perniciem, si ma-
 iorẽ sibi nõ prospiceret. In aliorũ enim cõspectu
 dissidentes & iactantes inter se conuitia, celare
 amicitiam: deinde quando soli sint consentire, du-
 bio procul conspirantes in eos quibus occultam
 uelint esse suã amicitiam. Hæc illa & peruesti-
 gabat diligenter, & ad fratrem mox deferebat,
 iam & per se non nihil intelligentẽ, sed cohibẽ-
 rem se adhuc, quòd suspectũ haberet etiã soror-
 is proclive ad calumnias ingeniũ. Erat enim
 quedam Iudaorũ secta exactiorem patrie legis
 cognitionẽ sibi uindicans, quibus tanquã Deo
 ut uid*

ut uideri uolebant caris, addictū erat hoc mulierum sodalitiū. Hi Pharisei uocantur, genus hominum astutum, arrogans, & interdū regibus quoq; infestū, ut eos etiam aperte impugnare nō uereatur: nam cū tota gens Iudeorum fidem suam iureiurando obligasset regi et Cesari, hi soli nō iurauerunt, excedentes sex milium numerū; quibus hoc nomine à rege multatis, Pherora uxor pro eis multā persoluit: cui reponētes gratiā quoniā credebantur futura præscire ex Dei colloquijs, prædicebāt, decretum esse Deo regnū ablatū ab Herode & eius progenie, transferrē in ipsam & maritum Pheroram ac communes liberos. Sed hoc quoq; regi per Salomē innotuit, et quōd aulicorū quosdam sollicitarent muneribus atq; corrumpere: qua in culpa Phariseorum aliquot deprehensos interfecit, præcipuos autores huius consilij, cumq; his Bagoam eunuchū, & suas delicias Carum, præstantissimæ formæ gratia sibi commendatum: & præter hos quoscūq; è domestica familia cum Phariseis conspirasse ipsorum indicio compererat. Nam Bagoas in eam spem sublatus erat, quasi parens & benefactor appellandus regis, quem destinarent uaticinia. prosperè enim cōsura nouo regi omnia, constabiliendo successione prolis legitimæ. Herodes IIII. porrò conuictis Phariseis ac supplicio traditis amicorū consiliū aduocat, & apud eos Phe-

rorē uxoris accusationem instituit, quod ipsius
 impulsu frater conditionē regiarū virginū spre-
 uerit: id crimē ad suam etiam iniuriā pertinere
 affirmās, quod mulier ruptis legibus nature in-
 ter fratres serat dissidia quibuscūq; ualeat tam
 uerbis quam operibus: multam quoq; cōtuma-
 cibus à se impositā illius persolutam esse impen-
 dijs. & in summa consciam esse totius recentis
 conspirationi. Rectē igitur facturū Pheroram, si
 non expectatis fratris precibus sponte talē mu-
 lierem ableget, fratres inter se cōmittentem mu-
 tuis odijs: quandoquidē ei aut huius uxoris it-
 ctura facienda sit, aut fraternae coniūctionis ac
 beneuolētie, nec nisi illi reiecta mansurū sit in-
 tegrū germanitatis uinculum. Pheroras autem
 quamuis uehementi regis oratione grauaretur,
 tamē aiebat se & fraternae pietatis iura persan-
 cte culturum, & à coniugali caritate haudqua-
 quam discessurū: emoriq; se malle, quam sine di-
 lecta uxore uiuere. Tum Herodis licet graui se
 iniuria existimaret affici, irasci tamē fratri dis-
 tulit, cōtentus Antipatro & eius matri inter-
 dixisse Pherorae cōsuetudine, & uenisse mulie-
 rum regiarum conuētacula. Illi facturos se iussa
 regis polliciti, per lauentes quosies dabatur co-
 messationes cōueniebant, praecipuē Pheroras &
 Antipater: quin rumor erat Pherorae uxorem
 cum Antipatro quoq; stupri habere consuetu-
 dinem, conciliante matre ipsius Antipatri.

Herod

Herodes Antipatrum mittit ad Cæsarem. C A. III.

Quapropter suspectum habens patrem, & queritus ne ulterius serpendo eius odia ad se quoq; perueniret, scribit amicis Romæ degentibus rogans admoneant Herodē per literas, ut quàm primum se ad Cæsarem mitteret. Quo facto Antipatrū Herodes misit cum preciosissimis muneribus et testamēto, in quo ipsum Antipatrum regem declarabat, aut si ille prior vita decederet, Herodem natū sibi è filia summi pontificis. Eodem tēpore etiam Syllæus Arabs Romanam profectus est, non factus imperatis Cæsaris: quem Antipater eorundem criminū reum egit apud ipsum Cæsarē, quorū Nicolaus antea: accedebat & alter accusator Arctas, multorū honoratorū cedes apud Petram se inuito patratas obijciens; maxime Sohemu hominis in omni uirtute præstantissimi: quin & Cæsaris seruum Fabatum ab illo interfectū fuisse ob talem quādam causam. Erat in satellitio Herodis Corinth^{us}, cui fidei rex plurimū tribuere solitus est. Hunc Syllæus pecunijs corruptū eò pduxit, ut ei regis sui cede sit pollicitus. Hoc ubi Fabatus ex ipso Syllæo cognouit, regi mox indicauit: qui è Corintho confessionē extorsit cogitari facinoris, diligenter ex eo perscrutatus omnia: simulq; duos Arabas ab eodē satellite insimulatos cōprehendit, alterum uirū principem, alterū Syllæi amicum primarium. qui & ipsi tormentis admoti confessi

BB 4 sunt

sunt ideo se uenisse ut Corinthum urgerent crebris adhortationibus ad perpetrandum facinus, atq; adiunarēt etiā in opere, si ita factō opus sit: quos omnes Saturninus apud se delatos Romam iudicandos amplius & puniendos transmisit.

Pheroræ obitus.

CAP. V.

Pheroram autē obstinatē permanentem in amore coniugis Herodes in ipsius tetrarchiam ablegat: quod ille fecit libēter, addito iureiurādo nunquā se rediturū, nisi Herodis morte cognita: adeò ut paulo post decumbēte rege uocatus ad accipienda quedā secretiora mandata tanquam à morituro, propter sacramēti religionem recusaret. Nec tñ ille in hoc fratrem est imitatus, aut de pristino affectu quicquā remisit: sed cū Pheroras in morbū incidisset, uel inuocatus ad uisendū eū uenit: quo morbo postquam absumptus est, corpus eius translātū Hierosolyma sepelijt, & publico luctu honorauit. Ea res Antipatro quamuis Romā profecto malorum fuit initium, Deo tandē reposcente ab eo pœnas fratricidij. Id totum ordine sum narraturus ad exemplum humano generi, quod moneat habendam esse uirtutis rationem in omnibus.

Pheroræ uxor accusatur neficij, & Herodes cognoscit Antipatri insidias.

CAP. VI.

v. **P**herora mortuo Taphnita duo è libertis eius carissimi Herodē adeunt, rogantes ne inuisam pateretur fratris mortē, niq; inquireret
in

in miserū eius & iniustum interitum. Quo at-
 tentius aurē simul ac fidem præbente illorū ser-
 monibus, aiunt eum apud uxorē cœnasse ea die
 quæ morbi fuit initium, uenenumq; oblatum ei
 mixtū nouo cuidam cibi generi, quod gustatum
 perniciem attulerit homini: id uenenū allatum
 ab Arabissa quadam muliercula, nomine qui-
 dem amatorium, re autem uera Pherora letife-
 rum: sunt enim Arabū mulieres ueneficæ ma-
 ximæ. hæc autē quæ tum insimulabatur, diceba-
 tur amica Syllei familiarissima. ad eam compa-
 randi ueneni causa profecta fuerat uxoris Phe-
 rora mater & soror, & cū illa reuersæ sunt pri-
 die quam ille cœnā letiferam sumeret. His au-
 ditus rex ad iram concitatus torsit ancillas ea-
 rum, & quasdam etiam ingenuas: & cū nulla
 quicquā fateretur aut detegeret, postrema que-
 dam dolore uicta nihil aliud protulit, quàm
 quòd imprecata est Antipatri matri cruciatus
 similes, quando quidem ipsa causa esset presen-
 tium tormentorū omnibus. Hæc uox ad diligen-
 tiorē inquisitionem Herodem permouit, ita ut
 extorqueret earū secreta omnia, comessationesq;
 illas & occulta cōuenicula, tum sermones ma-
 tris cum Antipatro privatim habitos, prolatos
 inter Pherora mulierculas: ne id quidem rei-
 cente, centū talenta se accepisse ab eo, ut abstine-
 ret Pherora colloquijs. Addebāt ancille quāto
 patrē prosequeretur odio, utq; sæpenumero apud

matrem de eius longevitate quereretur, dum in-
 zeriim etiã ipse consenesceret, ut non multũ se in-
 uare posset tam sera successio: adhuc simul nu-
 triri multos fratres ac fratrum filios, ut ne sperare
 quidem tuto liceat: quandoquidẽ iam nũc si fa-
 tale quid sibi accideret, fratri destinata sit suc-
 cessio, non filio: addere his solitũ accusationẽ sa-
 nitie, non tẽperantis nec à filijs: cuius metu Ro-
 mã sibi discedendũ esset, Pherora uerò in suam
 eetrarchiam. Hęc quia probè congruebant cum
 illis quæ ex sorore antea rex audierat, exempta
 est omnis dubitatio: deprehensamq; in tam ma-
 litiosis conatibus Doridem matrẽ Antipatri,
 spoliatam multorum talentorum ornamentis eiecit è
 regia: & mulieribus ex domo Pheroræ propter
 hoc iudiciũ factus est placator. Sed nihil magis
 eius cõtra filium indignationem cõmouit, quam
 Samarita Antipater, Antipatri filij procura-
 tor, qui in tormentis inter cetera de eo confessus
 est, quòd letale uenenũ Pheroræ tradidisset, quo
 se absente ac per hoc minime suspecto patrẽ tol-
 leret: id uenenũ allatum ex Aegypto per An-
 tiphilũ unũ ex amicis Antipatri, missum inde
 à Theudione auunculo ipsius Antipatri, fratre
 Doridis: haberiq; apud Pheroræ uxorẽ, à ma-
 rito ad asseruãdum acceptũ. De quo rogata per
 regẽ mulier, habere se fassa est: & mox quasi ad
 asserendũ id propterans, de recto seipsam deiecit:
 nec tamen letalis fuit casus, quia fortè in pedes
 cecidit

cecidit: ex quo postquã se recollegit, rege polli-
 cito incolumitatẽ & ipsi & familie, si totã rei
 ueritatem promeret: contra extremos cruciatus
 minato, siquid per obstinationẽ celare pergeret,
 iurauit se omnia dicturã ita ut acta sint: & ut
 multorũ eum fuit opinio, nihil omnino mentita
 est. Venenum id, inquit, ex Aegypto attulerat.
 Antiphilus, paratum ibi opera fratris sui, pro-
 fessione medici. Theudio deinde in domum no-
 stram intulit, et ego seruixi acceptũ a meo Phe-
 rora, sed ab Antipatro tuo in tuam perniciem
 comparatum. Postquam igitur maritus in mor-
 bum incidit, & tu officiose ad uisendũ eum &
 curandũ uenisti, motus ille, & ad pietatẽ flexus
 tua beneuolentia, me accita, ô uxor, inquit, cir-
 cumuenit me Antipater, dum pestiferis cõsilijs
 & ueneficjs ministerijs suum patrẽ meum fra-
 trem appetit. Nunc igitur quandoquidẽ in ger-
 mano nihil pietati qua hactenus erga me usus
 est uideo decedere, & mihi instare uite termi-
 num, age ne fratricidalis animo manes maiorum
 contaminem, me inspectãte uenenũ illud exure-
 rum se sine mora prolatũ iuxta uiri mandatum
 concremasse, paululo seruato ut si post mariti
 mortem rex eam tractare uellet durius, possit ei
 necessitati occurrere. Hęc elocuta uenenũ quoq;
 una cũ pyxide in mediũ protulit. Post hęc alter
 Antiphili frater & cõmunis eorum mater per-
 tormẽta idem fateri coacti sunt, pyxidem etiam
 agno

agnoscendo. Accusabatur autē etiam pontificis filia regis uxor, quasi secretorū horū omnium particeps, sed cōscientiam dissimulans: quapropter & ipsam rex abiecit, & filiū eius è testamento deleuit, ubi successor destinatus fuerat. Socero quoq; Simoni Boëthi filio sacerdotio priuato surrogauit Mathiam Theophili filiū Hierosolymitani genere. Interim Roma uenit Bathyllus libertus Antipatri, & subiectus questionibus fassus est attulisse se uenenū quod daret patroni sui matri & Pherora, ut si prius illud parū fuisset efficax, hoc posteriore Herodem aggredieretur. Simulq; uenerūt ad regē ab amicis Roma degētib; litera, instinctu Antipatri scripta, in quibus Archelaus & Philippus accusabātur, quòd crebrò crimē patris refricarent de cede Alexādri ac Aristobuli, miserarenturq; fatū germanorū innocētium: iam enim & ipsi renocabātur in patriam, non ob aliud quàm ut euocati fratrum interitus accessio fieret: hac autē amici in Antipatri gratiā faciebant, magnis ab eo corrupti mercedibus: qui etiam per se patri scripsit de adolescentibus, quasi eos excusans, & uerba eorū etati imputans. Ipse interim decertabat contra Sylleum, & primatū colebat amicitias, cōparatis uarijs ornamentis ducentorum talentorū pretio. Mirum autem est, quòd cum per se septem menses ante eius reditū tam multa contra eum in Iudaea mora sint, nihil eorum

eorum ad eius notitiam perlatum sit. In causa erat partim diligens itinerū observatio, & viarum custodia, partim popolare hominū in Antipatrum odium: nemo enim erat qui suo periculo illius incolumitatem uellet querere.

Antipater capitis damnatus in uincula coniectur.

CAP. VII.

CAeterum Herodes ad Antipatri literas, quibus significarat rebus ex sententia peractis breui se rediturū in patriā, dissimulata ira insidiose rescripsit, properaret, ne quid sibi per eius absentiam quod nollet accideret. Simulq; modicè de matre eius questus est, pollicendo remissurū se querelas post aduentū illius: modisq; omnibus magnā charitātē prae se ferebat, ueritus ne ille suspitione aliqua tactus differret ad se reditū, et moras Romae trahens regno insidias strueret, & in se moliretur aliquid. Has literas in itinere accepit in Cilicia: eas uerò quae Pherora mortē nuntiabant prius iam Tarenti acceperat tristi animo, nō tam quod Pherorā amaret, quam quod ille morte praeuētus pollicita de patre ueneno tollēdo nō praestiterat. Iam ad Celen-derim oppidū Cilicia peruenerat, cū dubitare coepit de reditu, uehementer contristatus matris ignominia: & amicorū quoq; uariabant sententiae, alijs euentū alicubi expectare, alijs sine mora domū nauigare consulentibus: facile enim dissoluturū criminationes omnium, quādoquidem

nunc

nunc quoq; nō aliunde quā ex illius absentia aduersarijs audacia uiresq; ad calumniandum creuissent. Ab his persuasus nauigare pergit, appellitq; ad portū Sebastum, quē Herodes magno sumptu constructū sic appellauit in honorem Caesaris. Iamq; manifestum erat incidisse Antipatrū in infortunium, nemine salutante aut accedente hominē, quem prius uotis & faustis acclamationibus discedentē prosecuti fuerant: tunc uerò cōtrarijs uotis licebat eum deuouere diris fraterni sanguinis ultricibus. Forte per idem tempus Hierosolymis erat Quintilius Varus, successor Saturnino missus in Syriam, tunc uero ab Herode in consilium de rebus agendis adhibitus. Quibus una sedentibus superuenit Antipater omniū inscius, & ita ut erat purpuratus in regiam ingressus est: quo mox admissō, amicorū comitatus per ianitores exclusus est. Id primum mentē eius perculit, iam sentientē quō deuenisset: quādō etiam pater accedentē à complexu repulit, perpetratū fratricidium & cogitatū patricidium opprobrans, & Varū cognitorē ac iudicē in crastinum denuntians. Ille tam inopinato malo uelut ictus abiit attonitus: moxq; obuias inuenit marcem & uxorem: hæc erat Antigoni filia, qui ante Herodem Iudæorum rex fuerat: ab eis edoctus de omnibus, parabat se ut in iudicio subsisteret. Sequenti deinde luce presidere Varo ac rege, adhibituq; in con-

Sessum

fessum utriusq; amicis, acciti sunt etiã cognati
 regis & Salome, tum illi qui secreta cõsilia pro-
 laturi erant, quiq; tormētis examinati fuerant:
 nouissimq; serui matris Antipatri capto pau-
 lo antequam ipse rediret in patriã: apud hos de-
 prehensa fuerant litera, quarũ hæc erat summa:
 ne reuenteretur, quãdo in patris notitiã peruene-
 rint cõsilia omnia, unicumq; ei refugium superesse
 Cesarẽ, et si caueat ne in patris manus deueniat.
 Tum Antipater procumbens patri ad genua
 supplex orabat ne de causa sua prius decerneret
 quam cognosceret, sed defensionem rẽ integrã ser-
 uaret: rex uerò postquam iussit eũ in mediũ sisti,
 deplorauit infelicitatẽ suam in procreandis ta-
 libus liberis, quodq; senecta etate incidisset in
 Antipatrũ: enumerauit deinde curas educa-
 tionis & institutionis, quamq; benignè sugges-
 sisset illi ex opibus quantum ipse cuperet: quibus
 rebus omnibus nihil se profecisse quò minus ca-
 pitalibus appeteret insidijs, ut regnũ quod iure
 & patris uoluntate cõtingere poterat, ante tẽpus
 in impietatis premiu cederet. Mirariq; se An-
 tipatrũ quãnam spe elatus in tantã peruenisset
 audaciam. Successorẽ enim principatus iam scri-
 pro testamẽto designatũ fuisse: uiuenti quoq; sibi
 ex æquo participem dignitatis, splendoris, po-
 restatis. Habuisse quinquagena talenta redditus
 annui: Romam proficiscentem instructum fuisse
 C C C. talentorum uianico. Obijciebat deinde
frase

fratrum accusationē, quorū siue fontium idem accusator atq; imitator, siue innoxiorū circumuentor ac parricida fuerit. Se enim nec cōperisse de eis quicquam nisi hoc indice, nec in eos statuisse nisi ex huius sentētia: eam nūc per ipsum irritam quodāmodo fieri, qui quasi haeres in parricidium illis succederet. Hec dicenti lacryma oborta orationē cum abruptissent, rogauit Nicolaum Damascenū amicitia & domestica consuetudine coniunctissimum, & pulchrè eius negotij gnarū, ut prosequeretur quae attinerent ad examinatos cōscios, & ad conuincendū filium. Sed ille praeueniens, causamq; suam exorsus dicere, haec ipsa exempla paternae beneuolētiaē pro se adducebat, nimirum pietatis suae meritis redita. Se enim & prospexisse solerter quid facto opus esset, & sicubi res operā suam postulasset, consecuta dedisse omnia: nec equū esse ut qui patrem eripuerit ab aliorū insidijs, ipse nunc eiusdem reus agatur criminis, et testata iam dudum pietatis nouā apud homines rerū imperitos maculam cōtrahat. Quam enim sibi fuisse causam sceleris, cum successionē designatus rex haberet magis q̄ speraret, & nemine uetante honorū esset particeps? neq; enim probabile esse, affectatū cum periculo quod iam pro uirtute cōtigerat, et ob incertam spem contemptā certam infamiam, maxime cum is conatus fratribus nō successerit, quorū ipse & delator fuisset, & cōuictorum de
impies

impietate punitor etiam: nec se pœnitere gesto-
 rum, que argumento sint quam incorrupte pa-
 rentē diligar. Que uerò in urbe per se acta sint,
 testem esse Cesarē, cui non secus ac numini ne-
 mo possit imponere: extareq; eius de hoc lite-
 ras, quas periniquū sit inimicorum & impro-
 borū hominum posthaberi calumnijs, quibus
 nihil magis sit cordi, quam regiā familiam in-
 ter se cōmittere, nactis cōminiscendi otium per
 suā absentia, quod se presente nunquā habere
 potuerint. Sub finē dicēdi fidē abrogabat que-
 stionibus, pes quas necessitas exprimeretur lo-
 quendi ad torquentis gratiam, & postremò se
 quoq; torquendū offerebat nihil deprecans. His
 cum nonnihil moueretur conciliū, miserabiliter
 lacrymante Antipatro & sibimet cōerberā-
 te faciē, ut uel inimicos subiret miseratio, Hero-
 desq; ipse quantumvis dissimulans fieret mitior:
 Nicolaus ut rogatus fuerat accusationē à rege
 cœptā prosequēs, exaggerabat singula, profere-
 batq; testimonia, & indicia criminis collecta
 ex questionibus subiectorum cōfessionibus: ad hæc
 extollebat regis de eo merita in educādis ac in-
 stituendis filijs, pro quibus tam malā reportaret
 gratiā. Nec tamē æquē mirandā fuisse priorum
 temerariā stultitiā, qui rudi etate corrupti à ma-
 lis consiliarijs naturales affectus pietatis abole-
 uissent, ambitione principatus magis quā opum
 cupidine. Sed Antipatri stupēdā esse tam sce-

leratam audaciã, qui senior nocētissimis bestijs,
 à benefactoribus tamen iniuriam abstinetibus,
 nihil mollitus sit tanta parentis indulgentia, ne
 fratrum quidē calamitate deterritus, quo mi-
 nus crudelitatis eorū emulador fieret. Atqui
 tu ipse, inquit, ô Antipater index fuisti tētati
 per illos facinoris, te inquirete coarguti sunt, tu
 in cōuictos animaduertisti: nec improbamus q̄
 eos iusta indignatione prosecutus sis, immo mi-
 ramur te imitatū eorū intemperantiã: & facile
 colligimus, illa quoq; te nō ad securitatē patris,
 sed ad fratrū fecisse perniciē, ut detestando eorū
 malitiã, pietatis erga cōmunē parentē opinionē
 tibi queres, & deinde ipse in eū seuire posses
 impunitus, quod tandē facere aggressus es. Dū
 enim fratres fontes addicis supplicio, & parcis
 eorū socijs, omnibus facis perspicuū benē cōue-
 nire tibi cū eis, quorū posthac uti possis ī oppri-
 mendo patre opera: itaq; duplicē uoluptatē ce-
 pisti tuis dignā moribus: alterā palam quasi re
 bene gesta gloriabundus sublatis fratribus: al-
 teram clam maiore facinore per occultas insi-
 dias conando patrē subuertere, cuius modò uin-
 dex uideri uolueras. Si enim uerē detestatus
 esses illorum malitiã, nunquã imitandã tibi
 proposuisses. Nimirū hoc agebas istis artibus,
 ut dignioribus sublatis nullos haberes succes-
 sionis emulos, & tum demū fraticidio necem
 patris adderes, ut in occulto manerent insidie
 quib

quibus oppugnasti germanorum capita, & non solum ipse meritum supplicium effugeres, uerum etiam miserum parentem poena tua uicarium supponeres, inaudito ad hoc eui parricidio, & qualis nullum exemplum extat in omni hominum memoria: non enim qualicumque patri insidiatus es, sed amantissimo simul & indulgentissimo, iam regiae potestatis particeps, iam successor designatus, tum presenti fruendi uoluptate ante tempus permissa, tum in futurum spe testamento patris confirmata. Tu uero cupiditatibus tuis nondum non ex illius bonitate, sed ex tua malitia statuebas, non contentus societate patris indulgentissimi, nisi quoque suam partem praeberes: & cuius te seruatorem uerbis praeferebas, eum re uera querebas perdere, non ipse tantum sceleratus, sed matri quoque inures eiusdem notam sceleris, & fratrum disturbans beneuolentiam, dissidysque miscens omnia: et post haec ausus es patrem uocare bestiam, ipse uenenatissimis quibusque bestiis nocentior, proprio ueneno abutens in coniunctissimos optimeque de te meritos, muniensque te custodibus ac uarijs tam uirorum quam mulierum technis contra unum senem, quasi non tua sola scelerata mens satis esset ad explendum odium. Et nunc post tortos tua causa uiros & mulieres, seruos & ingenuos, post aperta coniuratorum indicia, audes ueritati contradicere: & qui dudum patrem sperasti e rebus humanis tollere, nunc quantum in te est conaris legem quoque

contra tui similes scriptam abolere, simulq; Va-
 ri equitatē, omnēq; quanta est in rerum natura
 iustitiā. An ideo mentitos dices tormētis exa-
 minatos, ut fidem abroges patris tui seruatori-
 bus? tibi scilicet in tormentis plus credendū est.
 Non liberabis regē Vare à cognatorū iniurijs?
 nō dabis neci hanc pessimā bestiā, pietatē erga
 genitorē simulantē in fratrum perniciē, ac deinde
 ut solus regnet deprehensum in struēdis illi ca-
 pitalibus insidijs? Scis parricidiū nō priuatum
 esse crimen, sed publicā uitae ac naturae iniuriā,
 quod cogitatū etiā nō minus quā perpetratum
 contaminet: imò quod qui non punit, & ipse in
 naturā parētē est iniurius. Post haec matris eius
 quaedā adiecit, quae illa garrulitate muliebri ef-
 fuerat: cōsultos uates de regno, & sacris exi-
 zialibus impetiū regis caput:uum libidinosas
 & ebriosas Antipatri uoluntationes cū Phe-
 rora mulieribus: quaeq; ad testimonia pertine-
 rēt per tormēta elicita, multa & uaria, partim
 premeditata, partim repentina necessitate ex-
 pressa, atq; hoc ipso certiora. Homines enim quae-
 quid antea metu Antipatri silentio tēxerant,
 post uersam eius fortunā uidētes accusationi-
 bus inimicorū obnoxia, odia in eū sua exsatu-
 rabant. At tamē non ita aliorū odijs grauaba-
 tur, ut proprijs sceleribus, hostili in patrē ani-
 mo, disturbata fratrum cōcordia, cōmissis inter se
 domesticis omnibus: ut qui nunquam nec odia
 iusta

iusta exerceret, nec amicitie fidem coleret, nisi quatenus sibi uideretur comodum: idque cum iam dudum à multis esset obseruatum, quo quisque erat equitatis amantior, eo grauior illi fuit aduersarius: et quod primum tuto licuit, magnis uociferationibus reum urgebant, quicquid sciret certatim prodentes: cumque uariorum criminum proferreretur indicia, nihil tamen fingi apparebat, quod neque ad regis gratiam loqueretur, neque periculi metu silentio quicquam regeret, sed dānarēt omnes scelestos conatus Antipatri, eumque non tam ob patris securitatem quam suometipsius merito de medio tollendum censerent, et tradendum supplicio: nec hi soli qui interrogabantur eum accusabant, uerum etiam spontanei delatores plerique aderant: ita ut licet callidissimus esset mendaciorum artifex, et froctis perfrictissime, tamen ne hiscere quidem contra ualeret. Postquam autem Nicolaus accusare eum et conuincere destitit, tum Varus potestatem ei dicendi pro se fecit, si quid haberet quo declararet suam innocentiam. Se enim nihil magis optare, et idem patrem quoque eius optare scire, quam ne in ullo obiecto deprehenderetur crimine. At ille pronus in faciem et supplicabundus humi iacens, Deum conscientie sue inspectorem obtestabatur, ut euidenti aliquo signo probaret alienum se ab omni culpa, nec quicquam unquam molitum in patris perniciem. Is enim est mos malorum omnium, ut quoties nefarium aliquod facinus aggrediuntur, nihil non

sibi permittant, nullo respectu diuini numinis: cum autē suis sceleribus inciderunt in periculū, tum demum illis in mentē uenit Deus, per cuius inuocationē & testimoniū uolunt eripi, fingentes se cūcta illius arbitrio permittere: id quod etiam quoque Antipatro usu euenit: qui cū ante omnia sic gessisset quasi nullum numē interesset rebus mortalium, imminente ultione destitutus inuis praesidijs, ad diuinā confugiebat potentiā, se in hoc diuinitus seruatum assuerās, ut pro incolumitate patris excubias ageret. Tum Varus cū crebris interrogatiōibus nihil eliceret, illo Deū tantū inuocante, uidens alioqui nullū fore finē, iubet proferrī uenenū in medium, ut quānam uipeditū sit experimento posset colligere: quod mox allatū, & ad bibendū datum cuidā dānato capitis, sine mora necauit hominē: quo facto surgens abiit ē cōcilio, & sequenti die Antiochiā profectus est, ubi plurimū solebat degere,

VII. quod illic esset Syrorū regia. Herodes uerō cōfestim uinxit filiū, omnibus ignorātibz quā nā fuissent eius cū Varo ante discessum colloquia: coniectura tamen erat cūcta regē facere ex illius sentētia: cōiecto deinde in carcerē, Romam Cesari de eo significauit per literas, missis etiā qui coram eloquerētur mādāta, docerentq; quā scelerata sit hominis malitia. Per eosdē dies intercepte sunt Antiphili ad Antipatrum ex Aegypto missae literae quibus solutis haec in eis scripta

scripta rex ipse cōperit. Misi ad te *Acmes* literas, etiā cum uita mee periculo: scis enim q̄ si deprehēderer, infestas mihi duas potētes familias redderē. Tu dabis operā ut rem geras feliciter. Atq; hoc fuit argumentū huius epistolae: rex autē diligenter requisivit etiā alterā, ea tamen nusquā comparebat, & seruus *Antiphili* negabat se attulisse ullam præterea: & cū diutius hererēt, unus ex amicis regis animaduersa quadā futura in interiore serui tunica (nam duabus erat indutus) suspicatus est in ea plicata celatas literas, nec eum sua fefellit opinio: depromptaq; est inde epistola hæc ferè continens.

Aeme Antipatro. Scripsi patri tuo quales iussisti literas, & adieci confictum exemplar epistolae quasi à *Salome* ad dominā meam missæ: qua lecta scio q̄ poenas ab ea tanquā ab insidiatrice exiget. Et uerò quam à *Salome* scriptam uideri uolebant, *Antipatri* cōmentum erat supposito *Salomes* nomine, ipsius arbitrari & cōmodo scripta, sed *Acmes* ministerio. Eadē & regi scripsit in hęc sententiā. *Aeme* regi *Herodi*: Cū mihi sit curæ ne quid te lateat ad salutē tuam pertinens, inuentā *Salomes* epistolā contra te scriptā ad meam dominam, non sine periculo transcripsi, & ad te misi: in qua postulabat ut sibi liceret *Sylleo* nubere: hanc tu lacerabis, ne quando propter eam uita discrimē adeā. Sed hoc cōmentū prodebāt que ad ipsum

Antipatrū scripserat, significans se uoluntati eius obsecratam, & literas ad Herodē misisse, & insertū his exemplar fictitiarū Salomes literarum ad suā dominā, quæ insidias Herodi tenderent. Erat autem hæc Acme Iudæa genere, agens in ancillatu Iuliæ uxoris Cæsaris, operāq; hanc Antipatro magna pecunia uendiderat, qua cōtra amitā simul & patrē uteretur. Ceterū Herodes cognita hinc filij malitia, minimum absuit quin illū euestigio tolleret, ut concitato- rē turbelarū omniū, qui non solū suam & soro- ris salutē in periculū adduxisset, sed disciplinā etiā corrupisset domus Cæsaris: eodē incitabat eū & Salome, pectus plangēs, & mori nō recu- sans, si ullū extaret uiolatæ à se fidei argumētū idoneū. Rex autē accersito filio iubet illū cū fi- ducia promere, si quid haberet quod pro se af- ferre posset. Qui cū ad hæc ne hiscere quidē ua- leret, rogatus ut quando medicus teneretur de- prehensus in maleficio, saltē socios sceleris pro- deret, omnē culpā conferebat in Antiphilum, aliū præterea nominabat neminē: ibi Herodes uehemēti dolore animi saucius cogitauit eū Ro- mā mittere, ut apud Cæsaris tribunal parricidij causam diceret. Deinde ueritus ne amicorū ope eriperetur periculo, ipsum quidē in uinculis ut antè retinuit: legatos autē et literas accusatrices misit ad Cæsare, simul indicans adiutū eū Ac- mes opera, epistolarū quoq; adiūctis exēplarib.

Her

Herodis morbus, & Iudæorū seditio. CAP. VIII.

Interea dū legati instructi mandatis ac lite- VIII.
 ris Romā properāt, rex morbo correptus te-
 stamentū condidit, successionē regni relinquens
 natorū minimo, exasperatus in Archelaū &
 Philippū calūnijs Antipatri: Cesariq; legauit
 mille talenta, & uxori Iulie liberisq; eius &
 amicis atq; libertis talenta quingēta. Suis quoq;
 filijs distribuit pecunias & agros ac redditus,
 similiter etiā nepotibus. Salomes etiam ratio est
 habita, quā propter perpetuā & incōcussam be-
 neuolentiam ditauit egregiē. Desperata deinde
 salute, q̄ iam ad septuagesimū ætatis annū ac-
 cederet, mirum in modū efferatus est, iræ impa-
 siens & amarulētus in rebus omnibus: in causa
 erat opinio contēptus, quodq; existimaret gen-
 tem letari suis infortunijs: quā opinionē confir-
 mauit quorundā apud populū gratiosorū sedi-
 tio, mota ex causa tali. Iudas Sariphei filius &
 Mathias Margalothi doctissimi erāt Iudæo-
 rum, & interpretes patriæ legis præstātissimi,
 ob idq; chari populo q̄ iuuentutem disciplinis
 instituerēt: totis enim diebus eis dabant operā
 quotquot cupiebāt in uirtute proficere. Hi post-
 quam cognouerunt morbū regis esse incurabi-
 lem, concitauerunt iuuentutem, ut sublatis ope-
 ribus quæ rex præter patriam consuetudinem
 fecerat, propugnatores pietatis se ostenderent,
 debitum inde expectantes præmium. Nā hanc

FF S esse

esse regi causam cum calamitatum domestica-
 rum tum postremò presentis morbi, uidelicet,
 & contemptis legibus multa nouare ausus su-
 nam hac parte multis in rebus pietatē regis hi
 doctores desiderabant. Inter cetera supra maio-
 rem portam tēpli dedicauerat donū preciosum,
 aquilam auream magni ponderis, cum lex no-
 stros homines ueret imagines statuere, aut con-
 secrare animantium effigies: quamobrem do-
 ctiores hi auctores erant suis discipulis, ut aqi-
 lam illam detraherent. Etsi enim res uideatur
 non carere periculo, tamen etiam incunde uita
 preponendum esse honestum obitū, si contēna-
 zur propter tuendas leges patrias, quandoquidē
 sempiterna fama nullo seculo passura sit gloriā
 eorum intermori: & alioquin ignauos iuxta
 ac fortes eundē manere incertum: proinde re-
 ctè facturos uirtutis cultores, si ex communi ne-
 cessitate honorem sibi decerperent, & cum hoc
 solatio è presenti uita discederent: magnum
 enim leuamen esse honestis conatibus immori,
 & periculi non contemnendum premium lau-
 dem transmissam ad nepotes ac posteros, cuius
 in partem tota cognatio tam uiri quam foemi-
 na ueniant. quo quid esse possit optabilius? Hac
 exhortatione accensis iuuenibus rumor super-
 uenit extinctum regem nuntians, & propensos
 iam ad facinus perpulit: itaq; claro meridie
 ascendentes detractam aquilam conciderūt se-

curibus, inspectante congregata in templū multitudi-
 tudine. Quod ut renuntiātū cognouit dux re-
 gius, maiorē aliquam conspirationē metuēs, oc-
 currit eò cum ualida suorū manu cohibiturus
 demolitores aquila: & irruēs in uulgum rudē
 & imparatū ac conglobatū temerē, facile reli-
 quis disiectis & cedētibus circiter XL iuuenes
 resistere ausos cōprehendit, cumq; his autores
 facinoris Iudam & Matthiā turpe putātes ce-
 dere, omnesq; ad regem perduxit. Quo rogante
 quo freti ausi sint sacratam imaginem demere:
 aiunt, se & deliberasse id multo antea, & deli-
 beratū executos, ut fortes uiros decuit. Nā &
 honori diuino, inquiunt, succurrimus, & legem
 cuius discipuli sumus uindicauimus. Nec est
 quod mireris si tuis decretis leges preponimus,
 quas nobis Moyses autore et doctore Deo per-
 tulit: nec recusamus moriē ac supplicium quod-
 cunq; nobis intuleris, conscij nos non ob malefi-
 cium, sed pietatis causa hæc perpeti. Hæc illi nō
 minorē animo quàm uerbis præferentes forti-
 tudinē, æquē tum ad constanter pariendū ala-
 cres, atq; antiè ad fortiter agendum fuerant.
 Eos rex uinctos misit Hiericūthem: moxq; ac-
 citis Iudeorum primoribus in concionem eorū
 lectica ob imbecillitatem delatus, cœpit cōme-
 morare labores suos exhaustos pro republica,
 tum instauratū templum impēdijs ingentibus,
 quale opus p̄ CXXV. annos nemo Asamonæo-

rum regum ad honorē Dei ualuisse perficere: nec exstructū id tantū à se, uerū etiā ornatū uotiuis munerib⁹ ac donarijs tēplo dignissimis: ob hæc facta sperasse se uel post obitū sempiternam, & memoriā, & gloriā. Nunc, proh nefas, uiuo etiā ac superstii pro beneficijs reponi iniuriam, & medio die inspectante multitudine sua dona sacrata uiolari ac detrahi: quæ iniuria licet in ipsum intentata, re tamen uera ad Deum magis pertineat, cuius sacra compilata sint. Tum honoratiores quiq; ueriti crudelitati eius, ne fortè efferatus in se quoq; grauius animaduerteret, negauerūt hæc facta ex ipsorū sententia, uideriq; sibi, admissam esse rem dignam supplicio. Ille in ceteros mitior, Mathia pontifici ademit sacerdotiū, quasi nō alieno ab hoc consilio, eiq; successorē dedit fratrem uxoris sue Ioazarum. Huius Mathie pontificatu accidit etiā aliū pontificē ad unā diē substitui, qua Iudei populariter ieiuniū celebrant. Nam Mathias ea nocte quæ precedebat diem ieiunii, uisus est sibi per somnū cū uxore cōgredi: & cum ob hoc ad rem diuinā faciendā nō esset idoneus, Iosephus Ellemi filius adiutor uicarius propter cognationē ei datus est. Ceterum Herodes post multatū Mathiam sacerdotio, alterum Mathiam seditionis autorem eiusq; socios uiuos exussit, in quā noctē etiā defectus lune incidit. Regi uerò morbus factus est grauior,

pœnam

pœnam impietatis exigente numine: lento enim
 calore torrebatur, qui non tam externo tactu
 deprehēderetur, quam intus popularetur uisce-
 ra: aderat & uehemēs uoracitas, cui necesse ef-
 set continuo cibos suggerere: simulq; uexaba-
 tur intestinorū exulceratione & colicis passio-
 nibus: pedes tumebant phlegmate humido &
 pellucido, similiterq; inguina: ipsa quoq; ueren-
 da putrefacta scatebāt uermiculis, accedēte fœ-
 da nec minus molesta rentigine, nō sine fœtore
 grauissimo: sup hęc omnia neruorū cōtractio-
 ne laborabat & difficultate anhelitus. Quam-
 obrem cōstans erat inter uiros diuinos & fati-
 dicos opinio, regem lese tot modis pietatis Deo
 pœnas expēdere. Qui tamen si grauius affligere-
 tur, q̄ ut uideretur posse morbo perferēdo suffi-
 cere, tamē euasurū se sperabat, accersendis me-
 dicis intentus & medicamētis cōquirēdis un-
 diq; : profectus etiā ultra Iordanē fluiū, calidis
 aquis se fouebat apud Calliroēn, quæ præter uim
 medicā potu quoq; incūde sunt. Hæ aquæ in la-
 cum bituminis feracē effluunt: ibi de medicorū
 consilio immissus fouēdus in refertū oleo soliu,
 nisus est illis iam agere animā. quare exorta cō-
 ploratione familiarū excitatus, & ad se reuer-
 sus, nullamq; amplius salutis spem superesse in-
 telligens, donatum militibus quinquagenas
 drachmas iussit distribui: magna deinde libe-
 ralitate usus in duces atq; amicos, rursum Hie-
 richum

richuntem reuersus est: ubi atra bile prægrauante eò immanitatis prolapsus est, ut facinus animo cõciperec lōge atrocissimū. Nam cum è tota ditione nobiliores Iudeorū ad eū conuenissent, euocari minaci edicto pœnā capitis intetate nō parentibus, insensus ex equo siue fontibus seu innoxys, uniuersos cõclusit in circo: accita deinde Salome sorore maritoq; eius Alexa, ait instare sibi terminū uitæ, succumbētī tātis doloribus: quod quidē ferēdum esse, quādo iuxta cōmunem mortaliū sorte accidat. illud permolestū esse, si carēdum sit extremo honore luctus qui debeatur regibus: non enim ignotā sibi esse Iudeorū mentē, q̄ optatā suam mortē latis accepturi sint, animis, quādoquidē uel à uiuētē etiā tum nō abstinnissent cōtumelias: sed illorū esse off. cū, leuamē aliquod præsentis huius doloris discernere: nam si assensum consilio suo præbeant, fore suū funus longe q̄ aliorū regū honorarius, & manibus suis gratius, omnibus per totam ditionē non ficte lugētibus. Ergo quamprimum uiderint se exhalasse animā, debere eos clausam Circo nobiliū multitudinē cingere militibus, ignorātibz etiā tum suū obitum, non prius uulgandū quā mandatiū exsecuti sint, iurare deinde ut circumuētōs unā omnes iaculis configerent. Quibus hoc modo cæsis duplicē se eis habiturum gratiā, uel quòd mandatorum fuerint memores, uel quòd obitū suum publico luctu

luctu honorauerint. Hac ille cū lacrymis lamē-
 rabundus cognatos per mutuam fidē ac bene-
 uolentiam, perq; omnia sacra obīestabatur, ne
 se extremo hoc honore fraudatū uellent, eis con-
 tra pollicentibus daturus se operam ut cuncta
 iuxta ipsius mandatū fierent. Hic sanē etiamsi
 quis prateritam eius in cognatos seuitiam tri-
 buere uellet pro incolumitate & securitate so-
 licitudini, ex hac certē nouissima eius uolunta-
 te deprehēdere potest quā inhumano animo
 præditus fuerit: quādoquidē iamiam è uita di-
 scessurus curabat ut ex singulis familijs uno a-
 liquo sublato, totam gentē in luctum & cha-
 rissimorum desiderium conyiceret, nec lesus à
 quoquam eorum nec ualens eis quicquā obij-
 cere: cum hi quibus ullū est uirtutis studiū, etiā
 inimicis tali suo tēpore odia remittere soleant.

Antipatri exitium.

CAP. IX.

DUm hac mandata cognatis dat superue-
 nerunt à Roma literæ, à legatis missis ad
 Casarē, quarum summa erat, Acmen ab irato
 Casare occisam esse, propter locatā Antipatro
 operā: ipsumq; Antipatrū relinqui arbitrio
 & regis & patris: siue in exiliū uellet eū pel-
 lere, siue capite plectere. His auditis Herodes
 paululum recreatus est uoluptate nuntij pœnæ
 Acmes, & permissæ sibi potestatis liberè sta-
 tuendi de filio: mox repetitus graui dolore, cibi
 tamē auidus, malū simul & cultellū poposcit:
 Solebat

Solebat enim & antea per se repurgatū paulatim incidendo comedere: tunc uerò circūspiciebat, ferire seipsum cupiens: perpetrassetq; facinus, ni Achiabus nepos ictū praeueniēs, clamore sublato cohibuisset eius dexteram: moxq; denuo luctus cū trepidatione ac tumultu occupauit palatiū, quasi rege iam agēte animā. Quē strepitū ubi persensit Antipater, ratus patrem uerè uitā finisse, spem cōcepit fore ut solutus uinculis sine difficultate regnū acciperet: cœpiūq; cū custode carceris de missione agere, multa & in praesens & in futurū post acquisitā potestatem pollicens. Ille uerò adeo non paruit, ut mox conatus eius regi renuntiaret, utq; sollicitatus ab eo ostēdato premio. Tum Herodes qui iam ante male affectus erat erga filiū, postquā audiuit custodē carceris, exclamās pra indignatione, et caput sibimet uerberās, quāuis morti proximus erexit se in cubitum, iussūq; unum ē satellitio sine mora eum occidere, & corpus obscuro funere condi in castello Hyrcanio.

Herodis mors, testamentum & funeratio. C A P. X.

DEinde mutata uoluntate mutauit etiam testamentū: Antipam enim quē prioribus tabulis regni successorē destinauerat, Galilaea simul ac Perea tetrarchā constituit: regnū uerò Archelao largitus: Trachoniticā, Gauloniticā, Bataneam, & Paneada regiones tetrarchiae nomine assignauit Philippo filio, germano

mano fratri Archelai: Iamniam autē, Azotiū
 & Phasaëliada Salome sorori suæ attribuit, &
 argenti signati quingēta millia. Habita est &
 cæterorū cognatorū ratio, abundeq; prospectū
 singulis leganda pecunia & redditibus annuis.
 Cesari quoq; legauit argēti signati cēties cete-
 na millia, præterq; sua uasa tam aurea q̄ argē-
 rea, magnūq; uestis pretiose numerū. Iulia autē
 Cesaris uxori, & quibusdā amicis quinquagies
 centena millia. His ita ordinatis quinta die
 postquā Antipatrū filiū occidit, uita defunctus
 est post detrusum regno Antigonū anno trige-
 simo quarto, ex quo autē à Romanis rex decla-
 ratus est, anno X X X V I I. uir in omnes ex æ-
 quo seuus, iræ seruus, iuris dominus: fortuna au-
 tem propitia usus, si quis alius: ex priuatis enim
 natus regnū assecutus est, & innumeris circū-
 datus periculis semper euasit feliciter, uixitq;
 longissimo tēpore. Quantū autē ad domesticos
 et filios attinet, hic quoq; felix fuit sua senectia,
 oppressis inimicis & aduersarijs, sed infelicis-
 simus meo iudicio. Cæterū Salome & Alexas
 priusquā regis mors innotesceret, in circo clau-
 sos domū suā quemq; dimiserūt, dicētes ipsum
 ita iubere, ut in agros digressi curarent suamet
 ipsorū negotia, atq; hoc pacto magno beneficio
 uniuersam gentē sibi deuinxerunt. XI.
 deinde regis morte, congregataq; in Hierichun-
 tinum amphitheatrum omni militia, primūm
 GG leger

legerunt literas eius scriptas ad milites, in quibus gratias eis agebat pro fide ac beneuolentia, rogabatq; ut eandem seruarēt & Archelao filio, quē regni successorē sibi substitueret. Deinde Ptolemaeus, cui anulus regis signatorius creditus fuerat, testamentū perlegit, quod nō aliā ratū habendū esset, q̄ accedere cōsensu Caesaris. Moxq; acclamatū est regi Archelao, & milites caeteruatim unā cū suis ducibus pollicebātur eandem quā patri haētenus praestitissent fidem atq; operā, laetis ominationibus Deū illi fauorē comprecantes. Post haec funus parabatur regi, Archelao curāte ut exsequia patri fierent quā splendidissimae, & omnem ornatū proferēte ut in pompa comitaretur mortuū. Ferbatur autē in lectica aurea, distincta varijs gemis pretiosis, & instrata purpura: corpus quoq; amictū erat purpura, imposito capiti diademate, & desuper corona aurea, sceproq; in manu dextera: lecticam stipabant filij & cognatorū numerus. Hos sequebantur milites distributi per nationū genera: primū satellites, deinde Thraces, post hos Germani, & deinceps Galli, omnes instructi uelut ad praeliū: reliqua deinde exercitus multitudo armata sub suis ducibus ac centurionibus: hos sequebantur quingenti famuli, ferentes aromata. Ea pompa processit Herodium usq; per octo stadia, ubi quemadmodum antē mandauerat sepultus est. Et Herodes quidē sic defunctus

functus est. Archelaus autē per septē dies iuxta patriam legē luctu parētis celebrato, & in fine luctus funebri epulo multitudini præbito, in templū ascendit: & quacunq; transiret excipiebatur gratulationibus ac fauēlis acclamationibus. Tum conscenso suggesto sublimis in aureo solio residēs, accipiebat letus gratulatrice uoces fauoris indices, & ipse uicissim omni comitate respōdebat multitudini, agebatq; grates q̄ obliti patris sui duricie, nihilo deterius erga ipsum affecti essent, pollicebaturq; parem pro eorū studijs gratiam: adhuc tamē abstinere se à regis nomine, q̄ ab autoritate & assensu Cesaris pendeat, penes quē sit restamēti à patre scripti cōfirmatio: quāobrē ne ab exercitu quidem apud Hierichuntē ulivō offerēte ambitiosum diadematis honorē se accipere uoluisse, cū nondū cōstaret de legitimi collatoris animo. Ceterū q̄ primū cōstabilitus esset in imperio, cura sibi fore, ut beneuolētia omnium uideatur dignissimus: daturūq; operā, ut per omnia patre suo sit illis cōmodior. Illi uerō, sicut uulgus solet, rati primis diebus aperiri mentē huiusmodi potēstates incunū, quo māsuētius & officiosius eos alloquebatur. Archelaus, eo maioribus cum ferebat laudibus, poscebantq; sibi ab illa beneficia: quidam ut leuius annuū tributū perderēt: alij solutos dimitti quos Herodes nō paucos uinxerat, & in his plerosq; diu in carcere

detinuerat: nonnulli uectigaliū immunitatem, quibus grauabatur forū rerū uenaliū, magnis flagitabant uociferationibus. Horum nihil ille negabat, hoc agens ut conciliaret sibi multitudinis animos, non leue in eo momentum rerum suarum situm existimans: postremo re diuina peracta conuiuium cum amicis inijt.

Populus seditionē mouit contra Archelaum. C.XI.

XII. **I**n terea Iudeorum quidam nouarū rerū cupidi per conuenticula deflebant Matthiā & socios quos Herodes affecerat supplicio. Hi quoniam metu coërciti nō ausi fuerāt luctu honorare aquila aurea uiolatores recēs neci traditos, tūc cum clamoribus & eiulatu in defunctum regē iactabant cōiuitia, quasi in mortuorum solatium: congregatiq; in unū, in uindictā eorum ab Archelao deposcebant ad pœnam quosdam ex his qui chari Herodi fuerant, & ante omnia postulabant sacerdotium abrogari creato ab illo pontifici, & subrogari hoc honore digniorē alium. Archelaus autē licet importunitatem eorum indignè ferret, compefcere tamē placidè conabatur, quòd pararet professionem ad Cæsare, ut sententiā Cæsaris cognosceret. Itaq; misso ad eos magistro militum, per eum hortatus est, ut omisso uindictæ studio, considerarent legibus pœnas dedisse quorum molestè ferrent interitum: ad hæc postulata eorū non carere iniuria, & tempus hoc alia consilia posse

poscere, opusq; esse cōcordia, donec ad ipsos re-
 uerteretur cōfirmatus rex assensu Caesaris: tum
 demū dispiciendū super his rebus, & statuen-
 dum de cōmuni sentētia: interim quiescerēt, ne
 seditionis crimē incurrerēt. Hac mandata ex-
 ponenti reclamatum est strenuē, periculum in-
 tentantibus quicunq; conaretur uerbis eos ad
 saniorē mentē reducere: q̄ plus suae uolūtati tri-
 buerent, q̄ autoritati præsidentiū: & indignum
 ducerēt, si amicorū quos uiuo Herode amiserāt,
 ne mortuo quidē illo impetraretur ultio: adeo
 enim cōcitati erant ut id tantū ius & fas puta-
 rent, quod ipsis uoluptatē allaturū uidebatur,
 ne sui quidem periculi memores, dum inimicos
 ledere cupiunt: & cū multi ad eos à rege mit-
 terentur, qui partim ipsius nomine, partim ex
 sua persona uerbis sedarent turbidos, neminem
 audire sustinebant, sed ad maiorē iram accen-
 debantur, ausuri aliquid si maior accessisset nu-
 merus. Cumq; festū instaret quo patriū Iudeis
 est uesci non fermentatis panibus (Pascha uo-
 cant, monumentū ueteris ex Aegypto effugij,
 quo summa alacritate maiorem solito populus
 maclat uictimarū numerū, & infinita turba,
 nonnulliq; etiā extra regionis terminos habi-
 tantes confluunt religionis gratia) seditiosi de-
 ploratores legis doctorū Iudae ac Matthiae con-
 globati in templo permanebant, non deficiente
 uictu quē illos non pudebat medicato querere.

Tum Archelaus ueritus ne ad grauius aliquid eorum insolentia procederet, mittit tribunum cū cohorte qui cōpescerēt homines, priusquā cetera turba huius furoris inficeretur contagio: & si quorum emereret in concienda seditione ferocia, illos ut ad se adducerent. In hos turbatores illi clamoribus & hortatibus plebē exasperauerūt, & ferientes saxis plerosq; occiderunt: tribunus cum paucis effugerunt sauci: quo perpetrato rursus sacris operati sunt. Archelaus porrò de rerum summa periclitari sibi misus est, ni plebis impetū illū retunderet: itaq; totū exercitum in eos immittit, simulq; equites, qui & aduenas prohiberent occupātibus templum succurrere, & quotquot ex eis peditum euasissent, iam in tuto se existimantes ferro exciperent: ab his equitibus ad tria millia uirorū cesa sunt, reliqui fuga se in proximos mōtes receperunt. Archelaus autē per præconem edixit, ut omnes in sua discederent: illi metu grauioris mali festiuitate relicta abierunt, quāuis audaces & sine disciplina homines. Tum Archelaus ad mare descendit unā cum matre sua, ducens secū Nicolaum & Ptolemañ, multosq; ex amicis alios, & familia & regno commissis Philippi fratris sui fidei. Simul etiā profecta est Salome Herodis soror, ducēs secū suā progeniē: alij quoq; ex cognatis sequebātur multi, quasi collaboraturi pro parāda regia dignitate Archelao

Archelao, re autē uera obnixuri ei potius, & præcipuè perpetratū in templo facinus incusaturi. Cum hoc comitatu eunti occurrit apud Cæsaream Sabinus procurator Cæsaris in Syria, in Iudeam properās ad asseruandam Herodis pecuniam, quem Varus cōmodum interueniens retinuit: aderat enim ab Archelao accersitus per Ptolemæum. Ita ille in presidis gratiā neq; arces occupauit in Iudea, neq; thesauros obsignauit regios, omnia relinquēs in potestate Archelai, tatisper donec Cæsar de his aliquid staueret: & hæc pollicitus māsi Cæsareæ. Sed post quā alter Romā nauigauit, alter uersus Antiochiam profectus est, ipse Hierosolyma petiit, et occupauit regiam: accitis deinde præfectis arcium, & regijs procuratoribus, rationes reposcebat ab eis et arces sibi cōmitti postulabat. Præfecti tamē non discesserūt à mādatiis Archelai, sed omnia seruabāt in ipsius aduentū integra, prætexentes ea se seruare Cæsari. Eodem tēpore etiā Antipas Herodis filius Romā nauigat, parandi sibi regni spe, ad quam excitatus erat per Salomen, quasi Archelao præferēdus, eo q̄ prioribus testamētī tabulis successor regni destinatus fuerit, quæ ualidiores deberēt esse, quā illa scripta posterius. Ducebat autē secum matrē suam, & fratrem Nicolai Ptolemæū, inter amicos olim Herodis præcipuum, & tunc suis fauentē partibus: sed maximè illum ad affectandum regnum mouit

Irenæus orator, uir eloquens, & diu uersatus in regijs negotijs. Quapropter suadētibus quibusdam ut fratri cederet natu grandiori, & heredi regni scripto in testamēti paterni tabulis, noluit parere huic consilio: qui postquam Romā peruenit, omnes cognati ad eum defecerunt, non tam ipsius amore, q̄ Archelai odio, libertatē maximē cupientes, & degere sub Romano præside: quod si parū succederet, cōmodiorem sperantes Antipam q̄ Archelaū, studebāt illis partibus. Quin & Sabinus scripsit Cesari literas, in quibus accusabatur Archelaus. At ille per Ptolemæum Cesari libellum obtulit, continentē ius suum & testamentū patris, simulq; rationes pecuniarū Herodis obsignatas cū ipso anulo, atq; ita euentū expectabat. Qui perlectis his omnibus, Variq; ac Sabini literis, tum quantū pecuniarū esset ac annuorū reddituum, præterea quæ Antipas sibi regnū uindicans scripserat, amicos in consiliū aduocat, & in his Caiū Agrippæ & Iuliæ filię suæ filium, iam à se adoptatum, primū ei locū in consistorio tribuens: moxq; potestatē facit dicere uolentibus de præsentī negotio. Ibi tū primus exoritur Antipater Salomes filius, uir facundissimus & insensissimus Archelao, dicens eum per ludibrium nūc de regno agere, cuius potestatē iam dudum inuasisset non expectato assensu Cesaris, dum festo die tā multos interimeret: qui etiamsi essent hanc pœnam

prome

promeriti, eius tamen exigenda ius seruandum
 fuisse potestati legitima, nō ipsi usurpādum, siue
 regi cū iniuria Caesaris, cuius cōtempisset suffra-
 gium: siue privato, quod peius esset etiā. Quare
 immerito nunc eum ab ipso hunc sperare calcu-
 lum, quē iam quantū in se fuit, ferendi eius iure
 priuauerit. Ad haec obijciebat ei mutatos au-
 toritate propria quosdam duces militia: quodq;
 sedisset in regio solio, & tanquā rex quasdam
 causas determinasset, annuissetq; postulatis po-
 puli, deniq; nihil non fecisset quod per Caesarem
 confirmatus posset facere: ab illo quoq; dimissos
 aiebat eos qui in circo inclusi fuerant: multaq;
 afferebat alia, partim uera, partim uerisimilia
 propter iuuenilē ambitionē hominis recens eue-
 cti ad tantū potestatis fastigium: praeterea negle-
 ctum patris luctū, & comessationes insequenti
 mox post eius obitū nocte celebratas: qua indi-
 gnitate motū ad seditionē populum, uidentem
 pro tātis beneficijs mortuo patri talem ab eo re-
 ferri gratiam, ut interdum tanquā personatus la-
 crymas fingeret, per singulas autē noctes delitijs
 fruere regijs: qui cū tam prauo ingenio sit
 praeditus, nihilo gratiores fore erga Caesare, si ab
 eo regnū acceperit, quam haecenus fuisset erga
 parentē amantiſſimum. Cantu enim se oblectare
 & choreis, tanquā in morte inimici non patris,
 haudquaquam abesse ab immuni scelere: nunc
 uenire ad Caesare ut annutu eius regnū accipiat,

cum iam antè nō aliter se gessisset, quàm si constabilis rex fuisset autoritate ipsius. Maxime autè exaggerabatur in sacro loco perpetrata caedes impia, idq; die festo, quando tam hospites quàm indigenæ uictimarū more maectati sint, & sanum referū cadaueribus, nō ab externo quopiam, sed ab eo qui legitimā regis appellationem prætuleret, quo facilius tyrannicum suum ingenium expleret exercendis passim in omnes iniurijs. Quare ne per somnū quidem unquā patrem dum sanus esset, de hoc sibi post obitum substituendo principe cogitasse, ut cuius mores haberet cognitos: imò in potioribus tabulis eius aduersarium successore destinatū Antipam: hunc enim à patre ad regnū uocatum non animo ante corpus premortuo, sed integris etiā tum & rationis & corporis uiribus. Imò etiam si iam tum tale de Archelao fuisset patris iudiciū, quale in posterioribus tabulis, ipsum tñ iam satis declarasse qualis nā rex futurus sit, qui autoritatem Cesaris in confirmādo regno contēpserit, et priuatus adhuc ciues in tēplo iugulare nō dubitauerit. His dictis Antipater, et ad faciendā uerbis suis fidē plurimis ex ipsius cognatione testibus adhibitis, finē orationi imposuit. Tum Nicolaus cōtra afferebat pro Archelao, cedē illam circa tēplum cōmissam ipsorū improbitati imputandā, qui non prius à tumultuando destiterint, q̄ ille coactus sit eos ni cōpescere: hoc magis culp

culpabiles, quod non solum malitiam suam exercuissent, verum alijs etiam necessitate fecissent audendi tale facinus. Insolentia enim eorum in speciem quidem infestatum Archelaum, sed re uera contumaciam hanc ad ipsius Caesaris pertinuisse iniuriam: missos enim ab eo qui tumultuantes sedaret, facto ab ipsis impetu contra ius & fas necatos, nulla fecerunt reuerentia: quibus patrocinari non pudere Antipatrum, sine aequitatis respectu, dum modo odio quo prosequatur Archelaum more gereret. Eorum igitur esse culpam qui priores iniuria non abstinnerint, & aliorum arma ad defensionem sumpta in se proritauerint. Cetera quoque de quibus Archelaum accusauerant, in eos ipsos accusatores referebat, dicens nihil horum nisi ex illorum sententia gestum, nec ea tam iniusta esse, quam ipsi uideri uelint, dum per hoc aliquid Archelao noceat. Tantam illis inesse cupidinem ledendi cognatum hominem, cum de patre bene meritum, tum ipsos omnibus semper persecutum officijs. Testamentum certe a rege mentis compote esse scriptum, & posteriores semper potiores esse tabulas, has uero tanto magis, quod Cesari rerum domino autoritatem confirmandi relinquat. Nec Cesarem iniquitatem istorum imitaturum, qui cum maximis ab Herode uiuo affecti sint beneficijs, nunc extremam eius uoluntatem uiolare conentur: quin potius uiri amici ac socij, & omnia fidei sue permittentis testamentum ratum habiturum: multum enim

enim

enim interesse debere inter horum malitiam, & Caesaris uirtutem atq; fidem toti orbi cognitam. Quapropter nō iudicaturū parum sanae mentis decretū eius, qui probo filio successione reliquerit, & insuper ad ipsius fidē confugerit: quādoquidem uerisimile nō sit in deligendo successore errasse, qui tam prudenter sentētiæ Caesaris subiecisset omnia. In hunc modum Nicolaus quoq; dicendi finē fecit. Tum Casar Archelaum ad genua sibi accidentem erexit humanissimè, dignum esse regno pronūtiāns: præ se ferens nihil se facturum, nisi testamento præscriptū & Archelao ipsi commodum: uidensq; hac promissione confirmatum in spe iuuenem, nihil tum
 XIIII. amplius super ea re statuit. & dimisso concilio solus secum dispiciebat, unī ne regnū ratum faceret, an commune sineret Herodis generi, præsertim cū omnes eius ope indigeant.

Seditio Iudæorum contra Sabinum, & quomodo

Varus autores eius punit.

CAP. XII.

Sed priusquam quicquā certi de hac re determinatū sit, Marthace Archelai mater morbo uitam finijt, & à Varo Syriæ præside uenerunt literæ defectionē Iudæorū significantes. Nam discessum inde Archelai sequuti sunt magni in ea gēte tumultus: ad quos cōpescendos cum Varus uenisset, autoribus eius motus affectis supplicio, & maxima ex parte seditione compressa, reuertēs Antiochiam, legionē unam
 reliq

reliquit Hierosolymis, ut Iudeis nouandarū re-
 rum facultatē praeberet: nec tamen quicquam
 hac ratione profecit. Quāprimū enim Varus
 abiit, Sabinus Caesaris procurator ibi subsistens
 vexabat Iudeos, fretus relictis illic copijs, et pa-
 rem se iam putans populo: nā armatis multis sa-
 tellitibus, contra Iudeos his utebatur, molestans
 eos, & ad defectionē irritans: ut qui et arces oc-
 cupare conaretur, & uiolentas pecuniae regiae
 scrutationes faceret, privati lucri & praedae cu-
 pidine. Igitur instante p̄tecoſte, sicut nos uoca-
 mus celebritatē quandā patriam, confluxerunt
 undiq; multa millia, nō solum religionis gratia,
 uerum etiam indignē ferētes Sabini intēperias,
 nec tantū ex Iudaea grauius offensa, sed e Gali-
 lea quoq; ac Idumaea, tū à Hierichūte, & trans
 Iordanē sitis oppidis, omnes cupientes poenas à
 Sabino expetere: partitiq; trifariā hoc modo ca-
 stra faciunt: pars una circū occupat, reliquarum
 duarū altera tēplum à septētrionali et orientali
 regione circūsidet: ab occidentali altera quā sita
 erat domus regia. Ita inclusos undiq; Romanos
 oppugnare etiā parabāt. Tum Sabinus territus
 audacia hominū, quibus decretū esset aut mori
 aut uincere, statim ad Varū misit literas, hortās
 ut properet, relictamq; legionē praesenti periculo
 eripiat, alioqui breui cōtrucidandam. ipse con-
 scensa castelli turre celsissima, quae in honorem
 Herodis fratris à Parthis extincti Phasaclus
 appell

appellabatur, manu Romanis innuebat ut in Iu-
 deos eruptionē facerent: & cum ne amicis qui-
 dem se auderet cōmittere, postulabat ut alij pro-
 pter eius auaritiam mortis periculo se obijcerēt.
 Qui postquam progredi ausi sunt, cōflictus fuit
 acerrimus: & quamuis strenuē milites rem ge-
 rerent, non tamē frangebantur Iudeorū animi,
 licet multis cadentibus: sed circūducta suorum
 parte ascenderunt porticus quæ erant in eximo
 templi ambitu: unde in aduersarios pugnantes
 uel mittebant, uel fundis intorquebant lapides,
 non tantū adiutores suorū, sed spectatores etiam
 totius prælij. quin & sagittarij è superiore loco
 impetebāt expositos ictibus, nec ualentes contra
 missilibus ad se pertingere, eoq; facilius uince-
 bant: atq; hæc pugna conditio diu durauit. De-
 inde Rom. indignitate rei moti, ignē clam subij-
 ciunt porticibus: qui multis accendentibus &
 fomēta aggerētibus breui ad tectū emicuit: eius
 materies q̄ esset pice ac cera ob inaurationem
 peruncta, facile correpta est incendio, quo lacu-
 naria illa pretiosa et magnifica absumpta sunt,
 & quotquot illuc ascenderāt improuiso perie-
 runt exitio: pars enim cū tecto ruente unā præ-
 cipitati sunt, pars à circumstantibus telis cōfixi:
 nonnulli desperatione salutis & ni mali attoniti,
 aut in flammæ sese dederūt, aut suismet gladijs
 confecti sunt: q̄ si aliqui refugientes quā ascen-
 derant in tutum se recipere uolebāt, hos omnes

Romani

Romani cōtrucidauerunt, quòd incrimibus nihil prodesset ferocia, ita ut ne unus quidē ex his qui tectū ascenderant incolumis euaderet. Tum Romani qua se incendiū remisit alij ab alijs pirusi, penetrauerūt ad sacra pecunie conditoriū, cuius bona pars furto militū disperijt: ad Sabinū autem propalam XL. talenta ex ea prada relata sunt. Iudaei uerò duplici calamitate affecti sunt, desideratis in ea pugna charorū amicorū plurimis, & insuper spoliato sacrario: facto tamen globo è pugnacissimis circumdederunt regiam, incensuros se eam & omnes intus occisuros minitātes, nisi quamprimū discederēt: quòd si mox abirent, impunitatē Sabino unā cum suis pollicentes: pro quibus etiam aulicorū maxima pars stabat. Rufus quoq; & Gratus, qui sub se habebant tria millia bellicosissimorū & strenuissimorū uirorū ex Herodis exercitu, in partes Romanorū se transtulerunt: simulq; equitatus Rufi duci parebat, non mediocris sanè ad rem Romanam accessio. Interim Iudaei nihilo segnius instabant oppugnationi, muros suffodientes cuniculis, & aduersarios hortantes ut abirent, ne uel diutius uindicātib; se in libertatē à maioribus acceptā obsisterent. At Sabinus libenter quidem inde abduxisset milites, sed fidē promissis habere non poterat, propter ea quae perpetrauerat, nimiam etiam equitatē hostium suspectā habebat, & expectabat à Varo subsidiū. In hoc XV.

rerum

rerum statu etiam alibi per Iudeam diuersis in locis innumeri tumultus exoriebatur, ut quemq; aut lucri aut uindictæ cõcitabat cupiditas. Duo enim uirorum millia qui aliquando sub Herode meruerant, tunc uerò dimissi domus agebant, in unum collecti bello impetebat regios, resistentes sibi ductu nepotis Herodis Achiabi, qui nusquam equo loco eos sustinere ausus ut ueteranos & bellandi peritissimos, tuebatur se & sua quantum poterat asperitatib' accessu difficilibus. Quin & Iudas Ezechie latronũ ductoris olim per Herodem magno labore expugnati filius, apud Sephorim urbem Galilee collecta circa se hominũ desperatorũ manu incurfabat regis ditionẽ: & positus eius armamentario, armatisq; inde suis ad unũ omnibus, pecuniam quoq; regiam in illis locis occupauit: iamq; formidãdus accolis spoliabat in quoscunq; incideret, aspirãs ad regnũ, affectansq; hoc fastigium non bonis artibus quarũ imperitus erat, sed nocendi licentia. Dum ita ubiq; turbatur, etiã Simon Herodis regis seruus, uir alioqui & forma & statura & robore egregius in primis habitus, ausus est diadema sumere: stipatusq; numerosis copijs, & rex cõsalutatus ab insana multitudine, placebat sibi præ quouis alio, auspiciatus potestatem diripienda ac incẽdenda Hierichuntina regia: passimq; crematis alijs regis palatijs, et præda cõcessa sua factionis hominibus, maiora etiã ausurus uideb

uidebatur, ni maturè occursum fuisset: nã Græus regiorũ militũ dux, tum Romanorũ partes fouens, suas copias cõtra Simonẽ duxit: ubi post acerrimũ conflictũ transamnani homines incõpositi, & ferociter magis q̃ peritè pugnãtes delati sunt: ipsum Simonẽ per angustas quasdam fauces fugientẽ Græus affecutus obiruncavit.

Apud Amatha quoq; Iordani flumini appositã palatiũ regium incẽsum est à quadã hominum colluue, qualis & circa Simonẽ fuerat. Tantius tum furor per totã gentẽ grassabatur, eo quòd proprium regẽ non haberet, qui multitudinem bonis rationibus cõineret in officio: qui uerò externi ad castigandos seditiosos uenerant, malũ potius exacerbarẽt, graues superbia simul & auaritia. Quandoquidẽ & Athronges, uir nec maioribus claris prognatus, nec uirtute aut opibus subnixus, sed pastor hactenus obscurissimus, uasto tantum corpore & manũ robore insignis, attetãuit dignitatẽ regiã, paratus animã periculo depacisci nocẽdi licentiã: huic erãt quatuor fratres, & ipsi grandi statura & manu prõpti ad quoduis arduũ facinus, instrumentũ ut ipsis uidebatur idoneũ ad occupandã tyrannidẽ, q̃ eorum quisq; ductaret cohortẽ militũ: magna enim ad eos turba confluerat, quã in fratres quasi legatos distributã obire iubebat praelia: ipse diademate ornatus cõsultabat de rebus agendis, quarũ penes se ser-

H H

uab.

uabat arbitriū: durauitq; diu potestas huius, et
 non inanis regis appellatio, dū quicquid colli-
 buisset exequitur, maximè in Romanos cadibus
 seuiens, & milites regios, utrisq; ex aequo infen-
 sus: his propter licentiā qua sub Herode usi fue-
 rāt, Romanis propter recentē iniuriā. Id odium
 indies magis exasperabatur, imminebātq; ubiq;
 omnibus, uel lucri cupidine, uel in cōsuetudinē
 iam uersa occidendi libidine. Circa Emauntem
 etiā Romanam cohortē frumenta & arma in
 exercitū portantē insidijs exceperūt: ductorēq;
 eius Ariū centurionē cum quadraginta for-
 tissimis peditibus telis confixerunt: reliquos ni-
 hilo meliora iam expectantes superueniēs cum
 regio milite Gratus seruauit, relictis caesorum
 cadaueribus. In hunc modū longo tēpore pra-
 lia per occasionē conferentes, & Romanos non
 leuibus affecerunt incōmodis, & suam gentem
 maioribus etiā inuoluerūt calamitatibus: tan-
 dē ipsi capti sunt, unus à Grato pugna uictus,
 alter à Ptolemaeo: maximo natu deinde in Ar-
 chelai potestatē redactō, ultimus qui supererat,
 fratris casu territus, & nullā uidens salutis spē
 reliquam, quòd eius copia exhausta essent uel
 morbo uel continuis laboribus, accepta fide &
 iureiurando ipse quoq; Archelao se dedit:
 sed id aliquāto post factū est. Tunc uerò Iudaea
 plena erat latrocinijs. & ut quisq; seditiosorum
 coetus coinerat, passim reges creabantur in rei-
 pub

publica perniciem, quòd minima eius mali pars rediret ad Romanos, ipsi uerò inter se diuturnis conflictarentur cedibus. Ceterum Varus cognito ex Sabini literis periculo, timens tertia legioni, assumptis duabus reliquis (nam tres in uniuersum erant in Syria) et quatuor turmis equitum, auxilijsq; regum ac tetrarcharum properabat in Iudeam ut obsessis succurreret, iussis qui pramittebantur conuenire Ptolemaidem. Berytiorum etiam urbem pretereundo, mille quingentos auxiliares ab eis accepit. Aretas quoq; Petraeus amicus Romanis factus propter Herodis inimicitias non paruum manum misit tam pedum quam equitum. Postquam autem apud Ptolemaida in unum conuenit totus exercitus, partem eius filio et amicorum uni tradidit ducendam contra Galileos eius urbis agro finitimos: qui regionem eorum ingressus, profligatis quotquot ausi sunt cum armis occurrere, Sephorim cepit, et ueditis sub hasta incolis, urbem absumpsit incendio. Ipse Varus uersus Samariam progressus cum exercitu, a ciuitate quidem abstinuit, quam sciebat immunem a seditiosorum contagio: castra autem posuit in quodam uico, qui erat Ptolemai possessio, Arus nomine: eum Arabes incenderunt, propter Herodem amicis quoq; eius infensi: inde progressi Sapho alium uicum ydem Arabes diripiunt, moxq; incendunt, quamuis munitissimum: quin toto illo itinere nihil eos effugit, omnia

miscentes flammis ac cedibus. Nā & Emmaus cremata est Vari iussu, in uidiētā caforū ibi militum, deserta tamen ab habitatoribus. Inde cū appropinquaret Hierosolymis, Iudæi qui legionem ab ea parte obsidebāt, ad primū uenientis exercitus conspectum territi diffugerunt, oppugnatione quā inceperāt relicta. Hierosolymitani autē Iudæi grauitē à Varo increpiti, excusationē afferebāt, populum quidē propter festum confluxisse, bellū uerò non ex sua sententia, sed ex conuenarum audacia susceptū: & se adeò nō oppugnasse Romanos, ut potius unā cū illis oppugnati fuerint: & iam ante obuiam ei processerat, Iosephus Herodis regis nepos, Gratusq; ac Rufus cū militibus, et Romanis qui obsidionem tulerant. Sabinus enim in eius cōspectum nō uenit, sed subducens se clam ex urbe, ad mare profectus est. Tum Varus dimissa per totam regionē parte exercitus, perquirebat defectionis autores: & indicio repertos, alios ut fontes punire, nōnullos dimisit incolumes: actiq; sunt in cruces ea de causa circiter duo millia. Post hæc ablegato exercitu cuius non erat usus amplius, quiq; cōtra eius uoluntatē lucri studio multa maleficia patrauerat, ipse audito decem millia Iudæorū in unū confluxisse, properauit ut eos deprehenderet: illi nō ausi manus eōserere, deditiōnē fecerunt arbitratis Achiabi. Varus autē data seditiosorū uulgo defectionis uenia, duces

duces eorū misit ad Cæsare. Ille cæteris ignouit,
 in solos aliquot regis Herodis necessarios ani-
 maduertit, quòd nec cognationis nec iustitiæ re-
 spectu à nefarijs armis abstinuerint. Itaq; Va-
 rus rebus cõpositis, & relicta Hierosolymis ea-
 dem legione in presidio, reuersus est Antio-
 chiã. Archelao autẽ Romæ aliud negotium XVII.
 exhibitum est tali de causa. Venit eò Vari per-
 missu Iudæorū legatio, postulãt ut eis liceat suis
 legibus uiuere: erantq; legati quinquaginta,
 quibus aderant Iudæorū urbem incolentiū plus
 quã octo millia. Cũq; Cæsar conuocasset in eadẽ
 Apollinis magno sumptu à se exstructã cõci-
 lium amicorū & primariorū ciuiū, uenerūt eò
 legati, prosequente Iudæorū turba, & Arche-
 laus cum amicorū comitatu. Cognati autẽ regis
 neq; ab Archelao stabant propter ipsius odiū,
 & tamen legatis suffragari grauabantur, q̃ pu-
 deret eos coram Cæsare aduersari homini tam
 propinqua cõiuncto necessitudine. Aderat &
 Philippus è Syria Vari hortatu ueniens, ea po-
 tissimū de causa, ut fratris aduocatū ageret, cui
 Varus benè cupiebat: deinde nõnihil sperans, si
 impetrarent Iudæi potestatiẽ uiuendi suis legi-
 bus, fore ut diuiso in Herodis progeniem regno,
 ad ipsum quoq; rediret pars aliqua. Data igi-
 tur Iudæorū legatis dicẽdi copia, postulãtes non
 esse ulterius sub regibus, ab accusanda Herodis
 iniquitate orsi sunt. Regẽ illū fuisse nomine te-

nus, alioquin omnibus omnium tyrannorū ar-
 tibus usum ad subiecte gētis perniciem, nec his
 contentū quasdam nouas ex suo cōmentum esse
 ingenio. Nec opus esse cōmemorari quā nullis
 uitam ademisset, cū lōge deterior fuerit cōditio
 superstitū, quos non modò perpetua truculentia
 & asperitate terruerit, sed bonis etiam eorum
 rapaces manus nō abstinerit: itaq; uicinas ur-
 bes ab exteris habitatas illū ornamentis exco-
 luisse, quò magis in suo regno fitas exhauriret
 exactionibus: adegisseq; genē suā ad extremā
 paupertatē, quam cū primis florētem acceperit,
 dum nobiles ex causis parū probabilibus dāna-
 ros capitis insuper bonis spoliat, aut facta uiuē-
 di gratia, nudat eos possessionibus. Deinde cum
 annua tributa imposta sint per singulos, seor-
 sum tamen placandā fuisse auiditatē amicorū
 eius & aulicorū, atq; etiā seruorum qui huius-
 modi exigendis præessent, ut hoc pacto iniurio-
 sam uexationem redimerent. Silentio enim præ-
 tereundas constuprationes uirginū, & per con-
 tumeliā ereptam matronis pudiciā: quando-
 quidē hæc patientibus maximum sit solatium,
 si quā paucissimis sciatur suū dedecus: in sum-
 ma non aliter ipsis præfuisse Herodem, quàm si
 seuissima bestie in eos commissum fuisset im-
 perium. Itaq; cū multis olim ea gens oppressa
 sit cladibus, nullum tamen exstare in rerū mo-
 nuonentis exemplum, cum quo conferri possit
 præf

presens per Herodē illata calamitas. Quapropter meritò ab eis Archelaū promptis studijs regem consalutatum, quòd ita putarent, fieri nō posse, quin quicumq; tandē Herodi succederet, moderatius multò tractaret subditos: et in eius gratiā patrem honoratū luctu publico, libenter gratificaturis, & in ceteris ad conciliandā sibi eius benevolentiam. At illum quasi timeret ne non videretur germana parētis sui soboles, sine dilatione declarasse popularibus quid de se sentiendū sit, idq; priusquā confirmatus esset in potentia, cū totum negotium etiam tum pendere ex arbitrio Caesaris: editumq; mox subditis futura uirtutis ac modestie & equitatis specimē, dum tria millia sue tribus ciuium Deo in ipso templo pro uictimis iugulat. An non igitur omnes iustissimo illū prosequi odio, qui post tam crudele facinus, adhuc seditionis reos se conetur peragere, et ius regni sibi uindictet? Postremò summa postulatorū hæc fuit, ut mutata reipub. forma posthac sine regibus agerent, & cōtribui prouincia Syria, Romanis parerent potestatibus. Sic enim fore perspicuū, utrum seditionibus delectentur, & rerū nouationibus, an obedire sciāt presidibus legitimis. His peroratis à legatis Iudeorū, Nicolaus utriq; patrociniatus est, dicens Herodē quidem quoad uixerit nunquā fuisse accusatū, nec esse equū eos qui si iustā uerē accusatiōē attulissent, castigatio-

HH 4 nem

nem eius sperare poterant, nunc defuncti manes criminibus laceffere. Quae uerò obijciatur Archelao, ipforū imputanda esse uolente contumacia: qui cū affectassent res non concessas legibus, & pacatores ferro ac saxis aggressi essent, nunc uitio uertent eisdem rationibus se esse cohibitos. Versa deinde in accusatores criminatione, aiebat eos libenter agitari seditio-nibus, quod nesciāt parere legibus, esseq; gentē omnium peruicacissimam. Hæc Nicolaus.

Cæsar Herodis testamentū confirmat. C A P. XIII.

Cæsar uerò his auditis dimisit cōcilium. Paucis deinde diebus Archelaū non re-gē declarat, sed dimidia parte ditiois qua He-rodus fuerat ei cōcessa ethnarcham eū cōstituit, regnū quoq; pollicitus, quā primum ille se tali honore dignum redderet. Alterum dimidium partitus est in alios duos Herodis filios, Philip-pum, & Antipā eū qui cū Archelao de toto regno cōtenderat. Huic transamnana regio ces-sit cum Galilea, & C. C. talenta annua. Batanea uerò cū Trachonitide, & Auranitis cū parte quadā Zenodori (ut uocant) domus obtigit Philippo, & centū talenta annui redditus: Ar-chelao uerò Iudæa & Idumæa, præterq; has Sa-maria, cui ex autoritate Cæsaris tributorū quar-ta pars remissa est eo qd cæteris tumultuantibus soli quieti manserant in officio. In eius ditioe cōprehēdebātur urbes, Stratonis turris, Sebaste, Ioppe,

Ioppe, Hierosolyma: nam Gazam, Gadara & Hippon græcanici instituti urbes Cesar ob id separatas à regni terminis Syria cōtribuit. D C. autē talenta quotānis redibāt è sua ditione ad Archelaū. atq; hoc fuit Herodis filiorū patrimoniū. Salome autē præter legatas à fratre urbes Iamniā, Azorum & Phasaelida, argentiq; signati quingenta milia, Cesar largitus est in Ascalone palatium: percipiebatq; ex subiectis sibi locis sexaginta talēta annua, habitās in ditione Archelai. Reddita sunt etiā cæteris regis cognatis legata, ita ut testamento cauerat. Due deinde eius filie uirgines præter relicta sibi à patre, acceperunt ex Cesaris munificentia ducena quinquagena signati argēti millia, & elocatae sunt Pheroræ filijs: imò totū etiā regis legatum mille quingentorū talētorum æstimatione cessit ipsius filijs, paucis aliquot uasis sibi retētis, non tam ob pretiū charis, quā ob amici memoriam.

De Pseudalexandro.

CAP. XIII.

His ita ordinatis per Cesarē, inuenis quidā XVIII.
Iudeus genere, educatus Sidone apud quendā Romani ciuis libertū, adoptauit semetipsum in Herodis familiā, per occasionē similitudinis, qua referebat Alexandri ab illo extincti effigiē, attestātib. omniū quoque utrūq; uiderant oculis: atq; hac uia grassari cœpit ad regium fastigium. itaq; ascito tribuli quodam fraudis socio, qui totius regie rerū gnarus, alio-

HH § quin

quin etiã astutus erat, & natus ad excitandas
 turbas egregias, illius institutione fingebar se
 Alexandrũ illum Herodis filiũ, morti subtra-
 ctum cuiusdã beneficio, cui demandatũ sit eius
 interficiẽdi negoriũ: suppositis enim necis ipso-
 rum vicarijs, & se ereptũ & fratrem Aristo-
 bulũ. His nugis inflatus, alijs quoq; non desine-
 bat fucum facere: cumq; Cretã appulisset, quot-
 quot Iudeorũ uenerũt in eius colloquiũ, omni-
 bus rem persuasit, & auctus ab eis pecunia, tra-
 iecit in Melum insulã: ubi magnã pecunia uim
 quaesuit prætextu regie prosapie. Et iam spe-
 rans recepturũ se paternũ principatum, remu-
 neraturumq; beneficos, Romã properat suis ho-
 spitibus deducenribus. Cumq; ad nauigasset Pu-
 teolos, ibi quoq; à deceptis Iudeis simul fauore
 exceptus est, cõcurrentibus tanquã ad regẽ qui
 Herodi uel hospitij iure coniuncti, uel aliquo
 erant obstructi beneficio: in causa fuit hominum
 natura rumorum auida, præsertim conciliante
 forma similitudine: nam etiam illis qui ualde fa-
 miliares Alexandro fuerant, persuasum erat
 hunc ipsum esse, non alium, idq; alijs nõ dubi-
 tabant asseuerare iureiurãdo interposito. Quod
 postquã Romam perlatũ est, uniuersa Iudeorũ
 illic agentũ multitudo profecta est obuiã, tam
 insperatam salutem ad Dei referentes gratiam,
 & publico applausu propter maternum genus
 excipientes hominem lectica gestatũ per uias:

nihil

nihil enim ei ad regium cultū deerat, suppedi-
 tantibus sumptum hospitibus: affluenteq; cer-
 tatim multitudine, acclamabatur faustis omi-
 nationibus, ut fieri solet in re præter spem inco-
 lumi. Id ubi allatum est ad Cesarē, nolebat fidē
 habere nuntio, q̄ sciret Herodem non facile po-
 tuisse decipi in re tam seria: nonnihil tamen spe
 motus, Celadū unum è suis libertis familiariter
 olim uersatū cum adolescētibus illò mittit, ius-
 sum ut Alexandrū in conspectum suū addu-
 ceret: quod ille fecit, nihilo in dignoscendo alijs
 sagacior. Nō tamen imponi potuit Cesari, quòd
 non tanta esset similitudo ut etiam prudenter
 considerantes falleret. Pseudalexāder enim &
 manus habebat duratas opere, et corporis illa
 gratia carebat, quæ solet bene natis & educa-
 tis cōtingere, q̄ ipse non uixisset in tantis deli-
 cijs. Postquā igitur animaduertit conspirasse in
 mendacia præceptorē atq; discipulū, & ex cō-
 posito loquentibus adesse fiduciam, percōtaba-
 tur quid factū esset simul erepro Aristobulo,
 aut cūnam ille non uenisset, unā cum fratre ius
 tam præclaris natalibus debitum reposcere?
 Responsum est in Cypro eum mansisse, metu pe-
 riculorū quibus mare nauigantes expositi sunt:
 ut si quid ipsis contigisset durius, non omnino
 Mariammes genus intercidere, sed superesse
 saltem Aristobulus. Hæc illo assenerante, si-
 mulq; cōcinēte autore hui⁹ fabulæ, Cesar sedu-

Et

Èto adolescente: Tibi, inquit, si nō me quoq; coneris fallere, merces erit impunitas quod ad tuā salutē attinet: nūc age dicito quis nā sis, & quis te ad hæc audenda impulerit: neq; enim istius ætatis est tam insidiosa malitia. Ibi ille, cum non posset aliud, totū cōmentū indicat, quibus modis, & à quo sit cōpositū. Cesar autē Pseudalexandrum, ut pollicita seruaret, in remigū ordinem allegit, q̄ esset ualido corpore, doctore uerò eius affecit supplicio: cæterum Melijs abundè magna mulcta fuit, quæ in fictitiū Alexandrum frustra impēderat: atq; ita cœptū Pseudalexandri temerariū turpis cōsecutus est exitus.

Archelaus iterum accusatus Viennam relegatus est.

CAP. XV.

XIX. Cæterū Archelaus iam ethnarcha in Iudæā reuersus, Ioazaro Boëthi filio pontificatū abrogat, insimulato q̄ seditiosis cōsenserit, eamq; dignitatē in Eleazarū illius fratrem collocat: apud Hierichunē deinde regiam magnificè reficit, aquarū quibus Neara uicus inuabatur, dimidio deriuato in palmetū recens à se in subiecto cāpo consitū: nouū etiā uicū conditū à se denominauit Archelaida: & cōtempo more patrio, Glaphyrā Archelai regis filiam, olim Alexandri fratris sui coniugē, & liberorū ex illo susceptorū matrē, duxit: quāuis Iudæi lege uetetur fratrum uxores ducere. Nec Eleazarus diu sacerdotio positus est, subrogato in

to in uiuētis locum Iesu. Siæ filio. Decimo autē principatus Archelai anno primates tam Iudeorū q̄ Samaritarū nō ferētes eius tyrannidē, detulerūt eū ad Cesarē, maximè cū scirēt eum contra ipsius mandatū fecisse, à quo iussus fuerat ex equo ac bono præesse subditis. Hoc audito Cesar ira cōmotus accersit procuratorē eius Romæ agentē, & ipsum Archelaum nomine: nec dignatus quicquā scribere, Vade, inquit, et quā primū illū ad nos adducito. Qui accelerata navigatione in Iudeam delatus, reperit eum cū amicis in cōuiuio: indicataq; uoluntate Cesaris, ad profectiōnē hortatus est. Mox ubi uenit, Cesar auditis eius accusatoribus & ipsius defensione, misit eum Viennā in exiliū, quæ est urbs Gallia, mulctatū prius omni pecunia. Sed priusquā Romam euocatus est, amicis tale narrauit somnium. Visus est sibi uidere decē spicas maturas tritico plenas à bubus absumi: experrectusq; nō contēnendā uisionē ratus, cōiectores diuinos super ea cōsuluit. Quibus dissentientibus cū uariaret interpretatio, Simon uir Esseus præfatus ueniā, ait hanc uisionē Archelao significare mutationē in deterius: boues enim significare miseriā, q̄ in perpetuis laboribus degat hoc animal: præterea rerū mutationē, quia terra horū opera uersata nec locū eundem retineat, nec faciē: cæterū decē illas spicas totidem annorū præfinire numerū. eas enim redire an-

nis

nuis uicibus, iamq; instare Archelao domina-
 tionis terminū. Sic ille hoc somniū interpreta-
 tus est: post cuius uisionē quinta die uenit in Iu-
 deam procurator Archelaus, ad euocandum
 illū missus à Cesare. Simile quiddā & Glaphy-
 ra eius uxori accidit, Archelai regis filie: hæc
 ut iam diximus, uirgo nupsit Alexandro He-
 rodis filio, fratri huius Archelai: quo à patre
 occiso, iterū nupsit Iuba regi Mauritania: hoc
 quoq; defuncto, uiduā apud patrē agentem in
 Cappadocia duxit Archelaus, repudiata Ma-
 riamme priore cōiuge, tātō ardebat amore Gla-
 phyra. Huic degēti cū Archelao tale somniū
 obuersatū est: Visa sibi est Alexandrū uenien-
 sem cōplexu excipere præ gaudio: illū uerò ex-
 postulantem dicere, Cōfirmasti Glaphyra uul-
 gare illud dictū, nō esse fidendū mulieribus, que
 uirgo mihi coniuncta matrimonio, & cōmuniū
 liberorū parēs, oblita nostri amoris capta es se-
 cundarū nuptiarū desiderio: ac ne ea quidē con-
 sumelia cōtenta, ausa es cū tertio cubare spōso,
 turpiter, & impudēter ingressa meā familiam,
 et nupta Archelao, fratrē meū habere maritū
 sustinēs. At ego nō obliuiscar ueteris tuæ be-
 neuolentiæ, teq; liberabo ab hoc opprobrio, mi-
 hiq; te meā uindicabo. Hoc somniū cū illa expo-
 sisset apud quasdam familiares sibi mulieres,
 post paucos dies uita functa est: quod ego ideo
 hīc referēdum putauī, q̄ sermo sit mihi de illis
 regib

regibus: & alioqui res magni exempli uidentur, certissimū immortalitatis animorum & diuinae providentiae argumentū cōtinens. Cui uerò hæc uidentur incredibilia, fruatur opinione sua, & alijs nō obstrepat qui talibus excitātur ad uirtutis studia. Cæterum ditione Archelai contributa Syria, missus est illo à Cæsare uir consularis Quirinius, qui cēsum ageret per Syriam, & ipsius Archelai domum uenderet.

FL. IOSEPHI AN-
TIQVITATVM IVDICA-
RVM LIB. XVIII.

Quirinius ad censendā Syriam & Iudæam mittitur à Cæsare, & procurator eiusdem Cæsaris in Iudæam uenit Coponius: & quomodo Iudas Galilæus res nouas molitus est. CAP. I:

INTEREA Quirinius senator Romanus per omnes honorum gradus ad consulatū usq; prouectus, et in primis clarus, à Cæsare mittitur in Syriam, ut iura populis redderet, facultatesq; censeret omnium: & cum eo uenit Coponius, præfectus turmae equitum, penes quē esset totius Iudæe rerū administratio. Quin & ipse Quirinius in Iudæā uenit iam attributā prouincia Syriæ, ut percenseret facultates eius regionis ciuium & Archelai pecunias in potestatem suam redigeret.

III

Illi uerò tamen si primùm agrè ferrent mentionē
 descriptionis, nō sunt tamē reluctati pertinaci-
 ter, parendo autoritati pontificis Ioazari, qui
 Boëthi fuit filius: atq; ita illius suasu sine con-
 trouersia census peractus est. Exiit tamē post
 quidam Iudas Gaulanites, ortus ex oppido Ga-
 mala, qui adiūcto sibi Phariseo Sadduco, solli-
 citabat ad defectionē populos, censum nihil a-
 liud quam manifestam seruitutis professionem
 esse dictitans, & uniuersam gentē ad tuendam
 libertatē adhortās. Fore enim ut re bene gesta
 fortunis suis fruantur feliciter, & confirmati in
 earum possessione laudē quoq; sibi parēt forti-
 tudinis: nec sperandū auxiliū cœlestis numinis,
 nisi ipsi quoq; rebus suis consulāt. Accipiebā-
 tur hæc pronis uulgi auribus, ita ut accēderen-
 tur ad audendum aliquid: atq; ita dici uix po-
 test quātum hi uiri totā gentē cōturbauerint,
 dum omnia miscēt cædibus & latrocinijs, pro-
 miscuisq; nullo amicorū aut inimicorū respe-
 ctu prædationibus, & insigniū uirorū cædibus:
 prætextu quidē propugnande libertatis publi-
 cæ, sed re uera priuatorū lucrorum studio. Itaq;
 conficiētibus se mutuo ciuibus, & furiosissima
 contētione certātibus, ne externus quidē hostis
 cessabat interim: ac ne extrema quidē fames for-
 tē superueniens potuit eos compescere, quò mi-
 nus seuirent expugnandis oppidis, & funden-
 do civili sanguine, donec postremò malum eò
 prog

progressum est, ut hostilis flamma Dei templū inuaderet. Adeò periculosum est patrios ritus labefactare & conuellere. Siquidem Iudas & Saddocus omniū harū calamitatū autores fuerunt, dum super tres pristinas sectas nouā quariā inducūt, & nouitatū cupidos affatim ad se conerant: id quod non in presens tantū turbauit rempublicā, sed futurarū etiā cladiū fuit seminarium. Quamobrē conueniens uidetur paucis de eorum placitis differere, propter quæ tot mala gentē nostram inundauerunt.

Quæ & quot sectæ fuerint apud Iudæos. CAP. II.

Iudei patriæ sapiētia studiosi iam inde à multis retro seculis in tres sectas erant diuisi, Essenorū, Sadducæorum, & eam quæ Pharisæorum uocata est. De his licet nonnihil in secundo Iudaici belli uolumine à nobis dictū sit, tamen nunc quoq; paucis dicere non ab re fuerit. Ergo Pharisæorum uictus simplex est, nullis mollitus delicijs: & quicquid his ratio dictauit, id sequuntur pertinaciter: maiores natu uenerantur, nec audent eis responsare monentibus aut obloqui. Fato quæcunq; geruntur tribuunt, nec tamen homini uoluntatis assensum adimunt, hoc temperamēto Deum uti dicētes, ut cū omnia fiant ex ipsius consilio, in homine tamē sit uoluntas accedēdi ad uirtutem aut uitii. Animas credunt esse immortales, & sub terris earū iudicia fieri: tum præmia quoq; con-

tingere ex virtutis aut malitiæ merito : & has
 perpetuis damnari carceribus, illis facile esse ad
 uitã reditũ: per hæc placita magnã sibi autori-
 tatẽ parauerunt apud populũ: & quicquid ad
 solennes preces ac cultũ diuinũ attinet, iu-
 xta horũ interpretationẽ ac præscriptũ solet fie-
 ri. Tantiũ habet à ciuitatibus sapientiæ, tẽperan-
 tiæ, & uitæ honestioris testimoniũ. At Saddu-
 caorũ opinio cũ corpore extinguit simul & ani-
 mas, nec quicquã præter legẽ seruãdum existi-
 mant: nam de sapiẽtia cũ præceptoribus disce-
 ptare ad uirtutem reputant: huius sectæ pauci
 sunt, sed ferè dignitate præcipui. Ex horũ tamẽ
 sententiã uix quicquã agitur: nam quoties ma-
 gistratus licet inuiti suscipiunt, Phariseorũ de-
 cretis assentiunt, ni facerent nõ ferendi à plebeiõrũ
 multitudine. Essenorum uerò placitũ uniuersi-
 tatis regimẽ citra exceptionẽ Deo asserit im-
 mortalitatẽ animis: nec aliud quicquã æquẽ ac
 iustitiã omni cõtentione expetendũ existimat.
 Ad templũ autẽ donaria mittẽtes, sacra ibi nõ
 faciunt, q̃ sanctioribus utãtur ceremonijs: qua-
 propter exclusi à cõmuni fano seorsum sacrifi-
 cant: moribus alioqui sunt probatissimis, agris
 colẽdis in totũ dediti. Mirãda etiã est eorũ iu-
 stitia, qua omnes Grecos et Barbaros longè su-
 perant, multis iam seculis triti in eius continuis
 studijs. Facultates in cõmune possident, nec ali-
 quis diues magis uiuit suis bonis, quã quiuis
 nihil

nihil possidens. Atq; hoc instituto uiuunt uiro-
rum supra quatuor millia, nec uxores habent,
nec seruos, q̄ alterũ ad iniuriã cõmunis nature
pertinere cõseant, alterũ trãquillitati uitæ parũ
cõmodũ: quare per se ipsi uiuẽtes inuicẽ sibi mi-
nistrãt. Quæstores creant uiros probos ex sa-
cerdotũ numero, qui ex agrorũ redditib; & fru-
gum prouentu cibos eis conficiãt. In summa ean-
dem ferẽ uiuẽdi rationẽ sequuntur, quã hi qui
apud Dacos Plisti nominãtur. Quarta autem
studiũ sapiẽtiæ sectãtium uia primus autor fuit
Iudas Galileus: hi cetera cũ Phariseis consen-
tiunt, nisi q̄ cõstantissimo libertatis amore fla-
grant, credẽtes solũ Deũ dominũ habendum ac
principẽ, facilius uel exquisitissima pœnarũ ge-
nera laturi unã cũ cognatis suis ac charissimis,
quã mortale aliquẽ appellaturi dominũ: quod
quia multis sape spectatũ scio, plura de hoc non
libet dicere: nõ enim uereor ne fidẽ nõ inueniãe
mea uerba, imò illud potius, ne tam insignẽ pa-
tientiã & doloris contẽptum parũ assequãtur:
que quidẽ animositas plurimũ in gente nõstra
creuit accẽsa acerbissimis Gessũ Rlori iniurijs,
quibus postremo effectum ut deficerent à Rom.
pop. Et de Iudeorum sectis hæc suffecerint.

Urbes ab Herode & Philippo tetrarchis in hono-
rem Cæsaris conditæ.

CAP. III.

Quirinius autem uenditis & confiscatis
Archelai facultatibus, peractõq; censu,

LI 2 qui

qui incidit in annum trigesimumseptimū, post
 uictū à Cesare in Actiaca pugna Antoniū,
 cū mota esset cōtra Ioazarum pontificem ple-
 bis seditio, priuauit eū hac dignitate, & A-
 nanum Sethi filiū substituit. Herodes uerò &
 Philippus sue quisq; tetrarchia res ordinauit
 & cōposuit: quorum Herodes Sephori cincta
 mœnibus, fecit eam totius Galilææ caput et de-
 fensaculum: aliud deinde oppidum quod tunc
 Betaramphitha dicebatur, cōmunitum nomine
 mutato Iuliada ab uxore imperatoris appella-
 uit. Philippus quoq; Paneada sitā ad Iordanis
 fontes instruxit adificijs, indito Casareæ nomi-
 ne. Vico etiā Bethsaide in ripa lacus Genesarethini
 urbis speciē addidit, frequētato incolis
 & aucto opibus, quē Iulia Cesaris filie cogno-
 minem esse uoluit. Caterū Coponio, quē cum
 Quirinio missum diximus, Iudæā administran-
 te huiusmodi quiddam accidit: In festo azymo-
 rum, quod Pascha uocamus, mos est sacerdo-
 tibus post mediam noctē aperire templi ianuas:
 tunc igitur quāprimū aperte sunt, Samarita-
 ni quidam clam ingressi Hierosolyma, sparserūt
 ossa humana per porticus & per totū templū:
 quo factū est ut posthac sacerdotes solito dili-
 gentiores custodias agerent. Paulo post Co-
 ponius Romam reuertitur, successore accepto
 M. Ambiuio, cuius tempore Salome Herodis
 regis uxor uita decedens Iulia Iamnam cum
 sua

IIII.

sua toparchia reliquit, & suam in campo Phasaelidem, Archelaidemq; plurimis palmetis consitam, quorum fructus est præstantissimus. Huic successit Annius Rufus, quo præside Cæsar fato functus est, qui secundus fuit Romanorum imperator, præfuitq; Reip. annos quinquagintaseptem, sex mensibus amplius & diebus duobus: in quo numero quatuordecim sunt anni, quibus Antonius ei fuit imperij socius & particeps. Vixit autem annos septuagintaseptem. Ei Tiberius Nero privignus successit, Iulii filius, Romanorum imperator tertius: à quo quintus Iudeorum præses missus est in Annij Rufi locum Valerius Gratus. Hic adempto Anano sacerdotio Ismaëlem Fabi filium iussit esse pontificem: quo paulo post deiecto, in Eleazarum Anani pontificis filium eum honorem transtulit. Elapso deinde anno & hunc redegit in ordinem, & Simoni Camithi filio pontificatum tribuit: hic quoq; anno in hac dignitate exacto, iussus est eam cedere Iosepho qui cognominabatur Caiaphas. His ita gestis, Gratus Romam repetit, in Iudæa exactis annis undecim: cui deinde Pontius Pilatus successor missus est. Herodes porro terrarcha receptus in amicitiam Tiberij, de ipsius nomine urbem à se conditam uocavit Tiberiada, electo ad hoc optimo agro Galilæa in ora lacus Genesarethici: unde non longe apud Emmaum in visum sunt aquæ calidæ: hæc partim à conuenis,

partim à Galileis habitata est: quorum nonnulli eò migrare coacti sunt, quidã etiã è nobilitate sedes illic sibi optauerunt: quoq; maior esset frequentia, recepti sunt ad incolendũ etiã tenuissimi quique undecũq; cõfluentes. & in his aliquot quos nõ satis cõstabat esse liberos. hos magnis immunitatibus ac beneficijs profecutus astrinxit ad habitãdum, alij domos, alij agros largitus, quò minus horrerent edificatã præter ritum patriũ in solo multis sepulcris referto: cum iuxta nostras leges ad septem dies impurus habeatur qui in talibus locis habitet. Eodẽ tempore Phraates Parthorũ rex per insidias sublatu est à Phraatace filio, huiusmodi de causa: Phraates habens legitimos liberos, ancillã Italicæ generis Thermusam nomine, inter cetera dona à Cesare missam, primũ in concubinarũ numero habuit: procedente deinde tẽpore obstupescens præcellenti mulieris forma, suscepto iam ex ea Phraatace filio, legitimo thoro eã sibi coniunxit. Quæ cũ quicquid uellet regi persuaderet, cogitans filio suo Parthorũ regnũ astruere, intellexit nihil se effecturã, nisi ablegarẽtur legitimi Phraatis filij. Persuasit igitur marito ut Romã eos obsides mitteret: quod illis sine cunctatione faciendũ fuit, patre uoluntati Thermusam obnoxio. Interea Phraataces solus domi ad regnũ educabatur: qui radiosum ratus expectare dum à patre decedẽte principatũ acciperet.

rei, cum matre cōtra eum conspirauit, cum qua
 creditus est etiam stupri habere consuetudinem.
 Ergo parricidio simul & incesto exosus popu-
 laribus, prius quā confirmaret suas opes per
 eumultum pulsus interijt. Tum uerò nobilissimi
 Parthorum animaduertentes nō posse sine rege
 consistere ipsorum Rempubicam, nec tamen uo-
 lentes eligere alienum ab Arfacidarum san-
 guine, putantesq; satis esse semel uiolatā regiam
 maiestatiē Italicæ mulieris libidinibus, Herodem
 per legatos acciuerunt. Is erat quidē regij gene-
 ris, sed inuisus multitudini propter nimiam cru-
 delitatem, quòd intractabilis esset, & ad iram
 pronissimus: hunc cōiurati aliquot interfecerūt,
 ut quidā tradunt, in conuiuio: solent enim per-
 petuo gestare gladios. Vt uerò à pluribus fertur,
 in uenatione occisus est. Legatione deinde missa
 Romā, petierunt regē unum ex obsidibus, præ-
 latusq; est Vonones ceteris fratribus. Videbatur
 enim capax eius fortuna, quā ei duo maxima in
 terris offerebant imperia, externū simul & do-
 mesticum, sed breui pœnitētia subiit barbaros,
 natura mutabiles, & indignitatū impatientissi-
 mos: dedignabātur enim facere imperata man-
 cipij, (sic uocātes obsidem) & hac appellatione
 exaggerātes ignominiam: nō enim belli iure sibi
 regem impositum, sed quod turpius sit, per pacis
 contumeliam: moxq; uocant Ariabanū in Me-
 dia regnantem, Arfacidam genere: ille paruit

libenter, & praesto fuit cū exercitu. Cui cū occurrisset Vonones, primū manēte etiam tum in officio vulgo Parthorū, praelio uictus Artabanus retrō in Mediā repulsus est. Sed paulo post instauratus copijs Vononē ausum conflagere uicit egregiē, ita ut cum paucis equitibus in Seleuciam confugeret. Artabanus autē magna caede grassatus in profligatos barbaros, & clade attonitos, in Ctesiphontē se recepit cum uictoricibus copijs. Ille igitur hoc modo regnum adeptus est. Vonones autē refugit in Armeniam, & à principio quidem affectauit eius regionis dominium, missis Romā legatis super hoc negotio. Verò repulsam passus est à Tiberio, pertaso ignauiam hominis, & moto Parthi cōminationibus bellum iam intentantis, destitutus omni spe regnandi, q̄ potentiores Armeniorū Nipharem accolentes sequerentur factionē Artabani, Silano Syriae praesidi se dedit. Is respectu educationis quae illi Romae contigerat, hominē apud se asseruauit in Syria. Armenis autem Orodem unū è suis filijs Artabanus regē imposuit. Per idem tēpus cum Antiochus quoq; Comagene rex fato concessisset, contentio nata est inter plebeios & nobiles, his regnū in prouinciae formam redigi postulātibus, plebe cōtrā cupiente sub rege ut antē uiuere: quapropter Germanicus ex s. C. ad res orientis componendas missus est, fortuna occasionem querente illius exitio: post redactam

ductam enim in meliorem statum Syriam, Pisonis opera ueneno sublatus est, sicut dicitur alias.

Iudæorum contra Pontium Pilatum seditio. C. III. V.

Ceterum Pilatus Iudææ præses à Casarea Hierosolyma traducto in hyberna milite, signa cum effigie Cæsaris in urbem intulit ad legis nostræ contumeliam, qua cautum est ne habeamus huiusmodi effigies: & ideo qui ante hunc fuere præsides, cum signis aliter insignitis solebant urbem ingredi: primus Pilatus ignavis omnibus noctu illatas effigies Hierosolymis stavit: quod ubi cognitum est civibus, magno agmine petierunt Casaream, ubi per multos dies supplices orauerunt præsidem, ut transferret illas imagines aliò. Pilato uerò pernegante se facturum quod coniunctum esset cum iniuria Cæsaris, cum Iudæi precari non desinerent, sexto post die iussis clam in armis esse militibus, sedit pro tribunali in stadio, captata loci opportunitate, quæ aptissimus esset insidijs: ibi compellatus iterum de eodem negotio, signum dat militibus ut eos circumueniant, mortem minitans, nisi quam primum quiescerent, et suam quisque domum discederent. At illi procidentes humi, & exertos præbentes iugulos, manifestè præ se ferebant, uita sibi chariorè esse observationem legis patriæ. Tum Pilatus admiratus tam constans legum studium, continuo reportauit eas imagines Casaream à Hierosolymis: deinde aquæ ductum struere aggressus est ex sacro arario,

inducturus aquas Hierosolyma à ducentesimo stadio: id egerrimè tulit populus, & congregati per coetus numerosos usq; ad multa hominum millia, uociferationibus conabatur eum deterere à proposito. Nonnihil uerò, ita ut fit apud inconditam multitudinē, etiam conuitijs laceffbant presidem. At ille milites sub populari habitu clam armatos fustibus iussit reliquā multitudinem corona cingere: & quàmprimū uulgus coepit iacere cōuitia, dedit illis signū ex composito: illi suprā quàm mandatum erat usi sunt fustibus, tumultuatores & quietos cadentes nullo discrimine. Ibi tam inclementer accepti inermes ab instructis, pars occisi sunt, pars discesserunt saucij: atq; hoc modo cōpressa est seditio. Eodem tempore fuit IESVS, uir sapiens, (si tamen uirū eum fas est dicere: erat enim mirabilem operū patratōr, & doctor eorū qui libenter uera suscipiunt: plurimosq; tam de Iudæis quàm de Gentibus sectatores habuit) Christus hic erat: quem accusatū à nostræ gentis principibus, Pilatus cū addixisset cruci, nihilominus non destiterūt eum diligere qui ab initio coeperant. Apparuit enim eis tertia die uiuus, ita ut diuinitus de eo uates hoc & alia multa miranda prædixerunt: & usq; in hodiernū Christianorum genus ab hoc denominatum non deficit.

VII. Circa eadem tempora etiam aliud Indeos turbauit incommodum, & Romæ in sacris Isidis
Summa

silentij, & quod efficacissimū est ostentato prae-
 mio, in praesens uiginti quinque millibus, & alte-
 ris totidem post nauatā operā, indicat eis amo-
 rem iuuenis, rogans ut omnibus modis adnite-
 rentur eum reddere uoti cōpotem. Illi auri cupi-
 dine tacti, benignè sunt pollicui, quorum natu-
 maximus properè se ad Paulinam contulit, &
 admissus, impetratoq; absq; arbitris colloquio,
 uenire se ait missum ab Anubide captū ipsius
 forma, & iubete ut ad se ueniat. Illa libenti ani-
 mo accepit nūtiū, moxq; iactabat se apud fa-
 miliariter notas mulieres, q; dignata sit amore
 Anubidis: marito quoq; indicat, condictā sibi
 coenam & cubile Anubidis: id eò facilius con-
 cessum est, q; cognita & probata esset uiro pu-
 dicitia coniugis. Itaq; in tēplum proficiscitur, et
 post coenā instante somni tēpore inclusa per sa-
 cerdotem, tenebris conciliantibus in latentē ibi
 Mundum incidit: totamq; eam noctē obsecuta
 est iuueni, Deo se gratificari existimans. Eo de-
 inde abeunte priusquam sacerdotes doli conscij
 surgerent, Paulina manè ad maritū reuersa con-
 gressum cū Anubide praedicat, & idem apud
 amicas quoq; magnificis uerbis exaggerat. Illis
 nec credere libebat rei naturā considerantibus,
 non mirari tamē non poterant ob insignem mu-
 lieris pudicitiam. Die deinde post rem patratam
 serua Mundus adamata forte fortuna obuius,
 ô factū benè Paulina, inquit, quòd & ducenta
illa

*summa turpitude deprehensa est. Dicam igitur prius de Isiacorū nefando scelere, ac tū demum res Iudeorum prosequar. Erat Romæ Paulina, mulier nō minus probitate morum quā nata- lium claritate illustris, adhuc opulenta & for- mosa, ut quæ esset in ipso ætatis flore, sed in pri- mis ornata pudicitia. Nupta autē erat Saturni- no, viro tali coniuge dignissimo: huius amore captus est Decius Mundus iuuenis nō obscurus in equestri ordine: & quia maior erat fœmina, quā quæ posset corrumpi muneribus, eò magis accendebatur amantis insania, ita ut offerret ei pro unica nocte ducēta drachmarū millia: ac ne sic quidē valens eam flectere, non ferens amo- ris impotētiam, decrevit morbū simul & vitam finire inedia. Hoc eius propositum non fefellit. Iden libertā Mundi paternā, varijs instructam, sed non probatis, artibus: quæ indigne ferens obstinationē iuuenis, blanda oratione conuen- tum animare conata est, spem ei faciens effectura- ram se, ut potiatur Paulina cōplexibus. Cumq; ille preces eius libenter acciperet, ait sibi opus L. tantū drachmarū millibus ad expugnandam mulieris pudicitiam. Ita refocillato iuvene, & accepta quantam petierat pecunia, nouam doli- uiam ingressa est, uidens Paulinam nō capi pe- cunijs. Sciens porrò eam uehementer addictam Isidis cultui, tale quiddam comminiscitur. Con- uentis aliquot ex eius sacerdotibus, accepta fide
silen*

puram & aurum in Hierosolymitanū templum
 mitteret: quæ accepta in proprios usus uerterūt,
 quò iam antè destinauerant. Id post quàm Tibe-
 rius ex amico suo Saturnino ipsius Fulvia ma-
 rito de iniuria coniugi facta quæsto cognouit,
 iussit uniuersos Iudeos ex urbe pelli. Ex quibus
 Consules delectu habito, quatuor milia militum
 miserunt in Sardiniam: plurimos etiam, qui pa-
 tria religione detrectabant militiam, affecerunt
 pœnis grauissimis. Ita propter quatuor scelera-
 tos omnes Iudæi coacti sunt urbe cedere. Interea
 ne Sarraritani quidem tumultu caruere. Conci-
 tauit enim eos impostor quidã pro nihilo ducens
 mendacium, & omnia comminiscens ad plebis
 gratiam, iubens ut conuenirent in montem Ga-
 rizim apud eam gentem sanctissimū, asseuerans
 se illic eis ostensurum sacra uasa resossa, quæ ibi
 Moyses deposuerit. Illi creduli sumptis armis
 Tirathabam uicum insederunt, expectantes ibi
 confluentes cæteros, ut magno agmine montem
 ascenderent, Sed Pilatus prior cliuū montis oc-
 cupat equitibus suis & peditibus, qui prælio
 congressi cum Samaritis apud uicum collecti,
 alios fuderunt, alios in fugam compulerūt: mul-
 tos etiam uiuos captos abduxerunt, quorū præ-
 cipuos & potentiores Pilatus multauit capite.
 Tum primates adeunt Vitellium uirum consu-
 larem, & Syriae presidem, Pilatumq; cædis ac-
 cusant, negantes defectionem fuisse à Romanis
illum

illa millia mihi seruasti, quæ potuisti tuis facultatibus addere, & morem nihilominus meæ uoluntati gessiſti. Nihil enim meæ refert quod Mundum contempſiſti, quandoquidem prætextu Anubidis oprata uoluptate expletus ſum: atque his dictus abiit. At mulier tum primū deprehenſo flagitio, ueſtem ſibi lacerat, & re tota ad maritū delata, obſecrat ne tam inſigne ludibrium impunitū ſinat: maritus porro imperatori totum ſignificat. Tiberius poſtquam accuratiſſima inſiſtione didicit omnia, ſacrificos illos impoſtores in crucē egit, unaque Idem inuentricē huius ſceleris, cuius præcipua opera fuit in corrupenda pudicitia mulieris: dirutoque templo ſtatuam Iſidis iuſſit mergi in Tyberim, Mundum autem mitiore pœna exiliy caſtigaffe contentus eſt, crimen eius in Cupidinis impotentiam referens. Et Iſiacorum quidem facinus huiusmodi exitit. Nunc quod promiſi reddetur, de Iudeorum per id tempus Romæ degentium aduerſitatibus.

Quid Iudæis Romæ degentibus acciderit, & de Pilato. CAP. V.

ERat quidam Iudeus, qui ne legibus pœnas daret, metu ſolū uerterat, uir modis omnibus peſſimus. Is tum Romæ agens gerebat ſe pro Moſaica legis interprete, aſcius in ſocietate tribus alijs per omnia ſui ſimilibus. His cum ſe in diſciplinam dediſſet Fulvia mulier nobilis, amplexa legem Iudaicam, perſuaſerunt ei ut purpuram

illum concursum in Tirathaba, sed refugium contra Pilati uolentiam. At Vitellius Marcello amico ad procurationem Iudaeae misso, Pilatum iussit Romam proficisci, responsurum apud Caesarem ad obiecta per Iudeos crimina. Ita ille decem annis exactis in sua prouincia, quum necesse haberet parere Vitellio, ad urbem iter suscepit: quò prius quàm perueniret, uita excessit Tiberius.

Vitellii aduentus Hierosolyma, & quomodo à Tiberio mandata accepit, ut impetratis ab Artabano obfidibus bellum contra Aretam susciperet.

CAP. VI.

Vitellius autem in Iudaeam profectus peruenit Hierosolyma, in ipsa festiuitate quam Pascha dicimus: ubi exceptus honorificentissime, remisit ciuibus totum uectigal fructuum uenaliuum, & stolam cum ornatu pontificio permisit in templo asseruari à sacerdotibus, quemadmodum & olim hoc ius habuerant. Sed eo tempore deponebatur in Antonia, ob hanc causam. Hyrcanus pontifex eius nominis primus exstructa prope templum turri, degebat in ea maiorem temporis partem: & quoniam hanc stolam habebat in sua custodia, qua nemo praeter illum utebatur, recepturus priuatum habitum, eo loci illam deponebat. Idem mos fuit etiam successoribus ipsorum posteris. Herodes autem regnum adeptus, turrim hanc opportuno loco sitam magno sumptu exedificatam denominauit ab amico

Anno

Antonio, & stolam, ita ut ibi reperta est, detinuit, ratus eo magis obnoxium se habiturū populum. Idem fecit Archelaus filius eius, et successor, cuius regno in provinciam mutato, Romani simul & pontificia stole possessionē nacti sunt, in cella ad hoc ipsum structa reposita, & obsignata sigillo pontificū atq; custodum sacrararij, prefecto castelli accendente ibi lucernam quotidie. Hanc septimo ante festū die prefectus exhibebat pontifici: qua purificata indutus sacerorum tēpore, sequenti die rursus eam reponerat in cellam ubi antea condita fuerat. Id fiebat singulis annis ter ieiunij tempore. Vitellius autem in nostrorū sacerdotum potestātē eam stolam tradidit, iubēs securū esse prefectū quōnam illa reponatur, aut quando proferatur in usum pontificum. Hoc gratificatus genti, & in locum Iosephi Caiaphæ pontificis subrogato Ionatha Anani pontificis filio, iter fecit uersus Antiochiam. Eodem tēpore à Tiberio literas accepit, mandante ut cum Artabano fœdus & amicitiam faceret. Verebatur enim ne occupata Armenia, maiora damna inferret imperio. Quam amicitiam ita demū ratā fore, si ille obsides traderet, maximè si regiū filium. His ad Vitellium scriptis, simul Hiberorū & Alanorū reges magnis premijs sollicitauit ad inferendū quamprimum bellū Artabano. Et Hiberi ipsi quidem quicuerūt, sed Alanis transitum dederunt per suam

suã regionẽ, & patefactis portis Caspüs immi-
 serunt eos in regnũ Artabani. Quo facto &
 Armeniã denuo Parthi amisserunt, & perua-
 dente totã eorum dittonẽ bello, nobilissimĩ qui-
 que eius gentis ceciderunt unã cũ regis filio &
 multis populariũ millibus, regioq; tota hac in-
 cursione uastata est. Vitellius etiã pecunia cor-
 ruptis aliquot amicis & cognatis regis ipsum
 Artabanũ conabatur occidere. Ille intellecta
 fraude, nec inueniens remedium quòd ab opti-
 matibus immineret periculũ, habẽsq; suspectos
 & eos qui in fidẽ manebant, quasi beneuolen-
 tiam fingerent prima quaque occasione transi-
 turi in partes aduersas, fuga se ad satrapias su-
 periores seruauit incolumem. Vbi ex Dahis ac
 Sacis contracto magno exercitu, & debellatis
 inimicis, restitutus est in imperium. His auditis
 Tiberius petijt amicitiam Artabani, & assen-
 tiente illo, cõuenerunt ad Euphratẽ rex & Vi-
 tellius: ubi in medio pontis sibi occurrerũt, cum
 suo quisq; satellitio. Postquã autẽ de fœdere cõ-
 uenit, Herodes tetrarcha utrũq; excepit conui-
 uio, tabernaculo magno sumptu erecto in me-
 dio fluminis: nec multo post Artabanus misit
 Tiberio filiũ Dariũ obsidẽ cũ multis muneribus,
 inter que etiã uirũ statura cubitorũ quin-
 que, genere Iudẽũ, Eleazarũ nomine: qui pro-
 pter uastitatẽ gigas cognominatus est. Post hæc
 Vitellius Antiochiam redijt, Artabanus in

K K.

Bab

Babyloniã. Tum Herodes uolens primus nuntiare Casari de impetratis obsidibus, omnibus diligenter perscriptis misit ad eum tabellarios, nihil amplius relinquens significandum per consularem preside: quare supervenientibus Vitellij literis, Cesar rescripsit, omnia sibi iam ante esse cognita ex Herodis nuntijs. Quo ille graviter offensus, & factum in deteriore parte accipiens, irã calabat in pectore, donec ad Caium peruenit rerum regimen. Tunc etiã Philippus Herodis frater diem suum obiit, anno Tiberij principatus uigesimo, quã ipse presuisset triginta septem annis Trachonitidi & Gaulanitidi, ac Batanae, uir perpetuo modestus, & amator quietis ac otij. Degebat enim semper in sua ditione. Quoties domo progrediretur, iter faciebat cum paucis selectis comitibus, subsequente sella in qua sedes solitus est iura reddere: & si quis ex occursum opem eius inuocaret, sine dilatione mox ibi sella posita residens causam cognoscebat, aut sententiam daturus, aut absoluturus innoxium. Obiit autem Iuliade, & illius in monumentum quod iam ante sibi construxerat, magnifice ac sumptuose funeratus est. Et quia sine liberis decesserat, ditionem eius Tiberius provincie Syrie attribuit, ita tamen ut tributa in ea tetrarchia collecta seruarentur intra ipsius regionis terminos.

Herodis bellum quo ab Areta superatus est.

CAPVT VII.

Interea

Interea Herodē inter & Aretā regem Pe-
 tra bellū tali de causa exoritur. Herodes te-
 trarcha uxore habebat Areta filiā, cum qua
 iam multo tēpore conuixerat. Romā deinde iter
 faciens diuertit ad Herodē fratrem, sed genitrice
 natū alia, Simonis pontificis filia. Huius uxoris
 Herodiadis amore captus, que erat Aristobu-
 li cōmunis fratris filia, & Agrippa maioris so-
 ror, ausus est de impetrando eius coniugio mē-
 tionē facere. Qua assentiente, conuenit inter eos
 ut quā primum ille Roma reuertetur in pa-
 triā, mulier migraret in eius domicilium. Inter-
 cessit autē & hoc pactū, ut Areta filiā eijciat.
 Post hac Romā nauigat. Vbi postquā expediuit
 negotia propter que uenerat, domū reuersum
 uxor, cōperto quid pactus sit cū Herodiade, dis-
 simulanter rogat ut se mittat Macheruntē, ca-
 strū suum in consinijs regionis Areta subditæ,
 quantū poterat calans suū propositum. Morem
 gessit Herodes mulieri, putans eā nihil sensisse.
 Illa que iam antē curauerat apud Macherun-
 tem, patri suo tunc obnoxia, ad iter omnia pa-
 rari, a prefecto eius excepta, deducenibus A-
 rabibus, magna celebritate peruenit in ades pa-
 tris: eiq; indicauit Herodis animū. Vnde simul-
 tate nata sequuta est de Gamalitici agri fini-
 bus cōtentio: & contractis utrinq; copijs bellū
 per legatos gestū est, cōmissoq; pralio Herodis
 exercitus internecone periit, proditus à qui-

busdam exulibus, qui pulsi è tetrarchia Phi-
 lippi, tunc merebant Herodis stipēdia. Hæc He-
 rodes per literas Tiberio significat. Ille uerò in-
 digne ferens Aræte audaciã, scribit Vitellio ut
 ei bellū inferat. Et aut uiuū captū abducat, aut
 occisi caput ad se mittat. Atq; hæc fuerūt mā-
 data Tiberij. Apud Iudeos autē fuit opi-
 nio, iusta ultione numinis deletū Herodis exer-
 citū, ppter Ioannē qui Baptista cognominatus
 est. Hunc enim tetrarcha necauit uirū optimū,
 Iudeos excitantē ad uirtutū studia, et in primis
 pietatis ac iustitiæ, simulq; ad baptismi lauacrū:
 quod ita demum deo gratum aiebat fore, si non
 ab uno tantum alteroue peccato abstineant,
 sed animis per iustitiã prius mundatis, addant
 et puritatē corporis. Quumq; magni concur-
 sus ad eū fierent, plebe talis doctrinæ auida, He-
 rodes ueritus ne tanta hominis autoritas defe-
 ctionē aliquā pararet, q̄ uiderētur nihil nō fa-
 cturi ex eius consilio, iudicauit satius esse prius
 q̄ noui aliquid exoriretur illum tollere, q̄ rebus
 turbatis seram pœnitentiã agere: itaq; uinctum
 missum in Macharuntē supra dictā, illo oc-
 cidi imperat: quod factum sequuta est Iudeorū
 existimatio, ab irato Deo perditum esse Hero-
 dis exercitum. Vitellius autē ad bellum pa-
 ratus Arabicum, assumptis duabus legionibus,
 et leuis armatura, atq; equitum auxilijs
 missis à socijs regibus properas uersus Petram
 perrexit.

peruenit Ptolemaidem. Quumq; uellet per Iudeam exercitū ducere, occurrerunt eius regionis principes, deprecantes transitum. Neq; enim patrios ritus permittere, ut inferantur ulla imagines, quales Romana signa habebant pleraq;. Quorū precibus flexus mutauit sententiam de itinere proposito: missoq; per magnū campum exercitu, ipse cum Hierode reirarcha & amicis ascendit Hierosolyma sacrificaturus Deo in festiuitate quæ tum instabat publica. Quò postquā uentum est, honore summo exceptus a populo, hæsit ibi triduo: & interim à Ionatha in fratrem eius Theophilū pontificatum transtulit. Quarta autem die literis acceptis de obitu Tiberij, populū sacramento adegit in fidē Caij noui principis: reuocatasq; ex itinere copias in hiberna dimisit, omisso bello propter delatum in alium imperiū. Ferunt Aretam accepto expeditionis Vitellij nūtio collegisse ex augurijs, impossibile esse ad petram peruenire illū exercitū. Unum enim è ducibus prius moriturū, uel qui bellū paret, uel cuius iussu paretur, uel eū contra quē mouendū sit. Ita Vitellius Antiochiā repetijt. Agrippa autē Aristobuli filius ante unum annum Romam uenerat, ut propter negotia quadā cōueniret Cesarem. Sed prius quā de hoc dicam, explicabo Herodis progeniē, uel quòd ad presentem narrationem id pertineat: uel quò magis appareat, quantum ualeat diui-

na prouidentia, quandoquidē absq; pietate nihil prodest nec numerosa soboles, nec ulla humana potentia, ut licet uidere in Herode, cuius intra centum annos tam copiosa proles, exceptis paucis periit: quod sanè exemplo potest esse hominibus ad retundendam insolentiā: simulq; in primis ^{memorabile} ~~uicium~~ memorabile, quomodo Agrippa ex priuata fortuna, præter omnium quorū ^{uicium} ~~uicium~~ uisus erat opinionē, ad tantā potentiā peruectus sit. Et quamuis iam antiè de ea re facta sit mentio, dicemus tamē hic quoq; diligētius. Herodi magno ex Mariamme Hyrcani filia nata sunt due filie: harū altera Salampso nomine nupsit Phasaëlo regis ex fratre Phasaëlo nepoti, idq; ex ipsius patris autoritate: altera uerò dicta Cypros Antipatro, & ipsi nepoti Herodis ex sorore Salome. Phasaëlus è Salampsonē genuit quinque liberos, Antipatrum, Herodē, Alexandrū, & filias Alexandrā ac Cypron, quæ nupsit Agrippæ Aristobuli filio. Alexandram uerò duxit Timius Cyprius uir nobilis, in quo matrimonio absq; liberis defuncta est. Cypros Agrippa duos filios peperit, tres filias, Bernicen, Mariammen, Drusillā: filij uerò Agrippa & Drusus dicti sunt: quorū Drusus ante pubertatis annos obiit. Cum horū patre etiam reliqui germani educabantur apud auum, Herodes & Aristobulus, simulq; Bernice: hi nepotes Herodis magni ex filio, Bernice uerò neptis è Sal

è Salome sorore & Costobaro nata est. Orbati enim erant infantes adhuc patre Aristobulo, quæ unâ cū Alexandro ab Herode occisum diximus. Postquã autẽ per etatẽ maturuerũt, Herodes hic Agrippæ frater duxit Mariãmen filiam Olympiadis Herodis regis filia, prognatã ex Iosepho qui regis frater fuerat: & ex ea suscepit Aristobulum. Tertio fratri Agrippæ Aristobulo nupsit Iotape Sampfingerami Emsenorum regis filia, ex quibus nata est filia surda, & ipsa Iotape nomine: & hi quidem ex tribus fratribus sunt progeniti. Herodias uerò soror eorũ nupsit Herodi magni Herodis filio, quæ susceperat è Mariãme filia Simonis pontificis, ex quibus prognata est Salome: post quã natam Herodias in contemptũ legis patriã de nouo nupsit Herodi mariti germano eodẽ patre genito, relicto priore adhuc superstite. Is fuit Galileorũ tetrarcha. Salome autẽ filia Philippo nupsit Herodis filio tetrarchiã habẽti Trachonitidis. Quo sine liberis defuncto Aristobulus eã duxit filius Herodis, eius qui Agrippæ fuit frater. Ex hoc posteriore matrimonio nati sunt filij tres, Herodes, Agrippa, Aristobulus: atq; hæc est Phasaëli & Salampsonis progenies. Cypros autem Antipatro filiã Cypron peperit, quã duxit Alexas Selcius Alexæ filius, & ex ea filiã itẽ Cypron genuit. Herodes autẽ & Alexander, quos dixi fuisse fratres

Antipatri, sine prole discesserunt. Caterum Alexander Herodis regis filius q̄ a patre necatus est, Alexandrum & Tigranem filios suscepit è Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia: ex his Tigranes apud Armenos regnas cum apud Romanos delatus esset, sine liberis obiit, Alexander autem Tigranem fratri cognominem filium habuit, qui Armenis per Neronem rex impositus, Alexandrum filium genuit: hic Antiochi Comagenorum regis filiam duxit Iorapen, & Lesidis in Cilicia rex a Vespasiano constitutus est. Progenies autem Alexandri ab initio ab institutis patris ad religionem Græcorum descivit. Reliquæ autem Herodis regis filia nulla relicta prole è vita excesserunt.

XII.

Percensuris igitur Herodis posteris qui ad Agrippæ regni tempora pertigerunt, superest ut narremus quibus ille fortunis iactatus, postremo ad maximam dignitatem ac potentiam evaserit.

Navigatio Agrippæ ad Tiberium, & quomodo accusatus uinctus sit, utq; post excessum Tiberii a Caio eius successore solutus sit. CAP. VIII.

Paulum ante Herodis regis obitum Agrippa Rome degens, & per convictum insinuatius in familiaritatem Drusi imperatoris Tiberii filii, nactus est etiam amicitiam Antonia Drusi maioris coniugis, commendatione matris suæ Bernices, quæ apud illam erat in precio. Cumq; natura esset liberalis & magnanimus, quam diu mater nixit noluit ingenium suum exerere, ne in
eius

eius indignationē incidere: sed postquā Bernice defuncta est, factus iam sui arbitrii, partim quotidiani uictus splendore, partim liberalitatibus immodicis, præcipuè in libertos Cæsaris, quorū fauorē captabat, redactus ad inopiā, nō potuit amplius Romæ uiuere: quādo & Tiberius amisso filio uenit amicos eius in cōspectū suum uenire, ne recrudesceret per eos defuncti desiderium. His de causis retro in Iudæā abiit re male gesta, profusa pecunia, nec habēs q̄ creditoribus mutuatitiā pecuniā redderēt, & quidē multis ac importune urgetib. Quare nullū cōsiliū expediens, & pudore præsentis status, secessit in castrum Idumææ Malatha, cogitans miserā uitā aliquo pacto abrumpere. Quod eius propōsitū ubi Cypros uxor persensit, omnibus modis id impedire conata est: ad sororē quoq; eius Herodiadem scripsit, significans & quid Agrippa decreuerit, & qua necessitate adactus: hortataq; est eam ut pro iure cognationis afferreret auxiliū, et se in hoc imitaretur, quæ quantū posset subleuaret eius miseriam, quamuis in lōge minoribus facultatibus. Accersitus igitur à sorore eiusq; coniuge, iussus est habitare Tiberiade, assignata certa pecunia unde uiueret, & magistratu eius ciuitatis in eū collato, quò esset honoratior. Nec tamen diu Herodes in ea uoluntate perstitit, quāuis ne sic quidē satis fieret propinqui necessitatibus. Cū enim apud Tyrū in con-

uiuio largius indulſiſſent poculis, non tulit
 Agrippa contumeliam, exprobrante Herode
 inopiam, & quòd ſuo ſumptu hominem aleret:
 quare ad Flaccum uirum conſularem & tum
 Syriae praefidem ſe cõtulit, cum quo Roma ami-
 citiam contraxerat: à quo receptus cum eo ui-
 uebat, iam antè habente apud ſe Ariſtobulũ,
 fratrem quidem Agrippae, ſed inimicum, non
 obſtante tamen hac ſimilitate, quo minus ex
 aequo utrumq; complecteretur proconſul. Sed
 Ariſtobulus nihil remittebat de odio, nec prius
 quieuit, quàm & Flaccũ inſenſum fratri red-
 deret, ex occasione huiusmodi. Damasceni cum
 Sidonijs contendentes de finibus, diſceptaturi
 apud Flaccũ, cognito quòd Agrippa multum
 apud eum poſſet, rogauerunt ut adeſſet ipſorũ
 partibus, polliciti magnam pecuniam: qui mox
 paratus fuit omnia pro Damascenis facere.
 Ariſtobulus autẽ quia pactos de pecunia ſen-
 ſerat, fratrem apud Flaccum detulit. Et facta in-
 quiſitione, ac depreheſo crimine, Agrippa ex-
 cidit amicitia praefidis: rurſumq; ad extremam
 egeſtatẽ relapſus uenit Ptolemaida, & q̃ non
 haberet unde aliàs uiueret, decreuit nauigare
 in Italiã. Sed quũ deeſſet pecunia, iuſſit Mar-
 ſyã ſuũ libertũ ut quauis arte à feneratoribus
 eã ſumeret. Ille Proũ Bernice Agrippae matris
 liberium, qui defunctae patronae teſtamento in
 Antoniae clientelam uenerat, rogat ut accepta
 fide

fide sub syngrapha daret mutuum. Alter iam
 ante debere sibi nonnihil Agrippā assenerās,
 extorsit à Marsya syngrapham viginti millium
 drachmarū Atticarū, detractis sibi de ea sum-
 ma duobus millibus & quingētis, eo facilius, &
 nō poterat Agrippa aliter facere. Recepta igit-
 ur pecunia profectus Anhedonē, et ibi nauē
 nactus, parabat se itineri. Id vidi cōperit Flere-
 nius Capito procurator Iamnia, misit eō milites
 exacturos argēti trecenta millia, quorū debitor
 Caesaris fisco factus est dū adhuc Roma ageret:
 atq; ita imposita est illi manendi necessitas: &
 tunc quidē facturū se iussa simulat: sed quāpri-
 mum nox terris incubuit, præcisus navis retina-
 culis nauigat Alexandria. Ibi ab Alexandro
 Alabarcha poposcit mutuò ducēta argēti mil-
 lia. Ille nō ipsi se mutuaturū professus est, sed Cy-
 pro, cōiugalem amorē in ea demiratus & vir-
 tutes ceteras: fideiussit mulier, & mox Ale-
 xander quinque talentis representatis Alexan-
 dria, reliquā summā exhibiturū se promisit Pu-
 teolis, profusione Agrippæ ueritus. Ita Cypros
 expedita mariti nauigatione in Italiā, ipsa cum
 liberis in Indicā itinere pedestri reuersa est. Ca-
 rerium Agrippa postquā Puteolos appulit, scri-
 psit ad Tiberiū Cesarē degentē Capreis, uenisse
 se officij causa significās, et potestatē accedendi
 eam insulā postulans. Tiberius nil cūctatus hu-
 manissimē rescripsit, gratulās ei reditū ad Ca-
 preas

preas incolumē. Nec minore alacritate presentem excepit & amplexu & hospitio. Postridie Caesar receptis literis ab Herēnio, & Agrippa trecētis millibus mutuo sumptis, nec ad constitutū tēpus persolutis, de reddēdo admonitus, fuga se è subiectis ipsius procuratori locis propriens, exigēdi facultatē ademisset, agrē tulit: mandauitq; cubicularijs non prius admitti hominē q̄ persoluto debito. Ille nequaquā ira Caesaris attonitus, ab Antonia Germanici & Claudij postea principis matre petijt mutuo trecenta millia, ne periclitaretur de amicitia Caesaris: quae memor Bernices huius matris cōsuetudinis, familiariter enim ea fuerat usa, simulq; educatū fuisse ipsum cū suo Claudio, praebuit ei pecuniam illā: & reddito debito, nemine prohibēte fruebatur amicitia principis: adeoq; conciliatus est Caesari, ut is nepotē suū cōmendaret Agrippae, mādaretq; ut progredientē semper comitaretur officij gratia: hoc beneficio deuinctus & deditus Antoniae, cepit Caium nepotem eius colere, gratiosum apud omnes & honoratū ob patris memoriā. Erat ibi forte Albus Samarita libertus Caesaris, ab eo mutuatus decies centena millia, debitū Antoniae reddidit: reliquū materiā habuit demerendi Caium

XIII. officiosus. A quo receptus in intimā amicitiam, quodam die dum unā gestatur incidit in confabulationē de Tiberio: & quia soli erant, precatus

precatus est Tiberio, ut quod primū principatus lo-
 cum Caio digniori cederet: has voces excepit
 Eurychus, libertus Agrippae, & auriga, ac tū
 quidē siluit. In simulatus deinde à patrono quasi
 uestē ei furto subduxisset, sicut re uera subdu-
 xerat, & ex fuga reuactus, cū perductus esset
 ad Pisonē urbi praefectū, rogatus fuga causam,
 ait se habere secreta quedā quae cuperet indi-
 care Caesari, ad saluē ipsius pertinētia: quapro-
 pter uinctus missus est Capreas: hunc Tiberius
 more suo detinebat in uinculis, quod esset cuncta-
 tor, si quis unquā alius aut rex aut tyrānus: nā
 neque legationes sine mora admittebat, & praes-
 tidibus prouinciarū uel procuratoribus succes-
 sorem non mittebat, nisi mortuis. Proinde uin-
 ctos quoque negligebat audire: mora hanc ratio-
 nē reddēs amicis scitāribus: legatos quidē ideo
 admitti tardius, ne illis citō dimissis alij denuo
 creati redeāt, atque ita obruatur continuo exci-
 piendis & dimittēdis legationibus. Potestates
 autē semel cōstitutae ideo sinere, ut parcat sub-
 ditis: cū enim natura omnis magistratus ad a-
 uaritiā sit pronior, externū cui nullus certus sit
 praestitutus terminus, eo magis ad rapinā soli-
 citare homines: itaque si diutius eo fruatur, exsa-
 tiatos lucris segniores ad rapiendum fieri: quod si
 successor imminet, non suffecturos eorū auidi-
 tati prouinciales, dum decessor tāto magis spo-
 liat, quāto minus tēporis ad hoc faciendum sibi.

Rutae

suum, & Agrippa rogauit Antonia, effice-
 ret ut tandē audiretur Eurychus, cognoscere-
 turq; cuius accusaret patronum criminis: nam
 Antonia in magno honore habebatur apud
 Tiberiū, uel propter affinitatē, q̄ Drusi fratris
 uxor fuerat: uel propter continentia, q̄ florente
 etiā tum atate uidua recusauit alteras nuptias,
 licet hortante Augusto ad iterandū coniugiū.
 in eoq; uita genere omnē cauerit infamia: huc
 accedebat priuatū beneficiū, quo maxime de-
 uinxerat hominē. Cū enim res nouas cōtra eū
 moliretur Seianus amicorū unus, uir ualde po-
 tens propter præfecturā pretorianorū nullium,
 conspiratibus multis senatoribus & libertis Cæ-
 saris, & uiris militaribus, tātum illi conflatum
 erat periculū, ut minimum quin opprimeretur
 absuerit: quo tempore illi s̄ris opera fuit An-
 tonia, per quā occursum Seiani malitiæ: quā
 primū enim intellexit insidias compositas in
 principē, rem totā ei perscripsit accuratissimē:
 traditisq; literis Palanti seruorū suorū fidi-
 ssi-
 mo, misit eum Capreas ad Tiberiū: quibus ille
 cognitis Seianū occidit, & socios cōsiliij: An-
 toniaq; iam antē habita in pretio, maiorē etiā
 in posterum fidē habuit per omnia. Hac igitur
 hortate ad audiendū Eurychum, respōdit Ti-
 berius: Huic quidem si quid cōtra Agrippam
 mentitus sit, presentē poenā sufficere: sed uiden-
 dum illi esse, ne dum inconsultus à libero pœ-
 nas ex

nas expetit, inquisitione facta, malū quod alteri molitur sibipſe conciliet. Quod ubi Agrippa audiuit ex Antonia, tanto magis urgebat inquiri de hoc negotio: & cum nullū orādi finem faceret, nacla opportunitatē Antonia, uidens Tiberium à prandio lectica gestari, precedente ipsius nepote Caio unā cum Agrippa accessit propius: et pedibus eū comitata, petijt uocari et examinari Eurychū. Ad quā ille: deos testor Antonia, q̄ nō spēte, sed tuis coactus precibus faciam quod facturū sum: quo dicto Macro- nian successorī imperat Eurychum adducere: quo sine mora ueniēte, rogat eū Caesar quidnam cōtra eū afferat à quo libertatem acceperit: qui respōdit: Domine, uectabantur in curru Caius iste & Agrippa, me sedēte illis ad pedes: ubi post multos sermones uliro citroq; habitos, Agrippa his uerbis ad Caium usus est: O si iam tandē dies illa ueniat, qua senex iste decedēs te orbi relinquat principem: nihil enim huic uoto obesse posset nepos eius Tiberius, quē tu facile opprimeres. Tum uerò ad publicā orbis felicitatē mea quoq; priuatim accederet. His uerbis Tiberius facile credēs, nōnihil etiā ueteri offensa motus, q̄ Agrippa iussus colere Tiberium ipsius ex Druso nepotē, neglecto hoc mādato totus in Caium erat propēsiō: uersus ad Macro- nem, Huic, inquit, in iuce uincula. At Macro- nō facis, intelligens quem nam ille diceret: neq;

enim

enim de Agrippa suspicari tale quid poterat, cunctabat donec exactius rē perciperet. Interim Caesar aliquārissper gestatus per circum, denuo Macronē appellas, An nō, inquit, iussi ut huic uincula inycias? quo scitāre cui tandē, Agrippa inquā, ille respōdit. Agrippa uerò ad preces uersus, per memoriā filij, cuius consuetudine simul educatus familiarissimè usus fuerat, & per collata in adolescentē Tiberiū officia rogabat ueniam: sed frustra, pratorianus ita ut erat purpuratū in uincula trahentibus. Cumq; estus esset uehemēs, et præ inopia uini sitis eū ureret, conspiciatus quendā è Caij seruis nomine Thaumastū gerentē hydriā poposcit potū: & cum libenter oblatū hausisset, inquit, Ceriè tuo bono puer exhibuisti mihi hoc ministeriū: q̄ primū enim hāc necessitatē euasero, impetrabo tibi libertatē à Caio, quandoquidē etiā uincto mihi non es grauatus ministrare ut antea dum pristina mihi fortuna maneret integra. Nec fefellit hominē, sed gratiā ei reposuit: nā regnū adeptus Thaumastū à Caio impetratū manu misit, & bonorū suorū dispensatorē constituit: quin & moriēs hunc Agrippæ filio Bernicæq; filie reliquit eadē ministerij conditione, apud quos in pretio usq; ad extremū diē habitus cōsenuit. Sed id postea cōtiguit. Tunc uerò Agrippa uinctus ante regiam stabat inter alios quosdā equē uinctos, incubens præ mærore in quandā arbo-

rem: cui cum in sedisset bubo, unus è uinctis natione Germanus alitè conspicatus, scitatus est è milite quisnā esset ille purpuratus: & cognito Agrippā esse, Iudeorum nobilissimū, rogauit milite ut liceret sibi propius ad eū accedere: cupere enim se quaedā de ipsius patria cognoscere. Quo impetrato, & adhibito interprete, O iuuenis, inquit, cōtristat te quidē tam repētina & improuisa fortuna mutatio: nec facile credes propè esse effugiū, sic cōsulente rebus tuis diuina prouidentia. Sed restor patrios deos, et qui huic regioni president, & qui nos perduxerūt in hæc uincula, q̄ nihil auribus tuis daturus sum, neq; te inani consolatione lætaturus: non ignarus q̄ huiusmodi predictiones si euentus frustretur, maiorē afferat mœstitiæ cumulū, q̄ si nunquā omnino audite fuissent: itaq; equū duxi uel cū meo periculo interpretari tibi quid dii portēdant manifestis auspicijs. Fieri non potest quin confestim euadas ex his uinculis, & mutatis rerū uicibus ad amplissimā dignitatē simul atq; potentiā peruenias, usq; ad eorū inuidiam quibus nunc uideris miserabilis. Felicem quoq; habiturus es uitæ exitū, relictis in opum successione liberis. Memento autē quādo hanc alitem iterum uideris, quintum ex eo diem fatale tibi futurū. Hæc sunt quæ tibi caelestes missa hæc aue nuntiant: cuius rei cū habeam præscientiā, uisum est impartiri te hæc læticia, quo

spe futuri cōmodi lenius feras præsens infortu-
 nium. Proinde rogo ut quamprimū felicitatem
 istam representari tibi sentiens, des operam ut
 nos quoq; eripiamur ex his aduersitatibus.
 Hoc Germani præsagiū tam uidebatur Agrip-
 pæ ridiculum, quam postea maximā admira-
 tionem est promeritū. At Antonia grauius
 ferens calamitatē iuuenis, Tiberium quidē pro
 eo deprecari putabat non solū difficile, sed pro-
 pter repulsam inutile etiā: apud Macronē ta-
 men obtinuit ut in custodia seruaretur à mili-
 tibus cōmodis moribus præditis, conuictoremq;
 haberet centurionē ei curæ præpositum, et quo-
 tidianis uteretur lauacris, & pateret ad eū li-
 beris atq; amicis aditus, quorum subleuaretur
 officijs: admittebanturq; ad eum, Silas amicus,
 & è libertis Marsyas atq; Stichus, inferētes ei
 cibos quibus delectabatur: & stragula quasi
 uenalia circumferētes, noctu substernebāt per-
 missu militū iam ante præmonitorū Macronis
 imperio: atq; in hunc modū sex mēses exegit in
 custodia. Ceterū Tiberius Capreas reuersus pri-
 mum languore modice tētatus est: inualecente
 deinde morbo iam male de se sperās, per Euodū
 libertorū suorū charissimū accersijt filios, quasi
 ad extremum colloquium: erant autē ei nō na-
 turales, sed adoptiui, nam Drusum unicum fi-
 lium amiserat: supererat huius filius Tiberius,
 cognomine Gemellus, & Caius ex Germanico

fratre natus, iam adules & disciplinis libera-
 libus pulchrè excultus, adhæc gratiosus apud
 populum propter paternarū uirtutū memoriā:
 ille enim apud omnes in maximo honore habi-
 tus est, q̄ esset modestissimis moribus, comis in
 alloquijs, & nemini se preferēs: quibus artibus
 nō senatus modo ac populi fauorē sibi parauit,
 uerūm etiā quotquot ubiq; sunt provincialiū,
 quos partim affabilitate, partim officijs deuin-
 xerat: quā ob rem defunctum omnes nō honoris
 simulatione luxerunt, sed ueris lacrymis prose-
 cuti, tanquā in priuata quisq; mœstitia, adeo
 citra omnē omniū offensam uixerat: quod &
 filio eius plurimū profuit, cū apud ceteros, tum
 maximè apud militarē multitudinem, quæ pro
 ipsius dignitate uenda nullū periculū nō adi-
 tura uidebatur. At Tiberius cū Euodū iussis-
 set in crastinum summo mane filios adducere,
 precatus est deos patrios, ut manifesto aliquo
 indicio designarēt futurū successorem in impe-
 rio, cupiens quidē id nepoti ex filio relinquere,
 sed nō ausus rem tam arduā tentare inconsulis
 numinibus. Itaq; auguriū concepit, eū sibi suc-
 cessurum, qui sequenti mane prior ad salutandū
 se uenerit: quare pedagogum nepotis premo-
 nuit, ut mox prima hora adolescentem adduce-
 ret, ratus deum huic principatum annuere. Sed
 aliter uisum est cœlesti numini: nā cū impera-
 tor hæc uoluitans diluculo iussisset. Euodū eum
 è filijs

è filijs introvocare qui prior aduenisset, egressus
 ille Caiam offendit pro cubiculi foribus: nam
 Tiberius auiti proposui ignarus ieniaculo re-
 moratus est. Tum Euodus, Vocat te, inquit, pa-
 ter: simulq; introducit iuuenē. Quo uiso impe-
 rator cogitare cœpit diuinā providentiam, per
 quā sibi adempta sit potestas statuendi quæ de-
 creuerat: sentiēsq; diuersum cordi esse superis,
 non tam suam uoluntatē irritā doluit, q̄ uicem
 infelicis nepotis, cui nō satis esset principatum
 adimi, nisi etiā incolumitas in ulimū discrimē
 ueniat, quandoquidē alio potētiorē futuro, parū
 eum tuatura uidebatur sanguinis propinqui-
 tas in emulatione potētia, altero non ante secu-
 rum putante suum principatū, quā si insidijs
 præoccupari alterū: erat enim mathematicorū
 quoq; disciplinis addictior, iuxta quorū cōsilia
 in tota uita pleraq; agere est solitus: nā & Gal-
 bam olim uenientē conspicatus uersus ad inti-
 mos quosdā amicos, En, inquit, uirū, futurum
 aliquando Romanorum principem. In summa
 nemo Cesarum unquā tantā fidem habuit di-
 uinationibus, non uanas experius aliquoties.
 Tunc quoq; magno mœrore affectus est ob id
 quod acciderat, nō secus ac si nepotem iam ex-
 tinctum cerneret: seq; ipsum culpabat, qui con-
 fugisset ad huiusmodi omnia: cū enim liceret
 ei securo è uita excedere, nunc corruptam sibi
 hanc felicitatem præscientia futuri charissi-

morū infortunij. Itaq; quamuis turbatus inopi-
 nata principatus sui successione, inuitus & re-
 clamante animo sic Caiū alloquitur: Fili, etiamsi
 Tiberius propiore cōsanguinitate me cōtingat,
 tamē cū meum de te iudicium, tum uerò deo-
 rum immortalium suffragium secutus, tibi in
 manus irado Romanū imperium. Rogo autē ut
 hoc adeptus non sis immemor beneuolentia no-
 strae, qui tibi sum tanta felicitatis autor: & quā
 poteris gratiam mihi referas, amore cōplectendo
 fratrem Tiberium: quandoquidē mihi nihil gra-
 rius pro hoc beneficio, quod post deos totū meum
 est, potes reponere, quā si illi non desis quē tibi
 natura uoluit esse coniunctissimum: nam alio-
 quin etiam scire te oportet, illo superstite stabi-
 lius fore tuum imperium: extincto uerò, infeli-
 citatis tibi adesse exordium. Periculosa enim est
 solitudo dignitatis culmen obtinētibus: & qui
 in consanguinitatis iura peccant, nunquā diui-
 nam ulcionē effugiunt. Hec Caio extrema man-
 data dedit Tiberius, omnia quidē pollicenti, sed
 fictē. Quamprimū enim principatum assecutus
 est, fratrem iuxta illius presagium sustulit: &
 ipse quoq; aliquanto post coniuuratorum insidijs
 oppressus est. At Tiberius Caio successore sibi
 designato post paucos dies obiit, cū nixisset in
 imperio annis uiginti duobus, mensibus quinque,
 diebus tredecim: post quem Caius Reip. praesuit,
 quartus in imperatorū serie. Romani uerò nun-
 tiato

viato eius obitu uehementer quidem gauisi sunt,
 non tamen audebant credere: non quòd uerum
 esse nuntium non cuperent, quòd iam dudù ma-
 gno redemissent libèter: sed quòd uererentur ne
 tentati falsis nuntijs, si intempestinè gaudium
 suum decergerent, delatorũ opera in certissimam
 perniciem incurrerèt. Nemo enim ante cum pa-
 tritiorum ordinè grauius afflixerat, quòd esset
 iracundus & implacabilis, etiam sine causa odio
 plerosq; prosequens, & pro innata seuitia mor-
 tem leuissimam pœnam existimans. quapropter
 optatissimam hanc famam non sunt ausi fronte
 militari excipere, intelligentes quantum subesse
 spei frustrate periculum. Marsyas uerò Agrip-
 pa libertus cognita morte Tiberij, curriculo ad
 patronum properauit, latissimũ ei nuntium af-
 ferens: quem cum offendisset petentiẽ balineum,
 admoto capite sermone Hebraico, Mortuus est,
 inquit, leo. Id ille satis intelligens, inopinatioq;
 persusus gaudio. At tibi, inquit, tum pro ceteris
 officijs, tum pro hoc nũtio quam tandem di-
 gnam gratiam referam, si modò uera nuntias.
 Tum centurio, qui custodia præerat, animaduer-
 tens tam Marsyæ festinum aduētum, quam in-
 secutam illius uerba hilaritatẽ Agrippæ, suspi-
 catusq; accidisse noui aliquid, rogauit qua de re
 inter se cõferrent. Quibus primo cunctantibus,
 cum ille urgere nõ desineret, tandẽ Agrippa ue-
 iam familiari aperuit omnia: ibi centurio gra-

tulatus ei plurimū hanc felicitatē, cœnā lautam
 apposuit. Sed dum epulis simul indulgetur &
 poculis, ecce tibi quidā superueniens affert inco-
 lumem esse Tiberium, & breui in urbē reuersu-
 rum. Quibus uerbis territus grauiter centurio,
 capitalis culpæ sibi conscius, quòd cum uincto
 latum cōuiuium iniuisset nuntiato imperatoris
 obitu, proturbat Agrippā de lectulo, hac insu-
 per intonans: Tu me impunè falles mentitus mor-
 tem Cæsaris, & nō capite lues hanc lingue petu-
 lantiam? Et cum dicto uinciri iubet, solutū ha-
 tlenus, & accuratius imposterū custodiri eum
 imperat: totamq; eam noctē in his malis Agrip-
 pa exegit. Postera uerò die rumor de Tiberij
 morte increbuit, palam id iactantibus homini-
 bus, quibusdā etiam sacra hac de causa facien-
 tibus: moxq; allatæ sunt à Caio binæ literæ: al-
 tera, quibus senatui significabat successisse se in
 defuncti imperium: altera ad Pisonē urbi præ-
 fectū, idem indicantes, mandantesq; ut Agrip-
 pam è castris dimissum restitueret in id quod
 antè habitauerat domicilium: quapropter bono
 animo uixit postea: nā licet custodiretur, tamen
 suo uictitabat arbitrio. Cæterum Caius Romam
 reuersus, Tiberij simul corpus referens, more so-
 lenni funus celebravit sumptuosissimè: & cum
 uellet Agrippā eadem die solutum dimittere,
 monitu Antonia supersedit: non quòd ea male
 uellet homini, sed negabat decorā hanc festina-
 tionem.

tionem, ne uideretur hoc odio Tiberij facere, si
 confestim solueret quæ ille uinxerat. Elapsis ta-
 men non multis diebus, accersitum ad se domum
 tonderi, uestemq; mutare præcipit: imposito de-
 inde in eius caput diademate, tetrarchiæ quæ
 Philippi fuerat, regem constituit, adiecta Lysania
 quoq; tetrarchia, & pro ferrea cathena dedit
 auream pari pondere. In Iudeam autem Marullum
 misit præsidem. Aliero deinde anno principatus
 Caij Cesaris Agrippa petijt ueniam nauigandi
 in suum regnum ordinandi eius gratia, reuersu-
 rum se hoc peracto pollicitus. Quod ubi impe-
 rator annuit, præter omnium spem rex apparuit,
 insigni exemplo quanta sit in rebus humanis for-
 tuna potentia, reputatione presentis felicitatis &
 egestatis pristina: & alij quidem beatum prædica-
 bant, qui spes suas secutus esset pertinaciter: alij
 uix credebant tantam felicitatem hominis.

Quo Herodes tetrarcha in exilium missus est. C. IX.

Herodias autem Agrippæ soror, nupta He-
 rodi tetrarchæ Galilææ atq; Perææ, inui-
 debat fratri hanc potentiam, quæ in celsiore quam
 maritum cerneret fastigio: urebat eam nimirum
 quod qui profugerat non ualens debita dissolue-
 re, tum reuersus erat auctus dignitate ac fortu-
 na tam splendida: hancq; mutationem iniquissi-
 mo ferebat animo, præsertim quoties illum uide-
 ret ornatum regis insignibus per turbas inuehi:
 adeoq; non poterat imperare suis affectionibus.

LLS ut

ut maritum assiduis hortatibus ad similia spe-
 randa, & suscepta transmarina peregrinatione
 apud urbē ambienda erigeret: negās sibi uitam
 ferendā diutius, si Agrippa Aristobuli à pa-
 tre supplicio traditi filius, & ob extremam ino-
 piam metu creditorum profugus, reuersus regno
 fruatur: ipse uerò filius regis, & à cognatis ad
 regnū inuitatus, per desidiam nihil tale affecta-
 ret, priuata uita contentus. Atqui marite mi-
 inquit, si tibi antehac molestum non fuit, in mi-
 nore quàm olim pater dignitate agere, nunc sal-
 rem honorem familie debituū appetere: neq; feren-
 dum puta existimatione cedere uiro qui tuis
 quondā sustentatus sit opibus: neq; per tuam pa-
 riaris ignauiam, ut illi uideatur plus in pauper-
 rate superfuisse ad querēdam ampliorem fortunā
 industria, quàm tibi in tam opimis facultatibus:
 quasi non pudendū sit te nunc ab eo secundum
 censerī, qui paulo ante nisi tua misericordia non
 potuit uiuere. Ergo Romā eamus non parcentes
 nec labori, nec auri argenti ue impendijs, quan-
 doquidē non tam hæc seruare sit optabile, quàm
 parando regno insumere. At ille resistebat ali-
 quandiu quietis amore, & suspecta habens Ro-
 mana negotia: conabaturq; eam in diuersam sen-
 tentiam traducere. Mulier contra, quāto magis
 eum tergiversari uidebat, tanto urgebat impro-
 bius, nihil nō tentandū censens regni cupidine:
 nec prius destitit, quàm mariti extorqueret con-
 sensum.

*sensum, non ualentis aliàs eius importunitatem
 excutere : itaq; sine parsimonia facto apparatus
 exquisitissimo, unà cum Herodiade Romã profi-
 ciscitur. Agrippa porrò cognita eorũ mente ac
 apparatus, ipse quoq; se accinxit ad resistendum:
 & quamprimum eos è portu soluisse didicit,
 etiam ipse Romã misit Fortunatũ suum liber-
 rum ad imperatorẽ cum muneribus, & literis
 scriptis cõtra Herodem : simulq; mādauit ut per
 occasionẽ amplius cũ principe super hoc nego-
 tio differeret. Qui subsecutus Herodẽ, & secun-
 da nauigatione usus, tantum modò à tergo reli-
 ctus est, quod tum primũ ad Cesarẽ admissõ su-
 peruenit, literasq; reddidit : uterq; enim Puteo-
 los appulit: & Caius tũ fortè apud Baias reper-
 tus est, id oppidulũ est Campania, quinq; ferme
 stadijs è Puteolis distitũ : ubi palatia sunt splen-
 didissima, dum imperatorũ quisq; superiorem
 uincere cõtendit magnificentia: inuitantibus eò
 lauacris calidis sponte è terra scaturientibus,
 tam ad sartiendam corporũ ualerudinem, quàm
 ad animos otio relaxandos cõmodis. Itaq; Caius
 simul ab Herode saluatus est, priorẽ enim eum
 adniserat : simul Agrippa perlegit literas, ac-
 cusantes Herodem, quòd prius cũ Seiano conspi-
 rasset in Tiberium, & nunc iterum Artabano
 Partho faueret cõtra Caij nouũ imperium. Ar-
 gumento erat ipsius tetrarchæ apparatus, qui in
 armamentarijs suis haberet tantum armorum,
 quan*

quantum instruendis uirorū septuaginta milli-
 bus sufficeret. Quare Caesar commotus, percon-
 tatus est Herodem, uerane essent quae nūtiaren-
 tur de armorū numero. Quo annuēte, neq; enim
 uera negare poterat: satis approbatā putans de-
 fectionē, ademptā illi tetrarchiam ad Agrippa
 regnum adiecit, pecuniam quoq; eius donans
 Agrippa indici: Herodē uerò perpetuò dāna-
 uit exilio apud Lugdunū urbem Gallia. Cogni-
 to deinde sororē Agrippae esse Herodiadē, pe-
 cuniam ei propriam cōcessit: & ratus nō liben-
 ter fore marito calamitatis sociam, in Agrip-
 pa gratiam se illi parsurū promissu. Ad haec il-
 la: Tu quidem imperator, ut tua maiestate di-
 gnum est loqueris: sed mihi coniugalis amor im-
 pedimēto est, quo minus fruor hac indulgentia:
 non enim equū censeo, ut cui secūde fortune fui
 socia, eum nūc in aduersa deseram. At ille in-
 digne ferens iam excelsum animum in foemina
 ipsam quoq; cum Herode expulit, & bona eius
 Agrippae largitus est, Atq; haec fuit uindicta,
 quā Deus intulit eū Herodiadi, fratris successus
 inuide ferētī, eum Herodi ad obsequendū uani-
 loquentiae uxoris nimis facili. Caius porrò primò
 ac sequenti sui principatus anno Remp. admi-
 nistravit egregie: moderateq; se gerens, & Ro-
 manorum sibi fauorē conciliauit & provincia-
 lium: procedente uerò tēpore inflatus potentia
 magnitudine, oblitus est se esse hominē, & con-
 uulsi

sumeliosus in superos, ad reliquam insaniam diuinos etiam honores usurpare ausus est.

Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam
seditio.

CAP. X.

Cumq; inter Iudeos & Græcos Alexandriam habitantes exorta esset seditio, terni ab utraq; parte legati delecti ad Caium missi sunt. Apion uero Alexandrinorum legationis princeps multa in Iudeos iactauit crimina: interq; cetera, quòd Casarem non prosequerentur debitis honoribus. nam cum quàm latè patet orbis Romanus Caio exstruantur tēpla & altaria, & pari honore colatur cum ceteris numinibus, solos istos turpe putare dedicare illi statuas, aut irrare per nomē Casaris. Hic acerbe inuecto Apione, multisq; alijs quæ ad exasperandum Caium facerent, Philo è Iudeorum legatis potior, uir per omnia clarissimus, Alexādri Alabarchæ frater, & non imperitus philosophia, parabat causam suæ gentis agere. Sed repulsus est à Casare iubente illum abire, & per iracūdiam nix temperante ab iniuria: quapropter eiectus conuicio uersus ad Iudeos affectatores, Nunc, inquit, oportet bono esse animo, quādo Caius iratus est, nunc enim Deus nobis contra illum aderit.

Caius in Syriam mittit Petronium iussu Iudæis bellum inferre, nisi malint recipere ipsius statuas.

CAP. XI.

Caius porrò indigne ferens à solis Iudæis se despici, legatū in Syriam mittit Petronium successurū Vuellio: iubetq; ut cum na-

lido exercitu inuadat Iudeã: & si sponte id admittat, statuam eius in tēplo Dei collocet: quod si detrectent, bello deuictos imperata facere adigat. Is assumpta administratione rerū Syria, dedit operā ut exsequeretur mādāta Casaris: contractisq; quātum poterat auxilijs, cum duabus Romanis legionib⁹ hybernauit apud Ptolemaidem, primo uere bellū illaturus: quod et Caio significauit per literas: qui collaudata eius industria, horiatus est eum ad agendū gnauiter, & frangendā bello gentis cōtumaciam. Interim Iudeorū multa millia uenerūt Ptolemaidē ad Petronium, deprecaturi ne quid facere cogerentur contra leges patrias. Quod si omnino decretū sit statuam in fano ponere, ipsos primū interficeret, ac tum demū suo arbitratu rem perageret: nam quauis per superessent, nō posse ferre uiolari legislatoris sui decreta, tot retro seculis obseruata ab optimis patribus. Ad hæc Petronius cōmōtor, Hæc, inquit, quæ affertis forte ualerēt apud me aliquid, si meis ipsius cōsilijs & auspicijs rem gererem: nunc necesse est me subseruire decretis Casaris, quibus cōtrauenire impunè nō licet. Ad hæc Iudei: Si tibi Petroni certū est à præscripto Caij nō discedere, neq; eos transgrediemur legis nostræ mādāta, freti diuina potētia, & maiorum nostrorū uirtutis emuli: neq; enim sumus adeo pusillanimes, ut quæ nobis celeste numē imperauit proposito felicitatis præmio, ea prauaricemus in tēpestina uite cupidine. Quapropter feremus

fortunã quamlibet, dummodo patrie legis reli-
 gio maneat incolumis : & parati sumus subire
 pericula, sperantes Deum nobis nõ defore, pro-
 pter cuius honorẽ non reformidamus ancipitem
 fortunæ aleam. Hoc malumus q̃ tibi per igna-
 uiam parendo incurrere perpetuã ignominiam,
 simulq; ob neglectas leges indignationẽ numi-
 nis, cuius uel te iudice potior quam Caij habẽda
 est ratio. Ibi Petronius animaduertens eorũ ob-
 stinatã peruicaciam, neq; se posse sine certamine
 & eade statuam dedicare Casaris, cum amicis
 & famulizio properauit Tyberiadem, ut ex pro-
 pinquo melius res Iudeorũ dispiceret. Iudei ue-
 rò magnũ timentes è Rom. bello periculum, sed
 maius ex uiolatis legibus, iterum multorũ mil-
 lium numero occurrũt Petronio Tiberiadẽ, sup-
 plicantes ne se ad eam necessitatẽ cogeret, neue
 sacratam urbem pollueret uetitis imaginibus.
 Tum Petronius: Pugnabitis igitur cum Casare,
 nec illius opes, nec uestram imbecillitatem adhi-
 bentes in consiliũ? Non pugnabimus, inquit,
 sed moriemur citius, quam discedamus à legi-
 bus : simulq; procumbentes ac nudantes iugu-
 los, paratos se aiebant ad excipiendos gladios.
 Atq; hoc pacto perduratum est per quadra-
 ginta dies continuos, neglectis interim agricul-
 tura operibus, cum maximè sementis essent tem-
 pora : quando quidem certissimũ illis erat pro-
 posuam, mortem potius, quam statuam illam
admis

admittere. In hoc rerum statu Aristobulus Agrippæ regis frater, & Elcias Magnus cognomine, cum optimatibus cæteris eius familia, Iudeorumq; primatibus accedunt Petroniũ, rogantes ut cõsideraret obstinationẽ populi, nène illis desperãdi ansam præberet, quin potius Caio scribat quãta perueicacia reclametur dedicationi statuæ: uiq; relicto agricultura studio, de bello quidẽ nulla uirium fiducia non cogitent: sed parati sint mori potius, q̃ tantã religionis labem in se admittere: ad hæc semẽte omissa instare latrocinia, dum nõ est unde possint persolui uectigalia. Forte enim flecti posse Cæsare, ne quid sauius in eam gentem statuatur, nèue illi rebellandi materiam præbeat. Quòd si nõ moueatur ab inferẽdi belli proposito, tum demũ aggrediendum esse negotium: atq; hæ fuerunt preces Aristobuli. Petronius uerò paritum deprecatoris respectu enixè urgentis, & ipsius rei magnitudinis, paritum cõtentiõsi Iudeorũ propositi, ratus indignum tam multa hominũ millia in gratiã insanientis Caij perdere, & cælestè numen suamq; ipsius conscientia reueritus, maluit absurditã rei per literas docere imperatorẽ uel suo periculo, nõ ignarus q̃ ille esset iracũdo ingenio, & ad uindicandũ prouo, nisi quis quã primũ furenti morem gesserit. Sic enim existimabat, eiamsi ille non decedat de semẽtia, & fortasse indignationem in ipsum ueriat cunctantius mandata exsequen

exsequentiē: esse tamē boni uiri officiū, pro inco-
 lumitate insontis tam numerosi populi uel cer-
 tum interitū non refugere. Ergo ind:ēto Iudæis
 cōuētū ad Tiberiadē, postquā adesse uidit mul-
 ta millia, progressus in cōcionē ait expeditionē
 nō à se ultrò susceptā, sed mādato Cæsaris: cuius
 executionē differrī periculosum esse, propter in-
 dignationē summæ potestatis: & alioqui cōue-
 niēs esse ut ipse ab autoritate illius pēdeat, per
 quē ad tantū dignitatis fastigium euectus sit.
 Attamen uestra, inquit, saluti meā securitatē
 aut existimationē nō preferā, quos scio meritò
 pro patrijs legibus cōtendere. imò ne mihi qui-
 dem probatur, summi Dei templum temerari
 principū licentia: quamobrē legatos ad Caium
 missurus sum, per quos cognoscat uestrā irreuo-
 cabilē sententiā, quātumq; in me erit, hortabor
 ut honestissimæ uestræ uolūtati assensum suum
 præbeat. Deus cuius potētia superior est omni-
 bus humanis conatib. faxit ut et religio uestra
 integra ac inuiolata maneat, & ille per immo-
 dicā honoris cupiditatē nullū sibi cōtrahat pia-
 culū. Quòd si offensus iram omnē in me uerte-
 rit, patiar quoduis periculū, siue in corpus, siue
 in uitā illi seuire libeat, modò ne tam ingentem
 uestrā multitudinē propter constantē bonā uo-
 luntatē perire uideā. Abite igitur quo suum
 quemq; uocat negotiū, & terrā labore uestro
 colite. Legationem autē ipse in urbē missurus
 M M. sum.

sum, & quicquid in rem uestram potero, tam per me agam, quã per amicos meos & necessarios. His dictis concionem dimisit, hortatus ut agros colerēt interim, et bono essent animo: & ille quidē sic populū pro sua uirili cōsolatus est. Deus autē manifestē ostendit Petronio suam prouidentia, quodq; omnibus iuste atq; honeste coeptis propitius faueat. Vix enim orationē finierat, cū repente imber præter omniū opinionē decidit, nullis tam serena die signis præmonstratus, & hominibus propter diurnā ac cōtinuā siccitatē cœlitus pluuiā penē desperantibus, etiā si nubes uiderent, quæ toties spem eorū frustrata fuerāt. Quapropter terra ium præter soliuū præterq; expectationē rigata largis imbribus, Iudæis spes facta est nō irrita fore preces Petronij. Quin & ipse præses magis etiam obstupescit, euidenter cernēs curæ esse Deo res Iudaicas, attestāte tam insigni prodigio, ut nemo nisi impudēs posset cōtradicere. Cūq; accuratē super hoc negotio scripsisset ad Caiū, dehortans ne tam multa millia in extremā desperationē atq; perniciē adduceret, neq; enim nisi bello cōpulsos discessuros à religione patria: ne seipse mulctaret luculētis ex ea gente prouentibus eternūq; apud eā sibi pararet improperiū: id quoq; adiecit, quã charus sit Deo populus, quāq; manifestis signis declaret suā erga illos beneuolentiam. Hac Petronius. Rex autem

Agrip

Agrippa, qui tum fortè Roma degebat, indies
 Caio reddebatur familiarior: quando etiã cõui-
 uium tale illi exhibuit, de industria procurato
 apparatu sumptuosissimo, adhibitoq; omni ex-
 quisitissimarũ lauticiarũ ac uoluptatũ genere,
 ut omnes à tergo relinqueret in hoc certamine,
 atq; ipsum etiã Cesarẽ: tantam illi studiũ fuit
 demerẽdi principis per omne obsequium. Is de-
 miratus eius tam animũ quã magnificẽtiã,
 qui etiam supra uires ac facultates placere sibi
 cõtenderet, uolẽsq; cũ eo certare mutuis officijs,
 iam uino quoq; factus hilarior, Agrippã ad le-
 titiã pronocantẽ sic allocutus est. Equidem
 ante expertus sum tuã beneuolentiã, quãdo ui-
 no etiã tũ Tiberione periculis quidẽ à me colẽ-
 do deterritus es: et nũc uideo te modò mihi gra-
 tificeris, nulli rei parcere, ne facultatũ quidem
 suarũ ratione habita: quare cũ turpe mihi sit à
 te uinci officijs, quicquid hæctenus p me cessa-
 tum est iam p̄sabitur: rantiũq; ad pristinã meã
 erga te liberalitatẽ accedat enixè dabo operã,
 ut maximũ ad futurã tuã felicitatẽ momentum
 allaturũ sit. Sic ille benignè promittebat, ratus
 ampla latifundia postulaturũ, aut urbium ali-
 quarũ uectigalia. Ille uero quãuis iam pridem
 preces parauerat, tamen hæctenus dissimulata
 tum demũ per occasionem aperuit, dicens neq;
 olim propter priuatũ cõmodum præter mandatũ
 Tiberij se illũ coluisse: & nunc nihil aliud ca-

ptare prater ipsius gratiã : nam & priorẽ munificentiã uberiorẽ fuisse quã unquã spe cõcipere potuisset, quantum improba. Etsi enim tu, inquit, maiora præstare ualeas, meis tamen non solũ meritis, sed cupiditatibus etiã abũdẽ satisfactũ est. Ibi Caius attonitus hominis modestia, magis urgere cõpit, ut uellet uti sua beneficentia, nihil nõ polliceri perseuerãs. Tũ Agrippa: Quandoquidẽ domine liberalitatẽ tuã tam benignẽ mihi offers, equidẽ petam, sed nihil quod ad diuitias attineat, quibus iam per tuã gratiã abundo: illud potius postulabo, quod impetratũ & pietatis opinionẽ, et perpetuũ fauorẽ numinis tibi conciliet. Mihi quoq; gloriosum erit, si post innumeras alias hanc unã etiã mihi feceris gratiã, Rogo igitur ut mãdatũ reuoces, quod Petronio dedisti, de statua in Iudæorũ tẽplo ponenda. Hæc ille uelut aleam iaciens, nõ ignarus quantum subesset periculũ, quodq; capitale esset placitis Caij contradicere. Imperator autẽ simul officiosa liberalitate delinitus, simul pudẽdã uanitatẽ ducẽs, si corã tot testib. ultrò ad petendũ prouocato, repẽte mutatus denegasset gratiã: suspiciẽs etiã uirtutẽ hominis, q pluris faceret pietatẽ, suãq; gentis tranquillitatẽ, quam incrementum dominationis aut redituũ, fecit eũ uoti cõpotẽ. Scripsit igitur Petronio, collaudãs eius industriã in cõparãdo exercitu, & in exsequẽdis mãdatis quæ acceperat. Quod autẽ ad statuam

att

attineat, si quidem dedicata sit & posita, sinē-
 dā esse: sin minus, nō esse cur in eo negotio plus
 laboris capiat: sed debere eū soluto exercitu re-
 uerti ad intermissa officia: remissum enim esse
 hoc Iudæis in Agrippa gratiā, cui tātū hono-
 ris à se haberi, ut non possit uoluntati eius con-
 tradicere. In hūc modū Caius scripsit Petronio,
 priusquā ad defectionē spectare Iudæos cogno-
 sceret. Allatis postea de rebellionē rumoribus,
 indignē ferēs genis audaciā, et contēptum
 imperij, homo omni dedecori obnoxius, nullāq;
 rationē honestatis habēs, & impetu iracundie
 quouis abripi solitus, quē refrenare nunquā stu-
 duit, imò ad felicitatē suam pertinere putans si
 quā maximē affectioni huic indulgeret, denuo
 scribit eidē in hāc sententiā. Quoniā plus apud
 te ualuerunt Iudæorū munera, quā mea māda-
 ta, quibus neglectis omnia illis gratificatus es,
 remet iudicem facio quid de teipso statuere de-
 beas semel indignationem meam meritus. Volo
 enim te exemplū fieri & presentibus et poste-
 ris, nullo modo irrita habenda mandata impe-
 ratoria. Hæc epistola missa quidē est ad præsidē,
 non tamē Casare uiuo reddita, qui perserebant
 tardius nauigantibus, ita ut prius ille alias ac-
 ceperit literas, nuntiantes de Caij exitio. Deus
 enim nō fuit immemor Petronij, & periculorū
 quæ propter ipsius honorē atq; Iudæorū religio-
 nē subiit: sed amoto à reipub. habenis Caio pro-

pter impiè affectatos diuinos honores, tanto maior habita est illi gratia tã à Romanis q̃ à provinciliabus, maximo fauore præcipuis senatoribus cū prosequentiibus, in quos potissimū Caius debacchari est solitus. Is extinctus est nō multo post quã Petronio scripserat illã mortis denunciaticẽ epistolã. Causam aut̃ propter quã Caius sublatus est, & quẽadmodum cõparata sint in eum insidia, procedente stilo significabimus. Ceterũ Petronio prius reddita sunt litera de cede imperatoris, ac tum demũ superuenerunt illa, quibus iuebatur mortẽ sibi consciscere: quare letatus fortuito tyranni interitu, admiratus est Dei prouidentiam, qui sine dilatione mercedẽ habiti sibi honoris persoluerit, & Iudeis presentem opem attulerit. Et ille quidẽ miro hoc modo euasit mortis periculum.

Quo in statu res Iudæorũ apud Babylonẽ fuerint,
& de Asinæo ac Anilæo fratribus. CAP. XII.

XVI. Inciderunt in ea tempora graues morus Iudeorũ apud Mesopotamiam ac Babyloniam habitantium, cedesq; & calamitates quales nusquam memorãtur in superioribus narrationibus, de quibus accuratẽ tractaturus, causas etiam ab origine repetam. Neerda dicitur urbs Babylonie, frequens populo, & agro fertili, qui tantã multitudinẽ possit alere: ad hæc non patet hostiũ assultibus, cinctã fluentis Euphratis & firmissimis mœnibus: eidem flumini est & Nisibis

Nisibi apposita: quare Iudaei freti locorū natura, sacrū didrachma quod Deo ex more solent offerre, ceterāq; uotiuā pecuniā, in his urbibus deponebant tanquā in cōmuni arario, inde suo tempore transmittēdam Hierosolyma: que deinde à multis hominum illò deducebatur, metuentiū latrocinia Parithorum quorum ditioni tum suberat Babylonia. Ex his Iudaeis erant *Asineus* & *Anileus* fratres, *Ncerdenses* patria, orbatī patre, & à matre ad textrini opificiū adhibiti, quod non in decorū habetur illis gentibus, ubi & uiri exercēt lanificiū, Hos officinae magister, apud quē artē didicerant, quōd serius aliquando ad operandū accessissent, castigauit uerberibus. Illi credentes se affectos iniuria, detractis armis que seruabātur in eius domus pariete, contulerunt se in quendā locū ubi fluuius scinditur, uberē pascuis, & frugū fertilem, ceterorumq; fructuum qui reponuntur in hyemē: ad eos mox confluit iuuenum quisq; egētissimus, quorū armis stipati pro ducibus se gerebant, nemine cohibēte maleficia: cū enim facti essent inexpugnabiles, & arcē sibi cōstruxissent, dimissis exactoribus tributa colligebāt ab accolis, certū uidelicet pecoris numerū, & quantū in alimenta eorū sat erat, promittentes amicitia morē sibi gerētibus, & propugnationem contra externā uim si qua ingrueret, cōtra occisionē gregum ac pastorum, si deirectarent

imperata facere: quapropter necessitate coacti
 mittebant eis quantumcumq; poscerent. Quo fa-
 ctū est, ut aucta eorū potentia, validi essent ad
 incurstrandū quoslibet, nemoq; vicinorū auderet
 eos offendere, aut armis cum illis cōgredi: adeo
 ut ad Parthorū quoq; regē rumor hęc detule-
 rit. Satrapa autē Babylonia postquā hęc audi-
 uit, nolens crescens adhuc malum opprimere,
 priusquā maius aliquod inde proveniret incō-
 modum, collecto quantum poterat ē Parthis ac
 Babylonijs exercitu, properavit contra eos, cu-
 piens ex improviso opprimere: obfessaq; palude
 suos iussit aliquātisper quiescere. Postridie ve-
 rò Iudæis sabbaticas Ferias otio publico cele-
 brantibus, ratus non ausurū hostē in certamen
 descendere, sed nullo negotio uinctos se abdu-
 cturū, paulatim procedebat, ut derepente in eos
 irrueret. Asineus uerò qui tū fortē positis pro-
 pe se armis cū socijs desidebat in otio, Viri, in-
 quit, hinnitus equorū mihi aures perculit, non
 qualis est passim pascentiū, sed qui sessorē tergo
 uehant: nam & frenorū sonitū sentio, uereor ne
 circūuenti simus ab hostibus: sed procurat ali-
 quis speculatū, qui nobis quid immineat ceriò
 renuntiet: optarim autē uana esse quę diximus.
 Moxq; quidā profecti uisum, celeriter redeūt,
 nō falsam suspicionē fuisse referētes: adesse ulto-
 res acceptę iniurię: ex insidijs se obrutos eq̄ta-
 tu copioso uelut pecora, ne ad repugnandū qui-
 dem

dem paratos, uetante propter ferias patria consuetudine. At Asineus longe aliter quã speculatori uidebatur statuit, nõ concedendã censens hanc uoluptatẽ hostibus, ut per otium in se grassarentur cædibus: quin potius uirtutis & presentis necessitatis memores cõniti debere, ne si ita fors ferat, nõ inulti pereant: primusq; correptis armis suos exẽplo ad similitudinem exciuit audaciã, ad cõferẽdas cũ hoste manus eos animãs: & quia cõtempnim ueniebãt, rem factam se habere putantes, multis cæsis reliquos coëgit terga uertere. Eius pugna postquã ad Parthorũ regẽ fama peruenit, admiratus fratrum audaciã, concupiscit eorũ aspectũ & colloquiũ: confestimq; ad eos misit fidissimũ è satellitibus qui hæc uerba illis referat: Regẽ Areabanũ tamen si iniuriam eorũ uioletia in suo regno acceperit, indignationẽ tamen uirtuti ipsorũ remittere: misissetq; se qui fide data impunitatẽ & securitatem itinerũ eis offerret ipsius nomine, & amicitiam eorũ cuperet, sine fraude omni & insidijs: paratã esse regis munificentiam, foreq; ut hac sua uirtute posthac rege fauente utãtur melius. Tũ Asineus ipse quidẽ profectiõnẽ distulit, fratrem uerò Anileum misit cum quibus potuit muneribus. Inuit ille ad regẽ, & facile admissus est. Areabanus autẽ uidẽs Anileum solum uenisse, rogauit curnã domi reliquisset Asineũ: cognitoq; metu illũ se cõtinere intra palustria,

M M S per

per patrios deos deieravit, nihil eos se laesurum
 in fidem uenientes: idq; porrecta inueni dextra
 sancijt, quod apud barbaros cōuenturos certis-
 simū est argumentū fiducia: nā post datā dextrā
 apud eos nec fallere fas est, nec diffidere, cessan-
 tibus omnino suspicionibus. Tum quoq; Ar-
 zabanus hoc pacto remisit Anileū, persuasurū
 fratri ut simul ueniat. Hoc autē agebat rex uo-
 lens cōciliatis sibi his fratribus per Iudeorum
 uirtutē illas sarrapias cōtinere in officio, que ni-
 debantur ad defectionē spectare occupato rege
 alibi. Verebatur enim ne dum ipse rebelles per-
 domat. Asineus auctus apud Babyloniā uiri-
 bus, siue uolentibus provincialibus, siue inuis
 non tēperaret à maleficijs. Hoc igitur cōsilio illū
 accersyt. Asineus uero facile à fratre in eā sen-
 tentiā inductus est, præserim cōmemorante quā
 luculente erga ipsos rex affectus sit, quodq; ad
 firmandā fidē insurandum interposuerit: qua-
 re primo quoq; tēpore ad Artabanum ambo
 perueniūt. Ille perlibēter eos excepit, in primis
 miratus generosum Asinei animū, q̄ uideret
 breui statura hominem, & primo aspectu con-
 temnenda specie, quasi nullius precij, apud ami-
 eos dictitans, nihil esse in tantillo corpore, quod
 tam uasto animo respōdeat, et inter epulas ostē-
 sum magistro militum Abdagasi predicauit,
 denarrans quanta fortitudine bella gerere so-
 leat. Is cū rogasset ut bona regis uenia liceret
 illum

illum interficere, poenasq; tot malefactorum de eo sumere quibus Parthos laeserat: negavit se hoc permitturum in hominem qui se credidisset suae fidei, data dextra confirmata et iureiurando adhibito. Quod si, inquit, uir bellicosus haberi uis, nihil opus habes meo periurio ad abolendam Parthorum ignominiam: sed redeuntem aggressus per uim absq; meo consensu opprime. Mane deinde accito Asineo, Tempus tibi est, inquit, iuuenis domum reuerti, ne diutius hic ducum in te odia prouoces, qui te forsassis etiam me inuito conarentur interficere: commendo autem tibi terram Babyloniam, ut eam tua cura tutam a latrocinij et illisam custodias: mihi uicissim cordi erit tua incolumitas, quandoquidem tuum caput non dubitasti meae fidei committere: haec locutus, datis mox muneribus Asineum dimittit. Ille domum reuersus castella partim noua condidit, partim quae prius habuerat firmavit munitionibus: breuiq; intantum auctus est, quantum ante eum nemo alius, a talibus exorsus iniurijs: nec contentus honoribus Babyloniorum, a Parthorum quoq; obseruabatur ducibus, qui in uicinas prouincias miriebantur cum imperio. Adeo creuit eius auctoritas una cum potentia, ut Mesopotamia tota ab ipsius penderet nutibus. In hac felicitate florentior indies exegit annos quindecim: quae non prius coepit in deterius uergere, quam neglecto pristino uirum studio, contemptisq; institutis patrum,

trij,

eriy, uoluptate uicti, dediderunt se externis libidinibus. Venerat forte in eas regiones Parthorū quidā dux cū coniuge, tam alijs dotibus, quā insigni forma laudata usq; ad miraculū: hanc siue aspectu, siue fama cognitā adamauit Asiæ frater Anileus: & cū neq; suis imperare posset cupidinibus, neq; ulla alia spes esset potiendi muliere, bello maritū eius petijt: primoq; conflictu caso Partho, uxor in uictoris potestatem & thalamū peruenit: quod quidē magnarū calamitatū tam ipsi quā fratri fuit principium: cū enim amisso priore marito captiua duceretur, simulacra patriorū numinū quæ gentilitio ritu & domi secū habere solebat & in itinere, clam inter ceterā supellectilem aduexerat, ea primum colebat sine arbitris. Deinde in thorū recepta, & nacta fiduciā, propalam operabatur sacris quæ à defuncto acceperat. Id factum obiurgabatur ab amicis utriusq; fratris primarijs, indignū facinus dictitātibus, contra Hebraicæ gentis ritus ac leges ductā uxorē barbarā, deditā impijs patriæ suæ superstitionibus: quare uidendū ne dum nimīū indulgenti uoluptati corporis, à principatu excidant, quæ diuino fauore cōsecuti sint. Sed adeo nihil profectū est his admonitionibus, ut præcipuus quidā cōfossus sit, dum liberius inuehitur: qui moriens iratum numē imprecatus est fratribus eorūq; socijs, ulturum lesam & religionem & amicitiam

etiam, utq; simili & ipsi ab inimicis afficeretur
 exitio: illi quidem q̄ autores iniuria fuerint, hi q̄
 atrociorē legū per summū nefas opprimi
 passi sint: quāuis enim molestē ferrēt talia, plus
 tamē apud eos ualebat præterita uirtutis memo-
 ria, cui acceptā ferebant presentē felicitatē: sed
 indignationem eorū accēdit mulieris impietas,
 nō ferētū pertinaciter amplexā sacra Parthi-
 ca: factōq; cōcursu ad *Asineum* uociferabātur
 in *Anileum*: dicentes oportere eū, si prius pa-
 rum potuit quid utile sū dispicere, nunc certē
 erratū corrigere, priusquā id publica expietur
 perniciē: nam & cōubiū illud nemini proba-
 ri, ut parū cōueniens patrijs ritibus, et supersti-
 tiosum numinū cultū quē mulier sibi permit-
 tat, pertinere ad Dei ueri iniuriam. At ille
 quāuis agnosceret peccatū fratris allaturū sibi
 ac suis magnū aliquod incōmodū, uictus tamen
 germanitatis affectu facile ignoscebat succum-
 benzi tam indomitis cupidinibus. Sed cū ma-
 iores indies cōcursus ad eum & uociferationes
 fierent, tandem super ea fratrem admonuit, an-
 teacta obiurgans, & iubens ut resipiscat in po-
 sterū, mulieremq; domū ad cognatos ipsius re-
 mittat. Nihil tamen hac admonitione effectum
 est: quia mulier sentiens propter se murmur esse
 in populo, et uerita ne *Anileo* propter amorē
 sui durius aliquid accideret, uenena *Asineum*
 sustulit, secura q̄ sub amatore iudice impunē
 aufer

auferret hoc facinus. Ceterum Anileus ad se
 unū iam principatu redacto, cum exercitu fecit
 impetum in uicos Mithridatis uiri apud Par-
 thos nobilissimū, qui in matrimonio habebat
 Artabani filiā: eosq; magna preda abacta po-
 pulatus est: nā & pecunia multā & mancipia
 reperit, pecoraq; & res alias quibus fortuna
 possit auctiores fieri. Mithridates uerò qui for-
 tē tum nō procul aberat, audita uicorū expu-
 gnatione, indignè ferēs utrò se ab Anileo la-
 cessitū iniuria, habitāq; ludibrio suā dignitatē
 iudicās, excita iuuenū manu, collectoq; equita-
 tu q̄ potuit maximo, obuiā profectus est confi-
 cturus cū Anileo: & cum ad uicū quendā ex
 suis peruenisset, ibi quieuit: q̄ decreuisset postri-
 die Iudeos aggredi, sabbato instante quod illis
 religioso otio colitur. Qua de re premonitus
 Anileus à barbaro natione Syro alterius cu-
 iusdam uici incola, & inter cetera diligenter
 edoctus quo loco Mithridates celebraturus es-
 set cū suis conuiuū: iusso curare corpus milite,
 noctu cōtra hostes properauit, ut inopinos op-
 primeret. Quò delatus circa quartā uigiliā, par-
 tim sopitos occidit partim attonitos fuga coë-
 git salutē querere. Mithridatē etiā uiuū captū
 secū abduxit, nudū super asinū imposuū, que a-
 pud Parthos grauissima habetur contumelia.
 Quē cum sic ad syluā quandā perduxisset, hor-
 tantibus amicis ut illū interficeret, ipsi diuer-
 sum

sum uisum est, negãti occidendũ uirum genere apud Parthos præcipuũ, et honorariũ affinitate regia: præteritas enim iniurias posse impetrare ueniã: quãuis enim offensus sit Mithridates, habiturũ tamẽ pro cõcessa incolumitate gratiã: & si grauius in eũ consulãt, nõ quieturũ regem nisi magnis cadibus in Iudeos Babylone degentes uindiceret: quibus parcendum esse propter coniunctionẽ sanguinis. & ut ad illos sibi pareat refugiũ, si qua clades accidat ut sunt belli uicissitudines. Eam sententiã approbauit multitudo cetera, atq; ita Mithridates dimittitur: qui domũ reuersus, ab uxore exceptus est conuuitio, & regis gener post acceptas à Iudeis totam insignes iniurias, nũc captiuus etiã uitã eis debere sustineret precariã. Aut igitur, inquit, pristinã uirutẽ recipe, aut deos testor quibus curæ est regũ dignitas, me tua cõditione nõ usuram postea. Ille partim nõ ferens quotidianum opprobriũ, partim timẽs mulieris elatũ animiũ ne diuortiuũ faceret, inuitus quidẽ, coëgit tamen quantas potuit copias, indignũ seipse uita existimans, si homo Parthus Iudeis uictoriã cederet. Anileus uerò ubi cognouit aduẽtare illũ cũ ualido exercitu, turpe ducens cõtinere se intra paluãtria, & sperans fortunã contra hostes priori similitẽ, fretusq; milite iam assueto uincere, & ipse cõtra eduxit copias: cui præter ueteranos multi tum etiã prædæ cupidine se adiunxerant,

xerant, rati profligandum hostē quamprimum
 in conspectū uenerit. Progressos autē meridiano
 tēpore per regionē inaquosam ad nonaginta sta-
 dia *Mithridates* adoritur, aestu & sui laboreq;
 itineris adeo fessos ut arma agrē sustinerēt, ipse
 recēribus uiribus: cōfestimq; in fugā uersis tan-
 ta cades secuta est, ut multa uirorū millia cade-
 rent. *Anilaus* autē stipatus globo iuuenū effu-
 sissima fuga se in quandā sylvā recepit, relicta
Mithridati latissima uictoria. Verū ad *Ani-*
laum breui confluxit magna multitudo perdi-
 torum hominū, qui licentiā pluris quā pro-
 priam salutē facerēt: itaq; detrimentū quod ac-
 ceperat in praelio, suppletū est duntaxat nume-
 ro: neq; enim cōferendi erant cū his qui cecide-
 rant, eo q̄ essent rudes militia. Duxit tamē eos
 contra *Babyloniorū* castella lateq; uastabat om-
 nia. Tum *Babylonij* reliquiq; hostes miserūt
Necrdam ad *Iudeos* qui *Anilaum* deposcerēs
 ad suppliciū. Quod cū non impetrarent, neq;
 enim illis integrum erat hominē dedere, ad pa-
 cem eos inuitauerūt: quibus tractationē de con-
 ditionibus pacis admittentibus, missi sunt tam
 ab illis quā à *Babylonijs* legati ad *Anilaū*.
 Tum *Babylonij* perlustrato diligenter loco in
 quo se ille cōtinebat, clam noctu irruunt in so-
 pitos et grauatos crapula, & impunē quotquot
 adepti sunt interficiunt, & ipsum *Anilaum*
 inter ceteros. Tum uerò hoc metu exoneratus
 Babyla

Babylonis populus, qui antehac non ausus erat
 odiū effundere in nostros homines, cū quibus il-
 li propter diuersos ritus perpetuū est dissidium,
 nunc his nunc illis praualentibus: sublato in-
 quā Anilei sodalitiū, in Iudeos undiq; coor-
 tus est. Itaq; non ferentes eorū uolentiā, & sen-
 sientes se ad conflagendū impares, nolentes cum
 eis habitare amplius, migrarunt Seleuciam ur-
 bem eius regionis præcipuā, à Seleuco Nicano-
 re olim cōditam: hæc cōmune est Macedonum,
 Græcorū, & Syrorum domiciliū. Eò postquam
 confugerunt Iudei, per quinquēniū nulla af-
 fecti sunt iniuria: sexto autem anno peste apud
 Babylonē grassante, denū inde migratum est,
 quā multitudinē excipiente Seleucia, sequuta
 est Iudeos maior calamitas ex huiusmodi cau-
 sa. In hac urbe semper Græcis male cum Syris
 cōuenit, Græcorū iamē factione præponderan-
 te: quò postquā à Iudeis migratū est, eorū fauo-
 re cōditio Syrorum cepit esse potior, aucta uiris
 bellicosus, & periculorum contēptoribus: quare
 Græci succumbentes, & uidentes se non posse
 recuperare dignitatē pristinā manēte Iudeorū
 & Syrorū consensu, suos quisq; familiares Sy-
 ros appellauerunt de pace & amicitia. id quod
 facile impetratū est: nam cū utrinq; primari-
 bus cōmissum esset negotiū, secuta est reconci-
 liatio, quā ita demū ratā fore placuit, si utriq;
 Iudeos cōmunibus prosequerētur odijs: eosq; ex

N N

impro

improviso aggressi, occiderunt supra quinquaginta uirorum millia: nec ullus euasit, nisi si quæ amici aut uicini seruauit misericordia. Hi deinde secesserunt Ctesiphoniæ urbem Græcicā uicinā Seleucia, ubi quotannis rex hibernare est solitus, habens ibi maiore suppellectilis partē repositā: ibiq; sedes fixerunt, tutos se rati regia maiestatis reuerentia. Caterum Babyloniorum ac Seleucensium terror omnes eius waetus Iudeos peruagatus est: quando quicquid erat Syrorum in illis regionibus, cum Seleucensibus conspirauit in eorum perniciem: quo factum est, ut pleriq; Ncerdam et Nisibim se receperint, securitatem suam reponentes in earum munitionibus, quæ alioquin etiam habitantur à uiris bellicosissimis. Atq; ita se tunc habuerunt res Iudeorum per Babyloniam.

FL. IOSEPHI ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBER XIX.

Quomodo Caius à Chærea cæsus est. CAP. I.

CAIUS porrò non in solos Iudeos Hierosolymis et in uicinis regionibus degentes debacchatus est, sed terra mariq; quam late Romanū patet imperium, quod maioribus repleuit calamitatibus, quam quæ unquam ueterum monumentis sunt prodite.

dita. Sed maximè Roma ipsa eius scuitiã exper-
 ta est, nihilo hac parte meliori conditione quàm
 urbes ceteræ, præsertim senatores ac patricij, ca-
 teraq; nobilitas: innumerisq; iniurijs vexaban-
 tur qui uocantur equites, opibus & dignitate
 senatoribus proximi, utpote ex quorum ordine
 senatorũ habeatur delectus: hi enim ignominijs
 afficiebantur & exilijs cadibusq; & confisca-
 tionibus, quæ tũ ferè cedis accedebant premiũ.
 Se uerò pro deo gerebat, non contentus huma-
 nis honoribus coli à subditis, & Capitoliũ fre-
 quentans templorum omnium in urbe celeberrimum.
 Iouem eius præsidem appellatione fratris
 salutare ausus est. Alijs quoq; operibus suam
 declarabat insaniam, quando à Puteolis urbe
 Campania ad Misenum alterũ maritimũ oppidũ
 grauatus triremi trajcere, & alioqui ad suam
 dominationẽ pertinere existimãs, si à mari ea-
 dem quæ à terra obsequia exigeret, ab uno pro-
 montorio ad alterum ponte iuncto medio sinus
 spatio, curru ulro citroq; uectatus est: id enim
 demũ iter dignum esse maiestate sui numinis.
 Templorũ etiã Grecanicorũ nullum in spoliatũ
 reliquit, & omnes insignis artificij tabulis atq;
 stannas edicto ad se cõportari imperauit, quic-
 quid ubiq; terrarũ pulchri esset, in pulcherri-
 mo loco, hoc est, Romana urbe spectari debere
 dictitans. His spolijs palatium suum & hortos
 exornauit, aliosq; suos secessus per Italiã. Ad

hæc Iouē qui à loco in quo uniuersis Græcis colitur : cognominatur Olympius , opus Phidia Atheniensis statuarij, ausus est iubere in Urbē transferri: quod tamē factū non est, architectis apud Memmium Regulum, cui demandatum erat hoc negotiū, negantibus loco moueri posse illasum simulacrū, & absq; uitio. Aiunt etiā prodigijs fidem excedentibus Memmiū ueritū, distulisse imperata facere: quæ ipse inseruit excusantibus cessationē suā literis : cumq; capite luendum esset neglectū mandatū, interitus Caij hominem exemit periculo. Eò deniq; insania proiectus est, ut natā sibi filiā in Capitoliū delatam, in simulacri genua deponeret, quasi cōmunem sibi cū Ioue prolem, in medio se relinquere dicens iudiciū, utro maiore parente sit genita: atq; hæc agentē tolerabant tamē homines. Permisit etiam seruis licentiā deferēdi suos dominos qualicumq; crimine : q̄ eò grauius erat, quia ex ipsius Cæsaris autoritate, & in eius gratiam gerebantur omnia: adeo ut Claudium ausus sit Pollux mancipium ipsius reum facere: & Caius sustinuit inter indices audire paruū dicentē causam capitis, sperās sumptuum se de illo supplicium : quod tamen ei non licuit. Itaq; cum totum suæ dirionis orbē repletset sycophantijs, & seruos erexisset contra dominos, passim illi tendebantur insidia, alios ira stimulante ad uindictam acceptæ iniuria, alijs

ipsius

ipsius cade imminentē sibi perniciem precauere uolentibus. Certē ius publicū, nisi illo sublato, saluū manere nō potuit, præcipuē nostra gēs eius cade erepta est ex ipsis interitus faucibus: quapropter libet mihi accuratē denarrare totū negotium, uel ideo ut argumentū sit diuina potentia, quod & in aduersis soletur homines, et modestiæ fortunatos admoneat, ne opinione diuturna felicitatis falsi, neglecta uirtute in perpetuā corruant miseriam. Tres in illius necē conspirationes factæ sunt, quarum singule auctores habebant uiros fortissimos: nā *Aemilius Regulus* à *Corduba* Hispaniæ ciuitate oriundus manum coniuratorū circa se habebat, quorum opera illū tolleret: alterius *Cassius Cherea* tribunus erat caput: *Annius* quoq; *Minucianus* non paucos ad opprimendum tyrannū conciuerat. His *Caius* inuisus erat, *Regulo* quidem quæ is natura omnem iniquitatem oderat: erat enim magnanimus, & liberali ingenio præditus, ita ut non dissimularet sua cōsilia: quæ cum multis cōmunicauit, uel amicis, uel alioqui uiris strenuis. *Minucianus* uerò partim *Lepidum* ulciscendi cupidine, quæ illi amicissimum & ciuem cum primis egregium *Caius* occiderat: partim metu, quod uideret eius odia semper esse exosis capitalia, decreuit illū ferro inuadere. *Cherea* non ferebat exprobratam sibi à *Caiō* molliciem, & alioqui quotidiana pericula quibus propter fa-

militariatcm eius erat expositus, optimè se pu-
 tabat nece ipsius euasurū. Commune autem o-
 mnium illorum erat propositū, superbe ac im-
 potenti eius dominationi finem imponere: spes
 enim erat, successurū negotiū, & re bene gesta
 seruandam ope sua rempublicā, cuius saluti ho-
 nestum esse uel uitam impendere. Sed Cherea
 fuit feruentior ceteris, tum cupiditate parandi
 sibi clari nominis, tum q̄ propter tribunatum
 faciliorem accessum habebat ad perpetrandū
 facinus. Interim Circenses ludi agebantur, qui-
 bus impendio delectatur Romanus populus, &
 alacriter in circum concurrens, quicquid desi-
 derat ab imperatoribus flagitat, & illi postu-
 latis eius perlibenter indulgent, tum quoq; con-
 tentione magna rogabant, ut tributorū ac ue-
 Etigalium releuaret onera. Ille non ferens eorū
 nociferationes, dimissis militibus iubet clama-
 tores illos passim correptos duci ad supplicium:
 multiq; hoc pacto capite plexi sunt: idq; tulit
 populus, & cessauit à clamoribus, exemplo do-
 ctus maiorem uitæ rationē habēdam quā pe-
 cunia, quòd uiderent pro importuno eius stu-
 dio multis representatum interitum. Hæc ma-
 gis etiam Cheream incitauerunt ad aggredien-
 dum facinus, & compescendam immanē Caij
 ferociam. Et sepe quidem epulantiem inua-
 dere decreuerat, certis tamen rationibus id
 diuulit; non quòd dubius esset propositi, sed
 quia

quia captabatur occasio cōmodior, ut non irritò conatu rem ad effectū deduceret. Iam autē non modicum tēpus exegerat in prætoriaña militiã: tum uerò exactionibus præpositus, & debitis in fiscum redigendis, quorū quedam dilatione solutionis conduplicata fuerant: dum in exigendo terit tempus, & afflictæ fortune hominū miseratione exsequitur mandata negligentiùs, concituit in se iram Cæsaris, non sine probro effeminati ac segnis animi: nec hoc contentus, quoties ille redeuntibus vicibus signū à se peteret, formineum aliquod & probrosum dabat uocabulum: atq; hæc faciebat, cū ipsum non puderet in quibusdā à se institutis sacris uti amictu muliebri, cincinnisq; & alio ornatu quo sexum mentiretur. Et post hæc audebat exprobrare Chereæ turpitudinē: qui & quoties talia signa acciperet ferebat indignissimè, & magis etiam cū videretur tradens ea militibus, essetq; ceteris tribunis ludibrio: nam allaturo eo signum à Cæsare, prædicebant fore ut afferret tale aliquod ludicrum: quapropter ausus est sibi aliquot asciscere, iustam ire causam præferens. In his erat Popedius uir ordinis senatorij, omnibus ferè perfunctus honoribus, alioquin Epicureus & tum sectator oij: hunc detulerat inimicus eius Timidius, q̄ in Caium iecisset cōuitia: & testem adhibebat Quintiliam mimā, propter formam adamatam cū alijs mulis tum Popedio: quæ

cum nollet amatorē suum falso, ut erat, testimoni-
 nio grauari in causa capitis, Timidius urgebat
 tormentis eam subijci. Tum Caius exasperatus
 Cheream iubet sine mora torquere Quintiliam,
 ideo potissimū ei solitus cædes & questiones in-
 iungere, q̄ putaret hæc executurū inclementius,
 quo mollicia notam effugeret. Quintilia porrò
 cum torquenda duceretur, consciorū cuiusdam
 obiter pedē calcavit, innuens ut bono esset ani-
 mo, neue ad tormenta ipsius expauesceret: se
 enim ea perlaturā obfirmato animo: itaq; cru-
 deliter eam examinavit Cherea, non sponte, sed
 necessitate coactus, Cumq; illa perduraret, du-
 xit eam in Caij conspectum, affectam modis mi-
 serabilibus. Cuius miseratione indignè lacerata
 imperator nonnihil flexus, Popedium absoluit,
 & pecunijs solatus est mulieris, calamitatem
 quā fortiter æquè ac feliciter tolerauerat. Id ue-
 rò indignissimè tulit Cherea, sic traduci putans
 suam seuitiam, quasi tam immodicam, ut ipsum
 Caium remediū eius adhibere oporteat: quam-
 obrem sic Clementem & Papinium alloquitur,
 quorum hic & ipse tribunus erat, ille præfectus
 urbanarū cohortium: Nos quidem Clemens in-
 uendo imperatore nunquam officio nostro de-
 fuimus: nam nostra opera & industria coniu-
 ratorum alij necati sunt, alij tormentis intātum
 lacerati, ut ipsi nisi sint miserabiles. Sed hæcine
 sunt nostra militiæ munia? Tacente ad hæc Cle-
 mente,

mente, sed uultus rubore pudorem facente ministeriorum talium, ceterum uerbis non auso suggillare insaniam Caesaris. Chærea iam confidentius commemorare coepit calamitates urbis & imperij, Harum, inquit, causa uulgi sermonibus in Caium refertur: sed si rei disquiratur ueritas, ego mi Clemens, & hic Papinius, & ante nos tu Romanis, immo toti humano generi horum malorum causa sumus, qui mandata eius exsequimur: & cum finem imponere possimus eius tum in ciues tum in reliquos subditos debacchationibus, per tam fœda ministeria facti sumus ex militibus satellites ac carnifices, non pro libertate Romanorum aut imperio gestantes arma, sed pro eius incolumitate qui eorum tam animos quam corpora in seruitutem redigit, contaminantesque nos quotidie cruore casorum & atrocissimis questionibus, donec ipsius iussu ab alijs pari modo tractabimur: non enim hoc modo chariores ei reddimur, sed suspectiores potius: & alioqui assuetus cadibus, quas libidine moderatur, non iudicio, nequaquam conquiescet prius quam nos quoque ceteris adijciat: nimirum iam destinatos exitio, nisi mature prospicimus et communi liberari, & nostrismet periculis. Clemens autem etsi approbaret Chærea sententiam, tacere tamen eum iussit, ne sparsis in plures his sermonibus, & euulgato ante effectum consilio, raperentur ad supplicium. expectandam esse optabilem occa-

sionem, fortuito alicunde offerendam: sibi quidem ob ingrauescentē iam ætatem non satis esse animi, & habere se tutiora consilia: nam honestiora ne cogitari quidem posse. His dictis Clemens domum se recepit, secum agitans quæ audierat, quæq; ipse dixerat. Chereas autem non nihil temerè incipiens, ad Cornelium Sabinum & ipsum tribunū properat, quem uirum quòd non cõtemnendum nosset libertatisq; amatorem eximium, & ferentem agrè præsentem statum Reipublice, expeditum aliquod ab eo expectans consilium, decreuit ei rem proponere, sollicitus etiam ne per Clementē res proderetur, et omnem moram periculosam existimans in tanto negotio: hunc postquam libenter id accipere intellexit, ut qui iam ante pari modo animatus, ideo tantū hæctenus siluerat, quòd cum nemine auderet communicare suam sententiam: tunc uerò opem etiam polliceri non modò silentium, magis etiam cõfirmatus est in proposito. Itaq; rati non amplius cunctandum, ambo ad Minutianum se conferunt, magnitudine animi ipsis similem, & eodem accensum uirtutis studio, Caio uerò suspectum propter necem Lepidi, hominis Minutiano coniunctissimi, & insuper cõmuni obnoxiiū periculo: omnibus enim honoratis Caius erat terribilis, præ cæteris in tales seuire solitus: & iam ante significationem aliquam inter se dederant, quæ tum agebantur iniquo se ferre animo:

animo : quamuis enim metus periculi non sine-
 ret eos manifestè proferre odiū quo Caium pro-
 sequerentur, tamē oculius quidam eius rei sen-
 sus mutuam inter illos beneuolentiam concilia-
 uerat. Et quoniam Minutianus dignitate præ-
 stabat, homo cū primis ciuiū nobilis, omnemq;
 laudem meritis, soliti etiam antea plurimū illi
 deferre, in eo quoq; congressu postulabant ut
 ipse initium sermonū faceret. Ille rogauit Cha-
 ream, quòdnam signū ea die ab imperatore ac-
 cepisset : uulgatū enim iam erat per urbem, quo-
 modo ei soleret dandis signis illudere. Ibi Cha-
 rea cupide arrepta occasione, fretusq; Minu-
 ciani fide, At tu mihi, inquit, libertatē signum
 da, cui gratias habeo, quòd me ultero properan-
 tem excitas : neq; mihi ampliori adhortatione
 opus est, si quidē tibi quoq; idem placere uideo.
 Et priusquam cōueniremus iam antè consensi-
 mus : gladius hic, quo accinctus sum, ambobus
 sufficiet : quare age aggrediamur opus te auto-
 re, equidem uolens ac libens sequar quocunq;
 iusseris, adiutus tua prudentia: nec te debet tar-
 dare ferri inopia, dum animus tanto facinore
 dignus superest, à quo etiam ferrum solet effica-
 ciam sumere. Ipse certè totus feror, in hoc nego-
 rium, securus quid mihi post eueniat: quādoqui-
 dē nec libet nec uacat de me priuatim dispicere,
 in publica seruitute parua, sublatis legibus, Et
 omnibus imminente à Caio pernicie: Et dignus
 sum

sum opinor uel te iudice cui credatur hoc ministerium, quando & tibi eadem probari uideo. Tum Minucianus sic animatum sentiens, complexus hominē collaudatum hortatus est ut pergeret, apprecatus ut superi conatus eius ratos habeant: atq; ita mutuū confirmati diuersi abeunt. Ferūt hoc consilium quodā omine fuisse firmatū. Nam ingrediente curiam Chærea, uox cuiusdam è turba audita est, iubens eum, dijs iuantibus, destinata perficere: & primò suspicatus est rem ab aliquo è coniuratis proditam: deinde intellexit incitari se aut à quopiam cōscio, aut uoce Dei, cui curæ sunt res mortaliū: iamq; multi participes insidiarum armati aderant & senatores & equites, simulq; militum quotquot erant conscij: nemo enim erat qui non putaret necem Caij pertinere ad salutē publicā, & ideo pro se quisq; dabans operā ne quis in hoc facinore cæteris uirtute cederet, cunctis tam uerbis quàm opere in exitium tyranni conspirantibus. Nam & Callistus his se adiunxit Caij libertus, qui unus plurimum apud eum poterat, socius quodammodo tyrannidis, & formidatus omnibus, abundansq; pecunijs quas ex munerū corruptelis parauerat: utebaturq; immodicè hac potentia, suspectū nihilominus habens principem, cuius ingenium norat implacabile, & in semel destinatis pertinax. Ipsi autem inter alias periculi causas hæc erat non postrema, quòd esse pecun

pecuniosus nimium : quare ad Claudium clam
 desciscebat, colens eum quòd speraret successu-
 rum in imperiũ, & iam tum obsequijs captans
 eius gratiam, quò tandẽ apud illum quoq; esse
 in pretio. nam & iactavit apud eum, iussum se,
 ut veneno ipsum tolleret, & hætenus semper
 commentũ differẽdi causas innumeras. Videtur
 autem mihi hoc finxisse in gratiam Claudij: nec
 enim ille si patrum necare voluisset, tulisset ex-
 cusationes Callisti: & liberto cessanti imperata
 facere mox representatum fuisset meritum præ-
 mium. Claudius tamẽ qui diuino quodã favore
 Caij furorem euasit, gratiam Callisto persuasus
 habuit pro nunquã accepto beneficio. Cæterum
 Chereæ conatus differebãtur indies consciorum
 quorundam segnicie: nam ipse inuitus cuncta-
 batur, omne tẽpus parrando huic facinori oppor-
 tunum iudicans: etenim aggrediendi ascenden-
 tem in Capitolium ad mactandas pro filie salute
 uictimas sæpe dabatur occasio: uel præcipitandi
 in forũ è fastigio basilicæ, nummos inde aureos
 & argenteos spargentẽ populo: uel opprimendi
 celebrantem arcana sacra, quæ ipse instituerat:
 nam ipse Caius incautus erat propter securita-
 tem, licet uersaretur inter continuè preparados
 ad insidias. Itaq; inter suos iactabat Chereæ, si
 putarent illum à dijs seruari, sibi uni & ani-
 mum esse & facultatem, uel absq; ferro confi-
 ciendi hominem: adeò insensus erat coniuratis,

simens

rimens ne elaberetur occasio. At illi uidebant
 quidem eum pro communi libertate sollicitum,
 postulabant tamen paulisper differri negotium,
 ne si parum succederet, turbaretur tota ciuitas,
 & factis inquisitionibus præcluderetur uiris
 foribus ad opprimendum tyrannum aditus:
 satius igitur esse dum ludi aguntur in palatio
 adoriri facinus: hi celebrantur in honorem Ce-
 saris, qui primus dominationem à populo in se
 transtulit: & exstructa ante regiam scena, con-
 ueniunt eò spectatù Romanorù nobiles unà cum
 uxoribus ac liberis, presente etiam principe: ibi
 conclusis tam multis millibus intra modicū spa-
 tium, conatù facile successurum, non ualentibus
 etiamsi uelint succurrere protectoribus dome-
 sticis. Assensit Chareas, decretumq; est primo
 ludorù die rem aggredi: sed plus fortuna potuit
 quàm consilium, ita ut uix tertio statuta perege-
 rint, qui fuit ludorù dies ultimus: tum Charea
 socijs cõocatus, Multù, inquit, elapsum est tem-
 poris, quod nobis segnicie[m] exprobrat in hone-
 stis consilijs, quæ uerendù est ne prodita in nihi-
 lum recidat, & Caius exasperatus magis etiam
 seniat. An non uidetis quòd ad hunc modum
 nihil aliud sit quàm libertatis detrimentum, &
 tyrānidis accessio? cum debeamus nobis primum
 securitatē parare, deinde alijs perpetuam felici-
 tatem, unde ad nos & gloria maxima reditura
 sit. Illis uero iam honesto proposito non contra-
 dicen

dicentibus, cunctantibus tamen adhuc, & per stuporem silentibus: Quid, inquit, boni viri, differimus? an nescitis hunc esse spectaculorum diem ultimum, post qua peracta Caium esse navigaturum? Decrevit enim navigare Alexandriam Aegypti visenda gratia: pulchrum vero fuerit, si emittamus e manibus hoc propudium hominis, terra marique triumphaturum de Romanorum ignavia. An non ignominiosum sit, nos Aegyptio cuiuslibet libertatem oppressam non ferenti hanc gloriam cedere: ego certe deliberationes vestras non expectabo amplius, sed periculum faciam hodie, ita ut forte virum decet, quicquid fors ferat libentius perperissurus, quam ut me vivo alius laudem tyrannicide occupet. His dictis & seipsum accendit, & ceteris animum addidit, ut omnes sine dilatione rem aggredi cuperent: moxque palatium armatus gladio perijt, quod ita mos sit accinctos tribunos signum ab imperatore petere: & forte ea die vices petendi ad ipsum redierant. Et iam confluebat multitudo ad palatium, magno tumultu se invicem protrudendo, dum quisque locum spectandi precipere nititur, magna voluptate hanc contentionem spectante Caio: quod nec senatoribus assignata essent loca, nec equitibus, sed promiscue sedebant viri cum mulieribus, & servi confusi cum ingenuis. Progressus deinde imperator rem divinam fecit Augusto Cesari, ad cuius ium honorem ludi celebrabantur.

bantur : & cadente uictima contigit respersi
 cruore togam Asprenatis unius è senatorũ nu-
 mero, quod ominosum ei fuit, licet tum risu ex-
 ceptum à Cesare: nam & ipse in eo tumultu oc-
 cisus est. Fertur Caiũ ea die præter naturã suam
 fuisse affabilem, ita ut insueta comitate omnibus
 fuerit miraculo. Peracto sacro consedit inter
 amicos in theatro, quod cõpactile instaurabatur
 per singulos annos hoc modo : duas habebat ia-
 nuas, alterã uersus subdinalem aream, alteram
 uersus porticũ, per quam actores ingrediebãtur
 & egrediebantur, non turbato spectatorũ con-
 sessu: qua parte erat cella quedam tabularis in-
 terseptã, ubi mimi uersabãtur, et musici. Cumq;
 iam & multiendo cætera sederet, et Chærea cum
 reliquis tribunis nõ procul à Cesare, qui dextrũ
 theatri cornu tenebat : Batibius uir prætorius
 submissa uoce rogauit assidentẽ sibi Cluuitum
 consularem, ecquid noui audisset : quo negante,
 Ergo, inquit, scito instare hodie certamẽ tyran-
 nicidij. Tum Cluuitus, Tace, inquit, bone uir, ne
 quis hæc Achinorũ exaudiat: alludens Home-
 rico carmine. Sparsis deinde in spectatores mis-
 silibus, quæ pomis constabãt & auibus propter
 raritatem gratis, Caius delectabatur diripiente
 hæc certatim populo: moxq; duo quedã ominosa
 secuta sunt. Nam mimus inductus est in quo iu-
 dex deprehẽsus in crucẽ suffigit, & fabula acta
 est Cinyra, in qua & ipse & eius filia Myrra
 occid

occiditur: multūq; ficticiꝝ cruoris fufum eſt tam circa crucifixū, q̄ circa Cinyrā. Quin & eundē diē fuiſſe aiunt, quo olim Philippus Amyntæ filius rex Macedonū ab amico Pausania caſus eſt dū theatrū introgreditur. Ceterū Caio dubitante, permaneret'ne uſq; finem ſpectaculi, præſertim cum dies eſſet ultimus: an lotus & cibo ſumpto reuerteretur, ut erat ſolitus: Minucianus ſupra Caiū aſſidens, ueritus ne periret occaſio, iam enim Chereā egreſſum uiderat, ſurrexit iturus ad confirmandū hominē: eū imperator comiter apprehendens lacinia, Quōnam, inquit, hōe uir? Quē ille reueritus ſedit denuo: ſed uicit timor, & paulō poſt ruruſum ſurrexit, Caio nō amplius retinēte, q̄ eū putaret abi'e ad aliquid neceſſariū. Tum Aſprenas etiā hortatus eſt Caſarem, ut more ſolito lotus & pransus tum demū reuerteretur: cupiebat enim ut conſcius quod ſtatutū erat peragi. Et iam Cherea coniuſatos diſpoſuerat, ut ſuo quiſq; loco nauaret operā: egreſq; moras ferebant, q̄ iam eſſet hora nona diei: & Chereas uolebat in theatrum reuerti, atq; in ſedentē irruere: quāuis enim intelligeret, id ſine multa equitum qui aderant aſſenatorū cade nō poſſe fieri, exiſtimabat tamen eam bene rependi libertate publica: iamq; tendebat in theatrū, cū ſubito ſtrepitu ſignificatur ſurrexiſſe Caſarem. Tum coniuſati turbam dimouent, quaſi Caio hoc uolēte, re antiē uera ca-

o o

piant

ptantes solitudinem quo facilius possent eadem
 perficere: precedebant autem eum Claudius pa-
 eruus, et M. Minutianus sororis eius maritus,
 & Valerius Asiaticus, quos dimoueri ueta-
 bat sua dignitas, eos ipse sequebatur cū Paulo
 Aruntio. Mox ubi regiā ingressi sunt, relicta
 recta uia per quā eum præstolabantur seruorū
 ministeria, et quā Claudius cū alijs præcesserat,
 deflexit ad infrequentē quandam cryptam du-
 centem ad balneas, pueros etiā eo loco uisurus
 qui uenerant ex Asia, partim ad concinnan-
 dos hymnos sacrorū domesticorum, partim ad
 saltandam pyrrichen in theatro: ibi occurrēs ei
 Cherea signum postulat, & illo probrosum
 quiddam dante, conuittio simul ac ferro eum
 adortus ferit grauitē, non tamen letali uulne-
 re: quod quidam data opera factum putant, ut
 multis ictibus consauciatus periret cruciabi-
 lius: mihi nō fit uerisimile, quia tale facinus nō
 admittit lentā consilia: quōd si hoc animo id fe-
 cit Cherea, uidetur mihi fuisse omniū stultissi-
 mus, qui maluerit indulgere iracundia, quā ce-
 leriter se ac suos eximere periculo: maximē
 quando non deerant qui Caio possent succur-
 rere, nisi quamprimum exhalaret animā: alio-
 qui uidebitur se & amicos potius quā illum
 affligere uoluisse, cū posset re bene gesta clam
 se ulioribus eius subducere, non perdēdo teme-
 rē tēpus, uel seipsum potius. Verū hęc quisq;

ut libuerit aestimet. Caius porrò præ dolore vul-
neris, quod humerum inter & collum impa-
ctum ne ulterius procederet osse iuguli retentū
est, neq; exclamauit a: uenias, neque inuocauit
opem amici ullius, siue quòd nemini satis fide-
ret, siue præ superbia: gemitu tantū edito, fugæ
se proripiebat ulterius: quē paratus in hoc Cor-
nelius Sabinus impulit, ut in genua procideret:
moxq; circumfistentium una uox erat, repete,
atq; ita consecerūt eum, illatis certatim crebris
ictibus: extremū autē inflixisse fertur. Aquila,
qui ultimum exitiū illi attulit: author autē fa-
cinoris merito Cherea dicēdus est, quāuis enim
adhibuerit socios, omnium tamē primus id cōce-
pit animo, et modū perficiēdi inuenit, primusq;
ausus est consiliū cōmunicare cū alijs: quod ubi
probari sensit, cōiuratos in unum cōtraxit usus
eximia prudētia, & ad audendū accendit cre-
bris adhortationibus: cumq; res operā posceret,
hic quoq; primus in eū irruit, & sua uirtute cæ-
dē exorsus, trucidati cadauer proculcandū alijs
præbuit. quapropter meritò quicquid ei à socijs
perpetratū est, ipsius prudentia, industria, atque
uirtuti, acceptū ferendū est. Sic Caius finijt mul-
tis cōfossus uulneribus. Quo interfecto, Cherea
cum socijs recipere se qua uenerāt, uidebat im-
possibile: siue attoniti magnitudine facino-
ris, quòd non leue esset periculum occidisse im-
peratorem gratiosum apud insanam multitu-
dinem

dinem, paratis ad ultionē militibus: siue quòd
 angustæ erant viæ ubi patrata est cædes, & re-
 fertæ famulis ac custodibus, qui omnes ea die
 præsto erant ad officiū. Proinde per aliam viam
 contulerunt se ad ædes Germanici, cuius filium
 Caium necauerāt: hæ fuerūt contiguæ pala-
 tio: quod ita unū erat, ut tamen excultum esset
 edificijs per partes à singulis imperatoribus,
 quorū appellationem retinebant: iamq; elapsi è
 turba satis tuti erant pro tēpore, tantisper dum
 in occulto esset casus Cæsaris. Primi autē Ger-
 mani senserunt eius interitū, cohors satellitū ex
 ea gente lectorū ad principis custodiā: homines
 natura iracūdi, ut quibus alijs barbari, q̄ plerūq;
 quid fiat nō intelligāt, robusti corpore & pri-
 mos hostiū impetus excipere soliti, & magnum
 ad victoriā momentū asferre in quācunq; partē
 incubuerint. Hi cognita morte Caij uehemēter
 indoluerunt, nō ipsius uirtutibus rem metiētes,
 sed suis cōmodis, q̄ graciosus apud illos fuerat
 crebris largitionibus beneuolentiā eorū sibi cō-
 parans: moxq; duce Sabino (is non sua aut ma-
 iorū uirtute, ut qui gladiator fuerat, sed insigni
 robore ad tribunatū prouectus est) strictis gla-
 dijs discurrebāt per domos scrutabundi ubi nā
 laterēt interfectores Cæsaris: & primum forte
 oblatum Asprenatē frustratim lacerauerunt,
 eum cuius togam cruore uictimæ respersam di-
 ximus, infauō sanè auspicio. Post hunc Nor-
 banum

banum nacti sunt ciuem nobilissimum, & genus ducentē à multis imperatoribus: qui nihili apud furentes fieri suā dignitatem uidēs, homo ualidus extorsit gladium reluctanti ei qui primus se inuaserat: uidebaturq; non inultus moriturus, ni circumdatus multorū simul obrueretur ictibus. Tertius è senatoribus Anteius cō paucis mala fortuna sicut priores in Germanos incidit, pertractus eò cupidine uisendi Caij cadaueris, quē uehementer oderat: eius enim patrem eodē nomine appellatum non contentus egisse in exiliū, occidit postremò missis illò militibus: pascebat igitur oculos gratissimo spectaculo: uerū audito tumultu latebras queritās, nō effugit Germanorū diligentē perquisitiōē, per irā fontes iuxta atq; insontes trucidatiū: et illi quidē tali fato absumpti sunt. ceterū postquā in theatrum rumor de morte Caij perlatus est, plus demiratiōis tūenit q̄ fidei. Quidā enim etsi perlibenter interitum eius acciperent, quem iandudū optauerant, prae timore tamen credere non audebāt. Alijs cōtrā ideo non libebat credere, quia uerū esse nolebant, atq; etiam maius putabant quā ut humana uirtute posset effici. Hi fere erant pueri ac foemine atq; mancipia. tum nonnulli ex militibus: quòd eius stipendia merētes simul exercerēt tyrannidē, ministri superbia, cōcutientes optimū quemq; ciuium, & prædarū participes. Mulieres autē & iuuentus

deliniri, ut solet vulgus, spectaculis, muneribus gladiatorijs, uiscerationibus, oblectamentisq; id genus alijs : quarū prætextus erat uoluptas populi, re autē uera seruibant crudelitati & insania principis. Apud seruos item gratiosus fuerat propter licentiā contēnendi dominos, cōtra quos in eo paratū habebant presidium. Facile enim erat fidē impetrare confictæ calumnie, & iudicata herili pecunia non libertatē solū assequi, sed & diuitias, q̄ delatoribus octaua cōfiscatorū bonorū esset decreta. Nobiliū autē etiāsi quibus credibile fieret, uel q̄ aliquid præsenserrant, uel q̄ uerū esse miserè cupiebant, adeo nō proferebant gaudiū, ut ne auduisse quidē se fingerēt: alij ne spe frustrata prodita uolūtatis pœnas luerent: insidiarū alij conscj, & tanto magis præ se ferentes ignorantia, ne forte suspecti his quibus expediebat tyrannū uiuere, deposcerentur ad supplicium: nam & diuersus rumor sparsus est, esse quidē sauciū, non tamē occisum, uerū diligenter curari ā medicis. Quo factū est, ut audientiū nemo declararet suum animū: aut enim amici eius erant, qui nuntiabant, & hoc ipso suspecti, quasi fautores tyrannidis: aut contrā infensi homini, & ideo nimis cupide etiam falsa pro ueris credita cōmunicare cū alijs putabantur. Accessit & alius rumor, qui maxime nobilitatis obscurauit gaudiū: eū contempto uulnerū periculo, sic ut erat cruentatū procurrisse

risse in forū, atq; ibi concionari apud populum: ita illi in diuersos affectus distrahebatur rumore ancipiti: non tamen loco se mouere ausi sunt metu calūnia, scientes non tam referre quo ipsi animo id facerent, quā quo factū interpretarētur delatores & iudices. Sed postquā Germani striētis gladijs circumdederunt theatrū, nemo spectatorū nō putabat de se actum, & ad cuiusuis ingressum expauescebant, quasi iamā contrucidādi: habebantq; inopes cōsiliū, ut quibus nec manere tutū esset, nec egredi. Tandē irrumperibus militibus clamor toto theatro tollitur suppliciter deprecantiū, & excusantiū insidiarum ignorantiam, siue insidiā illa fuerint, siue quid aliud. addebant et plāctus, & lacrymas, deosq; innocentia testes innocabant, & alia faciebant ac dicebant, quae eos docebat presentaneū uitae periculū. His flexa est ira militū, ne quid durius in spectatores consulerent: quando quidem hoc ipsum quamuis furentibus immane uidebatur, circūlata caesorū cum Asprenate capita, & in ara deposita, quorū aspectu nihil miserabilius uisum est spectatoribus, dignitatē eorū & infelicitatē reputantibus, & de se quoq; sollicitis, & incerti essent etiānū an omnino periculū euaserint. Itaq; etiā qui iustissimis odijs Caiū prosequerantur, non tamen sincerū capiebant gaudiū, timentes ne auctariū eius cedis fieret, nulla certa spe ostendente se miseris. Tandē Arun-

eius homo graciosus, qui uocalis erat utpote
 praeo rerū uenaliū, paraueratq; sibi ex eo qua-
 stu diuitias ingentes cū pari potentia, theatrū
 ingreditur habitu quā maximè ad luctū cōpo-
 sito: quāuis enim insensissimus esset Caio, tamen
 urgente praesenti discrimine ad dissimulandam
 latitiam, praeferebat insignia moeroris omnia, qui-
 bus uti mos est in charissimorū desiderio, nūtiat
 eius mortē, nō passus multitudinē diutius igno-
 rare quae acciderāt: deinde coepit reuocare Ger-
 manorū impetū, simulq; tribuni iubebāt gladios
 recondere, significantes imperatoris interitum:
 quae quidem certissima salus fuit constipata in
 theatro multitudinis, et eorū qui quomocūq;
 inciderent in Germanos: qui si aliquā spem in-
 columitatis illius habuissent, à nullo abstinuis-
 sent maleficio: adeo illū diligebant, ut suarum
 animarū iactura redeptam salutē eius cuperēt
 nullo respectu calamitatis reipublicae: itaq; tum
 demū cognita eius morte cohibuerunt impetum
 quo in uindictam ruebant, uel q̄ iam non am-
 plius erat tempus declaranda beneuolentiae, aut
 referenda gratiae: uel quia timebant nō impunè
 sibi fore tantam uolentiā, senatu in se animad-
 uersuro si forte ad eū rediret rerū regimen. Sic
 tandem Germanorum rabies sedata est, per Caij
 cadē paulo antè excita. Ceterū Charea qui ual-
 de timebat Minuciano, ne periret in furentes
 Germanos incidens, singulos militū prensabat,

de eo

de eo rogitans, precibusq; cōmendans eis salutē hominis: quo factū est ut ille unā cum Clemente ad eum perductus collaudarit tam egregiū facinus, testatus id esse è republica, eiq; senatus nomine gratias egerit, q̄ nec in deliberādo cōsiliū, nec in peragēdo animus illi defuerit: dicēs hanc esse naturā tyrānidis, ut elata breui uoluptate ex impotētis & iniqua dominationis licentia, infelicē sortiatur uitā exitū, ut inuisa bonis omnibus: quod & Caio tunc accidisse, qui iam tum ante cōspirationē inīā legū contēptū, & non ferendis iniurijs etiam amicissimos à se alienauerit, à quibus nunc perēptus uideatur, cū reuera ipse sibi exitij causa fuerit. Iamq; & in theatro spectatores tumuluabundi consurrexerāt, huiusmodi occasione diffugiēdi prebita. Arcyō medicus correptus ut curaret quosdā saucios, pretextu parandorū remediōrū dimisit proximos: re autē uera ut sese presenti periculo eximerent. Interea senatus in curiā conuenit, populusq; in comitiū confluens erucidatores Caij quarebat, & is quidem serio, senatus uerò tantū in speciē. Cūq; Valerius Asiaticus uir consularis progressus esset ad tumultuantes & indignātes latere interfectores Cesaris, multis eum rogantibus quisnā esset eius cedis auctor, Vinā ego, inquit. Consules autē edictū proposuerunt, in quo continebatur Caij accusatio, iubentes ut domū redirent tam populus quā

militēs, populo quidem magnam relaxationem pollicēdo, militibus uerò præmia, si modò nihil turbarent & abstinerent ab iniurijs: nam metus erat ne exasperati clade aliqua ciuitatem afficerent, nèue ad rapinas uerterentur & sacrilegia. Iam autem totus senatorum ordo conuenerat, præcipuè qui cædis erant conscij: audebantq; sperare aliquid, quasi ad se deuoluto rerum moderandarum arbitrio.

Quo Claudius principatum adeptus sit. CAP. II.

In hoc rerum statu repente Claudius domi arripitur. Conuenientes enim in unū milites & collatis de rebus gerendis consilijs, uidebant populum non suffecturum tot urgētib; negotijs, si ad ipsum rediret rerum administratio: nec sibi utilem eam fore, si desinerent esse ministri principatus & quodammodo socij: optimū igitur uisum est rebus adhuc turbatis principem eligere Claudiū, defuncti patrum, nemini eorum qui tum in senatum coiuerant non præferendum, siue natalium claritatis, siue liberalis eruditionis habenda esset ratio: qui cōstitutus in rerum fastigio præmia cuiq; pro meritis decernat: hæc sententia simul approbata est, & Claudius correptus à militibus: In senatu autē Cn. Sentijs Saturninus, non nescius Claudiū raptum, & instare uirtutis certamen, quasi protusus, nec tamē inuitus, intrepide orationem dignam ingenuis & generosis auditoribus

ribus exorsus est in hanc fermè sententiã. Etsi
 incredibile uidetur, Quirites, quod præter o-
 mnem spem nobis offertur post tam longũ tẽpo-
 ris spaciũ, tenemus tamen libertatẽ, incertum
 quidẽ quã diu mãsuram, & in potestate deo-
 rum sitam quorum hoc munus est: sed quæ in
 præsens certè exhilarare nos ualeat, quicũq; se-
 quatur exitus: bonis enim uiris iucundũ est uel
 unam horã liberos in libera patria uiuere, ue-
 terisq; illius & florentis reip. aliquẽ gustũ ca-
 pere: equidẽ prisca illius libertatis non memini-
 ut post eam sublatã natus, præsentis sanè sum
 cupidissimus, & felices existimo quibus datum
 est in illa nasci atq; institui honestis studijs: pro-
 ximumq; post deos immortales honorẽ his ui-
 ris habendũ cõseo, quorũ uirtute uel sero tandẽ
 hac ætate nobis eam degustare cõtigat: quæ feli-
 citas utinã perpetua propagetur ad posteros: nã
 nobis uel hæc dies sufficit, tã iunioribus nostrũ
 quã senioribus: his quia nõ omnino ignari bo-
 norum libertatis morientur libentius: illis quia
 uirtutis exemplum recens propositum est, quod
 emulari sit longe pulcherrimũ, & non degene-
 rare à claris maioribus. Quamobrem nihil no-
 bis magis curandum est, quã ut cum uirtute
 uiuamus, quæ sola libertatem parit suis cultori-
 bus. Mihi res ueterũ auditus tantũ sunt cogni-
 ta: ex his uerò quæ ipsi uidere licuit, satis intel-
 lexi quantũ malorũ ciuitates inuehant tyrãni-
 des,

des, uirtutē omnem de medio tollētes, & oppri-
 mentes ingenuos spiritus, metum contra atq;
 adulationem docentes, quando non iuxta legū
 prudentiam, sed ad arbitratum principum ad-
 ministrantur omnia. Ex quo enim Iulius Caesar
 potestātē populi diminuit, & proculcatis legi-
 bus subuertit rempublicā, oppresso iure seruiēs
 suis cupiditatibus, nullum malorū genus est quo
 nō attrita sit ciuitas, dum inter successores eius
 posterior quisq; precedentē studet uincere in
 abolendis patriæ moribus, & exhaurire urbem
 generosis ciuibus: q̄ existimarent hoc ad suam
 pertinere securitatem, si rem habeant cū depra-
 uatis hominibus, & optimorū uirorū non solū
 magnanimitatem premant, sed ipsos etiam per-
 dant nō uno mortis genere: idq; cū multi iam
 deinceps in potestatis fastigio collocati fuerint,
 & singuli non ferendis grauaminibus onera-
 uerint rempublicā. Quorū unus Caius qui ho-
 die fato suo functus est, grauiora patrauit quā
 ceteri, nō in ciues solum, sed & cognatos &
 amicos pariter immittens indomitā suam ira-
 cundiam, & iniustas pœnas eis infligēs, insen-
 sus dīs simul & hominibus. Tyrannis enim nō
 sufficit uoluptatū studiū & superbia, neq; ra-
 pina & adulteria, sed præcipuū commodū du-
 cunt si inimicorū totas excindant familias: pro
 inimicis autem habent omnes liberos, nec ad
 placādos eos ulla iniuriarum patientia est effi-
 cax.

ca. etenim cōscij sibi quàm multis malis opple-
 uerint homines subditos, etiamsi illi contēptim
 ferant suum infortunium, ipsi tamē maleficientiæ
 suæ memores, ita demū securitatem sibi pollicē-
 tur, si illos possint omnino tollere. His malis le-
 uari, & nemini nisi uobis inuicem obnoxij, id
 quod & presentis cōcordiæ et futuræ securita-
 tis certissimū pignus est, instaurate collapsam
 ciuitatis decus, & iusta cura rempub. in pri-
 stinam integritatē restituite. Liberū est senten-
 tias proferre de his quæ displicent, quando nul-
 lus dominus ceruicibus imminet, cui potestas sit
 in earum autores animaduertere. Quid enim
 aliud nuper crescentē tyrannidē aluit, quā isto-
 rum segnities, qui nulli in re libidini eius re-
 fragati sunt? quietis enim uoluptate uicti, &
 assueti mancipiorū more uiuere, dum honestas
 morti turpem uitam præferunt, coniecerunt ci-
 uitatē in calamitates nō ferendas, quas partim
 audiuimus, partim uidimus. Ante omnia uerò
 tyrāni interfectores honores quàm maximos
 decernite, Chæreæ præcipuè, qui uir dijs fauēti-
 bus tum consilio tum manu nobis libertatē pe-
 perit: cuius rationem haberi decet, ut pro adito
 libertatis amore periculo, à liberatis digna præ-
 mia recipiat: honestissimū enim est benefacto-
 ribus gratiam reponere, qualis & uir hic ha-
 bendus est, Brutorū ac Cassiorū amulus interfe-
 ctorū Iulij Cæsaris: & hac parte anteferendus,
 quod

quòd illorum opera bellis civilibus perturbatū est totū Romanū imperiū: hic uerò caso tyranno omnibus malis ciuitatē eripuit. Hac Sentiū, senatu magna cum uoluptate audiente, & quorū quot equitum aderant. Tum exsurgens Trebellius Maximus, anulū ei detrahit, in quo lapis erat inclusus in sculptā habens Caij effigiē: quod ille tum intēsus aliò nō animaduertierat: statimq; ea confracta est. Et iam nox processerat, cum Charea signū à consulibus petijt: atq; illi libertatē dederunt. Adeò autē mutatas res mirabantur, ut ipsis sibi uix satis crederēt: tunc enim primū ex quo reip. administratio populo est adempta, signi dandi mos ad consules redijt, penes quos ante Cæsares imperium fuit in milites. Id acceptum Charea militibus tradidit his qui à senatu stabant, uidelicet quatuor cohortes amantiores imperij legitimi, quā tyrānidis: hi mox abierunt cum suis tribunis, pauloq; post etiam populus letus ac spei plenus, multum sibi placēs ob reuersam in pristinū statū rempublicā, & Charea nihil nō tribuens. Is indignè ferens superesse uxorē Caij et filiā, mittit unū e tribunis Iulium Lupū, qui utraq; interficiat: ideo potissimū illi demādato negotio, q̄ Clementis esset cognatus, et dignus ut in partē ueniret tyrānicidij, quasi totius cōsiliij à principio conscius. Non deerāt tamen e coniuuatis quidā, quibus crudele uideretur senire in mulierem, quando

quando Caius non ipsa incitãte, sed suo pte mo-
rem gerens ingenio ciuitatẽ afflixerat, & florẽ
nobilitatis extinxerat. Alij cõtrã illam potissi-
mum malorũ omniũ causam assenerabãt, à qua
amatorio potionatus incidere in insaniã, atq;
ita unã ueneficam attulisse toti Romano orbi ca-
lamitates maximas: quorũ sententia postremò
uicit, & Lupus properauit ad hoc ministeriũ,
ne quid moraretur publicũ cõmodum. Cumq;
uenisset in palatiũ offendit Cesoniam humi stra-
tam iuxta mariti cadauer, inopẽ omniũ que so-
lent exhiberi mortuis, et fœdatã cruore uulne-
rum, affliãtã se cũ iacere simul filia: nec alia
uox eius audiebatur q̃ Caij accusatio, q̃ aman-
tissimã uxori non paruisset pramonenti toties:
quod quidẽ tum ambiguũ uisum est, sicut nunc
quoq; duplicẽ interpretationẽ recipit: alijs sic
intelligentibus, consuluis: eam ut rediret ad sa-
niorẽ mentẽ, & in ciues senire desinere, mode-
ratũq; principẽ ageret, ne foriẽ prouocati eius
crudelitate, parẽ ei uicẽ reponerẽt: alijs cõtrã,
instigasse eã maritũ ut sine mora coniuatos ple-
teret, & quãuis nihil comperii haberet quod
animaduersione dignũ sit, suã tamen securitati
prospiceret: idq; tum exprobratũ illi, q̃ etiã ad-
monitus segnior fuerit: adeò in diuersum sen-
sum trahebantur uerba mulieris. Que dum
aduenientẽ Lupũ animaduertere, ostẽso iacen-
tis cadauere, cũ lacrymis & lamẽtis rogabat ne
propius

propius accederet : utq; sensit cedis causa eum
 uenisse, nō magni pendentē uerba nihil ad suū
 propositū facientia, cōfestim nudatū iugulum
 praeiuit, miserabiliter suā conditionē deplorās,
 et urgēs ne differret incepta à socijs fabula ex-
 tremum actū addere, atq; ita magno animo ne-
 cem pertulit, cuius comitē habuit etiā filiā in-
 fantulam: quod mox ipse factū renuntiavit Cha-
 rea. Ita Caius quarto sui principatus anno fi-
 niit, uir & ante principatū maleficus, uolupta-
 tibus deditus, & fautor delatorū, periculorūq;
 metuens, atq; ea de causa sanguinarius, unicū
 fructū potētiae existimans si abuteretur ea con-
 tra immeritos, & praedas ex iniustis cedibus ac
 rapinis ageret: atollens se supra humanū fasti-
 gium, et diuinitatis opinionē affectās, popula-
 riq; assentatione deprauatissimus: legū cancel-
 los non secus quā uirtutis impedimenta abo-
 minans, & ne intimā quidem amicitia pili fa-
 ciens, quoties ira stimularetur ad uindictam ac
 supplicia: osor bonorū uirorū omniū, quicquid
 collibuissez citra omnē contradictionē licere si-
 bi postulans. Quare ne à sororis quidē germa-
 ne stupro abstinuit, ex quo illi maxima apud ci-
 ues exorta est inuidia, propter incredibilem &
 mulis retro seculis inauditā libidinis licentiā.
 Opus autē eius regale aut magnificū nullū est
 memorabile, aut excogitatū ad utilitatem ho-
 minū, praeter receptacula exstructa circa Rhe-
 gium

gium & Sicilia nauibus frumentarijs ex Aegypto uenientibus : hoc enim citra controuersiam maximum opus est, & utilissimū nauigantibus. Ac ne id quidē absolutū est, sed imperfectum mansit remissa contēione operantium. In causa fuit studium rerū inuiliū, & q̄ pecuniā in priuatas suas uoluptates insumere maluit, quā in publicā magnificentiā: alioquin orator facundus, & peritus utriusq; literatura tam Graecanica quam patria: facileq; intelligebat omnia, ad quorumuis orationes respondens ex tempore: & uel in maximis negotijs suadendi facultate praeditus siquis alius, quā uel ingenij felicitate, uel diuturna exercitatione sibi parauerat. ad cuius laudis emulationem magnos stimulos ei pater addiderat, Tiberij qui ante hūc imperauit ex fratre nepos, eximius in hoc studiorum genere, à quo degenerare in hac parte erubuit, qua ceteros ciues à tergo reliquerat. Nec tamen ei bona institutio profuit, quò minus licentiam adeptus perniciē sibi accerseret: intantū arduum res est eos sapere, quibus adest quiduis facientibus impunitas. Usus enim honestissimis amicis à principio, quo facilius bonā opinionē sibi pararet, tandē eos à se alienauit usurpāda immodica licentia, quorū odijs indies gliscentibus postremò per insidias eorundē oppressus est. Cæ. III.

terum Claudius, ut supra dixi, cognito Caij casu, & hac de causa perturbatione totius palatii, de

tij, de sua salute anxius latebat in quodā angu-
 lo, nullam periculi causam habens præter clari-
 ratem nataliū: nam priuatā uitā agens permo-
 deste se gesserat, uel mediocri statu contentus, li-
 terisq; se oblectabat Græcis maximè, omnē ne-
 gotiorū deuitās strepitū. tum uero attonita uul-
 gi multitudine, regia referta discursantibus cū
 furore ac consternatione militibus, plebe quasi
 metu dominationis soluta ultro citroq; ruente
 zemerè, prætoriani qui potiores habentur inter
 reliquos milites, cōsultare cœperunt quid agen-
 dum sit, non tam solliciti de nece principis, quō
 iure casum existimabant: q̄ quomodo rebus suis
 prospicerēt, Germanis in interfectores sauenti-
 bus, suimet respectu magis quā utilitatis publi-
 ca. que omnia magis augebant trepidationem
 Claudij, maximè cū uideret circūferri Aspre-
 natis & unā cū eo cæsorū capita: stabat enim
 in quodā loco gradibus aliquot accessibili, ob-
 scuritate eius se occulens. Ibi Gratus unus è pa-
 latinis militibus, non ualens satis uultum eius
 discernere præ tenebris, hominē tamē esse uidēs
 qui latere cupiat, propius accessit, licet rogatus
 ut discederet: & tandē protractū agnouit in-
 clamans alios sequētes, profecto hunc esse Ger-
 manicū, dignum qui uacantē imperatoris locū
 occupet. Tum Claudius uidēs eos paratos ut se
 rapiant, metuensq; ne iubente Caio plecteretur
 capite, rogabat ut sibi parcerent, innocentia sua

comms

commemorans, & excusans se inscium rerū omniū. Ad quæ Gratus subridens dextra prehensum sic alloquitur: Desine de incolumitate esse sollicitus, cum potius debeas animū ad principatum erigere, quæ dii Caio sublato tue uirui offerunt, orbem terrarū tandē respicientes fessum calamitatibus. Quare age maiorū tuorū soliū recipe: moxq; attollūt eū in humeros, non ualentē præ metu simul ac gaudio pedibus insistere: iam enim cōplures prætoriani circa Gratum uersabātur, ita ut quidā putantes Claudius rapi ad suppliciū, miserarētur ut hominē innoxium, & qui totā etiā exegisset in otio, ac sæpe sub Caio adductus esset in uite periculum: quidam etiam dictitarēt, ad consules pertinere de eius causa iudiciū. Verū milibus magis ac magis affluētibus, & diffugiēte inermi multitudine, Claudius nō procedebat propter imbecillitatem corporis, quādo etiā ipsius lecticarij fugerant, desperantes de salute domini quæ raptum uiderāt. Itaq; cum hi soli tenerent palatium, partē urbis ut ferūt antiquissimā, & iam antētarēt curā reipublicæ, maior etiā fiebat cōfluxus cæterorū militū, Claudius libēter uidentium, & magno studio conantiū eum ad principatū euehere, etiā ob Germanici fratris memoriam, cuius glōria hærebat adhuc in animis hominū: ad hæc succurrebant præcipuorū senatorū cupiditates immodicæ, & quantū per eas

*peccatum sit ante mutatū statū reipublicæ. quæ
 quia in pristinū restitui iudicabant impossibi-
 le, rursus non esse in rem suā uidebant, si unus
 quispiam citra ipsorū operā posiretur imperio,
 cū liceat prouecto Claudio dignam ab eo pro
 meritis gratiam recipere. Has & alias inter se
 conferentes cōsultationes, cū alijs quoq; affluenti-
 bus cōmunicabāt: cūq; idē omnib' probarentur,
 armatis cinctū sublimem in castra pertulerunt,
 ut ibi sine impedimēto reliqua peragerēt. Dis-
 sidium autē inter senatū & plebē inciderat, dū
 illi ad pristinā redire dignitatē, & inductā à
 tyrannis seruitutē effugere cupiunt: plebs cōtra
 hanc felicitatē eis inuidens, & frenū eorū cupi-
 ditatibus imperatoriā potestātē esse existimās,
 sibiq; aduersus potētiorem iniurias præsidium,
 gaudet auditis quæ Claudio contigerunt, sperās
 huius opera cariturā se bellis ciuilibus, & alijs
 malis quæ olim Pompeianis tēporibus ciuitatē
 afflixerant. Senatus porrò cognito quòd milites
 Claudium in castra transportauerint, lectos sui
 ordinis uiros illò miserunt, qui eum doceant,
 non esse per uolentiā affectandū imperiū: præ-
 stare ut senatui permittat curā reipublicæ, &
 unus sit è senatoribus, iuxta leges prouisurus
 cum alijs quomodo res administrari debeant:
 meminertq; quā miserè tractata sit ciuitas uel
 à prioribus dominis, uel nuper Caio principe,
 sub quo ipse in communi fuisset periculo: neq;
 decere*

decere ut q̄ tyrannidē in alio detestatus su, nunc patriā sponte intēperijs eius subijciat. Quapropter si senatui pareat, & cū laude ad pristinum reuertat̄ otiū solitā virtutē retinens, fore ut maximis cumuletur honoribus à liberis ciuibus, & opinionē optimi viri lucrifaciat, q̄ non grauetur sub legibus p̄ uices nūc præesse alijs, nūc subijci. Quòd si nihil motus Caij exiit pergat in propositis, se certē obnixuros eius conatibus: nam & nō contemnendā militū manū stare à suis partibus, & armorū superesse copiam seruitiorumq; multitudinē, quorū opera in proptu su. Sed præcipuā spem esse in deorū auxilio, q̄ pro recto & honesto certātes adiuuare soleāt: nihil autē honestius q̄ pugnare, p̄ libertate patria. Hac legati Veranius et Brocchus, ambo trib. plebei; p̄cumbentesq; ad eius genua suppliciter orabāt, ne ciuitatē in bellū civile conijceret. Et cū uiderēt eum septū magna frequētia militū, & nihil esse collatos ad hūc cōsules, rogabāt, ut si principatū ambiret, mallet eum à senatu accipere: hoc enim equius fore & felicius, si absq; uolētia, cū bona offerentium gratia habenas imperij capefferet.

Dissidium inter senatum & plebem. CAP. III.

Porrò Claudius sciens senatus arrogātiā, modestē legatis respōdit pro tempore: sed parum tutum ratus se in eorū fidem committere, fretus hortatibus militum operam impigram pollicentium, incitante etiam Agrippa decreuit principatum uls̄rò oblatum non dimit-

tere è manibus. Is enim postquam suæ digni-
tatis autorem Caium exanimè collocasset in le-

XIII. ctulo, & cõposuisset ut tum poterat, perfunctus
hoc officio prodijt ad eius satellites, nũtians ui-
uere quidẽ cum, sed quia crucietur uulneribus,
nũc se medicos ea de causa petere. Caterum ubi
cognouit raptum esse à militibus Claudiũ, agrẽ
dimota turba ad eũ peruasit, & nactus eũ tur-
batum, pronumq; ad cedendã potestatem sena-
tũ, cõfirmavit, hortatus ut magno animo in re-
uinẽdo principatu pergeret. Iamq; unus erat è
fautoribus Claudiũ, cũ accersitus à senatu igna-
rum se omniũ simulans, & unguẽtatus tanquã
à cõpotatione ueniens, ex senatoribus quæsivit
quid de Claudio factũ sit: quibus id quod uerũ
erat respondentibus, & insuper ipsius sententiã
de presenti statu postulãtib; : se quidem aie-
bat pro senatus dignitate nullũ recusare peri-
culum, suadere tamẽ ut magis spectet utilitatẽ
reipublica, quã quæ in presens grata uidean-
tur auribus: cõtendentibus enim de principatu
opus esse armis et militibus, ne imparatis in cer-
tamen descendẽdibus aliquid aduersum acci-
dat. Illis & arma sibi superesse dicentibus, &
collaturos se pecuniã: nec deesse militẽ, et posse
armari seruitia uocata ad pileũ: subiũxit rex,
Vtinã P. C. conatus uester succedat, nõ dubitabo
eamẽ qua in rẽ uestrà puto promere: Scitis qui
à Claudio stãt ueteranos esse, et rei militaris lon-
go usu peritissimos: p nobis autẽ erit mãcipiorũ

præter omnem opinionem liberatorum colluuiem in-
 tractabilis, quos ne gladium quidem satis scien-
 tes stringere, opponemus uiris exercitatissimis:
 quamobrem mihi placet mitti ad Claudium qui
 ei deponere principatum suadeant, & ad eam le-
 gationem meipsum offero. Hac ubi persuasit cum
 alijs aliquot mittitur, & Claudio seorsum tre-
 pidationem senatus indicat: autorque fuit, ut re-
 sponderet sicut decet ad summam potestatem eue-
 ctum principem. Respondit igitur, mirum non ui-
 deri quod senatus agre ferat subesse unius arbitrio,
 expertus aliquot principum seruitiam: nunc uero
 degustaturum eum etiam equam ac moderatam do-
 minationem, que nomen quidem principatus ha-
 beat, sed reuera omnia gerat de communi senten-
 tia: quare non esse cur de eius fide dubitent, quem
 in uaria temporum conditione nunquam ab honesto
 discessisse suis ipsi oculis uiderint. Cum his man-
 datis legati dimissi sunt, moxque concionem apud
 prætorianos habuit, sacramento adactos ut in fide
 mancant, uirumque diuisit quina drachmarum
 millia. Sub diluculum autem Coss. senatum uo-
 cauerunt in Capitolini Iouis edem: quorum alij
 delituerunt in urbe, ne irent: alij rus maturè sunt
 profecti, præuidentes quoniam res euasura esset,
 optantesque uitam seruitutem cum otio potius quam
 ancipitem aleam reparande dignitatis pristinae.
 Conuenerunt tamen centum non amplius, qui-
 bus consultantibus de presenti negotio, repente

P P 4 clamor

clamor militum pro foribus stantium tollitur
 unum imperatorē à senatu creari postulantium
 ne quod detrimentum patiatur imperium com-
 municatum pluribus : & suam quidem senten-
 tiam proferebant de uni alicui cōmittendo im-
 perio, in illorū autem potestate sinebāt delectum
 eius qui uideretur principatu dignior. Quod
 senatui ualde incōmodum accidit, in locum spe-
 ratae libertatis succedente metu à Claudio : nec
 tamen deerant qui affectarent rerum fastigium,
 propter nobilitatem generis, affinitatē uel con-
 iunctam cum Caesaribus : nam M. Minucianus
 uir cum primis clarus, & in matrimonio habēs
 sororem Caij Iuliam, seipsum offerebat, consuli-
 bus aliam ex alia causationē neētentibus. Vale-
 rium etiam Asiaticum alter Minucianus in-
 terfector Caij cohibuit : fuissetq; caedes quanta
 uix unquam aliās edita, siquis permissus fuisset
 eum Claudio de principatu contendere : praesto
 enim erat gladiatorū non contemnendus nume-
 rus, & cohortes uigilum, cum magna manu re-
 migum ultero confluentium : quapropter multi
 metu ab ambiendo sunt deterriti, quòd uel sibi-
 ipsis timerent, uel populo. Deinde appetēte iam
 die Cherea cū socijs aderant allocuturi milites :
 quos illi cū uiderent manu silentium innuere,
 concionari nō passi sunt, omnibus unū impera-
 torem, idq; sine dilatione poscentibus. Tum uerò
 minime senatus poterat expedire cōstitutionem

Reip

Reipublica, militibus autoritatē eius cōtemnen-
 tibus, & intersectoribus Caij amplissimū ordi-
 nem militari insolentia cedere non patientibus.
 Tandem Chærea non cōtinens iram quòd impe-
 ratorem peterent, daturū se ait, si quis signū af-
 ferret ab Eutycho: is erat auriga Præsinus Caio
 dilectissimus, cuius equitio stabulis exstruendis
 ille uiles operas exegerat à militibus: idq; tum
 eo dicto exprobrabat eis Chærea, multaq; alia,
 allaturū se Claudij caput minitans: indignum
 enim esse, si post insanum stulto principatū com-
 mittant. At illi uerbis eius nihil moti, strictis
 gladijs, & sublatis signis tendebant ad Clau-
 dium, adiūcturi se his qui iam sacramēto ipsius
 se obligauerant. ita senatus desertus est à suis
 propugnatoribus, & consules fermè in priuato-
 rum redacti ordinē, mœstitia stuporeq; occupa-
 ris omnibus, nec scientibus quid nam agendum
 post irritatū in se Claudium: iamq; pœnitentes
 alius in alium iactabāt conuitia. Tum Sabinus
 è tyrānicidis unus in medium progressus, citius
 se eos omnes contrucidaturum ait, quam passu-
 rum ut se inspectante imperium committatur
 Claudio, et asciscatur uleronea seruitus: simulq;
 Chæream obiurgabat, quòd cum primus cōtem-
 psisset Caium, nūc meriti mortis uideatur publi-
 cam libertatē prodere, quasi uerò sine hac ulla
 uoluptas uita possit esse uiris fortibus. Ille cōtrā
 hac amissa sibi ceruū ait mortis propositū, uelle

eamen prius tentare mentem Claudij. Interim in castris multi senatorum per confertos milites cniebantur ad officium exhibendum Claudio, & inter ceteros alter Consul Q. Pompeius, eo magis inuisus militibus, quod senatum ad libertatem hortatus fuerat. quamobrem strictis eum inuadentes gladijs perpetrassent eadem, nisi fuissent a Claudio cohibiti, qui ereptum periculo assidere iussit suo lateri. Sed non idem honor habitus est reliquis senatoribus qui cum eo simul uenerat: aliquot enim etiam plagas acceperunt, repulsidum illum salutare properant: Aponius uero discessit saucius, & eorum nemo non periclitatus est. Rex Agrippa etiam auctor fuit Claudio, ut mitius se erga senatores gereret: his enim sublaeis non habiturum quibus imperet. Cui ille libenter paruit, iussitque eos conuenire in palatium, quod ipse per mediam urbem lectica delatus est, deducenibus militibus non sine uexatione plebeie multitudinis, e tyrannicidis autem Cherea & Sabinus conspicui processerant in publicum contra edictum Pollionis, quem Claudius paulo ante Pretorianis praefecerat. Ipse perlatus in palatium conuocatis amicis capitalem senectiam in Cheream protulit. Quamuis enim facinus per se uidebatur magnificum, perfidia tamen crimen obiectum est, & exemplum erat statuendum securitati futurorum principum: ductus est igitur ad supplicium una cum Lupo aliisque compluribus. Fertur Cheream

ream

re am magno animo tulisse id infortunium, nihil mutato uultu ad indecorū habitum, atq; etiam Lupo exprobrantē lacrymas: cumq; is detracta ueste quereretur de frigore, ille cauillatus est, lupum nunquā offendi frigore. Et inspectante corona eorum qui deduxerant, rogauit militem, num exercitatus esset ad cades, & num acutum haberet gladium: postulauitq; eum quo ipse Caium interfecerat: deniq; uno ictu feliciter perijt. Lupus autē deiecto animo parum fortiter ceruicem prebens pluribus ictibus demū confectus est. Paucis post diebus quando solenne parentandi tempus redijt, pop. Rom. dum suorum quisq; manes honoraret, eadē opera etiam Chereæ suam partē in ignem conijciebant, apprecati ut propitius non irasceretur ipsorum ingratitude. atq; hic fuit exitus Chereæ. Sabinus autem non solum absolutus à Claudio, uerū etiam permissus eandem quam antiè præfecturam gerere, iniquum ratus, si à fide coniuratis data descisceret, in corpus adactō capulo tenus gladio suamē manu optatum quasiuit interitum.

Quomodo Claudius Agrippæ paternum regnum reddidit, & edicta eius in Iudæorum gratiam. C. IIII.

Claudius porrò ablegatis militibus quicumq; suspecti esse poterant, edictū proposuit, quo Agrippā in regno per Caiū antiè concessō cōfirmabat, collaudans simul eius operam & industriā: addita insuper Iudæa et Samaria, quòd

quòd olim ad eius aui Herodis regnũ pertinuis-
 sent. has igitur uelut familia debitas restituit.
 Abilam autẽ & finitimam eius ditionẽ in Li-
 bano, qua Lysania fuerat, adiunxit de suo. Fœ-
 dus deinde regis cum Ro. pop. in æs incisum est
 in urbis foro medio. Antiochũ autẽ suo regno
 priuatũ Comagena donauit & parte quadã Ci-
 licia. Dimisit etiam Alexandrũ Lysimachum
 Alabarchã ueterẽ amicum, & olim procura-
 torẽ sue matris Antonia, quẽ Caius iratus uin-
 xerat: cuius filio Marco Bernice desponsa fuit
 Agrippa filia: quo defuncto ante nuptias, re-
 uirginẽ Herodi suo fratri eam collocauit, impe-
 rato illi regno Chalcididis à Claudio. Per idẽ tem-
 pus apud Alexandriã inter Iudæos & Græcos
 exorta est seditio. Occiso enim Caio gēs Iudæorũ
 sub eius imperio uehemẽter oppressa, & multis
 iniurijs ab Alexandrinis affecta, cœpit animos
 resumere: moxq; ad arma uentũ est. Tum Clau-
 dius per epistolam mandat Aegypti præsidi, ut
 seditionẽ illam cõpescat: & ad preces Agrip-
 pe ac Herodis regum edictũ Alexandriam &
 Syriam mitti scriptũ in hanc sententiam. Tibe-
 rius Claudius Cas. Aug. Germanicus, trib. pot.
 edicit. Quoniam cognitũ habemus Alexandri-
 nos Iudæos iam inde ab initio ius eius ciuitatis
 ex æquo cũ Alexandrinis ceteris consecutos à
 regibus, sicut patet ex instrumentis super hoc con-
 scriptis et cõstitutionibus regũs, post adiectamq;

impe

imperio nostro per Augustum Alexandriam
 misisse illis sua iura integra cōseruata per mis-
 sos illò diuersis tēporibus præsides, nullamq; de
 eorū iure cōtrouersiam extitisse etiā cū Aquila
 præsuit Alexādrīa: permissumq; eis ab Au-
 gusto, ut in defuncti ethnarchæ locū alium suis
 suffragijs substituerēt, utq; quisq; in suis ritibus
 maneat, neq; cogatur religionē patriam desere-
 re: ceterū Alexādrinos concitatos cōtra con-
 ciues suos Iudæos C. Caesaris temporibus, propter
 insolentem illius insaniam, dum cōtra patriam
 gentis religionē pro Deo coli ab eis postulat, &
 recusantibus insensus est: uolo incōcussa esse iu-
 ra eorū à Caij insaniam: eisq; ius esse perseuerandi
 in patrijs ritibus. iubeoq; utramq; partē quoad
 fieri potest dare operā ne quid turbarū commo-
 ueat, idq; proposito hoc edicto ita statuo. Atq;
 hæc erāt quæ in illo edicto cōtinebantur. In reli-
 quum autē orbem Romanū tale missum est: Ti-
 berius Claudius Cas. Aug. Germanicus, Pon-
 tifex max. trib. pot. Cos. designatus I I. edicit.
 Petentibus à me Agrippa & Herode regibus
 mihi amicissimis, ut permitterē Iudæis in impe-
 rio nostro degētibus uti suo iure quēadmodum
 antea, sicut & Alexādrīam habitantibus con-
 cessimus: libenter precibus eorū annuimus, non
 deprecatorū tantum causa, sed quia ipsos dignos
 iudicamus hoc nostro beneficio, propter serua-
 tam pop. Ro. fidē & amicitiam. Aequissimum
 igitur

igitur censeo, nullam ne Græcam quidē urbem negare illis ius suum, quandoquidem & sub D. Augusti principatu conseruatiū eis fuit integrum: licebitq; in posterum Iudeis per totum nostrū imperium sparsim habitantibus uti maiorum suorum moribus, quos iam nunc moneo ut hac nostra gratia contenti modestius se gerant, neq; conspuant religiones externarum gentium: suis autem suo arbitratu uiuant legibus. atq; hoc meum edictum ciuitatibus, colonijs, & municipijs Italicis, ac provincialibus per magistratus publicari uolo, ad reges quoq; atq; dynastas transmitti, non minus triginta continuis diebus ita proponendum, ut ab omnibus humi stantibus possit perlegi.

Agrippæ in Iudæam reditus.

C. AP. V.

His edictis Alexandriam & per totū imperium dimissis Claudius Cesar declarauit quomodo in Iudeos animatus fuerit: moxq; Agrippā ad curam sui regni misit auctū maioribus honoribus, cōmendatumq; per literas presidibus prouinciarum simul & procuratoribus omnibus. At ille ut re bene gesta magna celebritate reuersus est: et quamprimū peruenit Hierosolyma, uotiuā sacrificia persoluit, nihil omittens eorū quæ lege præscripta sunt. unde et mulros Nazaræos tonderi mādauit, & catenā auream à Caio donatam pondere parem illi ferreæ quæ regias manus uinxerat, monumentum ad-

uerse

uersa fortune mutata in prosperam suspendit in
 sacrario supra gazophylacium: qua doceret spe-
 ctatores & sublimia posse corruere, & Deum
 ualere illa erigere denuo. omnes enim admone-
 bantur per hanc consecratam catenam, quod Agrip-
 pa leui de causa priuatus dignitate sit uinctus,
 pauloque post compedibus solutus splendidiores
 quam ante principatum adeptus sit: eam esse na-
 turam rerum humanarum omnium, ut celsissima quaque
 prolabatur facile, rursumque inclinata restituan-
 tur in pristinum fastigium. Rite igitur uotis Deo
 redditis Agrippa Theophilum Anani filium
 submonuit a summo sacerdotio, & Boethi filium
 Simonem cognomine Cantharum in eius locum sub-
 stituit. Erant autem Simoni fratres duo, & Boe-
 thus pater, cuius filiam Herodes rex uxorem du-
 xerat, sicut diximus. Idem igitur quod fratres est
 pater sacerdotium Simon adeptus est: quemadmo-
 dum olim sub imperio Macedonum idem contigit
 tribus filijs Simonis pontificis, eius qui Onia pa-
 tre prognatus est, ut supra meminimus. Con- VI
 stituto deinde pontificatu rex Hierosolymitis be-
 neuolentiae gratiam retulit, remisso eis tributo
 quod soliti erant in singulas aedes pendere, deco-
 rum putans si non pateretur se uinci amore mu-
 tuo. Magistrum autem praefecit toti suae militiae
 Silam, quem multorum & difficultium laborum in-
 diuiduum socium habuerat. Paulo post Doricae
 quidam iuuenes natura temerarij religionis specie
 posuerunt

posuerunt in Iudeorū synagoga statuam Cesari, quod Agrippam uehementer commouit ad iracundiam, quòd ea res perditum iret instituta patrie. Quare sine mora ad Petronium Syria præsidem profectus questus est de Doritarum audacia: qui & ipse non minus agrè ferens hoc facinus ut impium, nouatoribus illis asperius scripsit in hanc fermè sententiam.

Epistola Petronii ad Doritas pro Iudæis scripta.

CAPVT VI.

Publius Petronius, legatus Tiberij Claudij Ces. Aug. Germanici, magistratibus Dorienſium. Quoniam tam audax est quorundam uestrū insolentia, ut etiam contra edictū Claudij Ces. Aug. Germanici, quo Iudæi permittuntur suis legibus uiuere, synagogam eorū profanauerint, illata Cesaris statua, quod religioni ipsorū non est licitum, atq; hoc factò non Iudeorū tantum pietas lesa est, sed numen etiam Cesaris, cui rectius in proprio templo statua poneretur quàm in alieno, maximè in synagoga, cum iustum sit, & imperatoris iudicio cõprobatum, ut sui quisq; loci sit dominus: ne mea decreta commemorem post contemptam autoritatē Cesaris, qui Iudæis non religionē tantum permisit, uerum etiam equū ciuitatis ius cū Grecis cohabitātib; his ergo de causis eos qui cõtra edictum Augusti ausi sunt talia, indignantibus etiam proprijs magistratibus, hæc furore populi, nõ suo
 consen

consensu facta asseuerantibus, iubeo per centurionem Vitellium Proculum ad me adduci rationem reddituros. Magistratus autem hortor, ut si uideri uolunt his consensum suum non accessisse, Centurioni fontes indicent, denique opera ne quid turbae aut rixae oriatur, quam quidam captare uidentur: cum contra ego et mihi charissimus rex Agrippa nihil aequè curemus, quam ne ulla Iudaeis detur occasio excitandi tumultus defensionis praetextu. Quo autem melius cognoscatis, quam nã sit super hoc negotio uoluntas Augusti, adiuximus eius edictum apud Alexandrinos propositum: quod iam ante satis notum omnibus, charissimus rex Agrippa mihi sedenti pro tribunali recitauit, ius suum postulans, et ut suis beneficium Caesaris maneat incolume. Quãobrem iubeo ut in posterum nullam quaratis seditionum materiam, et caeleste numen suis quisque colat ritibus. Ita tum Petronius rem curauit, ut et admissum erratum corrigeretur, et in posterum caueretur, ne quis tale quippiam audeat. Rex autem Agrippa Simonem Cantharam pontificatum priuauit, quem Ionathas Anani filio reddere uoluit, digniore hunc tali sacerdotio existimans. Sed ille recipere noluit sic excusans: Equidem tuam rex beneficentiam libenter amplector, contentus tua uoluntate qua mihi tantus honor oblatu est, etsi me Deus indignum iudicauit summo pontificio, sed mihi sacrum illum amictum semel sumpsisse satis est:

EUNG

nunc enim sanctius illum accepi quā nunc recipere. Quod si queris, ostendā qui honore hoc sit longe dignior. Est mihi frater & apud Deū & apud te rex innocentior, ab omniq; peccati labe mundior, quem ausim tibi commendare ut idoneum officio pontificis. Qua hominis modestia delectatus rex, omisso Ionatha iuxta ipsius consilium fratri eius Mathie sacerdotiū id detulit: nec ita multo post Petronio Mar sus in administranda provincia Syria successit.

Gesta Agrippæ usq; ipsius obitum. CAP. VII.

VII. **S**ila autē magister militiae regie, quia per omnem fortunā ei fidus, nullius unquā periculi socius esse detrectauerat, sed uel difficillimos labores pro eo saepe susceperat, fretus amicitia, postulabat etiam paris honoris esse particeps: quapropter grauabatur regi aliquo modo cedere: semperq; licētius agebat cū eo, & in familiaribus colloquijs molestus erat interdū, extollēs se immodicē, & saepe prioris fortunæ aduersitates in memoriam reuocans, ut ostentaret qua studiosus ipsius cultor fuerit, nunquā non labores in eius gratiā exhaustos memorās. Que cū sine modo repeteret, opprobriare uidebatur, ita ut rex tandē offenderetur immodica libertate hominis: iniucunda enim est tēporis ingloriæ acti memoria, & stultiū est indesinenter exprobrare debiū. Postremò iniantū exasperatus est regis animus, ut iræ plus quā rationi tribuens,

buens, non contentus sit ademisse illi prefectu-
 ram, uerumetiā uinctū in ipsius patriā ad ser-
 uandū miserū. Elapso deinde aliquanto tēpore
 lenita iram ira, & ratione defecata in cōsiliū
 adhibita, reputauit quantū laborū uir ille pro
 se perulisset: cūq; natalē suū celebraret, omni-
 bus occupatis circa hilaritates ac epulas, accer-
 siuit Silam ut mox interesse uelit regio cōiuiuo.
 Ille ut erat moribus ingenuis, non dissimula-
 uit indignationē cuius iustā causam habere ui-
 debatur, uocantibus se respondens, ad quē ho-
 norē me rex reuocat, paulo post eo priuaturus?
 neq; enim prius beneuolētia premiū mihi diu-
 rurnū esse passus est, sed spoliauit eo me affectū
 contumelia, nisi forte putat linguā mihi posthac
 fore minus liberā: imō fretus consciētia nunquā
 clamare desinā ē quantis eum eripuerim cala-
 mitatibus, quantū laborū tulerim, ut illi inco-
 lumitatem & honores parerē: pro quibus offi-
 cys nunc premiū reuli uincula & obscurum
 carcerē. Ego certe horum nunquam obliuiscar.
 sed etiā apud manes manebit mihi huius iniu-
 ria memoria. Hac ille uociferabatur, iubens ut
 eadem regi referrent. Qui cū uideret immedi-
 cabilem, reliquit eum in custodia. Conuersus au-
 tem ad Hierosolymorū curam muros noua que
 uocatur ciuitatis permuniēt sumptus publico, la-
 tioresq; & altiores quam antiē fuerant reddi-
 dit: & fecisset aduersus omnē humanā uim in-

expugnabiles, ni *Marsus Syriae praeses Claudio Cas.* significasset eam rem per literas: qui suspicatus molituros aliquid noui, diligenter scripsit *Agrippa* ut à munienda urbe desisteret: atq; ille mox paruit. Erat autē is rex adeò natus ad liberalitatē ac beneficijs demerēdos populos, ut magnis sumptibus pararet sibi celebritatē nominis, pro magna uoluptate ducēs quæsītā munificentia gloriā, longe alius quā *Herodes* qui ante eū regnauerat. Ille enim malitiosus erat ac procliuis ad seuitiā: & propter mutuū odium manifestē praferens erga *Gracos* maiorē quā erga *Iudaeos* beneuolentiā: ut qui externas urbes ornaret pecuniarum largitionibus, aliās balnea & theatra, aliās tēpla & porticus exstruens: *Iudeorū* autem nullum oppidū ornatu aliquo dignatus est memorabili, nec ulla liberalitate profecutus est. *Agrippa* contrā mitissimo fuit ingenio, in exteros omnes ex aequo beneficus, liberalis & humanus: in suae gentis homines benignus, & propius ad iuuandos prā ceteris in aduersitatibus: quapropter libet̄er & continuē degebat *Hierosolymis*, institutorū ac ritū patriā seruator religiosissimus: purus enim erat à contaminamētis omnibus, nec ulla dies ei praescribat absq; sacrificio. Accidit aliquando ut quidā *Hierosolymita* legisperitus, nomine *Simon*, aduocata cōcione per regis absentia agētis eum *Casarea*, criminaretur illū ne impurū &

arcendū templi adiuv, quod non nisi dignis pa-
 reat. Id ubi præfectus urbis illi significavit per
 literas, cōfestim accersivit hominē: à quo forte-
 fortuna repertus in theatro, assidere sibi eū ius-
 sit: moxq; sedata voce et placidè, Dic mihi, in-
 quit, quid tibi nō probatur ex his quæ facimus.
 Qui cū nihil haberet quod diceret, precatus est
 veniā. Tū rex citius quàm quisquā opinaretur
 recōciliatus est, clementiā magis quā irā decere
 reges existimās, & lenitatē animi magis quàm
 celsitudinē: itaq; illū dimisit non sine munere.
 Inter alias autē multas eximijis ornāmētis hono-
 ravit civitatē Berytiā, magnis sumptibus ex-
 structo ibi theatro pulcherrimo, simulq; æquē
 magnifico amphitheatro, & ad hæc balineis ac
 porticibus, nullis parcēs impēdijs, modò absolu-
 rā operibus pulchritudinē adderet: dedicatio
 quoq; horū celebrata est splēdidissimè, exhibi-
 tis in theatro spectaculis, & musicorū omne ge-
 nus certaminibus, aliāq; voluptatū varietate: in
 amphitheatrū verò ad ostētandā magnificentiā
 inductis plurimis gladiatorū paribus. Volēs de-
 inde spectatores oblectare etiā cateruatim cō-
 missis pugnatoribus, ex maleficis in hoc desti-
 natis duas cohortes fecit septingētorū quāq; ho-
 minū, ut illis p̄ imaginē belli decernētibus, pœ-
 na noxiorū in pacis voluptatē verteret: atq; ita
 omnes mutuis absumpti sunt vulneribus. Post VIII.
 hæc apud Berytum peracta migravit in urbem

Galilee Tiberiada. Suscipiatur autem ab alijs regibus: uenitq; ad eum Antiochus Comagena rex, Emesinorū Sapsigeranus, Cotys qui regnabat in minore Armenia, Polemonq; Pōti regulus: et præter hos Herodes frater rex Chalcidis: hos oēs summa hospitalitate excipiebat, ostēdēs per hoc animi sui magnitudinē, ne uideret indignus qui expeteretur à tot regibus: quibus adhuc eum morantibus, Marsus Syria præses superuenit, seruans igitur debitā Romanis reuerentiā, usq; ad septimū lapidē illi obuiā processit: quod quidē simulatis cū Marso initiū factū est, dum eodē cū hospitibus curru uectus, suspectā præsidi redderet tantā regum cōcordiā: ratus enim id non esse è republica, per idoneos nuntios mādauit singulis ut sine mora discederent: qua re Agrippa uehementer offensus est. Et Marsum quidē hac de causa exosum habuit. Matthie uerò adempto pōtificatu successorē dedit Elioneū Cithæi filium. Iamq; teritiū Iudæa totius regni annū exegerat, cū peruenit in urbē Casarea, qua prius Stratonis turris dicta est: ubi solennes ludos celebrauit pro salute Cesaris: ad quā festiuitatē magna multitudo nobiliū ac procerū conuenerat ex tota prouincia. Eius celebritatis die secunda processit mane in theatrū, amictus ueste tota ex argento mirabili opere contexta, qua radijs exorientis solis percussa & diuinū quendā fulgorē emittēs, uenerationem

rationem cum honore incutiebat spectantibus. moxq; adulator es perniciosi alius unde acclamantes Deū consalutabant, rogantes ut faueres propitius: hætenus enim ut hominē reueritos, nunc agnoscere & fateri in eo quiddā mortali natura excellētius. Hanc impiā adulationē ille nec castigauit, nec repulit: pauloq; post suspiciens uidit supra caput suum bubonē funi extento insidentē: moxq; ut sensit hunc esse calamitatis uitiū qui olim felicitatis fuerat, ex intimis præcordijs indoluit: secuta sunt uētris tormina, statim a principio uehementia. Conuersis igitur in amicos oculis: En, inquit, ego ille uestra appellatione Deus uirā relinquere iubeor, fatali necessitate coarguente uestrū mendaciū: & quē immortalē saluastis, ad mortē rapior. Sed ferenda est uoluntas celestis numinis. neq; enim male uixim⁹, imò tāta felicitatē, ut omnes me beatū prædicēt. Hæc loentus crescēte dolore discruciabatur. Propere igitur relato in regiam rumor sparsus est breui esse moriturū: quāobrem cōfestim totus populus unā cū uxoribus atq; liberis saccum induuus more patrio supplicabat Deo pro salute regis, omnia miscens lamētis & eiulatibus. Rex autē in celsiore decūbēs cubiculo, & in faciē stratos humi prospiciens, nō tēperabat sibi à lacrymis. Cruciatu deinde per cōtinuos quinq; dies nihil se remittēte confectus, uirgam finijt, annum natus quartū supra quinquagesim

℞ † gesim

+
Voluntas
poder de
+

gesimum, postquã regnasset per septenniũ: qua-
 tuor enim annos sub Caio Cesare obtinuit re-
 gnũ, primũ in Philippi tetrarchia per trienniũ,
 cui quarto demũ anno accessit & Herodis te-
 rrarchia, tribus deinde annis sub Claudio Ca-
 sare præter iam dictam diuionẽ in Iudæa quoq;
 regnavit & Samaria, simulq; Cesarea. Ex an-
 nus autẽ redditibus percipiebat cum plurimum
 M C C. myriadas: nec his cõtentus, mutuũ acci-
 piebat pecunias. Cũ enim esset munificus, impẽ-
 sis nõ sufficiebãt redditus, q̃ liberalitatẽ exerce-
 ret sine parsimonia. Ceterũ prius q̃ euulgaretur
 regis obitus, Herodes dynasta Chalcidis, et Chel-
 cias magister regia militiæ conspirantes simul
 Aristonẽ miserũt, qui Silã cõmunẽ amborum
 inimicũ interficeret, quasi hoc à rege mandatuũ
 acceperit. Atq; hic fuit Agrippa regis exi-
 tus. Superstites autẽ ei fuerũt, filius quidẽ unus
 Agrippa annũ agens decimũseptimũ: filia ve-
 rò tres. ex quibus Bernice nupta erat Herodi
 paruo, nata annos sexdecim: reliquæ duæ tum
 etiã uirgines erant, Mariãme & Drusilla: hæc
 septennis à patre desponsata Iulio Archelao
 Chelcia filio, illa decẽnis Epiphani filio Coma-
 genorũ regis Antiochi. Postq̃ autẽ cognitum
 est excessisse Agrippam, Cesarienses & Seba-
 steni beneficiorũ eius obliti pessimã ei retulerũt
 gratiã, cõiuitia non dicenda iactantes in defun-
 ctum: multũ quoq; vulgus qui tum forte ade-
 rant,

vant, protractas è palatio filiarũ statuas unani-
 miter detulerunt in lananaria, eisq; ut poterãt
 illudebant modis quos turpe sit eloqui: instru-
 ctisq; per loca publica epulis conuiuia celebra-
 bãt coronis redimiti & delibuti unguentis, li-
 bantes interim Charoni, & sibi inuicem propi-
 nantes præ gaudio quod ex obitu regis cõcepe-
 rant. Atq; hæc agẽtibus nec Agrippa recẽtia
 merita succurrebat, nec auus eius Herodes ur-
 biũ illarum conditor, quas portibus & tẽplis
 magnificẽtissimẽ ornauerat. Fili' porro defun-
 cti Agrippa Rome erat eo tempore, educabã-
 surq; apud claudiũ Cesarẽ: q̄ audito Agrippa
 obitu, & contumelijs quibus eũ Casarienses ac
 Sebasteni post mortẽ affecerãt, illius quidẽ cau-
 sa indoluit, ñgratis autẽ populis uehemẽter ira-
 sus est. Cõfestim igitur uoluit successorẽ paterni
 regni Agrippã iuniorẽ mittere, simul ut iure-
 iurando satisfaceret. Sed liberi & amici qui
 multũ apud eũ poterãt dissuasũ, negãtes tutũ
 admodũ adolescenti & uixdum egresso pueri-
 tiam tantum regnũ cõmittere, cui administrã-
 do sit impar, quodq; etiã uiriles grauare possit
 humeros: cumq; nisi essent æquum dicere, Ca-
 sar presidem Iudæe totiusq; regni misit Cu-
 spium Fadum, defuncto hoc honoris tribuens,
 ne Marsum inimicum in regnum eius in-
 duceret. Ante omnia autem Fado iniunxit,
 ut Casarienses & Sebastenos acriter castigares

& s prop

propter inflicta mortuo iniuriam, cōtumeliasq; illatas adhuc iuuenibus : alam uero Cesariensium & Sebastenorum cum quinq; illis cohortibus ablegaret in Pontū illic militaturas : militesq; è Romanis legionibus Syriam ueniens delectos in eorum locum substitueret. Nec tamen ei iussioni satisfactum est: missa enim legatione flexerunt Claudii ut manere eos in Iudea permitteret : qui sequentibus temporibus maximarum calamitatum Iudeis fuerunt initium, & seminarium belli exorti Floro preside: quamobrem Vespasianus uictor, ut paulo post dicitur, eos ex illa regione aliò transtulit.

FL. IOSEPHI ANTIQVITATVM IYDAICARVM LIB. XX.

Philadelphium & Iudæorum dissidium, deq; stola sacerdotali. CAP. I.

DEFUNCTO rege Agrippa, sicut superiore uolumine diximus, Claudius Cesar misit successore Marso Cassiū Longinū, memoria regis amici hoc tribunes, a quo nūc adhuc per literas sepe rogatus fuerat, ut Marsum amoueret ab administratione rerū Syriæ. Fadus autē q̄pcurator Cesaris in Iudeā uenit, offendit Iudeos trās amnē Iordanem habitantes contendere cum Philadelphensibus

de

de *Mie* uici finibus, referti uiris bellicosissimis. Ceperant autē arma transfamnēses sine consensu primatū & magistratū, multosq; Philadelphensium interfecerāt. His cognitis *Fadus* uehementer iratus est, q̄ non expectassent suū iudicium, si putabant sibi factā a Philadelphensibus iniuriā, sed ita temerē ad arma cōcurrissent. Comprehensis igitur tribus precipuis seditionis autoribus uinciri eos mādauit: horū unū *Annibam* nomine affecit supplicio, reliquos duos *Amaramum* & *Eleazarū* exilio puniēt. Nec ita multo post capitis dānauit *Tholomeū* latronū principē uinctū ad se perductū, qui plurima damna intulerat *Idumaeis* et *Arabibus*: deditq; operam ut tota *Iudea* purgaretur à latrocinijs. Accitis deinde pontificibus & *Hierosolymitanorū* primatibus, mandatū *Cesaris* eis exposuit, ut calarē tunicā, & sacerdotalem stolam, quā solum summū pontificē induere fas est, in castellū *Anioniā* deponerēt, ut esset in *Romanorū* potestate quemadmodū olim fuerat. Illi nō audentes cōtradicere, rogabāt tamē *Fadum* & *Longinū* (uenerat & ipse *Hierosolyma* cū copijs, timēs ne ad *Fadi* postulata *Iudei* molirent̄ noui aliquid) primū ut legatos sibi ad *Cesarē* liceat mittere, qui ab eo petāt sacra stola seruanda ius: deinde ut expectetur super ea postulatione rescriptū illius. Respōsum est permissuros ut legati mittantur, si prius darentur obsides,

obsides. Quumq; promptè liberos suos dedis-
 sent, legati profecti sunt. Qui postquã Romam
 peruenerunt, Agrippa iunior defuncti filius,
 qui tum fortè apud Claudium agebat, ut dixi-
 mus, cognito qua de causa uenissent, rogauit Ca-
 sarè ut Iudæis sacra stola custodiam petentibus
 annuere dignetur, & Fado super eo negotio
 scribere. Tum Cesar uocatis ad se legatis, ait se
 hoc eis cõcedere, iubens ut Agrippæ gratiã ha-
 beant, hoc enim se illius donare precibus: cui re-
 sponso talem epistolã addidit: Claudius Cesar
 Germanicus trib. pot. v. Cos. designatus I I I I.
 imp. X. P. P. Hierosolymitanorũ magistratibus,
 senatui & populo, totiq; Iudeorũ genti salutẽ.
 Quoniam Agrippa alumnus meus piissimus,
 quẽ ego domi educto, adduxit ad me uestros le-
 gatos, gratias agentes & sedulo gẽri uestre pro-
 uideam, rogãtesq; enixè ut pontificale stolã &
 coronã uobis seruare liceat, concedo quod peti-
 sis, quẽadmodũ ante uir optimus & mihi cha-
 rissimus Vitellius cõcesserat: uestreq; uoluntati
 annuo, primũ motus pietate propria, & quia
 placet quemq; religiosum esse more sue patrie:
 deinde ut gratificer Herodi regi & iuniori
 Aristobulo, quos & mihi deuotissimos noui,
 & uestri studiosissimos, meritoq; illorũ amici-
 tiam plurimi facio. Scripsi autem de hac re &
 Cuspio Fado procuratori meo per Cornelium
 Ceronis, Tryphonem Thendionis, Dorotheum
 Nathan

Nathanaëlis, & Ioannē Ioannis filium. Data quarto Calendas Iulias, Rufō & Pompeio Sylvano C O S S. Eodē tempore & Herodes dynasta Chalcidis, defuncti Agrippa frater, petiit à Cesare potestatem in templum & sacrū arariū, usq; eligendorū summorū pontificū: impetravitq; hæc omnia, ita ut etiam posteris eius idem ius manserit usq; ad belli Iudaici exitum. Ipse Herodes Canthara in ordinem redactō, Iosepho Caneī summum pontificatum contulit.

Quomodo Helena Adiabenorū regina & eius filii religionem Iudaicam complexi sint. C A P. II.

PER idem tēpus Adiabenorū regina Helena, et Izates eius filius, ad religionē Iudeorum se transtulerūt propter causam talem: Monobazus Adiabenorū rex, cognomine Bazeos, sororis amore captus, in uxore ductā gravidā reddidit. Accidit deinde ut unā cubans, & manū reclinatā habens in uxoris uterū, uocem quandā sibi uideretur audire, iubentem ut manū à uētre tolleret, nēue premeret fœtū, quē ut non sine diuina prouidentia inchoatus sit, ita finem habiturus esset fortunatissimū. Hac uoce ille territus, mox ut excitatus est, rem uxori indicauit: & natū eo partu filium Izatē nominauit: suscepit autē iam ante Monobazum hoc seniore ex Helena, & alios filios ex alijs uxoribus, manifestē tamen omnē charitatem in hunc unum contulit: unde exorta est germano-

rum

rum inuidia, indies magis ac magis crescētibus illorū odijs, Izatē sibi præferri dolentibus. Hæc pater licet intelligeret, ignoscebat tamen filijs, q̄ is affectus nō à malitia procederet, sed quisq; cupiebat patri esse quam charissimus. Izatē uero cui valde timebat à fraternis odijs, cumulatū magnis muneribus misit ad Abemerigum, regnantem tunc apud castrū quod Spasini uocāt accolæ, cōmendans ei salutē filij. Is libēter accepit adolescentē, quem cōplexus singulari beneuolentia, filiā ei collocauit, cui nomē fuit Samatho: addita nomine dotis quadā regione, unde luculentos redditus percipiebat. Porro Monobazus iam admodum senex, uidens sibi superesse modicū uitæ spatiū, concupiuit uidere ante suā mortem filiū. Accersitum igitur filium magno affectu excepit, eiq; donauit regionē qua dicitur Ceron, amoni feracissimam: in ea seruatur arca reliquia, qua Noë fertur euasisse diluuiū, ostenditurq; ibi hodie quoq; uidere uolentibus. In hac regione Izates uixit usq; ad patris obitum. Qui postquā fato functus est, Helenaregina accitis eadem die magnatibus suis Ostrapis, ac præfectis militū, Nō ignoratis, inquit, q̄ maritus meus heredē sui regni Izatem optauit, eūq; hoc honore iudicauit dignissimū, at tamen uestrum quoq; super hac re iudiciū expecto. Beatus enim est non qui ab uno, sed qui plurium consensu principatum accipit. Hæc illa,

illa, ut experiretur uoluntatem cōciliij. Quibus auditis proceres primū more suo reginā adorauerunt, deinde probari sibi sententiā regina dixerunt, libenterq; pariueros Izata, quem sciret merito & ex cōmuni popularium uoto, patris iudicio prelatum ceteris fratribus: offerebātq; suam operam ut primū fratres eius atq; cognatos occiderēt, quo securius nouo regi pararetur imperium: sic enim liberum fore à metu, in quo esse posset propter illorū inuidiā & odia. Ad hac Helena gratias egit pro tanta beneuolentia, differendam tamē fratrum eius necem censuit in aduentum filij, & expectandam ipsius sententiam. Tum proceres consuluerunt ut saltem uinctos asseruaret donec ille ueniat, quo magis in tuto sit regnū Izata: interim aliquem cui maxime regina fideret, procuratorē regni constituendum. Paruit his Helena, et proregem facie grandiorē filiū Monobazū, imposito ei diademate, & dato patris anulo signatorio, simulq; sampsera ut ipsi uocant: iussitq; eū administrare rempub. donec frater ueniat. Is autē celeriter uenit audito patris obitu, & uliro cedenti Monobazo fratri in principatū successit. Ceterum eo tempore quo Izates apud Spasini castrū agebat, Iudeus quidam mercator Ananias nomine familiaritatē nactus regiarū mulierū, docebat eas ueri Dei cultū ritu Iudaico: per has deinde cum Izata innotuisset, ipsum quoq; in eandem

eandem opinionē traducit : accitumq; à patre in *Adiabenam* comitatus est magnis precibus pertractus. Forte autē acciderat ut etiam *Helena* ab alio quodam *Iudæo* instituta leges diuinitus traditas complecteretur. *Izates* porrò nouus rex postquā in *Adiabena* reuersus offendit fratres & cognatos in uinculis, tulit id agerrimè : & cum occidere hos aut uinctos seruare ueraret pietas, cōtrā affectos iniuria dimittere parum tutum uideretur, nequando de uindicta cogitarēt : partē eorū unā cū proprijs filijs *Romam* ad *Claudium Cæsare* misit, partem ad *Artabanū Parthum*, futuros utrobique obsides. Cognito deinde q; mater multū delectaretur *Iudæorū* moribus, dedit operam ut et ipse ad eam religionem transfret : cumq; existimaret se non esse perfectū *Iudæū*, nisi circūcideretur, paratus erat et hoc facere : quod postquā mater rescinit, conabatur impedire, periculosum esse dictitās, multum enim eam rem à rege alienaturā subditorū animos, si eum ad externos ritus desciscere cognoscerēt, neq; ullo pacto laturos *Iudæū* in regio solio : sic illa aliquārisper cupiditatem eius retinuit. Rex autē cū *Anania* contulit cōsiliū, qui matris sententiā comprobans, minatus est se eum relicturum, nisi ab hoc proposito desisteret : timere enim se, ne si occulta proferrentur in uulgus, ipse arriperetur daturus pœnas auctor omnium, qui non docēda regē docuerat.

rit. Licere autē ei etiā absq; circūcisione Deum
 piē colere, si Iudaeorū instituta placeant: in hoc
 enim magis sitam religionē quam in circūcisi-
 one corporis: daturumq; Deū ueniā, si necessita-
 te coactus signaculū id omitteret, metu nequa
 exoriatur subditorum defectio. His uerbis tum
 regi persuasit quod uoluit. Aliquāto autē post,
 nōdum enim omnino hęc cupiditas exciderat,
 alius quidam Iudæus è Galilæa profectus, Elea-
 zarus nomine, legis ualde peritus habitus, eum
 ad rem perficiendam impulit: ad saluandum
 enim regem admissus, cum eū offendisset legen-
 rem sacra Moysis uolumina: Nescis, inquit, ô
 rex, quantā iniuriā legi et per hęc Deo facias:
 nec enim satis est decreta eius nosse, sed præstat
 imperata eius facere. Quā diu manebis incir-
 cumciscus? si nondū legisti legē circūcidi iuben-
 tem, nunc certē lege, ut scias quāta sit impietas
 hanc omittere. His auditis rex nō distulit ne-
 gotium, sed secedens in alium cubiculū, accito
 chirurgo fecit quod iussus est: deinde accersit
 matre & præceptore Anania indicauit eis
 quid actum sit: quos continuò stupor ac metus
 non mediocris corripuit, ne si res perueniret ad
 vulgi notitiam, rex principatū amitteret, nō fe-
 rentibus populis imperiū uiri alienis religioni-
 bus dediti: sibi quoq; uidebant imminere peri-
 culum, ut cōscijs & autoribus eius consily. Sed
 Deus prouidit ne eueniret quod illi timuerāt:

R R

nam

nam ex multis periculis et ipsum. Izacē eripuit,
 & eius liberos, in rebus dubijs & desperatis
 incolumitatē eis expediens, & ostendens q̄ ad
 se respicientibus, sibiq; uni fidentibus, pietatis
 fractus integer maneat. Sed de his postea nar-
 rabimus. Helena porro mater regis uidens res
 regni pacatas, et filiū opinione omniū tā dome-
 sticorū quā exterorū beatū, diuina fauēte pro-
 uidentia, desiderio capta est uisendi Hierosoly-
 ma, templumq; illud apud omnes mortales fa-
 mosissimū, ut ibi Deū adoraret, uotinasq; ui-
 ctimas redderet. Et quia facile cōmeatū impe-
 trauit à filio, postquā magnos apparatus in eā
 profectiōnem fecisset, instructa copioso uiatico
 descendit in Hierosolymitanā urbē, deducente
 filio dierū aliquot itinere: accidit autē perop-
 portune eius aduētus ciuibus. Cū enim per id
 tempus ciuitas graui fame premeretur, et multi
 perirent alimentorum inopia, regina Helena ex
 suis alios misit Alexandria cōparaturos uim
 magnā tritici, alios in Cyprum, qui copiam fi-
 cium passerum inde adueherēt: quibus omni-
 bus breui reuersis, cibos egenis distribuit, atq;
 hoc beneficio memoriā immortalem sibi apud
 nostram gentem peperit. Filius quoq; eius Izac-
 es comperto quanta fame laboret ille populus,
 multum pecuniā misit Hierosolymitanorū pri-
 matibus. Sed horum regum beneficia quibus
 nostram ciuitatem inuerunt, dicentur postea.

Cetero

Ceterum Parthorum rex Artabanus, cum scen
 fisset structas sibi insidias à satrapis, nec puta-
 ret tutum manere in suo regno diutius, decre-
 vit ad Izatem se cōferre, eius cōsilio quasiturus
 salutē, & si furi posset etiā reditū in patriam.
 Assumptis igitur cognatis et familiaribus cir-
 citer nulle numero, incidit in Izatem in itine-
 re, ex regio strepiu sibi cognitū, ipse non notus
 ei de facie. Ad quē propius accedens primū
 adorauit more patrio, deinde in hæc uerba eru-
 pit: Ne despicias me rex tuam supplicem, ne uē
 contēnas opis indigum. Deiectus enim in pri-
 uatā fortunā è regio fastigio, ad tuū auxilium
 confugi. Quamobrem ad instabilitatē humanæ
 felicitatis respiciens, tuis quoq; rebus prospice,
 cum intelligas quibus omnes simus obnoxij ca-
 sibus. Si enim me inultū sueris, animabitur in
 ceteros quoq; reges audacia incondita multi-
 tudinis. Hæc ille demisso uultu lacrymans. Iza-
 tes autē auditō eius nomine, uidēsq; astare sup-
 plicem Artabanū, ab equo desilys, & Bono
 inquit, animo esto rex, nec turberis præsentī ca-
 lamitate quasi immedicabili, breui enim finera
 habebit tua mœstitia: inueniesq; amicum &
 socium meliorē, quā fortē sperasti hactenus:
 aut enim te in Parthorū regnū restitutam, aut
 meum tibi cedam. Hæc loquutus imposito in
 equum Artabano, ipse eum comitabatur pe-
 dibus, ut maiori regi hunc honorem exhibens.

Id Parthus rex tulit permolestè, iuravitq; per
 futuram suam fortunã ac dignitatẽ, descensurũ
 se, nisi ille rursus ascenderet, & praecederet.
 Tum alter morẽ ei gesturus in equũ insilijt, &
 perductò in suam regiam omnẽ honorẽ habuit,
 in concessibus ac cõuiujs honorariorem locũ ei
 ecdens, habita ratione nõ presentis eius status,
 sed dignitatis pristinae, reputansq; eadem posse
 cuius mortalium accidere. Scripsit etiam ad
 Parthos suadens ut suum regẽ reciperent, fidẽ
 suam interponens non fore eum iniuriarũ me-
 morem: paratus & iureiurando omnẽ illis du-
 bitationẽ eximere. Parthi uerò non recusabant
 eum recipere, sed posse se negabant, quòd iam
 principatũ dedissent alteri, nomine Cinnamo:
 periculum enim esse, ne altero reuocato omnia
 flagrarent bellis ciuilibus. Cinnamus autem uo-
 luntate procerum cognita, cum esse alumnus
 Artabani, & alioqui honesto ingenio predi-
 tus, scribit ei ut accepta à se fide reuerteretur,
 recepturus amissum dignitatis fastigiũ: à quo
 ille persuasus redijt. Cinnamus autem obuiam
 profectus, adorato & regis appellatione salu-
 tato diadema suo capiti detractũ imposuit. Sic
 Artabanus Izata opera in regnũ suum resti-
 tutus est, unde eiectus fuerat à magnatibus.
 Nec fuit beneficiorũ immemor, sed affecit Izatẽ
 maximis qui apud ipsos habentur honoribus:
 nam & viaram rectam ei gestare permisit, &
in ant

in aureo lecto cubare, qua honoris insignia concessa sunt solis Parthorum regibus: donavitq; ei regionē magnam ac bonam, ademptā ditioni regum Armenia, cui nomen est Nisibis: in ea olim Macedones condiderant urbem Antiochiam, Mygdoniam cognomine: atq; hos honores Izates accepit à Parthorū rege premium. Non multo post Artabanus moriēs regnū reliquit Vardani suo filio: hic ad Izatem profectus, suavit ei ut vellet sibi belli aduersus Romanos gerēdi esse socius, quod tamē impetrare non potuit. Adiabenus enim nō ignorās quāta esset Romanorū fortuna ac potentia, cōsebat illū tentare impossibilia. Ad hec quia quinq; adolescentes filios miserat ut linguam nostram & disciplinas diligenter discerent, simulq; matrem adoraturam in templo, sicut diximus, segnior erat, & Vardanem quoq; conabatur deducere à proposito, continenter denarrans ei Romanorum gesta & potentiam, ratus se hoc modo absterriturum eum à laceffendi eos cupidine. Parthus autem his offensus continuo bellum indixit Izata, ex quo tamen nullū reuulit operæ premium, Deo frustrate spes eius uanissimas. Parthi enim postquam cognouerunt mentē Vardanis, & quod Romanis bellum inferre statuerit, illo caso principatum eius fratri Gorarze commiserunt: huic quoq; paulò post sublato per insidias, Vologesus frater successit,

qui duobus germanis eodem secum patre genitis
 regna distribuit, Pacoro grādiōri Mediam, Ti-
 ridati minori Armeniam. Porro Monobazus
 regis frater & cognati ceteri vidētes Izata pro-
 pter eximiam erga Deum pietatē res prospere
 succedere, pradicariq; seum passim tāta felicitat-
 is nomine, cœperunt & ipsi cogitare de relin-
 quenda religione patriā, & assumēdis Iudaicis
 ritibus. Id ubi olsecerunt eius regni magnates,
 agrē ferentes dissimulauerūt tamen indignatio-
 nem, opportunitatē expectantes per quam ab eis
 pœnas repeterent. Scribunt igitur Abia regi
 Arabū, magnā pecuniam ei pollicentes, si expe-
 ditioē contra suum regē susciperet: promitte-
 bantq; primo statim conflictu se eum deserturos.
 Esse enim sibi animū pœnas de eo sumere pro-
 pter contemptū ritus patrij: ic̄toq; cum Arabe
 foedere, hortabātur ne differret negotiū. Paruit
 ille, & cum magno exercitu cōtra Izatē uenit.
 Cumq; iam hostes in cōspectu essent inituri pre-
 lium, priusquam ad manus ueniretur omnes sui
 ex cōposito eum deserunt: tergaq; uertentes ho-
 stibus, tanquā panico terrore perciti fugam cele-
 riter ineunt. Nec tamen Izata animus concidit,
 sed sentiens se a magnatibus prodiū, ipse quoq;
 intra castra sese recipit, ubi inquisitione facta in
 autores ignominie, postquā deprehendit quos-
 dam de fuga pactos cum Arabe, his supplicio
 deditis, postera die cum hoste conflixit: casisq;

pluri

plurimis, reliquos ueram fugam coëgit capesse-
 re: ipsum regem acriter persecutus in castrum
 Arsamum compulsi, impetuq; facto in mœnia,
 ut illud cepit: eo direpto ingenti præda potitus
 in Adiabenam triumphabundus reuersus est,
 quamuis Abiam uiuum in suam potestatem re-
 digere non ualuerit, quia captiuitatem uoluntaria
 morte præuenerat. Procures autem Adiabeno-
 rum primo conatu frustrati, & à Deo in ma-
 nus sui regis traditi, ne sic quidem quiescebant:
 sed denuò scribunt Vologeso regi Parthorũ, ro-
 gantes ut Izatem interficiat, & dynastã alium
 quempiam genere Parthũ sibi præficiat: exosum
 enim suum regẽ aiebãt, eo quòd patriæ religioni
 externã prætulerit. His auditis Parthus ad bel-
 landum excitus, cum nullam haberet iustam oc-
 casionem, honores quos ipsius pater ei concess-
 rat, repetijt: bellum interminatus, si imperatis
 contradiceret. Quo nuntio Izates supra modum
 est territus, turpe ducens honoris gratia sibi con-
 cessis per metum cedere: sciensq; quòd etiamsi
 ipse imperata faceret, Parthus tamen non quie-
 sceret, decreuit totam rem Deo committere, ia-
 cturus extremam de capite aleam: fretusq; hu-
 ius auxilio liberos & uxores in munitissimum
 quoddam castellum deposuit, frumentum au-
 tem in arces: quo facto fœnum omne flammis
 corruptum & pabulum, atq; ita preparatus ex-
 pectabat aduentum hostium. Cumq; Parthus

numerosas equitū atq; peditum secum properē
 trahens copias opinione citius uenisset, posuis-
 setq; castra ad fluuium qui *Adiabena* à *Me-*
dia dirimit: *Izates* quoq; non longe in castra
 metatus est, habens circa se equitum sex millia.
 In ea castra *Vologesus* premisit nuntium, qui
 hosti indicaret quāvis ipse stiparetur copijs, con-
 tractis è toto imperio quam late patet *Bactra*
 inter & *Euphratē* fluuium: minabaturq; da-
 turū eum poenas ingratitude erga dominos,
 ac ne *Deum* quidem quem coleret, posse eum è
 suis manibus eripere. Hec referente nūtio, *Izates*
 respondit, scire quidē se nullo modo cōferendum
 esse *Parthorū* uiribus, nec tamē ignorare *Deum*
 esse longe potentiorē uniuersis mortalibus: atq;
 ita dimisso nuntio supplex humi ante *Deū* pro-
 sidit, cinere caput turpatus, & indicto sibi unā
 cū uxore ac liberis ieiunio, his precibus *Deum*
 inuocans: Si non frustra me dominator domine
 tua bonitati dedidi, teq; meritò solū & primum
 habeo dominū, ueni in auxiliū, non tam me de-
 fensurus ab hostibus, quam illorum repressurus
 audaciā, qui nefaria lingua immanes uoces non
 horruerūt iactare cōtra tuam potētiam. Sic im-
 plorantē & lamentantē exaudiuit *Deus*, illaq;
 ipsa nocte *Vologesus* receptis literis, significan-
 tibus *Daharū* & *Sacarū* ualidam manum con-
 tempta regis absentia populari regionē *Parthi-*
cam, infecto negotio retrorsum eum exercitus
 abijt.

abijt: ita ut euidenter appareret Izatē tum seruatum diuina providentia. Non multo autē post, exacto etatis anno quinto supra quinquagesimum, regni uigesimoquarto, superstitiibus quatuor liberis masculis, successione tamē regni reliquit fratri Monobazo, referens ei gratiā bonafide seruati sibi absentis principatus olim post cōmunis patris obiitū. Mater porrō Helena mortem eius cōpertam tulit grauiter, ut par erat orbatam amantissimo filio: magnā tamen consolationē habuit, cū audiret successisse suum maiore natū filium, ad quē conueniendū sine mora profecta est: reuersaq; in Adiabena, non multo tēpore Izatē superuixit. Monabazus autē ossa eius & fratris sui misit Hierosolyma, condenda in exstructis ab ipsa pyramidibus tribus numero, tertio ab urbe Hierosolymitana stadio distans. Sed quæ Monabazus regni sui tēpore gesserit, dicemus postea. Fado porrō procuratore IIII.
 apud Iudæā præstigiator quidā nomine Theudas persuasit magnæ uulgi multitudini, ut assumptis suis facultatibus sequerentur se ad Iordanē fluium: prophetā enim se iactabat, pollicens scissurū se uerbo fluiū, & facilem præbiturum transitū, taliq; promissione permultis imposuit. At Fadus effecit ut nihil lucrifacerent ex sua insipientia, immisissis in eos turmis equitū, qui ex improviso irruentes ex his multos interemerūt, multos uinos ceperunt, & in his ipsum

R. R. §

Theu

Theudam, cuius caput abscissum reportarunt Hierosolyma: atq; hæc sunt quæ Iudæis contigerunt administrationis Cuspij Fadi tempore.

Quomodo Tiberius Alexander procurator filios Iudæ Galilæi punit. CAP. III.

V. **F**ado autē successit Tiberius Alexander, eius Alexandri filius qui Alibarchie magistratū gessit Alexandria, omnium in ea urbe suo tēpore ditissimi, qui etiam erga Deum pietate superavit filium, de se more religionis paria. Horum tempore magna illa fames Iudæam tenuit, quando regina Helena frumentū ingenti sumptu ex Aegypto comparatū in egenos distribuit, ut iam dictum est. Eodem tēpore etiam filij Galilæi Iudæ Jacobus et Simon sublati sunt de medio, eius qui agente Syriæ censum Quirinio Iudæos sollicitabat ad defectionē à Romano populo: hos enim Alexander crucis affecit supplicio. Herodes autem rex Chalcidis Iosephum Camyde filium priuavit summo pontificio, eiq; succedere iussit Ananiam Nebedei filium. Tiberio Alexandro successit Cumanus, quo tempore idem Herodes Agrippæ magni frater uita excessit octauo anno principatus Claudij, superstibus tribus filijs: quorum Aristobulus ex priore uxore natus est, è Bernyce uerò fratris filia Bernycianus et Hyrcanus: eius principatum Claudius Cesar Agrippæ iuniori donauit.

VI. *Sub eodem Cumano exorta seditione Hierosolymis*

solymis multi Iudaorum desiderati sunt, cuius causam primum explicabimus.

Quomodo plurimi Iudaorum circa templum oppressi sunt. CAP. IIII.

Instante Pascha festo per quod nostris hominibus uesci panibus infermetatis mos est, concurrentibus undiq; ad solennitatē turbis plurimis, ueritus Cumanus ne inde nasceretur motus aliquis, iussit cohortem unam armatam stare supra templi porticus, cohibituram tumultū si quis fortē existeret: nam idem & alij ante illum praesides facti auerunt festiuitatū temporibus. Eius festi die quarta miles quidam ostendit populo nudata genitalia: qua contumelia furentes uociferabantur non se affectos, sed ipsum Deum quem honoraret ea celebritas: & quidam audaciores in Cumanū iactabant conuitia, dicentes ab illo submissum petulantē illum militem. His auditis Cumanus & ipse non mediocriter irritatus est, rogabat tamē ut desinerent mouere seditionē festo tempore: cumq; illi adeo non parerent, ut maioribus etiam impeterent eum conuijs, iubet totum exercitum cum armis conuenire in Antoniam castellum tēplo imminens, ut supra docuimus. Vulgaris autem multitudo uiso aduentu militum territa, coepit magno impetu fugere: & cum essent angustiuiarū exitus, rati à tergo hostem insequi, comprimebant se inuicem inter fugiendum, & conculcabant in

angu

angustijs, ita ut perirent plurimi: uiginti enim
 millia extinctorum illo tumultu numerata sunt:
 uersaq; in luctum festa latitia, omnes sacrificio-
 rum & precationum obliui, dediderunt se la-
 mentis ac eiulatibus: tantã cladem intulit unius
 militis impudentia. Vix hic luctus desierat, cum
 aliud malum accidit. Quidam enim qui ex illa
 turba fugientes euaserant, in publica uia cente-
 simo ab urbe stadio Stephanum Cesaris seruum
 iter facientem aggressi sunt latrocinio, omnesq;
 eius diripuerũ sarcinas. Quo audito Cumanus
 confestim eò misit milites, iussos ut uicos loco
 propinquos diriperent. In hac populatione miles
 quidam libros Mosaicos in quodam uico inuen-
 tos protulit, eosq; lacerauit in cõspectu omnium,
 multis debacchatus & in legem & in gentem
 uotam conuitijs. Hoc ubi ad Iudeos perlarum
 est, facto concursu agmine magno petunt Casa-
 ream, in qua tum Cumanus agebat, supplican-
 tes ut non suam, sed lesi numinis ulcisceretur
 iniuriam. Tum preses ueritus defectionem po-
 puli, de amicorum consilio militem illum uio-
 latorem legis securi ferijt, atq; hoc modo tumul-
 tum iam repullulantem sedauit.

Seditio Samaritas inter & Iudæos orta. CA. V.

VII.

Post hæc inter Samaritas & Iudeos oritur
 dissidiũ inuicis talibus. Mos erat Galileis
 per dies festos Hierosolyma petentibus iter facere
 per Samariã. Aliquando igitur cum transirent

101 CUM

ui cum Samaritarũ ditionis, qui Nais dicitur, in
 Magno campo situs, cõmissa inter uiatores &
 uicanos pugna mulii Galileorũ desiderati sunt.
 Id indigne ferentes eorũ primates Iudeos ad ar-
 ma cõciuerunt, hortantes ut se in libertatẽ asse-
 rerent: Seruitutẽ enim etiam per se molestã, tum
 uerò fieri intolerabilem, si cum subditorũ iniu-
 rijs coniuncta sit. Cumq; magistratus lenire eos
 conarẽtur, pollicerenturq; se Cumanò persuasu-
 ros, ut pœnas de cædis autoribus sumeret: uul-
 gus contempis pacificatoribus, arma corripit,
 ascito in auxilium Eleazaro Dinei filio. Is ex
 professo latro multis iam annis in montibus er-
 rans uicos Samaritanorum incendijs & rapinis
 uastauerat. At Cumanus cognitis quæ gestã
 fuerant, assumit Sebastenorũ alam, & quatuor
 cohortes peditũ, armatisq; etiã Samaritanis con-
 tra Iudeos proficiscitur: quos affecutus multos
 perimit, plures uiuos captos abducit. Tum uerò
 Hierosolymitanorũ primi genere atq; honori-
 bus, ut uiderunt ad quantã calamitatẽ uentum
 su, induiti saccos, & capita sparsi cinere, modis
 omnibus conabantur flectere multitudinem, præ
 oculis ei ponẽtes diruendam patriam, & templi
 incẽdium, liberosq; cum uxoribus captiuos ab-
 ducendos ut profanis nationibus seruiant: roga-
 bantq; ut mutato consilio, & abiectis armis
 quiescerent in posterũ, & suas quisq; domos re-
 peterent. His uerbis tandẽ persuasi dilapsi sunt,
 latro

latrones uerò ad loca munita reuersi sunt de-
 nuo. Atq; ex eo tēpore uniuersa Iudæa repleta
 VIII. est latronū receptaculis. Porro Samaritano-
 rum primates Numidiū Quadratū Syria pre-
 sidem tūc Tyri degenit̄ conueniunt, & Iudeos
 accusant, quòd uicos eorū diripuerint ac incen-
 derint: addentes, nō tam se agrè ferre propriam
 iniuriam, quàm cōtemptam Romanorū potesta-
 tem, ad quorum cognitionē spectaret de iniurijs
 prouincialium discernere: nunc istos quasi nulli
 usquā essent Romanorū magistratus, uicinos in-
 festasse excursionibus: quamobrē nunc se uenisse,
 ut uindictā impetrarent à preside. Hæ fuerūt
 querela gentis Samaritica. Iudæi contrā & se-
 ditionis & pugna causam in Samaritas refere-
 bant, sed maximè in Cumanū, qui muneribus il-
 lorum corruptus tantā cædem dissimulanter tu-
 lerit. His auditis Quadratus iudicium distulit,
 dicens se probaturū sententiam, postquā presens
 apud Iudæam rei ueritatē exactius cognouerit.
 Ita tum infecto negotio discessum est. Paulo ue-
 rò post Quadratus uenit in Samariā, ubi quum
 iussisset reos causam suam dicere, cōperit Sama-
 ritanorū culpa tumultum illum excitatum. Co-
 gnito deinde quòd & Iudeorū quidam res no-
 uas moliti sine, in crucē egia quos Cumanus ui-
 uos ceperat. Inde profectus in uicium Lyddam
 instat urbis ampliam, sedens pro tribunali. &
 iterum Samariarū causam audiens, didicit e-

quodam

quodam Samarita, Dorcum Iudeorū primatem
 cum alijs quatuor socijs Iudeos ad defectionem
 sollicitasse: quos praeses affecit supplicio. Ana-
 niam uerò summū pontificem, & Ananū du-
 cem uinctos Romā misit, ut apud Claudium Ce-
 sare facti sui rationē redderent. Primores etiam
 Samaritanorū atq; Iudeorum, simulq; Cuma-
 num procuratorē, & tribunum Celerem ire in
 Italiam iussit ad imperatorem, ut sub eo iudice
 decerneretur de his quas inter se habebant con-
 trouersijs. Ipse ueritus ne nouum aliquid Iudei
 molirentur adijt Hierosolyma: ubi pacata inue-
 nit omnia, populumq; occupatū patrio festo, &
 operantem sacrificijs. Credens igitur nihil noua-
 turos, reliquit agētes festa, & Antiochiam re-
 petijt. Cumanus porro & Samaritae Romā missi
 statuta die iubentur causam suam dicere. Com-
 parauerant autē sibi fauorem liberorū & ami-
 corū Caesaris, quorū opera uicissent aduersarios
 Iudeos, nisi Agrippa iunior tū Romae degens,
 & Iudeorū primores premi fauore potentū ui-
 dens, multis precibus obtinuisse ab Agrippina
 uxore Claudij, ut marito persuaderet legitimē
 causam cognoscere, & in deprehensos tumultus
 autores iustā proferre sententiā. Claudius igitur
 his precibus premollitus, auditis partibus ut cō-
 perit à Samaritanis factū tumultus principium,
 eos qui cum ad iudiciū uenerant supplicio tra-
 didit, Cumanū uerò multauit exilio. Celerē uerò

tribunum

tribunum iussit perductum Hierosolymã inspe-
 ctante toto populo raptari per vias, atq; ita ene-
 cari hominẽ. Procuratorẽ deinde in Iudæam
 I X. misit Claudium Felicem, fratrẽ Pallantis. Post
 hæc anno imperij sui duodecimo Agrippã do-
 nauit Philippi tetrarchia & Batanea, adiun-
 cta his Trachonitide cũ Abila, quæ tetrarchia
 Zysia fuerat. Chalcidẽ vero ei abstulit, cùm iam
 dynasta illius fuisset quadriennio. His donationi-
 bus ornatus à Cesare iuuenis collocavit Azizo
 Emesenorũ regi circumciso sororẽ Drusillam.
 Epiphanes enim Antiochi regis filius recusa-
 uit eius nuptias, q̃ mutata sententiã Iudæorũ re-
 ligionẽ amplecti nollet, ut erat pollicitus puella
 parçtibus. Mariammen quoq; matrimonio con-
 iunxit Archelao Chelciae filio, cui ab Agrippa
 patre iam ante desponsata fuerat: ex qbus nata
 est filia Bernice nomine. Drusilla autẽ nõ multo
 post dimissa est ab Azizo ex causa huiusmodi:
 Felix cùm esset Iudææ procurator, uisa hæc fœ-
 minarũ omnium pulcherrima amore eius captus,
 Simonẽ amicũ suum, Iudæũ genere Cypriũ, pro-
 mago se gerentẽ ad eam misit, qui mulierẽ soli-
 citaret ut relicto priore marito ipsi nuberet, bea-
 tam fore pollicens si nõ fastidiret hominem. Illa
 male consulta uolens euadere molestationes so-
 roris Bernices, inuidenti sibi formæ præcullen-
 tiam, cõsensu calcata religione paria Felici nu-
 bere: natoq; ex hoc marito filio nomẽ Agrippa
 impo

imposuit: qui iam adultus quomodo cum uxore
 perierit Vesuviani clade incendiij tempore Titi
 Caesaris, dicemus postea. Porro Bernice post He-
 rodis obitu, qui idem maritus eius & patruus
 fuerat, aliquanto tempore in viduitate acta, cum
 spargeretur rumor eum fratre eam congregari, suase
 Polemoni regi Ciliciae, ut circumcisus prius se du-
 ceret, rata sic se coarguturam mendacium. Nec re-
 cusavit Polemon inductus maxime mulieris di-
 uitijs: id tamen coniugium diuturnum non fuit,
 propter incontinentiam ut fertur discedente ab eo
 Bernice: qui mox desertus ab uxore, & ipse Iu-
 daicae religionis desertor factus est. Eodemque tem-
 pore etiam Mariam de dignata Archelauum
 migravit in thalamum Demetrii, primi inter
 Alexandrinos Iudaeos tam opibus quam genere, &
 eum Alabarchiae magistratum gerentis, ex quo fi-
 lium nomine Agrippinum genuit. Sed de horum
 singulis post dicemus diligentius. Ceterum Clau-
 dius Caesar exactis in imperio tredecim annis,
 & octo mensibus, diebusque viginti fato functus
 est, assenerantibus quibusdam sublatum esse uxoris
 ueneficio: huius mulieris pater fuit Germani-
 cus imperatoris frater, maritus uero Domitius
 Aenobarbus unus ex Romanis illustrioribus:
 post cuius mortem diu uiduam tandem Claudius du-
 xit, adducens in familiam filium patri cognominem
 Domitium: priorem autem uxorem Messalinam ob ze-
 loyphiam occiderat, matrem communium filiorum Britan-

nici & Octauij : nam Octauia omniu suoru liberoru natu maximam ex Petina prima uxore susceperat, qua Neroni collocauit: sic enim nome priuigno adoptato mutauerat. Agrippina autē ueritate Britanicus adultus à patre acciperet successionē imperij, uolēsque principatum suo filio querere, procurata ut fertur morte Claudij, cōfestim ad pretorianos milites misit prefectū eorū Burrū cum tribunis & libertorū potētissimis, qui Nerone ad eos perductū imperatore cōsalutarent. At Nero principatū sic adeptus Britanicū clam ueneno sustulit, nec multo post Agrippinā matrē suā ferro p̄palā, hanc illi gratiā nō pro natiuitate solū referēs, uerū etiā q̄ eius artibus ad imperiam prouectus sit. Occidit & uxore Octauia, multosque uiros illustrissimos, quasi cōiuratos in suā perniciem. Sed de his reb⁹ scribere superscdeo, nō desunt enim qui res Neronis scripserunt: quorum aliqui in gratiā eius ut bene de se meriti, ueritatē neglexerunt: alij indulgentes suis odijs, tam impudētib⁹ mēdacij⁹ in eius simā debacchati sunt, ut meritō dānandi sint in historia: quos equidē nō miror de Nerone mēritos, quando ne superiorū quidē imperatorum gesta scribentes rationem ueritatis habuerunt, quos tanto post nati nulla iusta de causa odisse poterāt. Sed istis ueritatis contemptoribus liceat ut libet scribere, quando delectari uidentur hac licentia. Nos uerò quibus

bus propositum est à veritate nusquã discedere, que à nostro argumento aliena sunt paucis attingimus: que uerò nobis Iudæis acciderunt, ea non tanquã obiter tractamus, ne calamitatũ quidẽ ac creatorũ cõmemoratione uitata. *Er. XI.*
 go ad res nostras narrãdas reuertamur. Primo Neronis principis anno, regi Emesorũ *Aziz* defuncto frater in principatu successit: minoris autẽ *Armenie* dominiũ *Aristobulus* Herodis regis *Chalcidis* filius à Nerone accepit. *Agrippæ* quoq; idem princeps partẽ *Galilee* donauit, iubens *Tiberiada* & *Tarichæas* parẽre eius imperio: addita his & *Iuliade* trans *Jordanem* sua, & groq; eius habitato uicis *XIIII.*

Gesta Felicis Iudææ præsidis. *CAP. VI.*

Cæterũ *Iudææ* res prolabebãtur usq; in *decrius*: tota enim referta erat latronum receptaculis, & magicis præstigiatoribus imperitiq; uulgi seductoribus: quorũ multos, sicut & latrones, *Felix* quotidie cõprehensos afficiebat supplicijs: & in his *Eleazarũ* *Dinei* filiũ, qui nõ mediocrẽ latronum globum circa se habebat, dolo uinum in potestatiẽ suã redegit: data enim ei fide q̃ nihil mali esset passurus, persuasit ut ad se ueniret, moxq; uinctum *Romam* transmisiit. Cumq; odio prosequeretur *Ionathã* summum pontificẽ, ut admonitus ab eo saepe de administrãdis melius rebus *Iudaicis*, ne omniũ *erratorum* inuidia publica in ipsum recideret,

SS 2 ad

ad cuius preces Caesar hunc procuratorem miserat, rationem excogitavit qua liberaretur ab eius molestis interpellationibus. Graue enim est nocendi cupidis si admoneantur crebrius. Quae de causa Felix amicū Ionathae fidissimū Dorā Hierosolymitam genere induxit promissa pecunia, ut sicarios ipsi pōtifici immitteret, quod ille in gratiā praesidis perfecit his artibus: Quidam quasi religionis ergo in urbē ascenderunt sicclam succincti sub vestibus, qui permixti Ionathae famulicio peremerūt hominē: cuius facinoris quia nemo ultor extitit, inuitati hac licentia sicarij per singula festa uentitantes, & tela celantes pari modo immixti turbis, alios cōfodiebant propter priuatas inimicitias, alios cōducti pecunia: idq; non modò in reliquis urbis partibus, sed in ipso templo etiam: nam & ibi interdum ausi sunt caedes patrare, ac si nihil hoc modo pietatem laederent: unde fas est credere, Deū irata impietate offensum auersatum esse Hierosolyma, temploq; ut non amplius puro domicilio Romanos induxisse, purificaturos id flammis lastralibus, gētiq; cū liberis simul & uxoribus seruiuis iugum imposuisse, quo castigatiores redderētur hoc infortunio. Et urbs quidem talibus incesabat latrocinijs. Impositores autem & magi turbas illectas post se trahabant in solitudines, pollicentes se diuinitus ostēsuros eis clarissima signa & prodigia: per-
suas

suasq; multitudo mox poenas luit dementie, XII.
 retractos enim eos Felix neci dedit. Eodem
 tempore quidam ex Aegypto uenit Hierosoly-
 ma uatem se esse proficiens & plebi suadens ut
 secuta se in monte Oliueti ascenderet, qui è re-
 gione urbis ad quintum abest stadium: illic enim
 uisuros suo iussu cadere Hierosolymorum mœ-
 nia, ita ut per eorum ruinas aditus in ciuitate
 pateat. Quo cognito Felix iubet milites arma
 sumere, stipatusq; multis equitibus ac pediti-
 bus erumpens inuadit urbem seductam ab Ae-
 gyptio: quorum quadringentis occisis, ducentos
 uiuos cepit: Aegyptius ipse pugna elapsus di-
 sparuit. Post hæc latrones rursus ad rebellan-
 dum Romanis incitabant populum, dictitantes
 excutiendum illorum imperium, & non assen-
 tientium uicos direptos absumebant incendijs.

Apud Cesaream quoq; inter Iudeos habi- XIII.
 tatores & Syros de pari iure ciuitatis rixa
 exorta est: nam Iudei potiore conditione uole-
 bant esse, quod urbis eius conditor Ierobabab rex
 fuerit Iudeus genere: id Syri non inficiabantur
 quidem, sed aiebant urbem turrim Stratonis
 dictam a principio, quo tempore nullum Iudeum
 habitasse inibi. Quæ res post peruenit ad co-
 gnitionem presidum, correptisq; ex utraq; par-
 te tumultus autoribus affecerunt eos uerberi-
 bus, atq; hoc modo seditionem compresserunt
 aliquandiu: rursus enim oppidani Iudei freti

diuitijs per contumeliam Syros laceſſebant eõ-
 uitio: qui tametsi inferiores quod ad facultates
 attinet, ferocientes tamen eo q̄ plurimi Roma-
 nis per ea loca militantium Caſarienſes eſſent
 & Sabasteſni patria, aliquantiſper & ipſi re-
 gerebant in Iudeos conuitia: deinde ad Lipides
 uentum eſt, ita ut multi utrinq; uel ſauciaren-
 tur uel caderent: penes Iudeos tamen fuit ui-
 ctoria. Felix autem ut uidit contentionem pro-
 greſſam uſq; ad belli ſpeciem, proſiliens rogabat
 Iudeos ut deſinerent: quibus nõ parentibus im-
 miſit armatos milites, multiq; caſis, plures ca-
 ptiuos fecit: & multas eorũ domos diuitijs re-
 fertas in prædam conceſſit militibus. Iudeorum
 uerò honoratiores ac modèſtiores ſibiſſis timẽ-
 tes rogauerũt Felicem ut militibus receptui ca-
 neret, parceretq; iam, & reſipiſcendi facultatẽ
 concederet: id quod præſes indulſit eorũ preci-
 bus. Per idem tempus Agrippa rex ſummum
 ſacerdotium Iſmaëli contulit Phabei filio: &
 ipſi ſummi pontifices diſſidere cœperunt à ſa-
 cerdotibus & primatibus Hieroſolymitanorũ
 ciuium, ſinguliq; incedebant ſtipati manu au-
 daciffimorum & ſeditioſorum hominum, con-
 ſiſtantesq; inter ſe muris certabant conuiijs
 & lapidationibus: nec erat qui compeſceret,
 quaſi uacante urbe magiſtratibus. Intantum
 autem exarſit ſummorum pontificum impu-
 dencia, ut auderẽt ſeruos ſuos in areas mittere,
 qui

qui auferret debitas sacerdotibus decimas, aliquotq; pauperiores è sacerdotum ordine alimentorum inopia fame deficerent. Tanto plus eum pollebat uolentia seditiosorū quā iustitia.

De procuratore Porcio Festo, & de sicariis. C. VII.

CAeterū postquā Felici successor Porcius Festus à Nerone missus est, primores Iudeorum Casaream incolentiū Romam profecti sunt Felicem accusaturi: dedissetq; omnino pœnas iniuriarū quibus Iudeos affecerat, nisi Nerone eum donasset Pallantis fratris precibus, qui tum in pretio erat apud principem. Casariensium etiam Syrorum duo precipui, Beryllum qui paedagogus Neronis fuerat, tunc uerò Grecis epistolis scribendis præerat, magna pecunia corruperunt, ut impetraret ab imperatore literas, quibus abrogaretur Iudeis eius ciuitatis ius, hætenus commune ex æquo cum Syris cohabitatoribus: id quod ille facile obtinuit. Ex his literis postea calamitatū nostrarum omnium causa orta sunt. Iudei enim Casarienses ubi cognouerunt quæ scripta sunt, magis etiam perstabant in seditionibus, donec initium belli conflatum est. Cum autem uenisset in Iudeam Festus, offendit totam afflictam à latronibus uicos passim populantibus, quorum ferocissimi appellati sicarij, tunc ad maximum numerum excreuerant, utentes gladiolis instar acinacis Persici, incuruis, quales sicas Romani nominant,

XIIII.

unde latronibus ipsis cognomen est inditum, multorum eade infamibus: qui, ut iam dictum est, festis diebus admixti turba undiq; in urbem confluenti religionis gratia, nullo negotio quotquot collibuisse tollebant de medio: aliquando etiam armati inuadebant inimicorū uicos, direptosq; tradebant incendio. Festus autē equestres & pedestres copias misit contra quendam impostorem magum, qui homines post se traherebat in solitudinem, deceptos uanis promissis, quasi ope eius incolumes euasuri essent à malis omnibus: hi uniuersi unà cū seductore ab im-

XV. missis militibus oppressi sunt. Eodē tempore Agrippa rex exstruxit insigni amplitudine domū prope porticum in regia Hierosolymitana, quæ Assamonæorum fuerat, sitam in edito loco unde amœnissimus prospectus patebat cōtemplari urbē uolentibus, cuius uoluptatis rex cupidus è cubiculo spectabat quicquid circa templū fieret. Id ubi uiderunt Hierosolymitani proceres, tulerunt indignissimè: neq; enim leges nostræ cōcedunt spectari quid agatur in tēplo, præsertim sacrificia: quamobrē altum parietem excitauerunt supra exhedram, quæ erat in interiore templo uersa ad solem occiduū: hæc non solum regij triclinij prospectū arcebat opposita, uerum etiā occidentalis extra templum sita porticus, ubi festis diebus Romani stationes habebant ad templi custodiam. Quo facto tam rex
 offensus

offensus est quàm Festus praeses provinciae, qui etiam iussit parietem dirui. Cives autem roga-
uerunt ut liceret sibi legatos ea de re ad Nero-
nem mittere, negâtes se posse uiuere, si quid de-
moliretur de templi aedificiis. Quo imperato mi-
serunt ad imperatorem decem ciues eximios, &
Ismaëlem summum pontificem, & Chelciam cu-
stodem sacri ararij. Qui audita legatione non
solum ignouit, sed permisit etiã sic manere pa-
riete, gratificatus in hoc uxori suae Poppeae pie
feminae, quae pro Iudeis deprecatrix fuerat:
quae decem illos uiros redire permisit, Chelciam
uerò & Ismaëlem apud se detinuit tanquam
obsides. Id postquam Agrippa rescivit, ponti-
ficatum detulit Iosepho cognomine Cabi, Simo-
nis quondam summi pontificis filio.

De procuratore Albino. CAP. VIII.

Cæsar autem de Festi morte accepto nun-
ticio, Albinum in Iudeam misit praesidẽ.
Rex uerò Iosepho iusso priuatam uitam agere,
sacerdotium eius dedit Anani filio, & ipsi uo-
cato Anano eodẽ quo pater nomine. Seniorẽ
istum Ananum aiunt fuisse omnium felicis-
simum, ut qui filios habuerit quinque, omnes po-
sitos summi Dei pontificio, cum prius ipse ad
satietatem hac dignitate esset perfunctus: quod
ad eam ætatem nulli antè summorum pontificum
contigerat. Iunior autem Ananus, is quẽ nunc
summum pontificatum accepisse diximus, au-

SS 9 dax

dax erat & ferox ingenio, secta Sadduceus,
 quod hominum genus apud Iudeos in iudican-
 do est seuerissimū, ut antiè docuimus. Talis igitur
 cum esset, tempus opportunum se nactum
 ratus, mortuo Festo, Albino adhuc agente in
 itinere, concilium iudicū aduocat: statutumq;
 coram eo fratrem Iesu Christi Iacobū nomine,
 & unā quosdā alios, reos impietatis peractos,
 lapidandos tradidit: quod factū omnibus in ea
 ciuitate bonis & legū studiosis uehementer dis-
 splicuit: missisq; ad regē clam nuntijs rogauerunt
 mandaret Anano, ne quid tale posthac
 ageret, nam ne nunc quidē rectè egisse. Quidā
 etiam Albino occurrentes uenienti ab Ale-
 xandria, docuerunt eum non licuisse Anano
 sine ipsius cōsensu aduocare conciliū: horū uer-
 bis ille persuasus iracundè scripsit pontifici, da-
 turum sibi pœnas minitans: & Agrippa rex
 eam ob causam post tertium mensem ablatum ab
 eo pontificatum Iesu Damnei filio concessit.
 Albinus porrò ut uenit Hierosolyma, omnem
 curam & diligentiam adhibuit, ut pacaret pro-
 uinciā, interfectis multis sicarijs. Ananias au-
 tem pontifex indies apud populū celebrior fie-
 bat & charior, honorabaturq; ob liberalitatē
 ab omnibus: quotidieq; Albinū donis uenera-
 batur & summū pontificē. Sed habebat seruos
 pessimos, qui adiuncto sibi audacissimo quoq;
 obeuntes areas ni auferebāt sacerdotū decimas.

puls

pulsantes eos qui cūctarētur reddere: alij quoq;
 pontifices faciebant similia, nemine ualente cō-
 pescere: multiq; sacerdotū quibus antè ex deci-
 mis alimenta fuerant, tunc absumebantur ine-
 dia. At sicarij die festo qui tum superuenerat
 noctu urbē ingressi uiuum ceperunt scribā du-
 cis Eleazari, is erat Anania pontificis filius:
 hunc uinctum abduxerūt, ac deinde miserunt
 Ananiā, qui eorū nomine promitteret scribā
 dimittendū, si pater Albino persuaderet, ut ex
 eorū numero decē captiuos solueret: tū Ana-
 nias urgente necessitate ab Albino impetrauit
 que latrones illi postulauerant, id quod maiorū
 calamitatū fuit initiū. Latrones enim semp aliq;
 artē cōminiscebantur, qua ex Ananiae cognatis
 quempiā interciperēt, nec prius dimittebant
 q̄ suis aliquot reciperēt: auctiq; denuo magno
 numero, & recepta audacia, totā eam regionē
 uastabant. Hoc tempore Agrippa rex prolati
 pomœrijs Cesarea quæ Philippi dicitur, mutato
 nomine in Neronis honorē uocauit eam Nero-
 niada: & theatrū apud Berytios impendijs ma-
 gnis exedificatum ornauit spectaculis annuis,
 assignata in eum usum ingenti ui pecunie.
 Frumentum enim donauit ei populo, & oleum
 uiritim distribuit: totamq; eam urbē ornauit,
 statuis passim dispositis, atq; expressis ad anti-
 qua clarorum artificum archetypa imagini-
 bus: & omnia penè sui regni ornamēta in eam
 ciuit.

ciuitatē transtulit: unde magnā sibi apud subditos parauit inuidiā, q̄ suos spoliāns externā urbē excoleret. Eodē rege iubēte Iesus Gamalielis filius in summo pontificatu successit Iesu Damnei filio nō libenter sibi cedēti, unde natū est inter utrūq; dissidiū: ascitis enim globis audacium iuuenū saepe à cōuitijs prorūpebant ad lapides. Sed inter alios eminebat Ananias ex amplis facultatibus largitione plurimos sibi cōcilians. Costobarus quoq; & Saulus suā quisq; circa se manū habebat sceleratorū hominū, orti genere regio, & propter Agrippa cognationē fauorabiles, alioqui uolēti & ad spoliāndos infirmiores promptissimi: atq; ex illo maxime tēpore labare cœpit nostra respub. & indies in

XVII. deterius ruere. Porro Albinus audito Gesium Florum sibi successurū uenire, uideri uolens gratificatus Hierosolymitanis ciuib⁹, productis uinctis, quotquot erant in manifestē capitali culpa iussit interimi: reliquos qui leuioribus de causis coniecti erant in uincula, reductos in carcerem pecunijs multatos dimittebat aliū post aliū: atq; in hūc modū uacuo uinctis carcere Iudæa repleta est latronib⁹. Interea Lenitica trib⁹ homines, quorū erat sacros hymnos in tēplo canere, adito rege induxerūt eū precibus, ut aduocato cōcilio decerneret eis usum stola lineæ, quæ tum solis erat concessa sacerdotibus, hāc enim nouationē pertinere ad perpetuā

ipsius

ipsius regni memoriam. Neq; frustra fuit eorū
 postulatio: Rex enim de cōcilio s. nientia permi-
 sit hymnorū cantoribus, ut deposito priore ha-
 bitu, lineum, ut uoluerunt sumerēt. Aliā etiā
 eiusdem tribus partē addictā templi ministe-
 rīs, ipsorū precibus motus permisit sacros hym-
 nos canendos ediscere: quæ omnia fiebāt contra
 instituta legis patriæ, nūquā uolante absq; pi-
 culo. Iam absolutū erat & tēpli edificiū. Popu-
 lus igitur cū uideret esse in otio circiter octo-
 decim opificū millia, solitorū hæctenus in tēplo
 ex operarū mercedibus uictū querere, nolensq;
 sacrā pecuniā repositā habere nequando præda
 Romanis fieret, simulq; opificibus inde proui-
 sum cupiens: q̄ uel una hora operato statim
 merces representaretur: suasi regi ut orientālē
 instauraret porticū. Ea tēpli exima claudēbat
 profunde ualli & angusta imminēs, ac proinde
 subnixa muro quadringentos alto cubitos, sa-
 xis cōstructo quadratis ualde candidis: eratq;
 cuiusq; saxi longitudo cubitorū uiginti, sex ue-
 rò altitudo, opus Solomonis regis, qui primus
 integrū templū condidit. Rex autem cuius curæ
 Claudius Cæs. fabricā tēpli cōmiserat, reputans
 quodcūq; opus demoliri facile, reparari diffici-
 le, maximè talem porticū egentē & tēpore lon-
 go & pecunijs plurimis, nō annuit populi pre-
 cibus: sed urbē candido saxo cōsternere si li-
 beret non ueruit. Post hæc Iesus Gamalielis filio
 pontifis

pontificatū abrogatū concedit *Matthia Theophili filio*, quo pontifice *Iudaicū bellum* habuit
 XVIII. initium. Cōueniens uidetur presentī hīstorie
 narrare de pontificibus quæ origo eorū, & qui
 ad hunc honorē admittantur, & quot usq; ad
 finē eius belli fuerint. Primus igitur omnīū hoc
 Dei sacerdotiū gessisse fertur *Moyſis* germa-
 nus *Aaron* pontifex : quo defuncto successisse
 mox filios, ac deinde illorū posteritati mansisse
 hunc honorē perpetuū : unde consuetudo ob-
 nuit accepta à maioribus, neminē Dei pōtificē
 fieri nisi descēdentē ab *Aaronis* sanguine, nec
 eam dignitatē cōcedi uel regibus oriundis alio
 genere. Fucrunt igitur uniuersi à primo *Aa-*
rone usq; *Phanasm*, quē belli tēpore seditiosi
 declarauerūt pontificē, LXXIII. numero:
 horū XII. præfuerūt sacris ab eo tēpore quo
 primū in deserto *Moyſes* erexit Deo taberna-
 culum, usq; dum in *Iudeam* uentū est, ubi Deo
 templum a edificauit rex *Solomon* : nam à prin-
 cipio pōtificibus nō succedebatur nisi mortuis:
 deinde uiuentibus etiā subrogari cōperūt alij.
 Itaq; hi XII. cū essent duorū *Aaronis* fi-
 liorum posteri, per continuas successiones hoc
 honore potiti sunt : sub his primò penes opti-
 mates administratio fuit reipublice, post ad mo-
 narchas, postremò ad reges trāsijt. Ex quo autē
 die patres nostrī ductu *Moyſis* *Aegyptum*
 sunt egressi, usq; ad templum à *Solomone* rege
 condit

omni
 iur.
 resup
 o

conditū, elapsi sunt anni D C X I I. post X I I I. illos pontifices alij X V I I I. secuti sunt, à tēpore Solomonis regis sibi succedentes usq; dum Nabuchodonosor Babyloniorū rex contra nostram urbem expeditione facta templū incēdit, & trāsłata tota gēte Babylonē, Iosedecū quoq; pontificē illō abduxit: horū pontificatus tempus C C C C L X V I. annorū fuit, mensiū sex, dierū decem, reipub. Iudeorū gubernātibus regibus. Post septuagesimū autē Babylonica captiuitatis annū Cyrus Persarū rex dimissis Babylone Iudeis, & reuersis in antiquā patriā, permisit templū denuo cōdere, quādo Iesus Iosedeci filius assumpsit summū sacerdotiū. Hic & eius posteri quindecim uniuersi usq; ad regē Antiochum Eupatorā statū reipub. popularē rexerunt per annos C C C C X I I I. Ceterū iam dictus Antiochus cum suo duce Lysia primus Oniam cognomēto Menelaum apud Berytum uita simul priuauit, & sacerdotio, repulsoq; à successione eius filio, Iacimū cōstituit summum pontificē, natū quidē ex Aaronis progenie, sed non ex eadem familia: quamobrē Onias defuncti Onie pontificis filius nomine patrē referens, in Aegyptum profectus & insinuatus in Ptolemæi Philometoris ac Cleopatre eius coniugis amicitia, persuasit eis ut in Heliopolitica prefectura Deo templum instar Hierosolymitanū extruerent, seq; illic pontificē constituerent: de

quo

quo templo sæpe aliàs diximus. Iacimus autem triennio in pontificatu exacto mortuus neminẽ successorẽ habuit, sed per septenniũ sine pontifice mansit ciuitas. Dein postquã Assamoneorum familie principatus nostræ gentis est creditus, rebellantes Macedonibus Ionathã creauerunt summũ pontificẽ, qui septenio toto præfuit: quo per insidias Tryphonis sublato è uiuis, frater eius Simon obtinuit id sacerdotiũ, cui dolo generi oppresso inter epulas, filius Hyrcanus in honore successit. Eum cum per unũ & triginta annos gessisset, iam decrepitus successori Iudæ reliquit suo filio, qui alio nomine Aristobulus est dictus: huic frater hæres fuit iã regni quã sacerdotiũ, postquã ille sumptio tum primum diademate unũ annũ utraq; dignitate potitus est. Is nomine Alexander & ipse regnum coniungens pontificatum cũ uiginti septẽ annis præfuisset rebus Iudaicis moriens Alexandra uxori permisit deligẽdi pontificis arbitriũ. Illa Hyrcano id addixit, exactoq; in regia potestate nouẽnio è uiuis excessit: quo toto tẽpore Hyrcanus eius filius pontificatũ tenuit: nam post maris obituũ Aristobulus frater motu bello uictũ pontificẽ ad priuatã uitam redegit, & sibipse regnũ simul usurpauit ac sacerdotiũ: exactusq; in utraq; dignitate tribus annes, & totidẽ mensibus, cũ superueniens Põpeius uã cepisset Hierosolyma, a uictore uinctus Romanũ missus est.

CUM

eum liberis: et Hyrcanus restitutus in pontifi-
 catum, principatū quoq; suis gētis accepit, sed
 absq; diademate: praterq; priores illos nouē, per
 alios X X I I I . annos summū sacerdotiū obtri-
 nuit. Post quos cōpletos Barzapharnes & Pa-
 corus dynastæ Parthorū traiecto Euphrate bel-
 lum Hyrcano inferūt, eoq; uiuo abducto Ari-
 stobuli filiū Antigonū regē constituūt: qui post
 tres annos & totidē mēses expugnatus ab He-
 rode et Sosio, apud Antiochiā iussu Antoni
 dedit suppliciū. Herodes autē accepto à Roma-
 nis regno non amplius ex Asamoneo genere
 creauit pōtificates, sed eum honorē quibusuis ex
 sacerdotū ordine concessit etiam obscuris, absq;
 uno Aristobulo. hūc enim Hyrcani à Parthis
 capti nepotē, et Mariammes suæ uxoris fratrem,
 ob fauorem populi, & Hyrcani aui memoriam
 summo sacerdotio dignatus est: deinde ueritus
 ne omnes in illū essent propēsiore, apud Hieri-
 chuntē arte necauit natātē in piscina, ut supra
 diximus: neq; postea ulli ex Asamoneorū po-
 steritate hoc sacerdotiū cōmittere uoluit. Idē fe-
 cit in ordinandis pontificibus Archelaus eius
 filius, & Romani qui post illum cum potestate
 præfuerūt prouinciæ. Sunt igitur qui ab Hero-
 dis principatu usq; in diē qua templū & urbs
 incēdente Tito conflagrauit, pontificatum ges-
 serunt, in uniuersum numero uiginti octo: tem-
 pusq; eorum sacerdotij centū anni, & septem
T T
insis

insuper: quorum aliqui sub Herode fuerunt, & Archelao eius filio: de sanctis autem his penes optimates fuit respublica, collocatis in eius fastigio pontificibus: de quibus haecenus dixisse sufficit.

Quomodo Florus Albini successor tantis Iudæos affecerit iniuriis, ut coacti sint arma sumere. C. I X.

Gessius autem Florus Albino successor à Nerone missus plurimis Iudæos replevit calamitatibus: is Clazomenus erat genere, adduxitque secum Cleopatræ coniugem non minus improbam, per quam ut Poppea Augustæ amicæ, Iudææ administrationem impetrauerat: adeo uero potestate uolenter abusus est, ut Albinum Iudæi desiderarent quasi beneficium, nam ille quantum poterat clam erat malus & nocens: Florus contra quasi ad ostentandam missus malitiam, publice iraducebat nostræ gentis iniurias, nihil sibi ad summam in rapinis & supplicijs iniquitatem reliquum faciens: erat enim inflexibilis ad misericordiam, nullis unquam lucris satiabilis, undecumque parua æquè captans ac magna, ut etiam latronum esset particeps. multi enim illum questum exercebant de incolumitate, quam ab eo redimebant decisis prædaram partibus: adeoque nullus erat iniuriarum uel modus uel finis, ut miseri Iudæi non ferentes rapacem latronum insolentiam cogentur laribus relictis & patrijs ceremonijs, ad exteros fugere, iudicantes ubiuis etiam apud Barbaros se uiuere posse commodius.

Et quidem

Et quid multis uerbis opus est? Bellum contra Romanos suscipere solus Florus nos cōpulit, malens semel uniuersos quàm paulatim perdere. Itaq; secundo anno postquã is uenit procurator in prouinciã, duodecimo uerò Neronis imperij, bellum id cœptum est: quo tempore quanta uel coacti ficimus, uel perpesti sustinuimus, exactè cognoscere poterunt qui dignabuntur legere libros à nobis cōscriptos de bello Iudaico. Atq; hic dicendi finem faciã de antiquitatibus, quas belli argumentum sequitur. Presentis autem operis textus continet totum illud tempus inter primam creationem hominis & annum Neronis principis duodecimũ: quæq; per tot secula Iudæis uel in Aegypto obuenerunt, uel in Palestina ceteraq; Syria, tũ quas elides ab Assyrijs & Babylonijs accepimus, quo'ue modo tractati simus à Persis & Macedonibus, & postremò à Romano populo. His enim omnibus accuratè descriptis, etiam pontificum successiones recensuimus continuatas per annorum duo millia, pari diligentia regum quoq; res ordine tradidimus, & status reipublice monarcharumq; potentiam, per omnia secuti autoritatè sacrorum uoluminũ, ita ut à principio sumus polliciti. Ausimq; addere, quòd nemo alius scriptor Iudæus externusue potuisset hoc argumentum tanta fide Græcis hominibus prodere. Ego enim tribulium meorũ confessione disci-

plinas patrias egregie calleo, Græcanicæ quoq;
 literatura non sine profectu dedi operam, qua-
 uis exquisitam pronuntiandi rationem assequi
 per patriam consuetudinem non licuit. Noſtri
 enim homines non ſuſpiciunt eos qui multas
 perdidicerunt linguas, quod ſtudium profanum
 apud eos habetur, & ſeruis commune cum in-
 genuis: ſolos autem ſapientes ſuo ſuffragio pro-
 nuntiant, qui legis & ſacrarum literarum tan-
 tam aſſecuti ſunt peritiã, ut eas etiam inter-
 pretari ualeant. Qua in re cum multi colloca-
 rint operam, uix uni ſucceſſit atq; alteri, qui-
 bus mox dignum præmium contigit. Fortaſſis
 autem nulla inuidia prohibet etiam de meo ge-
 nere, geſtisq; per totam uitam rebus pauca ex-
 ponere, dum adhuc ſuperſunt qui uel atteſtari
 poſſunt, uel coarguere: atq; ita concludetur ha-
 rum antiquitatum tractatio comprehenſa ui-
 ginti uoluminibus, uerſuum uerò ſexaginta
 millibus. Quòd ſi Deus conceſſerit, compendio
 rurſum referam belli caſus, & quæ nobis in
 præſentem uſq; diem euenerunt, quæ incidit in
 decimumtertium annum principatus Domi-
 tiani Caſaris, ætatis uerò meæ ſextum & quin-
 quageſimum. Promiſi etiam ſcripturum me
 quatuor libros de Iudæorum opinionibus, &
 quas de Deo eiusq; eſſentia, & de legibus,
 quare per eas liceat nobis facere, alia non
 liceat.

FLAVII IO- SEPHI VITA.

M I H I igitur genus est nō obscu-
 rum, sed longa serie deductum
 à sacerdotibus: & sanè quem-
 admodum apud alios alie no-
 bilitatis rationes censentur, ita
 apud nostrates ius sacrorū habere argumentū
 est illustris originis. Ego autē non solum ex sa-
 cerdotum oriundus sum genere, uerum etiā ex
 uice prima inter uiginti quatuor illas, quas in-
 ter nō mediocre discrimen est. Quin & ad re-
 gium genus per matrē pertineo: quādoquidem
 Asamonaeorū familia, ex qua illa prognata est,
 tēpore longo regnū simul & sacerdotiū in gen-
 te nostra obtinuit. Nūc ipsam seriē propagatio-
 nis pertexā. Atanus mihi fuit Simon Psellus
 cognomine, quo tēpore Hyrcanus Simonis pōt.
 filius eius nominis primus summū sacerdotium
 tenuit. Is nouem filios habuit, & in his Mat-
 thiā Aphlia cognomine. Hic ex Ionatha sum-
 mi pontificis filia Matthiā Curtū suscepit, pri-
 mo anno Hyrcani principis: ex eo Iosephus
 progenitus est anno regni Alexādra nono: qui
 Mathiam genuit annū decimū regnante Ar-
 chelao: is porrò me genuit imperij C. Casaris
 anno primo: ipse autem filios habeo tres, quorū

Hyrcanus maximus natus est anno quarto Ve-
spasiani principis, deinde septimo Iustus, nono
Agrippa. atq; hanc generis nostri successione
ut est in publicas tabulas relata huc trāscripsi,
parui faciens improborū calumnias. Mathias
autem meus pater, nō nobilitate solū, sed multo
magis iustitia fuit celebratus, cuius nomine to-
ris quā ampla sunt Hierosolymis innotuit. Ipse
ā pueritia cū Mathia eisdem parentibus nato
incumbens disciplinis egregie profeci, visusq;
sum intellectū & memoria præcellere: ita ut
iam tum quatuordecimū annum agens laudē
consecutus ex literarū studijs etiam a pontifici-
bis et urbis primoribus de penitiori legū sensu
consulerer. Sextumdecimū deinde ingressus de-
creui nostratium sectarū gustum aliquē cape-
re, quas tres esse diximus, Phariseorum, Saddu-
caorum, & Essenorum: sic enim faciliore de-
lectum fore putabā, si omnes cognoscerē. Itaq;
duro uictu & magno labore per omnes tres
transy: ac ne hac quidē experientia contentus,
cum audissem Banum quendam in solitudine
uiuere, amictum sibi parantē ex arboribus, &
sponde prouenientibus alimentis utentem, cre-
brisq; nocte ac die lauacris frigidis ad castita-
tem tuendam, cœpi eius institutum imitari:
exactisq; in eius contubernio tribus annis,
postquam concupitis satis peritus sum, in ur-
bem redij. Jamq; undeviginti annos natus ciui-
lem

lem uitã aggressus sum, addictus Phariseorum placitis, proxime ad stoicã apud Grecos sectam accedentibus. Post annũ uerò etatis sextum supra uigesimũ Romam mihi proficisci cõtiguit ob causam hanc: Quo tempore Felix in Iudæa procurator erat, sacerdotes quosdã mihi familiares, uiros honestos & bonos, ob leuẽ quandam culpam uinctos Romã misit, acturos causam suam apud Cesarem. quos ut aliquo pacto eriperem periculo: præsertim cum audirem, ne in calamitate quidem cõstitutis curam pietatis excidisse, & ficis ac nucibus eos uitam sustentare: ueni Romã multis in mari exhaustis periculis:mersa enim nostra naue in medio mari Adriatico, circiter sexcenti per totã noctem nauimus: & diluculo demũ Cyrenaicam nauem Deo fauente conspicati, octuaginta fermè nostrum feliciore usi natatus in eam recepti sumus. Ita seruatus Dicearchiã, siue Puteolos, ut Itali uocare malunt, familiaritatẽ contraxi cum Alituro mitorũ actore, qui Iudeus genere Neroni chærus erat: per quẽ ubi Poppeæ uxori Cesaris innotui, confestim per eam impetraui absolutionẽ illis sacerdotibus: præterq; magnis donatus ab ea muneribus in patriã reuersus sum: ibi deprehendiam nouarũ rerum studia gliscere, multosq; ad defectionẽ spectare à Ro. pop. Itaq; conabar seditiosos ad meliorẽ mentem reducere, proponens eis ob oculos eum quibus essent bellum gesturi,

nimirū cum Romanis, quibus & peritia rei militaris, & felicitate essent impares : monebamq; ne temerè ac imprudenter patriam seq; & suos in extremū periculū conijcerent. Ad hunc modum uehementer dehortabar, infelicissimū belli finē prospiciens: nec tamen quicquā profeci, tanta erat cum desperatorū insania. Veritus igitur ne eadem cōtinenter apud eos repetēs in odium atq; suspicionē inciderem, quasi fautor hostium, neue hoc nomine cōprehensus ab eis neci traderer, occupato iam castello Antonia secessi ad templum interius. Deinde post occisum Manahemū & primates latronū cohortis rursus ex templo prodij, uersabarq; cū pontificibus & Phariseorū primoribus, non mediocriter sibi timentibus. Videbamus enim populū arma corripuisse, ipsi inopes consilij : & cum non possemus tumultuatores cōpescere, quòd ea res nō careret periculo, simulabamus quidem nos probare illorum sententiā: suadebamus tamen, ut se continerent, & hostem abire sinerent, quòd speraremus Gessium breui uenturū cum ualidis copijs, & eum tumultū se daturum. At ille reuersus, & in pralio cū multis occisus, sua clade extremam toti nostre genti calamitatem attulit: mox enim belli autoribus additus est animus, sperantibus omnino Romanos deuincendos, quo tēpore & aliud quiddā accidit. Syria urbium circumnicinarū habitatores Iudeos intra eadē mœnia

secum

secum degentes cōprehensos unā cum uxoribus
 & liberis trucidabant, sine ullo crimine: quippe
 qui neq; deficere à Romanis cogitauerant, neq;
 contra ipsos priuatim aliquid moliti fuerāt. Sed
 inter ceteros eminuit impia Scythopolitarū im-
 manitas. Cū enim bello peterentur à Iudeis
 exteris, coegerunt suos Iudeos cōtra tribules ar-
 ma sumere, quod nostris uetitum est legibus: ho-
 rumq; ope hostes profligati sunt. Post uictoriam
 autem obliti fidei socijs inquilinis debita, omnes
 occiderūt, cū essent multa hominū eius gentis
 millia. Nec mihius tractati sunt Iudei Dama-
 sce incola. Sed de his prolixius in libris De bel-
 lo Iudaico narrauimus: nunc ob hoc tātum ea-
 rum cladium memini, ut sciat lector nostrā gen-
 tem non ultrò, sed necessitate compulsam, ad id
 bellum deuenisse. Itaq; profligato Gessio Hiero
 solymitanorū primores cū uiderēt latrones cæ-
 terosq; pacis turbatores habere armorū copiam,
 ueriti ne ipsi inermes inimicis obnoxij fierent, ne
 post accidit: cognitoq; quòd Galilea nondum
 tota à Romanis defecisset, sed pars eius etiā tum
 quiete ageret: miserunt eò me & alios duos sa-
 cerdotes, uiros honestos ac bonos, Ioazarum &
 Iudā, ut prauis illis hominibus persuaderemus
 arma deponere: doceremusq; satius esse cōmitti
 ea gentis optimaribus: placere enim ut illi arma
 in futurum semper parata habeant: expectan-
 dum tamē dum certò sciatur, quid nā Romanis

sit animi. Cum his mandatis in Galileam ueniens
 reperi Saphoritas in magno discrimine, tuentes
 patriam contra Galileorum uim uolentium eam
 diripere, quod perstarent in amicitia Rom. po-
 puli, fidemque seruarent Senio Gallo tum Syriæ
 præfidi. His ego securitatem reddidi sedata infe-
 sta multitudine: permisi que ut quoties uellent in
 Dora (ea Phœnices urbs est) ad suos mitterent,
 quos obsides Gessio dederant. Tiberiadis autem
 incolas inueni iam arma sumpsisse ob huiusmo-
 di causam. Tres in hac urbe factiones erant: una
 honestorum uirorum, cuius caput erat Iulius Ca-
 pella. Is & qui eum sequebantur, Herodes Mia-
 ri, Herodes Gamali, Compfus Compfi: Crispus
 enim huius frater olim à maiore Agrippa ei
 urbi præfectus tum in suis possessionibus trans
 Iordanem agebat: hi omnes inquam autores erant
 manendi in fide regis & Rom. pop. solus ex no-
 bilitate Pistus dissentiebat in gratiam Iusti sui
 filij. Altera factio è plebeis & obscuris con-
 stans bellandum decernebat. In tertia Iustus
 eminebat Pisti filius, dubitare se de bello simu-
 lans, sed interim occultè mutationem rerum cu-
 piens, cuius occasione sperabat se consecuturum
 aliquam potentiam: itaque progressus in concio-
 nem conabatur docere multitudinem, quod eo-
 rum ciuitas inter Galileas semper sit habita:
 quodque metropolis eius regionis fuerit Herodis
 tetrarchæ tempore, qui ipsius conditor Saphorim
 ei sub

ei subiecerit: hanc præminentiam ei mansisse &
 sub Agrippæ patris imperio, usq; ad Feliceem
 Judææ præsidem: nunc demum postquã Agrip-
 pæ iuniori à Nerone donata sit, primatum amis-
 sisse. mox enim Sephorim ex quo Romanis pa-
 rere cœpit, reliquæ regioni præpositam: desuis-
 seq; apud se archinam & mensam regiam. His
 & alijs muleis in regem iactatis cum irritasse
 ad defectionem populum, aiebat nunc esse tem-
 pus, correptis armis, & assumptis in societatem
 reliquis Galileis primatum sibi de integro vin-
 dicare omnibus fauentibus Sepschitarum odio,
 quos pertinaciter hærentes in Romanorum ami-
 citia libèter aliqua clade afficerent: iuandosq;
 eos conatus totis uiribus. His dictis permonuit
 multitudinem, quòd haberet popularem quan-
 dam faciendam, & saniora suadentes uerborum
 præstigijs uinceret. Erat enim etiam Græcarum
 disciplinarum non imperitus, quibus fretus au-
 sus est rerum tunc gestarum historiam texere,
 quo ueritati fucum faceret. Sed de huius nequi-
 tia, & quomodo unà cum suo fratre patriam
 penè subuerterit, procedente sermone narra-
 bimus. Tunc autem Iustus ciuibus persuasis, qui-
 busdam etiam coactis arma capere, cum omni-
 bus egressus incendebat uicos Hippenorum atq;
 Gadarenorum, contiguos Tiberiadis agro, &
 Scythopolitanorũ finibus. Quæ dum apud Ti-
 beriadem geruntur, Gischalorũ status erat talis.

- Ioan

Ioannes Leui filius uidens ciuium suorum quosdam ferocientes iugum Romanorum excutere uelle, conatus est eos retinere in fide et officio: quod tamen nullo modo efficere ualuit: interim uicini populi, Gadareni, Gabaraganai, & Tyrii collectis ualidis copijs irruentes expugnant Gischala, quibus incensis atq; dirutis domum se recipiunt. Qua iniuria Ioannes accensus, suis omnibus armatis, conflictuq; cum predictis populis habito, instauratam patriam securitatis causa cinxit moenibus. Gamala autem in Romanorum fide perstabant ob causam hanc. Philippus Iacimi filius, Agrippæ regis prefectus, præter spem dum regia Hierosolymitana oppugnaretur elapsus in aliud periculum incidit, ne iuglaretur à Manahemo & socijs eius latronibus: seruatus est tamen interuentu cognatorum quorundam Babyloniorum, qui tum erant Hierosolymis: quintaq; post die quo minus agnosceretur mutato capillitio fugam iniit: & cum peruenisset ad quendam suæ possessionis vicum situm prope castellum Gamala, accersuit aliquamullos sibi subditos: interim diuinitus ei quiddam accidit, quod alioqui perituro salutem attulit: nam repentina febre correptus literas ad Agrippam & Bernicem scriptas liberto cuidam comisit, qui Varo eas redderet: huic enim tum rex & regina curandam regiam crediderant, ipsi Berytum profecti obuiam Gessio. At Varus acceptis Philippi literis, cognitoq;

gnitoq; quòd euaserit, tulit id grauius, ueritus ne posthac rex & regina nõ egerent sua opera, ut Philippo incolumi reddito. Productũ igitur ad plebem eum qui literas attulerat, & accusatum tanquàm falsarium, quodq; fictũ nuntium attulisset, Philippum Hierosolymis cum Iudeis contra Romanos bellum gerere, supplicio tradidit. Qui cum non reuenteretur ad Philippum, ille causam nesciens rursus alium misit cũ literis, renuntiatũ quidnã priori accidisset, cũ ue ita differret reditũ. Verũ & hunc Varus oppressit per calumniam: etenim à Cesariensibus Syris inflatus fuerat ut aspiraret ad sublimia, dicentibus fore ut Agrippa interficiatur à Romanis ob rebellionẽ Iudaorũ, & ipsi detur regnum debitũ propter cognationem regiam: nam constabat Varũ esse regũ generis, descendentem à Sohemo terrarcha Libani. Is igitur spe tali elatus literas apud se retinuit, diligenter cauens ne peruenirent in manus regias: obseruabatq; omnes exitus, ne quis clam elapsus renuntiaret regi que ibi fierent: multosq; Iudaorum interficiebat in gratiam Syrorum Cesariensium: quin & in Bathanea Iudeos qui Babylonũ uocantur, Bathyrã incolentes decreuit ope Trachonitarum inuadere: uocatisq; ad se Cesariensibus Iudeis duodecim primarijs, iussit eos profectos illò nuntiare suo nomine tribulibus, relatũ sibi esse quòd bellum aduersus regem molirentur: sed
quia

quia non liberet credere, denūtiare ut arma ponerent: id enim argumentum fore certissimum, quòd meritò fidem non habuerit falsis rumoribus. Adiunxit, mittēdos esse viros septuaginta ex optimatibus, qui crimen obiectum diluant. Fecerūt iussa illi duodecim: & cū Bathyrā uenissent ad suæ gētis homines, eosq; nihil noui moliri inuenissent, persuaserunt ut septuaginta viros mitterent. Hos aduentantes cum duodecim legatis Casaream, Varus stipatus regio milite in itinere exceptos unā cum ipsis legatis interfecit, ac mox pergit contra Iudeos incolentes Bathyra: sed præuenit eum quidam ex illis septuaginta casu seruatus, quò nuntio moniti arreptis armis reocperūt se cum uxoribus & liberis in castellum Gamala, relictis uicis refertis multis opibus, & pecorū ingenti numero: quo audito Philippus & ipse eodem se contulit: ad cuius adueniū acclamabat populus ut ducem se eis præberet, & cōtra Varū ac Casarienses Syros bellum susciperet: fama enim sparserat regē ab his occisum esse. Philippus uerò cōprimebat eorum impetum, collata in eos regis beneficia in memoriam reuocans: tum quanta esset Romanorum potentia, quam rebellando irritare immāni periculo non careat: atq; ita tandem uicit huius uiri consilium. Rex porrò cum sensisset Varum uelle apud Casaream Iudeos cum uxoribus & liberis multorum milium explentes numerum

interf.

interficere, misit ei successorem Equum Modium, ut alibi dictum est. Philippus autem Gamala & vicinam regionem in Romanorum fide continuit. Interea cum uenissem in Galileam, certis nuntijs super his rebus edoctus, scripsi Hierosolymitanorum concilio, quid me iuberet sciscitans. Rescriptum est ut in Galilea maneam, eiusque iurata provideam, retentis etiam collegis, si illis ita uisum sit. Hi cum multum pecunia parassent ex debitis sibi sacerdotij nomine decimis, statuerant reuerti in patriam: sed rogati ut tamisper mecum essent dum componeremus omnia, facile assenserunt. Cum his igitur a Sephoritarum urbe profectus in Bethmauntium uicium ueni distans quatuor stadijs a Tiberiade: missoque nuntio accessit ad me senatum Tiberiadis & primores eius populi: qui postquam assuerunt, & inter hos Iustus quoque, dixi me unam cum collegis legatum a populo Hierosolymitano missum ad eos, ut agerem de diruendo palatio, quod ibi a se constructum Herodes tetrarcha uarijs animalium picturis ornauerat, cum id uictum sit nostris legibus: rogabamque ut nos quantocyus id facere permitterent. Quod cum diu Capella & sue factionis homines recusassent, tandem magna contentione assensum eis expressimus. Interim dum nos ea de re contendimus, iam Iesus Saphie filius nauarum & inopum factionis dux assumpta aliquam multorum Galilaeorum manu palatium incenderat.

MIUS

ratus se bonam prædam inde paraturum, quia
 recta eius quædam inaurata uiderat: multaq; in
 eo diripuerunt præter animi nostri sententiam.
 Nos enim post colloquium cum Capella & Ti-
 beriensium primatibus apud Bethmauntē ha-
 bitum in superiora Galilææ nos recepimus. Tum
 Iesu factio Græcos omnes eam urbē habitantes
 interimie, & quotquot inimicos ante id bellum
 habuerant. His auditis uehementer commotus
 descendi in Tiberiadem, dediq; operã ut quic-
 quid possem recuperare ex direptis regis facul-
 tatibus, candelabra corinthia, mensas regias, &
 rudis argenti satis magnam copiam: quæcunq;
 autē recepi, regi seruare statui. Accitis igitur
 decem è senatu potioribus & Capella Antylli
 filio, uasa illa eis tradidi, interdices ne cuiquam
 præter me ea redderent. Inde Gischala cum col-
 legis ad Ioannē ueni, cogniturus quidnam ha-
 beret animi: moxq; deprehendi eum rerum no-
 uarum cupidum affectare tyrannidem: rogabat
 enim me ut sibi potestatem facerem exportandi
 frumentum Cæsaris, quod in superioris Galilææ
 uicis erat repositum, dicens se id uelle impedere
 in structuram mœnium patriæ. At ego cum
 olfecissem eius conatus & consilia, negabam me
 hoc ei permittere: cogitabam enim id frumen-
 tum aut Romanis seruare aut mihi ipsi, quod
 haberem iam curam eius regionis à ciuitate
 Hierosolymitana mihi commissæ. Ergo cum
 nihil

nihil à me impetraret, collegas appellauit super hoc negotio futurorū improvidos, & auidos munerum: ab his largitione totū eius provincia frumentū obtinuit, me non ualente contra duos cōtendere. Deinde altero dolo Ioānes usus est: aiebat enim Iudeos Caesaria Philippi incolas, regis cui suberant mandato intra moenia cohibitos, querentes de olei puri penuria, id à se petere, ne praeter morem cogantur uiri Graecorum oleo. Haec autē nō religionis respectu dicebat, sed uictus turpis lucri cupidine: sciens enim apud Caesarienses sextarios duos drachma una uenire, Gischalis autē octuaginta sextarios drachmis quatuor, totū illud oleū quod ibi erat ad eos transmisit, me quoq; ut uideri uolebat permittente. Non enim uolens permittebam, sed metu: ne si obsisterem lapidarer à populo. Postquā igitur concessi, plurimum pecuniae Ioannes quaesuit hoc maleficio. Ex hoc oppido remis collegas Hierosolyma, totusq; posthac fui in cōparandis armis & muniendis urbibus. Accitis deinde latronū fortissimis, cum uiderem non posse illis arma adimi, persuasi multitudini ut mercede eos cōduceret, cōducibilis docens habere eos stipēdiarios, quā sinere agros incurfionibus eorū diripi: atq; ita eos dimisi sacramento obstrictos, ne nisi uocati in regionē nostrā uenirent, aut nisi stipem debitam reciperent, iussos prius abstinere à Romanis & accolis iniuriā.

Sed ante omnia curavi in pace continere Galileam: cumq; uellem optimates eius regionis circiter septuaginta pretextu amicitiae habere quasi obsides fidei, ascitos in amicitiam feci mihi comites & iudicandi socios, pleraq; decernens ex ipsorum sententia, in primis curas ne temere discederem a iustitia, utue abstinerem ab omni corruptela munerum. Agens igitur annum trigessimum, qua etate etiamsi quis temperet cupiditatibus illicitis, difficile tamen euadit caluniarum inuidiam, maxime si cum magna potestate sit: nulli mulieri uim intuli, et nihil mihi obrudi sum passus, ut rei nullius indigus: immo ne debitas quidem mihi ut sacerdoti decimas accipere uolui ab afferentibus. ex manubys tamen partem post deuictos Syros accolae recepi, quos me Hierosolyma misisse ad cognatos fateor. Cumq; bis Sephoritas ui expugnassent, Tiberienses quater, Gadarenses semel, & Ioannem sepius insidias mihi molitum in potestate redegissem: neq; de ipso, neq; de ullo memoratorum populorum poenas sumere sustinuit, ut procedere stilo indicabimus. Quamobrem opinor deum recte factorum inspectorem, & tunc me eripuisse ex inimicorum insidijs, & post sepe e multis periculis, sicut suo loco dicitur. Tanta autem erga me erat uulgi Galileorum fides ac beneuolentia, ut expugnatis eorum oppidis, & in captiuitate abductis familijs, non ratum gemitus suis calamitatibus,

quans

quantum cura incolumitati mea tuende impēderent. Hæc uidentem Ioannem inuidia subijt, rogauitq; me per literas ut sibi permitterem ualitudinis causa apud Tiberiadē foueri aquis calidis: quod ego nihil suspicans libenter annui: quin & his quibus ciuitatis administratio per me fuerat credita scripsi, ut diuersoriū ei pararent & comitibus, rerumq; ad commodum uitum idonearum copiam. ipse interim agebam in nico Galilææ qui Cana dicitur. Ioannes autē postquā uenit Tiberiadem, egit cum oppidanis ut obliti datæ mihi fidei ad se deficerēt: multiq; preces eius libenter admiserunt, homines gaudentes nouitatibus, & mutationum auidi, proclinesq; ad dissidia: præcipuè uera iusto et patri eius Pisto cupide arrepta est dificiendi à me ad Ioannem occasio. id tamen consilium interuentu meo feci irritum. Venerat enim ad me à Sila, quem Tiberiensibus ducem præfecerā, nūtius uoluntatem eius populi indicans, & horrans ut properē: alioquin fore ut ciuitas breuī in aliorum potestatem ueniat. Lectis igitur Silæ literis, cum ducentis uiris per totam noctem iter feci, præmisso nuntio qui aduentū meum significaret Tiberiensibus. Mane autem iam ciuitati proximo plebs mihi uenit ouia, & Ioannes inter alios: qui cū ualde turbato uultu me salutasset, ueritus ne detecto suo conatu ueniret in capitis periculū, properē se recepit in diuer-

forium. Cumq; peruenissem in stadium, dimissis
 absq; uno satellitibus, retentisq; decē armatis,
 alloqui cœpi concionem Tiberiensium, stans in
 celso quodā suggesto: hortabarq; eos ne tam ci-
 ro deficerent, alioqui fore ut breui eos fidei mu-
 tate pœniteat: neq; illis posthac quenquā credi-
 turum facile, nimirum merito suspectis ob hanc
 presentem perfidiã. Vix hæc effatus eram, cum
 audio ex meis quendam iubentem me descēde-
 re: non enim tempus esse conciliande Tiberiē-
 sium beneuolentiã, sed prospiciendi incolumi-
 tati propria, & quomodo inimicos effugiam.
 Ioannes enim postquã didicit me penè solū esse,
 delectos ē mille suis militibus fidissimos mise-
 rat: iussos me interficere: iamq; ueniebant, &
 paratū fuisse facinus, nisi otius desiliissem cū
 Iacobo satellite, subleuatus ab Herode Tibe-
 riensi: à quo deductus ad lacum, nauigio quod
 foriē ibi nactus sum conscenso, euitatis præter
 opinionē inimicis perueni Taricheas. Eius ur-
 bis incolæ audita Tiberiensium perfidia uehemē-
 ter irati, correptis armis hortabantur ut se con-
 tra eos ducerē, dicentes se uelle ulcisci lesi ducis
 iniuriã: facinusq; hoc renuntiabāt per totā Ga-
 lileã, quò omnes cōcitarent cōtra Tiberiada, ro-
 gantes ut frequētes ad se cōuenirent, facturi de
 consilio ducis id quod uisum fuerit. Itaq; ma-
 gnus undiq; Galileorū armatorū concursus fa-
 ctus est, postulantiū ut Tiberiada inuaderē, ex-

pugnaturamq; diruerem, & incolas cum totis familijs sub hasta uenderem. Idem suadebant & amici qui ex ea urbe euaserant. Ego uerò non annuebã, indignum ratus ciuilibus belli initium facere, & censens non debere eam contentione ultra uerba progredi: immo ne ipsis quidẽ aiebã id conducere, si Romanis inspectantibus dissidijs intestinis se conficiant. Hac ratione demũ Galilaorũ ira placata est. Ioannes porro ubi nõ successerũt insidie, sibĩpsi timuit, & assumptis armatis quos circa se habebat relicta Tiberiade Gischala petijt: inde ad me scripsit factũ excusans, quasi nõ fuisset eius conscius: rogabatq; nequid suspicarer de ipso, addens iuramenta cũ diuis execrationibus, quo magis scriptis suis fidẽ astrueret. At Galilei, quorũ è tota regione denuo magnus cum armis affluxerat numerus, scientes hominẽ esse malũ & periurũ, rogabant ut se cõtra eum ducerem, promittentes funditus se deleturos & ipsum & patriã eius Gischala. Actis igitur pro fauore gratijs, pollicitus sum me eis non cessurũ officijs ac beneuolentia: rogabã tamen ut cohiberent seipsos, & darent mihi ueniã quòd tumultus compefcere malletm absq; cedibus. Concesserunt id mihi Galilei, moxq; Sephorim uenimus. Oppidani autẽ quibus decretũ erat permanere in fide Romani populi, timentes meum aduentũ, conati sunt me in alia negotia distrahere, quo ipsi securius dege-

rent: missoq; nuntio ad Iesum latronū principem agētem in confinijis Ptolemaidis. magnam pecuniam ei sunt polliciti, si cū octingentorum manu quam alebat, bellū nobis inferret. Is promissis motus uoluit nos nec opinātes & imparatos aggredi: itaq; rogat me per nuntiū, ut sibi saluandi me potestatiē facerē. Quo impetrato, quandoquidē non presenseram insidias, assumpta latronum cohorte iter fecit properē: non tamen ei successit tentatū facinus. Cū enim iam non longe abesset, quidā ex eius cohorte transfuga conatum ipsius mihi indicat. Quo audito processi in forum simulās me nihil scire de insidijs, sequente armatorum Galileorū multitudine, & inter hos quibusdam Tiberiensibus. Deinde dispositis qui seruarent vias, iussi portarū custodes ut solum Iesum cū primis ueniēsem intrmitterent, ceteros excluderēt: & si uiderent irrumpere, plagis repellerent. Quibus imperata faciētibus intrauit Iesus cum paucis, iussusq; à me arma confestim proicere, nisi inserfici mallet, uidēs se cinctum armatis paruit. Tum qui eum sequebantur exclusi ut ducem suum captum senserunt, euestigio fuga se propriū: & ego seorsum abducto Iesu dixi me nō ignorare paratas mihi insidias, quibusue id factum sit autoribus: daturum tamen erroris ueniam, si mutatus uelit esse mihi fidus in posterum. Quo omnia pollicente dimisi hominem,

perm

permissum quos prius habuerat colligere : Se-
 phoritus uerò pœnam interminatus sum, nisi
 posthac quiescerent. Per idem tempus uenerunt
 ad me duo Trachonitarũ magnates regis sub-
 diti, adducentes suos equites, & afferentes tam
 arma quam pecuniam. hos cum Iudei circum-
 cidi cogerent, si uelint inter ipsos uersari, nõ siui
 ut eis molesti essent : asseuerans oportere suo
 quenq; arbitrato & non alieno impulsu deum
 colere : neq; committendum ut eos securitatis
 causa confugisse ad nos pœniteat : atq; ita per-
 suasa multitudine, uiris illis consuetum uictum
 abunde prebui. Interea rex Agrippa copias
 mittit duce Equo Modio, que Magdala ca-
 stellum ui capiant : que tamen obsidere id non
 ausa, in sebis uis infestabant potius Gamala.
 Ebutius autẽ Decadarchus qui Magni campi
 prefeturã tenuit, audito q̄ in Simoniada uicũ
 uenissem suũ in Galilea finibus, distãtẽ ab ipso
 sexaginta stadijs, noctu assumptis quos circa se
 habebat centũ equitibus, & fermẽ ducentis pe-
 ditibus, Gabensiumq; auxilijs, nocturno itinere
 in eum uicũ peruenit. Contra quẽ cũ meorum
 explicuissem ualidam aciem, conatus est nos in
 planiciem prolicere, fretus equitibus. Nihil ta-
 men profecit, quia moueri loco nolui : quippe ui-
 des cũ potiores habiturũ, si cum essemus omnes
 pedites descenderemus in campestria. Cumq;
 aliquandiu strenuẽ repugnasset Ebutius, tan-

dem animaduertēs nullum esse eo in loco usum equitū, signo receptui dato Gabam abiit infecto negotio, tribus tantum in pugna amissis. Ego uerò euestigio secutus sum cum armatorū duobus millibus, cumq; uenissem Besarā, quod oppidum in Prolemaidis situm confinijs stadio uigesimo abest à Gaba, ubi tum erat Ebutius: dispositis foris per uias stationibus militum, quotuti essemus ab incurſu hostiū, donec frumentū exportaremus, cuius magna uis è circumuicinis regine Bernices uicis eò congesta fuerat: oneratisq; plurimis camelis & asinis quos in hoc adduxeram, transmisi frumentū id in Galileā: absolutoq; hoc negotio, feci Ebutio pugnandi copiam. Eam cum ille deirectaret audacia nostra territus, uerit me in Neapolitanum, audito quòd populatus sit agrum Tiberiensem. Is cū equitum ala praesidio erat Scythopoli. Hoc igitur ab ulteriore Tiberiensiu uexatione prohibito, totus erā in prospiciendo rebus Galilae. Ceterum Ioannes Leui filius, quem diximus dege- re Gischalis, postquā cognouit omnia mihi ex sententia succedere, amariq; me à subditis, & timeri ab hostibus, iniquo id tulit animo: ratusque non esse in suam rem meam felicitatem, non mediocri inuidia, tactus est: speransque se meos successus impediturum si subditorum in me concitaret odia, sollicitauit Tiberienses & Sefhoritas, ratus etiam Gabayenos ad

ad se defecturos, quæ civitates sunt in Galilæa præcipuæ: aiebat enim suo ductu longe melius administranda omnia: & Sephorienses quidem, quòd utroque nostrum posthabito ad Romanos spectarent dominos, non assenserunt homini. Tiberienses autem defectionem quidem recusabant, pollicebantur tamen illi quoq; amicitiam. Gabareni autem Ioanni se addixerunt, autore Simone ciue primario, qui Ioannis erat amicus & socius. Nec tamè aperte ad eum defecerunt, quippe qui uehementer timebant Galileos, iam ante experti eorum erga me beneuolentiam: sed aliam captabant occasionem insidijs. Et sanè periculum adini maximum de causa tali. Dabaritteni quidam audaces iuuenes cum animaduertissent uxorem Ptolemæi procuratoris regij cum magno paratu deducentibus aliquot equitibus per Magnū campum ex ditione regia in Romanorum provinciam iter facere, in eos repente irruunt: fugatâq; muliere quicquid secum portabat diripiunt: quo factò Taricheas ubi tum eram, quatuor mulos adducunt onustos uestimentis uariâq; suppellectili: inter quam & uasa erant argentea non pauca, & quingenti nummi aurei. Hæc ego seruare uolens Ptolemæo, ut eiusdem tribus homini, q̄ lex nostra ne inimicos quidè tribules fraudare permittat, dixi his qui attulerat oportere ea seruari, ut diuenditorū pretiū

conferatur in Hierosolymitanae urbis moeniorum fabricam. Id iuvenes illi permolestè tulerunt, non admissi in partem praeda ut sperauerant: quapropter sparsi per uicos Tiberiadis rumorem disseminant, uelle me Romanis eam regionem prodere. Finxisse enim praedam destinata esse praemuniendis Hierosolymis: re autem uera in hoc eam seruare, ut rapta domino suo restitua. Qua quidem in re nil eos fallebat opinio: post discessum enim iuuenum accitis duobus primarijs ciuibus, Dasione et Ianneo Leui filio, regi amicissimis, mandauit eis ut raptam suppellectilem ad illum transmitterent, mortem interminatus si hoc secretum proferrent apud quenquam mortalium. Sed cum Galileos rumor peruasisset, me uelle regionem eorum Romanis prodere, omnibus incitatis ad sumendum de me supplicium. Taricheata quoque fidem habentes iuuenum commeticis sermonibus, suaserunt meis satellitibus et militibus reliquis, ut me dormientem deserentes in circum uenirent, eum ceteris ibi de abrogando mihi imperio consultaturi. Qui persuasi multos ibi iam ante congregatos inueniunt, unanimes uociferantes uindicandum esse in proditorem reipublicae. Sed praecipue instigabantur a Iesu Saphie filio, qui tum summum magistratum gerebat, uir malus et natus mouendis tumultibus, seditiosusque ut qui maxime. Is tum praese ferens Moysis tabulas in medium progressus, Si uestri, inquit, nulla cura

lang

tangimini, at sacratas has leges nolite contēne-
 re, quas publico odio prosequendus Iosephus
 iste uester dux sustinuit prodere, quantumuis
 atroci pœna dignissimus. Hac effatus & exce-
 ptus acclamatione populi, assumptis armatis
 ad edes ubi diuersabar properat cum certo in-
 terficiendi me proposito, me nihil tumultus sen-
 siente, & quiescente interim præ lassitudine:
 cum subito Simon unus satellitum, qui cum so-
 lus mecum permanserat, uiso incurſu ciuium
 me excitat: indicatōque instante periculo simul
 hortatur, ut potius generosi ducis more uitam
 abrumpam, quàm inimicorum arbitrio mo-
 riar. Hac illo monente, ego salute mea deo
 commissa, mutataque ueste in cœtum attra-
 tus prody, & suspensam à ceruice gestans
 gladium, per uiam illam qua neminem ad-
 uersariorum occurſurum sciebam in circum-
 ueniens uisendum me præbui, in faciem pro-
 stratus & terram rigans lacrymis, ita ut omnes
 mouerem ad misericordiam: cumq; sensissem
 mutatos affectus populi, conatus sum eorū sen-
 tentias scindere, priusquam armati reuerterent
 à meis adibus: fastusque me non alienum ab
 obiecto crimine, postulabam ut primum disce-
 rent in quem usum seruarem relatam ad me
 prædam, ac tum demum si liberet me interfice-
 rēt. Multitudine uerò iubēte me dicere, armati
 reuerſi & me cōspicati irruūt occidēdi animo.

Sed

Sed cohibiti plebis uocibus, represserunt suum
 impetum, rati post confessionē proditiōnis &
 seruata regi pecuniæ habituros se meliorē occa-
 sionem patrandi facinoris. Itaq; factō silentio,
 Viri fratres inquā, si uobis uideor mortē com-
 meritus, nec ipse mori recusō: uolo tamen ante
 exitium ueritatē apud uos proloqui. Equidem
 cū animaduertissem ciuitatē hanc cōmodissi-
 mam hospitibus, multosq; relictis proprijs pa-
 rijs delectari uestra consuetudine cuiusuis for-
 tūe futuros socios, decreuerā mœnia uobis con-
 dere ex istis pecunijs, propter quas ad hoc desti-
 natas exorta est tanta uestra indignatio. Ad
 hæc uerba Tarichenses & hospites conclamāt,
 gratias mihi agentes, & iubentes me bono esse
 animo. Galilæi uerò atq; Tiberienses perstabāt
 in iracundia: factumq; est inter ipsos dissidiū,
 his minantibus pœnam, illis contra securū me
 esse iubentibus. Postquam autē & Tiberiensi-
 bus promisi me edificaturum mœnia & alijs
 oportunis ciuitatibus, fidem habentes pollicitis
 dilabebantur ad suum quisq; domiciliū: et ego
 præter omnē spem elapsus è tanto periculo, cum
 amicis & uiginti armatis domū reuersus sum.
 Sed denuò latrones et seditionis autores, timē-
 res sibi ne peccati pœnam luerent, cū sexcentis
 armatis concurrunt ad meum diuersorium, in-
 cendendi illud animo: quorum aduētū nuntia-
 so ratus iurpe fugere, decreui uti contra eos au-
 dacia.

dacia. Clausis igitur meo iussu aedium foribus, ipse è cœnaculo postulabam ut ad me aliquos mitterent, accepturos ob quã tumultuabantur pecuniam, nequid habeant quod stomachentur amplius. Quo factò turbulentissimũ ex his qui intro recepti sunt, verberibus cœsum, & alterã manum abscissam suspensamq; à collo gerentẽ, rursus eieci, rediturum ad eos qui se miserãt. At illi mirum in modum sunt territi: timentesq; similem pœnam si ibi morarentur diutius, quippe qui putabant me plures domi habere armatos, subito omnes diffugiũt: sicq; hoc stratagemate alteras euasi insidias. Nec tamen defuerunt qui rursus concitarent vulgum, negantes magnates illos regios qui ad me confugerant oportere uiuere, nisi transirent ad eorum ritus à quibus salutem peterent: criminabanturq; eos ut Romanorum studiosos & ueneficos: moxq; tumultuabatur multitudo decepta à loquentibus ad gratiam. Quo comperto ego cœtra docui populum, non esse exagitandos qui ad ipsos confugerint: cauillatus in uanitatẽ obiecti ueneficij, frustra Romanos tot legiones alere, si ueneficorum opera possint uictoriã consequi. His uerbis paulisper placati, ubi digressi sunt rursus in magnates illos irritabantur à quibusdã perditis, ut etiam armati ad eorum aedes quas Tarichee habitabant concurrerent, interfecturũ homines. Quod ut audiri, ualde timui ne hoc

scelere

scelere parrato nemo posthac ad nos confu-
 geret. Quamobrem assumptis quibusdam alijs
 propere ueni ad eorum diuersorium: quo clau-
 so, & perducta inde fossa ad lacum, accitū na-
 uigium cum eis inscendens, traieci in Hippe-
 norum confinia: & reddito eis equorum pre-
 tio, quos in tali fuga abducere nō poterant, di-
 misi nullum rogatos ut presentē necessitatem
 forti ferrent animo: nam & ipse permolestē fe-
 rebam, cogi me rursus in hostilem terram ex-
 ponere uiros, qui semel se meæ fidei cōmiserant:
 satius tamen ducens Romanorū manu eos, si ita
 contingat, cadere, quā in mea ditioe per sce-
 lus opprimi. Illi tamen seruati sunt, rege conce-
 dente errati ueniam. Et horum quidē hic fuit
 exitus. Tiberienses porrō per literas regē roga-
 uerunt, ut in eorum presidium mitteret, dese-
 ctionem pollicentes. Quo factō quā primū ad
 eos ueni, postulabāt ut mœnia sibi promissa ex-
 struerem. Audiuerāt enim Taricheas iam cin-
 ctas mœnibus. Ego uerō annui, & cōgesta un-
 diq; materia iussi architectos opus id aggredi.
 Post triduū uerō me à Tiberiade digresso Tari-
 cheas triginta stadijs inde distitas, forte fortuna
 conspectus est Romanorum equitatus nō longe
 à Tiberiade iter faciens: quos oppidani rari esse
 regios, mox in regem honorificas uoces, in me
 contumeliosas iactare ausi sunt: moxq; cursim
 quidam ueniens renuntiat illorum motum ad
 dese

defectionem spectantiū: id quod me ualde per-
 terruit, q̄ instante tum sabbato armatos à Ta-
 richeis domū dimiserā, quo quietius Tarichea-
 ta sine militari turba feriantur: & alioquin
 quoties eo loco degerē ne satellitio quidem ute-
 bar, fretus probata sepe incolarum beneuolen-
 tia. Itaq; cum septem tantū milites & aliquos
 amicos circa me haberem, anceps eram consilij:
 nam reuocare copias sub uesperam non place-
 bat, quibus postera die neq; necessaria arma
 tractare permittebatur nostris legibus. Quòd si
 Taricheatas eorumq; hospites præda spe inui-
 tatos illò ducerem, uidebam in eis non esse satis
 uirium: & res dilationē non patiebatur, quòd
 timerem ne à rege missi occupata urbe me ex-
 cluderēt: quapropter decreui uti stratagemate.
 Euestigio amicorum fidiſsimos Taricheatarū
 portis apposui, neminē permissuros egredi: con-
 uocatisq; familiarum primaribus, singulos iussi
 nauē in lacū deducere, eaq; cum gubernatore
 inscensa me sequi. Tum & ipse cum amicis &
 septē illis militibus conscenso nauigio petebam
 Tiberiada. At Tiberienses ut cognouerūt nul-
 las à rege uenire copias, lacum uerò totum re-
 ferum nauibus, attoniti & ciuitati suæ timen-
 tes ac si naues militem ueherent, mutauerunt
 priorē sententiā: itaq; posuis armis obuiā mihi
 cum uxoribus & liberis prodeunt, excipientes
 me faustis acclamationibus, quòd putarent me
 non

non sensisse ipsorum propositum, rogantesq; ut
 propitius in eorum urbem adueniam. Ego au-
 tem propius accedens iussi gubernatores longe
 à terra ancoras iacere, ne appareret oppidanis
 nauigia esse inania: ipse nauì una aduectus
 proximè, cum eis exoptulabam quòd tam stul-
 tè ad uiolan'um fidem mihi datã essent faci-
 les: deinde pollicebar certam ueniam, si decem
 primates ad me mitterent: quo sine mora facto,
 in nauem impositos misi Taricheas in custodia.
 Atq; hac arte alios post alios accipiendo pau-
 latim uniuersum senatũ & parem ex primori-
 bus populi numerum illò transuexi. Tum reli-
 qua multitudo ut uidit in quãto esset periculo,
 rogabat ut tumultus autorem supplicio trade-
 rem. Is Clitus dicebatur, audax & temerarius
 iuuenis. Ego qui nefas ducebam uirum tribulè
 interficere, & tamẽ necesse habebã pœnam de
 eo sumere, Leniam unum è satellitibus iussi, ut
 accedens ei manum alteram præcideret: qui cũ
 non auderet solus in tantam multitudinẽ pro-
 gredi, ne timiditas eius sentiretur à Tiberien-
 sibus uocato Clito, quoniam inquam meritis es
 ambas manus amittere homo in me tam ingra-
 tus & perfidus, esto nunc tibi ipse carnifex, ne
 tibi cunctanti grauius inferatur supplicium.
 Cumq; multis precibus alterã manum sibi do-
 nari peteret, egre annui: moxq; libenter, ne am-
 bulus mulctaretur, arrepto culiro sinistra sibi
 præci

precidit. Atq; hoc modo is tumultus est compositus. Me deinde reuerso Taricheas, Tiberienses ut cognouerunt stratagema quo usus sum, mirabantur quòd absq; cæde sedauissem ipsorū uesaniam. Ego autē accitis è custodia Tiberiensibus, & in his Iusto patreq; eius Pisto, adhibui eos conuiuio: & inter epulandum dixi me non ignorare Romanos potētia mortales omnes præcellere, dissimulare tamen propter latronum multitudinem: suadebamq; ut & ipsi idem facerent expectantes meliora tēpora, neq; interim grauatim ferrent meum imperiū, quandoquidē non daretur alius dux commodior. Iustum etiā admonebam, quòd ante quā ego Hierosolymis uenissem, Galilei fratri eius manus ampuauerint, obiectis fictitijs literis & falsi criminis: quodq; post Philippi discessum Gamalita à Babylonys disidentes Chareic occiderint ipsius Philippi consanguineum: & quòd Iesum eius fratrem, ipsius Iusti sororium, equa & modica pœna affecerint. His allocutus eos in conuiuio, iussi mane Iustū cum suis abire liberos. Paulò autē ante Philippus Iacimi filius à Gamala talem ob causam abierat. Quāprimū didicit Varum à rege Agrippa defecisse, successoremq; ei missum Modium Equum uirum sibi amicum, de suo statu significauit ei per literas: quibus ille receptis perlibenter cognouit Philippū esse incolumem: easq; literas ad regem ac regi-

nam misit, tum agentes apud Berytum. Tum rex ut intellexit falsum fuisse rumorem quòd Philippus ducẽ se Iudæis contra Romanos præbuerit, misit equites qui eum ad se deducerent: venientemq; complexus comiter, ostentabat hominem Romanis ducibus, hunc esse dicens quẽ fama defecisse à Romanis vulgauerat: moxq; iubet eum assumpta manu equitum properare in Castellam Gamala, & abductis inde domesticis Babylonios in Bataneam restituere: dareq; operam modis omnibus nequid novi moliantur subditi. His mandatis à rege acceptis Philippus ad exsequendum ea properat. Iosephus autem quidam medicaster ascitis iuuenũ audacissimis, & concitatis Gamalensium primaribus, suavitè populo ut à rege deficerent, armisq; arreptis vindicarent se in libertatem pristinam: atq; ita alios pertraxerunt in suam sententiam, casis qui auderẽt contra hiscere. In his perijt & Chares, Iesusq; huius consanguineus, & soror Iusti Tiberiensis, sicut supra diximus. Post hæc me rogarunt per literas, ut præsidium ad se mitterem, & simul qui oppidum eorum cingant mœnibus: ego verò utrunq; annui. Per eosdem dies Gaulanitis quoq; regio ab Agrippa deficit usq; ad vicum Solymã. Soganni etiã & Seleucia locis natura munitis addidi mœnia. Superioris etiã Galilæa nicos quãvis prærupto situ muniti similiter, Iamniã, Amery-

ehã,

tham, Charaben. In Galilea uero permuniui op-
 pida Taricheas, Tiberiada, Sephorim: uicos,
 Arbelorum speluncam, Bersobe, Selamen, Io-
 rapata, Capharath, Comosogana, Napapha, &
 montem Itabyrium: in ea loca & frumenti ma-
 gnam uim condidi, & arma quibus se tueren-
 tur contuli. Intcrim Ioannes Leui filius indies
 maiori me prosequabatur odio, meos successus
 ferens grauitcr: cumq; decreuisset omnino me
 de medio tollere, postqua Gischala patriam cin-
 xit moenibus, Simonem suum fratrem cum centis
 militibus mittit Hierosolyma ad Simonem Ga-
 malielis filium, rogans ut cum Hierosolymita-
 na ciuitate ageret, ut mihi abrogato imperio,
 rebus Galilae Ioannem ipsum suffragio comu-
 ni praeficeret. Hic Simon Hierosolymitanus erat
 illustri cum primis genere, Phariseus secta, qua
 quidem uidetur exactius tenere leges patrias:
 insigni uir prudentia, & qui labantes res posset
 consilio suo in integrum restituere: utebaturq;
 iam pridem Ioannis amicitia, mihi insensus tunc
 temporis. Motus igitur amici precibus suasie
 pontificibus Anano & Iesu Gamale filio, alijsq;
 suae factionis hominibus ut me crescentem
 tollerent, nec pateretur ad summum gloria fasti-
 gium euadere: id enim fore ipsis quoq; conduci-
 bile, si amouerer a praefectura Galilae. Sed non
 esse cunctandum Anano & ceteris, ne hoc con-
 silio prodito urbem inuadam cum exercitu. Hae

consulenti Ananus pontifex retulit nō esse id
 facile, cum tam multi pōtiffices & primores po-
 puli testes sint mihi bene administrata provin-
 cie: nec equū esse accusare eum cui nihil possis
 obycere. Tum Simon iubet illos totā rem silen-
 tio regere: sibi curā futurū, ut quamprimū à Ga-
 lilea submouear: accitoq; fratre Ioannis, māda-
 uit ei ut munera ad Anani amicos mitteret,
 ita enim fortē citius cōcessuros in suam senten-
 tiam. Sic tandē Simon effecit quod uoluit. A-
 nanus enim & socij corrupti largitionibus, con-
 silia de abrogāda mihi p̄fectura conferunt, è
 ciuibus nemine alio cōscio. Itaq; placuit mitte-
 re uiros prestantiores genere, eruditione pares.
 horū plebeij erant duo, Ionathas & Ananias
 Pharisei: tertius uerò Ioazarus sacerdotalis ge-
 neris, Phariseus hic quoq;. Simō uerò ex ordi-
 ne pontificū, omnium natu minimus: hos iusserūt
 aduocata Galileorū cōcione querere, cur ita me
 diligāt. q̄ si respondeatur quia Hierosolymita
 sim: dicere sibi quoq; Hierosolyma esse patriā.
 Sin autē peritiā legū in me probent, dicendum
 nec sibi ignotos esse ritus patrios. Quòd si sa-
 cerdotij nomine me diligi dixerint, referendum
 ex ipsis quoq; duos fungi sacerdotio. Ita instr-
 eti collega Ionathæ argēteorū quadraginta mil-
 lia ex arario accipiūt. Et quia per idē tēpus Ie-
 sus quidā Galileus cū sexcētorū militū cohorte
 Hierosolyma uenerat: accitum hunc numeratio-
 erium

trium mēsum stipendio cōducunt, iussum sequi
 Ionatham & collegas, imperataq; eorū facere:
 eisq; adiungūt trecentos ciues mercede aucto-
 ros similiter. His ita paratis legati proficiscūtur,
 comitante Ioannis fratre cum suis centū militi-
 bus, mandatū habentes ab his qui se miserant,
 ut si sponte ab armis discederem, uinū me Hie-
 rosolyma mitterent: si repugnarem, freti mādato
 impune interficerent. Eisdē etiā litera ad Ioan-
 nem data sunt, hortantes ut sit paratus bellum
 contra me gerere: quin & Sephoritis, Gabariis
 atq; Tiberiensibus autores fuerūt, ut Ioanni con-
 tra me ferrent auxilia. Hęc cū pater meus ex
 Iesu Gamala filio consiliorū omnium particeps
 mihiq; amico, cognita ad me perscripsisset, male
 me habuit ingratitude ciuiū per inuidiam occi-
 dere me uolentium: nec minus agrē ferebam uo-
 cari me solicii parentis precibus, dicentis cupe-
 re se meum conspectum ante obitum: quapro-
 pter amicis aperui omnia, addens post triduum
 relicta præfectura abiturū me in patriam. Quo
 audito mœsti omnes, & flentes deprecabantur,
 ne se deseram, perituros si destituantur meo im-
 perio. Cumq; apud me propria salutis quàm
 precum illarum potior haberetur ratio, ueriti
 Galilæi ne ob meum discessum contemnerentur
 à latronibus, dimissis nuntijs per totam regio-
 nem suam indicant me uelle discedere. Quo au-
 dito multi undiq; conuenerunt cum uxoribus

& liberis non tam mei desiderio, ut opinor,
 quam metuentes sibi met: me enim presente in
 tuto sibi esse uidebantur. Venerunt igitur ad me
 populariter in Magnum campum, ubi tum a-
 gebam apud uicū Asochim: quo tempore mi-
 rabile somnium noctu mihi obuersatum est: cum
 enim in cubili essem mœstus & turbatus ob-
 rceens acceptas literas, uisus est mihi uir quidam
 adstans dicere: Desine ô bone trîstari & me-
 tuere, nam hæc trîstia magnū te reddēt ac fortuna-
 natum per omnia: succedent enim feliciter non
 hæc solum, sed & multa alia: quare perdura,
 memor q̄ oporteat te & cū Romanis bellū ge-
 rere. Post hoc somnium surrexi uolens in cam-
 pum descendere: tum uerò me conspecto multi-
 tudo Galilaorum mixta mulieribus & pueris
 prostrata in faciē cū lacrymis supplicabat, ne se
 imminente hoste deseram: neue meo discessu re-
 gionem suam prodā inimicorū iniurijs: & cum
 precibus nihil agerent, adiurabant me ut ma-
 neam, iactantes multa cōuicia in Hierosolymi-
 tanū populum, qui se in pace non sinerēt. Hæc
 audiens & uidens plebis mœstitiā, flexus sum
 misericordia, non indignū ratus pro tanta mul-
 titudine uel apertū sustinere periculum. Itaq;
 mansurū me annui, & iussis adesse ex omni eo
 numero quinque millibus cū armis ac cōmeati-
 bus, ceteros dimisi in suā quēq; patriā: cumq;
 preesto essent illa quinque millia, assumptis his &
 eribus

eribus milibus militū quos ante habueram, & octuaginta equitibus, iter feci in uicium Chabolonem, sitū in confinijis Ptolemaidis: ibiq; coniebam paratas copias, quasi gesturus bellū contra Placidū. uenerat is cum duabus cohortibus & turma equitū, missus à Cestio Gallo ut incenderet uicos Galileorum uicinos Ptolemaidis. Cū ille militē suum uallo cinxisset non longe à Ptolemaidensiu mœnibus, ego quoq; castra metatus sum procul à Chabolone sexaginta stadijs: quapropter saepe militem utrinq; produximus quasi conflicturi praelio: sed conatus omnis intra uelitationes constitit. quippe Placidus quanto auidiore pugnandi me cerneret, tãto magis ipse metu detrectabat praelium, nusquam siccens à Ptolemaide. Per idem tēpus ueniens cum collegis Ionathas, quē missum Hierosolymis diximus à factione Simonis & Anani pontificis, conabatur me per insidias capere, non ausus aperte aggredi: scripsitq; ad me literas huiusmodi.

Ionathas & collega legati Hierosolymitarum Iosepho salutem. Quoniam Hierosolymis relatum est eius ciuitatis primaribus, Ioannem Gischalenū saepe tibi retendisse insidias, miserū nos ut obiurgaremus hominem, iuberemusq; in posterum imperata tua facere. quare ut de tuo quoq; consilio provideamus in futurum quid agendum sit, rogamus quamprimum ad nos non magno comitatu uenias: neq; enim uicus hic

capit turbā militum. Hæc ita scripserunt, alter-
 utrum sperantes, aut habituros se uenientē sine
 armis obnoxium: aut si copias armatas adduce-
 rem, iudicaturos perduellem patriæ. Has literas
 quidā eques attulit, iuuenis audax, qui olim re-
 gi militauerat. Erat autē hora noctis iam secun-
 da, & forte cum amicis Galileorumq; optima-
 zibus discumbebā in conuiuio. Cumq; famulus
 renūtiasset uenisse ad me quendā Iudæum equi-
 zem, meo iussu intrò uocatus salutauit neminē:
 tantū epistola prolata, Hanc, inquit, tibi mittūt,
 qui nunc uenerūt Hierosolymis. Et alij quidem
 conuiuæ mirabātur frontē militis: ego uerò hor-
 zatus sum eum sedere, & nobiscū cœnā sumere.
 Quod ubi recusauit, epistolā ita ut acceperam
 manu retinens, cum amicis fabulabar de rebus
 alijs: ac paulo post surgens ablegatis alijs cubi-
 tum, retentisq; solū quatuor amicis intimis, &
 puero iusso uinū promere, apertā epistolam per-
 curri uidente nemine: & celeriter animaduerso
 argumento denuo complicatam tenens manibus
 ac si nōdum legissem, iussi militi uiginti drach-
 mas numerari in uiaicum: quibus acceptis cum
 egisset gratias, intelligens hominē lucrū esse cu-
 pidum, & hoc facile expugnabilem: Si inquam
 nobiscū potare uolueris, accipies drachmam in
 singulos cyathos. accepit ille conditionē, & mul-
 tum uinum ingurgitans quo plus mereret pecu-
 niæ: iamq; ebrius, secreta continere non potuit:
 sed

sed nemine rogante ultrò fassus est structas mihi
 insidias, & quòd damnatus essem capitis. Qui-
 bus auditis rescripsi ad hunc modum. Iosephus
 Ionathæ & eius collegis salutem. Quòd ualetis
 quodq; in Galileam uenistis gaudeo, maxime
 quia iam possum traditis uobis rerù guberna-
 culis reuerti in patriã, cuius reuifende iampri-
 dem desiderio teneor. quamobrè libenter ad uos
 non solù in Xallo uenirem: sed longius etiã, uel
 si nemo me accerseret. Veniam tamè dabitur non
 ualenti nunc id facere: apud Chabolonem enim
 manendù est, & obseruãdus Placidus, ne quod
 conatur irrûpat in Galileam. Præstat igitur ut
 ipsi uos huc conseratis ad me lecta hac epistola.
 Valete. His literis datis ad perferendum militi,
 misi cù eo triginta Galileorù nobilissimos, iussos
 salutare tantum homines illos, & nihil dicere
 præterea: additis etiã singulis militibus fidis in
 singulos, qui obseruarent ne missi à me aliquod
 haberent cù Ionathæ colloquium. Post horù di-
 scessum legati frustrati prima experiẽtia, aliam
 epistolam mihi scripserunt talem. Ionathas cete-
 riq; legari Iosepho salutẽ. Denuntiamus tibi, ut
 absq; militibus ad tertium diem uenias ad nos
 in oppidũ Gabara, cognituros de Ioanni obie-
 ctis per te criminibus. His scriptis & cõsaluta-
 tis Galileis quos miserã ueniunt in Iapham, ui-
 cum Galileæ maximũ & munitissimum, refer-
 tumq; habitoribus: ubi excepti sunt clamo-
 ribus

ribus plebis uociferantis unâ cum mulieribus ac
 pueris, abirent, & sinerent se frui duce optimo:
 eademq; erat uox omniû, nullius nisi Iosephi se
 paruuros imperio. Itaq; legati hinc discedentes
 infecto negotio Sefhorim se conferunt, urbem Ga-
 lilaee maximam: cuius incolae studiosi Romanorum
 uenientibus quidem prodierunt obuiam: de me
 autem nihil dixerunt, nec in laudem nec in uitu-
 perium. At postquam inde descenderunt in Aso-
 chim, qualibus apud Iaphenos excepti sunt cla-
 moribus: nec iam cohibentes iracundiam, iubent
 suos milites, ut fustibus acclamatores illos abi-
 gant. Gabara autem uenientibus praesto fuit Ioan-
 nes cum tribus milium milibus. At ego quae iam ex
 literis praesenseram quod bellum mihi inferre decre-
 uerint, assumptis tribus milibus militum, relictoque
 in castris quodam amico fidissimo, recepi me in
 Totapata, ut uicinus eis essem ad quadragesimum
 stadium: scripsiq; eis in hunc modum: Si omnino
 uultis ut ad uos ueniam, quadringenti quatuor in
 Galilea sunt uici partim, partim oppida: ad ho-
 rum quolibet ueniam, absque Gabaris & Gischali:
 altera enim patria est Ioannis, altera socia &
 amica ciuitas. His literis receptis legati non re-
 scripserunt amplius, sed aduocato amicorum concilio,
 & Ioanne quoque adhibito, consultabant quomodo
 me possent aggredi. Censebat Ioannes scribendum
 esse ad singulos Galilaeae uicos & oppida: esse
 enim in singulis unum saltem & alterum mihi
infern

insensum: eos prouocādos quasi contra hostē pu-
 blicum. Idem decretū mittendum Hierosolyma,
 ut & eius urbis ciues cognito iudicatū me esse
 hostē à Galileis, confirmet eam sententiam suo
 suffragio: ita fore, ut presenti Galileorū fauore
 destituatur. Hoc consilium assensu ceterorū com-
 probatum est: moxq; circa horā noctis tertiam
 ad me est perlatum, renuntiante Sicchao trans-
 fuga. Quamobrē uidens non esse cunctandi tem-
 pus, Iacobū uirum fidelem ac strenuū iubeo cum
 ducentis militibus obseruare uias ferētes à Ga-
 baris in Galileam, & uiatores cōprehensos ad
 me mittere, maximè apud quos reperiantur lite-
 ra: adhuc Hieremiam & ipsum ex amicorum
 meorū numero cum sexcentis militibus misi in
 fines Galilea quā itur Hierosolyma, iussum la-
 tores epistolarū intercipere, & ipsos quidē con-
 iungere in uincula, literas uerò ad me trāsmittere.
 His mandatis, edixi per uunios Galileis ut in
 crastinū cum armis & trium dierū cibarijs ad
 Gabara mihi prasto sint: eis uerò quos circa me
 habebam militibus in quatuor partes diuisis fi-
 dissimos satellitū prefectos cōstitui, iussos nemi-
 nem ignotū militē inter suos admittere. Postera
 uerò die circa horā quintā ueniens Gabara, in-
 uenio ante oppidum totum campū plenum ar-
 matis, quos è Galilea exciuerā in auxilium, &
 prater hos magnam rusticani vulgi multitudi-
 nem: in quorum cœtu postquam concionaturus
 consti

constituti, omnes acclamabant, benefactorem appellantes me, & seruatore[m] suae patriae. Tum ego actis pro fauore gratijs, suasi eis, ut infestarent neminẽ, contentiq; cõmeatu proprio è castris ad diripiendas uillas nõ excurrerent: uelle enim me omnem tumultum absq; cede cõponere. Euenit autem ut qua primũ die custodes uiarũ disposui, & abellarũ Ionathae in eos incidere[n]t: quibus ita ut iusserã detentis in custodia, postquam perlegi literas legatorũ, plenas conuicijs & mendacijs, silentio dissimulans ire ad eos decreui. At illi audito meo aduentu, cũ omnibus suis & Ioanne receperũt se in Iesu domicilium: id erat turris magna, & nihil ab arce differens: ibi abdita cohorte militũ, & clausis absq; una ianuis, expectabãt me ad salutãdum se uenturũ ex itinere: iussis prius militibus ut uenientẽ me solum intromitteret exclusis caeteris: sic enim putabant me facile posse in suam potestãtẽ redigi. Sed fellit eos opinio: olfaciens enim insidias, quã primũ eò perueni, ingressus è regione eorũ situm diuersorium, dormire me finxi. Legati uerò credentes me uerẽ sopitũ quiescere, descendentes in campũ sollicitabant multitudinẽ ut me malè ducis officio fungentẽ desererent. Sed contrã quã sperabãt accidit: ad primum enim eorũ conspectum exortus est clamor Galileorũ, testantium qua me pro meritis cõplecterentur beneuolẽtia: incusabãtq; legatos quòd nulla lacesiti iniuria ueniss

uenissent ad turbandā tranquillitatē publicam, abire iubentes, eo quòd nō admissuri essent prefectum alium. His mihi renūtiatis, nō dubitavi in medium progredi: itaq; propere descendi auditurus quid legati afferāt. Ibi procedenti mihi applausum est certatim ab omnibus, & acclamatum ab agentibus gratias pro rebus administratis optimè. His auditis Ionathas & ceteri extimuerūt ne salutis periculum adirēt incursum tantopere fauētis mihi populi, cogitabanq; fugere: sed quia non erat id eis liberum, me postulante ut maneat, stabant mœsti uix rationis compotes. Igitur cohibitis turbae acclamationibus, & fidissimis militum ad uias seruādas appositis, ne nos inopinos Ioannes inuaderet, insisq; in armis esse omnibus, nequis repētinus hostium incursum terrorē eis incuteret: primum litterarum mentionem feci, quibus ad me scripserant, missos se à Hierosolymitanorū ciuitate, ad finiendas inter me et Ioannē controuersias, meq; ad cōparendum euocauerant: moxq; ne inficiari possent, protuli ipsam epistolā. Atqui, inquam, si cōtra Ioannis criminationes apud te Ionathas tuosq; collegas reddenda esset mihi uite ratio, adductis pro me duobus tribusue probis uiris testibus, necesse fuisset approbatis testibus, & examinatis testimonijs, absolui me uestra sententia. Nunc uerò ut sciatis bene à me administratas res Galilææ, nolo tres testes probitatis addu

adducere, sed hos omnes uobis exhibeo: ab his rationem uite mee poscite, an cum omni honestate & iustitia eis presuerim. Vosq; uiri Galilaei adiuro, ne ueritatē caletis, sed corā his tanquā iudicibus proferatis siquid à me peccatum est. Nondū hæc uerba finierā cum una omnium uox exoritur, benefactorē me suum & seruatorē appellantium: aneactaq; omnia suo testimonio probantium, & ut in posterū mei similis esse pergerē rogantium: affirmabāt etiam iureiurando omnes saluā esse per me uxorū suarum pudicitiam, & nullam sibi unquā à me illatam molestiā. Post hæc duas Ionathæ epistolās à custodibus meis interceptas & ad me delatas, audientibus multis Galileis legi, maledictis resertissimas, meq; falsò insimulantes, quòd tyrānum uerius quàm ducem agerē: multaq; alia contingentes per summā ficta impudentiam. Hæc literas dicebā m'hi uliro obtatas à tabellarijs, nolens aduersarios scire de custodijs, ne absterrentur à mittēdis posthac literis. At cōcio commota in Ionathā atq; collegas quasi interfectura irruit, & patratū fuisset facinus, nisi furentes à me fuissent cohibiti: legatis uerò pollicitus sum errati ueniā, si resipiscerent, & in patriā reuersi uera de administratione mea referret. His dictis eos dimisi, quamuis scirem nō facturos pollicita. Populus autē efferebatur in eos, rogans ut pœnas sumere de illis sinerem: itaq; omnibus mihi

utendum fuit artibus, quò eos eriperè, quòd scirem omnem seditionè perniciosam esse Reipub. Multitudo porrò perstabat in iracundia, unoq; impetu omnes ruebant ad Ionathæ diuersorium. Ego uerò uidens eos non posse retineri amplius, conscenso equo edixi ut sequerentur me ad Soganam uicum Arabum, distantiè inde uiginti stadiis: atq; hoc stratagemate caui, ne uiderer civilis belli fecisse principium. Postquam autem uentum est prope Soganam, iussi agmen sistere: monitisq; ne essent ad iniquam iram iam præcipites, centum etate ac dignitate præstantes deligo, qui se parent profecturi Hierosolyma, & accusaturi apud eum populum autores seditionum, & turbatores suæ Reipubl. Mandavi præterea ut si possent populū oratione sua flectere, impetrarent publicas literas, quibus mihi confirmaretur præfectura Galilææ, & Ioannes iuberetur inde discedere. Cùm his mādatis celeriter expeditos tertia die post concionè dimisi, additis qui eos deducerent quingentis militibus. Samaritanam quoq; amicis scripsi, darent operam ut legati per eorum agrum iter tuto faciant: iam enim ea urbs Romanis erat subdita: & illac necessario fuit eundum properantibus & sequentibus uiarum compendia, ut tertia die peruenirent Hierosolyma: quin & ipse eos deduxi usq; Galilææ confinia, appositis per uias custodibus, ut non facile quis discessum legatorum cognoscere.

scere.

sceret : quo facto aliquantisper apud Tapha moratus sum. Ionathas autē & collega suo conatu frustrati remiserunt Ioannē Gischala, ipsi deinde profecti sunt Tiberiadē, sperātes eam in suam potestatiē uenturam: quandoquidē Iesus tūc magistratum ibi gerens per literas erat pollicitus, persuasurū se populo ut ad eos deficiat : illi igitur cū hac spe iter ingressi sunt. Mihi autē rem totam Sila per nūtiū significat, relictus ibi, ut dixi uicarius, redire me quā primū postulans: cuius monitu reuersus properē, in salutis discrimen talem ob causam incidi. Ionathas & socij Tiberiade multos aduersē mihi factionis ciuū ad defectionis consilia pertraxerant : quare aduentu meo territi confestim ad me uenerunt: ac primū maclū animi dicentes, gratulabātur mihi presentē honorē partum ex optima administratione Galilææ: eam enim gloriam in se quoq; redundare, quorum & ciuis essem & discipulus: deinde meam quā Ioannis amicitiam se malle professi, iubebāt ut me domū conferrem, promittentes effecturos se mox ut ille in manus meas perueniat : atq; hæc religiosissimo apud nos sacramento confirmarūt, cui nefas putarē non credere. Post hæc rogauerūt ut aliō secederē, quod instaret sabbatū : nolle enim se aliquid tumultus excitare in Tiberiensium populo. Tum ego nihil suspicatus iui Taricheas, relictis nihilominus in ciuitate qui curiosē obseruarēt sermones de me
 homin

hominum: per totā etiam viā ferentem à Taricheis Tiberiadē certos disposui, qui à relictis in ciuitate cognita & quasi per manus tradita, ad me deferrent. Sequentē igitur die populus cōuenit in profuechā quā uocant, precationis domū amplam & capacem tantæ multitudinis: quò postquā uenit & Ionathas, nō ausus aperte defectionis mentionē facere, dixit opus habere ciuitatē præfectis melioribus. At Iesus summus magistratus nihil dissimulās, Præstat, inquit, o cines obedire nos quatuor uiris, quam uni: præferim illustri ortis genere, & prudentie nomine celebribus, simul ostendēs cū suis collegis Ionatā. Hæc uerba mox Iustus colludans pertraxit ciuiū quosdam in suā sententiā. Plebs autē nō assentiebat horū orationibus, & dubio procul exorta fuisset seditio, nisi concionē soluisset sexta hora superueniens, quæ nos̄tros ad prandii uocare solet sabbatis. Ita legati cōsultatione dilata in diē posterū, abierunt infecto negotio: quibus confestim mihi renuntiatis, decreui mane uenire Tiberiadem: cumq; illuxisset dici sequentis initium, à Taricheis eò ueniēs offendi congregatū iam in profuecha populū, nondū satis scientē ad quid conuenerit. Tū legati præter expectationē me uiso ualde sunt territi. Tandem in mentē eis uenit rumorē spargere, uisos esse Romanorū equites in finibus eius agri ad locum qui Homonœa dicitur: quo data opera

crebrescente: ydē ipsi autores eius nociferaban-
 tur, non permittendos hostes ita impunè po-
 pulari agrum in conspectu omniū: quod ideo fa-
 ciebant, ut me digresso ad ferēdas colonis sup-
 perias, ipsi interim urbē occuparent, alienatis à
 me animis ciuium. At ego licet scirē ipsorum
 propositū, feci tamen quod uoluerūt, ne uiderer
 contēnere Tiberiensū pericula. Progressus igi-
 tur ad dictū locū postquam ne uestigiū quidem
 uidi hostiū, reuersus itinere properato offendi
 conuenisse unā senatum simul & populū, & le-
 gatos apud concionē proluxa accusatione in me
 inuehi, quòd neglecta belli cura proprijs tātum
 indulgerē uoluptatibus. His dictis proferebant
 quatuor epistolās, quasi scriptas ad se à Gali-
 leis extremos eius regionis fines tuentibus, &
 implorantibus suum auxiliū. His auditis Tibe-
 rienses creduli clamare cœperunt non desiden-
 dum esse ulterius, sed ferendā opem tribulibus
 in tanto periculo. Ego contrā legatorū fucū in-
 telligens, aio me sine mora iurū quò belli uoces
 necessitas: sed quia è diuersis quatuor locis lite-
 ra uenerint, Romanorū incursiones nuntiantes,
 oportere in totidē partes diuisis copijs, singulos
 legatorū præfici singulis: decere enim uiros for-
 tes nō consilio solū rē laborātē iuuare, sed ductū
 etiam suo et auxilio: me enim nō posse nisi unā
 exercitus partē ducere. Placuerunt hæc multi-
 tudini, moxq; cogebat & ipsos exire ad obeūda
 ducum

ducum munia: at illi uehementer animo turbati sunt, conatu suo frustrato per machinationes à me oppositas. Ibi unus eorū Ananias nomine, uir malus & maleficus, suadet iudici publicum ieiuniū in diē posterum, usq; ad eādē horam omnes in eundē locum inermes conueniant, nimirū agnoscentes sine diuina ope nihil agi armis hominum: hæc autem non pietatis ergo dicebat, sed ut me exarmaret unā cū meis militibus: tum ego quoq; obediui necessariò: ne uiderer piā admonitionem cōtemnere. Itaq; digressis domum omnibus, Ionathas & collega scribunt Ioanni, ut ad se mane ueniat quāto possit comitatu militū: facile enim me in potestatem suam redactō noti fore composit: ille acceptis literis libenter paruit. Postera die satellitū duos fortissimos ac fidiſsimos iubeo celatis sub ueste breuibus gladijs mecū prodire in publicum, ut nos possemus defendere contra inimicorū, si qua existeret, iniuriam: ipse quoq; thorace indutus & accinctus gladio quān oculisſime in Proseucham ad precandū conueni. Iesus autem mecum amicus ingresso, astans foribus reliquorum ex meis admitti permisit neminē. Iamq; nobis ritu patrio preces inceptantibus, exurgēs Iesus ex me querit de supellectili incense regis rudiq; argento, apud quem sint hæc deposita: quorum ideo tum mentionem faciebat, ut tempus in Ioannis aduentum tereret. Respondi Ca-

pellam habere omnia, & decē illos Tiberiensium
 ciues primarios: iussiq; ut ex ipsis scitarentur
 an uera loquerer. Quibus habere se fatentibus,
 Quid, inquit, illi uiginti aurei, quos argenti ru-
 dis certo pondere uenditio recepisti, in quem
 usum à te conuersi sunt? Et hos, inquā, dedi in
 uaticum legatis missis Hierosolyma. Ad hæc
 Ionathas & collegæ respōderunt, nō rectè factū
 quòd legatis ex publica pecunia mercedē solue-
 rim. Plebe autē cōmota ob euidentē hominum
 malitiam, cū intelligerē non procul à seditione
 rem abesse, uolens magis etiā contra eos irritare
 populū: Si, inquā, male factum est quòd legatis
 mercedem dedi ex publico, non est cur molesti
 mihi sitis amplius: nā ipse persoluā istos uiginti
 aureos: tum populus tanto magis accensus est,
 quanto euidentius erat iniquum illorum in me
 odium. Tum Iesus uidens rem contra quā spe-
 rabat succedere, iussit solo senatu remanente
 abire ceteram multitudinem: neq; enim per tu-
 multū posse inquisitionē de tanto negotio fieri.
 Populo autem reclamante nunquam fore ut me
 solū inter eos deserant, uenit quidam clam Iesu
 nuntians, non longe abesse Ioannem cū armato
 milite. Tum Ionathas non amplius se continens,
 Deo forsasse sic saluti meæ prospiciente, alio-
 quin enim nō euisssem Ioannis impetum: De-
 sinite, inquit, Tiberienses de uiginti aureis in-
 quirere, nō enim meretur Iosephus propter hos

sup

*supplicium : sed quia tyrannidem affectat, & principatū sibi parauit decepta imperita multitudi-
 ne: & cum dicto interfectori conabantur mihi manus iniicere: quo uiso mei comites stri-
 ctis gladijs intētādo uulnera absteruerūt eos: simulq; populus sublatis lapidibus ferire uolēs
 Ionatham, eripuerunt me ab inimicorū uiolen-
 tia: cumq; paulū progressus, incidissem in uiam
 per quam Ioannes ueniebat cum manu militū,
 territus deflexi per quendam angiportum ad
 lacum, atq; ita conscēsa naue Taricheas euasi,
 tantū non oppressus inopinato periculo. Quam-
 obrem accersitis mox Galileorum primatibus
 denarraui eis quomodo præter ius & fas penē
 occisus fuerim à Ionatha & Tiberiensibus.
 Qua iniuria cōcita tota Galileorum multitu-
 do, hortabatur ne cūctarer inimicis bellum in-
 ferre, sed sinerem eos ire, ipsumq; Ioannem &
 Ionatham atq; collegas delere funditus. At-
 tamen compescebam eorum iracundiam, expe-
 ctare iubens donec cognoscamus quidnam le-
 gati nostri à Hierosolymitanorum ciuitate af-
 ferant: aiebam enim oportere nos nihil citra
 eorum assensum agere: his uerbis persuasi sunt:
 Ioannes autem tunc quoq; irritō conatu reuer-
 sus est Gischala. Post paucos aliquot dies legati
 nostri reuersi nuntiabant Hierosolymitanum
 populum ualde irasci Anano & Simoni Ga-
 malielis filio, quòd absq; consilio publico lega-*

eis missis conari sint me dimouere à prefectura
 Galilææ: aiebantq; minimum absuisse, quin
 ades eorum incense sint à populo: attulerunt
 etiam literas, quibus Hierosolymorū primates
 ex autoritate populi, confirmabant me Galilæis
 presidem, simulq; Ionatham & collegas eius in
 bebant quanto cyus domum repetere. His literis
 receptis ueni in uicum Arbela, quò Galilæo-
 rum conuentū indixerā: ubi iussi legatos nar-
 rare quàm indigne Hierosolymitani tulerint
 Ionathæ malitiam, quodq; eius regionis prese-
 cturam suo decreto mihi ratam fecerint, & Io-
 natham cum suis iusserint inde decedere: ad
 quos confestim transmisi eam epistolā, observa-
 re iusso tabellario, quidnam facturi sint. Illi re-
 cepta epistola territi non mediocriter, accersunt
 Ioannem & senatores Tiberiensem, & prima-
 res Gabaræ, cōsulentes eos quidnam oporteat fa-
 cere. Tiberienses igitur censebāt debere eos cō-
 stāter obtinere administrationē reipublicæ, nec
 deserere urbem quæ semel ipsorū fidei se cōmi-
 serit, maximè cum ego eos uellem inuadere: hoc
 enim me minatum mēti sunt. Idem probabat
 & Ioannes, addens mittendos esse duos è colle-
 gis Hierosolyma, qui me accusent apud populū,
 quòd non rectè curē res Galilææ: dicens id per-
 suasuros facile, tum ob ipsorum autoritatē, tum
 quòd omne uulgus natura sit mobile. Placuit
 Ioannis sententia, moxq; Ionathā cum Ana-
 nia

nia mittunt ad Hierosolymitanum populum, reliquis duobus manentibus apud Tiberiadem: deducebantur autem securitatis causa à centurione suis militibus. Tiberienses porrò satis diligenter mœnibus, iusserunt habitatores urbis arma sumere: Et à Ioanne, qui tum Gischalis erat, acciuerunt non paucos milites, qui sibi essent, si ita fors ferret, contra me præsidio. Interim Ionathas cum suis iter faciens, ut uenit Darabitta, qui uicus in Magno cāpo situs est in extremis Galilæa finibus, media nocte in stationem meorum militum excubantium incidit: qui iussos arma ponere asseruauerunt uinctos quo loco mandaueram, mihi autem Leui eorum militum præfectus rem totam significat: itaq; per biduū dissimulato negotio, per nuntios horuatus sum Tiberienses ut ab armis discederēt. At illi rati Ionatham iam peruenisse Hierosolyma, nihil responderunt præter conuitia: nec tamen sum deterritus quominus arte cōtra eos uerer, nefas ducens belli ciuilibis initium facere. Volēs igitur eos extra mœnia prolicere, selecta militum decem milia diuisi trifariā. Horū paritē subsidentē Doris occulte collocaui: mille uerò in alio uico mōtano similiter, distante quatuor stadijs à Tiberiade, expectātes dum signū procurrēdi acciperēt, ipse uico egressus substiti in propatulo. Id uidentes Tiberienses procurrabant cōtinuò iacientes amarulenta dicteria: tantaq; eos tum

insania corripuit, ut proposita funebri lectica ornata magnificè, circa eā me uidelicet lamentaretur per ludibriū: at ego tacitus fruebar eorum stultitia. Volens autem Simonem per insidias intercipere & cum eo Ioazarum, rogavi ut paulum extra urbem cū amicis & stipatoribus securitatis causa procederent. Velle enim me per colloquiū fœdus cum eis ferire, & provincia curam diuidere. Tum Simon stultitia simul & lucri cupidine captus nō recusauit uenire: Ioazarus uerò insidias suspicatus remāsi. Aduenientē igitur Simonem comitatū amicis & corporis custodibus excepi humaniter, gratias agēs q̄ uenire dignatus sit: paulò uerò post inambulando, quasi sine arbitris dicturus aliquid sedudū ab amicis longius, mediūq; arreptam sublimem tradidi perducendū in uicum proximū: datoq; signo militibus, pereram cū eis Tiberiadē: cūq; utrinq; coortū esset acre preliū nostris iam cedentibus cohortatione animū reddidi, & Tiberienses tantum non uictores intra mœnia cōpuli. Immissa deinde alia manu per lacū, mandavi ut quam domum primā occupassent incenderent: quo facto Tiberienses uicaptam urbem rati, Abiectis armis supplicabant cū mulieribus & pueris ut uictis parcerē. Ego uerò precibus flexus, impetū miliū cohibui: & dato receptui signo iā uespere ad curandum corpus abij: adhibitoq; Simone ad conuiuium,

uium, consolabar hominem, promittēs remissurum me eum Hierosolyma instructum uiatico & deductoribus securitatis causa additis. Insequenti uerò die cum decē armatorū millibus Tiberiadem ingressus sum, & accitis in stadiū primaribus populi, iussi quinā essent defectionis autores dicere: eos indicatos iniectis uinculis nisi Iotapaiā. Ionatham autē & collegas solutos, numerato etiā uiatico, militibus quingenis deducēdos Hierosolyma tradidi. Deinde Tiberiēses iterū ad me cōueniunt orātes ueniam, & quod haecenus cessatū sit repēsuros se pollicentes futuris officijs: rogabāq; ut direpta bona ueteribus dominis restituerem. Mox igitur edixi ut omnia conferrētur in mediū: cūq; cunctarentur milites, quendā ex eis cōspicatus cultiorem solito, scitatus sum unde eam uestē natus sit: & fassum rapina esse parā, castigauerberibus, omnibus grauiorē pœnā comminatus, nisi proferrēt quicquid rapuerāt: cōgestaq; praeda plurima singulis ciuium agnoscentibus sua reddidi. Hoc loco libet paucis reprehēdere Iustū huius argumēti scriptorē, caeterosq; qui historiam polliciti ueritate neglecta non uerentur ad gratiam odium'ue mendacia posteritati proderē: nihil enim ab instrumentorū falsarijs differunt, nisi q̄ hos magis corrūpit impunitas. Is ut uideretur bene tempus insumere, res hoc bello gestas scribere aggressus, multa mentitus

de me, ne de sua quidem patria uera loquutus est. Quamobrem nūc mihi incumbit necessitas, ut ad coarguenda quæ de me falso testatus est, proferā quæ hæctenus silui: nec mirū uideri debet, q̄ tam diu id facere distulerim: historicum enim dicere quidē uera necesse est, licet tamē ei nō inuehi in malos acerbius, nō q̄ illi hæc gratia digni sint, sed propter seruādā modestiā. Vigitur ad te iam sermonē uertam Iuste historicorum tuo testimonio grauissime, quomodo ego & Galilæi in causa fuimus, ut patria tua deficeret à rege simul & Romanorū imperio? quādoquidē priusquā ego ex decreto ciuitatis Hierosolymitana in Galileam dux mitterer, tu cū tuis Tiberiensibus armis correptis populariter ausi estis infestare etiā Syrorū Decapolim. Tu enim illorū uicos incendiasti, & in illo conflictu tuus famulus cecidit: atq; hæc nō à me tantum dicuntur, sed & in Vespasiani imperatoris commentarios relata sunt: quodq; apud Ptolemaidem Decapolitani crebris clamoribus flagitauerūt ut imperator de te pœnas sumeret, nimirum autore calamitatū suarū omnium: fecissetq; id sine dubio, nisi Agrippa rex te sibi ad supplicium deditū, donasset sororis Berenices precibus, seruatum tamē longo tempore in custodia. Quin & ea quæ post gessisti in republica, satis declarant tum uitā tuam reliquam, tum quod defectionis à Romanis auctor ciuibus tuis fueris

fueris : id quod euidentibus argumentis paulò
 post docebimus. Nunc etiã alij Tiberienses ppter
 te accusandi sunt, et docendus lector, q neq; Ro-
 manis, neq; regi fideles amici fueritis. Urbium Ga-
 lilearum maxima sunt Sepphoris et Tiberias tua
 iuste patria. Sed Sepphorita in mediterraneo re-
 gionis sui, & habentes circa se uicos plurimos,
 quoniam decreuerat seruare fidem dominis, &
 me excluderunt, & edicto uenerunt ne quis ciuium
 suorum Iudaeis militare audeat : utq; à me minus
 sibi esset periculi, per fallacias induxerunt me
 prius ut incenibus urbem eorum cingerem. Quibus
 absolutis praesidium sponte receperunt à Cestio
 Gallo tum gerente res in Syria, me contempto,
 qui tum terrori eram ceteris propter potentiam.
 Idem cum oppugnetur Hierosolyma & com-
 mune gentis nostrae templum esset in periculo,
 non miserunt suppetias, ne uideretur arma con-
 tra Romanos sumere. Tua uero iuste patria si-
 ta ad lacum Genesareticum, & distans ab Hip-
 po triginta stadiis, sexaginta à Gadaris, à Scy-
 thopoli centum & uiginti, oppidis ditionis regiae,
 nulliq; uicina Iudaicarum urbium, si uoluisset fa-
 cile Romanis fidem seruare potuit: nam & pu-
 blicè & priuatim nobis erat armorum copia.
 Quod si ego tunc in causa fui, ut tu iuste dicis,
 quis fuit postea? nam me seis priusquam oppu-
 gnaretur Hierosolyma in Romanorum potestate
 uenisse, & ni capta Iotapata castellaq; multa
alia,

alia, multosq; Galileorū absumptos pugnis uarijs. Tunc igitur oportebat uos nihil amplius à me timentes arma proijcere, et regi ac Romanis accedere, siquidem nō ultrò, sed coactos id bellum suscepisse uos dicitis. At uos expectastis donec *Vespasianus* ad mœnia uestra omnes ad-moueret copias, ac tum demum arma posuistis metu periculi: immo expugnanda erat uestra ciuitas, nisi rex excusata uestra stultitia imperasset uobis à *Vespasiano* ueniã. Non mea igitur est culpa, sed uestra qui hostiles gessistis animos. An non meministis, quoties uictoria de uobis potitus, neminem interfecerim? Vos uerò dissidentes inter uos nō propter regis aut Romanorum studium, sed propter uestrã malitiam, centum octuagintaquinq; ciues occidistis, quo tẽpore ego à Romanis oppugnabar in *Iotaparis*. Quid? an non in *Hierosolymitana* obsidione recensita sunt *Tiberiensium* duo millia, qui partim ceciderunt, partim uiui capti sunt? An ideo te hostem fuisse negabis, quia ium ad regẽ per-fugeras? Atqui hoc ipsum te fecisse aio à me perterritũ. Dicis me esse malum hominẽ. Quid tu cui capitis per *Vespasianũ* dãnato rex *Agrippa* remisit suppliciũ: & cum te magna pecunia donasset, iterum atq; iterum coniecit in uincula, totiesq; egit in exilium: semel etiam quem ipse duci iusserat, reuocauit à morte motus *Berenices* sororis sue precibus. Postea to-
 ties in

zies in maleficijs deprehensum cum te prepo-
 suisset scribendis epistolis, ut cōperit hic quoq;
 te mala fide rem agere, in conspectū suum ueni-
 re prohibuit. Sed in hac diligentius inquirere
 desino. Caterum tuam demiror impudentiā, qui
 asseneres omnibus qui hoc argumētū scripse-
 runt te id tractasse melius, cum ne hoc ipsum
 quidem scias, quid in Galilea gestum sit. Eras
 enim tum apud regē in Beryto, ac ne Iotapatē
 quidē oppugnationē cognouisti, aut quomodo
 me oppugnatus gesserim potuisti discere, quan-
 do nemo superstes fuit qui tibi renuntiare ua-
 luerit. Sed forte dices, te exactē perscripsisse quæ
 circa Hierosolyma gesta sunt. Et qui potuisti,
 cum nec ei bello interfueris, nec legeris Vespas-
 siani commentarios. Non legisse te autem hinc
 conijcio, quia scripsisti cōtrarium. Quòd si con-
 fidis te scripsisse melius omnibus, cur uiuo Ve-
 spasiano ac Tuo quorum auspicijs id bellū ge-
 stum est, et Agrippa superstite cognatisq; eius
 uiris Græcarum literarū peritissimis, non edi-
 didisti tuam historiā? Ante uiginti enim annos
 eam scripseras, et poteras à cōscijs habere testi-
 monium. Nunc postquam illi nō sunt inter nos
 amplius, nec putas esse qui coarguat, ausus es li-
 brum edere. At non sic ego, neq; meis scriptis
 rinui: sed ipsis opus id imperatoribus tradidi,
 cum adhuc recens id bellum penē uersaretur
 in hominum oculis. Conscijs enim mihi eram
 ueritatis.

ueritatis.

ueritatis seruata per omnia, unde speratum te-
 stimoniū consequutus sum. Quin & alijs mul-
 tis mox communicauit eam historiam, quorum
 nonnulli bello interfuerant, sicut rex Agrippa,
 & cognati eius aliquot. ipse sanè Titus impe-
 rator adeò è solis illis libris cognitionem earum
 rerum homines petere uoluit, ut sua manu sub-
 scriptos in bibliotheca publicari iusserit. Rex
 autem Agrippa septuagintaduas ad me dedit
 epistolas, testimonium ueritatis ferentes, quarū
 duas subieci, ut ex ipsis rem tibi cognoscere li-
 ceat. Rex Agrippa Iosepho suo charissimo
 salutem. Perlibenter legi tuum librū, in quo
 mihi uideris accuratius hæc scripsisse quàm ca-
 teri. Quare & reliquum mihi mittere. Vale
 mi charissime. Rex Agrippa Iosepho suo
 charissimo salutem. Ex tuis scriptis mihi uide-
 tur non esse opus ut de me discas aliquid. At-
 tamen ubi conuenerimus, coram te docebo qua-
 dam quæ nescias. Sic ille absolute meæ historiae
 de ueritate fuit testis, non assentiendo: neq; enim
 id eum decuit: non item per irrisionē, ut tu for-
 tasse dicturus es: multum enim ab eo abfuit ta-
 lis ingenij prauitas: sed in hoc tantum, ut ipsius
 testimonio lectori commendaretur scriptorum
 meorum ueritas. Et hæc quidem ad Iustū ne-
 cessariò dicta sint hætenus. Ego porrò compo-
 suis rebus turbatis Tiberiensium, aduocaui a-
 micorum concilium, consulaturus quid cum

Ioanne agendum sit. Placuit autē omnibus, ut
 armatis uniuersis Galileorū copijs illum inua-
 derem, & poenas de eo sumerē, tanquā autore
 totius dissidij. Mihi tamē non probabatur hæc
 sententia, quòd mallē sine cæde tumultibus illis
 finem imponere. Quapropter iussi eos omnem
 adhibere diligentia, ut scirentur nomina Ioan-
 nem sectantium. Quo facto, & cōperto quinā
 essent hi homines, edictum proposui, quo data
 fide inuitabam omnes eius factionis, qui modò
 resipiscerēt, ad amicitia: prescripto uiginti die-
 rum termino his qui suis rebus uellent cōsule-
 re. Alioqui si in armis permanerent, minabar
 me incensis eorum ædibus facultates daturum
 in prædam populo. His auditis illi non medio-
 criter percerriti Ioannem deserunt, & inermes
 ad me uenerūt numero quatuor millia: soli au-
 tem apud eum manserūt ciues ipsius, & mille
 quingenti mercenarij Tyrj. Atq; hac arte ui-
 ctus à me ille posthac in patria metu se conti-
 nuit. Sub idē tēpus Sepphoritæ ausi sunt arma
 sumere, freti firmitate mœniū, & quòd me ui-
 derent distineri rebus alijs. Itaq; mittūt ad Ce-
 stium Gallum tunc Syriæ præsidem, rogātes ut
 aut ipse citò ciuitatē occupet, aut saltē mittat
 eò præsidium. Gallus uerò uenturū quidem se
 promissit, sed nō significauit quo tēpore. At ego
 id sentiens cum copijs in eos feci impetum, &
 urbē expugnari fortiter. Hanc occasionē Gali-
 lei

lei nacti, & rati uenisse tēpus exsatiandi qui-
 bus & Sepphoritas prosequēbātur odia, uide-
 bantur funditus deleturi tam urbē quā inco-
 las. Irruentes igitur in uacuas edes ignem inij-
 ciunt, nam homines metu in arcē refugerāt. Di-
 ripiebantur autem omnia, & nullū modū fa-
 ciebant depredandi cognatos homines. Hoc a-
 nimaduertens, & magno dolore affectus iussi
 eos desinere, admonens nefas esse ad eum modū
 tractare eiusdem tribus homines. Postquā uerò
 neq; precibus neq; imperio coerceri poterant
 pręgrauātib; odijs, mandauit amicorū fidissi-
 mis, ut rumorē spargerēt, diuersa parte irrupis-
 se Romanorū ualidum exercitū. Id autē feci, ut
 sic represso Galileorū impetu, seruaretur Sep-
 phoritarū ciuitas. Et bene hoc stratagema ces-
 sit, quando territi tali nuntio relictis rapinis,
 circumspiciebant quò fugerent, præsertim cum
 uiderent me ducē idem facere. Ad confirman-
 dum enim rumorē simulabam me pariter me-
 tuere. Ita Sepphorita meo cōmento præter spem
 seruari sunt. Sed & Tiberias minimū quin di-
 riperetur absuit ob causam huiusmodi: Prima-
 riy quidam senatores scripserunt regi, rogantes
 ut ueniens ciuitatē reciperet. Rescripsit ille uen-
 turum se propediem, & cuidam suo cubicula-
 rio nomine Crispo genere Iudeo literas ad Ti-
 berienfes perferendas tradidit. Hunc in itinere
 agnitum & comprehensum ad me pertraxe-
 runt

runt Galilei: moxq; re cognita uniuersa multi-
 tudo arma corripit. Postridie uerò multi con-
 fluentes undiq; uenerunt Asochim, quò tunc di-
 uerteram, uociferando proditoricem esse & regis
 amicam Tiberiadem: postulabantq; ut permit-
 terem eos illò profectos funditus ciuitatē dirue-
 re: & alioquin Tiberienses nō minus quàm Se-
 phoritas oderant. Mihi interim non ueniebat in
 mentem quomodo eam ciuitatem iratis Galileis
 eriperem. Nam literas regē uocantes scriptas ab
 eis inficiari non poteram, manifestè arguente eos
 rescripto regio. Itaq; cum diu tacitus mecum co-
 gitassem, Tiberienses, inquam, peccasse & ipse
 fateor: neq; obsistā quo minus uobis præda sint.
 Auamē cum iudicio facienda sunt talia. Non
 enim soli Tiberienses libertatis nostræ proditores
 sunt, sed multi præterea Galileorū nobilissimi.
 Expectādum est dum fontes inquisitione facta
 comperiam, & tum demum poteritis omnes si-
 mul tractare pro meritis. Hæc loquutus persuasi
 multitudini, moxq; sedati dispersi sunt. Nun-
 tium autē illum regis cum coniecissem in uin-
 cula, post paucos dies necessariam quandā pro-
 fectionem simulans, clam accitum monui, ut mi-
 litem suum custodem obrueret poculis, atq; ita
 ad regem fugeret. Tiberias autē iam iterum con-
 stituta in extremo excidij periculo, meo stratage-
 mate seruata est. Eodem tempore Iustus Pisti fi-
 lius ad regem perfugit me inscio: causa autem

fugiendi fuit hæc : Cum primum nasceretur bellum Iudaicū , Tiberienses decreuerant regi parere, & à Romanis nõ deficere. Iustus uerò persuasit eos arma capere, sperans rebus turbatis inuasurum se patriæ tyrannidem. Non tamen assecutus est quod concupit. Nam & Galilai Tiberiensibus insensæ recordatione corū qua ante bellum ab eis passi fuerant, non sinebant Iustum potiri gubernaculis : & ego cū potestate missus in Galilæam à Hierosolymitano populo, sæpenumero ad eò accendebar, ut uix à nece temperarem, non ferens Iusti sceleratum ingenium. Illi igitur ueritus ne ira tandem in eadem prorumperet, ad regem se contulit, sperans commodius & securius apud eum se posse degere. Sepphorite autem præter opinionē elapsi e priore periculo, iterum ad Cestium Gallum miserunt, rogantes ut ocius ciuitatem caperet, aut mitteret aliquam manum militum, que incursiones hostium reprimeret: nec prius destiterūt, quàm illi mittente equites & pedites bene multos, noctu eos reciperent. Vastatis deinde circum uicinis agris à Rom. exercitu, collectis meis militibus ueni in Garisimā, ubi positis castris uiginti stadiorum interuallo procul à Sepphori, noctu assulium feci ad mœnia: cumq; per scalas euasissent in ea multi milites, bonā urbis partē in potestate habui. Sed paulò post coacti propter locorum ignorātiā recessimus, occisis duodecim

Roma

Roman. peditibus et duobus equitibus, præterq̄;
 Sepphoritarum paucis aliquot: ipsi uerò unum
 solū desiderauimus. Aliquanto post in planicie
 conferto prælio cum equitibus, diu repugnantes
 fortiter, tandem profligati sumus: circumuenti
 enim me à Romanis, nostri terga uerterūt eo ca-
 su territi. In ea pugna cecidit Iustus unus meo-
 rum satellitū, qui olim in regio satellitio fuerat.
 Per idem tēpus uenerant regie copie, peditum
 simul & equitū, ducente Sila præfecto regis sa-
 tellitū: hic ad quintū stadium procul à Iuliade
 castris munitis stationes militum disposuit per
 uias, eam quæ fert Cana, quæq̄; in castellum Ga-
 mala, ut eorum locorū habitatoribus cōmeatus
 intercluderet. Quo audito misi eò duo milia mi-
 litum cum præfecto Hieremia: qui positis prope
 Iordanē amnem castris à Iuliade interuallo sta-
 dij, nihil præter uelitationes quasdam fecerunt,
 donec ipse ad eos ueni cum tribus militum mi-
 libus. Sequenti uerò die celatis prius insidijs in
 ualle quadā non longe à castris hostium, prouo-
 cabam ad pugnā regios, mādato ut nostri simul-
 lata fuga ad locū infessum sequentes pertraherent,
 id quod factum est. Sila enim ratus nostros
 sedulo fugere, eò prouectus est, ut à tergo habe-
 ret militem locatum in insidijs, quod eius copias
 ualde terruit. Tum ego celeriter cōuersus inuasi
 regios, & in fugam cōpuli: fuissetq̄; potius ea
 die insigni uictoria, nisi fortuna quadam male

inuidisset nostris conatibus. Equus enim ex quo
 pugnabam in cœnosum quēdam locum delatus
 una mecum prolapsus est: quo casu contusis ma-
 nus articulis, deportatus sum in vicum Cephar-
 noma: id auditum à meis reuocauit eos à perse-
 quendis hostibus, quòd ualde solliciti essent, ne-
 quid durius mihi accideret. Accitis igitur me-
 dicis, & curata manu, mansi ibi eam diem cor-
 reptus febre etiam: deinde ex medicorū senten-
 tia noctu translatus sum Taricheas. Quòd ubi
 Sila & regis est cognitū, rursus eis animos ad-
 didit: & quia negligentius custodiri castra au-
 dierant, noctu trans Iordanē collocata in insidijs
 turma equitum, diluculo prouocauerunt nostros
 ad praliū. Quibus nō detraēantibus & pro-
 gressis in planiciem, coorti è latebris equites tur-
 batis nostrorum ordinibus coegerūt eos fugere:
 interfectisq; sex tantū è nostris reliquerunt im-
 perfectam uictoriam: audito enim quosdam mi-
 lites aduectos esse per lacū à Taricheis Iuliada,
 metu cecinerunt receptui. Non multo autē post
 Vespasianus comitante Agrippa rege Tyrum
 peruenit, ubi clamores Tyriorū in regem coorti
 sunt, hostem suum, simul & Romanorū appel-
 lantibus: ducem enim eius militia Philippum
 prodidisse Hierosolymis regiam, et Romanorum
 in ea presidium, idq; factum iussu regis ipsius.
 Vespasianus autem obiurgata Tyriorum impu-
 dentia, quòd uirū dignitate regia sublimem &

Roma

Romanorū amicū, afficerent contumelijs : ipsi regi suasit mittere Philippum Romam ad reddendam rationē eorum quae gesta sint. Sed Philippus in conspectū Neroni nō uenit : cū enim offendisset eum laborantē extremo periculo propter bella ciuilia, retro ad regem reuersus est. Postquā autem Ptolemaidem Vespasianus attingit, Decapolitanorū primates magnis clamoribus Iustum deferebant, quod uicos eorū incendit: quamobrem ille regi eum dedit, ut subditis ipsius pœnas lueret : rex uerò imperatore inscio coniecit hominē in uincula, ut iam antè diximus. Tum Sepphorite obuiam progressi salutato Vespasiano presidium ab eo accepere duce Placido, cum quibus mihi negotium fuit donec ipse imperator uenit in Galileam. De cuius aduentu, & quomodo post primum ad Taricheas conflictum recepi me Iotapata, atq; ibi post longam oppugnationē uiuus captus sum, quomodo uel solutus, quaeq; gessimus Iudaici belli tempore, haec omnia in libris de eo bello conscriptis narrauimus. Nunc memoranda uidentur & illa quae in eis libris non diximus, duntaxat quae ad uitam nostrā pertinet. Expugnatis Iotapatis in Romanorū potestate redactus, asseruabar summa diligentia, in honore tamē à Vespasiano habitus, cuius etiam iussu duxi captiuā quandam uirginem Casariensem patria : haec non diu mecum mansit: sed me soluto, et in comitatu impe-

ratoris herente, abiit Alexandriam. Alteram uxorem duxi Alexandriae, & inde cum Tito missus sum Hierosolyma, ubi sepe mortis periculi adij, Iudeis magnopere conantibus me capere, ut afficerent supplicio, & Romanis quoties aliqua clades accideret, meae proditioni imputantibus, & imperatori cōtinenter occlamantibus, ut proditorem tolleret. At Titus non ignarus belli vicissitudinū, importunas militū uociferationes trāsmittebat silentio. Urbe deinde uicapta, sepe hortatus est me, ut ex ruinis patrie quicquid vellem sumerē, dans mihi hoc faciendi licētiā. Ego uerò collapsa patria nihil ad consolationem mearū calamitatū duxi potius, quāmposcere libera corpora, quae unā cum sacris uoluminibus libenter mihi ab imperatore cōcessa sunt. Non multo post & frater cū amicis quinquaginta mihi deprecatori donatus est: in templum etiam ingressus permissu illius, cum inuenissem ibi inclusam magnā mulierū & puero-rum multitudinē, quotquot ex eis amicorū meorum & familiarū esse cōperi, eripui omnes circiter centum & quinquaginta numero: quos ne precio quidem accepto dimisi in pristinū statum redditos. Missus deinde à Tito Casare cum Cereali & mille equitibus in uicū qui Thecoa dicitur, ad considerandū an locus esset castris idoneus, cum illinc reuertens uiderē multos captiuos in crucem suffixos, & in his tres mihi quon-dam

dam familiares agnoscerem, uehemēter indolui,
 & cū lacrymis accedens indicauirem Tito: qui
 euectigio iussit demptos curari diligentissime:
 horum duo inter medicorū manus exhalauerunt
 animam, tertius uerò superuixit. Compositis de-
 inde Iudæa rebus Titus conijciens rus quod ha-
 bebam circa Hierosolyma mihi fore inutile, pro-
 pter milites Romanos, qui ibi relinquendi erant
 ad regionis custodiam, alia prædia mihi donauit
 in campestribus, & reperiturus Romam, honoris
 causa nauigationis me assumpsit socium. Ut ue-
 rò in urbem peruenimus, multis Vespasianus me
 dignatus est beneficijs: nam donatuen civitatis
 iure diuersari iussit in ædibus, quas ipse ante-
 quam imperator fieret habitauerat, pensioneq;
 honorauit annua, nihil de benignitate subtra-
 hens donec uiueret, id quod periculū mihi con-
 ciliauit per meæ gentis inuidiam. Iudeus enim
 quidā Ionathas nomine tumultu apud Cyrenem
 excitato, & collectis indigenarum duobus mili-
 bus, illis quidem autor fuit exitij: ipse uerò uin-
 ctus ab eius prouincie præside, & ad imperato-
 rem missus, aiebat à me sibi subministrata arma
 & pecunias: nec tamen Vespasiano suis menda-
 cijs imposuit, sed damnatus luit pœnas capite.
 Post hæc & alijs inuidorū appetitus calumnijs,
 omnes euasi Dei prouidētia: à Vespasiano præ-
 terea dono accepi in Iudæa latifundiū, quo tem-
 pore uxorem dimisi offensus incommodis eius

moribus, quamuis iam tres ex ea suscepissem li-
 beros, quorum duo defuncti sunt, Hircano solo
 superstite. Post eam duxi aliam mulierẽ Creten-
 sem Iudeam genere, parentibus natam domi no-
 bilissimis, & moribus inter ceteras eximijs, ut
 ex conuictis eius comperi: ex hac duo mihi nati
 sunt filij, Iustus grandior, & post eum Simoni-
 des Agrippa cognomine, & huiusmodi qui-
 dem sunt res nostra domestica: mansit autem
 mihi perpetua Cesarum beneuolentia. Nam de-
 functo Vespasiano Titus successor in eodem quo
 pater honore me semper habuit, nec ullis aduer-
 sum me accusationibus unquam credidit. Post
 hunc Domitianus maioribus etiam me cumu-
 lauit honoribus: nam & accusatores meos Iu-
 deos capite punijt, & seruum eunuchum filij
 mei pedagogum, meum calumniatorem, puniri
 mandauit: & quod est honorificentissimum, im-
 munitatem prediorum que in Iudea habeo,
 mihi concessit. Domitia porro Cesaris uxor
 nunquam mihi bene facere destitit. Hæc sunt
 que per omnem uitam à me gesta sunt, ex qui-
 bus qui uolet de moribus meis iudicet. Tibi au-
 tem Epaphrodite uirorum optime. dedicato
 Antiquitatum toto contextu, hic in presen-
 tiarum scribere desino.

FLAVII Iosephi Antiquitatum Iudaicarum
 libri uigesimali finis, & loco Appendicis uita Io-
 sephi ipsius, Sigismundo Gelenio interprete.

JO

Am

JOSEPHO

Antiquit. Judaeae

45

397

5.557